

**BIOGRAFSKI
SPOMINI
SV. JANEZA BOSKA
1871–1874**

ZBRALA

JANEZ KRSTNIK LEMOYNE

in ANGELO AMADEI

BiS 10

IZDAJA V SLOVENŠČINI
EDITIO SLOVENICA

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

11. ZVEZEK

IZDAJA V SLOVENSKEM JEZIKU

MEMORIE BIOGRAFICHE DI SAN GIOVANNI BOSCO

EDITIO SLOVENICA

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL
EUGENIO CERIA

11. ZVEZEK

LJUBLJANA 2018

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL EUGENIO CERIA

11. ZVEZEK

V SLOVENSKEM JEZIKU - EDITIO SLOVENICA

BiS 11

NASLOV IZVIRNIKA

MEMORIE BIOGRAFICHE DEL VENERABILE DON GIOVANNI BOSCO

RACCOLTE DA EUGENIO CERIA

VOLUME 11

Società editrice internazionale, 1930

Prevedel: Valter Dermota
Uredil: Stanislav Duh
Lektorirala: Karmen Furlan, Stanislav Duh
Oblikovanje in grafični stavek: Marjan Lamovšek
Izdal: Salezijanski inšpektorat
Ljubljana 2018
Tisk in založba: Salve d.o.o. Ljubljana
Naklada: 50 izvodov
Spletna izdaja: www.donbosko.si/bis

Izdaja "ad experimentum".

Za tekstnokritično sklicevanje je merilo besedilo v izvirniku.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-36:929Bosco G.
272(450)"18"

LEMOYNE, Giovanni Battista, 1839-1916

Biografski spomini sv. Janeza Boska, ki jih je zbral Janez Krstnik Lemoyne / [prevedel Valter Dermota]. - Ljubljana : Salve, 2012-<2018>

Dostopno tudi na: <http://www.donbosko.si/bis/3>. - Prevod dela:
Memorie biografiche di Don Giovanni Bosco. - Od 2. zv. dalje: Biografski spomini sv. Janeza Boska / zbral Janez Krstnik Lemoyne

Zv. 11 / zbral Eugenio Ceria. - 2018

ISBN 978-961-211-951-5 (zv. 11)
1. Amadei, Angelo
261096704

sv. Janez Bosko
duhovnik

SALEZIJANSKIM BRALCEM

Dvoje presenečenj bo ta novi zvezek Biografskih spominov blaženega don Boska vzbudil v dušah naših bralcev: ne bodo si mogli razložiti, kako da izide enajsti zvezek pred desetim in kako je po tolikem čakanju v primerjavi s svojimi brati tako skromen. Naj takoj povem, da je deseti zvezek na poti in ne bo dolgo zamujal. Sicer pa je enajsti zvezek tako samostojno zaokrožena celota, da ga lahko beremo ne oziraje se na prejšnjega. Kar se tiče obsega, naj povem tole. Če bi hotel pripoved raztegniti čez leto 1875, bi se nabralo toliko snovi, da bi obseg narasel čez mero in bi dobili neverjetno debel zvezek. Zato sem si dejal: »Zakaj naj se zaradi obsega odpovemo ugodnosti? In zakaj ne bi namesto zvezka napisali knjige?« Zato naj bralci malo potrpijo in berejo do konca in šele potem presojuje, ne pa takoj 'in limite' (delno).

Po tem obveznem predgovoru naj opišem merila, ki so me vodila pri tem napornem delu, napornem zato, ker čutim odgovornost pred sedanjimi bralci in pred prihodnostjo.

Kajti sedaj veliko bolj čutim težo odgovornosti kot takrat, ko me je poklical naš velečastiti vrhovni predstojnik don Filip Rinaldi in mi naročil, da naj se posvetim pisanju Spominov, in sem nalogo, ki so mi jo zaupali, gledal od daleč.

Najprej sem se znebil želje, da bi uokviril življenje blaženega v njegov čas. O tem času namreč še ne moremo reči, da je dokončno sklenjen, ker so še vedno v teku dogodki, pri katerih je on sodeloval. Da ocenimo njegovo delo in vpliv v vsem obsegu, da vidimo njegovo veličastno podobo na ustreznem ozadju, mora opazovalec stopiti nazaj in v prihodnost, dokler se vidni kot ne zapre. Dovolite mi, da navedem besede nekega uglednega zgodovinarja, ki govori bolj ali manj o našem namenu: »Zgodovinarji, ki iz oddaljenosti presojuje določeno obdobje, ga predstavljajo v najbolj splošnih posebnostih. Prikazujejo samo odločilne poteze in žrtvujejo vse drugo; prikazujejo podobe, ki s svojo natančnostjo in preprostostjo prevzamejo duha.«

Držal se bom časovnega zaporedja, kakor je storil že don Lemoyne, ki je svojemu delu dal naslov Biografski spomini, kot bi nam hotel s tem povedati, da njegova pripoved predstavlja korak za korakom, ne samo leto za letom, temveč dan za dnem dogodke iz don Boskovega življenja. Nikakor si ni prizadeval, da bi podajal strnjene zgodovinske povzetke. Od njega se bom oddaljil samo v eni stvari: namesto da bi mešal različne vrste dogodkov in kakor z uro v roki določal njihovo mesto, bom dal večji poudarek metodološkemu vidiku, družil v enem poglavju dogodke iste vrste in jim dal enoten naslov. Z drugimi besedami: začrtal si bom določen obseg, to bo lahko eno leto ali tudi več, kakor bo

pač zahtevala narava dogodkov. Znotraj tega obdobja bom obdelal dogodke, ki pripadajo določenemu času in sestavljajo sklenjeno enoto.

To seveda ne pomeni, da bom v tem zvezku, v katerem sem se osredinil na leto 1875, začel pripoved s 1. januarjem 1875 in jo končal 1. januarja 1876, kakor če bi se dogodki končali prav na ta dan. Takih nasilnih posegov 'non homines, non di, non concessere columnae' (niti ljudje niti bogovi niti stebri ne dopuščajo).

Zato si nisem prepovedal kakega koraka naprej, če mi je to svetovala zdrava pamet.

Tudi sem si zadal obveznost, da bom upošteval vse don Boskove besede in jih navajal, kakor so nam bile sporočene, v najjasnejši obliki. Vrhovni predstojnik je z namenom, da dá vsaki salezijanski inšpektoriji lep dar, v prosojni posodici podaril malo don Boskovih možganov. Njegove izgovorjene in zapisane besede so čudovite ohranjevalke njegovih misli in zamisli, ki so jih izdelali ti možgani. Od dveh vrst relikvij ne bi mogli presoditi, katere so častivrednejše.

Končno ne bom izgubil izpred oči, komu in čemu so namenjene te strani. Veljajo salezijancem in vemo, da v družini spregovorimo o toliko stvareh, ki so tujim ljudem nepomembne in je celo bolje, da jih ne slišijo. Brali jih bodo ljudje, ki večinoma pričakujejo predstavitev don Boskovega življenja, pri čemer se ni treba zelo truditi in za to ni potrebna posebna priprava. Navadno želimo zvedeti, kaj je rekel in kaj je storil blaženi ustanovitelj, z namenom, da bi si prisvojili njegovega duha. Zato sem se potrudil, da sem povedal stvari dostojanstveno in resnično, vendar brez prevelike skrbi za zunanjo obliko in strogost metode ter z željo, da bi me vsi prav razumeli.

Da ne bi motil branja, sem vključil v Dodatek dokumente, ki sicer niso nujno potrebni, pa branje osvetljujejo. Tam so tudi zbrana pisma Božjega služabnika, ki sicer ne spadajo v strogo pripoved, pa bi jih bralci radi poznali. Ta del bo zadovoljil tiste, ki želijo pronikniti globlje.

Zdi se mi, da bi se neprimerno lotil naloženega mi dela, če ne bi najprej zapel hvalnice spominu don Janeza Krstnika Lemoyna in don Joahima Berta, katerima dolgujem skoraj vse dokumentarno gradivo, ki se je rešilo v našem arhivu. Kot strastna raziskovalca in vestna zbiralca očetovih spominov sta storila vse, da bi dobila, kar je bilo kakorkoli povezano z osebo in delovanjem blaženega don Boska.

Ta predgovor sem napisal prav na spodaj navedeni dan, kajti na vigilijo tega dne sem končal petindvajseto poglavje. Nepredvidena okoliščina je tudi v meni vzbudila presenečenje. Naj bo to sovpadanje veselo voščilo, kakor je gotovo zame razlog globokega veselja, da lahko prispevam 'pro modulo meo' (na svoj način) k počastitvi dragega blaženega na njegov prvi liturgični praznik.

1.

POGLAVJE

NOVO LETO

SPLOŠNI SEZNAM DRUŽBE SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA za leto 1875 navaja imena 64 članov z večnimi zaobljubami, 177 s triletnimi zaobljubami, 84 novincev in 32 aspirantov, skupaj 287, od katerih je bilo 50 duhovnikov. To osebje je porazdeljeno po osmih ustanovah: oratorij in zavod Valsalice v Turinu, zavodi Borgo San Martino, Lanzo, Varazze in Alassio, zavetišče v Sampierdareni, Dom Marije Pomočnice in občinske šole v Morneseju. Med aspiranti priklicuje pozornost Božji služabnik don Alojzij Guanella. Število novincev se je močno dvignilo: ponosna rast drevesa, katerega življenjska sila se iz leta v leto kaže v večji rodovitnosti.

Ker smo že omenili don Guanello in se bo njegovo ime ponavljalo prihodnja tri leta naše pripovedi, je prav, da ga predstavim našim bralcem. Moral je tri leta moledovati in prositi škofa v Comu, da mu je končno dal dovoljenje za vstop v salezijansko družbo. Izrecno prošnjo za sprejem je naslovil na blaženega don Boska. Don Bosko mu je odgovoril:

Predragi don Alojzij!

Vaše mesto je pripravljeno. Lahko pridete, kadarkoli hočete. Ko boste prišli v Turin, bomo določili kraj in hišo, ki vam bo bolj ustrezala. Pišem vam kot odgovor na vaše besede: »Če ne pridem k vam in ne bom sprejet v vašo družbo, sem odločen, da grem kam drugam.« Poskrbite, da ne boste pustili za seboj neurejenih stvari, zaradi katerih bi se morali vračati.

Zbogom, dragi don Alojzij, srečno pot in Bog naj nas vse blagoslovi. Imejte me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Nizza Monferrato, 12. 12. 1874

N. B.: V četrtek bom v Turinu.

Prišel je, ko so predstojniki prihajali s posveta, na katerem se sprejeli misijone v Ameriki. Ko se je znašel pred don Boskom, mu je ta dejal:

»Gremo v Ameriko.«

»Tudi jaz bi rad šel,« je odvrnil don Guanella, »kjer bi v škofiji ustanovil družino hčera (reči je hotel redovnic) in v kaki drugi sinov, kot smo se že domeni-
nili z nekaterimi mojimi sobrati.«

»Tukaj imamo vse,« je odvrnil don Bosko, »imamo duhovnike, imamo sestre in vi boste za vedno naš.«

»Molčal sem,« je zapisal don Guanella v svojih spominih. »In vsa tri leta, ki sem jih prebil v družbi, je vladal v moji duši razkol. Toda želja po lastni družbi je v meni zmagala.

Ko sem bil z don Boskom, se mi je zdelo, da sem v nebesih. Z Božjo pomočjo in z don Boskovimi molitvami sem se znebil napak, ki bi jih sicer verjetno nesel s seboj v grob. Zlasti se mi zdi, da sem veliko pridobil v duhu zatajevanja in sem se v tem pogledu močno popravil.«

Tokrat je »seznam« prinašal novost: življenjske podatke sobratov, ki so umrli v preteklem letu. To so bili duhovniki Frančišek Provera, Jožef Cagliero, Dominik Pestarino in klerik Alojzij Ghione. Don Bosko je za uvod napisal pismo, ki je vsebovalo štiri osmrtnice, in sinovom povedal svojo očetovsko besedo.

Sobratom salezijancem!

Leto 1874 je bilo za nas zelo pomembno. Njegova svetost sedaj vladajoči papež Pij IX. je, potem ko nam je naklonil veliko duhovnih darov, 3. aprila dokončno potrdil našo družbo. Medtem ko je ta slavni dogodek napolnil naša srca z nepopisnim veseljem, je cela vrsta dogodkov razžalostila našo dušo. Dne 13. istega meseca je Bog poklical k sebi duhovnika Provera, potem don Pestarina, za njima še klerika Ghioneja in nato še don Jožefa Cagliera, vse v štirih mesecih.

S temi našimi štirimi sobrati smo izgubili štiri evangelijske delavce, vse sobrate z večnimi zaobljubami, ki so bili nadvse navezani na salezijansko družbo, zvesti izpolnjevalci naših konstitucij in goreči delavci za večjo Božjo slavo.

Zato se ni čuditi, da je te izgube naša družba težko občutila. Toda Bog, ki je neskončna dobrota in pozna stvari, ki so nam v korist, jih je imel za vredne samega sebe. O njih se lahko reče, da so kratko živeli in izpolnili velike naloge, več kot če bi živeli dolgo: 'Brevi vivens tempore, explevit tempora multa.' Utemeljeno upamo, da so ti sobratje sicer nehali delati tukaj na zemlji, so pa postali naši priprošnjiki v nebesih.

Zdi se zelo umestno, da vam podam kratko poročilo o življenju vsakega izmed njih. Kar bomo storili zanje, upamo, da bomo lahko z Božjo pomočjo storili tudi za druge, ki so bili že poklicani v večno življenje, in tudi za tiste, ki bodo v prihodnje umrli v naši družbi. To bomo storili iz treh posebnih razlogov:

- 1. Ker tako delajo tudi drugi redovi in druga cerkvena združenja.*
- 2. Da bi nam tisti, ki so živeli med nami in zvesto izpolnjevali pravila, bili v spodbudo; da bi tudi mi po njihovem zgledu bežali pred hudim in delali dobro.*
- 3. Da bi s tem, ko ohranjamo spomin na njihova imena in dela, pogosto dvigali naše misli k Bogu in prosili za večni počitek njihovim dušam, če še ne bi bili sprejeti v Božje usmiljenje.*

4. Nikakor ne služimo Gospodu zato, da bi ohranil spomin na naša dela pri ljudeh, temveč zato, da bi, kakor pravi Gospod, bila naša imena zapisana v knjigi življenja. Vsekakor pa moramo poudariti, da, kakor so lahko naša slaba dejanja v pohujšanje drugim, so tudi naša dobra dela lahko spodbuda k dobremu. Ko bomo prebiral poročila o življenju teh naših dobrih sobratov, ne bomo nehali dvigati naših molitev zanje in za vse sobrate, ki so bili od začetka naše družbe poklicani v drugo življenje. V tem letu (1875) moramo pokazati našo neizmerno hvaležnost s tem, da bomo nenehno dvigali naše prošnje k Božjemu veličastvu za potrebe Cerkve in zlasti še za ohranitev predragocenih dni svetega očeta, našega velikega dobrotnika, od katerega smo prejeli toliko duhovnih in časnih dobrot. Naši družbi je podelil dokončno potrditev v konstitucijah z namenom, da bi jih natančno izpolnjevali. Podelil nam je obilo darov; glejmo, da jih bomo izrabili v večjo Božjo slavo in v korist duš. Bog naj vas vse blagoslovi, dragi moji sinovi, molite za vašega v Jezusu Kristusu vdanega duh. Janeza Boska.

Po zaslugi zbiralne vneme don Lemoyna je prišla k nam še druga don Boskova očetovska beseda, ki je izražena v pismu zavodu v Lanzu za novo leto. V dolgem pismu odgovarja na priložnostna voščila, toda iz njega dihata po eni strani očetovska dobrota, po drugi pa gorečnost duhovnika, ki sta v službi dragih gojencev.

Svojim dragim sinovom ravnatelju, učiteljem, asistentom, prefektu, katehetu, gojencem in drugim v zavodu v Lanzu

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami. Amen.

Do sedaj, dragi moji sinovi, nisem imel priložnosti, da bi potešil neko željo svojega srca: da bi vas obiskal. Nepretrgana in zamotana vrsta opravkov in občasne lahne motnje v mojem zdravju, so mi to preprečile.

Povedal bi vam rad nekaj, kar boste komaj verjeli: večkrat na dan mislim na vas in vsako jutro pri sveti maši vse posebej priporočim Gospodu. Po drugi strani pa se tudi vi potrudite in dajte nezmotljiva znamenja, da se spominjate mene. Oh, s kakim veseljem sem prebiral vaša voščila, s kako radostjo sem prebiral ime in priimek vsakega gojenca vsakega razreda od prvega do zadnjega v zavodu. Zdelo se mi je, kakor da bi bil sredi med vami in v srcu sem večkrat ponovil: naj živijo moji sinovi v Lanzu.

Zato se vsem iz vsega srca zahvaljujem za krščanske in sinovske želje, ki ste mi jih izrekli, in prosim, da bi Bog stokratno poplačal vas, vaše starše in vse vaše prijatelje.

In ko vam posebej želim nekaj povedati, bom omenil zdravje, učenje, moralnost.

Zdravje. Zdravje je dragocen Božji dar. Skrbite za svoje zdravje. Varujte se nezmernosti, prevelikega potenja, odvečne utrujenosti, naglih prehodov iz toplega na mrzlo. To so najpogostejši vzroki obolenj.

Učenje. V zavodu ste zato, da si pridobite zaklad spoznanj, ki vam bodo pomagala obvladovati življenje in si služiti vsakdanji kruh. Naj bo že kakršen koli stan, poklic in bodoči položaj, boste morali, če bi vam pošla podpora od doma, poskrbeti za to, da boste sami sposobni skrbeti za svoje življenje. Naj se o vas nikoli ne reče, da živite od potu drugih ljudi.

Moralnost. Vez, ki druží zdravje in učenje, osnova, na kateri je to zgrajeno, je moralnost. Verjemite mi, dragi sinovi, povedati vam želim veliko resnico: če boste ohranili lepo moralno vedenje, boste napredovali v učenju in zdravju, vaši predstojniki vas bodo imeli radi, vaši tovariši, starši, prijatelji in domači vas bodo upoštevali, in če hočete, vam povem še nekaj: celo hudobni vas bodo cenili in imeli radi. Vsi bodo tekmovali, da bi vas imeli ob sebi, vas hvalili in vas imeli za srečne. Toda pokažite mi nekatere ljudi, ki niso moralno zanesljivi. Kaka žalost! To so lenuhi, ki jih bodo vsi imeli za osle, grdo bodo govorili in imeli jih bodo za pohujšljivce, pred katerimi je treba bežati. Če so v zavodu, se jih vsi izogibajo in pojejo Te Deum, ko odidejo domov. In kaj je z njimi doma? Splošen prezir. Družina in domači kraj jih zavračata, nihče jim noče pomagati, vsi se jih izogibajo. In kaj je z njihovo dušo? Če živijo, so nesrečni, ob smrti pa zato, ker so sejali samo hudo, ne morejo zbrati drugega kot zle sadove. Pogum torej, dragi moji sinovi; storite vse, da si boste pridobivali znanje, ostali zdravi in tako imeli velike zaklade: zdravje, znanje in moralnost.

Še nekaj. Od dalečliši glas, ki kliče: »Oh, sinovi, gojenci v Lanzu, pridite nas rešit!« To so glasovi duš, ki čakajo na rešilno roko, ki bi jih potegnili od roba prepada in jim pomagala pri njihovem odrešenju. To vam pravim zato, ker je veliko izmed vas poklicanih za sveto službo in delo za duše. Pogum, veliko duš vas čaka. Spominjajte se besed sv. Avguština: 'Animam salvasti, animam tuam praedestinasti' (ko si rešil dušo, si svoji duši zagotovil zveličanje).

Končno, dragi sinovi, vam priporočam vašega ravnatelja. Vem, da njegovo zdravje ni najboljše. Molite zanj, poslušajte ga, lepo se obnašajte, radi ga imejte, brezmejno mu zaupajte. Vse to bo njemu v veliko spodbudo, vam pa v neizmerno korist.

Medtem ko vam zagotavljam, da se vas vsak dan spominjam pri sveti maši, se tudi sam priporočam vašim molitvam, da se mi ne bo zgodila nesreča, da bi pridigal drugim, sam bi pa pogubil svojo dušo. 'Ne cum aliis praedicaverim ego reprobus efficiar.' Bog naj vas vse blagoslovi in imejte me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Turin, vigilijska razglašnja 1875

N. B.: Gospoda ravnatelja prosim, naj razloži, če bi vam kaj bilo manj razumljivo.

Prav tako sta očetovski dve pismi, ki ju lahko uvrstimo sem, napisani dve-ma sobratoma in sta se rešili splošne pogube. On odgovarja, kadar lahko, vendar odgovori na vsako pismo. Če je hotel prebrati vsa pisma, zlasti ob podobnih priložnostih, je moral imeti še in še časa. Pomislimo, da mu je leta 1875 pošta za novo leto dostavila 204 pisma.

Prvo je naslovljeno na don Ronchaila, prefekta zavoda v Alassiu. Je prepolno zaupanja, ki prihaja prav od srca.

Predragi moj don Ronchail!

Zelo me veseli, da sedaj, ko si izrekel večne zaobljube, tvoje srce uživa večji mir. To je znamenje, da te Bog blagoslavlja in da se v tem, kar delaš, uresničujejo Božji načrti. Torej 'si Deus pro nobis, quis contra nos?' (če je Bog za nas, kdo je proti nam). Povej kleriku Vallegi, da sem prejel njegovo pismo in da se mu zahvaljujem; naredil bom,

za kar me prosi, in se bom z njim osebno pogovoril.

Zahvaljujem se ravnatelju za njegove besede in za poslana darila; razdelil sem jih mnogim in to nam jo v veliko korist. Opogumi ga, oba pa si prizadevajte za zdravje. Če so težave, mi piši, da jih bomo s skupnimi močmi premagali.

Prejel sem tudi 400 frankov od kapucinov v smislu, kakor mi pišeš.

Če moreš, obišči profesorja Agnesija in njegovo gospo sestro, povprašaj za novice in mi potem piši.

Bog naj te blagoslovi ter moli in moli tudi za svojega vedno v J. K. najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Turin, 15-75

V drugem pismu dobri oče kleriku Herminiju Boriu, učitelju v Borgu San Martino, daje nekaj zveličavnih nasvetov, začinjenih z ljubkostjo in ljubeznivostjo.

Dragi moj Borio!

Tvoje pismo me je zelo razveselilo. Kaže mi, da je tvoje srce vedno odprto don Bosku. Nadaljuj tako in boš vedno 'gaudium meum, corona mea' (moja radost in moj venec). Želiš si kak nasvet. Tukaj jih imaš:

1. Nikdar nikogar ne karaj v navzočnosti drugih. 2. Ko opominjaš ali daješ nasvete, poskrbi, da bo opominjani odšel od tebe zadovoljen. 3. Zahvali se tistemu, ki te opominja, in rade volje sprejemaj opomine. 4. Naj sveti tvoja luč pred očmi ljudi, da bodo videli tvoja dobra dela in hvalili našega Očeta, ki je v nebesih.

Rad me imej v Gospodu in prosi Boga zame in Bog naj te blagoslovi in te naredi svetega. Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Turin, 28-75

V naslednjem pismu se zahvaljuje gospe Aneti Fava, turinski dobrotnici, za vezilo, ki mu ga je poslala za novo leto.

Velespoštovana gospa!

Malo pozno sicer, vendar izpolnjujem svojo dolžnost in se vam iz vsega srca zahvaljujem. Prejel sem vaše lepo poročilo, vaše krščansko vezilo in 500 frankov, ki smo jih porabili za naše fante, ki so še vedno zvečine oblečeni v letno obleko. Zato imam še tehtnejši razlog, da se vam zahvalim in kličem nad vas in vašega uglednega soproga vse nebeške blagoslove.

Sporočilo, ki mi ga je poslal profesor odvetnik Menghini o blagoslovu svetega očeta, se glasi: »V avdienci, ki sem jo imel 8. oktobra (1874), sem prosil za poseben blagoslov za bolnico, ki ste mi jo omenili. Sveti oče je odgovoril: 'Rade volje pošiljam poseben blagoslov gospe Ani Fava, Turinčanki, in vas prosim, da ji to sporočite v mojem imenu; za vas bom tudi molil.'«

Sicer bomo še naprej opravljali naše skupne in zasebne molitve, da bo Bog vam in vašemu soprogu podelil stalno zdravje in dolga leta srečnega življenja, medtem ko se z najglobljo hvaležnostjo izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 9-75

duh. Janez Bosko

Blaženi don Bosko, ki je čutil globoko hvaležnost do vseh, ki so mu storili kaj dobrega, ni pozabil nikogar za božič in za novo leto. Kakor nam zatrjujejo očividci, je pisal brezštevila pisma, glede na njihov položaj. Na taka pisma sta prve dni januarja odgovorila kardinala Patrizi in Antonelli in mons. Vitelleschi.

Kardinal Patrizi, vikar njegove svetosti papeža za mesto Rim, se je prisrčno zahvalil za izražene želje in poudaril svoje zadovoljstvo zaradi napredka salezijanske družbe na splošno zadovoljnost škofov in dodal: »Če potem kdo izmed teh ne gleda s prijaznim očesom na družbo in dela težave pri izpolnjevanju sveste službe, se vam ne zdeti čudno, da, to je celo znamenje, da je ustanova po volji Bogu, ki dopušča težave, da pokaže, da on razpolaga z vsem za večje dobro vaše družbe. Zato se v težavah veselite in krepite svoj pogum.«

Z nič manj ljubeznivimi izrazi se zahvaljuje kardinal Antonelli, državni tajnik, in pravi, da »je ves ganjen zaradi toliko skrbi za njegovo osebo«.

Še veliko bolj izrazit kot kardinal Patrizi je mons. Vitelleschi, nadškof v Selevkiji ter tajnik Kongregacije za škofove in redovnike, glede nevšečnosti, ki mu jih povzroča krajevni škof. V tem smislu prelat piše: »Iz vaših pisem povzemam, kako zelo ji (salezijanski družbi) nasprotujejo v kraju, kjer je njena materna hiša. Toda tam, kjer se dela dobro, Bog v svojih nedoumljivih sklepih dopušča, da je to znamenje nasprotovanja. Vi me lahko poučite in povejte, da se zato ne smemo čuditi. Po tajni poti vam sporočam, da je Kongregacija pripravila pismo za tega nadškofa, v katerem mu odgovarja na vprašanja, ki jih je postavil v zvezi s salezijansko družbo. Vi boste dobili zaupno pismo s prepisom za vaše nadaljnje ravnanje. Ob njegovem prihodu v Rim, ki mi ga naznanjate, mu bo rečeno, da naj odstopi od sistematičnega nasprotovanja.« O vprašanju zahtev bomo govorili pozneje.

Poleg tako pomembnih poročil ni moglo manjkati poročilo kardinala Bernardija, ki ga je z don Boskom vezalo tesno prijateljstvo. V pismu z dne 9. januarja, o katerem bomo pozneje ponovno govorili, pravi: »Hvaležen za srčna voščila, ki ste mi jih poslali ob sedanjih praznikih, se vam iz srca zahvaljujem in vam v oddolžitev obljubljam, da bom molil za vas, da bi Bog podelil vam in vaši zaslužni družbi obilo blagoslova. Kot dopolnilo k tej svoji strogi dolžnosti vam sporočam, da mi je neizmerno žal, ko sem zvedel, da vam znani prelat ne neha delati težav.« Kardinal se ni omejil samo na besede, temveč je posegel vmes, kakor bomo kmalu videli.

Blaženi don Bosko se ni ustrašil težav, ki so se mu kopičile na začetku novega leta, temveč je mirno nadaljeval svojo pot, poln zaupanja v Boga in opirajoč se na tiste nasvete, ki so mu jih dajali nadvse previdni prijatelji.

2.

POGLAVJE

LETNE KONFERENCE SV. FRANČIŠKA

PROTI KONCU MESECA JANUARJA 1875 je sklical zbor vseh najpomembnejših sinov k skupnemu očetu. Po pravilu, ki so ga pozneje zaradi nemožnosti izpolnjevanja odpravili, so se vsi ravnatelji za tridnevno praznika sv. Frančiška Saleškega zbirali na poseben zbor v oratoriju, kjer je vsak poročal o delovanju njegove hiše, in razpravljali o skupnih zadevah, reševali težave in se med seboj obveščali; vse to pa v največji preprostosti in medsebojnem zaupanju in s popolno svobodo, da so lahko govorili z blaženim očetom, s čimer se je močno okrepil družinski duh ustanovitelja, ki ga je on med svojimi tako želel ohraniti.

Ob tej priložnosti so prirejali konference, ki so bile dvojne vrste: zasebne, ki so se jih udeleževali člani vrhovnega sveta, vsi ravnatelji in magister novincev, in skupne, ki so se jih udeleževali tudi drugi sobratje. Don Bosko je želel, da so se teh udeležili tudi gojenci višjih razredov, bodisi zato da bi se čutili bolj navezani na življenje v hiši, bodisi zato, da bi slišali o napredku družbe in njenem rastočem ugledu. S tem, da so bili tako pripuščeni k notranjemu dogajanju salezijanskega življenja, se je v njih razvijala klica redovnega življenja.

Tega leta so priredili šest konferenc: troje zasebnih in troje javnih. Na srečo so se ohranili zapisniki, iz katerih bomo vzeli tisto, kar bi lahko bilo zanimivo za Spomine.

Člani vrhovnega sveta so bili: don Rua, don Cagliero, don Savio, don Durando, don Ghivarello in don Lazzero, ravnatelji pa: don Bonetti, don Lemoyne, don Francesca, don Cerruti, don Albera, don Dalmazzo, don Costamagna in magister novincev don Barberis. Zasebne konference je vodil don Rua, druge tri pa don Bosko.

Prvi trije zbori, ki jim je predsedoval don Rua, so razpravljali o redni upravi, kar danes ni več pomembno, ali o sicer pomembnih zadevah, vendar so v zapi-

snikih tako površno predstavljene, da bomo o njih govorili pozneje.

Na četrti javni konferenci, pri kateri je bil navzoč tudi don Bosko, je tajnik duhovito napisal tale uvod: »27. januar 1875, vigilija sv. Frančiška Saleškega, bo vedno slaven v zgodovini naše družbe zaradi vrste ugodnih stvari, ki so bile sporočene ob tej priložnosti. Bodi slava Bogu in čast sv. Frančišku Saleškemu!« Da bomo razumeli te besede, moramo imeti v mislih, da so bili to prvi začetki in komaj eno leto po dokončni potrditvi naših konstitucij in zato v dobi, ko se morajo člani šele oblikovati v duhu pravil. Zato so se vsakega dogodka, ki je bil v korist družbe, nadvse veselili, še več, prekipevali so od navdušenja. Don Bosko pa je kot dober poznavalec človeškega srca znal iz vsega potegniti korist za vzbujanje občutka za skupnost, ki naj bi še bolj podkrepil medsebojno povezanost.

Ko so odprli zasedanje, se je pojavilo še vprašanje privilegijev, ki je v bližnji prihodnosti delalo Božjemu služabniku toliko preglavic. Da pa bomo pravilno razumeli don Boskovo govorico, je treba omeniti nekaj drugega. Pisatelj teh vrstic je od mnogih slišal, kako je don Bosko o teh stvareh govoril zelo preprosto, naravno, tako da se je zdelo celo naivno, kakor da bi razpravljajal o najbolj vsakdanjih stvareh. Toda vsi so poslušali s pobožnim spoštovanjem in je naredilo nanje velik vtis.

Vzemimo torej v roke zapisnik: »Začelo se je govoriti o podelitvi privilegijev, ki so jih nameravali v Rimu prositi za našo družbo. Don Bosko je začel razlagati, kako veliko privilegijev imajo redovniki; nekateri toliko, da je z njimi napolnjena precej debela knjiga. Vendar jih skrbno čuvajo, in čeprav je on prosil različne redovnike, da bi mu jih pokazali, mu to ni uspelo. Končno je le dobil privilegije oblatov in še nekaterih drugih. Na te bi se opiral, ko bi prosil za privilegije za našo družbo. Vendar pa jih sedaj le počasi podeljujejo in še teh ne več 'per communicationem', se pravi v sklopu, tako da privilegije enega reda prenesejo na drug red. Vendar bi on rad točno preštudiral to zadevo in upa, da mu bo uspelo.«

Nato je don Bosko prebral pismo, ki ga je s čekom za 1.000 lir prav tisto jutro prejel od kardinala Antonellija. Ček mu je njegova svetost poslala za gradnjo zavoda v Sampierdareni. Zapisnik pravi: »Rečeno je bilo, da je dar zelo velikušen in izjemen. Kajti ko gre za take ustanove, pri katerih sodeluje tudi papež, pošlje največ petsto lir. Don Bosko je pripomnil, da je prosil svetega očeta za to podporo, da pa je obenem zagotovil tistemu, ki je za to odgovoren, da bo denar vrnil kot novčič sv. Petra. Da pa je kljub temu znamenje izredne pozornosti in spoštovanja s strani svetega očeta.«

Navzoči so bili ob tem sporočilu ganjeni in so predložili dvoje: najprej naj pismo dajo v okvir in ga javno izobesijo, potem pa naj vsebino pisma objavijo v L'Unità Cattolica. Don Bosko je privolil, vendar je prepovedal, da bi omenili njegovo ime, kajti to bi bilo zadosti, da bi spustili hudiča v hudobno časopisje. Saj so se nekateri časopisi od časa do časa obregnili tudi obenj.

Še dve drugi novici je don Bosko sporočil zboru: uradne listine iz Buenos Airesa, v katerih sprejemajo njegove predloge, in kraljévi odlok za razlastitev kosa zemljišča za gradnjo cerkve sv. Janeza Evangelista. O tem bomo govorili pozneje.

Tudi omemba dveh zadev, ene malo nerodne in druge brez zapletov, bi bralca zaradi neizčrpnosti le malo zadovoljila, zato bomo o tem obširneje poročali pozneje. Tudi o majhnem vprašanju cerkvenega prava ne bomo razpravljali sedaj.

Pete konference so se udeležili tudi novinci in aspiranti. Ker jih je bilo navzočih kakih sto šestdeset, so morali zbor prenesti v cerkev sv. Frančiška Saleškega. Kakor po navadi je vsak ravnatelj poročal o svojem zavodu, o njegovem finančnem, higienskem, stavbnem, intelektualnem, moralnem in verskem položaju.

Kot prvi je nastopil don Bonetti, ravnatelj zavoda v Borgu San Martino. Hiša je bila tako polna, da ne bi mogli najti prostora niti za enega gojenca, če bi ga hoteli sprejeti. V sosedni stavbi, ki so jo postavili izrecno za hčere Marije Pomočnice, je stanovalo dvanajst sester, ki so skrbele za garderobo in popravljanje perila v veliko korist vseh. Obstajala je nevarnost, da bi okoliška polja zasejali z rižem. Toda nevarnost za zdravje se pojavi šele potem, ko spustijo vodo za žetev, se pravi avgusta in septembra, to pa je čas, ko so gojenci na počitnicah. Vsi so bili zdravi, moralno in versko življenje je lepo potekalo, kar je bilo mogoče sklepati iz pogostega prejemanja zakramentov. Fantje so bili veselo razpoloženi. Dober potek stvari je pripisoval izboljšavi osebja glede na prejšnja leta. Končal je s prošnjo za molitve za vse.

Za njim je povzel besedo don Lemoyne, ravnatelj v Lanžu. Število konviktocev je že preseгло število iz prejšnjega leta in prihajali so še vedno novi. Menil je, da jih bo čez dvesto. Posebne omembe vredni so bili ministranti, večinoma večji fantje. Zdravstveno stanje v zavodu je bilo vzrok začudenja za vse. Nobenega prehlada niti kašlja. To odlično stanje je treba pripisati prefektu don Scappiniju. Zelo dobro se je izkazala popolna ločitev višjih in nižjih razredov. Tak napredek je bilo treba pripisati številnejšemu in modrejšemu osebju, ki ga je poslal don Bosko.

Don Francesca, ravnatelj v Varazzeju, je tožil zaradi prostorske stiske, saj so morali zaradi pomanjkanja prostora zavriniti osemdeset prošenj. Med fanti se kaže velika navezanost na zavod in na predstojnike. Odmori so tako živahni in razgibani, da se ne da opisati. Nikjer ne vidiš nikogar, ki bi samotaril ali se držal zunaj igre. Prav tako ni skupine, v kateri ne bi bilo kakega klerika. Izrazil je svoje veliko zadovoljstvo z osebjem.

Don Cerruti, ravnatelj v Alassiu, je povedal, da je v liceju petdeset učencev in da se vsi lepo vedejo. Veliko si jih želi doseči cerkveni poklic. Zavod jih ne more sprejeti več in so morali zavriniti veliko prošenj. Zato gradijo poslopje, ki bo lahko sprejelo veliko več gojencev. Obenem pa načrtujejo še drugo stavbo, ki bi zadostila vsem zahtevam. Sprejela pa bi tudi hčere Marije Pomočnice, kar bi bilo vsem v veliko korist.

Don Albera, ravnatelj v Sampierdareni, je pokazal zadovoljstvo zaradi dokončanja stavbe, ki bo omogočila dvakrat toliko gojencev, kot jih imajo sedaj. Povedal je, da je njegova svetost sveti oče poslal že dva tisoč lir. V zavodu je bilo kakih sedemdeset gojencev, dijakov in rokodelcev, vsi zelo lepega vedenja, tako da si ni mogoče želeti več. Prejem svetih zakramentov je izreden. Sobratje delajo veliko tudi z zunanjimi. Ti obiskujejo šole in zlasti praznični oratorij v veliko zadovoljstvo vseh. Mesto je z zavodom zelo zadovoljno.

O valsališkem zavodu za otroke plemenitih družin je ugodno poročal ravnatelj don Dalmazzo. Najprej se je število gojencev glede na prejšnje leto skoraj podvojilo. Dober uspeh pri izpitih, prepričanje, da se resno in veliko študira, in potovanje najboljših učencev v Rim, kjer so prejeli blagoslov svetega očeta, so veliko pripomogli k takemu uspehu. Starši se bojijo samo tega, da bi salezijanci iz njihovih sinov naredili duhovnike. To je rak rana v gosposkih družinah, hkrati pa je v veliko čast salezijancem, ker kaže, da vzgajajo zares krščansko. Zdravstveno stanje je odlično. Učenje napreduje s polnimi jadrji, saj so med profesorji v liceju štirje univerzitetni profesorji: Allievo, Lanfranchi, Bacchialoni in za matematiko Roda. Disciplina, versko življenje in moralnost so, odkar so zavod prevzeli salezijanci, vsako leto boljši.

Don Costamagna je poročal o hčerah Marije Pomočnice, ki jim je bil ravnatelj v Morneseju. Pohvalil je zlasti njihovo gorečnost in željo po popolnosti. Gojenke želijo postati redovnice in so tako navezane na zavod, da nočejo niti iti domov. Tožil je, da je gojenk malo, pač zato, ker zavod še ni poznan in zaradi pomanjkanja prometne povezave; saj ni niti železnice in ne omnibusa, ki bi redno prevažal potnike. Število sester in aspirantk pa hitro raste in jih je že nekaj čez osemdeset. Gospod don Bosko se ukvarja z načrtom, kako bi privabil čim več gojenk. Zdravstveno stanje je odlično.

V svojem poročilu o oratoriju je don Rua povedal, da je med dijaki veliko pobožnosti in dobre volje in pri rokodelcih navdušenje za opravljanje molitev. Tudi med zunanjimi gojenci se dela veliko dobrega. To leto so uvedli novost, da večerne šole niso samo ob večerih med tednom, temveč tudi ob nedeljah. Glede članov družbe je omenil, da, odkar je premišljevanje obvezno, prihajajo točno, čeprav imajo pomembne opravke. Premišljevanje se opravlja ločeno za sobrate in novince. Da bi ga lahko opravljali, so začeli vstajati pol ure prej, ker sicer čez dan ne bi našli primerne časa. Novinci imajo učilnico, šolo in konference samo zase. Poročal je še o zelo cvetoči družbi ministrantov, o družbah, h katerim pripadajo zlasti starejši in se odlikujejo po lepem vedenju. Končal je z besedami: »Zahvalimo se Gospodu. Oremus ad invicem« (molimo drug za drugega).

Zadnjim izjavam don Rue o premišljevanju in novincih naj se nihče ne čudi, kakor da do tedaj ne bi opravljali premišljevanja in bi bilo kaj narobe. Pred potrditvijo pravil je don Bosko tako rekoč osebno vodil vsakega posameznika.

Skupne pobožne vaje so opravljali samo, če je on imel to za primerno. Ko pa so bile konstitucije potrjene, je bilo treba začeti izpolnjevati vse predpise. Vendar so tudi tukaj uvajali pobožne vaje postopoma. Kajti nemalo jih je bilo zelo navezanih na don Boska in pripravljenih, da bi se zanj vrgli tudi v ogenj, vendar niso imeli jasne predstave o redovnem življenju. Če bi nenadoma naredili prehod od neke vrste svobode k observanci, bi jih s tem, da bi jih navedli k vsiljenim odločitvam, odvrnili. Don Bosko ni nikdar popolnoma opustil svoje stare taktike, ki mu je prinesla toliko uspehov v pripravljalnici, ko je bilo treba uvajati redovna načela, ne da bi to omenjal, da ne bi vzbujal nezaupanja ali sumov tako znotraj kakor zunaj oratorija, kajti časi so bili zelo sovražni do redovnikov in do redov. Taktika pa je obstajala v tem, da je svoje navezal na hišo, na delo med mladino, tako da so se čutili kakor v družini. Drugo bi prišlo samo od sebe.

Pozna ura je don Bosku onemogočila, da bi povedal sklepno besedo in podal svoj pogled na družbo. Je pa zato pred istim poslušalstvom govoril naslednjega dne. Zapisnik takole posnema nagovor:

»Gospodje ravnatelji so včeraj zvečer povedali toliko čudovitih stvari, da smo bili vsi presenečeni. Tudi jaz sem hotel govoriti o družbi, da bi vam pokazal, kje smo. Ker pa tega nisem mogel, bom to storil danes. Najprej vam moram sporočiti poseben dar, ki nam ga je naklonil sveti oče papež. Veste, da v Sampierdareni gradijo stavbo, da bodo povečali zmogljivosti zavoda. Ko je sveti oče zvedel za to in zlasti še ko je slišal, da za to ni denarja, temveč se gradi s prostovoljnimi prispevki, je poslal 2.000 lir za nadaljnjo gradnjo zavetišča. Moramo mu biti zelo hvaležni, ker tako očetovsko skrbi za nas. Moramo se pokazati vedno bolj vredne tolikšnega očeta in oznanjati, kolikor nam je mogoče, njegovo veličino in odlike.

Obiskal sem vse naše domove in reči vam moram, da sem zelo zadovoljen. Predvsem sem vse domove našel polne fantov, zdravih in dobrih, kakor so nam poročali posamezni ravnatelji. Toda posebno močen vtis je naredil name način, kako delajo naši sobratje. Dela je ogromno in vsi delajo navdušeno, tako da isti sobrat poučuje v šoli, asistira v obednici, spalnici, vodi fante na sprehod in nima na voljo niti ene same ure za lastne zadeve. Tako zelo so zaposleni, da ko sem prosil razne sobrate, da bi mi prepisali na lepo nekaj strani rokopisa, ni nobeden imel toliko prostega časa. Toda še bolj kot delo samo mi je ugajal način dela. Zares moram reči, da si ne bi mogel želeti več, zdi se, da je dosežen ideal, ki sem si ga ustvaril o družbi. Kajti poleg tega, da se veliko dela, je tu tudi duh pokorščine in neodvisnosti od lastne volje. Nihče se ne boji prositi za pomoč kakega profesorja ali duhovnika, če je potrebna pomoč v kuhinji ali pri pometanju. Bogu bodi hvala! Skušajmo ohraniti tega duha in glejmo, ali je kak način, da bi ga še povečali.

Sedaj, ko se družba organizira, moramo biti pripravljeni prenašati tiste stvari, ki bi lahko bile neugodne zaradi premalo prostora ali zaradi reči, ki še niso take, kakor bi morale biti. Menim, da ni več daleč, ko bo vsak profesor, vsak duhovnik imel svojo udobno sobico, ki bo veliko prijetnejša od sedanje. Isto velja za prostore za novince.

Imeli bomo velike, zračne in prijetne skupne spalnice. Toda za sedaj se zadovoljimo s tem, kar imamo.

Še drugo, kar si močno želim, je uvedba krščanskih klasikov v naše šole namesto poganskih. Ne moremo narediti vsega hkrati, toda začnimo z malim, ki nam je mogoče. Jaz bi bil zadovoljen, če bi bili naši duhovniki sposobni pisati latinsko tako kakor Hieronim, Avguštin, Ambrož, Leon, Suplicij Sever. Kajti kateri izmed učencev je sposoben videti lepoto, ki jo vsebuje Cicero, Tit Livij? Poleg tega pa, če bi uporabljali prve, na bi v glave naših učencev prišlo toliko čudnih idej, nepotrebnih in nevarnih, ki so jih polni poganski klasiki.

Iz tega razloga smo začeli izdajati izbrana dela sv. Hieronima in upam, da bomo lahko kmalu izdali tudi Suplicija Severa in nato še druge. Mogoče bomo s tem premagali veliko hudobijo našega časa.»

Don Bosko je usmeril pozornost navzočih na misijone v Ameriki. Zapisnik nadaljuje:

»Te dni smo prejeli iz Amerike pisma, v katerih nas prosijo, da bi šli evangelizirat tiste oddaljene kraje. Postavili smo pogoje in so jih sprejeli. Sedaj se bomo morali odločiti, kaj bomo storili, 'quid agendum'. Na nas čakata dva kraja. Mesto Buenos Aires in mesto San Nicolás de los Arroyos, ki je dan potovanja od glavnega mesta. Nekoč smo že govorili tudi o misijonih v Ameriki, Aziji, Afriki in Oceaniji. Zdi se mi pa, da nam ta v Buenos Airesu najbolj ustreza, bodisi zaradi posebnih ugodnih razmer bodisi zaradi španskega jezika, ki je veliko lažji kot angleščina, ki jo uporabljajo v večini drugih dežel.»

Zapisnik nas tukaj pušča na cedilu z dvema itn. itn. Lahko si predstavljamo, kako pozorno so tedanji poslušalci sledili tem zadnjim poročilom o začetkih družbe, zlasti še, ker je blaženi o tem predmetu prvič govoril javno. Iz Valdocca v Buenos Aires, to je bila stvar, ki je ljudi napolnjevala z nedopovedljivim navdušenjem.

3.

POGLAVJE

USTANOVA MARIJE POMOČNICE

LETO 1875 JE VIDELO ZAČETKE nove ustanove, ki se ji je blaženi don Bosko posvetil iz svojega duhovniškega apostolskega navdušenja in iz nadnaravnih razsvetljenj.

Znano je, kako so bili časi cerkvenim poklicem nenaklonjeni. Politične zablode, laične šole, nesramen tisk, zaničevanje Cerkve in njenih služabnikov, pomanjkanje med duhovniki so bili vzroki, ki so prispevali k vedno večjemu upadanju števila duhovniških poklicev. Da bi popravil ta žalostni položaj, ni Božji služabnik varčeval z žrtvami. Ker je doumel smer, v katero so se razvijali dogodki, je uvidel, da je treba nove levite iskati med tistimi, ki so delali z motiko in kladivom. Pa tudi to še ni bilo dovolj, kajti mladi ljudje so vedno samo mladi ljudje in tudi pri najpозornejši skrbi se jih veliko, ki so stopili na pot duhovništva, izgubi. Don Bosko je ugotovil, da med njimi komaj manjše število doseže cilj.

Kaj naj torej storimo? Stiska je bila velika; če bi šlo tako naprej, bi pomanjkanje duhovnikov spravilo Gospodov vinograd v obupen položaj. Don Bosko se je že kot dijak ljubeznivo trudil, da je nekemu dobremu človeku kljub visoki starosti pomagal, da je postal duhovnik; in zaradi te izjemne pomoči so ga sprejeli v semenišče, kjer je končal študij in prejel svete redove. Za zakasnele poklice se je don Bosko zanimal tudi pozneje, zlasti še v oratoriju, kjer je dovolil, da so v skupne razrede prihajali tudi že odrasli, ki so želeli postati duhovniki. Ugotovil je, da imajo taki ljudje trdno voljo, močno zavzetost, globoko pobožnost in pripravljenost, da bi pomagali svojim mlajšim tovarišem. Ko se je v molitvi priporočal Gospodu za potrebno razsvetljenje, kako bi lahko povečal število Božjih služabnikov v Cerkvi, mu je prišlo na misel, da bi zbiral odrasle fante, imel zanje posebno ureditev in jih ustrezno pripravil za službo oltarju.

Razmišljal je o tem svetem delu, ko se mu je na začetku leta 1875 ponudila priložnost, da je stvar temeljito pretehtal. O tem je govoril pred člani vrhovnega

kapitlja; govor je bil takoj zapisan in ga objavljamo 'ad litteram' (dobesedno). Takole je govoril:

»Neke sobote sem spovedoval v zakristiji. Bil sem raztresen. Razmišljal sem o majhnem številu duhovnikov in o načinu, kako bi ga povečal. Pred menoj je bila množica dečkov, ki se je prišla spovedat, dobrih in nedolžnih in sem si dejal: »Kdo ve, koliko izmed teh bo prišlo do cilja in kako dolgo bo vse to trajalo? Potreba Cerkve pa je zares velika.«

Ko sem bil zaradi teh misli zelo raztresen in sem še naprej spovedoval, se mi je zdelo, da sem za pisalno mizo v svoji sobi in imam v roki seznam vseh, ki so v hiši. Rekel sem si: 'Kako je to? Sem tukaj v zakristiji in spovedujem in sem obenem v svoji sobi za pisalno mizo. Ali sanjam? Ne. To je vendar seznam fantov, to je pisalna miza, kjer navadno delam.' Medtem sem zaslišal glas v sebi, ki mi je dejal: 'Ali hočeš zvedeti za način, kako bi povečal število svojih dobrih duhovnikov? Preglej seznam in iz njega boš razbral, kaj ti je storiti.'

Pregledoval sem seznam in si dejal: 'To je seznam fantov letošnjega in prejšnjih let in nič drugega.' Bil sem zelo zamišljen, prebiral sem imena, razmišljal, listal sem in tja, da bi kaj našel, pa nič.

Tedaj sem si dejal: 'Ali sanjam ali sem buden? Pa sem le tukaj za mizo in glas, ki sem ga slišal, je resničen.' Dvignil sem se, da bi videl, kdo mi je govoril. Fantje, ki so čakali na spoved in so videli, da sem tako hitro vstal in bil ves iz sebe, so mislili, da mi je postalo slabo. Podprli so me. Rekel sem jim, da ni nič hudega, in sem še naprej spovedoval.

Ko sem končal spovedovanje in sem se vrnil v svojo sobo, je bil tam zares seznam imen vseh v hiši, sicer pa nič drugega. Pregledal sem ga, vendar nisem mogel razumeti, kako bi lahko iz njega zvedel, kako naj čim prej pridem do duhovnikov, do mnogih duhovnikov. Vzel sem v roke druge sezname, da bi videl, ali bi bilo mogoče iz njih kaj razbrati. Pa ni bilo nič. Prosil sem don Ghivarella še za druge sezname. Nič. Ko sem potem še naprej razmišljal o seznamih in jih pregledoval, sem ugotovil, da je fantov, ki so v naših zavodih začeli študij za duhovniško službo, samo 15 od 100, se pravi niti dva od desetih nista oblekla duhovniške obleke. Iz družinskih razlogov so odstopili, zapustili licejski študij in v retoriki spremenili mnenje. Nasprotno pa jih je od 10 tistih, ki so prišli že odrasli, kar osem obleklo duhovniško obleko in v krajšem času z manjšimi izdatki doseglo svoj cilj.

Zato sem si dejal: 'Za te sem gotov, da bodo prišli prej do cilja. To je torej moj cilj. Moram se jim primerno posvetiti, nalašč zanje odpreti zavode in poiskati način, kako bi jih najbolj uspešno vzgajali. Sadovi bodo pokazali, ali so sanje ali resnica.'«

Od tega trenutka je zamisel, da bi odprl posebne zavode za odrasle fante, ki se čutijo poklicani v duhovniško službo in bi imeli priložnost za pospešen način šolanja, dobila obliko in se spremenila v trden sklep. Sanje, ki jih je imel 15. marca v Rimu, se zdi, da so pomagale razjasniti pot, ki naj bi jo ubral. Pripovedoval je o njih v hiši Sigismondijevih pri mizi v navzočnosti svojega spremljevalca tajnika don Berta, ki nam je zapustil naslednje poročilo:

»Preteklo noč sem le malo spal. Imel sem sanje, ki so me vznemirile: Zdelo se mi je, da sem v sadovnjaku ob drevesu, ki je nosilo izredno lepo sadje. Sadeži so bili treh vrst: fige, breskve in hruške. Kar se je nenadoma dvignil silen vihar in je začela padati toča, pomešana s kamenjem. Padala je na moja ramena. Hotel sem poiskati zavetje, toda prikazal se je nekdo in mi ukazal: 'Hitro! Pobiraj!' Poiskal sem košaro. Toda bila je premajhna in glas me je pokaral: 'Vzemi večjo košaro.' Zamenjal sem jo. Toda kakor hitro sem pobral dva ali tri sadeže, je bila košara že polna. Tedaj me je glas spet pokaral in mi ukazal, naj vzamem še večjo košaro. Rekel je, naj hitro nabiram, sicer bo toča vse uničila. Začel sem naglo nabirati, toda kako sem se začudil, ko sem pobral nekaj izredno velikih in lepih fig: bile so na eni strani gnile. Neznanec mi je zaklical: 'Hitro, hitro pobiraj!' Vrgel sem se na delo, izbiral zdrave sadeže in naredil v košari tri predele: na eni strani fige, na drugi breskve in v sredini hruške. Te fige, breskve in hruške so bile tako obilne in tako lepe, da se jih nisem mogel nagledati (bile so debelejšje kot krepka moška pest). Neznanec je dejal: 'Fige so za škofo, hruške so zate in breskve za Ameriko.' Nato je začel ploskati in govoriti: 'Pogum, prav, prav, odlično, prav!' in je izginil. Zbudil sem se. Sanje pa so mi ostale tako globoko vtisnjene v spomin, da si jih več ne morem znebiti.«

Ne vemo, ali je don Bosko te sanje takoj povezal z vprašanjem, ki ga je tako zelo zaposlovalo. Toda s časom se je vedno bolj kazala medsebojna povezava. Zlasti na začetku je bilo treba točno izbirati, da gnili sadeži ne bi okužili še drugih. Velika košara je pomenila zadosti velik prostor, ki bi služil svojemu namenu. Fige za škofo so bili fantje za njihova semenišča, breskve za Ameriko so bili salezijanski misijonarji, hruške sredi med obema pa sobratje za osrednje vodstvo družbe. In toča in kamenje, ki sta mu padala po hrbtu? To so bile velike težave, ki sta mu jih postavila dva ordinarija, od katerih hranimo tudi pisma, ki sta jih pisala v Rim, da ne bi potrdili njegove ustanove.

Zamislili so dali ime ustanova in ne zavod ali vzgajališče Marije Pomočnice. To so storili zato, ker so predvidevali, da bo večina fantov prišla iz revnih družin, morali jim bodo priskrbeti sredstva za vzdrževanje in bi člani ustanove v smislu združenja s svojimi darovi vzdrževali fante pri njihovem šolanju.

Med bivanjem v Rimu, o katerem bomo govorili v naslednjem poglavju, je blaženi Piju IX. razložil svoje namene s to ustanovo. »O tem sva se dolgo pogovarjala,« je dejal 14. aprila pri zborovanju vrhovnega kapitlja in ravnateljev, ko jim je predstavil pravilnik, ki so ga pravkar natisnili v oratoriju. Papežu je zamisel tako zelo ugajala, da je bil pripravljen spregovoriti o njej v javnosti. Prosil ga je, naj bi jo predstavil nekaterim škofom, tako da bi se v papeškem brevu lahko opiral na njihovo prošnjo. Sveti oče je hotel tudi vedeti, kako se mu je pojavila ta misel. Don Bosko mu je vse razložil in govoril tudi o zgoraj omenjenih sanjah. Nato je papež priporočil, naj sanje pripoveduje tudi članom vrhovnega sveta, kar je don Bosko storil ob zgoraj omenjeni priložnosti.

Preden je don Bosko prebral kapitularem pravilnik, ga je poslal na vpogled raznim škofom in podal potrebna pojasnila. Na naslovni strani je stal napis: Ustanova Marije Pomočnice za duhovniške poklice. Sledil je navedek iz Svetega pisma o obilici žetve in majhnem številu delavcev (Lk 10,2). Vsebina je bila po kratkem predgovoru razdeljena na štiri dele: Sprejem (od 16 do 30 let), Sredstva za vzdrževanje (dobrodelnost vernikov), Opomba (razlog za tako poimenovanje in zagotovilo, da zaradi nje nobena ustanova ne bo imela škode), Duhovne koristi.

Pravilnik ni bil namenjen javnosti, zato ni bilo treba iskati dovoljenja za tisk pri turinski škofijski pisarni. Po drugi strani pa je don Bosko, zlasti zato, da bi pridobil mnenja, poslal pravilnik samo nekaterim prijateljsko razpoloženim škofom, se pravi vsem, razen dvema. Pravilnik je potem izšel v drugi številki Bibliofila, časopisa, ki je izhajal pred Salezijanskim vestnikom, pa so ga zato, da bi preprečili nasprotovanje cerkvenega pregleda, tiskali zunaj turinske škofije.

Med 12. in 18. aprilom je don Bosko doživel veselje, da je prejel priporočilo sedmih škofov: iz Albenge, Vigevana, Acquijske, Alessandrie, Tortone, Casaleja in Genove. Od teh so štirje poslali priporočilo njemu, trije pa naravnost v Rim. Da ne bi izgubljal časa, je pisal kardinalu Berardiju:

Veleugledna eminenca!

Ob prazniku sv. Jožefa nisem imel priložnosti, da bi vaši eminenci izrekel hvaležnost, kar sem srčno želel kot izraz za toliko dobrega, ki ste nam ga izkazali.

Jutri, na svetnikov praznik vas prosim, da bi sprejeli cerkveno opravilo, ki ga bomo opravili po vašem namenu. Darovali bomo sveto mašo pri oltarju Marije Pomočnice in naši dečki bodo opravili sveto obhajilo po vašem namenu. To je malo, vendar upamo, da bo Bog dodal obilo svoje nebeške milosti.

Na poseben način se bomo spominjali gospe tašče in vaše gospe matere.

Prilagam priporočilna pisma škofov iz Casaleja, Alessandrie, Vigevana in Albenge. Škof iz Acquijske je priporočilo poslal naravnost vaši eminenci.

Te dni boste prejeli še dvoje drugih priporočil. Malo smo se zakasnili, ker je bilo treba vse natisniti, da bo lažje berljivo.

Ker gre za dva različna načrta, prosim vašo eminenco, da bi odpustke in blagoslove svetega očeta porazdelil glede na značaj obeh načrtov.

Upam, da vam bom lahko v teku enega tedna spet pisal in vam tako dal priložnost, da boste izpolnjevali krščansko ljubezen.

Naj vas Božja dobroti še dolga leta ohrani pri življenju in vam nakloni srečna leta.

Ko vas spoštljivo prosim za vaš blagoslov, imam čast, da se imenujem vaše eminence najvdanejšega in najponižnejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 18. aprila 1873

V pričakovanju še več priporočilnih pisem škofov, da bi tako ustanova dobila večjo verodostojnost in bi ji dal čim močnejši zagon, je don Bosko po kardinalu Berardiju in mons. Vitteleschiju prosil za poseben blagoslov svetega očeta.

Nadškof iz Selevkije se je takole izrazil: »Dva sva šla prosit za vas poseben blagoslov, ki ste ga želeli od svetega očeta, kardinal Berardi in jaz. Toda jaz se bil prvi in zato imate prvi blagoslov po mojem zavzemanju. S srcem, polnim dobrih želj, vam ga pošiljam, da bi Bog blagoslovil vsa dela vaše družbe.«

Oba ugledna posrednika sta se strinjala v istem priporočilu. Prvi je menil: »Lotite se z vso vnemo izpolnitve svoje zamisli, vendar storite to nadvse previdno in spretno, da ne bo prišlo do ponovnih neprijetnosti z že znanim prelatom.« Drugi pa mu je brez dlake na jeziku pisal: »Po mojem mnenju pa in zlasti še zaradi zavzetosti za vašo ustanovo sprejmite moj nasvet v delu za cerkvene poklice, če ne bilo bolje, da jo udejanjite zunaj turinske škofije. Vsi predhodni zapleti bi vam lahko povzročili nove težave, ovire in nasprotovanje. Gotovo me razumete. Premislite torej 'coram Domino quid magis expediat' (pred Gospodom, kaj je bolje). Ta moj nasvet imejte za moje zasebno mnenje in nič več.«

Dejstva niso dala čakati na uresničenje predvidevanja. Potem ko je don Bosko imel blagoslov svetega očeta in priporočila 12 škofov, je menil, da ima pravico, da stvar javno objavi. V ta namen je ponovno predelal vsebino že znane osnutka, ga razširil, točneje opredelil, sporočil papežev blagoslov in objavil ustanovi podeljene odpustke. Nato se je obrnil na škofijskega cenzorja za 'nihil obstat' s prošnjo, da bi o zadevi obvestili tudi ordinarija. Na odgovor je bilo treba čakati osem dni, in to na kakšen odgovor: V tako pomembni zadevi bi se morali obrniti osebno na monsinjorja. Zato naj opusti objavo, ker njegova ekscelenca meni, da se je za to treba posvetovati s škofi obeh provinc, Turina in Vercellija, in mogoče tudi Genove.

Ker ga nadškof ni hotel sprejeti v avdienco, se je don Bosko pisno obrnil na monsinjorja in pokazal, da Ustanova Marije Pomočnice ni kaj novega, temveč nadaljevanje tega, kar se je v oratoriju delalo že veliko let, in bi sedaj potreboval samo še potrdilo pravilnika, kar pa ne potrebuje drugega kot dovoljenje za natis. V škofovem odgovoru bodo ponovili že omenjeni razlog, kakor je mogoče razbrati iz naslednjega pisma:

Predragi T. Chiuso!

Prosim te, sporoči njegovi ekscelenci nadškofu, da za zdaj še nimam odloka ne potrdila o odpustkih za Ustanove Marije Pomočnice. Sveti oče jih je že podelil, vendar želi, da jih ne objavim, preden bo ustanova objavljena, obvestijo pa naj se samo tisti, ki se bodo ustanove udeležili. Tako je sporočil po mons. Vitteleschiju. Preden bom karkoli natisnil, vam bom dal v pogled, da vnesemo popravke in izboljšave, ki jih boste svetovali. Zelo mi boš ustregel, če mu boš izročil moje ponižne pozdrave. Zahvaljujem se ti za tvoje usluge in se poslavljam od tebe najvdanejši prijatelj duh. Janez Bosko Turin, 29. 7. 1875

Medtem ko je trajalo to dopisovanje, je ordinarij razposlal okrožnico vsem škofom cerkvenih provinc Turina, Vercellija in Genove. Hotel jih je pridobiti,

da bi podpisali protestno izjavo proti Ustanovi Marije Pomočnice in jo poslali svetemu očetu. V okrožnici je bilo rečeno, da bo ustanova škodovala malim semeniščem in duhovščini posameznih škofij, saj prosi za podporo in darove vernike, ki zato ne bodo podpirali malih semenišč, in najboljši fantje bodo tako izgubljeni za škofijska semenišča, ker bodo šli k don Bosku. Načrt bi odobrili samo, če don Bosko obljubi, da ne bo sprejemal fantov pod 18. letom starosti in s pogojem, da jih bo vzgajal v duhu, ki ga bo narekoval škof, in da sme ordinarij skupaj z dvema najstarejšima škofoma v provinci obiskovati novi zavod in poskrbeti, da le-ta ne bo škodoval semeniščem.

Prav je imel škof iz Suse, ki mu je odgovoril, da je strah pred škodo za semenišča izključen v 5. členu, kjer je rečeno, da so gojenci svobodni, da se po končanem šolanju vrnejo v svoje škofije. Kar se tiče namena, da bi ustanovo podvrgel ordinarijevi jurisdikciji, je pisal: »Oprostite mi, ekscelenca, da vam izrazim svoje dvome. Ne verjamem, da bi don Bosko v sedanjih izrednih okoliščinah, v katerih je, bil pripravljen nam škofom odstopiti od svojih privilegijev, ki jih je z izvzetjem od škofove oblasti prejel od Svetega sedeža. Čeprav bi bil naklonjen kateri od vaših sprememb v smislu izvzetja, pa tega ne bo storil, ker hoče obdržati svojo neodvisnost. V tem primeru bi ravnali v nasprotju z vašimi odredbami, kar bi bilo v škodo vaše ekscelence. S tem pa ni rečeno, da bi prišlo do nevarnosti, ki jih vi navajate. Mogoče pa bi se don Bosko odrekel svojemu načrtu, a v tem primeru bi bilo to v veliko škodo Cerkve, saj bi ostala brez pomoči, ki bi jo sicer prejela od ustanove. Uresničenje teh koristi pa nam mora biti predvsem pri srcu.

Ordinarij pa se ni omejil samo na razpošiljanje svoje okrožnice, temveč je pisal dolgo pismo kardinalu Bizzarriju, prefektu kongregacije za škofove in redovnike, ki ga tukaj v celoti objavljamo.

Velespoštovana eminenca!

Gospod don Janez Bosko, ustanovitelj in predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega v Turinu, je včeraj poslal v pregled tiskovino, ki vsebuje načrt zavoda njegove družbe za vse fante, ki kažejo nagnjenje za duhovniški poklic, da bi jih s študijem filozofije in teologije pripravili za duhovniško službo, jih potem dali redovniškim družbam, poslali v misijone ali jih vrnili v njihove škofije, da bodo pridruženi škofijskim duhovnikom. Poleg splošnega povabila, namenjenega vsem fantom vseh škofij, se obrača tudi na vernike katerekoli škofije in prosi, da bi priskočili na pomoč z denarnimi sredstvi. Zavod bi se imenoval Ustanova Marije Pomočnice in ga je blagoslovil in – tako je rečeno – podprl sveti oče. Toda ta ustanova bi deloma ali v celoti povzročila propad malih škofijskih semenišč, ker bi bili škofove močno prikrajšani za darove svojim škofijskim semeniščem, ker bi se ti stekali v don Boskovo ustanovo. Poleg tega pa bi pritegnil veliko število fantov iz škofij, ki bi zaradi denarnih prednosti zapustili malo škofijsko semenišče in odšli v zgoraj imenovano ustanovo. Razen tega bi don Bosko pritegnil k sebi najboljše fan-te, manj sposobne pa bi pustil škofiji.

Zato sem prepričan, da bodo škofje iz turinske pokrajine, Vercellija in Genove takoj dvignili glas zaradi poskusa uničenja njihovih najbolj življenjskih koristi. Kar se tiče moje škofije, moram reči, da bi ta ustanova uničevalno vplivala na malo semenišče, ki ga mislim v dveh mesecih odpreti v Giavenu, v mestu pod mojo jurisdikcijo. Zato sem primoran z vsemi sredstvi preprečiti ta kozmopolitski zavod, ki ga don Bosko hoče odpreti v Turinu.

Brez dvoma je nekaj svetega in prekristnega pripravljati mlade fante za duhovniški poklic in zunanje misijone, iz tega vidika jo je blagoslovil in odobril sveti oče. Toda v Piemontu so se vsi škofje resno lotili dela in hočejo ustanoviti svoja mala semenišča. Upajmo, da se bo to res zgodilo, če spet ne bo kak vihar tega preprečil.

Poleg tega v Turinu že nekaj let deluje Apostolska šola, ki jo je ustanovil in jo vodi kanonik Ortalda, direktor ustanove propaganda fide, ki se z ogromnimi izdatki trudi obdržati jo pri življenju. V zavodu je kakih sto fantov.

V Turinu je še zavod, del slavne ustanove kanonika Jožefa Cottolenga, kjer je zbranih kakih 60 fantov iz raznih škofij in dobivajo zastonj versko, moralno in leposlovno vzgojo. Vzgajajo odlične duhovnike.

Zato je don Boskova zamisel podobnega zavoda po eni strani nepotrebna, po drugi pa celo škodljiva.

Tako ne moremo dati privolitve za tako ustanovo. In ker se zdi, da sv. oče don Boskovihi ustanov še ni izvzel iz jurisdikcije škofa, odločno zavračam odprtje take ustanove. Ker pa bi rad, da ne bi nasprotnemu časopisju nudili priložnosti za slabo pisanje o duhovnikih, vroče prosim vaše eminence, da po kongregaciji za škofo in redovnike prepoveste don Bosku, da bi še naprej delal za tak zavod, dokler se škofje iz cerkvenih provinc Turina, Vercellija in Genove ne dogovorijo o nadaljnjem postopku. Gre za nadvse pomembno zadevo, ki bi lahko imela resne posledice, če je takoj ne zaustavimo. Zato v skrbi za svojo škofijo kakor tudi za škofije mojih sufraganov prosim vašo eminenco, da ukažete don Bosku, da zaustavi načrtovano ustanovo.

*Medtem ko poljubljam rob svetega purpurja, se imam za vaše prevzvišene eminence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika + Lovrenc, nadškof v Turinu
Turin, 25. julija 1875*

Dne 7. avgusta se je v dolgem pismu obrnil na istega kardinala ordinarij eporedijski in dokazoval enako katastrofalno trditev: »Ustanovitev Zavoda Marije Pomočnice za duhovniške poklice (sic) za pripravnike iz katerega koli dela Italije bi bila v veliko škodo jurisdikcije ordinarijev in velika ovira za mala in velika semenišča in prizadevanju za odkup od vojaškega nabora in bi povzročila zatrtje mnogih škofij.« Pismo je končal takole: »Z največjo željo se obračam na vašo vzvišeno eminenco in prosim, da bi resno razmislili o uničujočih posledicah, ki jih je predstavil sedanji turinski nadškof, in odredili, da naj se ne dovoli Ustanova Marije Pomočnice (ki je niti ne imenujejo presveta). S tem bi preprečili začudenje in nesoglasje tako med duhovniki kakor tudi med laiki, če bi za to zvedeli.«

Ker se je bližalo novo šolsko leto, je poskrbel, da so natisnili pravilnik nove ustanove in jo dali pravočasno v obtok. Zato je blaženi pošiljal vodjo tiskarne na

škofijo, da bi dobil zaželeno odobritev. Te prošnje ne le da niso imele nikakršnega uspeha, temveč so v don Bosku vzbudile dvom o možnosti, da bi dobil »od Svetega sedeža ali od njegovih uradov ukaz ali povabilo, da naj se dogovori s turinskim nadškofom«.

Božji služabnik je odgovoril z obratno pošto:

Predragi gospod T. Chiuso!

Prosim te, da sporočiš njegovi ekscelenci velečastitemu nadškofu, da nisem prejel od Svetega sedeža ali katerega njegovih uradov nikakršnega ukaza ali spodbude, da naj se dogovorim o zadevi Ustanove Marije Pomočnice. Če bi mi tudi samo namignili v tem smislu, bi to brez odlašanja storil, kakor sem to vedno skušal storiti. Razlog je zelo preprost. Ker je delo usmerjeno v korist celotne Cerkve, se mi ne zdi primerno, da se veže na ordinarija, ki bi mu mogoče odvzel kakega pripravnika, verjetno pa sploh nobenega.

Če meniš, lahko sporočiš njegovi ekscelenci, da zato, da ne bi povzročal še novih nesporazumov, in v želji, da bi jih vsaj zmanjšal, nameravam imenovani načrt izvesti v drugi škofiji. Z največjim spoštovanjem imam čast, da se imenujem najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Turin, 8. avgusta 1875

Iz skrivnostnih zgoraj navedenih besed je bilo mogoče razbrati, da se za kulisami dogaja nekaj, za kar še ne vemo. Zato je pisal kardinalu Antonelliju, državnemu tajniku.

Velespoštovana eminenca!

Zelo drago bi mi bilo, če mi ne bi bilo treba omenjati zadeve, ki bi še dodatno obremenjevala vaše pomembne opravke. Ker pa sem prepričan, da je to bilo že sporočeno svetemu očetu, se mi zdi umestno, da na kratko osvetlim to presneto zadevo.

Mogoče se vaša ekscelenca vsaj v obrisih spominja načrta, ki ga predlagam na priloženem listu, da bi omilili žalostne posledice vojaškega nabora klerikov. O tem sem govoril tudi s svetim očetom, ki mi je naročil, naj mu vse pisno predložim. To sem tudi storil. Njegova svetost je naročila kardinalu Berardiju, da naj o stvari poroča, in poročilo je svetemu očetu ugajalo. Blagoslovil je namen in me spodbudil, da bi načrt čim prej udejanjil.

Ko sem prišel v Turin, sem načrt pokazal dvanajstim škofom, ki so ga vsi podprli in priporočili. Preden sem ga dal v tisk, sem vse predložil cerkvenemu pregledniku s prošnjo, da bi o tem obvestil nadškofa. Ta je z odgovorom čakal teden dni in menil, da je treba o stvari s tako daljnosežnimi posledicami vprašati za mnenje škofov iz provinc Turin, Vercelli in Genova. Ker nisem mogel doseči avdiencie pri nadškofu, sem mu po tajniku sporočil, da ne gre za nič novega, temveč za preprosto razširitev in utemeljitev stvari, ki v naši hiši poteka že dolga leta. Pri tem ne gre za koristi nobene posamične škofije, temveč za korist vse Cerkve. Ker je bila zadeva blagoslovljena in odobrena od svetega očeta, tukaj ne gre za nič drugega, kot samo za odobritev in dovoljenje za natis. Toda zaman. Dal mi je že znani odgovor.

V okrožnici, ki jo je poslal imenovanim cerkvenim provincam, je navajal razloge, s katerimi je hotel prepričati škofo, da bi podpisali nasprotovanje temu načrtu in ga poslali svetemu očetu. Razlogov je več. Don Bosko določa mesečnino na 24 frankov, sprejemal pa bo gojence tudi za nižjo ceno in celo zastonj; dalje pravi, da bo sprejemal fante od 16. do 30. leta starosti, potem pa bo v veliko škodo semenišč sprejemal tudi mlajše. Ker se ta ustanova vzdržuje s podporo vernikov, bi to odtegnil škofijskim semeniščem.

Menim, da k temu ni treba nikakršne razlage.

Ta načrt zaobjema vse škofije, in če sprejemamo gojence zastonj, je to v korist škofij. Vem, da je nekaj škofov odgovorilo, da nima smisla ugovarjati, če je kako stvar priporočil papež, temveč pritrčiti, podpreti in udejanjati. Drugi škofje so odgovorili, da je vsak škof v svoji škofiji svoboden in da je najbolje, če skuša izpolnjevati priporočila svetega očeta, ne pa da bi se jim upiral. Dodaja še, da bi, če bi on dovolil to ustanovo, bi ta morala biti popolnoma odvisna od njega. Na to je eden izmed škofov odgovoril: Postavljati pogoje škofom drugih škofij pomeni vdor v jurisdikcijo druge škofije.

Sedaj so stvari take: Imam papir, ljudi, tisk, vse čaka na delo, pa je cerkvena oblast vse ustavila. Ne vidim konca, v avdienco me noče sprejeti. Vsako zavlačevanje pa povzroča škodo. Poleg tega pa so stroški in delo izgubljeni.

Ob takem stanju sem hotel končati vse težave in začeti ustanovo v škofiji kakega škofa, ki ustanovo priporoča in cele prosi, da bi začel pri njem, ter daje svojo materialno in moralno podporo. Vsekakor bi to povečalo denarne izdatke in število osebja, ampak živeli bi v miru.

Toda preden bi spremenil načrt, ki ga je blagoslovil sveti oče, prosim vašo vzvišeno eminenco, da bi preudarili stvari in sedanji položaj, in če se vam zdi primerno, govorili s svetim očetom in mi potem v nekaj vrsticah sporočili svojo odločitev.

Rekli so mi, da vaša prevzvišena eminenca ni pri najboljšem zdravju. Mi bomo še naprej opravljali skupne in posamične molitve, da bi Bog v korist svoje Cerkve in zlasti še salezijanske družbe naklonil močno zdravje tako zaslužnemu dobrotniku.

V najgloblji hvaležnosti si štejem v čast, da smem poljubiti sveti purpur in se imenovati vaše eminence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 8. avgusta 1875

Ordinarijev odgovor 8. avgusta je še povečeval vrsto nasprotovanj. Zdi se, da je dogovarjanje med don Boskom in škofijsko pisarno še podžigalo ogenj, tako da je don Bosko v danem trenutku na rob pisma zapisal: »Gorje, če naredi še korak!« »Gorje« pomeni »oh, mi ubogi reveži«. To je gorje, ki se ga je don Bosko bal. »Korak« pa je nov poskus, da bi dobil nadškofovo privolitev.

Ko je ugotovil, da je vprašanje nadškofove odobritve zašlo v slepo ulico, se je don Bosko dogovoril za natis z mons. Manacordo, škofom iz Fossana. Tedaj pa je izrecna prepoved onemogočila širjenje kakršnega koli »poziva ali povabila ali načrta« v turinski škofiji, dokler ne bi papež v moči svoje oblasti razveljavil

katerekoli odredbe kanonskega prava in bi imenovanemu don Janezu Bosku dal popolno neodvisnost od škofa«. Obenem je ukazal časopisu Unità Cattolica, da ne sme objaviti nobenega poročila o ustanovi.

Prvi poskus je hotel don Bosko narediti na prostoru ob levem kotu cerkve. Da bi pa za vedno končal vse spore in zavlačevanje, se je dogovoril z nadškofom v Genovi, da bi začel ustanovo v Zavetišču sv. Vincencija Pavelskega v Sampi-erdareni. Ko je o tem pisal mons. Vitelleschiju, je vzkliknil: »Oh, da bi vendar sledil vašemu nasvetu glede Ustanove Marije Pomočnice in jo začel v kaki drugi škofiji. To bi bil začetek.«

Vzvišeni mir Božjega služabnika se kljub tej neprijetni zadevi ni popolnoma nič skalil. To je toliko bolj značilno, ker to ni bila edina težava, temveč se je prepletala z drugimi še večjimi, vse skupaj pa sredi verige poslov, od katerih je bil eden pomembnejši od drugega. O tem notranjem miru nam priča njegovo dopisovanje. Naj navedemo njegov odgovor na grozljivo pismo z dne 11. avgusta, o katerem smo govorili malo prej.

Vedno najdražji gospod teolog!

Kakor sem ti že pisal v pismu z dne 8. tekočega meseca, sem se v želji, da ne bi povzročal sitnosti, temveč jih v odnosu do našega cerkvenega predstojnika zmanjševal, odločil ustanovo za starejše fante za duhovniški poklic prenesti v kak drug primeren kraj. To je tudi nasvet, ki mi ga je dala neka visoko postavljena oseba, ki spoštuje našega nadškofa, hkrati pa je naklonjena naši ubogi družbi.

Ti govoriš o dveh pogojih, ki sta sama v sebi dobra, vendar bi popolnoma uničila samostojnost ustanove, ker ne bi bila več splošna, temveč samo škofijska. Sicer pa nameravam vso zadevo prepustiti papežu, ki bi, kakor je to že storil, zaupal načrt komisiji, ki bi stvar preštudirala, in bi se potem odločil, ali naj nakloni odpustke ali ne. Stvar bi se gotovo zelo zavlekla. Poleg tega pa sem že dobil pisma nekaterih škofov, ki prepovedujejo namestitev ustanove v njihovi škofiji, če bi ta bila postavljena pod vodstvo in upravo krajevnega škofa.

Zelo mi je žal, vendar mojega načrta niso razumeli. Če ne bi bil prisiljen govoriti in pisati po posegu nekoga tretjega, bi se stvari gotovo drugače iztekle. Če bi si kdo želel škofijsko ustanovo, bi ordinarij imel svobodo, da bi jo predložil, sprejel in spremenil po svoji volji. Toda tukaj gre za splošno ustanovo, katere cilj je sprejemati fante vsake vrste. Iz ene škofije bosta dva ali trije, iz druge pa nobeden. Lahko se zgodi, da jih iz naše škofije več let ne bo nič. Ustanova, ki ima namen dati nove člane redovnim družbam, misijonom in tudi škofom, pa jim pri tem ne dela nikakršnih težav in ne povzroča nikakršnih sitnosti.

Pišeš mi, da ne bi dobil dovoljenja za natis in širjenje načrta niti prošnje za pomoč prebivalstva. Do sedaj se v naših krajih kaj takega še ni zgodilo. Bil sem prepričan, da je take stvari mogoče tiskati samo s cerkvenim dovoljenjem in da so take nabirke mogoče, ker v nobenem primeru ne stopajo na področje jurisdikcije. Tako sem delal celih 35 let. Vendar ne bom ničesar objavil v škofiji, in če ne bom dobil potrebnega dovoljenja, ki so mi ga odrekli, bom šel prosit drugam. Zelo me žalosti, da ob vsem

tem, kar se govori o meni, nikdar ne omenjajo naporov, tako preteklih kakor sedanjih, da bi pridobil čim več fantov za turinsko semenišče, kako se salezijanci trudijo s pridiganjem in katehezo v korist škofijam, ne da bi ordinarij moral prevzeti kakršnokoli breme. In sedaj, ko bi kot dopolnilo pričakoval posebno naklonjenost, naletim na nasprotovanje, ki ga noben škof, ki mu je bila predstavljena ustanova, ni niti nakazal. Imej potrpljenje in beri to pismo, kakor hočeš; vedi pa, da s to ustanovo nisem imel drugega namena, kot da bi storil kaj dobrega našemu monsinjorju nadškofu s pomočjo naše družbe, o kateri je nadškof večkrat rekel in napisal, da nosi v sebi znamenje Božjega prsta in da je eno izmed tistih del, ki bi jih morali podpreti vsi, ki to morejo. Imej me vedno v dobrem spominu. Ponižni služabnik duh. Janez Bosko Turin, 14. 8. 1875

Enako mirno in vdano razpoloženje nam kaže spomenica, ki jo je 24. avgusta naslovil na mons. Vitelleschija. Tajnik kongregacije za škofo in redovnike mu je sporočil, da mora svetemu očetu poročati »o ugovorih turinskega nadškofa in ivrejskega škofa proti načrtu novega zavoda«, in pripomnil, da bo »kongregacija ... morala dati odgovor«. Besede, ki pomenijo zahtevo po razlagi. Don Bosko mu jih je poslal iz Morneseja.

Velečastita ekscelenca!

Zelo mi je neprijetno, da hočejo dati Ustanovi Marije Pomočnice pomen in smisel, ki ga nihče ni imel v mislih.

Naj vam podam kratek zgodovinski razplet. Nekega dne sem pred svetim očetom tožil, v kako težkem položaju se je znašla duhovščina zaradi vojaške obveznosti. Pogovor je potem nanesel na vzgojo starejših fantov, o katerih smo imeli že določeno izkušnjo. Sveti oče je bil tako dober, da me je spodbudil. Sestavil sem načrt, mu ga predstavil in on ga je blagoslovil.

Nisva govorila o odprtju kakega posebnega zavoda, da bi tako skupino gojencev lahko sprejeli v naše zavode. Sicer sem pa to v malem že tako in tako delal. Sedaj sem mislil storiti isto v večjem obsegu. Da se nadškof ne bi pritoževal, smo načrt dali v odobritev škofijski pisarni. Nadškof je teden dni odlašal z odgovorom. V tem času je pisal v Rim in poslal okrožnico škofom v cerkvenih provincah Vercelli, Genova in Turin in jih povabil, da bi podpisali protestno izjavo proti takemu načrtu in jo poslali Svetemu sedežu.

Kolikor mi je znano, je večina škofov odgovorila takole: »Ko je kaka stvar dobila blagoslov svetega očeta, ne gre več za to, da bi jo odobraval ali zavračal, temveč da bi jo takoj udejanjili. Nato je napisal še eno in potem še eno in postavil naslednje pogoje: »Gojenci morajo biti stari od 20 do 30 let in odvisni od turinskega nadškofa.« To je bilo mnogim škofom zoprno in pisali so mi, da takih pogojev ne sprejmejo, ker bi v tem primeru turinski ordinarij hotel gospodovati nad drugimi škofi.

Večkrat sem pisal nadškofu, pa sem dobil samo odgovore njegovega tajnika, ki niso nič pomagali. Skušal sem govoriti z nadškofom, a sem po urah in urah čakanja dobil odgovor, da naj se pomenim z njegovim tajnikom, češ da me on ne more sprejeti v av-

dienco. Nato sem naročil tajniku, naj pove svojemu predstojniku, da ne nameravam vzpostaviti kaj novega, temveč dati samo večji razmah temu, kar sem že delal; da ne gre za kako škofijsko, temveč splošno cerkveno ustanovo in lahko se pripeti, da med gojenci ne bo niti enega iz njegove škofije; da mi ne gre za to, da bi postali vsi duhovniki, temveč dobri krščanski laiki, ki bi jih poučil leposlovnih ved, ko bi se pa odločali za svoj dokončni poklic, bi izbrali tisto, kar bi hoteli: se vrnili v svojo škofijo, šli v misijone ali vstopili v kak red. Vse to sem mu pisno obrazložil. V želji, da bi zmanjšal težave svojega cerkvenega predstojnika, bi prenesel sedež nove ustanove v kako drugo škofijo, kjer bi bila zaželena. Tako bi odvzel z njegovih ramen vso odgovornost. Tajnik mi je odgovoril, da nadškof prepoveduje tiskanje programa v svoji škofiji, kakor tudi širjenje natisnjenega programa kje drugje in vse zbiranje sredstev itn. itn. Odgovoril sem mu, da se bom držal vseh teh ukazov.

Sedaj pa sem se odločil, da bom začel Ustanovo Marije Pomočnice v hiši v Sampierdaren v škofiji Genova, kjer je nadškof zelo naklonjen zamisli.

Tudi drugi škofje me prosijo, da bi v njihovih škofijah odprl podobne zavode, kar upam, da bom lahko storil v prihodnjih letih.

Menim, da sedaj turinski nadškof nima več razloga za nasprotovanje; če želi, naj on sam začne to delo, se poveže s škofom v Ivrei in naj storita to, kar ne želita, da bi delali drugi.

Tako se bodo pomnožili napor in delovne roke, kar bo prineslo obilo uspeha.

Če ima vaša ekscelenca kak nasvet, ga bom sprejel kot dejanje resnične krščanske ljubezni. Čeprav je to delo zamisel Božje previdnosti, ga morajo vendar skrajno previdno in preudarno izvesti osebe, kot je vaša ekscelenca.

To pismo vam pišem iz Hiše Marije Pomočnice, kjer 150 gospa opravlja duhovne vaje pod vodstvom redovnic, ki skrbijo za red in materialne potrebe. Te redovnice so hčere Marije Pomočnice, o katerih smo že večkrat govorili, in se naglo širijo. Imajo šolo v domačem kraju, vzgajališče za dekleta in dve hiši v drugih škofijah. Mornese je v škofiji Acqui in krajevni škof mons. Sciandra je pravi oče in nas vodi v vsakem pogledu. Bodite tako dobri in mi oprostite ponovno nadlegovanje, ki vam ga povzročam, in mi dovolite, da se v globoki hvaležnosti izrečem za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

24. avgusta 1875

P. S.: Da ne bi nikogar vznemirjali, smo načrt za Ustanovo Marije Pomočnice, ki smo ga začeli tiskati v naši tiskarni v Turinu, dali natisniti v Fossanu z odobritvijo tamkajšnjega nadškofa, dobrohotnega mons. Manacorde.

Ordinarij pa se še ni umiril. Dne 25. avgusta je v uradnem pismu kardinalu Bizzarriju, potem ko je končal obvezno poročilo, dodal še opombe o razburljivi temi in ponovno predstavil zgodovino Ustanove pod svojim vidikom. Toda medtem ko je on pričakoval iz Rima odločen poseg, je kardinal Antonelli don Bosku poslal naslednje tolažilne vrstice:

Velečastiti gospod don Bosko!

S potrebno pozornostjo sem vzel na znanje, kar ste mi v svojem pismu 8. avgusta poročali o težavah, ki jih imate v vašem mestu z Ustanovo Marije Pomočnice za cerkvene poklice. V tej zvezi se nam je zdela zelo ustrezna misel, ki ste jo izrazili, da bi ustanovo začeli v kaki drugi škofiji, kjer ne bi manjkala privolitev in pomoč ordinarija.

Ko vam dajem ta odgovor na vaš dopis, vam želim, da bi pobuda, ki jo začenjate, imela čim lepši uspeh. Vaše uglednosti zvesti služabnik G. C. Antonelli

Rim, 4. septembra 1875

Božji služabnik, prijatelj miru je delal pri sončni luči. Zato je brez najmanjše sence slabe volje, čeprav ni bil dolžan, ordinariju sporočil svojo odločitev, da Marijine sinove preseli v drugo mesto. O tem nam govori naslednje pismo:

Velečastita ekscelenca!

Z namenom, da ne bi povzročal vaši velečastiti ekscelenci težav in neprijetnosti, sem začel Ustanovo Marije Pomočnice v neki drugi škofiji.

Sedaj bi želel razširiti nekaj pravilnikov tudi v turinski nadškofiji. Vendar tega ne bom storil, če mi za to ne daste dovoljenja.

Zato prosim vašo ekscelenco, da bi mi naredili to uslugo, razen če mislite, da ni v večjo Božjo slavo.

V najglobljem spoštovanju imam čast, da se imenujem vaše ekscelence najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Turin, 29. 9. 1875

Ne le v svojem dopisovanju, temveč tudi v pogovorih o tej neprijetni zadevi je don Bosko ohranjal popoln mir, razsodnost in krščansko ljubezen. Dne 14. avgusta je poročal vrhovnemu kapitlju o nastalem položaju in ni povedal besedice več, kot je bilo nujno potrebno, in še to v njegovem znanem dobrohotnem slogu. Proti koncu februarja 1876 je dejal don Barberisu: »Sedaj smo začeli Ustanovo Marije Pomočnice. Zdi se, da smo v tem prvem letu naleteli na nekaj ovir, in stvari ne gredo naprej, kakor bi želeli, se pravi, da je število fantov omejeno. Toda videl boš, da bo s časom naraslo in bo ostala edini vir poklicev za škofije in misijone. Kajti lahko je govoriti: 'V težkih časih živimo, vendar upamo, da bo kmalu bolje, prišli bodo boljši časi in z njimi tudi več poklicev.' Te boljše čase si lahko želimo, toda čakati nanje? Ne. Če je res, da so učinki sorazmerni z vzroki, in če uresničimo vzroke, morajo priti učinki. Stvari, ki jih sedaj gledamo, imajo tako mogočne in pogubne korenine, da bodo učinki silno grenki in dolgi, da jim človeška pamet ne vidi konca. Samo pred štiridesetimi ali tridesetimi leti je bilo več katoliških držav in ena je lahko računala na pomoč druge, sedaj pa ni ničesar več, prav ničesar. Kljub vsemu temu ne izgubljam poguma, žetev je velika in naš kamenček za izgradnjo mogočnega spomenika zmage moramo prispevati tudi mi.«

Bolj razgledani škofje so videli svetost in korist ustanove. Škof v Albengi jo je imenoval »stvar, vredno vse pohvale« in je zato pobudnika spodbujal, da

naj čim prej udejanjijo svojo zamisel. Škof iz Vigevana je videl v njej »uresničeni duh gospoda don Boska«, v katerem je on vedno videl »Božjega moža«. Po mnenju škofa iz Acquija je ta Ustanova zadovoljevala »občutno potrebo«, kar je potrjeval z naslednjim dogodkom, ki se je odigral:

»Prav včeraj se mi je predstavil eden izmed župnikov in mi pripovedoval o nekem štiriindvajsetletnem fantu, že oproščenem vojaščine, zelo pobožnem in bistre pameti, ki bi rad postal duhovnik, pa zaradi neznanja latinskega jezika in zaradi starosti ne more v semenišču obiskovati redne latinske šole, poleg tega pa tudi nima sredstev, da bi si plačal šolanje. Brez dvoma bi temu fantu in mnogim drugim, ki so v podobnih okoliščinah, prišla zelo prav ustanova, ki si jo je zamislil don Bosko.« Škof iz Alessandrie »rade volje priporoča načrt in prosi Boga, da bi s svojo milostjo pomagal k uresničitvi«. Škof Iz Tortone je sicer »imel za nadvse koristno že zgodaj zbirati mlade dečke v zavetišču semenišča in jih za večjo gotovost pripravljati na duhovniški poklic«, a je vendar imel za »neovrgljivo«, da bi z Ustanovo Marije Pomočnice pridobili »znatno število v našem času zelo potrebnih mladih moških za duhovnike«. Po mnenju škofa iz Casaleja je »Božji mož don Bosko« sestavil odličen načrt za ustanovo, »ki naj bi obrodila odlične sadove«. Nadškof iz Genove je pričakoval »veliko korist za Cerkev«, ki ji tako zelo primanjkuje duhovnikov.

Tema Marijinih sinov, kakor so imenovali fante z zakasnelim poklicem, je bila don Bosku nadvse draga in se je spet in spet vračal k njej. Ko se je 6. februarja 1876 pogovarjal z več salezijanci in je obžaloval tiranijo vojaškega nabora, ki uničuje duhovnike poklice, in o tem, kako je on iskal način, da bi zbiral starejše fante, ki so že opravili vojaško službo ali so je bili oproščeni, je rekel: »Tudi v tem bo veliko škofov, ko bodo videli dobre uspehe s temi odraslimi, posnemalo naš zgled in odprlo podobne hiše z istim ciljem. Deo gratias. Mi smo dali pobudo in smo zelo veseli, da nas drugi posnemajo in da se dobro širijo sredstva, ki služijo temu namenu. Jaz veliko pričakujem od teh dobrih Marijinih sinov. Menim, da so edina pomoč Cerkvi v teh časih.«

»Zares je čudovito, kako se začenjajo stvari,« je vzkliknil eden izmed navzočih. »Don Bosko nikdar ne odstopi od začetega dela.«

»Mi nikdar ne odstopamo od začetega, ker vedno poskrbimo za gotovost. Najprej se prepričamo, da je vse po Božji volji, in potem gremo na delo. Ko si zagotovimo Božjo voljo, nadaljujemo. Mogoče se bo na poti pojavilo tisoč ovir, a to ni pomembno. Bog tako hoče in mi se ne zbojimo nobene ovire.«

»Prav v tem je težava,« je pripomnil don Chiala, »da ugotovimo, kaj je Božja volja. Če ti ni razodeto od zgoraj, kdo more biti gotov, da je kaj Božja volja?«

»Vendar pa mi,« je nadaljeval don Bosko ne glede na ta razmišljanja, »tudi v zaupanju v Božjo previdnost ne gremo slepo naprej. Zakaj naprej? Preden se česa lotimo, pretehtamo vse možnosti. Ko potem izpolnimo del nalog, pravim: 'Usta-

vimo se za trenutek. Je mogoče nadaljevati? Je utemeljeno upanje? Ali nam to, kar imamo, daje zadostno upanje?' Potem počasi nadaljujemo. Ko smo kako stvar začeli, ne ostajamo križem rok. Pojdi sem, pojdi tja, išči, piši pisma, liste, vabila, pripravi loterijo, nabirko, razgibaj ves svet. Vse to sem vedno predvidel, preden sem se česa lotil. Kako bi sicer šli naprej? Jaz brezmejno zaupam v Božjo previdnost, vendar pa tudi Božja previdnost hoče, da jo podpirajo človeški napori.«

Ustanova Marije Pomočnice, ki je bila na začetku tarča tolikega nasprotovanja, sodi med tista don Boskova dela, ki so mu zagotavljala uspeh in »dajala izredno zaupanje«. To je povedal on sam 26. septembra 1875, ko je načeloval jesenskimi konferencami za vodstveno osebje družbe. »Ti odrasli fantje zdrave pameti bodo takoj, ko bodo postali duhovniki, dali obilne sadove, še več sadove dajejo; še preden postanejo duhovniki, saj opravljajo zelo delikatne naloge v hiši: asistirajo, nadzorujejo, so učitelji v ljudski šoli. Tudi mnogi vojaki se zanimajo in sprejeli smo celo nekega brigadirja. Vsak dan prejemamo pisma škofov, ki se pohvalno izražajo o Ustanovi; prošnje župnikov in mladih moških, ki prosijo za sprejem.«

Na začetku novega šolskega leta je tako rekoč »uradni« skupini dal zavetišče v zavodu v Sampierdareni, čeprav je prav tako precejšnja skupina bila tudi v oratoriju. Tako eni kakor drugi so obiskovali gimnazijo z dečki. V oratoriju so novi prišli v skupino, ki so jo prevevale iste želje in je bila tam že dalj časa. Tukaj je don Bosko leta 1876 uvedel novost. Iz drugega in tretjega razreda je izbral najsposobnejše in oblikoval poseben razred s posebnim programom na osnovi latinščine in italijanščine z namenom, da bi pospešil šolanje in jih pripravil za kleriško preobleko prihodnjega novembra. Temu posebnemu razredu so dali ime 'scuola di fuoco' (ognjevita šola) zaradi gorečnosti in vneme, ki so ju imeli pri učenju. To šolo je napovedal v nagovoru za lahko noč 8. februarja.

»Nocoj bi vam rad, dragi fantje, povedal stvar, o kateri sem že zasebno govoril z nekaterimi posamezniki, vendar še ni splošno znana. Upam, da bo dala veliko dobrih sadov. Sedaj bi jo rad povedal vsem.

Torej, rad bi z mrežo zajel veliko rib; vrgel bom svojo mrežo in potegnil k sebi vse, ki se bodo dali ujeti. Glejte, iz Amerike me kar naprej prosijo za misijonarje; cele pokrajine so brez misijonarjev. Tam ljudje še ječijo v senci smrti, v temi mnogoboštva in vsa ta revščina se nadaljuje, ker tja ni prišel še noben misijonar, ki bi jim oznanjal vero. Toda tudi v naših krajih se vedno bolj čuti pomanjkanje duhovnikov. Vsi govorijo: 'Ali ni nikogar več, ki bi hotel postati duhovnik?'

To pomanjkanje duhovnikov v naših krajih in pomanjkanje misijonarjev me je navedlo k misli, da bi ustanovili poseben razred za tiste, ki bi hoteli čim prej končati gimnazijo in potem filozofijo. Postavili bomo 'ognjevito šolo', v kateri se bomo učili samo nujno potrebne stvari, ne da bi se izgubljali v postranskostih, in tako končali šolo veliko hitreje.

V ta razred lahko vstopijo, če želijo, učenci četrtega in tretjega in mogoče tudi drugega razreda, vendar morajo imeti vsaj sedemnajst let. Če je kdo še mlad, star morda

samo osem let, ni treba, da bi hitel s svojim šolanjem; ta se lahko redno šola v za to določenem času. Upam, da bomo lahko v tej šoli, opremljeni z ognjevitim navdušenjem, z dobrimi učitelji in z velikansko dobro voljo opravili preobleko že za vse svete. Prvi pogoj za to šolo je neizmerno dobra volja. Če komu zmanjkuje volje že sedaj, ko je učenje umirjeno, kaj bo potem šele takrat, ko bo načrt do skrajnosti obremenjen. Zato morajo biti vaši profesorji prepričani, da imate nadvse veliko voljo za šolo. Ne čudite se in ne vprašujte, kako bomo lahko to nalogo opravili tako hitro? Prepričan sem, da v razmerah, ki vam jih bom sedaj navedel, s pomočjo dobrih profesorjev, z vašo dobro voljo in vašo veliko in bogato nadarjenostjo stvar mora uspeti (kričanje, splošno veselo pritrjevanje in navdušenje ob pohvali).

In sedaj, poleg potrebne starosti in dobre volje, o katerih sem vam govoril, še drugi pogoji. Vsak se mora odločiti, da bo ostal tukaj ali šel v misijone. Pravim, da ostane tukaj v oratoriju ali vsaj ne pripada turinski škofiji, ker zahtevajo za vstop v semenišče opravljen peti razred gimnazije. Nekdo, ki je zelo napredoval v učenju in je bil vedno med prvimi, pa ni končal petega razreda, to je Gilio, je moral iti v Giaveno in tam opraviti svoje šolanje. Šele potem so ga preoblekli. Menim, da v drugih škofijah ne zahtevajo podobnih stvari, in če ga mi imamo za sposobnega, ga brez nadaljnega preoblečajo. Vendar vam v tem ne morem ničesar zagotoviti. Tukaj v Turinu zahtevajo še znanje celega velikega katekizma in pri nas se tega ne bi mogli učiti, ker se nam mudi. Treba se je odpovedati zunanjim izpitom ali vsaj dobro premisliti, preden bi jih kdo opravljal, kajti za te izpite je treba pripraviti vso snov, ki jo predvidevajo učni načrti. Mi pa, ki hočemo čim prej napredovati, vzamemo glavno snov, kot sta latinščina in italijanščina, in puščamo ob strani druge predmete, ki onemogočajo, da bi kdo lahko dobro napredoval v glavnem. Kdor bi torej hotel opraviti malo maturo ob koncu gimnazije, ne more stopiti v ta razred.

Treba se je odpovedati rednim počitnicam. Imeli bodo nekaj dni razvedrila, šli bodo na duhovne vaje v Lanzo, ko boste pustili ob stran knjige in se posvetili pobožnim vajam, vendar nič več, ker se vsem nadvse mudi. Začeli bomo meseca marca in imeli do novembra osem mesecev časa za šolo. Zapomnite si pa tudi naslednje: če bi kdo hotel iti drugam, na primer v semenišče, in začeti redni študij filozofije, bi mu manjkalo leposlovje in bi bil v tem pogledu prikrajšan. Pri nas pa je v obeh letih filozofije redna šola italijanske in latinske literature. Čeprav pri vsem tem sedaj hitimo, bomo imeli v filozofiji priložnost, da to nadomestimo. To so lansko leto pokazali nekateri, ki so bili v italijanščini in latinščini malo zadaj, vendar so lahko v šoli uspešno sodelovali. Kakor vidite, predragi, smo prisiljeni, da ravnamo tako. Od vseh strani nas kličejo, povsod nas pričakujejo. Zlasti še Amerika veliko bolj kot drugi pričakuje našo pomoč, da bi kot Ksaverij neustrašeno oznanjevali sveto vero. Res je, prisiljeni smo, toda iz nujne moramo znati narediti krepost.

Pogum, dragi moji sinovi. Skušajmo ostati v Gospodovi službi. Vsak naj stori, kar pač lahko v svojem položaju za pospeševanje Božje slave, in bodite prepričani, da vas bo Gospod gotovo blagoslovil. Lahko noč!«

Dogodek iz prvih dni zasluži, da ga omenimo.

Don Bosko je naročil šolskemu vodji, kakor se je takrat imenoval sedanji

šolski svetnik, da bi v 'ognjeviti šoli' dal prevajati Kornelija. Ko je možakar ugotovil, da so učenci, ki so prihajali iz tretjega razreda, tega avtorja prevajali, ga je nadomestil s Cezarjem, ne da bi don Bosku kaj povedal. Sedaj se je zgodilo to, kar je bilo mogoče predvideti: tisti, ki so prišli iz drugega razreda; so se znašli v stiski, ker so bili kar tako postavljeni pred Komentarje, tako da so nekateri želeli nazaj v prejšnje razrede.

Ko je don Bosko zvedel za zadevo, je vodjo pred drugimi sobrati precej ostro posvaril in mu rekel: »Če bi me ubogal, ne bi prišlo do tega zapleta, in če bi za uporabo tega avtorja razporedili duhove fantov, kakor sem svetoval, bi stvar gotovo bolje uspela.« Njegova zamisel je bila, da bi zato, da prehod ne bi preplašil manj pripravljenih, predstavil Kornelija s temile besedami: »Do sedaj ste prevajali Epitomeja in ste predelali že več poglavij. Sedaj bo prav, da naredite korak naprej in vzamete Kornelija, kot se dela v gimnaziji. Z vami bodo tudi učenci višjih razredov. Vendar boste vsi skupaj imeli istega avtorja.«

Vodja je hotel pojasnjevati, češ da so nekateri že imeli Kornelija. Don Bosko mu je segel v besedo, rekoč: »Saj ne gre za to. Pomembno je, da smo se tako domenili, in pokorščina je velevala tako.«

Zaradi nelagodnega občutka, ki je nastal zaradi tega dogodka, je nekdo izmed navzočih skušal spremeniti pogovor. Toda eden je izjavil, da so bili tisti trije, ki so se iz 'ognjevite šole' hoteli vrniti v prejšnji razred, bili zelo dobri učenci. »Na tiste tri fante,« je vzkliknil don Bosko, »jaz več ne računam. Ne upam si jim dati več nobenega nasveta, nobenega navodila. Umaknili so se od prvotne odločitve.« Toda don Boskov pogled je šel precej daleč čez ta primer in je hotel nakazati odgovornost šolskega vodje, če že ne popolne, pa vsej dovršen del.

To je nauk, ki nas spominja na svetega zavetnika salezijancev sv. Frančiška Saleškega. Dejanje, ki samo v sebi ni bilo niti odpustljivi greh, temveč preprosta nepopolnost, je veljalo sv. Frančiško Šantalsko strog ukor njenega duhovnega voditelja, tako da kraj, kjer ga je izrekel, še danes kažejo s svetim spoštovanjem. Potrpežljivi sv. Frančišek Saleški je meril svoje zahteve duhovnega vodstva po stanju vsake posamezne duše, ki jo je vodil po poti popolnosti, zato se je pri tistih, ki so bili poklicani k najvišji popolnosti, držal evangeljskega vodila 'Komur je veliko dano, se bo od njega veliko zahtevalo'. Tako don Boskova govorica, ki se je v tistem trenutku zdela zelo stroga, ni bila v nasprotju z mislijo na svetost. Od starejših, ki bi morali biti že bolj popolni, je tudi on zahteval večjo zvestobo v izpolnjevanju njegovih zamisli.

Vendar moramo priznati, da tudi v oratoriju niso bili glede Marijinih sinov istega mnenja z don Boskom. Mnogi so kaj malo pričakovali od sedaj že otopelih možganov, ki so bili poleg tega še do včeraj preprosti poljski delavci. Znano je,

da novosti prinašajo nezaupanje. Po drugi strani pa don Bosko ni imel navade, da bi svoje načrte odkrival vsem in tudi ne vsega hkrati, temveč glede na okoliščine in ko je upal, do ga bodo razumeli. Zato so nekateri iz navade, da so se strinjali z njegovimi odločitvami, storili vse, kar jim je svetoval; bili so prepričani, da je to najbolje. Drugi pa so po svoji dlakocepski navadi ostajali na površini in so vedno ugovarjali. Kdo bi lahko v našem primeru predvidel, koliko in kakšne Abrahamove otroke je don Bosko znal priklicati iz kamenja? To se je pokazalo zlasti v misijonih, kakšni ljudje so izšli iz 'ognjevite šole'.

Toda don Bosko je kot vedno dal, da je stvar tekla, in je molčal. Vendar je uporabil vsako priložnost, da si je v hiši pridobil prijatelje prav za to šolo in skušal vzbuditi simpatije in pomoč. Da je potem celotno delo spremenil v enovito in povezano telo, je uporabil sveto dušo don Guanelle, ki je rade volje sprejel ne-lahko nalogo. Malo pozneje, ko se je odpravljal v Rim in je svetemu očetu želel predstaviti vse mnogovrstne pobude oratorija, je hotel, da bi bili omenjeni tudi Marijini sinovi. Zato je njihovemu ravnatelju dal nalog, da naj to dejavnost na kratko predstavi. Don Guanella je sestavil kratko listino in bralcem bo gotovo ljub, da jo bodo lahko prebrali v celoti.

Preblaženi oče!

Božja previdnost, ki s svojo roko vodi usodo narodov, me je poklicala, da sem postal redovnik v salezijanski družbi, medtem ko sem v svoji prvotni službi v Savognu opravljal dejavnost župnika.

Tukaj uživam zadovoljstvo duha in se za vse zahvaljujem Gospodu. Čas mi hitro poteka v opravkih, ki so mi jih zaupali predstojniki. Ob prazničnih dneh vodim Oratorij sv. Alojzija, ki ga obiskuje kakih šeststo fantov tega mesta. Toda moja glavna naloga in moja največja skrb med tednom so sinovi Ustanove Marije Pomočnice, ki ste jo vi, najvišja blaženost, blagoslovili in podprli.

Teh Marijinih sinov je blizu sto in štirideset od teh jih bo prihodnjega novembra obleklo duhovniški talar, kajti kar se tiče dobrote, so neprekosljivi, in kar se tiče pridnosti, občudovanja vredni.

V tem so tudi najbolj skromni neprekosljivi. Mnogi zmorejo v desetih mesecih opraviti šolo, ki sicer traja pet let, nekateri pa bodo za to uporabili dve leti. Vsi so navdušeni za osebo našega neprekosljivega don Boska, občudovalci velikega papeža Brezmadežne in neučakani, da bi šli na delo za duše.

Blagoslovite jih vse, o preblaženi oče, da se bodo, kakor si želimo, v prihodnjih letih pomnožili in postali učinkoviti delavci v Gospodovem vinogradu.

Blagoslovite me, Kristusov namestnik. V rokah imam dvoje del: Vodič za katoliško ljudstvo ali Krščanski nauk v štiridesetih nagovorih v zgledih in primerih. Blagoslovite me v tem in zlasti še v vsem, kar bo Gospod zahteval vsak dan od mene vse do konca življenja.

Blagoslovite tudi škofijo Como, da bi kmalu dobila kak zavod salezijanske družbe.

Ostane mi še ena prošnja, da bi vaša svetost naklonila meni in moji dragi materi, bratom, sorodnikom in drugim znancem popolni odpustek v zadnji uri, ko bo Gospod

poklical k sebi mene in vse druge do tretjega kolena. Gospod naj stori, da se bodo kmalu prikazali dnevi miru in radosti za Vašo vzvišeno svetost.

Prosili bomo, da bodo vsi ljudje v velikem papežu Brezmadežne in vatikanskega cerkvenega zbora prepoznali angela varuha vseh narodov.

Klečim pred vašo blaženostjo in se izpovedujem za najvdanejšega in najbolj ljubečega sina. Duh. Alojzij Guanella

1. aprila 1876

Božji služabnik je to pisanje osebno izročil papežu, ki ga je prebral, dal svoje opazke in potrdil s svojim podpisom z datumom (16. april 1876) in z naslednjim blagoslovom: *Benedicat vos Deus et dirigat vos in viis suis* (blagoslovi vas Bog in vas vodi po svojih potih).

Naš dobri oče je bil tako vesel, da je kljub mnogim opravičevanjem našel čas, da je pisal don Guanelli:

Predragi don Alojzij!

V svoji zadnji avdienci (15) je sveti oče v svoji veliki ljubezni hotel do zadnje vrstice prebrati pismo, ki so mu ga poslali Marijini sinovi. Nato se je zanimal za njihovo število, študij in upe, ki jih lahko gojimo, ter o njihovem zdravju. Skušal sem mu ustreči v vseh nadrobnostih. Zlasti so ga zanimale njihove želje glede misijonov. »Zahvaljujem se Bogu,« je dejal, »da se je začelo to delo. Recite tistim dobrim fantom, da jih imam zelo rad in da računam nanje pri delu za duše. Učenje, moralnost in prezir sveta morajo biti njihove odlike. Vse iz srca blagoslavljam.« Ko je to izgovoril, je vzel v roke pero in zapisal nekaj besed v pozdrav. Podelil jim je veliko odpustkov, ki vam jih bom navedel pri svojem prihodu.

Za sedaj, dragi moj don Alojzij, pogumno delajte. Božje milosti nam ne bo manjkalo. Umirjenost, potrpežljivost in pogum! Drugo bom povedal ustno.

Pozdravite mi iz srca vse Marijine sinove in sporočite tudi don Alberi posebne blagoslove svetega očeta za sinove. Imejte me radi v J. K. Najvdanejši prijatelj

Rim, velika noč 1876

duh. Janez Bosko

P. S.: Priporočam se za molitev in obhajilo po mojem namenu. Recite isto don Barberisu in novincem.

Z namenom, da bi navdušil dobredelne osebe za sodelovanje, je don Bosko obenem prosil svetega očeta za posebne odpustke. Iz Rima je dobil zelo ugoden breve, ki bi moral za vse čase utišati vse nasprotovanje.

Vendar ni bilo tako. Članek v *L'Unità Cattolica* je v trenutku spet vzdignil celo zadevo, sedaj pod pravnim vidikom. Po kratki predstavitvi Ustanove Marije Pomočnice je pisalo: »Prvi poskus tega leta je zelo dobro uspel. Za kraj te ustanove so izbrali Zavetišče sv. Vincencija Pavelskega v Sampierdareni, kjer se je zbralo samo omejeno število fantov, ker še niso dogradili stavbe v ta namen. Zato so nekateri opravili svojo šolo tudi v drugih salezijanskih hišah. Uspeh tega leta je naslednji:

Skupno število gojencev: 100

Končajo gimnazijo: 35

Želijo postati redovniki: 8

Želijo oditi v zunanje misijone: 6

Želijo vstopiti med duhovnike lastne škofije: 21

Ko je poročal o papeževem zadovoljstvu in o duhovnih darovih, ki jih je naklonil ustanovi, je podal italijanski prevod breva. Članek so poslali tudi Cittadinu (meščanu) v Genovi in z majhnimi spremembami verjetno še drugim časopisom. »Tako seznanjanje javnosti s to ustanovo je nujno, ker jo premalo razumejo,« je rekel don Bosko. »Menim, da bo od sedaj največji vir duhovnih poklicev za škofo, ki jih niso vzeli vojaškemu naboru. Potrebno je tudi, da se s tem seznanijo salezijanski sodelavci. Za zdaj je to malo pomembno. Upam pa, da bo po tej ustanovi velik del italijanskega ljudstva postal salezijanski in se nam bo odprla pot do mnogih stvari.« Darovi za Ustanovo Matije Pomočnice so bili ena oblika salezijanskega sodelovanja, ki bi se pa s časom močno razširilo. Omembe vredno je dejstvo, da don Bosko v družinskem razgovoru z don Berberisom o teh časopisnih objavah ni niti najmanj omenil viharja, ki se je razvnel ob teh novicah.

Dva dni po članku v L'Unità Cattolica je don Bosko iz Lanza, kjer je imel duhovne vaje za sobrate, poslal še drugega in uredniku časopisa teologu Margottiju pisal:

Predragi gospod teolog!

Pošiljam vam drugi članek o Ustanovi Marije Pomočnice, ki ga je pregledal don Durando. Priporočam vam Caglierovo pismo, da bi ga lahko objavil v Katoliškem branju. Sveti oče hoče, da prevzamemo šole v Albanu, in nam priporoča še druge. Oh, če bi imel tisoč učiteljev! Bog naj vas ohrani in imejte me za vaše uglednosti najvdanejšega v J. K. duh. Janez Bosko

Lanzo, 19. 9. 1876

Na to pismo je Margotti odgovoril z naslednjim dopisom;

Velečastiti in predragi don Bosko!

Pravkar sem prejel vaše pismo z drugim člankom. Toda včeraj sem dobil hud ukor, ki vam ga pošiljam. Nikdar si ne bi mislil, da mi bo don Bosko poslal stvari, ki naj ne bi zagledale luči sveta. Krivi ste vsega vi. Do sedaj gospodu kanoniku še nisem odgovoril in verjetno tudi ne bom.

Vrnite mi pismo in mi povejte 'in Domino' (v Gospodu) svoje mnenje, vendar o tem ne govorita z nikomer. Moramo žrtvovati samoljubje, kadar gre za tiste, ki jih je Sveti Duh postavil za vodstvo Cerkve. Mudi se mi, toda kljub vsemu lep pozdrav in izraze spoštovanja od Vašega najvdanejšega T. Margottija.

Mirabello, 20. septembra 1876. Dovolite mi, da vam prepovem prepis tega pisma.

Kaka krščanska ljubezen in kaka previdnost z obeh strani! S strani don Boska s svojimi in časnikarja z don Boskom. »Nikdar si ne bi mislil« in »vsega

ste krivi vi«, kar ni obtoževanje, temveč ironija, ki je je bil veliki časnikar poln. Odlično sta se razumela med seboj. Bila bi prava okrnitev zgodovine in prikrajšanje bralcev, če ne bi objavili tudi »ukora«.

Velespoštovani in velečastiti gospod!

Monsinjur nadškof mi je naročil, naj sporočim vaši uglednosti o neprijetnem presenečenju, ki ga je doživel, ko je v L'Unità Cattolica dne 18. tega meseca v št. 216 bral članek Ustanova Marije Pomočnice, objavljen brez njegove vednosti. V njem je omenjen papeški breve, o katerem turinski nadškof še nič ne ve, kar pa bi bilo nujno potrebno. Govor je o kanonično ustanovljenem združenju vernikov, medtem ko turinski nadškof ne ve nič o kanonični ustanovitvi. Razglašajo se odpustki, ki jih nadškof prav tako ne pozna, in to proti predpisom Tridentinskega cerkvenega zbora. Z eno besedo, prezira se hierarhični red v Cerkvi, kršijo se privilegiji in naloge nadškofovske avtoritete, ki jih določa cerkveno pravo. Ta pisarna je že opozorila gospoda don Boska, ko je v svoji tiskarni natisnil brez dovoljenja nadškofijske pisarne imenovani oglas, o čemer smo obvestili vašo uglednost, da ne bi kaj podobnega oglašali v vašem časopisu. Toda niti opozorila niti ukazi niso nič zalegli. To ni prvič, temveč že tretjič ali četrtič, ko L'Unità Cattolica zlorablja zaupanje, ki ji jo izkazuje sedanji nadškof, in objavlja stvari, ki so vse prej kot spoštljive in zahtevajo spoštovanje od časnikarjev, ki naj bi se imenovali katoliški.

Ni zadosti, da delamo dobro, dobro je treba delati dobro. 'Bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu' (dobro iz celotnega vzroka, slabo iz katere koli pomanjkljivosti; dejanje je dobro, če je dobro v vsakem pogledu, slabo pa zaradi ene same pomanjkljivosti).

Mons. nadškof upa, da mu L'Unità Cattolica ne bo dala nikdar več povoda za pritožbe in zato ne bo objavila načrta, ki ga obljublja na koncu članka, dokler vam monsijnor ne zagotovi, da je prejel informacije, ki mu jih gospod don Bosko mora dati v tej zadevi. Monsinjur mi naroča, naj vam izročim njegove pozdrave, in se veseli ob branju članka vašega časopisa z naslovom Trnjeva krona.

Z globokim spoštovanjem se izrekam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 17. septembra 1876

T. kanonik Chiuso, tajnik

Taka užaljenost, zahteve in ugovori ordinarija do vsega, kar je bilo povezano z don Boskom, izvirajo iz dejstva, da ni hotel priznati upravičenega izvzetja, o čemer spoštljivo govori škof iz Suse, kot smo pokazali zgoraj. V resnici je bila ustanova v turinski nadškofiji samo dejansko navzoča, medtem ko je breve govoril o »kanonični ustanovitvi« in dodal običajni obrazec »kakor nam je bilo sporočeno«. Toda sprva turinski ordinarij ni govoril o ustanovi, temveč o »zavodu« in o »koz-mopolitskem zavodu«. Sicer pa je verjetno kot podlaga za priznanje Rima veljalo priporočilo nadškofa iz Genove, ki je dovolil ustanovitev ustanove v Sampierdarenen. Don Albera se je po don Boskovem naročilu obrnil na mons. Magnasca, ki je ustanovo odobril in dal imprimatur za natis načrta, ki so ga natisnili v tiskarni zavetišča. Tako duhovni darovi niso tekli v prazno zaradi goljufive podlage.

Monsinorjevo nerazpeloženje do Ustanove Marije Pomočnice se je še večalo zaradi prepričanja, da dá don Bosko teči vodo samo na svoj mlin. Tako je v neki pridigi v cerkvi Svetega Duha v Turinu priporočil Ustanovo za uboge klerike in dodal: »Res je, da v nekem delu tega mesta vzgojijo veliko klerikov, vendar jih pošiljajo daleč od tu in zato niso nam v nikakršno korist.« Namigovanje je bilo več kot očitno, tako da so poslušalci jasno vedeli, za kaj gre. Kajti v Turinu so pošiljali misijonarje v zunanje misijone samo iz Valdocca.

V L'Unità Cattolica je izšlo pismo don Cagliera iz Amerike, za katero je dal priporočilo don Bosko. Vendar o Ustanovi Marije pomočnice ni bilo govora. Don Bosko ni bil dolžan narediti nikakršnega koraka v škofijski pisarni, ker razen zaupnega sporočila teologa Margottija ni dobil nobenega obvestila. Kljub temu je naslovil ordinariju naslednje spoštljivo pismo:

Velečastita ekscelenca!

Gospod teolog Margotti mi je sporočil, da ne namerava natisniti nobenega sporočila o Ustanovi Marije Pomočnice, dokler vam ne podam potrebnih podatkov. Rade volje ustrezem vaši želji in sem pripravljen za kakršnokoli pojasnilo.

Kakor veste, bi to ustanovo morali začeti tukaj v Turinu. Da bi se pa izognili določenim težavam, smo jo prenesli v drugo škofijo, v Sampierdareno v škofiji Genova. Tamkajšnji nadškof je podprl in večkrat priporočil ustanovo, ki jo je blagoslovil in priporočil sveti oče.

Nadškof sam je prišel blagoslovit temeljni kamen stavbe, ki je že skoraj končana.

Ko so zadevo predstavili svetemu očetu, je naložil posebni komisiji, da je vse preučila, in nato na osnovi priporočilnih pisem več škofov izdal breve in z odpustki tretjerednikov sv. Frančiška Asiškega obdaril tiste, ki jo bodo podprli.

Ko sem teologu Margottiju sporočil o poteku zadeve, sem imel v mislih splošno, ne krajevno obvestilo o ustanovi, katere sedež je v Genovi, ker je L'Unità Cattolica napol uraden časopis Cerkve. Kar se tiče dovoljenja za natis, sem to prepustil običajnemu delu pri tem časopisu.

Jaz sam od lanskega leta nisem dal natisniti in objaviti ničesar in tega tudi ne bom storil, dokler vaša ekscelenca ne bo odobrila osnutka, ki sem vam ga predložil v odobritev za natis julija lani.

Besedilo breva ste lahko prebrali v imenovanem časopisu. Če želite, imam verodostojen prepis in vam ga bom takoj poslal.

Ponižno vas prosim, da dovolite, da L'Unità Cattolica objavi drugi članek. Sicer sem pripravljen izpolniti vse vaše ukaze.

Z najglobljim spoštovanjem imam čast, se imenujem vaše velečastite ekscelence ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Lanzo, 5. oktobra 1876

Novo nasprotovanje ga je tako malo prizadelo, da je 13. oktobra pisal don Caglieru: »V Nizzi Maritimi smo kupili čudovito lepo stavbo, kjer bomo lahko namestili 100 rokodelcev in enako število Marijinih sinov.«

Kot da ne bi bilo že zadosti bojev zunaj, je dogodek znotraj hiše napolnil z žalostjo don Boskovo dušo, medtem ko je spremljal v Rim misijonarje druge odprave. Čeprav se je dogodek pripetil konec leta 1876, ga podajamo tukaj, da se nam ne bo treba več vračati k tej stvari.

Dobro nam je znano, kako zelo pri srcu je bila don Bosku 'ognjevitá šola'. Rad jo je imel zaradi njenega namena, zaradi uspešnega šolanja in zaradi odličnega delovanja celotnega zavoda. Ko so te že odrasle fante ločili od otrok, so jih lahko temeljiteje vzgajali za poklic. Ker je pouk trajal celo poletje, so bili obvarovani tudi nevarnosti počitnic. Don Bosko jih je za oddih peljal na duhovne vaje s salezijanci v Lanzu. Tako so imeli lepo priložnost, da so se tesneje povezali z Gospodom. Kar se tiče učenja, je bila že velika prednost, da so lahko uvedli program učenja, ki je bil prilagojen njihovim sposobnostim, in jih niso izpostavljali običajnim poniževanjem v redni šoli, kjer bi trpeli zaradi manjvrednosti pred svojimi mlajšimi sošolci. S tem so ustregli tudi želji bolj priletnih, da ne bi izgubljali časa in bi prišli čim prej do konca. V hiši pa so tudi potrebovali ljudi, ki so jim lahko zaupali mnoge naloge, ki sicer niso zahtevale veliko časa, a so jih lahko opravljale samo zaupne osebe. V ta namen so bili najboljši že zreli ljudje, z najboljšimi nameni, ki niso bili vezani na svoj urnik, kakor velja to za dečke. To so nekateri razlogi, zakaj je don Bosko imel tako rad to šolo in je zanjo vse žrtvoval.

Vemo pa tudi, da ta šola ni bila vsem všeč. Učitelji so se pritoževali, da so učenci raztreseni, da se zanimajo samo za zunajšolske zadeve, da se premalo učijo in ne prihajajo v šolo točno. Ni bilo več don Guanelle, ki je tako očetovsko skrbel zanje, ker je šel za ravnatelja v zavod Trinità v Mondoviu. Poleg tega je zavetišče v Sampierdareni postajalo vedno bolj uradni sedež Marijinih sinov. Ko so pripravljali novo šolsko leto 1876/1877, so v don Boskovi odsotnosti izvedli udarec, ki ga je olajšala še popustljivost podravnatelja don Lazzera, ki je za mir v hiši dal stvarjem prosto pot: 'ognjevito šolo' so razpustili in učence razposlali deloma v Sampierdareno, deloma pa v redno šolo.

Ko je don Bosko v Rimu zvedel za to, ni čakal do svoje vrnitve, da je izrazil obžalovanje. On je ustanovil to šolo, on jo je z don Durandom in z nekaterimi drugimi predstojniki skušal izpopolniti, dostikrat je na različne načine dal vedeti, kako zelo mu je bila pri srcu. Zato ga je ta odločitev močno prizadela. »Res je, da je šola v Sampierdareni, toda en razred bi morali iz več razlogov obdržati v Turinu.« Eden izmed glavnih razlogov je bilo don Boskovo prepričanje, da bi iz teh odraslih fantov lahko naredili odlične misijonarje in bi jih zato on sam vzgajal, kar mu je v nekaterih primerih odlično uspelo. Sedaj je pričakoval še večje uspehe, saj je stvar zastavil bolj na široko. To so stvari, ki jih sedaj lahko povemo, o katerih pa don Bosko ni hotel javno govoriti. Dejstvo je, da je 'ognjevitá šola' naslednje leto spet začela delovati v oratoriju.

Bila bi zares velika škoda, če je ne bi podpirali. Tista leta so prihajali v oratorij moški, ki bi jih po don Boskovih besedah lahko imeli za svetnike in ki so bili dobro poučeni o veri. Prišli so z željo, da bi postali duhovniki, in so prosili don Boska, da bi jim pomagal pri uresničitvi te njihove želje. »V treh ali štirih letih bi lahko postali odlični misijonarji,« je nekega večera dejal skupini duhovnikov v zasebnem pogovoru. Prav po tem pogovoru je na poti v svojo sobo naletel na dva taka laika.

»Glej ga,« je pokazal na enega izmed obeh po priimku Lago, »glejte odličnega misijonarja. S to brado bi naredil vtis celo na perzijskega šaha. Ali hočeš, da te pošljemo v Oceanijo?«

»Meni je vseeno. V vaših rokah sem. Pripravljen sem odpotovati tudi nočejšjo noč,« je odvrnil Lago.

»Prav, videli bomo. Toda ne v tej obleki, preobleči te moramo v duhovnika. Pogum, toda ... Dajmo, da Gospod stori, kar je njemu všeč.«

Nato je podobno povedal še drugemu in oba sta zadovoljna šla k počitku.

Lago, po poklicu lekarnar, je zapustil vse svoje imetje salezijanskim ustanovam. Res je postal duhovnik. Bil je zelo dejaven v dušnem pastirstvu, zlasti spovedovanju. Bil je neprekosljiv don Ruov tajnik vse do smrti.

Cela plejada gorečih misijonarjev, katerih slava odmeva v zgodovini misijonov družbe, je izšla in še vedno prihaja iz vrst Marijinih sinov. »Marijini sinovi,« piše ugledni zgodovinar P. Grisar, »so za salezijanske misijone nenadomestljivi delavci, ker so navadno krepki, utrjeni za napore in navajeni na odpovedi in so zato, da so lahko sledili svojemu poklicu, morali prestati težke boje.

4.

POGLAVJE

SALEZIJANSKI SOTRUDNIKI

Dokončni lik sotrudnika se v don Boskovem duhu ni pojavil v enem samem trenutku. Od prvega zametka v letu 1841, ko je čutil potrebo, da bi si poiskal podporo za svoje praznične oratorije pri dobrodelnih laikih in duhovnikih, je dosegel zadnje izboljšave v letih 1874, '75 in '76. Šele tukaj se je podoba salezijanskega sotrudnika izoblikovala do zadnje poteze. Koristno bo, če primerjamo med seboj tri listine, ki se dopolnjujejo in pojasnjujejo.

Najprej naslov. Prvotno se je glasil Krščanska povezava, nato Združenje za dobra dela in končno Salezijanski sotrudniki. Eno je povezava, drugo je združenje. Prvotno je bila misel, da bi v snop povezali vse sile dobrega in jih zmagoslavno zoperstavili nasilju zlobe. Prvotno se je zdelo, da bo zadostovala ohlapna povezava oseb, ki s skupno voljo hočejo doseči isti cilj. Temu je sledilo združenje, kot ga vidimo pri udih telesa, ki sestavljajo en sam organizem. Med prvo in drugo obliko se je vrnil nov dejavnik, stalna povezava v salezijanski družbi, ki je, potem ko je prejela svojo pravno bit v Cerkvi, tesno povezala med seboj svoje sodelavce. To je omogočilo, da so dobili ime salezijanski sotrudniki, kot če bi šlo za pravo in resnično organizacijo, podobno kakemu tretjemu redu. In Cerkev jih je imela za take, ko so sotrudniki dobili svojo kanonično odobritev.

Od golega naslova preidimo k namenu. V prvem poimenovanju je bil namen le nejasno nakazan. V drugem združenju za dobra dela je cilj že zožen, vendar še vedno nejasen. V salezijanskih sotrudnikih je povezan s »praktičnim načinom, kako naj pomagamo sodobni družbi k moralnemu življenju«. Takrat previdnost, zlasti kar se tiče verskih združenj, ni bila nikdar zadostna. Lahko bi tako na eni kakor na drugi strani prišlo do krepkih nesporazumov. Zato imamo pred seboj malo čudne naslove, ki pa morajo odstraniti vsako dvoumje in ne razburjati duhov.

Kakšen je bil potem tisti »praktični način«, o katerem govorijo vsi trije naslovi s to razliko, da prvi sotrudnikom določa kot poseben namen »delovanje v

korist nevarnostim izpostavljene mladine«, v drugih dveh pa z bolj širokim razumevanjem določa »izpolnjevanje krščanske ljubezni do bližnjega in zlasti še do nevarnosti izpostavljene mladine«. Razume se, da so člani v pravem odnosu do samih sebe dali na prvo mesto lasten duhovni napredek.

Uporabljali so sredstva, ki se stalno v vseh treh oblikah izražajo v štirih načinih: gojiti setev salezijanske družbe z gojitvijo pobožnosti med ljudstvom, s pospeševanjem cerkvenih poklicev, s širjenjem dobrega tiska in s skrbjo za nevarnostim izpostavljeno mladino. V vseh točkah, kjer se je ta program tikal cerkvenih ustanov, je bila v ospredju odvisnost od papeža, škofov in župnikov.

Salezijanci in sotrudniki bi se morali imeti za brate in sestre in se zanašati na pomoč vedno, ko bi šlo za večjo Božjo slavo in za korist duš. Letne dolžnosti daru ene lire iz prve oblike povezave v drugih dveh ni več. Darovi so potrebni za dosedanje cilje, vendar jih ni treba točno predpisovati.

Pustimo ob strani predpise o notranji ureditvi, ki so ostali skoraj nespremenjeni. Gre za ureditev po župnijah in škofijah, kot se je pozneje pokazalo pri katoliški akciji.

Uradno glasilo sotrudnikov, ki ga prvotni pravilnik še ne omenja, se ponovno napoveduje v drugih dveh. Začelo pa je izhajati avgusta 1877.

V vseh teh programih ni besedice o ženskah. Ali don Bosko ni mislil nanje? Je mogoče menil, da bo lahko shajal brez sodelovanja? Nikakor ne. Nekega dne, ko se je zaupno pogovarjal z don Barberisom, je menil, da sedaj, ko je uredil šolo za Marijine sinove, misli na drugo nič manj pomembno zadevo, na Salezijansko združenje. In je nadaljeval: »Že dve leti razmišljam o tem. Sedaj bom napisal pravila, ki jih bomo objavili pred koncem leta. Potrebovali bomo dve leti, da se bo ustanova utrdila. Medtem pa sem si zamislil še drug načrt, ki bo dozorel v dveh letih, in ko bom zagotovil obstoj salezijanskih sotrudnikov, ga bom objavil; gre za to, da bi ustanovili neke vrste salezijanski tretji red za ženske, vendar ne bo priključen nam, temveč hčeram Marije Pomočnice.« Ko se je potem odpravil v Rim in predložil Piju IX. načrt salezijanskih sotrudnikov, ga je papež, ko je videl, da ni govora o sotrudnicah, odločno zavrnil 'expressis verbis' (z izrecnimi besedami). »Ženske so vedno imele odločilno mesto v dobrih delih,« je dejal, »tako v sami Cerкви kakor v spreobrnjenju ljudstev. So dobrodelno razpoložene, podjetne, vztrajne v dobrem in so k temu po naravi veliko bolj nagnjene kot moški. Če bi jih izključili, bi sami sebe oropali ene največjih pomoči.« Božji služabnik, za katerega je bila vsaka papeževa želja ukaz, je opustil svojo misel in takoj, ko je zagotovil obstoj sotrudnikov, začel razmišljati o sotrudnicah.

Preden bomo nadaljevali pripoved, bomo navedli dvoje poznejših don Boskovih izpovedi, da bomo obenem s pravilnikom razumeli tudi duha združenja. V javnem nagovoru 1. julija 1880 v Borgu San Martino je ob razlagi treh pregovorov povedal naslednje: »Nekoč je bilo zadosti, da smo se združili v molitvi, danes

pa, ko je toliko sredstev pohujšanja zlasti v škodo mladine obeh spolov, je nujno potrebno, da se združimo v skupno prizadevanje za delo.« Šest let pozneje je duhovnikom, bivšim gojencem oratorija, ki so prišli na obhajanje njegovega godu, takole govoril: »Ustanova Salezijanskih sotrudnikov se bo razširila po celem svetu, prišel bo čas, ko bo ime salezijanskega sotrudnika pomenilo isto kot kristjan. Sotrudniki bodo tisti, ki se bodo trudili za širjenje katoliškega duha. Kolikor bolj bodo napadali Sveti sedež, toliko bolj ga bodo salezijanski sotrudniki branili; kolikor bolj bo raslo brezboštvo, toliko više bodo salezijanski sotrudniki dvignili plamenico njihove dejavne vere.« Papež Pij IX. je eno leto pred svojo smrtjo dejal neki zaupni osebi: »Salezijanski sotrudniki so pripravljeni storiti veliko dobrega Cerкви in civilni družbi. Njihovo delo bo sčasoma tako cenjeno, da se bodo ne le cele družine, temveč cela mesta in dežele vpisale v njihove vrste.«

Ali mogoče Katoliška akcija, ki je po opredelitvi Pija XI. sodelovanje laikov s cerkveno hierarhijo, ne vsebuje osnovne misli, ki je vodila don Boska pri ustanovitvi salezijanskih sotrudnikov?

Don Bosko v svojih dejanjih ni nikdar izgubil izpred oči najvišjega cilja, da bi duše obogatil z Božjo milostjo. Dokler število sotrudnikov še ni naraslo, je štel za svojo dolžnost, da je z vsakim ravnal, kakor je zaslužil, opravljal zanje zasebne in skupne molitve in prosil zanje blagoslov in odpustke od svetega očeta. Ko pa so se ustanove pomnožile, mu je to postalo nemogoče, zato je ustanovil združenje in poskrbel, da je bilo deležno obilnih duhovnih darov, in se jim tako oddolžil za njihov trud in žrtve.

Papež Pij IX. je prvič pohvalil 'vivae vocis oraculo' (z živo besedo) salezijansko združenje v avdienci 22. februarja 1875. Opogumljen od papeževe dobrote, je don Bosko skupaj s pravilnikom za Ustanovo Marije Pomočnice poslal škofom tudi pravilnik združenja in jih prosil za priporočilo. Škof iz Tortone je med drugim takole pisal don Bosku: »Salezijansko združenje vsekakor lahko štejete za tretji red vaše velezaslužne družbe, ki jo je dokončno potrdil Sveti sedež. Zdi se, da je kot nalašč za današnji čas, bodisi zaradi zastavljenega cilja bodisi zaradi načina delovanja, kakor ga je pogosto priporočal sveti oče papež.« V pismu, ki smo ga že predstavili, je don Bosko prosil za posredovanje kardinala Berardija, da je svetemu očetu izročil priporočilna pisma škofov.

Za zdaj še ni mogel prositi za dokončno potrditev, ker je navada, da se to zgodi šele po pohvalnem odloku. Zato je naslovil na svetega očeta ponižno prošnjo: 1. da bi bil vrhovni predstojnik pooblaščen, da bi odpustke, ki so jih deležni notranji redovniki, podeljeval tudi zunanjim; 2. da bi ravnatelji posameznih domov imeli pooblastilo za podeljevanje omenjenih darov.

V brevu dovoljenja dne 30. julija 1875 je don Bosko v svoje veliko veselje bral, da so dobrotniki salezijanske družbe enakovredni tretjerednikom. To je bil velik korak naprej.

Toda don Bosko se ni ustavil sredi poti. Želel si je dokončne odobritve Svetega sedeža, zato je maja 1876 predložil svetemu očetu naslednjo ponižno prošnjo:

Preblaženi oče!

Od dne, ko je vaša svetost milostno končno veljavno odobrila Družbo sv. Frančiška Saleškega, se je očitno pomnožilo število članov in se zelo razširilo področje evan-geljskega delovanja, ki jim je bilo odkazano. Z vedno večjo potrebo družbe je raslo tudi število gorečih laikov in duhovnikov, ki so velikodušno sodelovali in prosili za neke vrste pravilnik, ki bi zagotavljal enotnost v delovanju in ohranjal tista zdrava načela, ki jih je mogoče dobiti samo v naši sveti katoliški Cerkvi. Pravilnik je dobil naslov Salezijanski sotrudniki. Pod tem imenom bi združili vse tiste, ki živijo v svetu in so pripravljeni sodelovati pri obdelovanju njive, ki se ji pravi salezijanska.

Vaša svetost je blagovolila preučiti ta načrt, ga blagoslovila in priporočila. Veliko škofov ga je rade volje sprejelo v svoje škofije in sedaj s svojimi priporočilnimi pismi prosijo vašo svetost, da bi velikodušno odprli zaklad svetih odpustkov. Na tak način bi lahko vsakdo uvidel, da je ustanova oratorijev, ki ste jo vi blagoslovili in priporočili, velika podpora naši sveti veri, kateri so sotrudniki posvetili svoje življenje.

Zato vsi prosijo vašo svetost, da bi salezijanskim redovnikom in njihovim sotrudnikom podelili:

1. Popoln odpustek v trenutku smrti, če le darujejo svoje življenje Bogu s tem, da sprejmejo tisti način smrti, ki bo njemu všeč.

2. Odpustke in duhovne darove tretjerednikov sv. Frančiška Asiškega.

3. Odpustke, ki so povezani s cerkvami in prazniki sv. Frančiška Asiškega in s cerkvami salezijanske družbe.

*Poln zaupanja, da bo vaša svetost blagovolila podeliti naštetе blagodati, ponižno prosim za poseben apostolski blagoslov za dobrotnike družbe in v sinovski vdanosti poklekam pred vašo blaženost. Ponižni sin in vdani prosilec duh. Janez Bosko
Turin, marca 1876*

Odgovor je bil breve dne 9. maja 1876, s katerim je njegova svetost Pij IX. »z namenom, da bi ta družba vedno bolj napredovala«, podelila zaprosene odpustke, ne več samo po vrhovnem predstojniku, temveč naravnost »Družbi ali Združenju salezijanskih sotrudnikov«. S tem dejanjem se njegova svetost odkrito prišteva k tej družbi.

Sedaj je bilo treba dati spoznati združenje, papežev blagoslov in duhovne darove. V ta namen je blaženi sestavil knjižico, ki jo je v nepopolni opremi – zakaj bomo videli pozneje – dostavil ordinariju.

Velečastita ekscelenca!

Danes dopoldne je bil končan natis knjižice Salezijanski sotrudniki. To je neke vrste tretji red, s katerim sveti oče podeljuje posebne blagodati našim dobrotnikom. Po blagoslovu svetega očeta prosim vašo ekscelenco, da kot nadškof glavne hiše, če vam je tako prav, podelite svoj blagoslov in vas za svetim očetom vpišemo v seznam tretjerednikov in pospeševalcev.

To delam iz dveh dolžnosti, in če boste privolili, bom oboje imel za izraz posebne naklonjenosti. V vsakem primeru pa vam pošiljam ta spis kot znamenje mojega globokega spoštovanja in popolne vdanosti vaši ekscelenci.

Dovolite mi, da se vam v globoki vdanosti poklonim. Najvdanejši služabnik

Turin, 11. julija 1876

duh. Janez Bosko

Tukaj se ponovno obnavlja celotna zadeva, ki jo poznamo že iz prejšnjega poglavja. Tokrat jo je ordinarij sam načel. V prvem sporočilu izraža monsinjor svoje nezadovoljstvo, da je knjiga Salezijanski sotrudniki izšla brez cerkvenega dovoljenja, da je v njej objavil odpustke in da je to družba, katere kanonični obstoj cerkveni oblasti v Turinu ni znan. Monsinjor bi zato rad vedel, kako je prišlo do tega prestopka škofijskih predpisov in predpisov Tridentinskega cerkvenega zbora. Ostro ga tudi graja zaradi uporabe godbe na pihala v cerkvi, kar je proti sinodalnim in kanoničnim predpisom.

Don Bosko, ki je obiskoval zavode po Liguriji in se je vrnil v Turin šele 29. julija, je odgovoril 1. avgusta.

Veleugledni gospod kanonik Chiuso!

Ko sem se vrnil z obiska po domovih v Liguriji, sem dobil vaše pismo z dne 16. julija in vam, čeprav z zamudo, takoj odgovarjam.

Knjige Salezijanski sotrudniki nismo objavili. Prvi izvod smo poslali njegovi ekscelenci nadškofu. Izvod še ni dokončno izdelan; npr. stran 38 je nenatisnjena, kajti tukaj sem želel natisniti blagoslov našega nadškofa, če bi ga blagovolil podeliti. To sem storil po nasvetu nekega visokega gospoda, ki je menil, da bi bila posebna čast, da bi njegovo ime prišlo takoj za imenom svetega očeta.

Ustanova Salezijanskih sotrudnikov nima škofijskega značaja, temveč se nanaša na celotno katoliško Cerkev in je odvisna od škofov in župnikov, ki so popolni gospodarji na svojem področju. Tako ustanova ne more razpravljati z vsakim ordinarijem. Vsekakor bi bil pripravljen o tem razpravljati (sic) z našim nadškofom, če ne bi bil tega prisiljen početi po neki tretji osebi, po kateri je težko razložiti pravi smisel stvari. Lep primer za to je Ustanova Marije Pomočnice: že eno leto so stvari v teku, že eno leto je stava v tiskarni pripravljena, pa do sedaj še ni bilo končnega odgovora.

Dokler sem lahko svoje srce odprl njegovi ekscelenci, nisem storil ničesar brez njegovega učenega, pametnega in preudarnega mnenja. Toda žal sem moral nehati, ko nisem mogel več svobodno govoriti ali pa se ni več verjelo.

Kar se tiče godbe na pihala, ne poznam nobene sinodalne prepovedi. Pravila Cerkve se mi ne zdijo nasprotna, ker v Rimu najslovesnejše prireditve potekajo ob spremljavi godbe – vsaj tistih, pri katerih sem bil navzoč. Vsekakor pa zaradi izrecne želje njegove ekscelence nadškofa na prazniku Marije Pomočnice 1875 godba na pihala ni več sodelovala pri obredih v cerkvi. Nazadnje je godba spremljala procesijo v čast sv. Alojziju, vendar zunaj cerkve.

Če bi stvari razumeli v pravem smislu, koliko nesporazumov bi lahko preprečili in koliko manj neprijetnosti bi bilo, ker so nenamerne. Imej me vedno rad v J. K. Ubogi pisec in služabnik duh. Janez Bosko

Turin, 1. avgusta 1876

Tajnik njegove ekselence je potrdil prejem pisma in obljubil, da bo vsebino posredoval nadškofu takoj, ko se bo vrnil z daljše odsotnosti. Izrazil je upanje, da bo monsinjor razumel postopek in bo zadovoljen. Medtem ko je bil blaženi v Liguriji in je videl, da odgovor zamuja, je uporabil svojo pravico in dal natisniti pravila neki tiskarni v Albengi z dovoljenjem tamkajšnje škofijske pisarne z dne 26. julija in s podpisom kanonika Folcherija, generalnega vikarja. Knjižico so takoj prevedli v francoščino.

Zdi se, da je vprašanje priročnika Salezijanski sotrudniki zaspalo. Toda ko je don Bosko hotel objaviti zadnji breve, se je vprašanje zaostriilo kot še nikdar. O tem nam priča naslednje pismo.

Velečastiti gospod predstojnik salezijancev!

Mons. nadškof mi je naročil, naj vam odgovorim na pismo z dne 5. tega meseca (oktobra) in vam sporočim, da ne more dovoliti natisa knjižice, o kateri govori pismo, ne da bi prekršil svojo dolžnost nauka kanonskih predpisov.

Najprej je treba papeško listino o odpustkih predložiti krajevnemu ordinariju, da ta preveri verodostojnost in nato doda svoj 'visto' (videno). Zato bi papeški breve, o katerem govori vaša uglednost, moral biti predložen nadškofijski pisarni v izvirniku. Potem pa je treba reči, da je papeški breve v prid Združenja salezijanskih sotrudnikov, ki je že kanonično ustanovljeno: 'Cum,' pravi rimski papež, 'sicut relatum est nobis, pia quaedam sodalitas canonice instituta sit (ker je, kakor nam je sporočeno, kanonično že ustanovljena neka družba). To združenje pa ni moglo biti kanonično ustanovljeno brez papeža ali od škofa v njegovi škofiji ali od koga drugega po posebnih pravicah, ki jih je prejel od papeža. V prvem primeru je treba tako kanonično ustanovitev predložiti turinski škofijski pisarni; v drugem primeru naj se škofijski pisarni predloži listina iste škofijske pisarne, ki je ustanovila to združenje, in pooblastilo, ki jo je papež dal škofijski pisarni za to dejanje; v tretjem primeru naj tista oseba, ki ni škof, predloži škofijski pisarni pooblastilo, da ustanovi tako združenje.

Dokler ne bo zadoščeno tem pogojem, mons. nadškof ne bo mogel ustreči vaši prošnji za njegov blagoslov. Z vsem spoštovanjem se izrekam vaše uglednosti najvdanejši in najponižnejši služabnik. kanonik Chiuso, tajnik

Turin, 11. oktobra 1876

Don Bosko je tiste dni mislil na vse kaj drugega. Nova odprava misijonarjev se je pripravljala na pot. Naslednje pisemce nam kaže, kake skrbi so prevevale njegove misli.

Predragi vitez!

Z več strani sem prejel poročila, ki določajo odhod naših misijonarjev za prve dni novembra. To me močno zaposluje in moram, ne da bi vas lahko sprejel, odpotovali jutri, da bom lahko za vse poskrbel, vse pripravil in ukrenil. Toda preden bodo misijonarji odšli, se bova gotovo videla in bom izpolnil vaše želje. Bog naj nakloni vse dobro vam in vaši družini. Prosite zame, ki sem v J. K. najponižnejši služabnik.

Chieri, 9. oktobra 1876

duh. Janez Bosko

Visoko spoštovanemu gospodu vitezu Marku Gonelli – Chieri

Pa ne samo to. Kakor bomo videli, je moral pospremiti misijonarje v Rim, kjer so ga čakale izredno pomembne zadeve. Iz večnega mesta je v oratorij pisal nekaj vrstic, ki posebno osvetlijo dogajanje, ki smo ga pravkar predstavili, saj so edini dokument, ki v tem odločilnem obdobju osvetljuje razpravo o sotrudnikih. Rokopisu manjka naslovnik, datum in podpis. Ne vemo, ali je to zaradi naglice ali zaradi previdnosti, v vsakem primeru je bil del celega zavoja pisem. Vsebina je take narave, da ni mogel biti namenjen drugemu kot 'alter egu' (drugemu jazu), to je don Rui. Na istem listu so izražene sodbe v latinskem jeziku, zelo zaupno o osebah in dogajanju v oratoriju. Da list prihaja iz Rima, je mogoče razbrati iz vsebine. Da se nanaša na razpravo v teku, tudi ni dvoma, to se vidi iz načina izražanja. Pisava je odločna, preostane nam, da sklepamo.

Listina se glasi: »Dajmo, da odgovor nadškofijski pisarni (nadškofijske pisarne) dozori; pošlji koga, da poprosi za breve, da se ne bo izgubil; ko bom prišel v Turin, bom storil, če je treba kaj storiti, vsekakor pa zahtevajte breve. Knjižice o salezijanskih sotrudnikih ne bomo tiskali v Turinu in zato ni treba nič skrbeti, toda naj nam vrnejo breve. Če bodo potem zahtevali, da se jim pove, kdo in kje je ustanovil salezijanske sotrudnike, se jim odgovori, da je neka visoko postavljena oseba v Rimu izjavila, da če kaka kongregacija v Rimu izda kak breve ali kak dekret, nima navade, da bi dajala pojasnila, zakaj je to storila. Krajevne oblasti naj preverijo samo avtentičnost, razlogi, zakaj je bil izdan, pa ne sodijo sem.«

Breve z dne 9. maja smo sporočili nadškofijski pisarni v izvorniku, kakor so zahtevali in kar je don Bosko rade volje ustregel. Potem je treba dati, da odgovor »dozoreva«, ne zavrni, temveč samo prenesti na primernejši čas. Izraz »tisto o salezijanskih sotrudnikih« se zdi, da nakazuje neko prejšnjo listino. Pa ni tako, kajti zaključna ponovitev »dajte nam breve«, ki se nanaša na prvi odstavek, je eno in isto »s sotrudniki«. Tu gre za razlikovanje, toda v don Boskovi misli je to pojem in se tiče papeških dokumentov, ki naj bi jih objavljali kjer koli. V resnici hoče reči: »Tisti gospodje naj se ne vznemirjajo, naj samo vrnejo breve o sotrudnikih. V Turinu bomo dali natisniti druge papeške dokumente, listine o sotrudnikih pa ne.« Brez dvoma bi lahko govorili bolj jasno, toda v časovni tiski so tudi don Bosku ušle nadrobnosti, ki so lastne zasebnim pismom. Kdo pa je ta visoko postavljena oseba? Kardinal Berardi? Kardinal Antonelli? Mons. Vitteleschi? Ni pomembno ime. Odgovor, ki naj bi ga dali, če bi ga zahtevali, bi se skušal izmikati in bi don Bosku, ko bi se vrnil v Turin, omogočil, da bi storil, kar bi bilo najbolj primerno.

Pozornemu bralcu ne uide nenavaden obrat »kdo in kje je ustanovil salezijanske sotrudnike«. To je spontana sprememba, ne pa naključno ali zavestno slogovno dejanje. V tistem trenutku je don Bosko mislil na dozorevanje, ki je, kot se to večkrat zgodi, vplivalo na izražanje. Dozorevajoč odgovor nas sili k temu.

O tem odgovoru imamo natančen lastnoročni zapis, poln popravkov, na sedmih listih navadnega pisemskega papirja. Don Bosko želi dokazati, da ima 'canonice instituta' breve dobro osnovo in zato 'sicut relatum est nobis' ne skriva nikakršne zvijače. Najpreprosteje bi bilo, če bi se že vnaprej dogovoril s škofijsko pisarno. Toda s kakšnim upanjem na uspeh? Spomnimo se na »Gorje, če se naredi en sam korak!« Zato je don Bosko preskočil oviro in se obrnil naravnost na Rim. Dobro, ki ga je moral delati, mu ni puščalo časa za prerekanje 'de lana caprina' (o kozji dlaki).

Da bomo bolje razumeli nabitost don Boskove dejavnosti in njegovo taktiko v delovanju, bomo podali razgovor, ki ga je don Bosko imel z don Barberisom 31. maja tega leta in ga je ta zapisal v svoji že večkrat omenjeni kroniki. Govorila sta o duhu, ki naj preveva salezijansko družbo. Vsebuje tri glavne značilnosti: veliko dejavnost, nikdar neposrednega boja s sovražniki, in če se ne more delati na enem kraju, iti drugam. Nato je nadaljeval: »Mi se nikdar ne ustavimo. Vedno je ena stvar za petami drugi. Sedaj se zdi, da bi bilo bolje, če bi se bolj ustalili in se ne širili. Vidim pa, da če bi se ustavili, bi družba začela propadati. Niti en dan odmora. Ne končamo ene velike zadeve, ko nas sili že druga.

Ni se še vkrcala odprava za Ameriko, ko sem že hitel v Nico, da odpremo nov zavod. Dogovarjali smo se še v Nici, ko se je pojavilo vprašanje Bordighere. To še ni bilo končano, ko smo že morali misliti na odprtje hiše sester Hčera Marije Pomočnice. Medtem sem moral iti v Rim. Tu pa spet ena stvar tesno sledi za petami drugi. Nismo še končali načrta za Marijine sinove, ko že razpravljamo s svetim očetom o salezijanskih sotrudnikih. Nismo imeli časa, da bi sklenili to, pa je že tu vprašanje Patagonije. Toda Patagoniji za petami je že veličasten načrt, ki nam ga ponuja kardinal Franchi in sveti oče za vikariat v Indiji in potem še in še. Uboga don Boskova glava je težka od toliko stvari in zelo trpi. In kljub temu naprej, naprej! Salezijanska družba se mora utrditi in vidim, da se utrjuje, hkrati, vendar tako, da se ne ustavljamo.«

Vrnimo se k našemu dokumentu. Zdi se nam, da je tako zelo pomemben, da ga ne bomo podali v Dodatku, pa četudi je precej dolg. Zdi se nam potrebno, da ga preberemo tukaj v vsej njegovi obsežnosti, v sklopu celotne pripovedi. Don Bosko piše v svojem mirnem in jasnem slogu:

SALEZIJANSKI SOTRUDNIKI

Zgodovina salezijanskih sotrudnikov se začenja leta 1841, ko smo začeli zbirati v Turinu revne in zapuščene dečke. Zbirali smo jih v za to določenih zbirališčih in cerkvah, zaposlili smo jih s prijetno in primerno zabavo, poučevali smo jih, uvajali jih v zakramente spovedi, obhajila in birme. Pri mnogovrstnih opravilih so sodelovali mnogi gospodje, ki so s svojim delom in svojo dobroteljnostjo vzdrževali ustanovo prazničnih oratorijev. Imenovali smo jih z naslovi njihovih služb v družbi, na splošno pa smo jih imenovali dobrotniki, podporniki ali tudi sotrudniki Družbe sv. Frančiška Saleškega.

Predstojnik teh oratorijev je bil duhovnik Bosko, ki je pod neposrednim vodstvom nadškofa izpolnjeval svoje poslanstvo in v ta namen dobival vsa potrebna pooblastila, tako v besedi kakor pisno. Kakor hitro so se pojavile težave, jih je ordinarij reševal s pomočjo duhovnika Boska.

Mons. nadškof Fransoni je dal dovoljenje za podeljevanje zakramenta spovedi in obhajila, za izpolnjevanje velikonočne zapovedi, za pripravo otrok na prvo sveto obhajilo, pridiganje, opravljanje tridnevnic, devetdnevnic, duhovnih vaj, podeljevanje blagoslova z Najsvetejšim in opravljanje slovesne maše.

Tako imenovani podporniki ali sodelavci so bili združeni v pravem združenju pod naslovom sv. Frančiška Saleškega in so začeli tudi od Svetega sedeža dobivati duhovne darove, kot kaže reskript z dne 18. aprila 1845 pro Domino Card. A. del Drago L. Averardija, substituta.

Ta reskript je predstojniku podeljeval nekaj pooblastil, med drugimi podelitev apostolskega blagoslova in popolnega odpustka petdesetim podpornikom po izbiri ravnatelja. Z datumom 11. aprila 1847 je mons. Fransoni potrdil Družbo sv. Alojzija, ki jo je ustanovila salezijanska družba, in ji podelil svoje in Svetega sedeža odpustke.

Leta 1850 je duhovnik Bosko poročal Svetemu sedežu, da je bila v Turinu pravno ustanovljena družba pod naslovom in varstvom sv. Frančiška Saleškega in je zanjo prosil čim večje duhovne darove.

Ti darovi so bili podeljeni z reskriptom 28. septembra 1850 s podpisom Dominicus Fioramonti, njegove svetosti tajnika za latinski jezik.

Družba salezijanskih podpornikov, ki je bila tako ustanovljena pred krajevno Cerkvijo in pred Svetim sedežem, se je ob množici revnih dečkov, ki jih je oskrbovala, znašla v potrebi, da je odprla še nove šole in praznične oratorije tudi v drugih delih mesta. Da bi se ohranila enotnost duha, discipline in vodstva, je cerkveni predstojnik z dekretom ali pooblastilom z dne 31. marca 1852 ustanovil Ustanovo oratorijev in postavil za voditelja duhovnika Boska z vsemi pooblastili, ki so bila potrebna ali samo priporočljiva. Po tej izjavi se je družba salezijanskih podpornikov imela za kanonično ustanovljeno in vse odnose s Svetim sedežem je opravljal njen predstojnik.

V letih 1852-1858 je družba prejela več duhovnih darov in dobrin. Bila je razdeljena v dve skupini ali bolje rečeno v dve družini. Tisti, ki so bili popolnoma svobodni, so se zbrali k skupnemu življenju in začeli prebivati v hiši, ki je bila vedno materna hiša družbe, in papež je svetoval, naj se imenuje Družba sv. Frančiška Saleškega, kakor se imenuje še sedaj. Drugi so še naprej živeli v svetu pri svojih družinah, vendar so še naprej sodelovali pri delu za praznične oratorije in so vse do sedaj ohranili naziv Združenje ali Družba sv. Frančiška Saleškega, podporniki ali sotrudniki, vendar odvisni od članov in z njimi povezani v delu za ubogo mladino.

Leta 1864 je Sveti sedež priporočil družbo salezijancev in postavil predstojnika. V odobritvi se en del tiče zunanjih, ki so ostali vedno podporniki in dobrotniki in nazadnje salezijanski sotrudniki.

Leta 1874 je dokončno odobril konstitucije, vedno z imenom salezijanska družba. Vedno pa je nekdanje podpornike ali sotrudnike imel za del nekdanje družbe, za njihove sodelavce pri vodstvu šol, pri cerkvenih opravilih, prazničnih zabavah in stva-

reh, ki jih je delala v svetu. Dne 30. julija 1875 je Sveta kongregacija za cerkvene odloke pooblastila predstojnika salezijanske družbe, da sme podeljevati 'indulgentias et gratias spirituales societatis ipsi a S. Sede concessas' svojim nekdanjim podpornikom, 'insignibus benefactoribus communicandi perinde ac si tertiarrii essent iis exceptis, quae ad vitam communem pertinent (odpustke in duhovne darove družbe, ki jih je prejela od Svetega sedeža, odličnim dobrotnikom, kakor če bi bili tretjeredniki, izvzemši tiste, ki sodijo k skupnemu življenju).

Ti dobrotniki so isti podporniki in sodelavci, katerim je v starih salezijanskih konstitucijah namenjeno posebno poglavje za zunanje.

Ko so potem po naklonjenosti Svetega sedeža bili salezijanskim sotrudnikom podeljeni novi in obilnejši darovi in se je to nanašalo na 'pia Christifidelium Sodalitas, canonice instituta, cuius praesertim pauperum ac derelictorum puerorum curam suscipere sibi proponunt (pobožno združenje krščanskih vernikov, ki je kanonično ustanovljeno in se zavzema zlasti za uboge in zapuščene dečke), je rečeno:

1. To so nekdanji podporniki, ki so bili pred desetimi leti potrjeni kot sodelavci oratorijev. Leta 1852 so bili združeni s posebnim odlokom in so še naprej živeli in delovali v svetu, medtem ko so se nekateri leta 1858 združili v skupno življenje.

2. Ti so bili vedno pridruženi salezijanski družbi kot dobrotniki, ki so se po svojih pravih obvezali, da bodo z gorečnostjo in krščansko ljubeznijo moralno in materialno pomagali družabnikom.

Po pozornem branju te spomenice bo lažje razumeti nekatere besede prošnje, s katero je don Bosko prosil odpustke za salezijanske sotrudnike in ki je vsebina prvega dela breva, ki se mu oporeka. Paziti je treba, kako don Bosko svetemu očetu združenja ne predstavlja kot kaj novega, temveč izrecno omenja, da se je po potrditvi družbe razširilo področje delovanja in je s tem zraslo tudi število tistih, ki so ponudili svoje sodelovanje. Če hoče kaj rasti, mora najprej biti. Mogoče bo kdo rekel, da s tem, ko predstavljamo nov pravilnik, tudi znova začenjamo. Nikakor ne. Don Bosko nam opisuje nastanek pravilnika in pravi, da so sodelavci sami tako rasli in zato enoglasno prosijo neke vrste pravilnik, ki jim bo omogočil ohraniti enotnost in stalnost. Druga težava bi lahko prišla iz izraza načrt, ki je v drugem odstavku. Toda tukaj je načrt za osnutek pravilnika, ki naj bi ga preložili za odobritev, in ne načrt za kako novo družbo. Nekaj vrstic pozneje je to predmet odpustkov, ki jih prosi za družbo, ki že dolgo obstaja. To je Delo oratorijev, ki ga je odobril mons. Fransoni, ga ponovno blagoslovil in priporočil Rim in je obstajal vse do trenutka, ko je bila vložena prošnja. Zato ne gre za razdor enovitosti med rimsko prošnjo in turinskim odgovorom, kakor da bi bila ta posmrtna iznajdba za popravilo napak, temveč gre za odnos med besedilom in njegovo razlago.

Ali se je spor še nadaljeval, ne moremo reči, ker nimamo za to dokazov. Dejstvo pa je, da se je ustanova nadaljevala brez vseh zapletov v vseh delih sveta, očitno blagoslovljena od Boga in sprejeta od vseh ljudi. Danes že precej natančno vemo, kaj so in kaj hočejo salezijanski sotrudniki. Vendar še vedno

obstaja zmota, da so pobožno telo, ki stoji ob salezijanski družbi in nanjo navezuje svoje izključno delovanje. To pa ni don Boskova zamisel. Nekega dne leta 1876 je don Bosko v Sampierdareni srečal don Angela Rigolija, župnika v Sommi Lombardo, in mu napol v šali napol zares salezijanske sotrudnike tako le opredelil: »To bo katoliško prostozidarstvo za njeno posvečenje in širjenje vsakovrstnega dobrega v družinah in družbi.« Brez dvoma je don Bosko meril visoko in daleč. Prav gotovo zanj v celoti velja pohvala velikega duhovnika Simona: Za časa njegovega življenja je zrasla hiša (Božja) in v njegovih dneh so obnovili tempelj.

5.

POGLAVJE

POSREDOVANJE NADŠKOFA IZ VERCELLIJA

ZGODOVINAR SE POGOSTO ZNAJDE V zelo kočljivih položajih. Včasih izpoved celotne resnice ni, tako se zdi, v soglasju z verskim spoštovanjem, ki naj bi ga izkazovali višji avtoriteti, kar bi lahko pomenilo odmakniti del zavese nad resnico za dobro ime koga, ki ima pravico do tega. Ko je tako stisnjen med kladivo in nakovalo, mora pisec zelo paziti. Voditi ga mora resničnost dogodkov, gledati jih mora 'sine ira et studio' (brez jeze in gorečnosti) in dati, da dogodki sami pričajo o sebi. Biti mora do skrajnosti nepristranski.

Namesto da bi nakazoval razjasnitev, je nesporazum z nadškofijsko pisarno v Turinu pretil, da se bo še bolj zapletel. Da se bomo bolj znašli v zapletih dogajanja, moramo skušati razumeti vprašanja, o katerih je govoril mons. Vitteleschi v svojem že navedenem pismu.

Dne 23. septembra 1874 je turinski ordinarij predložil Svetemu sedežu naslednja vprašanja:

1. So konstitucije družbe, ki jo je ustanovil don Bosko, dokončno potrjene?
2. Sodi ta družba v skupino redov? Je torej podrejena neposredno Svetemu sedežu in izvzeta iz jurisdikcije škofov?
3. Ali je škofu vzeta pravica do obiskovanja cerkev in hiš te družbe?
4. Je rektorju dovoljeno, da sprejema, preoblači v duhovniško obleko in sprejema zaobljube, zaposluje učitelje, asistente itn., klerike škofije, ne da bi predhodno dobil privolitev ali tudi odklonilno stališče škofa?
5. Mu je dovoljeno, da s škofovo odobritvijo ali brez nje sprejema v svojo družbo klerike, ki jim je škof odvzel pravico nositi duhovniško obleko?

Kongregacija za škofove in redovnike ni izgubljala časa z odgovorom. Ko pa je odgovor izdelala, je morala odložiti odposlanje zaradi pomislekov kardinala

prefekta. Izraz je skoval kardinal Berardi. Da si bomo lahko ustvarili podobo dlakocepstva, ki jo je ta prelat kazal v izpolnjevanju svoje službe, naj povemo, da je don Bosko, ko je na začetku maja poslal v večno mesto don Bonettija in don Lemoyna, lastnoročno na-pisal nasvete, kako naj se obnašata pred kardinalom Bizzarrijem: »Zelo pobožen, silno škrupulozen, ne sprejema daril in zaradi bojazni simonije celo noče, da bi kdo zanj molil.«

Odgovor bi torej ostal med listinami urada, ki za zdaj še ne more biti odposlan, če kardinal Berardi, ki ga don Bosko imenuje »velikega prijatelja hiše«, ne bi »podvojil svojega prizadevanja pri tistih, na katere se je obrnil na začetku«, da bi listino končno poslali turinskemu ordinariju. Odposlali so jo 13. februarja. Osrednja vsebina pa je:

Odlok, ki je sledil avdienci njegove svetosti 3. aprila 1874, je dokončno potrdil konstitucije salezijanske družbe. To vam gotovo ni neznano, ker sem prepričan, da vam je vrhovni predstojnik salezijanske družbe to sporočil. Iz vsebine odloka, ki ga prilagam, boste zlahka ugotovili, kar velja tudi za drugi dokument, ki sta ga prejeli, s katerimi pogoji je bila opravljana potrditev, kar je v obeh listinah izrecno rečeno: 'Salva Ordinariorum iurisdictione ad praescriptum Sacrorum Canonum et Apostolicarum Constitutionum.' Ta pogoj pomeni za vsako ustanovo preprostih zaobljub in zato tudi za salezijansko, da so take ustanove po privilegiju Svetega sedeža izvzete iz jurisdikcije ordinarija v stvareh, ki so vsebovane v konstitucijah, ki jih je odobril Sveti sedež. Kar se tiče svobodnega vstopa svetnih klerikov v ustanove preprostih zaobljub, kjer se ne sme ovirati vstop v popolnejši stan, ta kongregacija izjavlja, da tudi tukaj velja Konstitucija papeža Benedikta XIV. 'Ex quo dilectus', v kateri je jasno nakazano, kako se je treba ravnati v takih težkih položajih, ki bi omogočili nasprotno odločitev. Zato je naravna posledica pravkar navedenega dekreta Benedikta XIV., da je Sveta kongregacija v 'Super statu Regularium - Romani Pontifices z dne 25. januarja 1848 določila, da ordinariji ne smejo nikdar ovirati vstopa v katerikoli red, četudi samo s preprostimi zaobljubami. Ker ne dvomimo, da se boste držali vseh in posameznih navedenih pravil, prosim Boga, da naj vam pomaga.

Zaradi obljube, ki jo je dal don Bosku, je kardinal Berardi tri dni pozneje poslal, seveda »v največji tajnosti in samo za njegovo poučenje, prepis tega dokumenta v upanju, da so končno našli sredstvo, da bi ga rešili križa, ki ga je trl.«

Toda preden bomo še naprej pripovedovali, moramo povedati, da je odgovor iz Rima pustil stvari tako, kakor so bile, in se od začetka do konca leta ni nič spremenilo. Tako je ordinarij januarja odrekel dvema salezijancema pravico pridiganja. To sta bila don Milanesio, bodoči misijonar v Patagoniji, ki je vodil šolo za zunanje v prazničnem oratoriju v Valdoccu, in don Peter Guidazio, bodoči ravnatelj prvega salezijanskega zavoda v Randazzu na Siciliji, ki je bil diplomirani profesor četrtega razreda gimnazije v oratoriju. Prav tako je decembra zavrnil isto pravico don Janezu Brandi, prefektu v Valsaliceju, in don Angelu Bordoneju, doktorju in profesorju istega zavoda. Zakaj je to storil, se ni

moglo nikdar zvedeti, ker ni bilo o tem nikakršnega poročila. Prav tako so se nadaljevale zavrnitve klerikov iz oratorija za svete redove in odpustna pisma za vse, ki bi želeli vstopiti v salezijansko družbo; kar naprej se je branil, da bi opravljaj cerkvene obrede pri salezijancih. Saj tudi ni bilo mogoče, da bi se kaj spremenilo, ker je ordinarij 24. januarja odgovoril, da njihove eminence niso razumele njegovih vprašanj, v katerih je hotel povedati, da je don Bosko sprejema v svoje zavode duhovnike iz njegove škofije, da bi poučevali, spovedovali in ostali v družbi, ne da bi za to prosili njega za dovoljenje.

Zgodovinar, ki hoče biti vesten, preden kaj izjavi, čuti dolžnost, da opozori bralce, naj se vzdržijo neutemeljenih sodb. Kdor bi iz odnosov med mons. Gastaldijem in blaženim don Boskom na lahko presojal turinskega nadškofa, bi bil daleč od resnice. Mons. Gastaldi ni bil le to (kar bi kdo iz odnosa do don Boska površno presojal – opom. prevajalca). Zapustil je za seboj še vedno živ spomin energičnega in zavzetega vodenja turinske nadškofije. Razen tega se še danes koristno in prijetno berejo nekatera njegova pastirska pisma, vsebinsko bogata in pisana v privlačnem slogu. Imel je veliko občudovalcev pa tudi resnih nasprotnikov med samim klerom. Temu pa se ne bodo čudili tisti, ki imajo življenjsko izkušnjo; le kdor nič ne dela, ne greši, in dodajmo: na tem svetu nihče nikoli ni zadovoljil vseh. V primeru don Boska je treba vedeti, da so osebe, ki so živele z monsinjorjem, povzročale škodo oratoriju z vsakdanjim opravljanjem. Nadvse pa je jasno dejstvo, da se nadškof, ves zavzet za svojo čredo,

Njegovo notranje razpoloženje je prišlo nehote do izraza pri obisku zavetišča v Sampierdareni. Šel si je ogledat tudi najbolj skrite prostore. Zdelo se je, kakor da bi ga obvladoval strah, da so v don Boskovih zavodih uporabljali vsa sredstva, ne glede na predpise in zakone, samo da bi uspevali. Podobno je leta 1880 v novem zavodu v sosednji vasi njegove škofije v San Benignu Canavese, ki spada pod škofijo Ivrea, stopil nenadoma v kapelo, šel naravnost h glavnemu oltarju in potipal prte, da bi ugotovil, ali je kamen z grbom svetih relikvij na mestu. Toda vrnimo se v Sampierdareno.

Ko je nad obokom stare cerkve videl fresko, ki je predstavljala prvotnega zaščitnika sv. Janeza Evangelista, je izbruhnil in s prezirljivim glasom dejal: »Ste tamle dali naslikati don Boska?« Napačna razlaga je bila zadosti, da je opravičila prezirljiv izraz. Toda take razlage, ki jih spremljajo užaljeni izrazi, prihajajo brez dvoma iz globoko zakoreninjenih predsodkov, ki onemogočajo vedre in nepristranske sodbe.

nikoli ni prepričal, da bi bilo koristno in pravično dajati prednost ustanovi, ki se je širila na vse strani in je dajala videz, da je nadškofiji jemala veliko dobrega, kar da bi bilo veliko bolj razumno, če bi se to uporabilo v nadškofiji. Kakorkoli že, Božja previdnost je dopustila, da je toliko težav bilo za don Boska

nešteto priložnosti za junaško stopnjo njegovih kreposti. Znano je namreč, da so znameniti ustanovitelji vsi bolj ali manj živeli v preizkušnjah zaradi nerazumevanja v podobnih okoliščinah.

Iz narave vprašan in iz dobrohotnega zavzemanja kardinala Berardija je Pij IX. razumel, da bi bilo primerno posredovati in najti kako rešitev, da se stvari ne bi še poslabšale. Zato je naročil kardinalu, naj se zavzame pri mons. Fissoreju, nadškofu v Vercelliju, »da bi končno prenehalo obžalovanja vredno nasprotovanje« med don Boskom in njegovim ordinarijem »zaradi salezijanske družbe«. Kardinal je »takoj ubogal papeža in pisal« nadškofu v Vercelliju pismo in prepis »rezervirano« poslal don Bosku: »Nato bom,« je pisal, »čakal na rezultat, in ko ga bom imel, bom videl 'quid agendum' (kaj storiti).«

Izrazi omenjenega pisanja mons. Fissoreju so bili za obe strani dostojanstveni. Med nadškofom v Turinu in don Boskom so se pojavile nekatere razlike, ki jih vercellijski nadškof verjetno ni poznal in so se tikale salezijanske družbe. Taka nesoglasja so vedno neprijetna in lahko imajo obžalovanja vredne posledice. Da bi to razrešili, je njegova eminenca govorila s svetim očetom, ta pa mu je blagohotno nasvetoval, naj prosi nadškofa v Vercelliju, da bi posredoval med obema velezaslužnima cerkvenima možema, in pričakuje, da bi se po njegovi modrosti in spretnosti končalo to obžalovanja vredno stanje.

Mons. Fissore se je najprej obrnil na don Boska (verjetno je obenem storil isto s turinskim ordinarijem), da bi bil tako dober in bi mu nakazal razhajanja med njim in velečastitim mons. nadškofom v zadevi salezijanske družbe, vendar za zdaj tega ni zahteval. Prosil ga je le, da bi ga informiral kolikor mogoče natančno in podrobno.

Don Bosko ni ugovarjal ne posredovanju ne posredniku. Na četrti januarski konferenci je glavne predstavnike družbe previdno obvestil, da je celo zadovoljen, da bi posredoval mons. Fissore, ker je dober prijatelj z nadškofom in bodo lahko končno zvedeli za vzroke nasprotovanja naši družbi.

Z obratno pošto je odgovoril z naslednjim pismom:

Velečastita ekscelenca!

Vaša velečastita ekscelenca me vprašuje o vzrokih nasprotovanja med našo ubogo salezijansko družbo in našim mons. nadškofom. Prav o tem sem večkrat skušal govoriti z njim samim. Povedal vam bom vse, kar vem. Razlogov pa ne poznam.

Nadškof trdi: Don Bosko sprejema v svojo družbo klerike, ki jih je on izključil iz semenišča. Do sedaj (12. januarja 1875) ni nobenega takega klerika kake naše skupnosti. Don Bosko daje tiskati nadškofova pisma, ne da bi ga o tem obvestil. Kaj takega mi niti v sanjah ni prišlo na misel. Don Bosko pridiga duhovne vaje brez dovoljenja. Take duhovne vaje sem pridigal že 30 let z dovoljenjem vseh prejšnjih škofov, kar je odobril tudi sam mons. Gastaldi. Kakor hitro se je nadškof temu uprl, ali bolje, kakor hitro je monsinjor pisal, da ne odobrava duhovnih vaj učiteljem in profesorjem, smo

takoj opustili misel in duhovnih vaj nismo več prirejali. Monsinor pa 'undequaque' (povsod) ponavlja te pritožbe in ničesar drugega. Težava je v tem, da don Bosku ne verjame ničesar, kar pove ali piše, in čeprav smo mu že večkrat pokazali, kako je s stvarmi, ponavlja vedno isto.

V Rimu se je pritoževal zaradi drugih stvari. Pohujšanja, ki jih dajejo salezijanci, so tako težka, da se bojim, da so zapadli cerkvenim kaznim. Vendar ne pove razlogov niti ne navede primerov. V nekem drugem pismu kara našo družbo: Veliko število članov, ki je zapustilo to družbo, daje povod za grajo več škofov in tudi domačega. Tu navaja primer don Pignola, nekega duhovnika iz Saluzza, primer o sedmerih drugih, ki so bili v zavodu za gluhoneme in so se neprimerno vedli. Večkrat sem imel priložnost, da sem mu osebno povedal in potem še pisal, da ti ljudje niso bili nikdar člani naše družbe. Toda on je prepričan o nasprotnem in zato govori in piše, kakor sem povedal zgoraj. Večkrat sem ga v osebnem pogovoru in pisno prosil, da bi mi povedal, kaj želi od mene, ker sem pripravljen, da mu ustrežem v vsem, kar je mogoče. Odgovoril je, da želi izprašati naše klerike iz teologije, preden jih bo sprejel za svete redove. Ustregli smo mu. Zahteval je, da se mu štirideset dni pred prejemom redov predstavijo, da jih bo izprašal o njihovem študiju, domačem kraju, poklicu in o razlogih, zakaj so vstopili v salezijansko družbo. Ustregli smo mu, čeprav mi je to povzročilo veliko preglavic. Zahteval je, da mu pisno zagotovim, da ne bom sprejel v našo družbo nobenega klerika, ki ga je on izključil iz semenišča. Takoj smo mu ugodili.

Kljub vsemu temu že tri leta ni hotel nobenemu naših klerikov podeliti svetih redov, razen enemu, ki je bil, potem ko je moral prestati veliko težkih preizkušenj, septembra 1974 pripuščen k tonzuri in nižjim rodovom. Zavrnil je prošnjo, da bi izdal odpustna pisma za nekatere klerike, ki so želeli vstopiti v našo družbo. Ni dal dovoljenja za izpit iz moralke nekemu našemu duhovniku, ki je končal pet let teološkega študija in tri leta v Cerkvem konviktu. Kot razlog je navedel, da še nima večnih zaobljub. Toda cerkveni zakoni obvezujejo vse redovnike, da pred večnimi naredijo triletne zaobljube. Neki duhovnik, župnik iz škofije Como, je bil sprejet v našo družbo. Ko je nadškof zvedel za to, je takoj pisal tamkajšnjemu škofu: »Sporočite don Guanelli (tako se piše), da v tej naši nadškofiji ne bo nikdar dobil niti 'maneat' (naj ostane) niti dovoljenja za pridiganje.« Na božični večer je prišlo do težke odločitve, ki je, kolikor je meni znano, če že ne prva v Cerkvi, vsaj prva v turinski nadškofiji. Na predbožični dan je prišel odlok, s katerim so bile preklicane vse predprave in pooblastila, ki so jih njegovi predniki in on sam naklonili tej družbi in njenim cerkvam. Izvzel je samo dovoljenje za pripravo na birmo in obhajilo za naše gojence. Tako je odpravil blagoslov z Najsvetejšim, štirideseturno pobožnost, tridnevne, devetdnevne, zadnjo popotnico, podeljevanje zakramenta bolnikom in pogrebne obrede za pokojne znotraj naše hiše. In to 30 let potem, ko smo vse to opravljali. Ker pa imamo posebno jurisdikcijo od Svetega sedeža, nismo ničesar spremenili in smo tako prepričali govornice in pohujšanja.

Domnevamo, da gre za pomembne razloge, ki pa jih do sedaj nihče ni mogel zvedeti. Če bi jih lahko zvedeli vi, bi mi bilo v veliko zadovoljstvo in bi jih takoj odstranil, kolikor mi je to mogoče v mejah mojih sposobnosti in naših pravil.

Če bi smel izreči svoje mnenje, bi rekel, da je hudič predvidel veliko dobrega, ki bi ga mons. Gastaldi lahko storil naši družbi, in je zato na skrivaj zasejal ljuljko in jo tudi vzgojil, da je zrasla. Neizmerne neprijetnosti, govorice na vseh koncih in krajih, zmanjšanje števila duhovnikov in spovednikov med nami, velikanske neprijetnosti tudi za samega monsinjorja, ki je bil trideset let moj največji zaupnik in prijatelj. Vse, kar sem povedal, potrjujejo pisma, ki vam jih lahko predložim, če se vam zdi potrebno.

*Oprostite mi zaradi tega dolgega pisma, preberite ga, kakor morete. Zaradi vsebine nisem mogel uporabiti tajnika. Podelite mi svoj blagoslov in mi ukazujte v vsem, kar menite, da je prav in potrebno. Sprejmite pozdrave od vašega ubogega najvdanejšega in najponižnejšega služabnika. Duh. Janez Bosko
Turin, 16. januarja 1875*

Zdi se nam utemeljeno misliti, da je to pismo imelo kot prilogo naslednjo spomenico, ki pa nima niti datuma niti podpisa. Z drugimi lastnoročnimi rokopisi Božjega služabnika ga je kardinal Richelmy poslal Sveti kongregaciji za obrede dne 10. septembra 1903.

SPOMENICA

Zdi se mi primerno, da priložim spomenico o vzrokih neprijetnosti, ki jih imam z mons. nadškofom. Menim, da je vzrok vsega nekdo, ki mu sporoča neosnovane novice. Naj navedem nekaj primerov.

- 1. Monsinjur je prepričan, da sta bila don Chiapale in don Pignolo člana naše družbe. Niti prvi niti drugi nista bila nikdar člana salezijanske družbe.*
- 2. Veliko jih je odšlo v zavod za gluhoneme kot učitelji in asistenti, a si niso pridobili časti, še več, naredili so marsikaj neprimernega. O tem ne sodimo. Reči pa moramo, da nobeden izmed teh ni bil član salezijanske družbe.*
- 3. Veliko članov, ki so zapustili to družbo, je bilo vzrok velikih neprijetnosti v škofijah, kamor so odšli. Lahko vam zagotovim, da do 1874 ni nihče zapustil naše družbe. En sam član z zaobljubami, vitez Oreglia, sedaj pater Friderik Oreglia, se je kot laiški član naše družbe dobro odločil, da je izstopil, odšel k jezuitom in tam opravil svoj študij.*
- 4. Hoteli so prepričati monsinjorja, da sem jaz dal tiskati njegova osebna pisma. Na kaj takega nisem nikdar niti pomislil.*
- 5. Za duhovne vaje sem napisal preprosto povabilo mons. nadškofu, pa so to predstavili kot okrožnico vsem župnikom. Niti jaz niti kdo izmed naših ni poslal nobenemu župniku podobnih povabil.*
- 6. Skušal sem prepričati mons. nadškofa, da teh duhovnih vaj, ki naj bi bile od 7. do 13. septembra preteklega leta, ne bo. In že je nekdo sporočil svojemu cerkvenemu predstojniku, da sem začel navidezne duhovne vaje v Lanzu.*
- 7. Vikar v Lanzu mu je pisno zagotovil, da tam ni drugih ljudi, ki bi opravljali duhovne vaje, kot samo člani naše družbe. Toda takoj je nekdo nadškofu poročal čisto drugače in s tem povzročil hude nevšečnosti za tiste, ki so opravljali duhovne vaje in za obe strani.*

Lahko bi navedel še celo vrsto drugih dogodkov. Kdor sedaj skuša narediti obračun o vsem tem, kaj bo ugotovil?

Zelo mi je hudo, da moram, medtem ko se borim na toliko področjih, prenašati še te nevšečnosti.

Če mi boste v svoji dobroti hoteli kaj sporočiti, storite to, prosim, prihodnji teden. Danes grem iskat denar, ker sem čisto suh. Čez osem dni bom spet nazaj.

Nihče ne more zahtevati, da se v hiši ne bi razvedelo o tako napetem ozračju. To toliko bolj, ker je moral don Bosko zaradi nujne stvari poročati vrhovnemu svetu in ravnateljem na sestanku za praznik sv. Frančiška vsaj o tem, v kakem pravnem položaju je družba pred krajevnimi cerkvenimi oblastmi. Ti predstojniki niso bili dolžni držati svete tajnosti svojega poklica, kakor se temu pravi. Zato se razume, da so včasih tudi v don Boskovi navzočnosti začeli govoriti o tem žgočem vprašanju. Ko so nekega dne govorili o težavah, ki prihajajo od tiste strani in zavirajo razvoj družbe, je s svojo običajno mirnostjo rekel: »Sreča za nas, da gremo gotovo naprej 'in nomine Domini' (v Gospodovem imenu). Prepričani smo, da Bog tako hoče. Zato vse težave, ki jih srečujemo, prihajajo od tega, ker stvari niso jasno povedane ali jih kdo pravilno ne razume, in tako nastanejo nesporazumi.«

Dne 4. februarja je mons. Fissore prišel v Turin, kjer je najprej ločeno govoril z don Boskom in ordinarijem in nato v škofijski palači bil navzoč pri izmenjavi misli med obema. Nato je odpotoval v Vercelli v upanju, da je dosegel kaj koristnega.

Ker je preteklo že več kot mesec dni, odkar je don Bosko prejel pismo kardinala Berardija, ki se potem ni več oglasil, in potem ko je imel več razgovorov, o katerih smo poročali, je menil, da je prišel čas, da prekine molk. Zato je vse lepo napisal in poslal dobremu kardinalu naslednje poročilo, čudovito v svoji preproščini in treznosti, pa vendar tudi zadosti odločno. Na vrhu dopisa je postavil izjavo, ki je nakazovala vsebino in prehitela mnenje, da govori 'pro domo sua' (za svoj dom, zase), in takoj prešel k osrednji točki, ki je bila za ordinarija osrednji problem.

IZJAVA, DA NE BO SPREJEL VEČ NOBENEGA KLERIKA IZ SEMENIŠČA

Prevzvišena eminenca!

Da ne bi vaši eminenci po nepotrebnem množil neprijetnosti, sem odlašal s poročilom o naši zadevi. Sedaj se vam zahvaljujem za vašo izredno naklonjenost in vam poročam o tem, kar je bilo storjeno. Vercellijski nadškof mi je pisal, naj mu takoj poročam o nesoglasjih med našo družbo in našim nadškofom. To sem takoj storil. Zatem je prišel on osebno in si dal natančno razložiti vsako stvar. Obiskal je nadškofa in mu povedal, da naj mu odkrije vse razloge, zakaj se zoperstavlja naši nastajajoči družbi. Nato mi je poročal, kakor sledi: 'Spodbudil sem ga, da je veliko govoril, vprašal sem

ga o vseh vprašanjih, on pa je kar naprej zatrjeval, da nima nič proti vam. Edina stvar, ki jo je obžaloval, je bilo dejstvo, da don Bosko sprejema turinske klerike brez njegovega dovoljenja.' 'Izrazil je željo, da bi govoril z menoj. Šel sem pretekli četrtek. Po eni uri in pol čakanja me je sprejel. Govorilo se je na splošno o nekaj stvareh, ko pa sva se dotaknila naših vprašanj, ni bilo mogoče več govoriti in jaz sem odšel 're infecta' (nenarejeno), ko je prišel vercellijski nadškof in me povabil, da bi nadaljeval razgovor v njegovi navzočnosti.' Vsak je lahko svobodno povedal svoje mnenje.

Don Bosko: Ne želim si nič drugega kot izvedeti stvari, ki ne ugajajo našemu mons. nadškofu, ker bi jih rad preprečil.

Mons. Gastaldi: Jaz nimam nič proti tej družbi, je pa pohujšanje, ki ga ne morem prenašati, ker sprejema klerike iz semenišča, in to je vzrok za velik nered.

Don Bosko: Do sedaj nimamo nobenega klerika iz turinskega semenišča, ki bi bil član naše družbe.

Mons. Gastaldi: Seveda so. Kdor trdi nasprotno, ne govori resnice in zanika dejstva.

Don Bosko: Prosim vas, monsijnor, da mi verjamete. Do sedaj (4. februarja 1874) ni niti enega vašega klerika, ki bi bil član naše družbe.

Mons. Gastaldi (tu se je razjezil, nato je dejal, da jaz hočem biti škof namesto njega, in dodal): Če jih niste sprejeli v družbo, ste jih sprejeli v svojo hišo in to je motnja.

Don Bosko: Odgovoril sem, da v njegovi škofiji ni nobenega njegovega klerika ne kot člana družbe ne kot asistenta. Nekaj smo jih sprejeli v Alassio v škofiji Albenga. Sprejeli smo jih tja zato, da bi preprečili sramotenje in grožnje, ki so jih starši in sorodniki tistih gojencev pripravljali proti nadškofu. Bili so sprejeti kot asistenti, čeprav bi radi postali člani družbe.

Mons. Gastaldi: Tega ne morem dopustiti, ne morem.

Don Bosko: Kakor sem že imel čast, da sem vam pisal, se zdi, da predpisi Cerkve, ki hočejo braniti svobodo redovnih poklicev, dajejo klerikom svobodo, da vstopajo v redovne družbe.

Mons. Gastaldi: Da, da ... toda ... Ti nimajo redovniškega poklica, grdo so se obnašali.

Don Bosko: Zato vam ne sme biti preveč hudo, če taki ljudje zapuščajo semenišče. Predstojniki bodo potem že vedeli, kam jih poslati kot asistente itn.

Mons. Gastaldi: Ne morem popustiti, hočem izrecno zagotovilo, da ne boste v vašo družbo in v vaše hiše sprejeli nikdar nobenega klerika, ki je bil izključen iz mojega semenišča. Pa ne samo v moji škofiji, temveč kjerkoli so.

Don Bosko: Do sedaj se kaj takega še ni zgodilo, zato se mi ne zdi potrebno, da bi dali tako zagotovilo, saj bi prizadelo tudi naše hiše, ki spadajo pod jurisdikcijo drugih škofov. Če bi pa ustregel želji vaše ekselence, vam izrecno zagotavljam, da kot do sedaj ne bom brez vašega dovoljenja sprejel nobenega klerika, ki bi bil izključen iz vašega semenišča. Vendar vse v mejah predpisov svetih kanonov v korist stanu višje popolnosti, kot je to redovno življenje.

Vse je bilo v redu, samo zadnje ne, češ da omogoča, da vsak lahko dela, kar hoče. Prosil sem ga, da bi povedal, zakaj je pisal pisma proti nam. Zanimal je, da je pisal pisma s tako vsebino, čeprav sem imel nekaj takih pisem v svoji listnici.

Vprašal sem ga tudi, zakaj ni pripustil nekaterih naših duhovnikov k izpitu za spoved.
Mons. Gastaldi: Ker imajo samo triletne zaobljube.

Don Bosko: Toda naše družba je bila potrjena v tem smislu.

Mons. Gastaldi: To je napak, to mi ne ugaja in vaša družba tudi še ni bila dokončno potrjena. Sicer pa naj ta pride in naredi izpit.

Don Bosko: Zakaj nasprotujete, da bi duhovniki iz drugih škofij prihajali v našo družbo?

Mons. Gastaldi: Preden sprejemem kakega duhovnika v svojo škofijo, hočem vedeti, kdo je.

Don Bosko: Saj prihaja v redovno družbo.

Mons. Gastaldi: Ki je v moji škofiji.

Don Bosko: Kaj potem hočete?

Mons. Gastaldi: Da prosi za dovoljenje, da lahko mašuje.

Don Bosko: Vem, da sveti kanoni ne zahtevajo tega. Vem, da to ne velja za druge redovne družbe. Vendar pa bom, da vam ustrezem, vsakič, ko bo prišel kak duhovnik iz druge škofije v našo družbo, prosil vašo ekscelenco za dovoljenje, da lahko mašuje v tej škofiji.

Tukaj je bilo izrečeno marsikaj, česar ne želimo zaupati papirju. Zadnji sklep pa se je glasil: 1. Samo zato, da ustrezem našemu nadškofu, bomo klerike iz njegove škofije sprejemali v civilni obleki in ne v talarju. Za duhovnike iz drugih škofij bomo prosili za dovoljenje za maševanje. Do sedaj še ni bilo nobenega. 2. Nadškof je obljubil, da bo sprejel izpite za ordinacije kakor tudi za spovedovanje vernikov.

Razšli smo se v slogi, vendar vsi trije zagrenjeni zaradi vsega, kar je prišlo na dan. Osebnostno bom povedal drugo, še pred koncem meseca, ko bom, kakor upam, prišel v Rim. Tudi naš nadškof se je odpravil na pot, vendar so mi sedaj povedali, da se je odpovedal temu izletu. Mons. Fissore bo podal svoje poročilo, ki ga boste prejeli. Zagotavljam vam, da izbira osebe za to zadevo ni mogla biti boljša. Je eden izmed najboljših prijateljev našega nadškofa, se v vsem ujema z njim in je verjetno edini, ki nas preteklo leto ni priporočil svetemu očetu. Je pa zelo tankovesten. Prepričan sem, da ne bo spremenil ničesar od vsega, kar se je zgodilo med nami.

Do šestnajstega sem v Turinu, nato bom odpotoval v Rim. Vsi salezijanci so vam nadvse hvaležni in prosijo Boga, da bi vam bogato povrnil vse dobro, ki ste jim ga storili. Medtem se jaz v globoki hvaležnosti izrekam vaše eminence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 7. februarja 1875

Po don Boskovem kratkem zasebnem sporočilu je kardinal prejel uradno poročilo pomirjevalca, ki pa ne meče nikakršne luči ne na naš položaj ne na njegove vzroke. Ko ga je don Bosko bral v Rimu, je 15. aprila pred zbranim vodstvenim osebjem izjavil, da ni »ne ptič ne miš« in da je drugačno od tega, kar mu je mons. Fissore dejal, preden ga je napisal, da ne vsebuje nič konkretnega, da je zelo abstraktno in da je to abstraktno prej njemu v škodo, čeprav se vidi, da si je sestavljalavec prizadeval, da bi ostal na trdnih tleh in pravičen.

Don Bosko je pri istem srečanju povedal, da poročilo ni prišlo v roke svetemu očetu, razen ko je bilo še opremljeno z opombami. On je bil v Rimu 18. februarja. Takrat mu ga je moral kardinal Berardi, preden ga je predložil papežu, pokazati kot v drugih podobnih primerih, da je dodal potrebna pojasnila. Ko sta tako pojasnila dogodke, sta dodala obrobne opombe, kot jih imamo sedaj. V teh opombah se čuti pristen don Boskov slog. Vendar tudi te za nas ne vsebujejo nič novega in nam tega dokumenta ni treba objaviti. Kdor bi pa hotel listino prebrati, jo najde na koncu tega zvezka.

Mons. Fissore je povzel svoje poročilo in ga vljudno poslal don Bosku, ki ga je prejel v Rimu. Bil je začuden, kako je tudi on poudaril nekatere ordinarijeve zahteve. Zato je te vtise takoj sporočil kardinalu Berardiju.

Velecenjena eminenca!

Iz pisma, ki ga je pisal vasi eminenca in meni, se jasno vidi, da turinski nadškof noče, da bi katerikoli njegov klerik vstopil v redovno družbo brez njegovega dovoljenja in predhodnega preverjanja poklica.

To se mi zdi popolnoma v nasprotju s predpisi Svetega sedeža in pismom, ki mu ga je poslala Sveta kongregacija za škofo in redovnike. Zahteva, da naj ti kleriki niti v kaki drugi škofiji ne dobijo zatočišča, pa se mi zdi nasprotna predpisom svetih kanonov in celo nasprotna krščanski ljubezni.

Zelo sem pretresen zaradi težke bolezni vaše tašče. V ta namen sem pisal v Turin, da naj opravljajo posebne pobožnosti pri oltarju Marije Pomočnice, da bi jo Bog še dolgo ohranil v korist svoje Cerkve in naše uboge družbe.

Blagovolite mi dati svoj sveti blagoslov in me imejte v globoki hvaležnosti za vaše eminenca najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Rim, 28. 2. 1875

Mons. Fissore, ki je sprva z optimizmom gledal na svoje posredovanje, se je kmalu streznil. Na začetku marca, ne vemo zakaj, je imel slab občutek zaradi razlik, ki niso bile razčiščene in so se sukale okoli vprašanja, ki so ga sicer načeli v Turinu, vendar so nanj kmalu pozabili. Šlo je za vprašanje duhovnikov iz drugih škofij, ki so prišli v Turin, da bi postali salezijanci, in so prosili za dovoljenje za maševanje. Četudi ni bilo nobene obveznosti, je don Bosko zaradi ljubelega miru obljubil, da bo vedno prosil za to dovoljenje. Vendar se v tem kakor tudi v nekaterih drugih stvareh ni hotel pisno obvezovati, da tako ne bi prišle v nevarnost pravice izvzetja. Ko je vercellijski nadškof zaslutil, ne vemo kako, da je njegovo pomirjevalno poslanstvo v nevarnosti, je skušal stvar rešiti s pisnim posredovanjem. Ker pa je vedel, da je don Bosko odločen nasprotnik vsakega pisnega izjavljanja, ki bi moglo škoditi njegovi družbi, ga je s pismom povabil, ko je bil še v Rimu, da bi stvar premislil in ukrenil potrebno. Ni nam znano, ali je don Bosko spremenil svoje stališče.

Tudi v neki drugi zadevi ni spremenil svojega ravnanja: v navajanju konkretnih dejstev namesto splošnih obtožb. Za to se je zavzemal v opombi, ki jo je imel s seboj v neki papeški avdienci in ki jo je potem poslal turinskemu nadškofu. Spis je naslovil »spomenica gotovosti«. V spisu pravi: »Turinskega nadškofa smo ustno in pisno prosili, da bi označil osebo ali dejstvo glede salezijanskih redovnikov, zaradi katerih bi se lahko pritoževal. Vendar na to ni nikdar odgovoril. V nekem drugem pismu navaja na račun dogodkov in oseb krivdo salezijancev. Toda ti ljudje, kleriki ali duhovniki niso bili nikdar člani salezijanske družbe.« Tako 12. marca 1875. »Obtožbe« so bile zelo nedoločne, niti ne vemo, komu je bilo pisanje namenjeno. Prav tako ne vemo nič o nekem »drugem pismu«, ki ga tukaj omenja. Jasno je, da je ordinarij pisal v Rim pismo za pismom proti don Bosku in njegovi družbi.

Jasno je, da so v Rimu zahtevali čisto določna dejstva. Zdi se, da je zaradi teh zahtev ordinarij naročil kanoniku Marengu, da naj pisno potrdi, ali je res, kar pravi: 1. da mu je on naročil, da mu ne bi več povzročal velike žalosti s tem, da bi sprejemal klerike, ki jih je on izključil iz svojega semenišča; 2. da je on, kanonik, izpolnil to naročilo; 3. da je dobil od don Boska odgovor, da ne more ustreči njegovi želji, ker mu sveti kanoni dajejo pravico, da sme sprejemati take klerike.

Teolog Marengo je to izjavil in izjavo podpisal, vendar tako, da je stvari glede 3. točke jasno opredelil in je zatrdil, »da je velečastiti gospod don Bosko odgovoril, da je pripravljen storiti vse mogoče, da zadovolji željam njegove ekselence, da pa ne more dati besede in se obvezati, da ne bo sprejel nobenega klerika, ki je bil odslovljen iz nadškofijskega semenišča, ker, tako je dodal, bi bilo to proti pravnim odločbam, ki ščitijo njegovo družbo, in zato se temu ne more odreči, ne da bi škodoval svoji ustanovi in da on nima pravice, da bi storil kaj takega. Vendar pa v danem primeru tega klerika ne bi obdržal v Turinu«. Da se ne bomo zmotili, si oglejmo datume. Povabilo, da bi dal to izjavo, je bilo dano 29. marca 1875. Toda dejstvo podpisa sega do aprila ali maja 1873, kot to trdi sam ordinarij v pismu kanoniku.

Kaj bi bilo še treba, da bi videli, da je poslanstvo vercellijskega nadškofa propadlo? In vendar se s tem še ni vse končalo. Dne 18. aprila je prišel nov ukaz: škofijski pisarni je treba predložiti »seznam vseh duhovnikov, ki prebivajo v salezijanskih domovih znotraj turinske škofije«, in opredeliti za vsakega, ali ima »večne ali samo triletne zaobljube, ali je zares vpisan v seznam novincev, ali je aspirant, ali samo preprost prebivalec ali domačin. Če je aspirant ali samo prebivalec in je zunaj turinske škofije, ali ima 'exeat' (naj odide) in 'maneat' (naj ostane) s še neiztečenim datumom.« Za potrdilo dovoljenj za spovedovanje naj se pove, »ali je naredil večne zaobljube in kje je dobil prvič dovoljenje za spovedovanje, se pravi, ali je opravil potreben izpit«.

Čeprav je bilo to vmešavanje v notranje zadeve družbe in čeprav je don Bosko dobro vedel, kaj mu je storiti, je kljub temu zaradi gotovosti vprašal za nasvet kardinala Berardija in tajnika Kongregacije za škofe in redovnike. Prvi, bolehen, mu je po nekom drugem sporočil: »Zelo mi je žal zaradi novega spora, o katerem mi sporočate v svojem ljubeznivem pismu. Toda tudi v tem je potrebna potrpežljivost. Natančno gledano, nadškof ne bi imel pravice zahtevati posamičnih podatkov, vendar pa bi 'pro bono pacis' (za mir) bilo pametno ustreči njegovi zahtevi, zlasti kar se tiče spovednikov, ker je to njegova pravica.« Nadškof Vitteleschi je podobno mislil in sve-toval, da bi dali zahtevane podatke, vendar pa, če le mogoče brez vsakega podpisa, s pripombo, da gre za podatke, ki se lahko spremenijo, ker jih don Bosko kot vrhovni predstojnik lahko spremeni. Don Bosko je takoj ustregel ordinarijevim zahtevam.

Pa tudi glede podeljevanja svetih redov ni ostalo pri dogovorjenem. Ordinarij je obljubil, da bo sprejemal salezijanske klerike, toda v resnici o tem ni hotel nič vedeti. Opravičilo njegovega ravnanja ni moglo biti drugo kot vprašanje, ki ga je 24. maja postavil Sveti kongregaciji, da ni prejel sporočila, da bi Sveti sedež dokončno potrdil salezijansko družbo, niti da je njen vrhovni predstojnik imel za deset let pravo izdajati odpustna pisma. Pred tako odločno ordinarijevo trditvijo moramo opozoriti na dvojno pozabo: avtentičen odlok je škofu izročil don Bosko osebno, poleg tega pa je tudi Sveta kongregacija nadškofa posebej obvestila.

V pismu so bile izražene običajne pritožbe, češ da salezijanska družba sprejema laike in duhovnike, ki bi se radi otresli nadškofove oblasti. To pa je bila domneva, ki ni imela nobene osnove, kajti vreči na cesto kogar koli že, se je slabo skladalo z don Boskovo krščansko ljubeznijo. Prav tako komu, ki je imel za to potrebne sposobnosti in nagnjenja, ni bilo mogoče vzeti možnosti, da bi se vezal če že ne z večnimi pa vsaj triletnimi zaobljubami po konstitucijah, ki jih je odobril Sveti sedež.

Toda kako naj pride do sporazuma? Tega leta so slovesno obhajali posvetitev cerkve Marije Pomočnice. Don Bosko je prosil nadškofa, da bi sodeloval in podelil birmo notranjim gojencem oratorija, kar se ni zgodilo že tri leta. Še posebno je vztrajal pri prošnji, ker je bilo med dečki nekaj pravkar spreobrnjenih Angležev, ki naj bi se vrnili domov in je bilo verjetno, da ne bodo več prejeli zakramenta birme. Odgovor je bil v celi črti odklonilen in je prepovedoval, da bi namesto njega povabili kakega drugega škofa. Lahko si mislimo, da taka odpoved ni mogla ostati brez posledic ne samo znotraj oratorija, temveč tudi zunaj.

Don Bosko je nekoč v pogovoru z don Lemoynom v Trofarellu dejal, da se mu je spor z mons. Gastaldijem zdel nemogoč, čeprav so mu zelo modre osebe s prisego zagotavljale tako možnost, kajti odnosi med njima so bili preveč tesni,

da bi se to lahko zgodilo. Poleg teh osebnih razlogov je štel nadškofovo čast za svojo. Ker je dobro poznal njegovo naglo naravo, ga je v več primerih zadržal, ga opozoril in s prošnjo prepričeval.

Nekega dne, ko sta bila še v dobrih odnosih, je don Bosko vstopil v njegovo pisarno, medtem ko je on pisal.

»Oh, don Bosko,« mu je rekel monsinjor, »v rokah imam zelo pomembno zadevo.«

»Menim, da je vse, kar dela nadškof, zelo pomembno,« je odvrnil don Bosko.

»Toda tukaj gre za nekaj izrednega. Gre za odlok, ki se tiče nekega kanonika.«

»Potem gre gotovo za kako napredovanje.«

»Napredovanje? Gre za prepoved bogoslužne službe.«

»Prosim vas, da bi prej dobro premislili zadevo in točno preudarili, ali so stvari take, kakor so vam jih sporočili.«

»Stvar je nadvse pomembna in poročila so točna.«

»Bi lahko vedel, kdo je ta kanonik?«

»Don Calosso.«

»Iz Chierija?«

»Točno, iz Chierija.«

»Monsinjor, pomislite, da je ta kanonik mož neoporečnega imena. Ves Chieri ga pozna in vsi ga imajo radi. To bi bilo pravo pohujšanje in cerkvena oblast bi veliko izgubila.«

»Kljub vsemu temu je treba to storiti,« je nadškof vzkliknil.

In tako je tudi storil. Šlo je za neko kapelo. Kanonik je bil že star in otročji. Ko ga je zadela kazen, je ubogi človek, ki sploh ni pričakoval česa podobnega, bil ves iz sebe. Takoj je šel k don Bosku, saj je bil njegov duhovni voditelj v času, ko je bil v semenišču v Chieriju, in ga prosil, da bi ga sprejel v katero njegovo hišo in ga tako rešil zmede, v katero ga je spravila nepričakovana revščina. Don Bosko ga je poslal v Alassio. 'Inde irae' (od tod jeza).

Smemo pa domnevati, da vse skupaj ne bi šlo tako daleč, če osebe okoli nadškofa ne bi vedno znova razpihovale ognja in spodbujale škofove zagnanosti s tem, da so mu predstavljale stvari z napačnega vidika in opisovale dogajanje v fantastičnih barvah. Vsekakor v oratoriju tudi ni šlo vse kakor namazano in ljudje, ki so pozorno opazovali delovanje vzgojnih ustanov za izbrano mladino ali sploh takih, ki so delovale v strogi disciplini, so lahko našli pomanjkljivosti pri vzgoji v oratoriju, kjer je bilo vse kaj drugega kot izbrana mladina! Kdor bi hotel razumeti oratorij, bi moral tam živeti. Gotovo pa je, da so se starejši salezijanci, ki nikakor niso bili pootročeni, vračali v mislih v oratorij kot v nebesa njihovih rosnih let. Toda zgodovina spora je še dolga. Snov za tehtno presojo se še zbira in bo iz dneva v dan obilnejša.

Vsakdo pa, ki nas pozorno spremlja, je opazil mirnost, ki jo je don Bosko jasno razodeval pri vsakem neprijetnem trčenju. Don Rua, ki je veliko več kot drugi prebil v njegovi družbi, ga ni slišal nikdar izreči besedice nasprotovanja ali upora. Še več, o teh zadevah je govoril samo, če je bilo nujno potrebno. Vedno je pustil druge, ki se jih stvar ni tikala, v popolni nevednosti, da ne bi gojili manj spoštljivih čustev do najvišje avtoritete v nadškofiji. Če pa je govoril, je govoril o tem kakor o preizkušnji, s katero ga preizkuša Gospod.

V določenih okoliščinah je stvar vzel celo s smešno ljubeznivega vidika. Ko je nekega dne slišal nekega salezijanca, kako je bruhal ogenj in strele proti svojemu ordinariju in trdil, da bi se bilo treba odločiti za trda in odločna stališča, ga je don Bosko prekinil in z besedami, ki so jih spremljale kretnje, in dejal: »In kaj bi ti rad storil? Kaj bi storil? Jaz sem storil vse, kar sem mogel. Prav, sedaj naredimo tako. Vzela bova vsak svojo palico in jo skrila pod plašč. Šla bova v škofijsko palačo, prosila ga bova, naj malo potrpi, nato ga krepko premlatila in se potem mirno vrnila domov.« Veliko jih je bilo navzočih, poslušali so razgovor in se nato iz srca krohotali. Na tak način je svetnik blažil nasprotovanje v dušah.

6.

POGLAVJE

POTOVANJA V RIM

OPRAVKI DUHOVNE NARAVE SO KLICALI don Boska proti sredi februarja 1875 v Rim: načrti o Ustanovi Marije Pomočnice in Salezijanskih sotrudnikov, misijoni v Ameriki, ki jih je že sprejel, in drugi, ki mu jih je predlagal Sveti sedež, podelitev privilegijev za salezijansko družbo in pooblastilo za izdajanje odpustnih pisem za škofe. O prvih dveh ustanovah smo že obširno poročali, o drugih dveh bomo govorili v naslednjih dveh poglavjih. V tem poglavju bomo spremljali don Boska na njegovi poti v Rim, na njegovem postanku v večnem mestu in na njegovi poti nazaj v Turin.

Vira za črpanje podatkov tega potovanja sta predvsem dva: dnevnik don Boskovega spremljevalca, ki prej vzbuja željo po radovednosti, namesto da bi jo pogasil, toliko imen in datumov omenja, in dva nagovora, ki ju je imel don Bosko in sta nam dostopna v zapisnikih konferenc. Tudi ta dva nagovora trenutno sicer zadostita, nikakor pa ne odpravita želje po še natančnejšem poznanju. Uporabili pa bomo tudi nekatere druge, obrobne in ne neposredne vire.

Zakaj nam tajnik, ki sicer tako nadrobno opisuje dvorano papeških avdienc in samo papeževo osebo, ki tako pozorno zbira novice glede don Boska, sicer daje tako revne podatke o stvareh veliko večjega pomena? Menimo, da je vzrok tega velika don Boskova previdnost, ko gre za zelo pomembne stvari, in zato govori glede njih samo nujno potrebno in še takrat samo tako, da se dotakne določenih nadrobnosti, ki naj postavijo v senco njegovo osebo.

Dne 14. februarja je odpotoval iz Turina v Sampierdareno. Bila je prva nedelja v postu. Ker je predvideval, da bo moral to leto za izvedbo načrtov Božje previdnosti veliko potovati, je že v začetku januarja poskrbel za brezplačno vo-

zovnico za Severne železnice in za pooblastilo, da lahko od primera do primera prosi na potovanju za tak vozni listek tudi na drugih železnicah. Direkcija železnic mu je odpustila tudi 40 lir, ki jih sicer morajo vsi uporabniki plačati na začetku leta. Prejšnje leto mu je ta taksa v enem trimesečju znesla več izdatka, kot če bi si vsakič kupil vozni listek.

Med potjo se je zavedal, da je sredi toliko skrbi pozabil v Turinu nekaj stvari. Ko je prišel v Genovo, je pisal svojemu osebному tajniku in spremljevalcu na potovanju don Joahimu Bertu, ki naj bi prišel za njim in bi v zavetišče v Sampierdareno pripeljal fanta Mantellija.

Predragi don Berto!

Pozabil sem na nekaj stvari in ti mi boš pomagal.

1. Prinesi železniški vozni red in tiste francoske knjižice, ki govorijo o apostolskih šolah.

2. V torek pojdi k teologu Chiusu ali k teologu Audagnottu in povej: don Bosko je v Genovi in od tod bo, ne da bi se vračal v Turin, odpotoval v Rim. Če ima njegova eksce-lenca mons. nadškof kaka naročila, ki bi jih lahko opravil, mi boš ti prinesel kakršno koli pošiljko.

Če bo pogovor nanesel, lahko navedeš razloge, zakaj grem v Rim: misijoni v Argentini in še drugi v Avstraliji, o čemer moram razpravljati s Propagando fide. Drugi razlog sta dve pismi in brzojavka neke velezaslužne osebe, ki je hudo bolna.

Vzemi s seboj tisti dve pismi ter predlog iz Buenos Airesa in iz San Nicolása.

Vale in Domino et valedic (pozdravljen). Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

P. S.: Reci don Rui, naj mi vsakokrat sporoči imena tistih, ki so bili nagrajeni s šolskim kosilom itn.

V Franciji so imenovali apostolske šole ustanove patra De Foreste za gojitev cerkvenih poklicev med revnimi sloji. Bolna in zaslužna oseba je verjetno mati Galeffi, predstojnica v Tor de' Specchi. Občudujmo don Boskov prebrisani in spoštljivi način, da ne bi kdo imel njegovega potovanja v Rim za skrivnostnega, kar bi izrabili za sumničjenja in iskanje praznih motivov. Prav tako je značilno, da je don Bosko, čeprav zaposlen z mislimi izrednega pomena, mislil tudi na zelo vsakdanje in nepomembne reči. Hotel je, da bi mu njegov namestnik pošiljal imena fantov v oratoriju, ki so se med tednom odlikovali po prizadevnosti in lepem vedenju in so bili zato nagrajeni v nedeljo s tem, da so imeli kosilo pri očetni mizi s predstojniki.

Don Boskov tajnik don Berto je prišel v Sampierdareno dva dni pozneje in nato sta oba 17. februarja opolnoči odpotovala v Rim.

V Rim sta prišla ob treh popoldne naslednjega dne, 18. februarja. Na postaji ju je pričakoval s kočijo služabnik iz Tor de' Specchi, ki ju je zapeljal na Via Sistino 104 k apostolskemu špediterju Aleksandru Sigismondiju, kjer sta stanovala tudi že ob prejšnjem obisku. Tukaj sta imela priložnost, da sta v hiši darovala

sveto mašo. Sigismondi je v svetem spoštovanju ohranil mašno obleko in kelih, ki ju je uporabljal don Bosko, dokler ju po smrti pobožnega gospodarja družina ni zapustila salezijancem v Rimu.

Dež je tisti večer preprečil don Bosku, da bi zapustil hišo, tako je imel priložnost, da je v miru naredil svoj načrt. Tukaj ne bomo ponavljali stvari, ki jih bralci že poznajo iz prejšnjih zvezkov. Povedali bomo, kako in zakaj so bile rimske družine tako tesno povezane z don Boskom.

Dopoldne 19. februarja je poslal svojega tajnika pozdravit mons. Vitteleschija, s katerim se je moral pogovoriti o mnogih stvareh. Ta mu je sporočil, da bi njegova svakinja, zelo pobožna gospa, želela videti Božjega služabnika. Dolgo se je zadržal z don Bertom, ga vpraševal o zadevah družbe in mu povedal novico: prav istega dne je od turinskega ordinarija prišlo pismo, v katerem se je spet spravil na klerike in se pritoževal, da don Bosko sprejema v svoj zavod njegove duhovnike, ne da bi njega prosil za dovoljenje. Don Berto je zagotovil nadškofu, da v njegovi hiši ni nobenega takega duhovnika niti klerika. Dogovorili so se, da bo don Bosko šel na Vitteleschijev dom od treh do štirih popoldne.

Don Bosko je bil točen. Vsa plemenita družina ga je nadvse ljubeznivo sprejela in ga povabila v nedeljo 21. februarja na kosilo. Ni bilo mogoče govoriti o resnih stvareh, ker je moral monsinjor kmalu oditi v avdienco k svetemu očetu. Dogovorila sta se za pogovor naslednjega popoldneva.

Od tam se je napotil na Foro Traiano, kjer je potolažil odvetnika Bertorellija, ki ga je smrt edinega sina silno prizadela.

Tajnik poroča, da sta po opravljenem delu krščanske ljubezni šla k brivcu in se nato odpravila h kardinalu Berardiju, s katerim sta sama razpravljala kaki dve uri. Kardinal je bil tako ljubeznivo vljuden, da ga je pospremil po stopnicah do vrat. Med potjo je don Bosko dejal don Bertu: »Kardinal Berardi mi je dejal, da mu je sveti oče povedal tele besede: 'Ali veste, kdo nam je naklonil tega telebana nadškofa v Turinu?' 'Ne, svetost.' 'To je bil don Bosko, veste. In sedaj mu vrača vse, kar je storil zanj!'« To ni bilo edinkrat, ko je don Bosko sebi v sramoto omenil povzdignjenje mons. Gastaldija s škofovskega sedeža v Saluzzu na metropolitanski sedež v Turinu. Zares je podpiral to imenovanje, prepričan, da bo zaradi njunega starega prijateljstva v veliko pomoč njegovim ustanovam. Potem pa je ves skrušen priznal, da tako zaupanje ni bilo Bogu po volji.

Od istega kardinala je zvedel še nekaj drugega. Turinski ordinarij je pisal dvoje pisem na njegov račun in na račun salezijancev, eno njemu in drugo, dolgo šestnajst strani, papežu. Kakor hitro je papež prebral nanj naslovljeno pismo, ga je izročil kardinalu Berardiju in mu naročil, naj o tem obvesti don Boska. Na že omenjenih aprilskih konferencah je don Bosko dal prebrati obe pismi predstojnikom. K temu je tajnik zapisal v zapisnik: »V tem spisu se je jasno čutil

piščev vznemirjen duh, in kar je še bolj žalostno, so bile navedene laži na naš račun.«

Don Bosko je 20. in 21. februar izkoristil za obiske. Popoldne 21. februarja se je odzval Vitteleschijevemu povabilu.

Prva njegova misel ob prihodu v Rim je bila dobiti zasebno avdienco pri svetem očetu. Prošnja, ki jo je izročil mons. Ricciju, dvornemu ceremoniarju, dopoldne 19. februarja, je bila uslišana dne 22. ob enajstih dopoldne.

Don Bosko je po svoji navadi imel spisek prošenj, sestavljen v spominskem zaporedju. Bilo je dvanajst točk, od katerih lahko danes razumemo prvo: »Izraz spoštovanja vseh salezijancev in gojencev« in zadnjo: »blagoslov, odpustki za salezijance, gojence in njihove družine«. Potem ko je izrazil papežu čustva vseh svojih, je želel, da bi lahko v vseh vzbudil še večjo sinovsko ljubezen do Kristu-sovega namestnika na zemlji.

Avdienca je trajala uro in četr. Ko sta odhajala, je don Bosko na stopnicah rekel don Bertu: »Papež nam je podaril dvoje: vse duhovne darove redovne družbe po izbiri in odpusta pisma 'ad quemcumque Episcopum'. Prvo pomeni podelitev privilegijev in drugo dovoljenje za izdajanje odpustnih pisem vrhovnega predstojnika salezijancev za kateregakoli škofa.« Don Boskovo zadovoljstvo ni moglo prihajati od drugod kot od papeževega dobrohotnega sprejema točke ena: zadeva odpustnih pisem in pooblastil. Dobro mu je bilo znano, po kakih zamotanih poteh bi moral do tega dovoljenja. Vendar si ni mogel predstavljati, kako daleč je bil še dan uresničitve.

V isti avdienci je vprašal papeža, ali naj si tudi on, kakor druge redovne družbe poišče kardinala zaščitnika. Papež mu je odgovoril: »Dokler bom živ jaz, bom vedno zaščitnik vas in vaše družbe.«

Ko se je po obisku pri papežu vrnil na svoje stanovanje, je bil deležen zelo ljubega obiska. Prejšnji dan je neki podporočnik tehničnega oddelka, ki je služil pri kraljevi gardi, srečal na cesti don Boska, se mu približal, mu vesel poljubil roko in ga navdušeno pozdravil. Don Bosko mu je dejal:

»Predragi moj Benvenuto, si še vedno don Boskov prijatelj?«

»To si lahko mislite. Nikdar nisem pozabil in nikdar ne bom svojega dobrotnika.«

»Pa ne veš, da prijatelji ne morejo živeti daleč drug od drugega, temveč so si vedno blizu? Ti pa si tako daleč od mene. Obišči me torej.«

Ta čudoviti častnik je bil Benvenuto Graziano, doma iz Bielle, bivši gojenec oratorija. Globoko prizadet od don Boskovih besed, vso noč ni zatisnil očesa. Zato je drugo jutro prišel k njemu in mu rekel, da je pripravljen biti z njim in iti kamorkoli bi ga poslal, če ga sprejme. Don Bosko ga je dobrohotno poslušal in mu odgovoril, da lahko pride v oratorij, kadarkoli ga je volja in kadar mu bo mogoče. Tam bi se dogovorila.

Prišel je v svoji elegantni uniformi, da bi lahko vsi videli odličnega Gospodovega vojaka v svojih vrstah.

Graziano je držal besedo. Ponovno ga bomo srečali v naslednjem zvezku.

Toda don Boska niso zaposlovale samo zadeve, zaradi katerih je prišel v Rim, temveč cela vrsta nepredvidenih reči. Papež mu je zaupal tajno poslanstvo pri državnem pravosodnem ministru Viglianiju. Dne 28. februarja je šel k pravosodnemu ministru, vendar ga ta ni mogel takoj sprejeti, zato se je vrnil naslednji dan. Za kaj je šlo, si ne moremo niti zdaleč misliti. Takoj nato se je odpravil v Državno tajništvo in po don Bertu poslal ministru pisma. To je don Bertu povedal zvečer 28. februarja s temile besedami: »Jutri ob enih moram biti pri ministru Viglianiju. Sporočiti mu moram papeževo naročilo.« Verjetno je šlo, kakor že v prejšnjih primerih, za oskrbo škofij s škofi v Italiji. Takoj po njegovem odhodu so imenovali škofo, ki so si v kratkih presledkih sledili to in naslednje leto.

Sedaj bomo povedali nekaj o drugi avdienci. Imel jo je 12. marca ob pol dvanajstih. Vstopil je k papežu s svojim listkom prošenj. Med drugim je bilo zapisano: »Bodite nam še naprej oče, kakor ste bili do sedaj, pri podeljevanju privilegijev in odpustnih pisem.« Sledi da, ki kaže na dobrohotno razpoloženje papeža do vseh vprašanj, ki so zaposlovala don Boska.

Avdienca je trajala približno tri četrt ure, ko je don Bosko v trenutku slovesa doživel globoko veselje.

»Sveti oče,« je dejal, preden je odpotoval iz Rima in se odpravil k svojim sinovom, »rad bi, da bi mi povedali kako besedo, ki bi jo povedal svojim sinovom in bi bila primerna za vse in taka, kot smo je vsi najbolj potrebni. Tudi jaz imam od njih besedo za vašo svetost, vendar bi rad najprej slišal, kaj nam boste v svoji dobroti povedali.«

Sveti oče je ves ljubezniv dejal: »Da, zares imam zanje besedo, spomin, ki bi lahko storil dobro vsem. Rad bi, da bi jo vtisnili v srca tako vaših sobratov kakor sinov. Priporočite jim, da naj obljubijo zvestobo in navezanost na Kristusa in njegovega namestnika na tej zemlji.«

Tedaj je don Bosko pokazal svetemu očetu svoj seznam zapiskov, izmed katerih se je zadnji glasil: »Obljubljamo zvestobo in pokorščino vaši svetosti kot namestniku Jezusa Kristusa.«

Veselo presenečen zaradi tolikšnega sovpadanja čustev in besed je papež vzkliknil: »Moramo priznati, da gre za resničen navdih našega Gospoda Jezusa Kristusa tako pri vas, ki ste to zapisali, kakor pri meni, ki sem to povedal. Znamenje, da moramo te besede vzeti zelo zares.«

»Gotovo, svetost! Gospod je navdihnil vas, da ste nam dali tako zveličaven spomin. Jaz sem vrgel na papir v naglici ti dve besedi, ne da bi se popolnoma zavedal njunega pomena. Bodite prepričani, svetost, da v Turinu ne bom samo

sporočil vaše želje svojim sinovom, temveč bom poskrbel, da jim jih bodo močno zabičevali, razlagali in razširjali v pridigah in priporočilih.«

Kar je obljubil, je tudi izpolnil. V aprilskih konferencah je vsem ravnateljem ob vrnitvi na njihove domove priporočil, da bi pripovedovali o tem dogodku in potem ob vsaki priložnosti priporočali ter v pridigah in nagovorih razlagali pomen teh besed, kot na primer pridigo o sreči, ki jo ima tisti, ki je navezan na Jezusa Kristusa; o sreči v večnem življenju, sreči ob smrti; uri; potem o nesreči tistih, ki niso z Jezusom Kristusom, se pravi, da ne živijo v katoliški veri ali živijo v smrtnem grehu; zatem kako ni mogoče biti navezan na Jezusa Kristusa, ne da bi bili hkrati navezani na njegovega namestnika, in razlago, da je papež namestnik Jezusa Kristusa.

Po avdienci je tudi tajniku pripadla čast, da so ga predstavili papežu. Ko se je ob njegovi veliki ljubeznivosti opogumil, je prosil za več osebnih milosti, ki so mu bile podeljene.

Don Bosko se je mudil v Rimu celih petindvajset dni. Med obiski prelatom vseh stopenj, med eno in drugo zadevo je našel čas, da je obiskal več moških in ženskih redovnih skupnosti: redemptoriste, redovnice v Bocci della Verità in zlasti še plemenite gospe v Tor de' Specchi, kamor je šel kar osemkrat. Ugledne družine in osebnosti so ga vabile na kosila, kjer se je srečeval z znamenitimi osebnostmi. Ni moglo manjkati povabilo njegovega prisrčnega prijatelja mons. Fratejaccija, ki se je toliko trudil za don Boska.

Ta čudoviti tipični Rimljan, odkritosrčen in ljubezniv, je v svojih pismih brez dlake na jeziku hrnel proti vsem don Boskovim nasprotnikom. Neke nedelje je proti četrti uri popoldne, medtem ko se je vračal iz cerkve sv. Evstahija, srečal na Piazzii Minerva don Boska. Poklical ga je k sebi in mu dejal: »Pridite z menoj.« Povabil ga je na skodelico kave v bližnji gostilnici Minerva. Sedla sta in monsinjor je začel prazniti svojo vrečo. Pripovedoval mu je o spletkah njegovih sovražnikov v Rimu, da bi bil na tekočem v vsem, kar se govori in dela v njegovo škodo. Govoril je in govoril, don Bosko pa je poslušal in poslušal. Končno je Božji služabnik sklenil pogovor in dejal: »Glejte, monsinjor, don Bosko je bolj ali manj v istih okoliščinah kot slavni kondotjer Giovanni delle Bande Nere (Giovanni Črnih band). Dobro mora pogledati najprej na desno in potem na levo, da ugotovi, kaj mu je storiti, potem pa mora reči svojim, kakor je kapitan dejal svojim vojakom: Ne hodite naprej, temveč pridite za menoj.«

Običajno dobro razpoloženje ga ni nikdar zapustilo. Ko je njegov tajnik videl, kako vdano in stanovitno hodi po rimskih križevih poteh, dostikrat brez uspeha k raznim osebnostim, da bi dosegel kako uslugo v korist koga drugega ali Cerkve, ga je videl, kako je s težavo prišel do četrtega nadstropja, da bi dobil kako miloščino, si ni mogel kaj, da ne bi rekel: »Oh, ubogi don Bosko! Če bi vedeli in videli v oratoriju, koliko se vi trudite in potite, da zberete potrebna

sredstva za kaj, kar bo v korist vaših sinov!« On pa je odgovoril: »Vse to delam zato, da rešim to svojo revno dušo. Na vse to moramo biti pripravljeni, če hočemo doseči ta cilj. Glej, ne čutim več nobene druge želje, kot da bi v teh kratkih letih življenja, ki mi še ostanejo, uredil zadeve naše družbe. Drugo zame nima nikakršne privlačnosti.«

Na predvečer odhoda, 15. marca, je don Bosko začutil, da njegov prihod v Rim ni bil brez uspeha. Vse velike naloge, zaradi katerih je šel na to pot, so se lepo iztekale, kakor smo o nekaterih že poročali, o drugih pa bomo povedali na drugem mestu. Za končni uspeh je treba samo še potrpežljivo čakati in spretno voditi posle.

Nikakor pa ni odhajal praznih rok. Poleg posamičnih uslug za razne dobrotnike je nosil s seboj še dva breva in tri odloke, druga dva pa je puščal v izdelavi.

V prvem brevu se vsem vernikom, ki obišejo cerkev Marije Pomočnice, podeljuje popolni odpustek na dan po lastni izbiri in običajnih pogojih. Ta odpustek je bil zelo primeren za romarje, ki so v vedno večjem številu prihajali tudi iz oddaljenih krajev. Drugi breve je poleg zgoraj omenjenih dveh odpustkov nanklanjal še naslednje darove:

1. privilegiran oltar v vseh cerkvah družbe;

2. popolni odpustek za sobrate, pri kateremkoli oltarju bi se zanje darovala sveta maša;

3. popolni odpustek trikrat na teden za katerega koli umrlega in pri kateremkoli oltarju bi salezijanski sobratje darovali sveto mašo;

4. dovoljenje za blagoslavljanje križev s popolnim odpustkom ob misijonih in duhovnih vajah;

5. odpuščanje 200 dni pokore vsakokrat, ko se kdo udeleži pridige;

6. dovoljenje pridigarjem in spovednikom, da smejo blagoslavlјati svetinjice, rožne vence in križe;

7. dovoljenje za blagoslavljanje križevih potov v krajih, kjer ni frančiškanov.

Za vse člane družbe je dobil dovoljenje, da smejo med duhovnimi vajami in v času misijona darovati sveto mašo eno uro pred zarjo; dovoljenje, da v naših cerkvah darujejo vsak teden po dve maši za umrle, četudi niso obletne, da le ni tistega dne praznik prve ali druge vrste ne vigilija privilegiranih dni; dovoljenje za ravnatelja hiše, da sme blagoslavlјati mašne obleke v svoji hiši. V kratkem bi dobil za ravnatelje dovoljenje, da spreminjajo obveznost molitve brevirja svojih podložnih v kako drugo molitev ali dobro delo, če je za to zadosten razlog, in dovoljenje, da ravnatelji pošljejo kateregakoli svojega duhovnika maševati v zasebne hiše, če je tam oltar in vsa druga dovoljenja škofa, to pa je isto kot pravica do zasebnega oratorija pri oltarjih, kjer salezijanci mašujejo. Vsa ta dovoljenja danes ne pomenijo kaj dosti, v tistih časih pa so bila zelo pomembna, ker so pomagala v salezijancih utrjevati občutek lastne osebnosti in skupnosti.

V svoji globoki veri in pristni pobožnosti se je veselil še treh drugih dragocenih papeževih darov: tristo dni odpustka vsakič, ko naj bi opravili kako dobro delo, kot so pridiganje, študij, dnevna ali večerna šola, pouk v leposlovju ali glasbi, pred in po znamenju svetega križa; tristo dni odpustka vsakokrat, ko bi poučevali ali asistirali; tristo dni odpustka, ko bi se 'corde saltem contrito' (vsaj skesanega srca) udeleževali jutranjih pobožnost, tudi če ne bi pristopili k svetemu obhajilu.

Predvsem pa je don Bosko ugotovil, da salezijansko družbo v Rimu zelo cenijo. O tem je govoril na aprilskih konferencah. »Zelo nas ceni in nam gre na roko ne samo sveti oče, temveč dobrohotno gledajo na to družbo. Upoštevajo jo tako dobri kakor hudobni, tako cerkvene kakor državne oblasti in z malo izjemami nam vsi gredo na roko. Izrecno sem poudaril, da nas tudi hudobni gledajo s prijaznim očesom, kajti prav tisti, ki na vse grlo kričijo, da je treba zatreti vse redove, nas hvalijo.«

Preden bomo spremljali don Boska nazaj v Turin, je prav, da bralcem ponudimo pisma iz časa njegovega bivanja v Rimu, ki so se nam ohranila.

1. Don Revigliu

Pismo je namenjeno teologu don Feliksu Revigliu, prvemu don Boskovemu gojencu, ki je bil posvečen v duhovnika in ki je tiste dni prevzemal župnijo Sant Agostin v Turinu. V prvih petih don Lemoynovih zvezkih je večkrat omenjeno njegovo ime.

Za gospoda don Reviglia!

Ni mi mogoče, da bi bil v Turinu 4. postno nedeljo. Prevzemi župnijo in jaz te bom spremljal s svojo molitvijo. Lahko naznaniš svojim župljanom poseben apostolski blagoslov, ki ga sveti oče 'vivae vocis oraculo et expressis verbis' (ustno) podeljuje tebi, duhovščini in vsem vernikom, ki ti jih je izročila Božja previdnost.

Moli za svojega v Jezusu Kristusu najvdanejšega prijatelja.

Rim, 28. 2. 1875

duh. Janez Bosko

2. Grofici Callori

Grofica Callori di Vignale je vedno velikodušno podpirala don Boska. Štel jo je za svojo mater, tako da jo je dostikrat v sinovskem zaupanju vprašal za nasvet. »Gospod Emanuel« je bil grofičin drugorojenec. Od časa do časa ga je svetnik s spodbudnimi pismi navajal k študiju in krepostnemu življenju. Star je bil 22 let.

Draga moja mama!

Prihajam od svetega očeta in tokrat sem imel priložnost, da sem lahko govoril s papežem o vas in vaši družini. Sveti oče je blagovolil govoriti o vas, o vašem gospodu soprogu, o hiši Medolago in mi naročil, naj vam vsem izročim njegov apostolski blagoslov.

Prosil sem poseben blagoslov za gospoda Emanuela. Prav tako sem mu ga priporočil v molitev. Čakajmo na dobre sadove.

Tibera je danes zjutraj prestopila bregove. Videli bomo, kako daleč si bo privoščila sprehod v mesto.

Za sveti teden upam, da bom že v Turinu in vam bom vse osebno povedal.

Sveti oče je zdrav, dobre volje in nadvse delaven, kakor če bi bilo vse v najlepšem redu.

To je pravo čudo, ki mu ni para. Z mojim zdravjem je kar v redu. Bog naj vam podeli obilo zdravja in svetosti. Molite zame, ki ostajam vedno v J. K. ponižni služabnik.

Rim, 2. 3. 1875, Via Sistina

duh. Janez Bosko

P. S.: Don Berto želi, da vas lepo pozdravim. Dar, ki vam ga pošilja sveti oče, je pri meni in ga boste dobili v Turinu.

3. Gospe Evroziji Monti

To je bila odlična dobrotnica oratorija, ki je pred kratkim ovdovela. »Polkovnik« je bil njen mož. Prav tako je pred kratkim izgubila še zadnjega brata, teologa Golzia, nekdanjega sodelavca don Guala in blaženega don Jožefa Cafassa v Konviktu in don Boskovega spovednika po Cafassovi smrti. Sledil je kanoniku Gallettiju, ki je postal škof v Albi, v vodstvu Konvikta.

Velespoštovana gospa Evrozija!

V Rimu večkrat mislim na vas in na osamelost, ki vas obdaja. Poleg vsakdanje molitve pri sveti maši, da bi vas Gospod ohranil še mnoga leta, sem menil, da bi za vas prosil poseben blagoslov svetega očeta. Rade volje je poslušal moje poročilo o vas, obžaloval smrt gospoda polkovnika in nazadnje še vašega zadnjega brata ter sklenil: Pišite ji v mojem imenu in ji povejte, da nas vse čaka lepša domovina, kjer bomo imeli srečo, da se bomo sešli z našimi pokojnimi. Sporočite ji, da ji naklanjam svoj blagoslov s popolnim odpustkom, ki ga lahko prejme po želji. Naj goreče moli za sedanje potrebe svete Cerkve. Hotel sem vam vse to natančno opisati, ker vem, da vas bo potolažilo. Veliko sem o vas govoril z mons. Fratejaccijem, ki je bil tudi težko bolan. Zelo mu je bilo hudo zaradi smrti vašega brata in polkovnika.

Upam, da bom v Turinu pred začetkom velikega tedna in vas bom lahko osebno pozdravil. Molim, da bi vas Bog obdaril s svojimi nebeškimi darovi, in se priporočam dobroti vaših molitev. Imam čast, da se imenujem s sinovsko hvaležnostjo vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Rim, 2. marca 1875

4. Don Mihaelu Rui

Don Rua pri vodstvu oratorija ni niti ganil s prstom, ne da bi prej vprašal za svet don Boska, ki mu ni bilo odveč, da se je iz večnega mesta zanimal tudi za najmanjše stvari v oratoriju, kot na primer »za zid za hišo«, se pravi za zid, ki naj bi nadomestil živo mejo okoli vrta, kjer sedaj nove stavbe mejijo na obrtne šole zraven Pinardijeve kapelice, ki jo je don Bosko štel za svoj dom in ki je sedaj osrednja stavba oratorija; potem za »motor za črpanje vode«, ki ga verjetno niso nikdar postavili; nato za »stavbo ob trgu«, se pravi večno prerekanje o

stavbi med sedanjo Via Cottolengo in Società Internazionale Editrice pred staro hišo Moretta, ki pa, ne vemo zakaj, ni nikdar bila postavljena; potem za »oddelek hiše Catellino« na zemljišču iste hiše Moretta, ki je bilo prvotno dvorišče prvega oratorija hčera Marije Pomočnice. Končno se je očetovsko 'nominatim' (poimensko) zanimal za svoje pomočnike in duhovnike.

Predragi don Rua!

Zapadli sneg povzroča v Turinu verjetno velik mraz. Zato bova do ponedeljka podaljšala najino bivanje v Rimu, saj morava še urediti nekaj stvari. Če so pisma, na katera je treba nujno odgovoriti, jih pošljite na običajni naslov.

O zidu za hišo se moramo pogovoriti. Vitezu Spezii priporočam, naj z običajno dobrohotnostjo začne dela za motor za črpanje vode ob strani trga. In oddelek za hišo Catellino? So nam poslali denar 'ad hoc' (za to)?

Pozdravi vse v Gospodu, zlasti še Audisia in Cottinija. Zahvali se prvemu za poslano pismo. Imej me rad v J. K. Še naprej molite zame, ki ostajam vedno vaš najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko

Rim, 8. 3. 1875

P. S.: Kako je z don Chialom? Je don Bologna zrasel? Reci don Guanelli, da prinašam kakšno stvar tudi zanj.

5. Don Dalmazzu

V prvi polovici oktobra prejšnjega leta je don Frančišek Dalmazzo, ravnatelj zavoda v Valsaliceju, po naročilu blaženega popeljal v Rim skupino plemenitih konviktovcev. Mons. Vitelleschi je med njihovim bivanjem v večnem mestu pisal blaženemu: »Videl sem in spoznal z velikim veseljem ravnatelja v Valsaliceju z nekaterimi fanti, ki so bili z njim. Bila je dobra misel, da ste jih za nagrado poslali v Rim in jih popeljali k nogam svetega očeta.« Kakor je mogoče razbrati iz prvega dela pisma, je blaženi še nadalje izrabljal »dobro misel« v korist fantov.

Predragi don Dalmazzo!

Čas se noče ustaviti in ti ga, medtem ko beži, darujem nekaj.

Izročil sem (svetemu očetu) pismo in vsebovano darilo. Prebral ga je od začetka do konca in bil zelo zadovoljen, omenil je obisk prejšnje jeseni in govoril o njem zelo nadrobno. Med drugim je dejal: »Tisti fantje so se tako tukaj v Vatikanu kakor tudi v mestu vedli zelo olikano. Veliko mi jih je o tem poročalo in vsi so bili soglasno prepričani, da so deležni odkrite, pa krščanske vzgoje.« Prebral je imena podpisanih. Ko je prišel do De Vecchija, je v šali dejal: »Ta spada k mojim.« Nato je pismo odložil in rekel: »Posebej jim bom odgovoril. Vendar se jim začnite zahvaljevati v mojem imenu, sporočite vsem moj apostolski blagoslov s posebnim popolnim odpustom, ki ga lahko prejmejo na poljuben dan, ko bodo prejeli sveto obhajilo.«

Tedaj sem ga prosil, da bi iste darove raztegnil tudi na njihove starše. »Da,« je odvrnil, »na njihove družine in sorodnike, vse do vključno tretjega kolena.« To velja za Valsalice. Zelo sem bil vesel tvojih voščil in voščil tvojih dragih gojencev v Valsaliceju in se vam vsem zahvaljujem za molitve, ki ste jih opravili zame. Zagotavljam vam, da

se vas vsak dan spominjam pri sveti maši in prosim za vse običajne tri S, za katere bodo naši bistri gojenci takoj vedeli, da pomenijo sanitá, sapienza, santitá (zdravje, modrost, svetost).

Kmalu bom zapustil Rim, vendar imam spotoma še veliko opraviti, tako da bom prišel v Turin v začetku velikega tedna.

Razmislil bom, kar mi poročaš o vitezu Bacchialoniju. Kar se tiče teologa Rode, ki nima zakonsko predpisanega izpita iz matematike, bi mogoče skušali shajati brez njega; sprejmimo njegovo ponudbo ali bolje rečeno pretnjo in ga pustimo svobodnega.

O zadevah naše družbe bomo govorili v Turinu. Vse pa poteka v največje zadovoljstvo. Dragi moj Dalmazzo, 'messis multa, messis multa' (velika žetev, velika žetev). Reci svojim gojencem, naj postanejo vsi uspešni in sveti misijonarji, vendar taki, da bo eden veljal za sto. Tedaj bomo začeli izpolnjevati nekaj nujnih zadev, ki nas čakajo. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno s teboj, s tvojo materjo, z vami vsemi Valsaličani in zlasti še z menoj, ki se priporočam v vaše molitve in se imam v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko

Rim, 8. 3. 1875

6. Don Rui

Don Bosko je pripisoval tedenskim ocenam iz vedenja tak pomen, da je tudi med odsotnostjo iz Turina hotel biti o vsem obveščen. To je imelo za posledico, da so gojenci prav to jemali zelo resno. Izrazi 'optime, fere optime, bene, medie' so ustrezali številkam 10, 9, 8, 7.

Predragi don Rua!

Če bo Božja volja, bova v ponedeljek odpotovala iz Rima. Po dnevu postanka v Orvietu bova šla v Firence, kamor lahko pošiljaš pisma do preklica. – Upam, da bom lahko z vami obhajal sveto pasho in se udeležil lavaba (umivanje nog).

Povej dijakom in drugim, ki se jih tiče, da mi je bilo v izredno veselje 'optime' v vedanju. Danes ob 11. uri grem v avdienco k svetemu očetu in med drugim mu bom povedal tudi to novico in ga prosil za poseben blagoslov, ki naj gre 'da capo' (od glave) od zglednega klerika Cinzana vse do konca. To veselje bo dopolnjeno, če se bo izpolnilo tudi prihodnji teden.

Pozdravi don Chiala in mu reci, da sem prejel njegova pisma in da bom sledil njegovim priporočilom.

Žal mi je, da nimam časa, da bi pisal don Barberisu ter njegovim in mojim gojencem. Če ne bo mogoče prej, mu bom pisal vsaj v Turinu (sic).

Povej Mazzettiju, da sem prejel njegovo pismo in pismo njegovih gojencev. Zahvali se jim in sporoči tudi njim blagoslov in odpustke svetega očeta.

V nedeljo je god svete Matilde in bi bilo primerno voščilo v naslednjem smislu:

»Matilda Sigismondi – Sistina 104, Rim.

Srečen god. Prosimo Boga za vaše stalno zdravje in srečno življenje.

RUA.«

Isto storite za praznik sv. Jožefa, za godovni dan kardinala Berardija, seveda 'mutatis mutandis' (s potrebno spremembo).

*Še naprej molite zame. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duh. Janez Bosko
Rim, 12. 3. 1875*

7. Don J. Kr. Francesii

Tisti čas je don Francesca vodil zavod v Varazzeju. Njegov spomin živi med drugim v tistih »Dveh mesecih z don Boskom v Rimu« (Turin, Tip. Sal., 1905), v katerih pripoveduje zanimivosti s potovanja leta 1867. Oseba, ki ji don Bosko v pismu izraža toliko hvaležnost, je gospa Suzana Saettone, ena najzaslužnejših dobrotnic.

Predragi don Francesca!

Preden bom odpotoval iz Rima, ti želim sporočiti, kaj vse sem storil zate in za tvoje in moje sinove.

Sveti oče je z zadovoljstvom poslušal poročilo o naših gojencih in podeljuje vsem svoj apostolski blagoslov in popolni odpustek na dan, ko bodo po izbiri prejeli sveto obhajilo. Ta apostolski blagoslov in popolni odpustek je sveti oče raztegnil na vse gojence in zavodsko osebje (V. Riverenza), na zunanje gojence, na g. župnika in njegovo družino in na družine vseh drugih. Tako je dobesedno rekel.

Zato primerno pouči svoje gojence in jim naroči, naj to sporočijo tudi svojim staršem. Mons. Fratejacci te pristrčno pozdravlja, kakor tudi drugi, katerih imen se sedaj ne spominjam. Če boš srečal gospo Suzano, ji povej, da sem veliko govoril o njej svetemu očetu in da ji pošilja poseben blagoslov. Drugo ti bom osebno povedal v Varazzeju ali Albissoli.

Pozdravi jo v mojem imenu in ji povej, da molim zanjo, želim pa, da bi tudi ona molila zame. Zdi se mi primerno, da bi dopoldne na praznik sv. Jožefa poslal približno tako brzojavko:

»Eminenca kardinal Jožef Berardi – Rim. Predstojniki in gojenci zavoda v Varazzeju molijo, da bi vam Bog podelil zdravje in srečno življenje.«

Ti pa, Francesca, pridno delaj, opravljaj delo evangelista, posvečuj in odrešuj sebe in svoje in priporoči, da bi vsi molili zame. Amen. Najvdanejši v J. K.

Rim, 12. 3. 1875

duh. Janez Bosko

P. S.: Za don Tomatisa: zdi se, da karlisti napredujejo. V ponedeljek bova, če je tako Bogu po volji, odpotovala in upava, da bova za veliko noč v oratoriju.

Prva pripomba potrebuje malo razlage. Od 1872 do 1876 je bila v Španiji državljanska vojna med karlisti in alfonzisti. Ker je bil don Carlos, vodja čistega katolicizma, nasproten don Alfonsu, ki je bil liberalnih idej, je imel med dobrimi povsod veliko privrženecv, ki so strastno sledili vojnemu dogajanju. Tudi v oratoriju je bilo nekaj takih, ki so se navduševali za njegovo stvar, tako da je prihajalo do vročih razprav in so njegovi porazi povzročali veliko potrto. Don Guidazio, velikodušen človek, je bil ob vsakem porazu ves obupan in je cele noči premolil v cerkvi. Znano je bilo, da je don Carlos, ko je bil v Rimu, večkrat obiskal don Boska in da ga je na svoji poti na vojno obiskal v Turinu in govoril

z njim. Prav tiste dni, ko je don Bosko bil v Rimu, bi moral odpotovati v Madrid apostolski nuncij mons. Simeoni, čeprav so v severni Španiji še divjali boji. Pripadniki don Carlosa so videli v nuncijevem poslanstvu smrtni udarec za karliste. Don Bosko je z mons. Simeonijem večkrat govoril o teh stvareh in ga vprašal, kaj bo delal v Madridu. Prelat mu je odgovoril, da bo nesel s seboj dvojno povelilno pismo svetega očeta: eno naslovljeno na don Alfonsa in drugo prazno, da bi lahko napisal imena in stvari, če ne bi bil na prestolu več don Alfonso, temveč karlisti ali republikanci. Dne 2. junija 1875 je don Bosko rekel don Dalmazzu in nekaterim drugim, ko so se pogovarjali po večerji: »Jaz sem vedno javno držal z don Carlosom. Toda ko sem videl, da v Rimu ne mislijo tako, kakor sem mislil jaz, sem postal zelo previden.«

8. Don Janezu Bonettiju

Don Bonetti je bil ravnatelj v Borgu San Martino. Mladi sobrat Para je bil za vratarja in je obenem študiral latinščino, da bi postal duhovnik.

Predragi don Bonetti!

Želim ti, preden bom odpotoval iz Rima, pisati in ti narediti veselje. Prejel sem tvoja pisma; močno me je razžalostilo tisto, v katerem mi sporočaš smrt našega sobrata Pare. Bil je dober fant in jaz sem nanj računal za zveličanje duš, toda Bog je določil drugače. Sedaj nam preostane samo molitev zanj in priporočilo tvojim gojencem in mojim predragim sinovom, da bi postali drugi Pari v ponižnosti, pobožnosti in zlasti še v čednosti pokorščine.

Sporoči vsem, da sem v petek imel priložnost, da sem govoril s svetim očetom o zavodu v San Martinu. Všeč mu je bilo, da mi je postavil mnoga vprašanja, med njimi tudi o tem, ali je med fanti kaj takih, ki jih je mogoče primerjati z Dominikom Saviem. Odgovoril sem mu, da je nekaj takih, za katere se zdi, da jih je mogoče postaviti nje-mu ob bok, vendar jih je veliko število na poti, da bi ga prekosili.

Zasmejal se je in potem dodal: »Bog naj blagoslovi ravnatelja, druge predstojnike in vse konviktove. Sporočite jim, da jim naklanjam poseben odpustek na dan, ko bodo pristopili k svetemu obhajilu.«

Ob slovesu mi je dejal:

»Zbogom, dragi don Bosko, pa ne bodite nikdar bosco = les za kurjavo.«

»Potrudil se bom, da ne bom.«

Pozdravi prisrčno vse in jim reci, da bom po veliki noči, če bo Bog tako hotel, prišel na obisk. Zate pa imam nekaj posebnega, kar ti bom povedal v Turinu.

Jutri odpotujem v Turin in se bom med potjo večkrat ustavil. Molite posebej zame in imejte me vedno v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Rim, 15. 3. 1875

duh. Janez Bosko

N. B.: Vse duhovne darove kakor tudi moje pozdrave izročite hčeram Marije Pomočnice, o čemer bom še pisal.

Vsi pa, salezijanci, naši gojenci in hčere Marije Pomočnice, naj o tem obvestijo svoje družine. Tako želi Pij IX.

9. Don Janezu Krstniku Lemoyne

Tudi ravnatelju zavoda v Lanzu ter njegovim sobratom in gojencem je don Bosko pred svojim odhodom iz Rima hotel izkazati znamenje svoje ljubezni.

Predragi don Lemoyne!

Lahko ti pišem le malo, pa vendar vsaj nekaj, preden odpotujem iz Rima. Povej duhovnikom, učiteljem in klerikom, da imam zanje posebne darove, ki jim jih bom izročil osebno.

Vsem pa, skupaj z gojenci in drugimi prebivalci v Lanzu poseben blagoslov svetega očeta in popolni odpustek za vse družine na dan, ko bodo prejeli zakrament spovedi in obhajila. Drugo vam bom povedal osebno po veliki noči. Jutri bom z vmesnimi postajami odpotoval v Turin.

Prisrčen pozdrav vsem mojim salezijancem in gojencem zavoda. Molite zame, ki ostajam v J. K. najvdanejši prijatelj. Duh. Janez Bosko

Rim, 15. 3. 1875

10. Odvetniku Nikolaju Galvagnu

Pismo je naslovljeno na Marene v okraju Saluzzo, domačem kraju naslovljenca. Odvetnik Galvagno, ki je umrl 13. novembra 1889, je bil dolga leta tesno povezan z don Boskom, ga vsakič, ko je prišel v Turin, obiskal in velikodušno podpiral.

Predragi gospod odvetnik!

V posebni avdienci pri svetem očetu sem imel priložnost, da sem govoril o vaši uglednosti, češ da se vsakokrat, ko je z mojimi financami pri koncu, zatečem k vam. Sveti oče me je pozorno poslušal in dejal: »Kaj lahko podarim temu tako dobremu gospodu?«

Odgovoril sem: »Menim, da bi bilo njemu in vsej njegovi družini nadvse ljubo, če bi poslali kak poseben blagoslov zanj, za njegovo soprogo, za celo družino, zlasti še za nežno potomstvo, da bi mogli vsi rasti v svetosti in svetem božjem strahu.«

»Da, gospod, to podarjam iz vsega srca.«

»Smem prositi še za nekaj izrednega? Da bi družina Galvagno z vsemi sorodniki do vključno tretjega kolena lahko prejela popolni odpustek vsakokrat, ko bi s pravim raz-položenjem prejeli zakrament spovedi in obhajila in molili za vašo svetost.«

»Rem difficile postulasti (za težko stvar si prosil). Vendar pa, da ne prekoračim svoje oblasti, podarjam ta dar s pogojem, da bi ga čim pogosteje uporabljali. Oboje sporočite v mojem imenu.«

Zahvalil sem se mu in sedaj izpolnjujem njegovo naročilo. Prosil sem ga, da bi isto podaril tudi sorodnikom, ki bi znali ceniti ta dar.

V upanju, da vas bom lahko pozdravil v Turinu, kamor bom prišel za veliko noč, se priporočam dobroti vaših molitev in se hvaležno izpovedujem za vaše drage uglednosti najvdanejšega služabnika.

Rim, 15. marca 1875

duh. Janez Bosko

Don Bosko je odpotoval iz Rima zjutraj 16. marca in prenočil v Orvietu kot gost tamkajšnjega škofa mons. Brigantija. Na poti se je zdelo, da je bil ves prepoln veselja. Gotovo je imel povedati kaj prijetnega. Don Berto ga je prosil, da bi mu odkril razlog.

»Danes ponoči sem imel sanje. Zdelo se mi je, da sem na prostranem polju, vsem v zlatu zaradi dozorele žetve. To je bila čudovita pšenica s prelepim klasjem. Na polju se je paslo veliko ovc.«

»Mi ne boste povedali še kaj več?«

»Ko sem opazoval tisto klasje, se mi je zdelo, da je zrelo.«

Od večera 17. do 20. marca se je mudil v Firencah. Ko je obiskal družino Parlatore, je našel tam zelo bolnega očeta. Blaženi je znal s svojimi besedami vlti v duše mir in upanje, in ko je odhajal, je obljubil, da bo zanje molil. Gospa mu je, potem ko se je opravičila, ker je pisala šele 10. decembra, povedala, da so njegove molitve izprosile popolno ozdravitev moža, ki se sedaj počuti bolje kot pred boleznijo.

Iz Firenc je šel v Bologno, kjer ga je ljubeznivo sprejela družina Lazarini. Gospoda Lazarini, trgovca z delikatesami, je don Guanella spremljal v oratorij, kjer je zbolel. Don Bosko mu je dejal: »Poslal vam bom svojega zdravnika.« Dejansko mu je poslal svojega hišnega zdravnika. Gospod Lazarini, ki se je rad spominjal te svetnikove ljubeznivosti, je zelo podpiral oratorij. Ko je don Guanella pripovedoval o tem dogodku v nekem poročilu, je dejal: »Tako je sveti nož znal ravnati z ljudmi in obračati dogodke, kakor je želel.«

Obiskal je tudi markizo Zambeccari. Dne 21. marca je bil v Modeni pri grofu Tarabiniju in se od tod 22. odpravil v Milan k odvetniku Comaschiju, svojemu velikemu prijatelju in občudovalcu. Tu je bila množica obiskovalcev, med njimi družina kneza Scottija, ki ga je prevažal v svoji kočiji.

Na veliko sredo 24. marca se je na splošno veselje vrnil v oratorij.

Don Bosku je v večnem mestu dalo največ dela vprašanje privilegijev, o čemer bomo nadrobno poročali. Da bi mogel bolj učinkovito skleniti to zadevo, bi moral še dalje ostati v Rimu. Več ljudi mu je to priporočalo. Toda on se je izgovoril z razlogom, ki mu ni bilo mogoče ugovarjati: njegovi fantje »so bili brez hlebčkov«. Tedaj so mu rekli, da če že res ne more drugače, naj pusti v Rimu koga, ki bo še naprej skrbel za to zadevo. Za zdaj sta mu to obljubila kardinal Berardi in mons. Fratejacci. Zagotovil jima je, da bi se, če bi bilo nujno potrebno, takoj vrnil v Rim, da bi stvar vsaj pojasnil, če že ne sklenil.

Stvar sta delno olajšala don Lemoyne in don Bonetti, ki sta bila v Rimu sredi maja. Don Bosko je želel, da bi njegovi od časa do časa odpotovali v Rim, in to iz več razlogov: da je s potovanjem v Rim nagradil svoje najprizadevnejše sodelavce, da je širil obzorje in vedno bolj utrjeval v veri in pobožnosti svoje najuspešnejše sodelavce in da je v družbi širil in poglobljal rimskega duha, ki

se kaže v navezanosti na papeža in na Cerkev. Če je potem navzočnost odličnih salezijancev v Rimu imela za posledico, da so razkrinkali lažne glasove, ki so hoteli oratorij predstaviti kot neke vrste raj za goske, je bila tudi to prednost, ki je don Bosko nikakor ni hotel pustiti v nemar. Vsekakor sta v našem primeru don Lemoyne in don Bonetti s svojimi izrednimi darovi in razgledanostjo duha bila zmožna pravega vedenja v svetu in sta bila v čast njima samima in družbi, ki sta jo predstavljala.

Glavni razlog za to potovanje je bila naloga, da sta v don Boskovem imenu in v imenu salezijanske družbe izrazila najboljše želje svetemu očetu za njegovo 83-letnico, ki jo je obhajal 13. maja. Boj brez meja proti papežu v Italiji in drugje po svetu je pretresel italijanske katoličane, med katerimi se je razširilo gibanje, da bi ob tej posebni priložnosti izkazali sinovsko vdanost namestniku Jezusa Kristusa na zemlji. Navdušenje dobrih je doseglo višek. Tudi don Bosko je hotel biti navzoč v Rimu v osebah svojih dveh izredno zaslužnih sinov. O tem nam govori naslednje pismo.

Predragi don Bonetti!

Se čutiš voljnega, da bi z don Lemoynom 13. tega meseca predstavljal v Rimu našo družbo? Odgovori mi čim prej. Če ni zadržkov, bom poskrbel za vajin odhod, potovanje in bivanje. Bog naj te blagoslovi in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Turin, 1. maja 1875

duh. Janez Bosko

Oba predstavnika sta nosila s seboj veliko don Boskovih lastnoročnih pisem z uradno in prijateljsko vsebino za kardinale, monsinjorje in za papeža. Poskrbel je, da so v knjigoveznici lepo zvezali dela obeh poslancev z namenom, da bi jih poklonila svetemu očetu, kardinalom in nekaterim prijateljem. Dal jima je na pot dobro priporočilo.

Oba rimska romarja sta se morala spoprijeti z zanju popolnoma novim svetom, čisto drugačnim od tistega, na katerega sta bila vajena. Papeški Rim naredi velik vtis tudi na visoke cerkvene dostojanstvenike, ki so sicer navajeni na marsikaj, kaj naj potem rečemo o dveh skromnih duhovnikih, ki sta kot don Bosko živela vedno v zelo revnih okoliščinah in oddaljena od velikega sveta; don Bonetti je bil sicer iz aristokratske družine, pa vendar zunaj posvetnega blišča. Zato ju je don Bosko zelo natančno poučil o pravilih obnašanja, ki so jima povedala, kako naj se vedeta pri posameznih obiskih in v svojih odnosih, začnši s papežem pa vse dol do družine Sigismondi, kjer naj bi stanovala.

Preteklo je pol stoletja in ne bomo neobzirni, če objavimo skupek izvirnih dokumentov, ki nam kažejo, kako globoko je don Bosko poznal ljudi, kako je znal z njimi pravilno ravnati, in duha vere, ki je bil za vso udvorljivostjo in izrazi spoštovanja. Mi bomo s kako opombo na dnu strani pojasnili samo nekatere nejasne točke.

Sveti oče

1. Izročitev knjig.
2. Ponižni pozdravi, neomajna navezanost salezijancev, njihovih dobrotnikov, laikov in duhovnikov s kakimi 7600 fanti.
3. Zahvala za vse dobrote, ki jih je izkazal naši družbi, in prošnja, da bi nam bil še naprej oče. Vsi smo pripravljeni delati zanj, moliti zanj in umreti za vero, katere poglavar je.
4. Blagoslov za vse, zlasti še za naše ustanove, in popolni odpustek za naše gojence in njihove starše na dan, ko bodo opravljali svoje pobožnosti.

Kardinal Antonelli

5. Pozdrave za don Avgušтина, njegovega tajnika.
6. Izročitev knjig.
7. Zahvala, hvaležnost, pozdrav. Prošnja, da bi nas še naprej ščitil v zadevi N. N.
8. Zagotoviti mu naše zasebne molitve in sveta obhajila.

Kardinal Berardi

Via del Gesù, v njegovi palači

Je velik dobrotnik hiše. Govorite veliko o tem, kaj delamo, o domovih, o fantih, o don Bosku, o posebnih molitvah, ki jih opravljamo zanj.

1. Izročitev knjig.
2. Vpraševanje po novicah o njegovi materi, tašči, za katero se je toliko molilo.
3. Novice o salezijanski družbi in o ustanovi Marije Pomočnice.
4. Prositi za dovoljenje, da bi ga prišla pozdravit pred odhodom iz Rima. Tri franke napitnine služinčadi.

Mons. Vitteleschi

Nadškof v Selevkiji, tajnik Kongregacije za škofo in redovnike, v čigar rokah so vse naše zadeve. Via San Nicolò de' Cesarini, Mali trg, lastna hiša.

1. Izročitev knjig.
2. Zahvala itn.
3. V mojem imenu prositi novice o markizu Angelu, o markizu Giuliju, njegovih bratih, markizi Klotildi, svaku in družini.
4. Stvari naše družbe, če so kake težave, če je treba kaj storiti. Posebna pooblastila, ki jih je prejel, če že vse teče, če je treba kje kaj narediti.
5. Če bo začel govoriti, omeniti N. N.
6. Isto o salezijanskih sotrudnikih in o Ustanovi Marije Pomočnice.

Kardinal Patrizi, vikar itn.

(Ob S. Alojziju de' Francesi)

Je eden iz Kongregacije preteklega in letošnjega leta za naše zadeve. Je zelo pobožen in zelo dobrohoten, ima pa veliko dela.

1. Izročitev. 2. Zahvala. 3. Zagotovilo molitev v vseh naših zavodih. 4. Don Bosko nama je naročil, naj povprašava o novicah o njegovih nečakih in markizi Genovefi.
5. Priporočiti naše zadeve njegovi tolikokrat dokazani dobrohotnosti.

Kardinal Bizzarri (Piazzetta della Chiesa nuova)

Prefekt Kongregacije za škofe in redovnike, član komisije za naše zadeve. Zelo pobožen, nadvse natančen, ne sprejema darov, noče niti, da bi molili zanj, ker se boji simonije.

- 1. Ne izročiti knjig, temveč vprašati po njegovem zdravju. Mi smo mu zelo hvaležni. Priporočiti mu našo družbo.*
- 2. Če govori, ga dobrovoljno poslušajta, če postane nepotrpežljiv, pozdrav in odhod.*

Kardinal Anton De Luca

Piazza Barberini, glavna palača, I. nadstropje. Eden iz komisije. Dobrohoden, pobožen, velikodušen, učen, zvit, z njim je mogoče govoriti.

- 3. Izročitev, zahvala, priporočila.*
- 4. Hvaležnost in molitve.*

Kardinal Martinelli

Eden iz komisije, avguštinec, zelo pobožen, dobrohoden itn. Izročiti, zagotoviti molitve, zahvala, priporočila itn.

Mons. Ricci

Glavni komornik njegove svetosti papeža, ki pripušča v avdienco. Pobožen, bil je več dni v oratoriju. Pozdraviti, izročiti, prositi ga, da bi hotel priti v naše kraje. Pozdraviti posebej - njegovega tajnika mons. Baldinija.

Kardinal Consolini

Ponižen, nezahteven, dobrohotno naklonjen hiši. Izročiti, pokloniti se in se priporočiti njegovim molitvam.

Mons. Fratejacci

Avditor kardinala vikarja, kanonik župnik itn. Stanuje nasproti Fontanoneju ob Ponte Sisto.

Zastopa don Boska v sedanjih razgovorih, velik prijatelj, veliko govori. Izročiti, pozdraviti, povabiti ga, da bi kak mesec preživel z nami itn.

Odvetnik prof. Menghini

Je prisednik škofov in redovnikov, ima vse v svojih rokah. Bil je pri nas lansko leto, zelo naklonjen naši družbi. Povabiti ga, pri odhodu pa dati en skud napitnine. Če povabi na kosilo, sprejeti, vendar iti k slaščičarju in mu prinesiti en gatto.

Aleksander in Matilda Sigismondi

Stanovala bosta v junji hiši v Via Sistina 104, lastna hiša. Oba sta zelo pobožna. Vedno sta nam bila izredno naklonjena in nista hotela niti stotina za plačilo. Prepričana sta, da so vsi salezijanci sveti. Dobro premislita.

Žena Matilda veliko govori, je teologinja, veliko vprašuje, hodi vsak dan k obhajilu. Imata zasebni oratorij in bosta lahko po volji maševala.

Tukaj lahko pripovedujete velike dogodke iz oratorija in vaju bodo vedno z veseljem poslušali. Vprašati o novicah o nečaku Lojzku in sestri Adelajdi Fantoni.

Splošno

Na obiskih pri visokih osebnostih rade volje odgovarjajte na njihova vprašanja. Ved-

no hvalite Rimljane in rimske posebnosti, zlasti visoke cerkvene dostojanstvenike, vendar ne v navzočnosti mons. Fratejaccija.

Kar se tiče etikete in praktičnih stvari, se držita navodil komendatorja Fontanelle.

Praebete vos ipsos exemplum bonorum operum (bodite sami zgled dobrih del).

Varujta se potenja. Če se vama kam mudi, vzemita kočijo.

Kjerkoli naletita na naše ljudi, jim povejta, da jih pozdravljam in da molimo zanje. Obiščita tudi mater Galeffi, predstojnico v Torre de' Specchi, in ji pripovedujta novice itn. Tam je za upravnika in blagajnika gospod Aleksander.

Na ovojnici pisma, kjer so bili zapisani ti nasveti, je bilo zapisano: »Mons. Fratejacci in odvetnik Menghini sta prisrčno povabljeni, da prideta za nekaj časa v naše kraje. Prav tako obiščita in pozdravita gospoda Štefana Colonno na Via S. Chiara 49-3.

Obširnost njenega programa ni bila v skladu z njunim časom. Da bi lahko opravila svoje pobožnosti, da bi si ogledala Rim, zlasti pa, da bi obiskala vse osebnosti, je bilo za dvanajst dni, ki so ju ločili od praznika Marije Pomočnice, prava malenkost. Vendar jima je poleg navade, da si nista grela rok, zelo pomagala tudi velika naklonjenost, ki sta jo povsod čutila, kar se v Rimu le redkokdaj zgodi. Bila sta kar očarana nad prisrčnim prizadevanjem, s katerim so visoki prelati vpraševali o don Bosku in njegovi družbi.

Romarja sta nam malo povedala od vsega, kar sta poročala don Bosku. Vendar sta nam pustila za spomin nekaj pogovorov s kardinalom vikarjem in o avdiencah pri papežu.

Kardinal Patrizi ju je izredno ljubeznivo sprejel. Govoril je tudi o turinskih težavah in sklenil: »Don Bosko ga je hotel imeti, zato naj ga sedaj ima, je rekel Pil IX. Sicer sem pa vesel zaradi vsega, kar se dogaja. Težave, ki jih ima vaša družba, so znamenje, da je to Božje delo, bilo bi mi neljubo, če bi stvari tekle drugače. Toda vse bo prešlo.« To je povedal z velikim spoštovanjem in občudovanjem.

Dne 14. maja, na 83. obletnico rojstva Pija IX., sta imela vstopnico za splošno avdienco, ki je bila zanju malo različna od zasebne. Čutila sta veličastnost trenutka, kakor da se dogaja nekaj velikega. Pojava Pija IX. ju je navdušila. »Pij IX.,« piše don Lemoyne, »je bil resnična podoba dobrote Jezusa Kristusa.«

V danem trenutku ju je mons. Ricci, papeški komornik, predstavil z besedami: »Dva don Boskova duhovnika, svetost.«

»Papež naju je pogledal s pogledom – piše don Lemoyne –, ki ga ne morem opisati, in stopil naravnost k nama. Dvignil je oči proti nebu, nagnil glavo navzgor, razprostrl roke in z zvonkim glasom sredi splošne tišine vzkliknil, da so vsi slišali: 'Oh, čudovita družina! Raste, raste? Koliko vas je?'

'Preblaženi oče,' sem odgovoril s tresočim se glasom, 'štiristo nas je in osem tisoč naših fantov.'

Kristusov namestnik je nato položil roke na najini glavi in nama jih dal potem poljubiti. Vsi navzoči so videli, da je imel ves čas oči dvignjene proti nebu.

Nato je stopil naprej, ne da bi se še kje ustavil, in ni bilo več slišati njegovega glasu.«

Mons. Ricci jima je priskrbel tudi privatno avdienco, čeprav sta dejala, da nimata nobenega posebnega sporočila za papeža. Ko sta vstopila, je papež vzkliknil: 'Oh, moja sinova!' Stal je ob svoji pisalni mizi. 'Kako je z don Boskom? Je zdrav?'

Oba sva pokleknila. Don Lemoyne mu je izročil don Boskovo pismo in dvoje zapečatenih ovojnic.

'Je to Petrov novčič vaših fantov? In vi ste don Bonetti, ravnatelj zavoda v Borgu San Martino, in vi don Lemoyne, ravnatelj zavoda v Lanzu?'

'Da, preblaženi oče. Izročava vam najponižnejše pozdrave našega spoštovanja in pokorščine v don Boskovem imenu in v imenu vse salezijanske družbe in vseh gojencev naših zavodov. Hkrati vas prosimo za vaš apostolski blagoslov.'

'Da, rade volje. Blagoslavljam vse gojence in vse vzgojitelje.'

'Vštevši naše gojence,' je pristavil don Bonetti.

'Ali vaši gojenci niso med gojenci?' je ljubeznivo pripomnil papež.

'Toda rad bi, da bi jim lahko rekel, da jih je sveti oče posebej omenil.'

'Da, da. Iz vsega srca jih rade volje še posebno blagoslavljam.'

'In sedaj bi po don Boskovem nasvetu prosila vašo svetost še za posebno uslugo,' je dejal don Lemoyne.

'To je?'

'Popolni odpustek za vse, ki so v naših hišah.'

'Toda ali ni to jubilejno leto?'

'Da, preblaženi oče, toda gre za spomin na naš obisk in na vašo dobroto, spomin na obisk pri namestniku Jezusa Kristusa.'

'Prav, podeljujem ga. Za enkrat, samo za enkrat.' Pri tem je dvignil palec desne roke.«

Tudi papežu sta izročila sadove svojega literarnega prizadevanja. Rade volje jih je sprejel in ju spodbudil k nadaljnjemu delu.

Tako se je končala avdienca. Bila sta izbrana med stotino drugih romarjev, ki so želeli biti sprejeti v zasebno avdienco. Če bi čakala na vrsto, bi morala ostati v Rimu še vsaj dva tedna. Tako sta videla, kakšno spoštovanje imajo v Rimu do don Boska.

Dne 24. maja, na praznik Marije Pomočnice, je don Lemoyne pel slovesno mašo v svetišču v Valdoccu.

7.

POGLAVJE

DOKONČEN PREVZEM MISIJONOV V AMERIKI

PIJ IX. JE NA ZAČETKU svojega duhovniškega delovanja obiskal Argentino, zato je vedel, kako obilna žetev je tam čakala na misijonarje. Pozorno je poslušal don Boska, ki mu je govoril o misijonih v tistih krajih, in se z njim o tem dolgo pogovarjal. Ko je don Bosko šel v Rim tudi za to, da bi kot vedno dobil od Kristusovega namestnika nasvet, odobritev in razsvetljenje, se je takoj, ko je dobil papežev blagoslov in njegovo spodbudo, z vso odločnostjo in vsemi močmi odpravil na delo za uresničitev začetih načrtov.

Po pripravah, o katerih je govor v desetem zvezku, je prišlo do konkretnih odločitev. Na dan pred praznikom sv. Frančiška Saleškega je prišel iz Amerike odgovor, s katerim so sprejemali vse don Boskove pogoje, obenem pa so prosili za pospešen prihod salezijancev. Pisma so poslali argentinskemu konzulu Gazzolu, ta pa je uradno sporočil naprej.

Don Bosko je želel, da bi to naznanili čim bolj slovesno. Zato je za praznični dan odločil, da naj se v učilnici zberejo vsi gojenci oratorija in vsi predstojniki, za katere pa naj pripravijo velik oder. Na odru so bili okoli don Boska razvrščeni člani vrhovnega sveta in ravnatelji domov, ki so se tiste dni zbrali za splošne konference. Le malo jih je vedelo za pravi vzrok te slovesnosti, zato so bili vsi nadvse radovedni. Na don Boskov znak je vstal argentinski konzul, oblečen v naj-slovesnejšo uniformo in sredi svečane tišine glasno in jasno prebral argentinsko pismo. Nato je vstal don Bosko, povzel besedo in dejal, da kolikor je odvisno od njega, sprejema ponudbo in pogoje, vendar z edinim pridržkom, da v predlog v polni meri privoli sveti oče. Šel bo osebno v Rim, da bo iz njegovih ust slišal, ali mu je zamisel všeč. Argentinsko ponudbo bi zavrnil samo, če se papež ne bi strinjal.

Vtis je bil nepopisen. Fantje in sobratje so bili prepolni navdušenja. Nekateri predstojniki so nasprotovali tako slovesni pripravi in skoraj niso hoteli zasedeti svojega prostora na odru, ker so bili prepričani, da pomanjkanje sredstev in osebja ne bi omogočilo izvedbe načrta. Toda splošno navdušenje je končno prevzelo tudi njih. To je bil pravi električni tok, ki je deloval tako znotraj kakor zunaj oratorija. Nato je sledilo navodilo hišam, v katerem je don Bosko sobrate prepričal, da vse skupaj ni bila samo slovesna uprizoritev. Razposlal je naslednjo okrožnico.

Članom salezijanske družbe!

Zdi se, da je med mnogimi predlogi za zunanje misijone najprimernejši predlog za misijone v Republiki Argentini. V tej deželi imamo poleg civiliziranega sveta neizmerne površine, kjer prebivajo divja ljudstva, med katerimi bi lahko salezijanci s svojo gorečnostjo z Božjo pomočjo opravljali svoj apostolat.

Za zdaj bomo odprli zavetišče v Buenos Airesu, glavnem mestu te obširne republike, in zavod z javno cerkvijo v San Nicolásu de los Arroyos, ki ni daleč od glavnega mesta. Ko sedaj pripravljamo osebje, ki naj bi naredilo prvo preizkušnjo, želim, da bi šli tisti, ki sami hočejo, in ne tisti, ki bi jih pošiljali iz pokorščine. Tisti, ki bi želeli iti v zunanje misijone, morajo upoštevati:

- 1. Vložiti morajo prošnjo in izjaviti, da želijo iti v misijone kot člani naše družbe.*
- 2. Zatem se bo zbral vrhovni svet, ki bo najprej prosil za razsvetljenje Svetega Duha in potem ugotovil zdravstveno stanje, znanje, telesno zmogljivost in duševno usposobljenost za prenašanje težav. Izbrani bodo samo tisti, za katere se bo ugotovilo, da jim bo izbira koristila za lastno posvečenje in v večjo Božjo slavo.*
- 3. Po opravljeni izbiri se bodo zbrali v določeni hiši, kjer se bodo učili jezika in se privajali na navade in običaje kraja, kamor bodo šli.*
- 4. Če ne bo prišlo vmes kaj zelo pomembnega, bo odprava odšla na pot prihodnjega oktobra.*

Zahvaljujemo se iz vsega srca Božji dobroti, ki vsak dan pošilja obilo milosti naši ponižni družbi. Poskrbimo, da je bomo vredni z natančnim izpolnjevanjem naših konstitucij, zlasti glede zaobljub, s katerimi smo se posvetili Bogu.

Ne nehajmo dvigati ponižne molitve k Božjemu prestolu, da bomo lahko izpolnjevali čednosti potrpežljivosti in krotkosti. Tako bodi.

Imejte me vedno v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Turin, 5. februarja 1875

duh. Janez Bosko

P. S.: Gospod ravnatelj naj prebere in razloži to pismo salezijancem, ki so v hiši.

Don Ceccarelli, župnik v San Nicolásu de los Arroyos, je don Bosku poročal o celi vrsti odlik nekega častitljivega starčka v župniji, po imenu Jožef Francišek Benitez, ki je komaj čakal, da bi prišli salezijanci v njegovo domovino. Tri dni, preden je odposlal okrožnico domovom, mu je don Bosko poslal naslednje pismo:

Ekscelenca!

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami. Veliko oseb iz republike

Argentine in zlasti še gospod komendantor Janez Krstnik Gazzolo, mi je pripovedovalo o veliki dobroti in tesni povezanosti vaše ekscelence s Svetim sedežem in o vaši prizadevnosti za vse, kar je verskega.

Bog bodi v vsem zahvaljen in naj ohrani vašo ekscelenco še dolgo let v srečnem življenju v korist naše svete matere Cerkve.

Prav tako mi je moj stari prijatelj gospod doktor Ceccarelli pripovedoval o posebni skrbi in zavzetosti, ki jo kažete za salezijance, ki naj bi prišli v San Nicolás. Ljubezni-va poteza Božje previdnosti! Vi nosite ime sv. Frančiška in vi boste vzeli v očetovsko pokroviteljstvo Družbo sv. Frančiška Saleškega. Iz vsega srca se vam zahvaljujem in že sedaj vam povem, da boste deležni vseh svetih maš in molitev, ki jih salezijanski redovniki opravljajo zasebno in skupno. Vsako jutro se vas bom posebej spomnil pri sveti maši, da vas Bog še dolga leta ohrani pri trdnem zdravju.

Ker je naša družba šele na začetku in odpira veliko zavodov in ustanov, se vam ponižno priporočam za pomoč v imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Bog naj nas vse blagoslovi in nam nakloni milost, da bomo lahko hodili po pravi poti dobrega in se bomo nekoč vsi združili pri nebeškem Očetu v domovini blaženih. Tako bodi.

Priporočam se vam v molitev in se izrekam za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 2. februarja 1875

Don Bosko je dobro poznal papeževa čustva, ki nikakor niso bila nasprotna apostolatu, ki ga je začel opravljati. Njegova modrost pa je svetovala, da ne bi hodil v Rim z novimi predlogi, temveč naj pripravi nekaj oprijemljivega, kar bi zagotovilo končni uspeh. Zato ni prosil papeža za blagoslov in je to storil šele potem, ko je od daleč pripravil temelje v Ameriki in razpoložil salezijance za sodelovanje družbe. Tako bi papeška spodbuda 'currentem incitavit' (spodbujala tistega, ki že dela).

V Rimu in iz Rima je takoj uredil dve stvari. Predvsem se je pogovarjal s kardinalom Franchijem, prefektom Propagande, in mons. Simeonijem, tajnikom Kongregacije de propaganda fide, in je oba kot bi mignil pridobil za svoj načrt. Ko je odhajal iz Rima, so že pripravljali dva dokumenta: enega za ordinarija v kraju misijona s sporočilom, da prihajajo v njegovo škofijo z dovoljenjem Svetega sedeža in z vsemi privilegiji in pooblastili, ki se podeljujejo v podobnih primerih; in drugega za vrhovnega predstojnika salezijancev, ki je dobil vsa pooblastila, ki se dajejo v podobnih primerih. Don Bosko je na aprilskih konferencah rekel: »Privilegijev je zelo veliko. Ko gre za misijone, se ne gleda preveč malenkostno.«

Iz Rima je pisal še v Ameriko in prosil za nadaljnje podatke, da bi salezijanci imeli popolno svobodo delovanja in da ne bi prišlo takoj do težav, ko bi bili nared kleriki za prejem svetih redov. Odgovor je bil pritrdilen. Nato je dal svojo končno privolitev in sporočil, da je od svetega očeta prejel potrdilo in

da je zato zadeva sklenjena. Toda hudi protiklerikalni dogodki so marca 1875 pretresli Argentino. Skupina nasilnežev je po prireditvi v gledališču Variedades med vzklikanjem Abajo los Jesuitas (dol z jezuiti) zažgala njihov zavod Salvador, ustanovo prvega razreda. Bali so se, da se sektaški bes ne bo ustavil. Zato je don Bosko ponovno pisal in vprašal, ali bi ti dogodki onemogočili ali zaustavili odhod misijonarjev. Vendar se kaj takega ni zgodilo.

Takšen je bil položaj, ko je don Bosko zvečer 12. maja 1875 stopil na malo prižnico za »lahko noč« pod stebriščem in začel govoriti: »Danes zvečer, dragi fantje, pustimo ob strani vse drugo. Govoril vam bom o stvari, na katero že toliko časa nestrpno čakate. Govoril vam bom o Buenos Airesu in o San Nicolásu.« »Oh, končno!« se je slišalo od vseh strani. Nato je sledila globoka tišina in nestrpno pričakovanje. Don Bosko je nadaljeval:

»Mnogi so me vpraševali, ali ne bomo šli v Ameriko, in jaz vam sporočam, da je danes prišel dokončen odgovor. Kdor hoče na pot, naj se postavi v vrsto. Pravkar prispelo pismo mi pravi, da je Alcalde v San Nicolásu, to je funkcija, ki ustreza našemu županu, prejel moje pismo s privolitvijo, pokleknil na tla, dvignil oči k nebu in se zahvalil Bogu za eno največjih darov, ki jih je prejel v korist svojega mesta. Nato je sam stopil k drugim krajevnim dostojanstvenikom in jim sporočil veselo novico. Takoj mi je pisal, da se strinja z vsemi pogoji, ki sem jih postavil, in da izroča v našo last zavod z vso zemljo, kjer se lahko pase osem tisoč ovc, s sadovnjakom, dvorišči itn. itn. Vidite, kako velika je v tej deželi možnost za vsakršno dejavnost. Potrebujejo pridigarje, ker je treba upravljati javne cerkve; potrebujejo profesorje za šole; potrebujejo učitelje glasbe in godbenike, kajti tam imajo glasbo nadvse radi; potrebujejo pastirje, ki bodo gonili ovce na pašo, jih molzli, strigli, delali sir; potrebujejo ljudi, ki bodo opravljali hišna dela. Najbolj potrebno, dragi sinovi, pa je naslednje. Nedaleč od San Nicolásu se začenjajo naselja domorodcev. Ti so dobre narave in nekateri že kažejo voljo, da bi sprejeli krščanstvo, če bi jim ga le kdo prišel oznanjat. Ker pa tega misijonarja ni, živijo še vedno v mnogoboštvu. Opogumimo se mi in pripravimo se, da bomo šli delat dobro v tiste kraje.

Kmalu bodo izbrani člani odprave, ki bodo pridno študirali španski jezik, ki ga govorijo v republiki Argentini. Ni se nam treba bati oddaljenosti, kajti dandanes je mogoče priti kamor koli s parniki in telegraf manjša razdalje.

Kakor vidimo iz teh besed, je bil don Boskov cilj evangelizacija nevernikov, samo da je on želel iti po poti, ki je do tedaj niso uporabljali. Drugi misijonarji so hoteli iti naravnost med domorodce in ti so jih pobili. On pa je nameraval ustanoviti zavetišča, hiše in domove v bližini njihovih bivališč, da bi tam sprejemali sinove pragozda, spoznali njihov jezik, navade in običaje Indijancev in bi tako počasi, korak za korakom navezali socialne in verske odnose z njimi. Buenos Aires bi bil izhodiščna postaja, San Nicolás pa najbolj izpostavljeno mesto.

Pri srcu pa mu je bil tudi položaj Italijanov, ki jih je veliko in vedno več razpršeno živelo v tej brezmejni državi. Prišli so iz Evrope v želji po sreči, a so

bili brez šol za svoje otroke in daleč od vse cerkvene dejavnosti. Nekaj po lastni krivdi, nekaj pa zaradi pomanjkanja duhovnikov, ki bi jih lahko oskrbovali, so bili izpostavljeni nevarnosti, da bodo postali velikanska množica ljudi brez vere in brez zakona.

Don Boskove besede o misijonih so vnesle med fante in salezijance zvečičavno vrenje. Začelo se je množiti število duhovniških poklicev, povečalo se je število prošelj za sprejem v družbo in mnogih članov se je polastilo novo apostolsko navdušenje. Dvoje pisem don Ceccarelliju bolj zgovorno kot karkoli drugega priča o don Boskovi očetovski skrbi, da bi pripravil vse potrebno, da njegovi sinovi ne bi prišli med tujce, ko bi se izkrcali v tistih daljnih krajih, temveč med prijatelje. V prvem pismu jih nekako predstavi in se zelo previdno dotakne tudi stroškov potovanja. Ta zadnja poteza ni ostala brez posledic, kajti občinska uprava v San Nicolásu je plačala potovanje za pet misijonarjev.

Velečastiti in predragi gospod!

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami. Potem ko sem temeljito premislil vsebino vašega pisma in ko sem prejel listine, ki mi jih je poslal odlični Ustanovni odbor, sem se odločil, da čim prej pošljem moje sinove v republiko Argentino. Sedaj vas prosim, da sporočite Ustanovnemu odboru naslednje:

1. Iz vsega srca se članom odbora zahvaljujem za ljubeznive besede, ki so mi jih sporočili, in upam, da bodo salezijanci s svojo dobro voljo zadostili njihovem pričakovanju tako glede vodstva zavoda v San Nicolásu kakor tudi glede večernih šol, ki pri nas rojevajo tako dobre sadove.

2. V skladu s predpisi naših konstitucij bomo delno spremenili sestavo osebja glede na izražene želje. Prišlo bo pet duhovnikov, ki so vsi diplomirani učitelji v naši deželi. Z njimi bo prišel učitelj glasbe za igranje in poučevanje petja, klavirja, orgel in drugih glasbil tako v cerkvi, če je treba, kakor tudi v zavodu in večernih šolah.

Dva salezijanska pomočnika bosta skrbela za cerkev in za opremo zavoda. Želel bi, da bi bilo vse osebje zavoda iz salezijanske družbe, da smo tako lahko mirni glede njihovega obnašanja. Toda ko se bo vse začelo, mi boste pisali in bomo priskrbeli vse potrebno.

3. Duhovnik doktor Janez Cagliero, inšpektor in podpredstojnik družbe, bo vodil salezijance z vsemi pooblastili za sklepanje pogodb z državnimi organi in cerkvenimi predstojniki. Ko bodo salezijanci prevzeli vsak svoj položaj, bo postavil za ravnatelja profesorja Janeza Bonettija, ki je bil ravnatelj zavoda z več kot sto gojenci in je znan pisatelj več knjig. Zatem se bo don Cagliero vrnil v Evropo, da bo od tukaj na voljo v vsem, kar bo potrebno za dobro delovanje zavoda in drugih hiš, ki nam jih bo Božja previdnost hotela zaupati.

4. Ker je to prvo potovanje salezijancev v tako oddaljene kraje, želim, da bi jih spremljal komendant Janez Gazzolo, argentinski konzul v Savoni. To je človek, ki mu popolnoma zaupamo, izveden v pomorskih stvareh, poznavalec mnogih dežel in oseb, kjer naj bi naši sobratje dobili stalno bivališče. Potnikov bo torej deset in jaz bi se priporočil ugledni občinski upravi za vozne listke, od katerih bi bili trije drugega razreda. Če bi pa to

bilo v preveliko breme, se zavezujem, da bom jaz poskrbel za vse potrebno. Pripravljen sem na to žrtev in še veliko drugih, ker želim, da bi stvari potekale dobro, zlasti glede moralnosti in da ne bo nič manjkalo, ko bomo začeli delo v San Nicolásu.

5. Salezijanci bi odpotovali od tukaj sredi prihodnjega meseca novembra, kakor hitro bo to mogoče natančno določiti.

6. Kar se tiče imen, ki bi jih bilo treba prijaviti za vozne liste, bi za zdaj povedal samo za vodjo doktorja Janeza Cagliera ali komendatorja Janeza Gazzola. Onadva bi potem dopolnila seznam. Na tak način bi preprečili težavo, če kateri izmed predvidenih ne bi mogel iti na pot ob določenem času.

7. Obvestite o vsem monsinjorja nadškofa, da bo dodal, kar je še treba. Vam pa, dragi in spoštovani gospod duhovnik Najvišjega, se iz vsega srca zahvaljujem za vso pomoč, ki ste nam jo izkazali pri tem svetem delu. Upam, da bo iz vsega prišlo nekaj Božje slave in koristi za mladino v San Nicolásu. Brez dvoma boste vi imeli glavno zaslugo. Prepričan sem, da bo vaša uglednost našla v salezijancih dobre brate, ki bodo po vaših modrih nasvetih izpolnili pričakovanje civilnih oblasti in cerkvenega vodstva, kakor se je to zgodilo pri nas, kjer so javne zadeve v zelo kočljivih razmerah. Popolnoma svobodno mi izrazite kakršnokoli željo in jaz se bom potrudil, da vam bom čim prej odgovoril. Kmalu vam bom poslal natančen seznam stvari, ki jih pripravljamo za odhod.

Na koncu priporočam v vaše molitve samega sebe, vse naše gojence in salezijance in imam čast, da se v globokem spoštovanju imenujem ponižnega služabnika in prijatelja.
Turin, 28. julija 1875 duh. Janez Bosko

V drugem pismu se spušča v najmanjše podrobnosti glede vsega, kar bodo potrebovali njegovi sinovi, ko se bodo znašli v čisto novem kraju, vse to je naštel v pismu in pri tem ni pozabil niti na notni papir. Zelo si je želel, da bi salezijanski družbi uspelo v vsem in da bi si pridobila potreben ugled. Ko tako skrbi za stvari vsakdanjega življenja, mu izpod peresa uide vzgojni biser, ko pri pošiljki raznih pravilnikov salezijanskih zavodov pove: »Toda resnični pravilnik je v drži tistega, ki poučuje.«

Predragi gospod doktor Ceccarelli!

Takoj ko sem prejel vaše pismo, sem v soglasju s komendatorjem gospodom Gazzolom pripravil odgovor vam in občinski upravi v San Nicolásu. Odprava bo šla na pot najpozneje 15. novembra, vendar upamo, da še prej. Medtem ko pripravljamo naše kovčke, moram prositi še celo vrsto stvari:

1. Ali bo za opremo cerkve, za svete obleke in opremo oltarjev poskrbljeno tam ali moramo vse to prinesiti s seboj?

2. Isto velja za opremo hiše, kuhinje, sob; za srajce, rjuhe, robce, prtiče, brisače itn.

3. Isto se tiče knjig, kot so misali, antifonarji, obrazci za blagoslove, maše za umrle, brevirji, katekizmi, šolske knjige, kot slovnice, slovarji in podobno.

4. Ali bodo naši po prihodu v San Nicolás šli v zavod ali v župnišče? Bomo mi morali najti služabnike ali je v tem pogledu že kaj določenega?

5. Spadajo k zavodskim šolam tudi šole v mestu, ali so ločene in kdo jih vodi?
6. Je treba glasbila prinesti s seboj ali so ta že v zavodu. Je na voljo notni papir in šole za orgle, klavir, gregorijansko petje?
7. Pošiljam vam program ali urnik nekaterih naših večernih šol v Varazzeju in Turinu. Toda pravi pravilnik je v drži tistega, ki poučuje.
8. Se bodo morali naši duhovniki pridružiti pridiganju, katekizmu, spovedovanju vernikov, kot je to navada pri vas?
9. Je potrebno, da o tem pišem nadškofu v Buenos Airesu in kako?
10. Ker pri nas tiskajo molitvenik za mladino v španskem jeziku, kot sem vam že pisal, in ker bi se rad prilagodil navadam v nadškofiji, bi vas prosil, da bi mi čim prej poslali vaš mali katekizem za otroke, iz katerega bi povzel vsakdanje molitve: molim te, o moj Bog, očenaš, zdravamarija, veroizpoved, pozdravljena Kraljica, angel Božji, deset Božjih zapovedi, dejanja vere in podobno. Tako se bodo naši redovniki prilagodili vsemu, kar je v navadi v nadškofiji.

Za ta čas se morate obdati s potrpežljivostjo, me poučevati in mi pomagati. Želim vam, da bi bili uspešni, da nihče ne bi mogel reči: Vse skupaj je revščina. Ker gre za čast nastajajoče redovne družbe, ne bom opustil ničesar niti glede osebja niti izdatkov, kar bi lahko pripomoglo k uspehu naše dejavnosti. Končno vas prosim, da bi mi dajali vse tiste nasvete, ki jih štejete za potrebne, in v mojem imenu spoštljivo pozdravite Ustanovni odbor, ki je bil tako dober, da mi je dobrotljivo pisal.

Bog naj vas obdari s svojimi blagoslovi. Molite zame, ki imam v resnični hvaležnosti čast, da se imenujem vaše uglednosti ponižnega služabnika.

Turin, 12. avgusta 1875

duh. Janez Bosko

Ko se je don Bosko lotil kakega dela, ki ga je imel za Božjo voljo, je delal, kakor pravi pregovor: pomagaj si in Bog ti bo pomagal. Ali bolje, ravnal se je po vodilu sv. Ignacija: »Ko delaš, delaj, kot da bi vse bilo odvisno od tebe, na koncu dela pa se zahvali Bogu, kakor da ti pri vsem ne bi imel nikakršnega opravka.« Tako se je lotil dela in trkal na vsa vrata. Pri opremljanju odprave ni pozabil na kardinala prefekta Propagande. Nanj se je obrnil za pridobitev duhovnih darov pa tudi za materialno podporo.

Prevzvišena eminenca!

Zatekam se k vaši eminenци s prošnjo, da bi mi hoteli biti oče in zaščitnik v zadevi, ki vam jo imam čast predstaviti. Z blagoslovom svetega očeta in dogovorom z nadškofom v Buenos Airesu ter z občinsko upravo v San Nicolásu de los Arroyos je salezijanska družba sklenila dogovor, po katerem bi v glavnem mestu Argentine odprla zavetišče in v San Nicolásu vzgojni zavod, zlasti v korist misijonov. V obeh mestih bi prevzela tudi javno cerkev in dušno pastirstvo za vernike. Prva odprava je določena za zadnje dni meseca oktobra. Sestavljalo bi jo deset članov. Isto število naj bi bilo v drugi odpravi, ki naj bi odpotovala malo pozneje. Ker je to prvič, da odpiramo domove v zunanjih misijonih, se obračam na vašo eminenco in vas prosim:

1. Da bi naklonili salezijanski družbi (ki je bila dokončno potrjena 3. aprila 1874) vse tiste darove, duhovne prednosti in privilegije, ki jih Sveti sedež naklanja redovnikom,

ki gredo v zunanje misijone bodisi kot posamezniki ali kot redovne hiše, kot je to pri salezijancih.

2. Četudi ima ta družba kar zadosti osebja, je šele na začetku in zato nima gmotnih sredstev. Zato vas prosimo, da bi v težkem položaju priskočila vaša eminenca na pomoč z denarjem, knjigami, zlasti španskimi, za uporabo v cerkvi in šoli, s svetimi posodami, paramenti in podobnim, kakor pač vaša že poznana dobrohotnost sodi za primerno.

Občinska uprava v San Nicolásu daje zavod in cerkev ter potne stroške za pet članov odprave. Drugi izdatki za osebno opremo, učenje jezika, prevoz opreme in prve stroške gredo na račun salezijancev. Dobrohotnost in posebna naklonjenost v drugih podobnih okoliščinah mi vlivajo upanje, da mi boste tudi tokrat oče in zaščitnik.

Salezijanci si bodo z apostolsko gorečnostjo prizadevali odgovoriti na prejete dobrote in se z neizbrisno hvaležnostjo spominjali tistega, ki jim je učinkovito pomagal, da so se lahko odpravili v republiko Argentino izpolnjevati evangeljsko službo, od koder, tako upajo, se bodo sčasoma lahko odpravili tudi v druge dele Amerike.

Vsi pa polni zaupanja v Boga prosijo, da bi vam bilo dano dolgo srečno življenje v korist Cerkve in družbe, medtem ko v imenu vseh poljubljam sveti purpur in se imam z najglobljim spoštovanjem za najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Pismo je bilo napisano 31. avgusta, kakor lahko razberemo iz odgovora, ki je prišel 14. septembra. Odgovor se je glasil, da naj se obrne na kardinala državnega tajnika, ker je republika Argentina podrejena Kongregaciji za izredne cerkvene zadeve.

Iz dokumentov, ki jih imamo na voljo, nam ni znano, ali se je don Bosko obrnil na to kongregacijo. Verjetno se ni zgodilo nič. Ta domneva se opira na okoliščino, da je prav v tistih dneh zadeva privilegijev in odpustnih pisem doživljala zelo delikatno obdobje, kakor bomo še videli. Zato se mu ni zdelo primerno, da bi prišel na dan s podobno prošnjo.

Skrbi, ki so se pojavljale v Rimu, so bile povezane s težavami, ki so prihajale iz Turina, tako da je bil obenem zaposlen z enimi kot drugimi. Toda z nadčloveško mirnostjo je šel naprej v svojem namenu, da bi začel misijone v Ameriki. Pri tem ni izgubil niti svojega običajnega dobrega razpoloženja, kakor lahko to razberemo iz pisma, ki ga je v tistih dneh pisal svojemu velikemu prijatelju in dobrotniku don Mihelangelu Chiatellinu.

Predragi gospod don Chiatellino!

Ker v času počitnic ne boste imeli toliko opravkov in boste mogoče celo šli na izlete, vam v imenu Marije Pomočnice zaupam podjetje naših misijonarjev, ki bodo proti koncu meseca oktobra pod vodstvom don Cagliera odšli v novi svet.

Prilagam vam seznam osebne opreme, ki je vsakemu nujno potrebna in ki naj bi jo priskrbeli dobri katoličani, medtem ko gredo oni darovati svoje življenje za divja ljudstva v Patagoniji. Napravite takole: pojdite na pot, in kolikor je predmetov, toliko

naj bo tudi velikodušnih darovalcev, ki jih bodo plačali. Če boste storili to, bom priporočil papežu, da vas imenuje za monsinjorja ali še za kaj več.

Videli bomo: 'caritas omnia vincit' (ljubezen vse premaga).

Dobro si zapomnite: stvar je nujna in jaz nimam še niti malo, niti enega samega solda 'ad hoc'. Menim, da boste lahko z uspehom povabili don Chiatellina iz Ville Stelone, mons. Appendina, teologa župnika Fascia, njegovega brata kaplana, gospoda Assoma, bivšega upravnika gospodov Villa, gospoda lekarnarja Garabella, gospoda Alloattija, gospoda Marcellina in druge.

V Carignanu madame Calosso, teologa Langeri, madame vdovo Aghemo, župnika don Febbrara in njegovega pomočnika v Borgu, don Mihel Angela Chiatellina, župnika don Robatta v Santeni in druge, ki vam jih bo Bog priklical v spomin kot dobrodelne osebe, polne dobre volje. Če boste dodali še gospo kneginjo, upam, da bo tudi ona kaj pomagala. Bog naj nas blagoslovi. Trpite in storite vse iz ljubezni do Boga, medtem ko sem vaš v J. K. najvdanejši prijatelj. duh. Janez Bosko Turin, 25. 9. 1875

Osebna oprema za deset ljudi in vse potrebno za duhovniško službo, študij in šola je stala ogromne vsote, ki jih oratorij nikakor ni zmožal zbrati. Bilo je treba poskrbeti za nogavice, čevlje, srajce, plašče, plaščke, suknje, talarje, posteljnino, opremo za cerkev, paramente, kelihe, misale, antifonarje, pikside, španske in francoske knjige, teološke knjige in asketske priročnike. Don Bosko, ki je bil vedno zelo stvaren, je sestavil natančne sezname vseh teh predmetov, navedel število in ceno. Vse je dal natisniti in razposlati na vse strani.

Tedaj je bilo v Turinu mogoče videti čudovito tekmo v ljubezni. Zavod hčera vojakov, Zavetišče, magdalenke, Sirote sv. Ane, sv. Jožefa, sv. Petra, Zavod zvestih Jezusovih tovarišic, Zavod Dobrega pastirja, Zavod Cascina in mnoge zasebne družine so delale dan in noč, da bi pripravili potrebno opremo. Obenem so prihajali v oratorij paketi nogavic, srajc, štol, dalmatik, pluvialov, prtov, prtičev. V zavodu so delale vse delavnice, da bi izdelali obleko, zaboje, orodje.

Ne bi povedali vsega, če bi zamolčali neko podrobnost. Sredi vse te pripravljane mrzlice je bilo še vedno nekaj takih, ki so dvomili, da bo odprava zares odšla. Ti so na vse skupaj gledali zviška, tako so videli, da je don Cagliero, ki naj bi vodil odpravo, bil profesor moralne teologije, učil petje v oratoriju in bil duhovni voditelj hčera Marije Pomočnice. Drugi so mislili na prefekte po domovih, profesorje, zaposlene pri nadvse pomembnih nalogah. Kdo jih bo nadomestil? Tako je pomočnik Belmonte, ki je skrbel za goste, ki jih je bilo v oratoriju vsak dan veliko število, še do zadnjega opravljal svojo službo, in če ga ne bi opozorili, bi vzel s seboj v Ameriko vse ključke. Gorje, če bi don Bosko bil tako omejenih pogledov! Ko je pred Bogom naredil svoj načrt, še zdaleč ni bil prepričan, da ga bo lahko izpolnil brez težav. Če se mu je postavila na pot kaka ovira, se nikakor ni dal zмести, temveč je takoj razmislil, kako jo bo premagal, ker je imel za svoje vodilo nasvet svete Terezije: Nič naj te ne vznemirja.

8.

POGLAVJE

APRILSKE KONFERENCE LETA 1875

DON BOSKO SE JE PRI rasti svoje družbe ravnal po zgledu mističnega vinogradnika, o katerem v vulgati govori prerok Izaija. Prerok pravi, da je svoj vinograd obdal z ograjo, ga očistil kamenja in sredi zgradil stolp. Don Bosko je počasi spreminjal valdoški travnik v izbran vinograd, ki ga je ščitil moder pravilnik. Med fanti si je izbiral tiste, ki so se mu zdeli najprimernejši za uresničitev njegovih načrtov, jih vzgajal in jih tako rekoč oblikoval po svoji podobi, po svojem idealu, ki ga je nosil v sebi, jih povezal med seboj z močnimi vezmi skupnega duhovnega zanimanja in jih sklenil okoli sebe v trdni navezanosti, dokler jih ni, ne da bi se tega zavedali, združil v dobro delujoče telo, krepko organizirano in sposobno, da se bo razvijalo in doseglo velikanske razsežnosti. Cerkevna zgodovina ne pozna nobenega drugega redovnega ustanovitelja, ki bi si 'per vicos et plateas' (po vaseh in trgih) nabral poredneže in iz njih naredil temeljne kamne svojih redovnih ustanov; drugi so vzeli že odrasle ljudi, jih postavili pod disciplino in začeli takoj svoje previdnostno delo.

Treba je še pomisliti, da so v času don Boskovega delovanja tekli izredno težki in redovnim družinam nasprotni tokovi, da o njih ni mogoče reči nič dobrega, kaj šele, da bi dopuščali ustanavljanje novih redov. Don Bosko je moral ravnati izredno previdno. Sicer pa kdo je mogel kaj zanesljivega napovedati o teh fantih, ki so jedli don Boskov kruh? Reči moramo še več: don Bosko je moral biti pozoren nanje, ko jih je namenil za svoje sodelavce, saj je bilo toliko in tako težkih predsodkov med ljudmi. Če bi jim prekmalu omenil redovno življenje in zaobljube, bi kmalu ostal sam. Sam kardinal Cagliero, ki je bil izredno živahne narave vse do konca življenja, je ponavljal, da bi, če bi mu prezgodaj govorili o redovnih zaobljubah in o družbi, dejal: »Rad sem pri don Bosku, da mu pomagam, toda da bi postal redovnik, tega nikdar, nikdar!« Zato jih je vodil za roko z velikodušno od-

pustljivostjo in postopno pripravo in jih potisnil na visoko morje, še preden so se zavedeli, da so se vkrkali na ladjo. To je tudi glavni razlog, zakaj so ugledni ljudje s pohujšanjem gledali na don Boskovo početje ter zahtevali in uporabljali merila, o katerih danes vemo, da bi bila popolnoma neustrezna in škodljiva. To pa zato, ker so gledali oratorij od zunaj in ga ocenjevali z vidika preteklosti.

Odlični ravnatelji zavodov, ki bodo sedaj obdajali don Boska, so prav tisti bolj ali manj poredni neugnanci, ki so bili še pred desetimi leti polni nemira in so s svojo živahnostjo težko preizkušali potrpežljivost vseh, pa so se po dobrohotnem ravnanju, z učenjem, daleč od pogubnih zgledov, prepojeni z radostno in spontano pobožnostjo in v nežni pa močni don Boskovi ljubezni v življenju in smrti navezali nanj.

Eno izmed sredstev, ki jih je don Bosko uporabljal, da bi jim namenil svoja občutja in tako utrdil družbo, ki je bila komaj potrjena, so bili pogosti skupni pogovori. Na takih zborovanjih se je brez kake vzvišenosti, bolj oče kot predstojnik trudil širiti svoje misli in načrte, jih skušal vedno bolj navezati na svoje ustanove in tako vsemu svojemu delu dajal oporo. Kajti poleg tega, kar je bilo, da tako rečemo, na dnevnem redu in glavni predmet zborovanja, je imel še priložnost, da je govoril z vsakim zasebno, da je od blizu spoznaval razpoloženje vsakega posameznika, jih spodbujal, jim svetoval. Po takih pogovorih so nekako na novo zadihali in se z navdušenjem vrgli v vsakdanje opravke.

Okoliščina, ki jo je don Bosko izkoristil, je bila njegova vrnitev iz Rima. Bil si je na jasnem glede vtisa, ki ga bo nanje naredil opis življenjskih nalog družbe in dejstvo, da jim bo on sam posredoval papeževe besede.

V dneh 14., 15. in 16. aprila je bilo šest konferenc, pet zasebnih in ena javna. Udeležili so se jih don Rua, don Cagliero, don Durando, don Lazzero, don Ghivarello, don Bonetti, don Lemoyne, don Francesca, don Cerruti, don Albera, don Dalmazzo in don Barberis, ki je tudi podpisal zapisnik, ker je bil tajnik. Manjkala sta don Savio in don Costamagna, ki sta bila zadržana zaradi duhovniške službe.

Na prvem srečanju je don Bosko najprej z nadvse spoštljivimi izrazi sporočil poseben papežev blagoslov predstojnikom družbe in nato razložil razloge za svoje potovanje v Rim. Navzočim je predstavil stanje družbe in njeno podobo tako s sončnimi kakor senčnimi stranmi. V Rimu je kljub nasprotnim glasovom, ki so prihajali iz Turina, naletel na največje simpatije v višjih in najvišjih krogih. V ta namen je vzel iz arhiva in prebral nekaj rezerviranih dokumentov, da so lahko vsi videli, v kakšnih vodah so pluli in kako zelo previdno je treba upravljati in voditi posamezne domove. Iz zapisnika tega srečanja smo že povzeli novice, ki smo jih podali v prejšnjih poglavjih in kar bomo še povedali v devetem poglavju. Zato lahko sedaj nadaljujemo.

Drugi konferenci je predsedoval don Rua. Branje zapisnika januarske konference je sprožilo razpravo, ki se nam danes zdi smešna, vendar polna otroške

dobrote. Isto bi bilo treba reči o naslednji zadevi. Treba je predstaviti stvari v pravi luči. Don Bosko ni bil človek, ki bi predstavljal do konca izdelane načrte, temveč je sejal seme v ugodna tla in pozorno sledil klitju pod zemljo in rasti zunaj vse do popolnega razraščanja. Njegovo največje delo - družba je zraslo kot gorčično zrno iz evangelija, ni se razraščalo skokovito, temveč počasi, počasi iz majhnih začetkov in postopoma. V dobi, ki jo opisujemo, je krepila deblo, ki je nežno začelo poganjati veje ob pozornem spremljanju gojitelja. Kdo ne sledi z veseljem in ne občuduje, kako se rastlina vedno bolj razvija?

Ugotovili so, da družba potrebuje tajnika vrhovnega kapitlja, ki bi vse točno zapisoval in tako preprečil, da bi odločitve šle v pozabo. Neke vrste tajnik je sicer bil že dalj časa don Ghivarello. Vendar je imel preveč opravkov in se zato ni mogel posvečati tej nalogi, poleg tega pa ga tudi nihče ni upošteval. Zato so postavili vprašanje, ali naj se don Ghivarello odpove drugim poslom in se posveti samo tajništvu ali naj izberejo drugega samo za to določenega sobrata. Don Ghivarello se je uprl prvi možnosti, in ker niso mogli zmanjšati njegove zaposlitve in zaradi slabega spomina so menili, da bi za to službo postavili kakega drugega sobrata. Vendar si niso upali se odločiti, ker je, tako so dejali, don Bosko izbral don Ghivarella in zato mora don Ghivarello tudi ostati. Zato so odločili, da naj o stvari odloči don Bosko.

Po tem uvodu so prebrali seznam duhovnih darov, ki jih že poznamo. Nato so prešli na dnevni red, ki ga je pripravil don Bosko, razdeljen na tri dele: 1. ne spreminjati osebja, 2. gledališče naj ne moti dnevnega reda, 3. ne delati dodatnih stroškov. O prvih dveh točkah so bila mnenja tako različna, da niso vedeli, kako bi jih zbližali. Zato so začeli dvomiti, da navzoči ne razumejo prav njihove vsebine. Po nadaljnji razpravi so se odločili, da prepustijo zadevo v presojo don Bosku.

Ostala je še tretja točka. Toda kaj pomeni »dodatni izdatek«? Nove stavbe? Nikakor, ker je bilo že uzakonjeno, da brez dovoljenja vrhovnega kapitlja noben ravnatelj ne sme graditi. Torej dodatne prezidave že obstoječih stavb. Vsi ravnatelji so bili pripravljene opustiti taka dela, kar se je že v večini primerov upoštevalo.

Za sklep so obravnavali dovoljenje za nakup letne obleke. V Piemontu so duhovniki poleti nosili zelo ekonomični ferraiolino (brezrokavni plašč). Ali bi bilo pametno, da bi uvedli nov način oblačenja z lahnim letnim plaščem? Redovniki, škofijski duhovniki in škofje so ga že nosili. Poleg tega je tak plašč omogočil uporabo že obnošenih in brezbarvnih talarjev, »kakor je to pri večini naših v uporabi«, je pripomnil zapisnikar. Niso si upali se odločiti in so že tretjič počakali na don Boska.

Tretje konference se je udeležil tudi don Bosko. V prvem delu so razpravljali o posredovanju vercellijskega nadškofa in o odlokih, pravicah in odpustkih, kar že poznamo. Preostali čas so uporabili za osvetlitev vprašanj, ki sta ostali neodgovorjeni.

Prvo vprašanje don Bosku se je glasilo, kaj pomeni »ne spreminjati osebjaja«. Če naj bi to pomenilo, da naj se ne premešča iz hiše v hišo kogarkoli brez tehtnega razloga, se kaj takega ni nikdar zgodilo; če potem to pomeni, da naj se ne spreminjajo naloge posameznih sobratov v hiši brez privolitve vrhovnega kapitlja, se zdi, da bi to lahko povzročilo zmedo, ker se pogosto dogaja, da je treba asistenta prestaviti z enega kraja na drugega, od poučevanja v enem razredu v drugega.

Don Bosko je odgovoril: »Gre prej za preventivno kot za represivno odredbo. Na splošno je treba stvari ohraniti tako, kakor so. Glejte, o tej stvari sem se posvetoval s patrom Francom, da pri jezuitih ni sprememb, če se prej o tem ne zedinijo vrhovni predstojniki. To je stvar, ki prinaša dvoje velikih koristi: odstrani vsako sovražstvo do krajevnega predstojnika in pomaga, da je podrejeni bolj pripravljen in zadovoljen. Verjemite mi, da bi jaz želel uvesti ta običaj v vse naše zavode. Res je, da je nekaj težav, toda če bi ravnatelj pred vsako spremembo pisali predstojnikom, bi ukaz prišel iz Turina in bi to pripomoglo k dobremu delovanju hiše. Isto velja za odklonitve. Če vsakič, namesto da bi odklonili dovoljenje, rekli: »Prav. Pisal bom vrhovnemu kapitlju, da vidim, kako naj ukrenemo, in potem ti bom povedal,« bi se izognili neprijetnosti, ki prihaja sobratu iz odpovedi, in bi si kdo lahko mislil, da je ravnatelj iz muhavosti rekel ne. Pri premestitvah je to še bolj jasno. Mogoče bi želeli, da bi kdo iz vaše hiše šel drugam. Če to storite vi iz lastne avtoritete, bo sobrat imel vtis, da se ga hočete znebiti, ker ne želite, da ostane na mestu, kjer je bil do sedaj. Če pa pišete vrhovnemu kapitlju in on določi novo delovno mesto, preprečimo veliko neprijetnosti. V tem primeru bi bilo več zaupanja in manj nezadovoljstva.«

Zatem je pogovor nanesele na nerednosti, ki se dogajajo v dopisovanju. Don Bosko je dal nekaj navodil in dvoje vodil: »Želim, da ima vsak popolno svobodo, da piše vrhovnemu predstojniku.« Pri tem je omenil, da nekateri redovi kaznujejo predstojnika z ekskomunikacijo, če ovira dopisovanje z vrhovnim predstojnikom ali če onemogoča branje pisem, ki prihajajo od tam. Izrazil je celo željo, da bi sobrate spodbujali, da bi vrhovnemu predstojniku pogosto pisali. Za druge primere pa veljajo drugačna pravila. Sobratje izročajo in prejemajo svoja pisma odprta. Nikakor pa naj pisem ne bi izročali po kom drugem, temveč naj ravnatelj osebno izroči pisma naslovljencu. To pa ne pomeni kake splošne obveznosti, da mora predstojnik vse pregledati. Ostane pa kot pribito, da ravnatelj to sme storiti in da naj v večini primerov to tudi stori. Ko smo to razjasnili, odpadejo razlogi za nezadovoljstvo.

Don Dalmazzo, ki je načel vprašanje pisem, je govoril tudi o neprimernosti odhoda iz zavoda: »K meni pridejo in mi pravijo: moram iti tja in tja in ne povejo razloga, zakaj gredo in kam, in delajo kar jim je ljubo.« Rečeno je bilo, da naj se omejijo izhodi, kajti nevarnost je velika. Če gre kdo iz hiše, naj dobi spremstvo,

kakor zahtevajo pravila, in vsakokrat naj bo določen drug spremljevalec. Temu pa so ugovarjali: »Kje naj v večini primerov dobimo spremljevalca za izhod, ko imamo tako malo osebja?« »Toliko bolje,« je posegel vmes don Bosko, »ker je težko dobiti spremljevalca, se bodo izhodi dovoljevali samo v zares nujnih primerih. Ker ne moremo najti spremljevalca, bo odgovor: Za zdaj ni mogoče iti.« Nekdo je pripomnil, da je videl v Rimu patra Perroneja in patra Curcija, kako sta hodila po mestu v družbi precej neotesanih sobratov laikov. Na tak način je bilo seveda lažje najti spremljevalca. Vendar so tako glede dopisovanja kakor glede izhodov menili, da je treba stvari še premisliti, da bi tako obvarovali ravnatelje pred očitkom pristranskosti. »V kratkem,« je dejal don Bosko, »bom poslal v vse domove okrožnico in dal ravnateljem navodila glede teh dveh členov pravilnika. Tako bodo vsi hkrati zvedeli za določbe in krajevnih ravnateljev ne bodo kritizirali, češ da so ravnali samovoljno. Treba bi bilo spremeniti in uresničiti še druge stvari, vendar se bo to zgodilo, ko bomo imeli več osebja. Tukaj imamo na primer računovodstvo. Na srečo ste vi vsi odlični poštenjaki (to je dejal z nasmehom) in namesto da bi nosili iz družbe, prinašate v družbo vse, kar imate. Toda koliko tisoč lir bi lahko odnesli, ne da bi se kdo zavedal, ko manjka vsak pregled?! Sčasoma bomo morali v računovodstvo uvesti strog nadzor in tako preprečiti zlorabe.«

Ostalo je še vprašanje gledališča. Kaj je nameraval don Bosko povedati z besedami, da naj gledališče ne moti dnevnega reda v hiši? Da naj se dan po gledališki predstavi vstajanje ne prenese na poznejšo uro? Kako naj storimo, da se hišni red sploh ne bo spremenil zaradi gledališča? Vsekakor je treba večerjo postaviti prej in počitek pozneje. »Jaz pa menim, da večerje ne bi predstavljali na zgodnejši čas, temveč bi večerjali po gledališki predstavi. Tako bi preprečili, da bi igralci potem sami imeli večerjo po predstavi.«

Rečeno je bilo, da so nekoč že tako delali, pa so to opustili zaradi mnogih nevšečnosti. Z druge strani pa so bili vsi ravnatelji istega mnenja, da bi zaradi večerje po gledališki predstavi prišlo več neprijetnosti. V dosedanji praksi so takoj po predstavi v dvorani zmolili večerne molitve in šli spat in tako je bilo vsega konec. Če bi večerjali po gledališki predstavi, bi morali imeti še odmor in težave bi bile tu. Prav tako se zdi neprimerno, da bi med predstavo morali kuharji in strežniki pripravljati večerjo. »Toda na vsak način je treba preprečiti posebno večerjo igralcev. Vedno pride do neredov. Zadosti bi bilo, da bi vam povedal, kaj se je zgodilo po zadnji predstavi, in bi bili vsi z menoj istega mnenja. Bolje bi bilo, da bi imeli predstavo v četrtek pri belem dnevu.«

Pa tudi tako se zdi, da ni bilo konec neredov. Ali naj rokodelci prekinejo delo in gredo v gledališče? In potem, kako naj se ugledne osebnosti iz kraja udeležijo gledališke predstave v četrtek. »Tedaj svetujem,« je povzel besedo

don Bosko, »da se na dan gledališke predstave večerja po francosko. Déjeuné (zajtrk) ob enajstih in kosilo ob petih popoldne, tudi igralci. Po kosilu eno uro odmora in ob 18.30 gledališče. Dve uri in pol predstave je zadosti in ob devetih je vse končano, ne da bi morali igralci večerjati. Takoj po predstavi se zmolijo večerne molitve in potem spat. In ker so gledališke predstave zlasti ob velikih praznikih, je mogoče do pete ure popoldne končati vse pobožnosti cerkvi.«

Na vsak način je hotel, da bi ostalo za zdaj še vse neodločeno. Ker je bil navajen delati praktične sklepe po opravljeni izkušnji in šele potem pisati pravila, je priporočil, da bi začeli preizkušati novi red v kakem zavodu. Tako bi videli, katere nevspečnosti in koliko neredov bi bilo mogoče preprečiti. Če bi vse šlo, kot je treba, bi potem ta razpored uvedli v vse hiše.

Četrto konferenco je vodil don Rua. Posebno dovoljenje za pridobitev usposobljenosti za poučevanje v tehniških šolah in gimnazijah je veljalo še eno leto. Vsi, ki so se v kakem zavodu imeli za sposobne, naj bi opravili ustrezne izpite. Ravnatelji naj bi spodbujali svoje sobrate. Don Durando je zabičeval, naj se dobro pripravijo, da ne bodo hišam delali sramote. Vsi pripravniki naj bi imeli nekaj mesecev pred izpiti priložnost, da bi se zbrali v oratoriju in tam dobili potreben pouk. Za višjo in nižjo gimnazijo naj bi ne delali izpitov v Turinu, ker je tamkajšnja komisija nerazpoložena do oratorija, in če vidijo duhovnika, ga brez pomisleka zavrnejo. Zato bi šli v Benetke, Bologno ali drugam. Ko bi videli, koliko jih name-rava opravljati izpite, bi izbrali kraj priprave. Prošnje naj bi poslali don Durandu, ki bi potem uredil vse nadaljnje. S koncem maja se izteče rok za prijavo.

V zvezi z izpiti za doseganje diplome ljudskošolskega učitelja so se že več let ponavljale iste neprimernosti. Neka ministrska okrožnica je zahtevala, da se morajo vsi pripravniki vpisati na učiteljišče, vendar je dovoljevala opravljanje izpitov tudi brez takega vpisa, če je pripravnik lahko dokazal, da ima eno leto izkušenj v poučevanju. Neka druga okrožnica ministrstva pa takim izkušnjam ni pripisovala nikakršne vrednosti in naj bi jih ne upoštevali. Res pa je, da je don Rua menil, da se ne bi nihče prijavil na izpit. Čisto drugače pa je sodil don Cerruti, ki je bil mnenja, da je spričevala treba dobiti, vendar z veliko manjšim hrupom kot prejšnja leta. Kdorkoli se čuti pripravljenega, naj se prijavi na izpit. Tako so tudi odločili. Najprej so take izpite opravljali v Novari, toda sedaj ni bilo več mogoče iti tja, ker je bila šola priznana samo od države, medtem ko so zadnji predpisi ministrstva zahtevali, da je treba opravljati izpite na državnih kraljevih šolah. Tako so se odločili za kraljevo učiteljišče v Pinerolu.

Ko so izčrpali to vprašanje, so nekateri ravnatelji predlagali, da bi odpravili neko nepravilnost. Sobratje, ki so prehodno bivali v hiši, so zapuščali domove, ne da bi o tem obvestili hišnega ravnatelja, hodili so celo na pojedine k dru-

žinam. Za to ni bilo treba novih določb. Zadosti bi bilo, če bi se držali že na prejšnjih sestankih sprejetega sklepa, ki pravi, da naj se vsak sobrat, takoj ko pride v drugo hišo, podredi vodstvu tamkajšnjega ravnatelja in naj ne zapušča hiše ali stori česar koli proti pravilom brez dovoljenja.

Želja po redu je svetovala novo odredbo o neupravičenih potovanjih. Vedno večje število sobratov je prinašalo s seboj vedno več potovanj in zato vedno več bivanja v drugih hišah. So ti sobratje imeli vedno nujno potrebno dovoljenje za take postanke? Ali ni mogoče kdo brez potrebe podaljšal svojega bivanja? In kaj naj bi krajevni ravnatelj lahko povedal o namenu potovanja, ki ga ni poznal, kakor tudi ne načrta celotnega potovanja? Zato naj vsak ravnatelj sobratu, ki mora iti na pot, izroči predstavitveno pismo z navedbo namena, časa in kraja potovanja, skratka vsega, kar naj bi ravnatelj gostitelj moral vedeti. Tako pismo naj bi bilo zapečaten s pečatom zavoda, od koder sobrat prihaja. Tako bi vratarji lahko takoj zaprli vrata tistim, ki bi se izdajali za salezijance, pa ne bi bili člani naše družbe. Ravnatelj pa naj bi takoj uničil pismo, da ga mogoče ne bi kdo zlorabil.

Ista zavzetost za red naj bi uredila primere sobratov, ki bi šli na obisk v domači kraj in bi si dovoljevali potovanja, ki niso predvidena v dovoljenju. Ali ni nekdo v zadnjih počitnicah potoval vse do Velikega sv. Bernarda? Kakega posebnega sklepa niso sprejeli, pač pa so opozorili sobrate po zavodih, da naj ne počnejo takih stvari; če je bilo rečeno, da bo kdo šel v določen kraj, naj ne hodi drugam. Kdor je bil doma pri starših, naj, če bo odšel na kako izredno potovanje, to sporoči predstojnikom.

Peta konferenca je bila javna. Vsi sobratje oratorija, novinci in aspiranti, skupaj 150, so se zbrali v cerkvi sv. Frančiška Saleškega, da bi slišali don Boska. Njegove besede so zapisali v zapisnik. Začel je z omembo papeškega blagoslova, nato je pripovedoval o sovpadanju nasveta Pija IX. in opomb, ki jih je don Bosko napisal o zvestobi in pokorščini ter vdanosti Kristusovemu namestniku na zemlji. Nato je razglasil splošne odpustke, ki jih je prinesel iz Rima; vse, o čemer smo že poročali v šestem poglavju. Nato je nadaljeval:

»Naj povem, da te naše družbe ne spoštuje visoko samo sveti oče, temveč jo na splošno vsi zelo cenijo. Tako dobri kakor hudobni jo upoštevajo, pa naj bodo to cerkvene ali državne oblasti, in razen maloštevilnih izjem nam skušajo vsi pomagati. Izrecno je poudaril, da nam pomagajo celo hudobni, to je tisti, ki zahtevajo odpravo redov, pa potem hvalijo nas.

Naj vam povem dogodek, ki se mi je pripetil prav danes. Pozdravil me je neki pomemben človek, ki je imel v rokah dva časopisa najslabše vrste. Jaz ga nisem poznal, rekel pa je, da je eden izmed prvih fantov oratorija in da je ohranil najboljše spomine na hišo in name. Ko sem ga vprašal, kako je to, da ima tista dva zloglasna časopisa, sem se zavedel, da je on sam pisal vanju in zastopal popolnoma nasprotna stališča, kot se

jih je naučil v zavodu. Vprašal sem ga, ali je že opravil velikonočno dolžnost, pa sem zvedel, da že več let ne hodi v cerkev. Nato sem ga vprašal, kako lahko pri življenju, ki ga živi, in spisih, ki jih širi, trdi, da ima dobro mnenje o nas. Odgovoril mi je, da če toliko piše proti duhovnikom, fratrom in prelatom, je to zato, ker nepravilnosti zares obstajajo in da jo to prava sramota. Da pa dobro pozna nas, da nas tudi njegovi tovariši (istega kova kot on) spoštujejo, ker delamo dobro, ker se ne spuščamo v politiko in se ne prepuščamo brezdjelju.

'Kako je mogoče, da dobro govorite o nas, ko se mi pa zdi, da ste pred nekaj dnevi v vašem časopisu priobčili nesramen članek proti nekemu duhovniku?'

'Iz sadov se pozna drevo, gospod don Bosko. O teh ljudeh sem tako pisal, ker sem videl njihove sadove. Toda ko vidimo sadove vas in vaših sodelavcev, lahko povemo in pišemo samo dobro.'

In že je začel slavnostni govor nam na čast, ko sem ga ponovno povprašal po velikonočni dolžnosti in mu rekel, da bi bilo dobro, če bi skušal kdaj ugotoviti tudi svoje napake in ne samo drugih, ker ga ni nihče postavil za sodnika. Razšla sva se ne brez lepih upov. To vam pripovedujem zato, da boste vedeli, da znajo tudi hudobni ceniti, ko se ne dela za osebne koristi in se dela veliko. Nas imajo za take. Poskrbimo, da ne bomo drugačni od predstave, ki so si jo ustvarili o nas. Imejmo se radi med seboj.

Ko bom sedaj bolj podrobno govoril o naši družbi, naj vas opozorim na nekaj stvari. Ko hoče kdo ustanoviti novo redovno družbo, mora prehoditi tri stopnje. Najprej sveti oče papež določi predstojnika. Tako je predhodno družba potrjena in predstojnik dobi pravico, da išče nove člane, ki potem lahko delajo zaobljube. To je prva odobritev, prva stopnja, ki se je za nas začela l. 1841. To je bilo leto, ko je don Bosko začel oratorije in iskal sodelavce, pri čemer mu je pomagal turinski nadškof, ne da bi pri tem imel kak čisto določen cilj. Toda ta prva stopnja se ni mogla popolnoma uveljaviti, dokler don Bosko l. 1858 ni šel v Rim in s papežem govoril o ustanovitvi družbe. Popoln razvoj in višek te prve stopnje pa je bilo leto 1864, ko je sveti oče družbo pohvalil in dal dovoljenje za opravljanje časnih in večnih zaobljub.

Druga stopnja se je začela, ko sta sveti oče in rimska kongregacija dokončno posebej odobrila družbo kot dobro in usmerjeno k pravemu cilju. Vendar še niso odobrili vseh pravil, ki bi se še lahko spremenila in bolje prilagodila življenjskim razmeram. To odobritev smo prejeli 19. februarja 1869. Takrat smo tudi dobili dovoljenje, da smemo za deset let izdajati odpustna pisma za duhovniške pripravnike za kateregakoli škofa. Končno, potem ko se je dopolnila ta stopnja, je kongregacija kardinalov presodila vse posamezne člene pravil in jih spoznala za ustrezne, da bi, če bi jih vestno izpolnjevali, bili dobro izhodišče za pot popolnosti. Od sedaj v pravilih ni mogoče ničesar več spreminjati brez generalnega kapitlja in Svetega sedeža. To je zadnja in dokončna odobritev, ki se dá kaki družbi. Za nas se je to slovesno dejanje zgodilo 5. aprila 1874.

Ko smo tako dosegli odobritev družbe in konstitucij, nam manjkajo še privilegiji, ki so potrebni, da lahko družba obstaja, napreduje in dela dobro bližnjemu. In jaz sem bil letos v Rimu prav s tem namenom. Dobili smo že veliko privilegijev, kot sem vam prej povedal, veliko jih je pri svetem očetu, in čeprav jih še nimamo, jih bomo kmalu

prejeli. Drugi so v pripravi. Poleg tega so v teku tudi priprave, da bomo prejeli privilegije kot drugi redovi.

Ko naj vam sedaj govorim o notranjem življenju naše družbe, vam moram reči, da stvari zelo lepo potekajo, bodisi zato, ker iz dneva v dan raste število članov in prejemamo vedno nove prošnje, ali zato, ker se lepo oblikuje duh vseh članov družbe.

Zato se moramo vsi navdušiti predvsem za dve stvari. Najprej skušajmo delati čim več, da bomo storili čim več dobrega. Naj potem drugi govorijo, kar hočejo. Verjemite mi, nikdar ni mogoče zadovoljiti vseh, to je nemogoče. Zato delajmo prizadevno, storimo vse, kar moremo, naredimo vse. Z druge strani pa dajmo, da ljudje govorijo o nas, kar hočejo. Mi pa skušajmo vedno dobro govoriti o vseh.

Drugo, kar bi vam rad priporočil, je, da bi odpravili negotovanje. Ima kdo kaj povedati? Naj to pove predstojnikom. Skušali bomo odpraviti vzroke slabega razporeditvenja, vendar naj se nikdar nihče zaradi ničesar ne pritožuje. Zlasti pa si med seboj pomagajmo in se podpirajmo, pa naj bodo to notranji ali zunanji. To bo občutno koristilo napredku družbe.

Prav tako vam toplo priporočam skrb za lastno zdravje. Želim, da bi, če se kdo ne bi počutil dobro, imel na voljo vso mogočo skrb in vse, kar bi mu lahko bilo v korist. Zlasti ravnateljem toplo priporočam, da bolnikom ne bi nič manjkalo. Poskrbijo naj, da nihče ne bo preobremenjen z delom. Raje vidim, da opustimo kako delo, samo da ne preobremenjujemo katerega sobrata. Pogum! Kdor lahko stori več, naj stori več, in to z dobro voljo. Kdor zmore manj, naj ga drugi prav tako upoštevajo, kljub njegovemu pomanjkljivemu zdravstvenemu stanju.

Kaj naj vam še povem? (Tukaj je začel govoriti veliko tiše. Že prej je govoril zelo tiho, sedaj pa se je zdelo, da zaradi utrujenosti ne zmore več. Skoraj bi začel jokati in postajal je vedno bolj ganjen.) Ne preostaja mi nič drugega, kot da vas prosim, da bi me prenašali, kakor ste to delali do sedaj, in da bi me priporočali Gospodu. Prenašajmo drug drugega. To naj bo spomin, ki vam ga zapuščam za vse življenje.

Še nekaj in nato končam. Združimo se vsi v volji, da bi dobro opravljali pobožne vaje naše družbe in zlasti še vaje za srečno smrt zadnji dan vsakega meseca. Kolikor je mogoče, naj se na tisti dan opustijo vsa zunanja dela in vsak naj se posveti izključno samo zadevam svoje duše. Jaz pričakujem zelo veliko od te pobožne vaje, če jo le dobro opravljamo. Če kdo točno uredi zadeve svoje duše, je zanj vseeno, kdaj pride smrt, in se nima česa bati, tudi neprevidene smrti ne. Ne samo da bi na ta dan opravili spoved in prejeli sveto obhajilo s posebno pobožnostjo, temveč uredimo tudi vse, kar se tiče našega študija, in zlasti še gmotne zadeve, da bomo lahko rekli, če bi nas presenetila smrt: na nič drugega mi ni treba misliti kot samo na to, da bi umrl v Gospodovem poljubu.»

Za zadnji zbor so zbrani odšli v don Boskovo sobo. Potem ko so kot po navadi prosili za razsvetljenje Svetega Duha, je don Rua v imenu vseh prosil, da bi don Bosko podal poročilo o dogovarjanju za Ameriko. Don Bosko je rade volje poročal o vsem, kar so v Rimu sklenili z Argentinci. Vse to smo že povedali v sedmem poglavju.

Po Ameriki še Italija. Tukaj so prosili za prevzem zavodov v raznih krajih. Tako v Bassanu, vendar bi stalo preveč denarja za preureditev ponujenega poslojja; potem v Cremoni, kamor nas je škof sam vabil in izdatki ne bi bili preveliki. Podobno je bilo v Cremi. Toda zdelo se je bolj primerno iti v Como, ki je ponujal posebne prednosti. V Milanu nam ne bi nič manjkalo, vendar je mons. Calabiana predvideval nevarnost, da bi zaradi prihoda salezijancev bilo preveč hrušča in bi že obstoječi zavodi trpeli škodo. Isto je veljalo za Rho. Tu je bilo že vse pripravljeno, ko se je pojavil isti strah. Sicer pa je don Bosko v teh zadevah imel svoje prepričanje. V celi Lombardiji so šolske oblasti nasprotovale duhovnikom in on, ki ni hotel težav v prihodnosti, je želel ostati v dobrih odnosih z oblastjo. Če so se torej šolski nadzorniki izrazili proti njemu, se je odrekel Lombardiji. »Sedaj nimamo potrebe,« je dejal, »da bi se širili, temveč se moramo okrepiti znotraj. Če torej ni posebnih razlogov za prevzem zavodov, se bomo obrnili drugam.« Na žalost so za šolske nadzornike tista leta poslali v Lombardijo »najslabše Piemontčane«, kakor je trdil don Durando, ki salezijancem verjetno ne bi delali prevelikih težav, nikdar pa jih ne bi podprli. »Prav,« je dejal don Bosko, »če oni ne bodo pripravljene, da bi bili do nas vsestransko velikodušni, kolikor jim dovoljuje zakon, ne bom ničesar sprejemal.«

Tedaj je don Rua pripomnil, da bi bilo prav, če bi šli ven, kajti v starih sardskih državah je že veliko zavodov. Don Bosko je takoj odvrnil, da je v Ceccanu kardinal Berardi želel odpreti salezijanski zavod, vendar do tistega trenutka še ni bilo nič dogovorjenega. Zato se zdi, da je opustil to misel, zlasti ker je želel dobro usmeriti Ustanovo Marije Pomočnice. Predvsem pa je bilo treba pripraviti osebje za Ameriko.

Od zunaj navznoter. Več sobratov je bilo pripravljenih sprejeti svete redove, pa so imeli samo triletno zaobljube. Ker so bili v stanju, da bi si sami priskrbeli cerkveno premoženje, bi bilo pametno, da bi jih posvetili s tem naslovom, namesto da bi čakali, da bi prejeli redove z naslovom skupne mize. Toda ali bi bilo dovoljeno, da bi jih pripustili k večnim zaobljubam, še preden bi potekle triletno?

Po razpravi so prišli do naslednjega sklepa. Najprej: če si je mogoče pridobiti premoženje, naj se pridobi, ker bi bil to dohodek za hišo, ki je bila v denarni stiski, in ker bi ordiniranec bil vesel, če bi za vsak primer mogel računati na določen dohodek.

To toliko bolj, ker bi starši, ki imajo dovolj sredstev, radi izkazali darežljivost svojim otrokom. To je veljalo za sobrate z večnimi zaobljubami. Sobratov s triletnimi zaobljubami pa ne bi z lahkoto pripuščali k redovom na osnovi premoženja, kajti za mladega duhovnika bi bila prevelika skušnjava, če bi imel na voljo svoj prihodek od maše in svoje premoženje; v takem primeru bi lahko zadostoval kakršen koli nesporazum s predstojnikom. Končno naj bi ne gojili upanja, da je mogoče biti posvečen s preprostimi triletnimi zaobljubami, samo

da bi si priskrbel premoženje. To bi bilo v veliko škodo družbe, ker bi jih lahko nemalo vstopilo, da bi bili posvečeni, potem bi pa odšli. Taki ljudje bi bili med nami pravi bič, brez poklica in ordinarija, ki so jih njihovi škofje že odslovili.

Zatem vprašanje večnih zaobljub pred iztekom triletnih. Don Bosko je dejal: »Imamo razloge, da pripustimo k večnim zaobljubam tudi po samo končanem noviciatu. Dovoljenje za triletne zaobljube pred večnimi je dvojni privilegij: privilegij v korist člana, ki ima na voljo več časa, da spozna družbo in preveri svoj poklic, in privilegij za družbo, ker ima priložnost, da bolje spozna člana, preden ga za vedno sprejme med svoje. Ker so ta dva privilegija podelili v korist obeh, lahko, če se mu oba odpovesta, naredi večne zaobljube. Zato je dovoljeno narediti takoj večne zaobljube, čeprav predhodno ni naredil triletnih.

Don Bosko bi imel pravico sklicevati se na dovoljenja, ki mu jih je dal Pij IX. 'vivae vocis oraculo' (ustno). Daljnovidni papež mu je dal izredna pooblastila, da bi lahko v vsakem primeru naglo ukrepal. Podobno je bil do don Boska velikodušen pozneje tudi Leon XIII., dokler niso prišli končni privilegiji in so bila vsa ta pooblastila nepotrebna in jih je poseben breve tudi odpravi. Vendar je previdnost zahtevala, da se je o takih posebnih pooblastilih govorilo čim manj.

Pustimo za trenutek ob strani nekatere malenkosti. Zadnja don Boskova beseda ravnateljem je bila, da naj v njegovem imenu pozdravijo vse člane družbe, jim sporočijo, kako ljubeznivo ga je sprejel papež v avdienco, jim pripovedujejo, koliko koristnih stvari je dosegel v Rimu, in razglasijo papežev blagoslov vsakemu posameznemu članu skupnosti. Zlasti naj bi veliko govorili o dobrih novicah o družbi tako doma kakor zunaj doma, kajti zlasti v oddaljenejših zavodih so zelo želeli imeti novice iz oratorija in družbe. Končno je sklenil zborovanja z besedami: »Posebno pozdravite duhovnike in člane družbe, povejte jim, kako zelo jih cenim, kajti povem vam, to daje izredno dobre sadove; tudi duhovnikom je zelo mar, če vedo, da jih predstojniki cenijo in se jih spominjajo. Pokažite tudi vi, da veliko mislite nanje in jih zelo cenite. To bo pomagalo, da se bo vez z vašimi sobrati okrepila in boste tako eno samo srce in ena sama duša.«

9.

POGLAVJE

PRIVILEGIJI IN ODPUSTNA PISMA

PRVO OBDOBJE RAZGOVOROV. PRVIČ SE je javno govorilo o privilegijih na januarskih konferencah, ko je don Bosko povedal svoj namen, da bo prosil zanje v Rim, čeprav se je zavedal težav, ki so povezane s podelitvijo. Na aprilskih konferencah je na splošno pojasnil, za kaj gre in kaj je bilo že storjeno v tej zadevi. O izvoru in naravi privilegijev ter prvih korakih za njihovo pridobitev bomo podali kratko pojasnilo, pri čemer se bomo držali zapisnika prve seje.

Od vsega začetka, od časov, ko se je po prizadevanju sv. Benedikta začelo na zahodu širiti meništvo, so papeži redovnim družinam, da bi lažje uspevale in delale dobro na zunaj, podeljevali privilegije in izkazovali milosti. S časom in s pojavom novih redov so navadno 'ad instar' (podobno, na način) ali po prevzemanju, asimilaciji, kot so temu pozneje rekli, podeljevali iste privilegije, ki so jih prejeli prvi, in dodajali nove, ki so jih, se je zdelo, zahtevali novi časi in spremenjene razmere. Število privilegijev je polagoma tako naraslo, da so odredbe papežev in rimske kurije pogosto bile mrtva črka, ker so redovniki v vsem imeli nasprotno privilegije.

Proti koncu 15. stoletja niso več ustanavljali redov, temveč so želeli dobiti redovnike, katerih namen ne bi bil samo prepevanje slave Bogu in skrb za lastno posvečenje v samostanih s klavzuro in koralno službo, temveč bi smeli iti v javnost in opravljati dušnopastirsko službo, ne da bi bili večji del dneva vezani na klavzuro in kor. Začeli so ustanavljati redovne družbe in prvi so bili teatinci. Za njimi so prišli jezuiti, somaski, piaristi in toliko drugih redovnih družb, ki so se razlikovale v stvareh, ki smo jih navedli, in v preprostih zaobljubah.

Med slovesnimi in preprostimi zaobljubami sta naslednji dve razliki: slovesne zaobljube se opravljajo Cerkvi, preproste pa predstojnikom družbe; slovesne lahko razveže samo Cerkev, in to v zelo redkih primerih, preproste pa predstojnik, in to brez velikih formalnosti.

Ko so redovom privilegiji zrasli previsoko, je Rim odločil, da jih ne bodo več podeljevali redovnim družbam. Toda Cerkev je sčasoma ugotavljala, da so novi redovniki prihajali v položaje, ko niso mogli več naprej in ne skrbeti za večjo Božjo slavo. Tako so spet začeli podeljevati nekatere privilegije in potem še nekatere. Ko so potem ugotovili, da nove redovne družbe delajo v Cerkvi prav toliko dobrega kot stari redovi in je bilo njihovo delovanje zlasti zunaj njihovih domov, so sklenili, da potrebujejo še več privilegijev, in so jim jih zato podelili prav toliko kot starim redovom. Ko so pa začeli podeljevati še nove privilegije, se jih je nabralo brez števila.

Tako se je dogajalo vse do začetka papeževanja Pija IX., ko so že obstoječe privilegije podeljevali novim redovnim družbam. Zadnji so bili rosminijanci. Pij IX. je obnovil prepoved podeljevanja privilegijev v sklopih. Določili so, da mora ustanovitelj prositi za tiste privilegije, ki so mu potrebni za izpolnjevanje poslanstva. Don Bosko je torej februarja 1875 šel v Rim zato, da bi mu podelili privilegije v sklopu, kakor je bilo to nekoč, in poleg tega še odpustna pisma 'ad quemcumque Episcopum' (za kateregakoli škofa).

To je bil tudi predmet, o katerem je na dolgo razpravljal s tajnikom Svete kongregacije za škofo in redovnike mons. Vitteleschijem takoj po prihodu v Rim. Nihče mu v tej stvari ni mogel bolje svetovati kot prav on. Nadškof iz Selevkije ga je vprašal, kakšne privilegije potrebuje. »Veliko,« je odvrnil, »tako za notranji potek redovnega življenja kot za odnos s škofi.« Potem mu je predložil seznam kakih osemdesetih privilegijev.

Nato je potipal okoliščine, ali je kaka možnost, da bi dobil privilegije 'per assimilationem' (po izenačenju) v sklopu, kot jih imajo že drugi redovi. Prelat mu je odgovoril:

»Sveti oče ima vso pravico. On lahko razveljavi zakon, ki ga je sam postavil. Govorite z njim.«

»Monsinjur,« mu je dejal don Bosko in pokazal debelo knjigo, »jaz bom predložil svetemu očetu ta zvezek, ki vsebuje privilegije redemptoristov, in ga prosil, da nam jih podeli v sklopu.«

»Za božjo voljo,« je odvrnil monsinjur, »ne kažite svetemu očetu te knjige, ker bi se prestrašil toliko koncesij in vam jih ne bi podelil. Odvzel bi jih še drugim.«

Don Bosko je uvidel, da je treba ravnati zelo previdno. Ko je bil pri papežu, je napeljal pogovor na privilegije in pokazal, da jih nujno potrebuje, in sicer take, kot jih imajo drugi redovi. Papež mu je odgovoril:

»Prav. Napišite prošnjo.«

»Toda sveti oče, tu je posebna težava. Pred približno tridesetimi leti je bilo sklenjeno, da se ne podeljujejo več v sklopu ali izenačenju.«

»Storite, kakor so storili drugi, ki smo jih potrdili.«

»Težava je v tem, da je ubogi don Bosko prvi v tej stiski. Na tak način so zadnjikrat podelili privilegije pod vašim predhodnikom Gregorjem XVI. Družbi ljubezni 50. dec. 1838.«

»In potem?«

»Vaša svetost ima vso oblast. Kdo ve ali ne bi naredili kake izjeme?«

»Seveda jo bom naredil. Vložite prošnjo na Kongregacijo kardinalov. Oni bodo vse pretresli, se pogovorili in mi potem poročali. Bomo videli, kaj je mogoče storiti. Jaz sem pripravljen narediti še to izjemo.«

Don Bosko se je zahvalil papežu za tako izredno dejanje dobrohotnosti. Toda zanj je bila to težka naloga, saj je moral začeti vse skupaj znova. V nekaj dneh bi moral opraviti delo, ki v normalnih razmerah zahteva mesece in mesece truda. Bil je celo brez latinskega slovarja, da bi preveril kak izraz. Kljub temu se je z dobro voljo lotil dela. Preštudiral je zgodovino privilegijev, zbral je citate iz bul, zbral imena papežev, trenja kanonistov in tako zbral šop privilegijev, za katere je bilo treba določiti, kdaj in kdo jih je izdal. Moral je opraviti težko nalogo iz kanonskega prava, ki jo je pozneje imenoval »obupno delo«.

Sad takega prizadevnega dela sta bili dve prošnji v latinskem jeziku in ena spomenica, ki ji je pozneje tudi dal obliko prošnje, naslovljene na kardinale, kakor bomo še povedali. Prvi dve prošnji sta se nanašali na odpustna pisma za kateregakoli škofa in tretja za podelitev privilegijev, kakor so jih prejeli že drugi redovi. Prvi prošnji je bila dodana še druga v istem smislu za mons. Vitteleschija. Prošnja za izdajanje odpustnih pisem je bila vložena posebej, ker to ne more biti nikdar del privilegijev v sklopu, zlasti ko gre za preproste redovne družbe, temveč se podeljuje v neposredni koncesiji in ne v moči podelitve privilegijev. Vse tri dokumente objavljamo na koncu knjige.

Posledica obeh prošenj je bila takojšen sklic posebne kardinalske komisije 'pro voto'. Na sporočilu tajnika Kongregacije za škofe in redovnike don Bosku je bilo zapisano: V avdienci presvetega očeta dne 26. februarja 1875 je ta na osnovi prošnje imenoval eminence Patrizija, De Luco, Bizzarrija in Martinellija, da izrazijo svojo sodbo. Tajnik nadškof v Selevkiji Vitteleschi. To so bili isti kardinali kot prejšnje leto za potrditev konstitucij. Tem je don Bosko naslovil omenjeno spomenico, ki jo bomo natančneje razčlenili, ker so v njej podani obširnejši razlogi kot v prošnji papežu, kjer je potreba zahtevala, da so bili samo omenjeni.

Spomenica ima dva dela. V prvem delu je govor o privilegijih, v drugem pa o popolnih odpustnih pismih. Opustimo kanonske nadrobnosti in se omejimo na don Boska, kar se tiče njegove skrbi glede njega in njegovih ustanov.

V splošnem uvodu prikazuje pomen plemenitega papeškega dejanja, da podeljuje redovnim družbam tako znamenite usluge. »Privilegiji in milosti, ki se podeljujejo redovom in redovnim družbam, so kakor vrvice, s katerimi so te

ustanove privezane na Sveti sedež. Ker jih samo on podeljuje, omejuje ali celo odteguje po svoji presoji glede na primernost in okoliščine, prihaja iz tega nenehna hvaležnost do tako velikodušnega dobrotnika.«

Ko potem govori o izenačenju privilegijev kake redovne družbe, izrazi svojo izbiro in navede razloge. »Prosil bi, da bi izbrali predvsem zbirko privilegijev redemptoristov ali lazaristov, katerih konstitucije in namen so skoraj isti (sic) kot salezijanski. Iz brevov, ki jih navajamo, so razvidni razlogi, ki so napatili papeže, da so podelili redemptoristom te privilegije. Posebni razlogi, zakaj tudi za salezijansko družbo prosimo iste privilegije, so:

1. Ker nima materialnih sredstev, potrebuje veliko odpustkov in duhovnih darov, da lahko uresničuje svoje cilje.

2. Ta družba se je začela in se utrjuje v zelo viharnih časih, ki so hoteli uničiti vse cerkvene ustanove. Kljub temu je rasla in se razvijala ter odprla veliko ustanov v raznih škofijah in v misijonih. V teh težkih časih, v tako različnih deželah, v tako velikih razdaljah imajo člani salezijanske družbe potrebo po skupnem vodstvu z jasnimi privilegiji, ki so jih poznali in na splošno izvajali drugi redovi.

3. Žalostni časi povzročajo nezadovoljstvo državnih voditeljev, ko vidijo, da se prepogosto zatekamo k Svetemu sedežu. Ko je državna oblast zvedela, da je Sveti sedež podelil nekaj uslug, je docela protipravno in s pretnjo težkih kazni hotela takoj dobiti v roke odloke in predpise, da bi jih podvrgla kraljevemu eksekvatorju. Treba se je bilo ukloniti. Toda niti eksekvatura niti listin ni več vrnila.

4. Ponižni prosilec želi prejeti te usluge, da bi lahko v letih življenja, ki mu po Božji volji še preostajajo, uredil, zedinil in izenačil vodstvo, pri čemer bi privilegije uporabljali skrajno previdno in v določenih mejah, in to samo, ko bi se jasno pokazala večja Božja slava in večja korist za duše.

Kanonisti so glede privilegijev delali naslednje težave: 1. privilegiji so lahko vzrok težav; 2. privilegiji lahko povzročijo spore z ordinariji; 3. nekatere ustanove si lahko pridobijo privilegije, ki jim ne pripadajo.

Ad 1. Če bi bile te usluge nekaj novega, bi to lahko sprožilo vprašanja. Tu pa gre za privilegije, ki se podeljujejo že več kot tristo let, ki so jih stalno nadzorovali, jih razlagali in podeljevali v smislu Svetega sedeža, zato so prej povezava edinosti in enovitosti ter tako izključujejo kakršno koli prerokanje.

Ad 2. Ne more priti do spora z ordinariji, ker škofje in župniki že dobro poznajo privilegije, ki jih imajo od Cerkev potrjene ustanove, in bi v naših krajih budilo začudenje, če bi ena redovna družba imela drugačne posebne pravice kot druga. Ker morajo biti privilegiji v čast papeževi najvišji cerkveni oblasti, kažejo, da je papež ustanovo dokončno potrdil in jo zato obdaril z vsemi privilegiji.

Neki ugleden ordinarij nikakor ne more verjeti, da je naša družba dokončno potrjena, ker ne vidi, da bi bili deležni privilegijev Družbe Služabnikov bolnikov, lazaristov ali Marijinih oblatov.

Ad 3. Prav tako ni mogoče reči, da se s takim podeljevanjem novim redovnim družbam naklanjajo neopravičeni darovi. Saj je vedno rečeno: 'Dummodo Institutis eorum convenient ac regulari observantiae non sint contraria' (če le njihovim ustanovam ustrezajo in niso nasprotni redovni observanci). Dodati je še treba, da lahko take usluge podeljuje samo Sveti sedež, zato jih lahko tudi svobodno spreminja in odpravlja, kakor hitro ugotovi, da je to v korist tistim, ki so jim bile podeljene.

Za neomejena odpustna pisma je bil razlog veliko nujnejši, če se samo pokaže »na različnost škofij, v katerih deluje salezijanska družba: zavetišča, zavodi za misijone za Argentino in drugi (sic), ki jih nameravamo odpreti za Avstralijo in v Hongkongu, kar zahteva pogoste posvetitve klerikov 'extra tempus' (zunaj za to določenega časa). K temu je treba dodati »odstranitev velike ovire ordinarija, v čigar škofiji je več zavodov in zavetišč in že tri leta zavrača posvetitev salezijanskih klerikov.«

Don Bosko končuje s prošnjo in izjavo. »Vse, kar sem do sedaj povedal o podeljevanju privilegijev in o dovoljenju za izdajanje odpustnih pisem, sem storil zato, da podam nekaj razlogov za milost, za katero prosim vaše eminence kardinale. Vendar puščam ob strani vse svoje razloge in prosim vaše eminence, da v svoji modrosti in vednosti odločite, kaj je v večjo Božjo slavo in v korist družbe, ki nastaja in ima potrebo po moralni in materialni podpori, nasvetu in vodstvu.

Že vnaprej izražam zadovoljstvo z vsako vašo odločitvijo in vsi salezijanci vam bodo hvaležni in bodo z neba klicali na vaše eminence Božji blagoslov, da vas Bog še dolgo ohrani v čast svoje Cerkve in korist salezijanske družbe, ki vas bo vedno imela za svoje dobrohotne očete in ugledne dobrotnike.«

Preden je don Bosko zapustil Rim, je šel na obisk h kardinalom, ki so sestavljali komisijo. Videz je bil, da so vsi naklonjeni salezijanski družbi, vsi so imeli spodbudne besede, in ker je sveti oče želel pritrtilni odgovor, naj ne bi bilo ovir. Saj je s sprejemom prošenj papež že pokazal svojo naklonjenost uslišanju.

V Rimu je don Bosko pustil svojega zastopnika v osebi odvetnika don Karla Menghinija, znanega pisarja v Kongregaciji za škofo in redovnike, ki mu je pomagal mons. Fratejacci, ki je užival velik ugled in bi lahko ugodno vplival na kardinale v komisiji.

Nekaj dni po prihodu iz Rima je v Turinu prejel od kardinalske komisije dopis, v katerem so postavili dvoje vprašanj: 1. Ali je salezijanska družba po dokončni odobritvi konstitucij 3. aprila 1874 naredila kak napredek? 2. Na kake težave je družba naletela, da se je čutila prisiljena prositi za podelitev privilegijev v bloku?

Don Bosko je odgovoril na kratko 12. aprila in najprej navedel napredek od 3. aprila 1874 do 3. aprila 1875, potem pa še težave, ki jih je imel in je zaradi njih prosil za posamezne privilegije.

Prvo pojasnilo

To leto smo uporabili za utrjevanje določil zlasti tistih členov konstitucij, ki so bili uvedeni pred dokončno potrditvijo. Noviciat je bil preurejen in točno upravljan v smislu navodil, ki so jih svetovali njihove eminence kardinali. Število redovnikov se je povečalo in število novincev je daleč čez sto; vsi obetajo dober uspeh. Posamezne hiše so močno povečale svojo žetev in zato je bilo treba dobiti nove delavce. Poleg že navedenih smo lansko leto dobili še naslednje nove ustanove:

1. Upravo javnih šol v Morneseju v škofiji Acqui.
2. Upravo javnih šol v Borgu San Martino v škofiji Casale.
3. Novo hišo hčera Marije Pomočnice, ki so v soglasju s krajevnim ordinarijem prevzele skrb za perilo in obleko v malem semenišču v že imenovanem Borgu San Martino.
4. Zavetišče in javno cerkev v Buenos Airesu v republiki Argentini.
5. Zavod in javno cerkev za misijone v San Nicolásu, večjem mestu nedaleč od območja, kjer še živijo divja ljudstva. Dvajset salezijancev se z učenjem jezika in tamkajšnjih navad pripravlja na odhod prihodnjega meseca oktobra.
6. Cerkev v čast sv. Janezu Evangelistu s pripadajočim zavetiščem za revne dečke, prostori za javne šole in zabavni vrt za praznične dni. To je v Turinu, ob svetišču protestantov, na področju, kjer živi približno trideset tisoč prebivalcev, pa ni cerkve za katoliško bogoslužje.

V vseh zavodih družbe narašča število gojencev in varovancev in povsod se gradijo in širijo stavbe, da bi lahko sprejeli čim večje število dečkov, ki prosijo za sprejem.

Z župniki in škofi se odlično razumemo, tako da jih lahko vse imenujemo naše dobrotnne zaščitnike v vsem, kar dovoljuje njihova avtoriteta. Izvzeti moramo samo enega ordinarija, s katerim pa, upamo, bomo lahko živeli v miru, kakor hitro se bodo odpravili vzroki nesoglasja. Nekateri je tudi zanimalo, ali njeni člani pogosto zapuščajo salezijansko družbo in povzročajo nevšečnosti v njihovih škofijah. Lahko zagotovim, da jih je do sedaj zapustilo družbo zelo malo v času preizkušnje, med njimi pa ni niti enega, ki bi bil že dokončno sprejet v družbo. Zato ni mogoče govoriti o tem, da bi kateri od naših v kateri škofiji povzročal nevšečnosti.

Zgodilo pa se je, da nekateri fantje, ki so bili sprejeti in poučeni v naših domovih in so vstopili v škofijska semenišča, niso bili dovolj uspešni. Toda mi ne moremo biti odgovorni niti za uspehe niti za neuspehe naših gojencev, ko zapustijo naše vzgojne zavode in se vračajo v svoje družine ali gredo v kak drug zavod ali v semenišče. Vse drugo je v poročilu iz lanskega leta, ki sem ga podal za dokončno potrditev konstitucij.

Drugo pojasnilo

Odkar je njegova svetost lansko leto milostno potrdila naše konstitucije, mi je bilo svetovano, da naj ne prosim podelitve, temveč samo odobritev določenih privilegijev, pooblastil in duhovnih milosti, ki so potrebne, da kaka cerkvena ustanova lahko ohrani svojo avtonomijo in dosega cilje, ki so usmerjeni k večji Božji slavi. Naletel sem na naslednje težave: 1. Ker ni mogoče predvideti vseh primerov, je treba čakati na določen dogodek in po potrebi prositi predstojnika za ustrezno dovoljenje. To je mogoče za kako posamezno hišo, ne pa za družbo, ki ima osemnajst zavodov v raznih škofijah. 2. Ker ne poznamo kongregacij, na katere naj naslovimo prošnje, izgubimo veliko časa, preden dobimo potreben odgovor.

Lansko leto sem vložil prošnje za nekatere stvari, ki so se mi zdele potrebne. Toda po enoletnem dopisovanju sem moral sam osebno iti v Rim, si poiskati v posle uvedeno osebo in rešiti posamezne primere.

3. Z veliko težavo dosežemo stvari, za katere prosimo. Sveto penitenciarijo sem prosil za pooblastilo, ki ga imajo vse redovne družbe, a so mi vse ovrgli. Nekatere kongregacije so mi odobrile nekaj pooblastil, zavrgle pa so najpomembnejša, kakor sta dovoljenji, da hranimo pri sebi prepovedane knjige in da dajemo papeško odvezo v smrtni uri članom naše družbe. V drugih kongregacijah so spreminjali prošnje, tako da jim ni bilo ugodeno. Tako smo prosili dovoljenje, da bi darovali sveto mašo eno uro pred zoro ali eno uro po poldnevu. Dovolili so nam, pa samo za čas misijonov, medtem ko se taka potreba lahko pojavi tudi ob drugem času.

4. Poleg zgoraj omenjenih nevršečnosti je še vprašanje taks, poštne, agencij in uradov. Tako na primer en sam breve stane tisoč frankov. Res je, da je dobrohotnost prefekta Kongregacije zmanjšala dolg na 120 frankov; to je sicer majhna vsota, a težko breme za družbo, ki nima nikakršnih prihodkov in se vzdržuje samo s pomočjo Božje previdnosti in mora skrbeti za več kot sedem tisoč dečkov in štiristo članov družbe, ki mora imeti odprtih za Božjo službo osemnajst cerkev in poskrbeti za vse potrebno. Po vsem tem obnavljam prošnjo za podelitev privilegijev, kot jih imajo druge redovne družbe. Z njihovo pomočjo bi lahko oskrbeli domove z vsem potrebnim in cerkve z nujno opremo.

Turin, 12. aprila 1875

duh. Janez Bosko

Pretilo je, da se bodo stvari zavlekle in zavlekle so se veliko bolj, kot si je don Bosko lahko mislil. Tako je od štirih kardinalov manjkal sedaj eden, sedaj drugi, tako je kardinal Bizzarri bil iz Rima celo drugo polovico maja in nekaj časa v juniju in kardinal De Luca tri tedne meseca julija. Včasih so zadeve kongregacij, ki so jim pripadali, zadrževale katerega izmed njih. Zatem je prišlo poletje, ko po besedah odvetnika Menghinija »predlaganje določenih izrednih vprašanj vzbuja začudenje med velezaslužnimi sodniki«. Kakor koli že, teden za tednom je potekal in tako so prišli do konca septembra.

Toda don Bosku se je mudilo z duhovniškim posvečenjem enajst sobratov z večnimi zaobljubami, za katere bi bilo nemogoče upati, da bi jih posvetili v Turinu. Zato se je 16. julija obrnil »na neizčrpno usmiljenje in milostljivost« svetega očeta, da bi podelil pooblastilo za te salezijance, da bi jih posvetil katerikoli katoliški škof zunaj rednega časa. Za štiri je prosil tudi za spregled starosti.

V potrditev svoje prošnje je papežu predložil tri razloge: »S tem pooblastilom bi vaša svetost zelo podprla salezijansko družbo, ki naj bi prihodnjo jesen odprla en misijon in en zavod v republiki Argentini, kamor naj bi poslala veliko število svojih članov, ki naj bi bili zvečine duhovniki. Tako bi dobili tudi več Božjih služabnikov, ki bi jih poslali v javne in zasebne cerkve in oratorije, kakor pač dobivamo prošnje. To bi bilo tudi v veliko pomoč salezijanski družbi, ki se ji nenehno množi žetev in s tem potreba po evangeljskih delavcih.«

Papež je prepustil zadevo kongregaciji za škofo in redovnike, katere tajnik je s pismom 2. avgusta sporočil don Bosku, da je papež »delno« ustregel njegovim

željam. Nato je Sigismondiju izročil odlok, iz katerega bi lahko razbral »namen in obseg privolitve«. Don Bosko je ves hvaležen pisal zahvalno pismo njegovi ekscelenci: »Prejel sem vaše pismo in se vam iz srca zahvaljujem za dobroto, ki nam jo izkazujete. Zelo sem vam hvaležen. Potrudil se bom, da izpolnim pogoje, ki so nakazani v pismu. Želel bi si samo, da me ne bi postavili pod nadzor našega nadškofa.«

Toda odlok mu je povzročil grenko razočaranje. Njegovi prošnji so ustregli v najmanjši meri. V moči že odobrenega pooblastila, da izdaja odpustna pisma, lahko to uporabi za pet članov. In to še ni bilo vse: v odloku ni bilo govora o posvetitvi zunaj določenega časa. Pa tudi to še ni vse: v drugem pismu, ki je prišlo kmalu za prvim, je mons. Vitteleschi pisal, da to ne velja za spregled starosti.

Don Bosko se je znašel v velikanskih težavah. Skušal je zadevo rešiti tako, da je vrnil mons. Vitteleschiju pismo, prepričan, da bo odločitev mogoče spremeniti. Brez uspeha. Tajnik kongregacije je odgovoril, da je bilo to vse, kar je bilo z mnogim trudom mogoče doseči. Zato mu je vse skupaj vrnil in pripomnil, da don Bosko verjetno ni doumel pomembnosti zadeve. Potem je nadaljeval: »Namesto da bi vam podelil to pooblastilo (sic), je sveti oče hotel, da bi pisal turinskemu nadškofu, da bi sprejel vaša odpustna pisma. Dovolil sem si omeniti, da bi to bilo isto kot narediti luknjo v vodo. Tedaj je njegova svetost privolila, da bi peterim po vaši izbiri dal dovoljenje, da jih lahko posvetijo njihovi izvorni škofje, ker je bilo iz podatkov razvidno, da so vsi razen dveh iz drugih škofij in ne iz turinske. Če nisem dosegel zunaj časa, je bilo zato, ker niste tega izrecno prosili. Če ni hotel dati spregleda starosti, je bilo zato, ker ste izmed enajstih lahko izbrali tiste, ki tega ne bi potrebovali. Zato velja odlok, ki vam ga vračam (sic); drugače ni mogoče narediti.

Če boste med tistimi, za katere prosite spregled starosti, izbrali one, ki jih nameravate dati posvetiti, mi sporočite, da bom lahko vložil tovrstno prošnjo, kar bo mogoče tudi narediti zunaj časa. Za druge pa izdajte odpustna pisma za turinskega nadškofa.« Prav tiste dni pa je papež dobil v roke pritožbo turinskega in ivrejskega ordinarija zaradi Ustanove Marije Pomočnice. V Rimu pa, kakor bomo videli na koncu tega poglavja, niso hoteli, da bi se nasprotje v Turinu še poglobilo, pri čemer bi izgubilo škofovsko dostojanstvo.

Kaj naj bi storil don Bosko? Imeti potrpljenje in se zadovoljiti s tistim malim, kar so mu pustili? Tako je tudi storil. Napisal je dvoje prošenj, v katerih je prosil spregled starosti za tri in za petero izbranih apostolski indult za zunaj časa. Za eno in drugo je dobil 27. avgusta sporočilo 'Sanctitas sua benigne annuit' (njegova svetost je dobrohotno privolila).

Istega meseca je kardinalska komisija imela pripravljajno sejo, na kateri so v obliki prošnje prebrali don Boskov dopis. Zgodovina podeljevanja privilegijev 'per communicationem' je vzbudila splošno začudenje. Dopis je bral mons.

Bianchi, ki ni bil prav nič naklonjen salezijancem, sicer pa poštenjak in nepristranski. Kardinali, ki so bili prepričani, da je spis bil delo odvetnika Menghinija, so branje prekinjali z znamenji živahnega odobravanja. Mons. Bianchi je neustrašeno bral naprej. Ko je končal, so vsi enoglasno hvalili. On pa je vprašal:

»Je eminentam ugajal ta spis?«

»Odlično,« se je glasil odgovor.

»Kdo, mislite, ga je sestavil?«

»Odvetnik Menghini! Tu se vidi njegova bistrina.«

»Prav, gospodje. Ta spis je sestavil don Bosko.«

Vsi so zastrmeli nad poznanjem kanonskega prava. Menili so, da je spis sestavil Menghini, napisal pa naj bi ga Bianchi. Ko je zadnji potrdil svojo izjavo, so osramočeni utihnili zaradi prevelikega odobravanja, ki so se ga skoraj sramovali, saj naj bi s tem nekako vnaprej odločili sodbo.

Za razpravo, ki je ni hotelo biti od nikoder, naj bi poskrbel mons. Vitteleschi, ki je zadevo od vsega začetka zaupal piscu Menghiniju, ki naj bi pripravil predlogo. Pisce imenujejo osebe, ki pripravljajo gradivo, o katerem naj bi rimske kongregacije izrazile svoje mnenje in svoj posvetovalni glas. Pišejo jih za to nastavljeni uradniki na osnovi predlogov, ki jih dobivajo od prefektov kongregacij in od tajnikov, jih dajo natisniti in jih razdelijo med člane komisije. Toda dobri advokat ni bil samo goli zbiratelj gradiva, temveč se je ves zavzel za don Boskovo zadevo, saj ga je zelo cenil. Zato je stvar globoko preštudiral, zbral ogromno gradiva in vse lepo predstavil. Tudi don Bosko je bil z delom zadovoljen. Podali bomo kratek pregled, da si bodo tisti, ki so že slišali, kar smo povedali, ali bodo še imeli priložnost slišati, lahko ustvarili jasno podobo o tej zamotani zadevi.

Predloga se začinja z naslednjo ugotovitvijo: »Zares je nekaj čudovitega, da si Sveti sedež sredi silnega viharja, ki hoče uničiti cerkvene redove, prizadeva priklicati v življenje družbe in redove, ki skušajo izgubljene sile nadomestiti kot pomožne čete z novimi močmi in priti tja, kamor tudi oni ne bi mogli priti.« Sledi zgodovinski prikaz salezijanske družbe, kjer mojstrsko predstavlja ovire, ki jih je postavil na pot turinski ordinarij zlasti v tem, kar se tiče kanoničnega izvzetja in pripustitve k svetim redovom. Ko je tako pripravil ozračje, se je obrnil na vprašanje: »Ustanovitelj je zaradi teh ovir in tudi zato, da bi njegova ustanova bila deležna vseh privilegijev, ki so bili podeljeni mnogim družbam, ki gotovo ni manj zaslužna po izrednih dejanjih v korist vere in civilne družbe v dolgih štiriintridesetih letih, na začetku tega leta predložil dvoje prošenj.« Gre za dvoje prošenj za dokončno pravico izdajanja odpustnih pisem in za podelitev privilegijev. Ko je bilo poročilo prebrano, se je začela živahna razprava.

Razprava je bila javna in stvarna. V prvem delu, ki obravnava odpustna pisma, se po predstavitvi raznih teorij in zgodovine tega privilegija postavi vprašanje, »ali je primerno, da se privoli v prošnjo duhovnika Janeza Boska, ustanovitelja zaslu-

žne ustanove«. Zdi se, da se ne bi smelo zlahka dovoliti. Razlogi so trije: 1. ker se ta milost le redkokdaj podeljuje; 2. ker so nekateri redovi, kakor je nakazal poročevalec, brez tega privilegija, četudi imajo že stoletno izročilo, bi bilo mogoče pre-nagljeno, če bi ga podelili družbi, ki je komaj nastala in ima tako in tako reskript, ki ji daje pravico za izdajanje odpustnih pisem za deset let za krajevnega škofa; 3. ker je Sveta kongregacija v tej zadevi zelo zadržana in ga le redko podeljuje.

Temu se ugovarja takole: »Podelitev tega redkega privilegija bi lahko podprla hiter in čudovit razvoj salezijanske družbe, ki se je porodila v teh težkih časih v korist vere in človeštva. Naklanjati izredne privilegije in nagrajevati posebne zasluge je stvar papeža, ki ima za to vsa kraljevska pooblastila.« Posvet naj pokaže, da se je tako ravnalo tudi v prejšnjih časih. Tukaj je treba pohvaliti spretnost sestavljalca tega poročila, ki navaja Tomassinija, »ki pripisuje podelitev posebnih izvzetij pretiranim zahtevam, svojeglavostim in še hujšim grdobijam, zaradi katerih so nastale nemogoče razmere«. Nato nadaljuje: »Zato ni odveč razlog, ki ga navaja duhovnik Bosko, o odvečni strogosti turinskega nadškofa pri ordiniranju salezijancev.«

V drugem delu, ki govori o podeljevanju privilegijev, nakaže dvojni način podelitve: eden je 'absoluta, plena et perfecta' (brezpogojen, poln in popoln), drugi pa 'imperfecta et relativa' (nepopoln in odvisen) in pripominja: »Da izključi vsako razlago, ki bi v dvomu lahko zavračala redno jurisdikcijo krajevnega škofa, don Bosko zelo goreče prosi podelitev privilegijev, ki so jih prejeli drugi redovi, kjer izrecno navaja Red presvetega Odrešenika.« Potem navede nekaj primerov podeljevanja privilegijev v neopredeljeni dobi in nadaljuje: »Don Bosko, spodbujen od teh primerov, ki ne segajo daleč nazaj v preteklost, navaja v lastnoročno napi-sanih zgodovinskih podatkih razne razloge.« Pri navajanju štirih razlogov, ki jih dobro poznamo, sestavljaavec zgovorno pove: »Če kak čolniček potrebuje malo vesel, ne moremo istega trditi za veliko ladjo, ki potrebuje številno posadko in mogočno gonilno silo ter veliko drugih pomočnikov, da lahko hitro plove po svoji poti, to so pa prav privilegiji glede na družbo, ki je bila pravkar dokončno odobrena.«

Po teh »za« so prišli proti. Zdi se, da se tej podelitvi upirajo trije razlogi: 1. Podelitve privilegijev ni bilo že dalj časa. Če torej svetemu očetu predlagamo naše mnenje, potem bi to moralo biti v skladu s prakso, saj gre za disciplinske reči. 2. Med pravili papeške pisarne, ki jih je odobril Pij VI., sta dve, ki zahtevata, da je treba take privilegije podeljevati 'specificice et nominatim' (izjemoma in poimensko), in to toliko bolj, ko gre za družbo s preprostimi zaobljubami, ki nima privilegija reda. Imajo toliko, kolikor se jim je izrecno podelilo. Samo redovi uživajo bolj široko izvzetost od škofove jurisdikcije, čeprav so v moči konstitucije 'Inscrutabili' Gregorja XV. v sedmih členih tudi oni podvrženi redni škofovi jurisdikciji. 3. Redovom in redovnim družbam je bilo podeljenih veliko privilegijev v moči komunikacije. Sedaj pa naravna pamet dá misliti, ali ta in ta

izjemna pravica, ali ta in ta milost ustreza don Boskovi ustanovi, ki, čeprav zelo pohvaljena, kaže znake družbe 'sui generis' (svoje vrste) in bi zato bilo bolje, če bi ostala pod jurisdikcijo krajevnega ordinarija. Zato se zdi, da je bolje vnaprej preprečiti težave in predvideti hudo, preden se uresniči.

Ko je poročevalec odgovarjal, je pustil ob strani splošna načela in menil, da bi bilo bolje razpravljati o razlogih, ki bi jih predložili papežu v presojo. On je najvišji in neodvisen razdeljevalec takih milosti in privilegijev. Zato je naloga njihovih eminenc, da izrečejo svoje mnenje na osnovi okoliščin, kraja, časa in ljudi, pri čemer naj bi upoštevali zlasti ustanovitev pred kratkim časom, čeprav je ta ustanova kljub maloštevilnim letom obstoja uresničila to, česar drugim tudi v dolgem obdobju ni uspelo.

Tukaj so navedli dvoje razlag iz prejšnjega aprila. Posvet se opravlja v korist prosilca. Ne bomo se ponavljali. Ker pa je poročevalec navedel nove podatke o napredku družbe, ki kažejo postopen razvoj, nočemo prikrajšati bralcev.

1. Veliko salezijancev se je uveljavilo z leposlovnimi in zgodovinskimi deli ter s šolskimi knjigami, ki so bile natisnjene in so v rabi v javnih ustanovah. Med zgodovinskimi deli je požel veliko pohvale Evangelist iz Wittenberga in protestantska reforma v Nemčiji izpod peresa duhovnika G. B. Lemoyna, ravnatelja salezijanskega zavoda v Lanzu, kakor tudi Življenjepis Krištofa Kolumba istega avtorja. Kakih dvajset članov je umrlo v duhu posebne svetosti in o vseh so napisali življenjepise.

2. Za cerkveno uporabo so sestavili, razmnoževali in natisnili veliko glasbenih del in s tem olajšali učenje igranja na orgle in petja.

3. Družba ima svojo tiskarno in knjigovoznico, kjer nenehno delujejo štiri stroji, ki jih žene parna lokomotiva in zaposluje 130 ljudi. Naravnost čudovit je razvoj Katoliškega branja, ki izhaja že 23 let in ga je blagoslovil in priporočil sveti oče v posebnem pismu, ki ga je v njegovem imenu sestavil kardinal vikar. Zato se ni čuditi, da je ena izmed knjig z naslovom Preskrbljeni mladenič bila v nekaj letih natisnjena in razprodana v milijon izvodih.

4. Družba ima v gradnji več poslopij: a) Velika razširitev zavoda v Alassiu, kjer bo mogoče dvigniti število gojencev od 200 na 400. b) V Sampierdareni se širi sedanja stavba, tako da bo mogoče sprejeti trikratno število gojencev. c) Prihodnjega oktobra bodo odprli tri hiše za redovnice hčere Marije Pomočnice v Alassiu, Lanzu in Valdoccu, kjer že 30 let deluje javna hiša. To hišo so za velike denarje pravkar kupili in se bodo tja naselile hčere Marije Pomočnice, ki se bodo zavzele za moralno in versko vzgojo tamkajšnjih deklic. č) Končno še Ustanova Marije Pomočnice, ki zbira fante, stare od 16 do 30 let in jim daje priložnost za študij cerkvenih znanosti. Število teh bo prihodnje leto presehalo sto.

Učen in previden prikaz se je končal takole: »Ta razmišljanja, povezana z vsem, kar smo že povedali na preteklem posvetovanju v razpravi o potrditvi konstitucij, dajejo veleuglednim eminencam osnovo, iz katere boste lahko z znano zrelostjo in pametjo odgovorili na naslednje:

DVOMI

I. Ali je mogoče in kako naj se to zgodi, da bi odobrili odpustnih pisem za kateregakoli katoliškega škofa zunaj časa v korist salezijanske družbe?

II. Ali in kateri privilegiji naj se podelijo v korist iste družbe?

Živa don Boskova želja je bila, da bi se zadeva privilegijev končala pred koncem jesenskih počitnic, ker se je bližal čas odhoda misijonarjev v Ameriko. Vendar pa tudi zavlačevanje ni bilo brez koristi, ker sta odvetnik Menghini in mons. Fratejacci, ki je bil tudi »zelo zavzet« za stvar, lahko skupaj bolje izoblikovala posvet, morda prav zato, da je z dopisovanjem obeh prijateljev don Bosko lahko natančneje spoznal miselnost razsodnikov.

Kardinal Patrizi, papežev vikar, je bil vedno naklonjen don Bosku in je rad predsedoval tej posebni konferenci. Bil je navdušen, vendar je trdil, da se uklanja mnenju svojih kolegov. Kardinal Luca, odločen človek, ni mogel trpeti predsodkov kot kak drug član sveta. Njegova navzočnost je bila za don Boska nadvse koristna. Kardinal Martinelli se je v pismu z dne 9. julija don Bosku zahvalil za obisk don Lemoyna in don Bonettija, ki sta mu izročila nekatera svoja dela. Don Bosku je še posebej pisal: »Ob tej priložnosti se spominjam tudi dolžnosti, da se vam zahvalim za knjižico z naslovom Marija Pomočnica, ki ste mi jo poslali. Iz čudovitega načina, kako je zrasla ta cerkev, se zares lahko reče 'Maria aedificavit sibi domum' (Marija si je zgradila hišo).

Vendar ti trije kardinali niso bili najvplivnejši. Glavni vpliv je prihajal od kardinala Bizzarrija, na katerega je vplival mons. Vitteleschi. Prefekt Kongregacije za škofo in redovnike je v svojih spisih o kanonskem pravu poudarjal: 'in praesens difficillime conceditur' (v sedanjem času se z največjo težavo podeljuje). Ni mogel reči 'nullimode' (nikakor), ker je bila milost odvisna od najvišje papeževe volje, vendar se je njegova težnja jasno kazala. Sestavljavec Menghini, ki se je nujno moral posvetovati z njim, je navajal težave, ki jih je izvedeni odvetnik skušal omiliti, kakor je to razvidno iz spisa, vendar vedno zelo milo in preudarno. Ta celo trdi, da je pisal poročilo »pod pritiskom kardinala prefekta, ki bi hotel, da bi on izpolnil, česar v vesti in pravičnosti nikakor ni mogel storiti«. Lahko si predstavljamo težave, ki jih je ubogi Menghini moral prestatati zaradi znanih kardinalovih pomislekov.

Moramo še pripomniti, da sta prefekt in tajnik avgusta jasno dala vedeti, da je podelitev v celoti nemogoča. Pozneje se je kardinal nagibal k odločitvi, da bi podelili določeno število privilegijev, nikakor pa ne vseh. Bil pa je odločno proti popolnim odpustnim pismom.

Pod vtisom pogovora z mons. Vitteleschijem je odvetnik še istega meseca predlagal don Bosku »kot sin svojemu očetu«, da bi po poti spoštljivosti prosil za podelitev »vsaj nekaterih glavnih privilegijev, recimo odpustnih pisem 'etiam ad Episcopum originis' (tudi za krajevnega škofa), izvzetje od obiska in

druge posebne privilegije in duhovne milosti«, ki bi jih hotel nakazati. Vendar je vse prepustil njegovi modrosti in uvidevnosti. Tukaj bi bilo dobro, če bi lahko vedeli, kaj mu je don Bosko odgovoril. Ker o tem ni dokumentov, se nam zdi dovoljeno, da zgradimo odgovor na Menghinijevem odgovoru: »Tudi jaz sem mnenja, da moramo priti do trdnega, odločnega, ne pomanjkljivega stališča, kot berači prosijo za majhne usluge, ki koristijo bolj tistim, ki delijo, kot tistim, ki prosijo. Velikih del ne smemo izvajati napol, kajti na žalost je res, kar pravi 'benefacta male collata maleficia existima' (slabo podeljene usluge imej za hudo-bijo). Pišite in storite vse potrebno kot dober general. Vedite, da nasprotovanja žal so.«

Don Bosko je bil prepričan, da mons. Vitteleschi ni nasproten. Ni pa vedel, da mu je tajnik Kongregacije za škofe in redovnike ob naročilu, da naj napiše poročilo, dejal: »Ta don Boskova prošnja je nekaj čudnega. Napišite preprost listič, da bo nekaj.« To se pravi, podajte neko površno poročilo, toliko da se prošnja spravi v tek.

Bližal se je čas razprave. Don Bosko je v skrbi glede na način, kako se je stvar razvijala, sledil Menghinijevemu nasvetu: zavzel se je naravnost pri komisiji in priporočil svojo zadevo. Zato je posameznim kardinalom in mons. Vitteleschiju poslal naslednje pismo:

Velespoštovana eminenca! Če bi po naključju v teh dneh bil v Rimu, bi skušal opraviti zahtevno dolžnost, ki jo čutim v svoji vesti: šel bi pozdravit vašo eminenco in vam priporočil salezijansko družbo, za katero ste naprošeni, da izrečete nadvse pomembno sodbo, to je za podelitev privilegijev, ki so jih deležni redovi, ki jih je potrdila Cerkev. Dovolite mi, da izkoristim to pismo.

Vaša eminenca se je pokazala dobrega očeta in velikodušnega dobrotnika v času potrditve naše družbe. Sedaj blagovolite še nadalje izkazovati svojo naklonjenost, da bi ta preprosta družba lahko dosegla znamenito uslugo podelitve privilegijev. Ta dodelitev bi prinesla dve veliki koristi:

1. Salezijanska družba bi s tem bila postavljena pred cerkvenimi dostojanstveniki na isto raven z drugimi družbami.

2. Prihodnjega oktobra bi se morali salezijanci odpraviti v republiko Argentino in tam odpreti zavod za misijone. Na željo tamkajšnjega ordinarija naj bi prevzeli tudi šole in javno cerkev v San Nicolásu de los Arroyos. Nadvse zaželeno bi bilo, da bi naši redovniki bili deležni privilegijev in drugih duhovnih darov, ki so jih deležni drugi redovniki, ki delujejo na tistem obširnem področju.

Na ta način bi tudi »odstranili razlog nasprotovanja ordinarija turinskega mesta, ki se ne da prepričati, da je salezijanska družba dokončno potrjena, ker nima dokaza, da je obdarjena s privilegiji drugih redovnih družb. Vendar prepuščam vse vzvišeni in razsvetljeni modrosti vaše eminence, ki ji tako zaradi izkazane dobrote kakor tudi zaradi tistih, ki jih boste še izkazali salezijanski družbi, izražam najglobljo hvaležnost. Vsi salezijanci bomo dvignili k Bogu prošnjo, da vas še veliko let ohrani v svoji neizmerni dobroti.

Medtem ko se v vseh salezijanskih hišah opravljajo molitve in posti, da bi Bog navdihnil vašim eminencam tisto, kar je v večjo Božjo slavo, čutim zadovoljstvo, da lahko poklekнем in vam z največjim spoštovanjem poljubim sveti purpur.

*Vaše velespoštovane eminence najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko
Turin, 11. septembra 1875*

Razpravo, določeno za 9. september, so morali prenesti na 16. september. Kar govorijo in pravijo na takih zborovanjih, ne more biti predmet zgodovine, ker je vse obdano z obveznim molkom. Lahko se marsikaj pove, vendar takim govoricam ni mogoče popolnoma zaupati. Vsekakor pa se ne spodobi zgodovinarju, da bi izrabljaj tako nečiste vire.

Prav tistega 16. septembra je mons. Vitteleschi končeval službo tajnika Kongregacije za škofe in redovnike, ker je bil povzdignjen k svetemu purpurju. Svojo službo je končeval s poročilom o don Boskovi zadevi. Pravzaprav je že pred dvema dnevoma izročil vse zadeve svojemu namestniku, vendar je hotel ohraniti zase poročilo o don Bosku. Zato se je udeležil seje kardinalske komisije.

Seja, ki so jo začeli ob devetih, se je končala ob dvanajstih. Kaj so odločili? Uradno se ni zvedelo nič. Sklepe naj bi sporočili v prihodnji avdienci papežu, ki naj bi tudi rekel zadnjo besedo. Ker pa je bil naslednjega dne konzistorij, na katerem naj bi nastopili novi kardinali, se je zdelo, da avdienca ni bila mogoča. Zato bi morali na dokončno sodbo počakati do prihodnjega tedna in v tem primeru poročila ne bi podal več kardinal Vitteleschi, temveč njegov namestnik. »Če bi bil tukaj kardinal Berardi!« je v nekem pismu vzkliknil mons. Fratejacci, ki si je od njega obetal učinkovit poseg pri papežu. Vendar je kardinal Berardi bil zunaj Rima. »Toda kljub temu,« je dodal dobri monsinjor, »je tukaj naša dobra mati Pomočnica, ki bo, kakor že v drugih okoliščinah, prepričala svetega očeta, da bo storil tisto, kar bo v večjo Božjo slavo in za rast nove ustanove, ki jo vsi cenijo in imajo radi.« Nato je nadaljeval svojo pripravljenost in zapisal: »Karkoli lahko storim za vas, to že veste, sem vedno pripravljen storiti. Ukazujte in vse bomo storili radostnega srca in z največjim veseljem.«

Pa je prišlo nepredvideno in nepričakovano. Novi kardinal, ki mu po konzistoriju ne bi bilo treba več skrbeti za to, si je zadal nalogo, da je, kot pravi mons. Fratejacci, »po izredni poti«, kar pomeni »na nenavaden način«, poročal papežu o sklepih komisije. Naslednjega jutra je odvetniku Menghiniju, ki ga je vprašal o sklepu kongregacije, odgovoril: »Gotovo, ko bo don Bosko zvedel o temi, ne bo zelo zadovoljen.«

In sedaj končno izid. Na prvi dvom o izdaji odpustnih pisem se je odgovor glasil: 'Negative et ad mentem' (negativno in v smislu). Smisel pa je bil, da bi monsinjorju nadškofu v Turinu sporočili prošnjo vrhovnega predstojnika salezijanske družbe, ki prosi za pravico izstavljeti odpustna pisma za kateregakoli škofa in zunaj časa, in zanikanje takih privilegijev s strani Kongregacije, in to

toliko bolj, ker je že imel to dovoljenje z dne 3. avgusta 1874. Pri tem je spodbujala nadškofa, da naj to upošteva in zato ni treba, da bi stvari drugače urejali, saj je imel v rokah potrebno dovoljenje. Na drugi dvom o podelitvi privilegijev se je odgovor glasil: 'Communicationem, prout petitur, non expedire' (podelitev, kakor se prosi, ne pride v poštev). Vendar so pripomnili, da naj prosi svetega očeta, da bi razglasil domove salezijanske družbe, ki imajo vsaj šest članov, za izvzete iz škofove jurisdikcije v vsem, kar se tiče notranje discipline in uprave, razen jurisdikcije ordinarija, ki se tiče cerkva, podeljevanja zakramentov in pastoralne službe.

Ko je dobri Menghini prebral, da je treba odlok hkrati poslati tudi turinskemu ordinariju, ni mogel verjeti lastnim očem. Sicer pa je v pismu don Bosku menil: »Nočem načenjati vprašanj. Vi v svoji modrosti veste 'quid agendum'« (kaj je treba storiti). Dobro je vedel, da je v vsej tej zadevi don Boska treba spodbujati z mislijo, da mu je sveti oče naklonjen. Ko je bil v avdienci pri papežu, da se mu je zahvalil za imenovanje za kanonika v kolegiju Sant' Eustachio, je izrecno govoril o don Bosku in povedal, da ga je papež pozorno poslušal. O tem je takoj obvestil don Boska.

Po pravici je don Bosko po svoji navadi silno trpel zaradi grenkega razočaranja, vendar v popolnem dušnem miru. Toda vdanost še ne pomeni strinjanje s porazom.

Ko zgodovinar skuša najti vzrok dogodka, nima drugega izhoda, kot da se vrne na začetek. Misel, da bi tako ugledni ljudje v tako silno pomembni zadevi delali iz strasti ali iz kakršnihkoli neprimernih razlogov, bi pomenila obdolžiti jih nedokazane krivice. Če vzamemo za izhodišče miselnost uslužbencev papeške pisarne, ki jih služba veže s prakso in so po navadi nenaklonjeni novotarijam, je možnost razdora med turinskim ordinarijem in Svetim sedežem morala vplivati na sodnike in posredno delala skrbi tudi svetemu očetu. Odločen odpor Turina je dajal razlog za strah, da bi nasprotovanje med don Boskom in nadškofom lahko povzročilo spor z Rimom, in to prav v trenutku, ko je bila sloga celotnega episkopata s papežem Cerkvi nujno potrebna. Tukaj je jedro vprašanja.

Preteklo je komaj mesec dni od vseh teh dogodkov in od povišanja mons. Vitteleschija v kardinala, ko je ta nenadoma umrl. Močna tifusna mrzlica mu je vzela življenje v nekaj dneh. »Dogodek, ki ga moramo dobro premisliti,« je vzkliknil mons. Fratejacci. V svoji živahni domišljiji je v tem videl celo Božji prst.

Blaženi je aprila 1876 dobil plemenito kardinalovo družino še vso v žalosti zaradi nepričakovane in – kakor smo rekli – skrivnostne smrti. Dne 11. aprila je kardinal Martinelli rekel, da so težave prihajale od mons. Vitteleschija. Vendar smo lahko gotovi, da ta ni ravnal tako sovražno iz nasprotovanja don Bosku. Glavni vzrok neuspeha je treba iskati daleč zunaj Rima.

10.

POGLAVJE

ŽIVLJENJE V ORATORIJU LETA 1875

ŽIVLJENJE V ORATORIJU LETA 1875 nam daje snov, s katero bomo zaposlili naše bralce v dveh ne ravno kratkih poglavjih. Poskusili bomo preprečiti nevarnost, da bi ponavljali vedno iste stvari. Da ne bomo nosili drv v gozd, se bomo omejili samo na najznačilnejše dogodke zunaj običajnega poteka življenja, obenem pa bomo zbrali nove don Boskove izjave in dejanja, ki so povezana s to temo. Da bomo dali poročilu določen red, bomo iz predpostavke, da je oratorij predvsem velika družina, najprej govorili o očetu, potem o hiši, nato o sinovih in nazadnje o nekaterih držah in odnosih, ki zaslužijo našo pozornost.

1. PATERFAMILIAS

Oratorij, stalno bivališče don Boska in matrne hiša pravkar porojene družbe, je moral biti ne samo okolje, ki je delalo čast očetu v ocenjevanju sveta, temveč je moral dajati tudi zgled salezijanskega življenja, po katerem bi se lahko z gotovostjo ozirali drugi domovi salezijanske družbe. Zato je don Bosko hotel, da je bil potek življenja v hiši odvisen od njegovega ukaza in sveta. To pa ne pomeni, da je vezal roke podložnim predstojnikom, ki so nosili 'pondus diei et aestus' (težo dneva in vročine). Nasprotno, puščal jim je veliko svobodo v delovanju v mejah pravil, ki jih je postavil, in navodil, ki jih je dajal. Ta njegov neposredni poseg v veliko morje dogajanja v oratoriju je bil nujen še z nekega drugega vidika, to je velike mladosti duhovnikov oratorija. Zato se je družinsko življenje razvijalo okoli njegove osebe.

Da je to čista resnica in ne samo plod naše domišljije, nam kažejo dogodki iz tega leta.

Najbolj se je to videlo v sestavi hišnega sveta in njegovem delovanju. Don Bosko je bil ravnatelj, vendar ne sam, temveč v spremstvu podravnatelja, ki je

bil don Rua. Vendar ne smemo misliti, da je bil don Bosko ravnatelj 'ad honorem' (častni) in bi njegov namestnik nosil naslov podravnatelja, dejansko pa bi bil ravnatelj on. Zapisniki sej nam kažejo don Ruo, ki predseduje, don Ruo, ki predlaga, in don Ruo, ki skupaj z drugimi odloča. Jasno pa se vidi, da je njegova glavna skrb, da bi predstavljal don Boskovo zamisel.

Samo po sebi je umevno, da tak kapitelj ni odstopil niti za pičico od načina ravnanja, ki ga je don Bosko postavil za vodilo svojega delovanja in ki se izraža v eni sami besedi: *prevenire=prehiteti, vnaprej opozoriti*. Tako na primer do zadnjih potankosti tudi en mesec prej preudarijo vse mogoče okoliščine kake naloge, da bi odkrili različne položaje in preprečili neprijetnosti. V ta namen so prebirali tudi prejšnje ukrepe s pripombo 'post eventum' (potem ko se je zgodilo). Don Bosko je navajal, da so zbirali in zapisovali izkušnje, da bi jim koristile v podobnih primerih. Iz tega časa pripovedujejo zelo poučen primer. Okoli leta 1875 so začeli dovoljevati, da so ljudje na praznik Marije Pomočnice ostajali v cerkvi pozno v noč in so se smeli sprehajati po tamkajšnjih prostorih, kar je dajalo priložnost za nered. Tako so se nekateri iz hiše izmaknili nadzoru predstojnikov, se skrili v podzemeljske prostore in prirejali pojedine. Zaradi takih pojavov so nekateri predstojniki zahtevali, da bi odpravili tako bedenje, ki je bilo v skladu s pobožnostjo vernikov, zlasti tistih, ki so prišli od daleč. Ko je nasprotovanje prišlo don Bosku do ušes, je najprej dal, da je vsak povedal svoje, potem pa je odločil: »Zgodilo se je to in to. Toda kdo je kriv? Vi, ki niste zadosti pazili. Sedaj ne preprečujmo česa dobrega zato, da bi preprečili hudo. Raje se odločimo, da bomo prihodnje leto pravočasno mislili na to in bomo storili vse potrebno, da se take nerednosti ne bodo več ponavljale.«

O vsakdanjih dogodkih v oratoriju je don Bosko osebno razpravljal po večerji. Po delovnem dnevu je s skupnostjo skromno povečerjal, potem pa pol ure po večerji do večernih molitev poslušal, klical in dajal naročila.

Kratek zapis nam ga opisuje med tem opravilom. Zvečer 8. julija je, potem ko so vsi zapustili obednico, poklical don Chiala, kateheta rokodelcev, in se z njim dogovoril o natisu nekaj zvezkov Katoliškega branja. Takoj za njim je prišel don Lazzero, hišni prefekt, in se pogovarjal o ukrepih za red pri rokodelcih. Nista še končala pogovora, ko je prišel don Barberis, magister novincev, in mu poročal o enoglasnem sklepu hišnega sveta, da bi pripravili prijetne počitnice, da ne bi kdo želel iti domov. Zato se je prišel posvetovat o kraju, času, trajanju in načinu. Don Bosko je sklenil: »Prav, v tisti hiši je samo kakih petnajst ljudi. Sicer pa je pripravna. Pripravite vse potrebno.« In že je bil tukaj don Durando, glavni šolski vodja, in dejal:

»Profesor Rocchia bi rad natisnil in nam prepustil avtorske pravice za tisto svojo knjigo, o kateri se mi zdi, da vam je pisal.«

»Je kaka šolska knjiga?«

»To je zbirka latinskih rekov. Zdi se, da ni nič nerodnega.«

»Pa bo šla?«

»Tudi piaristi bi jo uvedli v svoje šole in bi sodelovali pri širjenju.«

»Govori z Baralejem (vodja knjigarne) in se domenita. Menim pa, da bi knjigo natisnili na avtorjev račun.«

Nato je prišel don Guanella, ki mu je predložil svoj načrt knjige o širjenju vere za Katoliško branje. Za njim se je ob don Boska postavil don Milaneseo, vodja prazničnega oratorija in zunanje šole, in mu, medtem ko je odhajal in se napotil k stopnicam, govoril o novi večerni šoli, mu razlagal, kako bi se načrt izvedel, in ga prosil za odobritev. S takimi nenehnimi navodili, jasnimi in odločnimi, so se najprej oblikovali ljudje za prihodnost, obenem pa so se usklajevale dejavnosti oratorija, da je vse potekalo brez motenj.

Ko je bil navzoč v oratoriju, je vse to delal z živo besedo, ko pa je bil odsoten, pa z dopisovanjem. Tri don Boskova pisma, ki jih je v kratkih presledkih pisal iz Sampierdarene, Alassia in Nice, nam pričajo o skrbi, s katero je spremljal dogajanje v oratoriju. Prej kot pisma so to bili sezname naročil, navodil in podatkov svojemu »predragemu don Rui«, svojemu namestniku. Tičejo se več kot trideset različnih nalog: prehod gojencev iz oratorija v druge salezijanske zavode; fant, ki zapušča šolanje in gre za čevljarja; potrdilo za kakega starša, preobleka klerikov, nakup ali prodaja nepremičnin, navadni bančni posli, kupoprodajne pogodbe, pripustitev v noviciat. Don Rua bi rad namenil neko hišo za zunanje šole, toda njemu se je zdelo, da je stavba preveč oddaljena: »Če pa vaša uglednost,« je dodal v šali, »želi tako, pa naredite.« Bila so še sporočila članom družbe o osebnih zadevah, izražena tako, da so jih razumeli samo tisti, ki so se jih tikala, ali v nalogah njihove službe, ognjevita šola, sveti redovi in spregledi, obveznosti pogodb, neodobravanje postavljanja zidu v spalnici. Piše: »Če imaš na voljo 500 frankov za odvetnika Comaschija, mu jih daj. Sicer pa mi piši, naj počaka kak teden, če mu ni v preveliko nadlego. V vsakem primeru pa mi piši, da stvar uredimo.« Vznemirja ga don Ruov molk v zadevi, ki zahteva takojšen odgovor, »ali je nadškof privolil v ordinacijo Albana in Perrota«. Končno mu naroča, da naj gre v nedeljo po Brezmadežni v Mornese in »uredi, kar je treba urediti«. In res, pravi don Lazzero v majhnem zapisku, je don Rua 11. decembra pridigal v Morneseju.

Razlago naj si naredijo bralci sami. Hoteli smo samo pokazati, kako je v oratoriju vse izhajalo od don Boska in kako je v don Bosku vse pristajalo, bodisi redne kakor izredne uprave. Odgovorili bomo samo na mogoč ugovor. Don Bosko je v letu 1875 dostikrat zapustil Turin. Se je v času njegove odsotnosti uresničil pregovor »Ko mačke ni, miši plešejo«? Don Barberisova mala kronika nam daje odgovor dne 7. junija, ko je bil don Bosko spet zdoma. Tam piše: »Oratorij je tako organiziran, da se skoraj nihče ne zaveda, da ga ni v Turinu.«

Nekdo je zapisal, da je don Bosko bolj kot kak nauk zapustil za seboj duha, ki naj bi vladal v prihodnosti med njegovimi sinovi. Prav tega duha je hotel ustvariti v oratoriju. Točno je hotel načrtati vsebino, ki je ne bi smeli spremeniti zunanji vplivi, ki bi lahko spremenili pristno bistvo zamisli. Vse je osredinjal v sebi, ne tako, da bi vse sam delal, vendar tako, da ni dopustil ničesar, kar bi bilo storjeno mimo njega. Trdno vodstvo, nujno vodstvo, vendar vedno očetovsko, katerega učinke je opisal mons. De Gaudenzi, škof iz Vigevana: »Kdor obišče Oratorij sv. Frančiška Saleškega v Turinu in ustanove, ki jih je postavil in jih vodi gospod don Bosko s pomočjo svojih duhovnikov, takoj čuti nekaj pobožnega, česar ne občutimo v drugih ustanovah. Videz je, da se v don Boskovih ustanovah diha pravi dobri duh Jezusa Kristusa.«

2. HIŠA IN GOSPODINJSTVO

V zavodih so pridno gradili. Don Bosko je nakazoval načrte, jih natančno preučeval, in dokler jih dokončno ni odobril, se nihče ni lotil dela. To velja toliko bolj za oratorij. Videli smo že, kako se je iz Rima zanimal za skromen ogradni zid. Tukaj se nam zdi primemo, da poročamo o dogodku, ki se je pripetil pozneje. Leta 1876 je don Rua v don Boskovi odsotnosti naročil odpreti okno ob zvoniku cerkve sv. Frančiška, ki so ga pred časom zazidali. Ko se je don Bosko vrnil, je opazil novost in podravnatelju trdo dejal: »Da, da, sedaj, ko ukazuje don Bosko, delate, kakor se vam zdi. Nekega dne, ko boste vi ukazovali, bodo drugi delali, kakor bodo hoteli.« Ubogi don Rua, ki je bil odgovoren za vodstvo, je bil uničen, postal je majhen, zelo majhen, izgovoril ponižne besede opravičila in mu pokazal vso svojo vdanost. Vendar don Bosko ni spremenil niti besedice. Lep zgled, kako so svetniki znali uveljaviti svojo voljo.

Leto 1875 ni bilo kakih posebnih gradbenih del v oratoriju. Zaokrožili so meje zemljišča s tem, da so kupili hišo gospoda Antona Catellina, ki je stala na tem kosu zemlje, ki jo je on kupil od duhovnika Moretta in od semenišča. Kdor hoče vedeti kaj natančnejšega, naj prebere don Lemoynova poročila o hiši Moretta v prejšnjih zvezkih.

Vse zidave tega leta so bile opravljene v bližini vratarnice. Čisto nova je samo stavba, ki se ob vratarnici širi proti Vii Cottolengo. Ta stavba je sklenila prvo notranje dvorišče oratorija, namenjeno rokodelcem, in je dolga leta dajala prostore knjigovezom v prvem nadstropju, medtem ko je bilo pritličje namenjeno knjigarni in skladišču, ki so ga imenovali oskrbovalno skladišče.

Tudi prezidave niso bile kaj posebnega. Vhod v preddverje v podzemlju Marije Pomočnice; velika vhodna vrata namesto zasilnega vhoda na levi strani tistega, ki gleda proti vratarnici; notranja vrata z marmorno tablo, na kateri je tistim, ki gredo skozi vratarnico, v-latinskem in italijanskem jeziku napisano v

opomin evangeljsko vodilo, da naj tisto, kar je odveč, dajo revežem. Končno še vdolbinica za zvonec, ki je s svojim srebrnim glasom več kot pol stoletja dajal znamenje za potek hišnega urnika vsem prebivalcem oratorija.

Daleč od vratarnice zasluži omembo samo eno delo, to je stebrišče, ki teče ob apsidi cerkve Marije Pomočnice, zavije v pravem kotu proti hiši in omogoča, da se v pokritem prostoru lahko gre v cerkev. Okrogli stebri, ki nosijo obokan hodnik, so izklesani iz granita, ki daje več en odpor vsem udarcem fantov.

Za vse finančne potrebe te velike ustanove je moral poskrbeti don Bosko. Stalnih dohodkov ni bilo. Vse mesečnine fantov so znesle približno dvajset centov na dan na glavo. Za eno četrtno fantov je zavod moral skrbeti tudi za osebne izdatke. Vendar dečki niso bili edini prebivalci oratorija. Poleg višjega in nižjega osebja so bili tudi Marijini sinovi, navadno zelo revni, in kleriki, ki niso plačevali nič ali le malo. Od delavnic sta bili donosni samo knjigoveznica in mizarska delavnica. Toda njuni dohodki niso mogli biti dovolj za izdatke drugih. Knjigarna je nekaj prinašala, vendar je don Bosko hotel, da bi bile cene čim nižje. Zavodi so don Bosku precej pomagali, a niso mogli zadostiti tako visokim številkam, ker so imeli zelo nizke mesečnine. Tako je don Bosko v pismu, ki ga bomo kmalu navedli, poročal don Rui, ki je pričakoval nekaj manj iz Alassia: »V Alassiu, Varazzeju in Sampierdareni kažejo finance na 0.«

Kritični trenutki so bili trije: ob sobotah, vsaka dva tedna in ob polletjih. Vsako soboto je bilo treba plačati zunanjim delavcem delavnic. Ker je bilo denarja premalo ali ga sploh ni bilo, je don Bosko šel na kosilo kot prijeten gost h kakemu dobrotniku in je prinesel potrebno vsoto. Zelo neredno je bilo, ko so bili v hiši zidarji in je delovodja prišel po dvotedensko plačo. Ob takih priložnostih je šel celo beračit in je trkal od vrat do vrat, dokler ni zbral potrebnega denarja. Za take nevšečnosti ni nikogar obvezoval. Ob koncu polletij je bilo treba plačati račune dobaviteljem, kar je skrbi še povečalo. Vendar se v svoji ravnodušnosti ni dal motiti. Izkušnja dolgih let ga je naučila potrpežljivosti in prepričan je bil, da mu v trenutku stiske pomoč ne bo izostala. Biti brez sredstev in zato toliko bolj zaupati v Božjo previdnost je bilo zanj eno in isto.

Koliko in kako velike stiske so vladale v oratoriju, je vedel tisti, ki je moral nadomeščati očeta v njegovi odsotnosti. Dokler je bil doma, so dobrotniki iskali njega ali pa je on iskal dobrotnike, toda ko njega ni bilo, se je don Rua znašel v stiski.

Omenili smo kosila pri dobrotnikih. Preden bomo nadaljevali pripoved, skušajmo to razložiti, ker je ravno priložnost. Na kosila je hodil zato, da je zbiral miloščino. Za tem razlogom je skrival še drugega, ki ga je ljubosumno ohranjal zase: hotel je tistim družinam storiti dobro. Čeprav ni kazal, da je na posebnem poslanstvu, pa je s svojim zglednim vedenjem, s svojo zmernostjo in skromnostjo, s svojimi lepimi besedami in spodbudnimi pogovori znal na lep način, ne da bi se tega zavedali, dvigniti duhove. Trdno prepričan, da je skopost

rakasta rana, ki grize bogatine in je s pridigami ni mogoče izkoreniniti, jih je pripravil do tega, da so mu dajali miloščino, in to zato, kakor je imel navado reči, da jim je pripravil veliko uslugo, ne da bi se oni tega zavedali. Ob pravem času in na pravem mestu je znal odkrito nakazati dolžnost, da je treba dati revežem vse, kar nam je odveč.

Za denar je prosil tudi v pismih. Ljubki sta pismi, ki ju je pisal dobri grofici Callori, eno za prošnjo in drugo v zahvalo.

Draga moja mama!

Prihodnji torek zvečer, upam, bom v Vignalu, kjer bom prebil celo sredo v svetem miru vse do četrтка. In kaj vendar hočem? Ta ubogi sinko se je znašel na suhem in potrebuje cvenka: ne govorim o denarju, kar pomeni, da se zadovoljujem tudi z malim. Poznam vaše dobro srce in vem, da če ne morete, ne silim.

Bog naj vas naredi srečno v času in večnosti. Amen.

Molite za ubogega, pa v Jezusu Kristusu najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

3. 10. 1875

Draga moja mama!

Izpolnjujem dolžnost zahvale tako za vašo gostoljubnost kot za dobroto, ljubeznivost in darove, ki ste jih dali temu ubogemu beraču. Grofica Bricherasio tekmuje z vami v kreposti in mi je dala 5. in tako smo končali stvar z granitom. Vendar ni konec moje hvaležnosti, niti ne bo konca blagoslova iz nebes, ki ga bomo z molitvijo klicali vsak dan na vas in na vašo družino.

Grofica Corsi, grof in grofica Balbo so se zelo razveselili vaših pozdravov in mi naročili, naj jih vrnem v njihovem imenu tako za vas kakor za grofa Kazimirja, grofično Viktorijo in grofiča Friderika. Ali gospodično Marijo še vedno boljijo zobje? Če me bo Bog uslišal, bo ozdravela, molil sem zanjo.

Jutri odpotujem v Cunico. V ponedeljek (17.), upam, bom v Turinu, da se popolnoma posvetim misijonom v Argentini.

Bog naj vas blagoslovi, gospa grofica, in vam nakloni vdanost v njegovo sveto voljo na zemlji, da si boste zagotovili mesto v nebesih.

Molite za tega ubogega reveža, ki ostaja v Jezusu Kristusu najvdanejši služabnik.

duh. Janez Bosko

Nizza Monferrato, 11. 10. 1875

Tudi v letu 1875 je pomnožil že običajne prošnje javnim ustanovam za podporo in popuste v različnih oblikah. Pisma, ki jih je pisal v ta namen, so pogosto odličen zgled vljudnosti in preprostosti v obliki in čustvih, ki jih izražajo. Naslednje, naslovljeno na turinskega župana, je polno vljudnosti in miline.

Veleugledni gospod!

Podpisani že vrsto let omogoča pouk v več razredih ljudske šole ubogi mladini mesta Turina. To so dnevne in večerne pa tudi jesenske šole. Število učencev dosega tisoč in vedno bolj narašča. V teh okoliščinah je treba razrede opremiti s klopmi, ker so

nekatero dotrajane, hkrati pa z odprtjem novih razredov potrebujemo dodatne. Ker sem v veliki denarni stiski, vas prosim, da bi mi v vaši znani naklonjenosti dodelili že rabljene klopi iz občinskih šol, ki jih hrani v skladiščih velecenjena občinska uprava. V upanju, da bo moja prošnja uslišana, se že vnaprej zahvaljujem vaši uglednosti in prosim nebo, da bi vam vse bogato poplačalo. Imam čast, da se vam zahvaljujem in vas vdano pozdravljam. Ponižni služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 1875

Značilna je tudi naslednja prošnja, ki jo je naslovil na predsednika Pokrajinskega sveta.

Veleugledni gospod predsednik!

V veliki stiski, v kateri so dečki v domu, imenovanem Salezijanski oratorij, se opogumljam in se obračam na vašo uglednost z željo, da bi dobil kako podporo. Gojencev v oratoriju je kakih 850, od katerih jih kakih štiristo pripada Turinski pokrajini. Če teh fantov ne bi sprejeli v zavod, bi se znašli v veliki nevarnosti, da bi zašli na slabo pot in bili v veliko nejevoljo javni državni službi in drugim državljanom. Naj še omenim, da je veliko število teh fantov poslala državna in pokrajinska uprava. Ko polagam vse svoje zaupanje v vašo znano dobrohotnost in prosim za posredovanje pri Pokrajinski upravi, imam čast, da se smem v globoki ponižnosti imenovati vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 8. januarja 1875

Tudi nepopoln izraz in slog sta naredila dober vtis zaradi odkritosrčne preproščine, ki je ugajala.

Opustili bomo druge dokumente, kot npr. za Direkcijo železnic, za Velikega mojstra Malteškega reda ali za razna ministrstva, in se ustavili pri treh primerih v povezavi s financami, ki so mu povzročili težke in dolgotrajne skrbi.

Odvetnik Alojzij Succi, lastnik parne slaščičarne v Turinu, znan zaradi svojega krščanskega življenja in dobrodelnosti, je prosil don Boska, da bi mu podpisal menico, da bi mogel v banki dvigniti 40.000 lir. Ker je vedel, da je bogat, in ker je prejel od njega že veliko darov, se je vdal in podpisal. Tri dni pozneje je Succi umrl, menica je zapadla in don Bosko je obvestil dediče. »Bili smo pri večerji,« je pričal kardinal Cagliero na procesu, »ko je vstopil don Rua in rekel don Bosku, da dediči nič ne vedo niti nočejo nič vedeti o menicah. Sedel sem ob don Bosku. Jedel je mineštro in med eno in drugo žlico so mu padale kaplje znoja v krožnik (vedeti moramo, da je bilo meseca januarja in obednica ni bila ogrevana), vendar ni pokazal razburjenja niti ni prekinil svoje skromne večerje.« Ni veljal noben razlog in bilo je treba plačati. Šele čez deset let so dobili nazaj vsoto, za katero je jamčil njegov podpis.

Drugo dobro delo ga je prav tako veliko stalo, če že ne v denarju pa vsaj v sitnostih. Neki Jožef Rua iz Turina je iznašel napravo, s katero je bilo mogoče postaviti monštranco na oltar, obenem pa odstraniti in potem spet postaviti

križ. Tako je bila odstranjena nerodnost in nevarnost lestvice. Zdelo se je, da je bila to ustrezna naprava za izpostavljanje Najsvetejšega in župniki in škofje so jo z veseljem sprejeli. Tudi don Bosko jo je uporabljal v svojih cerkvah. Potrdilo iz Rima bi iznajditelju pripravilo vir dohodkov. Da bi mu pomagal, je don Bosko poslal načrte Sveti kongregaciji za obrede in zadevo priporočil. Toda Kongregacija naprave ni odobrila niti ni hotela vrniti načrtov, ker ni bila taka navada. Končno so naredili izjemo, da so ga obvarovali težav. Ko je (Jožef) Rua videl, da je njegova zamisel propadla in da z izdelovanjem te naprave ne bo mogel zaslužiti, je za neuspeh obdolžil don Boska in zahteval od njega, da mora plačati škodo. Na srečo je bilo sodišče drugačnega mnenja.

Tudi tretja neprijetnost je prihajala iz dobrodelnosti. Bralce vabimo, da bi se spomnili na zbirco svoje vrste, ki si jo je don Bosko zamislil v zimi 1872/73. Zaradi splošnega pomanjkanja je bila to huda zima. Da bi odpravil težave, je don Bosko razposlal neko okrožnico v zaprtih ovojnica s prošnjo, da bi dobrotniki vzeli deset srečk kot dar. Kot dobiček je postavil kopijo znane Raffaelove slike, imenovane Madonna di Foligno. Javna oblast je menila, da je to prekršek zakona o loterijah, in so ga postavili pred sodišče. Nič ni pomagalo njegovo zatrjevanje, da z loterijo »ni hotel vzbuditi želje po dobičku, temveč se je obrnil na javno dobrodelnost z obljubo lepega spominskega daru kot znamenje hvaležnosti«. Sodni proces se je dolgo vlekel in se končal leta 1875 z razsodbo Apelacijskega sodišča, ki je izreklo »duhovniku vitezu don Janezu Bosku« težko denarno kazen zaradi kršitve zakona o javnih loterijah. Toda v utemeljitvi obsodbe, ki ga je tako močno zadela, je bilo rečeno, da »namen, ki si ga je postavil vitez duhovnik don Bosko, ni mogel biti vzvišenejši, saj je bil cilj, ki ga je želel doseči z loterijo, vreden vse pohvale, vendar ga dobra vera ni mogla rešiti kazni, ker je dejanje bilo »vredno graje«. Toda zdi se nam nerazumljivo, kar sledi: »Ker bi lahko prekoračil namen, ki ga je s tem imel ...« Kar pomeni, da se je motivacija opirala na golo možnost. Pustimo sodnike, da razpravljajo o tej zadevi.

Zato je sodna oblast, tako se je zdelo, jasno pokazala, kako je, prisiljena od neizprosne zakona, da kaznuje, v vesti čutila kazen kot zoprno glede na notranjo hvalevrednost obsojenega dejanja. To razmišljanje je don Boska napotilo, da je tvegati še zadnji korak: obrnil se je kralja Viktorja Emanuela in ga prosil za oprostitev kazni ne zaradi njega samega, temveč zara dečkov, ki jim je moral priskrbeti vse potrebno in ki bi nosili žalostne posledice obsodbe. Prošnjo kralju je vložil advokat Vincenc Demaria.

Vladar je velikodušno privolil in podelil pomilostitev. Odlok o pomilostitvi je prišel don Bosku prav v najprimernejšem trenutku, na dan odhoda misijonarjev v Ameriko.

Če se dvignemo nad vse dogajanje, lahko rečemo, da se na področju krščanske ljubezni uresničuje pregovor: »Kdor dobro dela, se mu dobro vrača.«

Dobrohotnim ljudem, ki nič nimajo in se razdajajo za druge, vsi verjamejo. Zdaj velja zaupanje in vera več kot vse drugo in je prav to najboljše priporočilo. To je don Boskova zgodba. Podjetnik Karel Buzzetti je prav takrat gradil cerkev Brezmadežne v Turinu. Odbor, ki je zbiral potrebno vsoto, sestavljen iz plemenitih meščanov, mu je bil dolžan trideset tisoč lir. Podjetnik ni hotel nadaljevati gradnje, dokler mu ne bi izplačali dolga ali dali primerne garancije. Ti so ga hoteli pridobiti in so mu rekli, da je primerno za don Boska tvegati vsako vsoto. »Za don Boska že,« je odvrnil, »kajti njegovo ime je že zadostno zagotovilo. Prepričan sem, da mu bo Božja previdnost poslala sredstva, da bo zadostil svojim obveznostim. Po toliko letih, ko delam zanj, o tem niti najmanj ne dvomim. O drugih pa ne morem biti enako prepričan. Tako je. Cerkev Marije Pomočnice so mi izplačali do zadnjega centa.«

3. SINOVI

V piemontskem narečju lahko namesto mladenič rečemo tudi sin. Takih sinov je don Bosko v svojem oratoriju imel sedemsto do osemsto. Ni jim bilo najbolj udobno, toda streho nad glavo so imeli. Polovica jih je bilo dijakov in druga polovica rokodelcev. Marijini sinovi v svojih razredih so bili skupina zase. O njih tukaj nimamo več kaj dodati.

Mogoče se bo zdelo čudno, da do 1875 ni bilo natisnjenega pravilnika za sprejem. Vendar je tako: živeli so patriarhalno. Osnutek, ki se je ohranil, je obogaten z dvema don Boskovima opombama. Med listinami, ki so jih zahtevali za sprejem dijakov, manjka potrdilo župnika o lepem vedenju. Don Bosko je kot 5. člen pripisal na osnutek: »Šolsko in župnikovo potrdilo o lepem vedenju. To zadnje potrdilo je brezpogojno potrebno.«

Leto 1875 zaznamuje lep napredek v obratovanju delavnic, tako da so postajale vedno bolj obrtne šole. Šola za rokodelce, ki se je končala s šolskim letom dijakov, se je nadaljevala tudi potem. To šolo, ki je bila prej omejena na zadnje tri ure zvečer, so potem uvedli tudi zjutraj po maši in so se je rokodelci kakor danes sami udeleževali takoj po vstajanju.

Poleg didaktičnih učnih postopkov so izboljšali tudi disciplino. Tako so jih popolnoma ločili od zunanjih in tistim, ki so bili pred kratkim izključeni, prepovedali, da bi se vračali v zavod. Ker so nekateri od teh igrali pri godbi na pihala, jih je kapelnik vabil k sodelovanju. Sedaj mu je bilo to prepovedano. Do sedaj so rokodelci lahko imeli v spalnici kovčke, kar je skrivalo veliko nevarnosti. Zato so namesto kovčkov uvedli odprte skrinjice. Z dvorišča in okoli dvorišča so odstranili vse skrivalnice, kakor tudi ob cerkvi in ob novi stavbi ob Vii Cottolengo in pod stopnicami. Končno so imenovali za rokodelce posebnega kateheta, ki je skrbel izključno zanje in so ga imenovali vodjo rokodelcev.

Pomembno je don Boskovo nasprotovanje, da bi rokodelci spreminjali obrt. Bil je prepričan, da jim to zelo škodi. Zato je 30. maja odgovornega opozoril, da naj tega več ne dovoljuje. »Treba je doseči, da tisti, ki je prišel zato, da bi opravljal določeno delo, to tudi dela. Koliko sprememb je bilo že storjenih! Pa so se skoraj vse slabo končale.«

Glede dijakov bomo, da ne bi ponavljali že povedanega, omenili samo nekaj posebnosti iz leta 1875 v zvezi s šolo in študijem v oratoriju in pri tem vnesli tudi nekaj don Boskovih pedagoških zamisli.

Pomembnejši dogodek, ki ga želimo omeniti, je začasen in drzen dodatek k notranjim šolam, ki si ga je don Bosko izmislil v svoji neizčrpnih gorečnosti v korist mladine. Nekega dne so protestanti nedaleč od Marije Pomočnice odprli šolo za otroke iz bližnje okolice. Široko razmetavanje denarja je omamljalo uboge ljudi. To je bil izziv in don Bosko se je odzval. Kaj posebnega ni mogel nuditi; kako darilce ob nedeljah tistim, ki so prihajali v praznični oratorij, in nič več. Notranji gojenci so goreče molili in opravljali obhajila z namenom, da bi iztrgati duše malih iz hudobnih rok. Zato je tudi on dal odpreti podobno šolo za zunanje in vodstvo zaupal don Milaneseu. Ta se je novi nalogi posvetil z vso močjo pravega misijonarja, kot je to storil pozneje v Patagoniji. Učinek je bil, da so se protestantske šole počasi izpraznile ter aprila in maja 1875 popolnoma izumrle. Vsi dečki so prišli v don Boskovo šolo in nosilci krive vere so zaprli svojo štacuno in z dolgim nosom odšli tja, od koder so prišli.

Po končani nevarnosti don Bosko svojih novih sinov ni pustil na cedilu, temveč je storil še več. Za novo šolsko leto 1875/76 so to zunanjo šolo prenesli v primernejše poslopje v hišo Catellino, ki jo je pred kratkim kupil z namenom, da bi tja preselil Marijine sinove, pa je sedaj služila še bolj previdnostnemu namenu.

Don Bosko tudi notranje gimnazije ni zapiral pred zunanjimi dijaki. Vedno bolj naraščajoče prebivalstvo Valdocca je zahtevalo srednjo šolo, ki ne bi bila preveč oddaljena od kraja. Don Bosko je za nekaj let pomagal tako, da je dopuščal mešanje. Vendar mu ni bilo zadosti, da bi samo hodili v šolo. Meseca januarja je odločil, da se morajo s svojimi sošolci udeleževati tudi pobožnih vaj v cerkvi Marije Pomočnice, in v tem ni dopuščal »nobene izjeme«.

Pozorno je sledil šolam in hotel vedeti, kaj učenci pravijo o njihovih učiteljih. Tako je iz vsega, kar je slišal in ugotovil, svojim nekega dne rekel, kar je don Barberis na kratko povzel v svoji mali kroniki: »Navadno se profesorji veselijo bistrih učencev, ki lepo napredujejo v učenju, in se zanimajo samo zanje. Ko najboljši v razredu razumejo, so popolnoma zadovoljni in delajo tako do konca leta. Nad manj nadarjenimi in zaostalimi pa se jezijo in jih prepuščajo samim sebi, ne da bi se zanimali zanje.

Jaz pa mislim popolnoma drugače. Menim, da je dolžnost vsakega profesorja, da se zavzame zlasti za najbolj zaostale v razredu, jih pogosto sprašuje,

če je treba, ponovi razlago, dokler ne razumejo, in prilagodi naloge njihovim sposobnostim. Če učitelj ne dela tako, poučuje nekatere, ne pa vseh.

Da zaposlimo bolj nadarjene učence, jim dajemo posebne naloge in jih nagrajujemo z oceno iz pridnosti. Da ne bomo zanemarjali manj nadarjenih, se znebimo nepotrebne snovi in tisto, kar je nujno potrebno, prilagodimo njim.

Prav tako želim, da je razlaga povezana z učbenikom in da skušamo dobro razložiti izraze. Spuščati se v vzvišeno razmišljanje se mi zdi mlatiti prazno slamo.

Želim, da bi učence veliko spraševali, in če je mogoče, ne izpustite niti enega dne, ne da bi vse vprašali. Iz tega prihaja neizmerno veliko koristi. Slišim pa, da nekateri profesorji vstopajo v razred, vprašajo dva ali tri in potem začnejo razlagati. Take metode niso niti za univerzo. Spraševati, spraševati veliko, spraševati zelo veliko, kolikor več govorijo učenci, toliko več uspeha lahko pričakujemo.

Nikakor ne kritizirajte učbenikov. Kaj malo je potrebno, da jih učenci začnejo omalovaževati. Ko potem izgubijo spoštovanje do učbenika, se več ne učijo. Če kaj manjka, lahko dodaste z narekom. Toda kritizirati učbenik, tega nikdar!«

Se je v oratoriju učilo ali se ni učilo? Staro prepričanje je bilo, da se je. Toda avgusta 1875 je turinski ordinarij po izpitih za kleriško preobleko pisal v Rim: »Iz don Boskove šole je prišlo devet fantov. Štiri so odslovili zaradi neprimerne vedenja, pet pa je bilo pripuščениh, čeprav imajo zelo slabo znanje in nobeden ni dobil vseh glasov.« Se pravi, da ni dobil zadostne ocene v vseh predmetih.

Zdi se, da monsinjor ni bil dobro poučen. Najprej moramo povedati, da so tisti »fantje« bili stari od 16 do 21 let, kakor je to razvidno iz podatkov. Poleg tega je iz semeniških zapiskov razvidno, da se je tistega avgusta iz oratorija prijavilo sedem pripravnikov, od katerih so trije izdelali, dva sta imela popravni izpit leta 1876 in dva sta padla. Dva od pripuščениh sta končala 5. razred gimnazije, eden pa je imel celo maturo. Drugih pet je bilo iz četrtega razreda. Resnici na ljubo nam oratorijski zapisniki navajajo še enega iz četrtega razreda, vendar v drugih seznamih naj bi bil to učenec petega razreda v zasebni šoli profesorja Ferrera. To pomeni, da je zasebno med počitnicami končal gimnazijo. Bil je pripuščен.

O tem zadnjem moramo dodati še nekaj nadržnosti. Bil je Chieričan, rojen v Turinu, izredno nadarjen in pobožen in je želel postati duhovnik. Njegova mati ga je hotela obvarovati pred nevarnostmi javne šole in ga je zato poslala v oratorij kot zunanjega učenca. Don Bosko ga je imel zelo rad. Po prvih štirih razredih ga je v jeseni 1875 preoblekel v klerika. V semenišču pa je ostal samo eno leto, ker se je čutil poklicanega k popolnejšemu življenju. To je bil pater Jožef Chiaudano, predhodnik patra Rose v uredništvu Civiltà Cattolica.

Če je šlo za pomanjkljivo vedenje, je to veljalo samo za dva, ki sta padla. Vendar to ni verjetno, ker sta imela vse svoje listine v redu. Sicer pa je zadosti, da primerjamo ocene izpita za kleriško preobleko in ocene v oratoriju, da vidimo,

da je šlo za pomanjkanje nadarjenosti. To je bilo torej vzrok neuspeha in ne slabo vedenje. Glede drugih pa je treba reči, da od učencev četrtega razreda ne moremo pričakovati odličnih ocen pri izpitu za peti razred.

Da se je pa v oratoriju zares učilo, nam pričajo redovalnice kraljeve gimnazije Monviso, danes Massimo d' Azeglio. Iz teh razberemo: leta 1875 se je iz oratorija prijavilo na izpit petnajst dijakov za gimnazijsko maturo, od katerih jih je štirinajst opravilo izpit. Nismo sicer točno preverili primerjave z drugimi dijaki, vendar lahko primerjamo vse privatiste. Bilo jih je 87, od katerih jih je 59 izdelalo. Med zadnjimi so učenci iz oratorija imeli naslednji uspeh: 2,3 (dva), 4,5 (trije), 7 (dva), 9 (dva), 11, 14 in 17. Prvi privatist, ki je imel boljše ocene od rednih učencev, je bil Anton Ronco iz salezijanskega zavoda v Alassiu.

Ogledali smo si tudi uspehe dveh naslednjih let. Leta 1876 se je predstavilo 17 učencev, od katerih jih je 16 izdelalo. Leta 1877 jih je bilo 32, od katerih jih je 30 izdelalo, nekateri celo z odliko in posebno pohvalo.

4. DISCIPLINA IN POBOŽNOST

V don Boskovi hiši sta si ti dve roki prijateljsko izrekli dobrodošlico. Stari dobri pomočnik Enria je leta 1875 videl in slišal nekaj gospodov, ki so začudeni, videč toliko fantov, ki so v veliki učilnici v popolni tišini opravljali svoje šolske dolžnosti, vprašali don Boska, ki jih je spremljal pri obisku hiše:

»Da držite disciplino, imate gotovo celo število asistentov.«

»Poglejte,« je odgovoril don Bosko, »samo eden je.«

»Toda potem imate verjetno zelo stroge ukrepe.«

»Oh, nikakor, nikakršnega nasilja.«

»Kako pa potem?«

»Glejte, to, kar dela te fante dobre in ukaželjne, ni strah pred kaznimi, temveč strah Božji in pogosto prejetje zakramentov. To so dejstva, ki delajo pri mladini čudeže.«

Začudenje gospodov je bilo nekaj zelo naravnega. Mnogim se je zdelo nerazumljivo, kako je mogoče, da v oratoriju ni prihajalo do neredov, kakor se je to dogajalo v drugih zavodih, kjer pogosto niso mogli brzdati gojencev. Toda zunanji ljudje niso poznali skrivnosti oratorija. Nekega junijskega dne 1875 jih je don Bosko naštel sedem:

1. Fantje so bili revni, tako da jih je bila večina v zavodu zastonj ali za zelo nizko mesečnino. Dobro so vedeli, da so slabe poslali stran in da potem niso imeli kam položiti glave. Zato so zelo pazili, da niso naredili kake napake.

2. Fantje so pogosto prejeli zakramente. Tako so se navadili delati po vesti in ne iz strahu pred kaznimi.

3. Vse osebe je pripadalo salezijanski družbi (predstojniki, učitelji, asistenti, kuharji), zato ni bilo mešanja z »zunanji ljudmi«.

4. Na voljo je bilo veliko poljudnih konferenc; radi so se jih udeleževali zlasti boljši gojenci, ki so brez prisile našli pri tem ustrezno pašo za svoje potrebe.

5. Predstojniki so bili z gojenci zelo zaupljivi in so bili vedno med njimi, vendar tako, da zaupljivost ni bila pretirana.

6. Mogočno sredstvo prepričevanja so bile besede zvečer po večernih molitvah. Tam so se sekale korenine neredov, še preden so nastali.

7. Veselje, petje, glasba in popolna svoboda v razvedrilu.

Vendar pa optimizem don Boska ni slepil niti mu ni dal, da ne bi videl rešničnosti, ki ga je obdajala. Ni mu ušla niti ena podrobnost. Dobro je poznal težave, do katerih prihaja v tako razvejeni hiši, ki bi se v trenutku lahko spremenila v Babilon. Točno je zaznaval napake, ki so se pojavile od časa do časa. Toda če je v skrajnih primerih uporabil tudi skrajna sredstva, je obenem znal predvidevati in prehitevati.

Preventivno, preprosto in učinkovito sredstvo, ki se vsakemu, ki lista po zapiskih mesečnin, takoj pokaže. Zelo malo je na novo sprejetih fantov, pri katerih bi bilo zapisano »vse zastonj«. Pod številko, ki gre od 5 lir na mesec do 24, je skoraj vedno pripisano: »Za prvo trimesečje. Potem ...« »Potem« je drugo trimesečje vedno v sorazmerju z možnostmi staršev ali dobrotnikov, nato šele »popolnoma zastonj« ali »samo izdatki« ali kaj podobnega. Ta sistem je prinašal odlične sadove. Na novo sprejeti so zelo pazili, da so opravljali svoje dolžnosti v upanju na uslugo. Starši oziroma dobrotniki namesto njih so si odtegovali od ust, da so lahko zbrali dogovorjeno vsoto, in so pritiskali na fanta, da si je zaslužil zaželeno uslugo. Medtem so se v treh mesecih na novo sprejeti gojenci navadili na učenje, red in pobožnost, kar jim pozneje bilo v veliko korist.

Toda še večja spodbuda za fante je bila don Boskova izredna dobrot. Kdor koli v hiši je naletel nanj, je slišal od njega ljubeznivo in spodbudno besedo. To je vnašalo v okolje vedrino in željo, da bi mu ugajali. Oglejmo si nekatera srečanja, ki so se zgodila tega leta.

Nekega dne se je ob odhodu obrnil k vratarju in mu rekel: »Prebral sem tvoje pismo in ga bom upošteval. Bodi prepričan, da don Bosko veliko misli nate, in če ve za kaj, kar bi ti lahko koristilo, bo storil zate.« Ko se je nekoč vračal iz mesta, je v vratarnici mlademu Deppertu položil roko na glavo in dejal: »Želim, da bi kmalu odložil to obleko in oblekel talar. Položil si zaupanje v don Boska in don Bosko te ne bo nikdar pozabil. Veliko misli nate in te želi osrečiti na tem in onem svetu.« Deppert je zares postal odličen salezijanski duhovnik.

Kleriku Triveru, ki je vložil prošnjo za misijone, je svečano rekel: »Glejte tukaj našega junaka! Iz tebe bomo naredili majhnega Frančiška Ksaverija. Zelo veliko mi pomeniš, veliko pričakujem od tebe. Ostaniva si torej prijatelja. Kajne? Pusti drugo. Samo pomagaj mi, potem boš videl.« Klerik je sveto umrl leta 1879 v San Benignu.

Skupini fantov, zbranih na dvorišču, ki so, ko je šel čez dvorišče, pristopili k njemu, da bi mu poljubili roko in nehali jesti hlebček, je dejal: »Le zajtrkujte, nikar ne pozabite tega. Igrajte se, tekajte, zabavajte se, jaz sem zadovoljen. Glejte samo, da si ne boste kaj hudega storili in da boste pridni.«

Pogosto je obiskoval bolnike in se zadrževal ob njihovi postelji. Sedel je k njim in se pogovarjal o šoli, o domačem kraju, o starših, o župniku. Don Vacchina, ki je danes misijonar v Ameriki in je bil takrat gojenec v oratoriju, nam piše, da je bil 1875 bolan in da se je don Bosko dolgo z njim pogovarjal, kakor da ne bi imel nobenega dela. Govoril je o oltarju, ki bi ga postavil v bolniško sobo, da bi vsako jutro darovali sveto mašo. Z njim se je menil o najbolj pripravnem mestu.

Isti Vacchina je zapustil bolniško sobo ter hodil sem in tja ves bled in slaboten, ko je na dvorišču srečal don Boska. Ta ga je vprašal, kako mu gre, in rekel: »Giblji se, sprehajaj se, vendar ne tukaj, temveč zunaj na svežem zraku.« Prav v tistem trenutku je prišel mimo klerik Giordano, bodoči ravnatelj hiše v Loretu, in don Bosko mu je dejal: »Obvesti prefekta in hodi s tem fantom dva tedna na sprehod v okolico Turina.«

Avreola dobrote, ki mu je sijala s čela, je bila neustavljiva privlačnost za fante. Zadosti je bilo, da se je pojavil na dvorišču, pa je že prvi pritekel in mu poljubil roko in se zadrževal ob njem; govoril je, se smejal in šalil z njim, gledal sem in tja in prislunil, ko je videl koga, ki mu je hotel kaj zaupati. Skratka: fantje so ga imeli radi in so mu to svojo ljubezen hoteli vedno izkazovati. »Don Bosko je bil za nas vse,« pravi don Nai. Lepo je te odnose opisal argentinski škof mons. Alberti, ki je v slavnostnem govoru ob razglasitvi don Boska za blaženega dejal, da je v sebi družil samo toliko pedagoga, kolikor je bilo potrebno, prav nič orožnika, in vsega očeta.

Nadnaravno preventivno sredstvo je končno bila pobožnost. Nikakršne moralne prisile za prejemanje zakramentov. Rekli bi lahko celo, da se predstojniki na to niso ozirali. Kronika iz leta 1875 pravi: »Približno kakih petdeset jih prejema vsak dan sveto obhajilo, kakih dvesto ob nedeljah ali enkrat na teden, tristo in več vsak teden. Malo je takih, ki bi hodili k obhajilu samo enkrat na mesec. Ti so tisti, ki ostanejo v oratoriju le malo časa, in če sami ne odidejo, jih odpustijo.« Vse to je bilo novo in nenavadno v vzgojnih zavodih.

Leto 1875 je bilo značilno zaradi dobrega delovanja družb, ki so bile žarišča pobožnosti in dejavniki reda. Bilo jih je šest. Najštevilnejša je bila Družba sv. Alojzija, obsegala je skoraj polovico fantov. Sestajali so se enkrat na mesec. Družba presvetega Zakramenta je bila zelo goreča in je štela 100 članov izmed najboljših, od katerih je bila večina iz petega gimnazijskega razreda. Družbi ministrantov so pripadali najboljši iz prejšnje družbe, ki so bili tudi med najboljšimi učenci v vsakem razredu. Bilo jih je kakih sedemdeset. Za glavne praznike so prirejali posebna zborovanja. K Družbi Brezmadežne so spadali najboljši med

najboljšimi, bilo jih je malo, pa vsi zreli fantje. Ti niso nikomur pripovedovali, kaj so delali na srečanjih. Poleg zgednega vedenja in posebne pobožnosti do presvete Device Marije so imeli nalogo, da so se zavzemali in jemali pod svojo zaščito najbolj poredne fante oratorija. Vsak član je dobil kakega varovanca, da je hodil z njim, se z njim igral in ga spodbujal k dobremu. Vsak četrtek je vsak na sestanku poročal o svojem varovancu. Zatem je vodja družbe dajal navodila za dober potek življenja v zavodu. Peta je bila Vincencijeva konferenca, namenjena odraslim, ki so opravljali domača dela, in je imela za cilj pouk katekizma v prazničnem oratoriju. Bilo je kakih trideset članov in so se zbirali ob nedeljah zvečer. Rokodelci so imeli Družbo sv. Jožefa, ki je bila izrecno zanje.

Še beseda posebej o družbi ministrantov in druga o posebnih učinkih teh.

Ministranti Marije Pomočnice so odlično poznali ceremonije in jih izvajali s spodbudno natančnostjo in resnostjo kakor don Bosko, ki je na ta način častil Boga, globoko vtisnil v vse idejo bogoslužja in gojil v dečkih duhovniški poklic. Don Rua je v zapisnikih, ki jih je sestavljal, nakazoval to don Boskovo zamisel in je na koncu zapisnika seje z dne 21. marca napisal tele prelepe besede: »Ljubezem, pristrčno prizadevanje, da bi oskrbeli vse, kar je potrebno za bogoslužje, resnost, dostojanstvenost in pristna pobožnost med svetimi obredi so dišeče kadilo, ki se dviga pred Božji prestol in spodbuja pobožnost vernikov.«

Iz vseh teh navad družb sta izhajali dve prednosti velikega pomena, ne da bi se gojenci tega zavedali. Prva je bila stik gojencev s predstojniki. Ker je bila tudi navada, da je kdo lahko prešel iz družbe nižje stopnje v drugo družbo višje stopnje, ne da bi s tem prenehal biti član prejšnje, je prišlo še do dodatnega učinka: napredovanje v mnogih krepostih. Na tak način je don Bosko neopazno privedel do praga Družbe najobetavnejše fante, ki s tem, da so vstopili v noviciat, niso nenadoma padli v nov svet, temveč so prišli pripravljeni z delom v družbah, ki so v svojih pravilnikih odražale duha Družbe, tako da želja po večji popolnosti ni nikogar presenečala.

5. OČETOV PRAZNIK

V življenju oratorija je bil don Boskov godovni dan eden osrednjih dogodkov. Na ta praznik so se dolgo pripravljali, ga nestrpnost pričakovali, ga veselo obhajali in želi obilne sadove. Osrednja misel je bila izraz sinovske ljubezni.

Dne 7. junija je don Bosko obiskal zavode v Sampierdareni, Varazzeju in Alassiu. Don Rua je na večer 21. junija napovedal don Boskovo vrnitev za naslednji dan in omenil simbolični duhovni šopek, ki naj bi mu ga izročili na dan pred praznikom. Priporočil pa je tudi vsem skupno sveto obhajilo na sam praznični dan, kar bi bil najlepši šopek, ki bi mu ga lahko podarili.

Dobri oče je prispel, medtem ko so fantje v vrsti šli v obednico. Ko so ga zagledali pri vratarnici, so stekli k njemu in kričali na ves glas Naj živi don

Bosko. Po večernih molitvah je stopil na majhno prižnico »za lahko noč« in takole govoril:

»Spet sem med vami, dragi moji sinovi. Odšel sem, ne da bi vas prosil za dovoljenje, ne da bi vas pozdravil. Prihodnjič ne bom odšel, ne da bi vam prej povedal. Te dni sem obiskal zavode v Alassiu, Varazzeju, Sampierdareni in Borgu S. Martino. Stvari povsod lepo napredujejo. Povsod je polno fantov približno vaše starosti, ki se obnašajo kakor vi in so pridni kakor vi. Želeli so vedeti novice o vas in jaz sem jim jih povedal. Seveda samo dobre. Ob tej priložnosti nisem seveda povedal samo, kako stvari so, temveč tudi, kako bi si jaz želel, da bi bile. Bili so zadovoljni in se sedaj trudijo, da bi se tudi oni tako obnašali.

Toda v tem trenutku me vznemirja neka misel. Reči vam moram, da sem z večino izmed vas zelo zadovoljen, vendar pa ne z vsemi. Neka majhna skupina se je zares grdo obnašala. Že sem začel pisati pismo don Rui, da naj strogo ukrepa, pa nisem imel časa, da bi pismo končal, in ga nisem odposlal. Sedaj bom skušal ugotoviti, ali so se spravili v red, ker bom sicer prisiljen poslati jih domov, kar sem moral storiti že z drugimi. Preidimo na drugo. Vsi skupaj in složno počastimo praznike sv. Janeza, sv. Alojzija in sv. Petra in vsi bomo zadovoljni.«

Vse od vigilije je vladalo v oratoriju veselo razpoloženje. Dež jih je prisilil, da so zapustili dvorišče, na katerem je bilo že vse pripravljeno za akademijo. Preselili so se v veliko učilnico. Na mestu katedra je stal prestol za don Boska. Ob strani so bili razpostavljeni stoli za povabljenke in predstojnike. Na posebnem odru na desni so bili pevci, na levi strani dijaki in nasproti rokodelci.

Don Bosko je spovedoval veliko ur in nato proti deseti vstopil v dvorano, kjer so ga med splošnim ploskanjem sprejeli s himno don Lemoyna, ki so jo takoj izvedli po notah don Cagliera. Tudi prejšnje leto je don Lemoyne prebral svojo pesem, ki pa jo je nekdo izmed bralcev kritiziral. O tem nam poroča don Rua v svojih rokopisnih zapisih oratorijskih sej z dne 21. junija 1874 z opombo: »Izvedel jo je zelo dobro, vendar se je nadškofu zdela pretirana.« Če se je zob kritike zastavil tam, se je pesnik lahko topil od zadovoljstva.

Za himno so se vrstile deklamacije in nagovori in na koncu predstavitev darov. To so bili predmeti za cerkveno rabo. Kupili so jih z denarjem gojencev, ki so zbrali 200 lir, 113 so jih nabrali rokodelci in 87 dijaki. Predstava je trajala dobro uro. Na koncu je govoril don Bosko. Izrazil je veliko zadovoljstvo in se vsem zahvalil. Nato je nadaljeval:

»Večina jih je deklamirala pesmi in pesniki smejo pretiravati. Stvari, ki so jih povedali, se ne tičejo mene. Vendar pa kažejo na vaše dobro srce in zaradi tega jih sprejemam. Večina govornikov je končala svoje izvajanje z besedami: 'Ker vam nimam kaj drugega darovati, vam darujem svoje srce in obljubljam, da bom v prihodnje skušal zadovoljiti don Boska s svojim vedenjem.' Da, to je tisto, kar si najbolj želim. Ne prosim vas drugega kot to, da mi daste, da bom gospodar vaših src, da jih bomo okrasili s krepostmi in jih predstavili svetemu Janezu, ki naj jih potem daruje Bogu. Jaz sem

– in to sem vam že tolikokrat povedal – svoje življenje posvetil vam. In to, kar trdim o samem sebi, lahko povem za vse predstojnike, ki mi pomagajo reševati vaše duše. Razume se, da tudi to, kar pravite o meni (da se mučim, da se žrtvujem, da trpim), hočete povedati ne samo o meni, temveč o vseh, ki se z menoj trudijo za vaše dobro. Zagotovim vam lahko, da sem za vas vedno storil vse, kar je bilo v mojih močeh. Ne morem vam zagotoviti, da bom storil še več, lahko pa vam zagotovim, da se bom še naprej trudil za mladino, vse dokler me bo Gospod hotel ohraniti pri življenju.»

Štiriindvajseti junij je bil lep veder dan: veličastno skupno sveto obhajilo in veliko veselje fantov, ko so prišli iz cerkve. Don Bosko, ki je spovedoval celo jutro, je maševal nekako ob 10. uri. Ko se je odpravil v obednico k skromnemu zajtrku in se je zavodska skupnost začela zbirati za slovesno mašo, je prikoral v zavod zunanja godba na pihala, za njo pa je prišla velika množica moških, med katerimi je bilo veliko nekdanjih gojencev, in vsi so prinašali svoje darove.

Godbo na pihala so sestavljali nekdanji gojenci. Don Bosko sam jih je spodbujal, da bi jo sestavili in tako dali Turinu upoštevanja vredno krščansko godbo. Zanj je sestavil tudi pravilnik: v godbo se sprejemajo samo gojenci iz oratorija, ne pa taki, ki so bili izključeni od tam; prejemati morajo svete zakramente, ne igrati v gledališčih, sodelovati rade volje pri cerkvenih slovesnostih in si med seboj pomagati. Don Boskova zamisel se je v nekaj mesecih uresničila: trideset članov izmed najboljših nekdanjih gojencev oratorija je sestavljalo društvo godbenikov.

Samo po sebi umevno povabilo k sodelovanju pri praznovanju je prišlo od Gastinija. S svojimi skromnimi darovi so kupili monštranco z žarki, visoko kak meter. Don Bosko se jim je iz srca zahvalil in jih povabil na kosilo. Ni manjkalo veselih prizorov in duhovitih nagovorov, zlasti Gastinijevih. Darovali so mu še veliko drugih predmetov. Najbolj pa so ga razveselila pisma, ki so bila polna hvaležnosti in plemenitih čustev.

Prav tako so bili slovesni in pobožni obredi v cerkvi. Proti večeru je don Bosko podelil blagoslov z Najsvetejšim. To je vse močno razveselilo, ker je to storil samo dva- ali trikrat na leto, kakor tudi ni opravljal pete maše razen za polnočnico. Slovesnih večernic pa ni vodil že od leta 1850.

Proti večeru se je nebo pooblačilo in začelo je deževati, tako da so morali tudi drugo prireditelje opraviti v učilnici. Prva akademija je imela družinski značaj, na dan praznika pa so prišli mnogi povabljeni. Plemeniti konviktovc iz Valsaliceja so po odpeti himni poklonili don Bosku čudovito lep lestenec. Prišli so tudi dečki iz prazničnega oratorija, kakih 200 jih je bilo, izrazili svoja voščila in mu podarili šopek cvetja. Don Bosko se je vsem toplo zahvalil in nato izrazil zadovoljstvo svojega srca:

»Včeraj in danes ste mi povedali toliko lepih stvari. O da bi mogel raztegniti delo in skrbi za tisoče in tisoče drugih zapuščenih fantov in jim storiti dobro kakor vam! Mis-

lim, da mora misel na toliko zapuščenih fantov, ki nimajo ne očeta ne matere, ne prijateljev ne svetovalcev, ki so brez najnujnejšega za moralno in materialno življenje, za katere se nihče ne zanima, vzbuditi v vas hvaležnost do Božje previdnosti in željo, da bi koristno izrabili darove, ki jih prejimate od nje. Prosim vas, oddolžite se. Če bi vedeli, kolikim nevarnostim so izpostavljeni tisti, ki so v svetu, in koliko se jih da prevarati od samih videzov sreče. Vendar pomislite: samo eno je potrebno, da rešiš svojo dušo. Kako pomembna je ta misel! Mnogi izmed vas so mi želeli dolga leta življenja. Ne, dragi moji, želeti si dolgo življenje je zmota. Smo v rokah Božje previdnosti. Kar je pomembno, je, pa naj nam da Bog dolgo ali kratko življenje, da življenje, ki nam ga daje, dobro uporabimo, se pravi, da ga uporabimo v njegovo čast in slavo. Drugo pa bolj ali manj prepuščajmo Bogu in naj on razpolaga, kakor mu je bolj všeč.»

Svoj nagovor je sklenil z jasno izgovorjenimi besedami: »Z odmaknjenostjo od sveta, z zatajevanjem in z gorečnostjo za večjo Božjo slavo si je sv. Janez Krstnik pripravil veliko slavo v nebesih.«

Tudi naslednjega dne je bil še majhen dodatek k prazniku. Popoldne 25. junija je prišlo 150 dečkov iz Oratorija sv. Alojzija. Vodila sta jih njihov učitelj pomočnik Macagno in don Abrate, ki je tam imel majhno zasebno gimnazijo. Oratorijancem je pridružil več svojih gojencev, ki jih je pripravljaj na kleriško preobleko. Prišli so z namenom, da bi don Bosku izrekli svoje čestitke. Don Bosko jih je sprejel v knjižnici. Skupino je pozdravil don Guanella, ravnatelj tamkajšnjega prazničnega oratorija. Dobri oče je povedal naslednje ljubeznive misli:

»Zahvaljujem se vam za te lepe šopke cvetlic, ki ste mi jih prinesli, in za lepe besede, ki ste jih izrekli v pesmih in govorih. Zelo sem zadovoljen z vsem, kar ste naredili. To je seveda vse dobrota tistih, ki vas vodijo, kajti njim in ne meni morate izraziti svojo hvaležnost in priznanje, ki ste ju izrekli meni. Oni skrbijo za vas, jaz za vas ne storim ničesar. Zahvalite se don Guanelli, don Abrateju in gospodu učitelju Macagnu. Lahko vam priporočim naslednje. Hodite radi ob nedeljah v oratorij, tako dopoldne kakor popoldne. Privedite s seboj tudi svoje tovariše. Res je, da je stavba, ki sedaj služi oratoriju, prej skladišče kot kapela. Upam pa, da bomo kmalu dobili pripraven prostor, veliko večji, bolj udoben in z več možnosti za boljšo zabavo. Veseli me, da se igrate, zabavate, da ste veseli. To je način, da boste postali sveti kot sv. Alojzij, če se boste le potrudili, da ne boste grešili. Če imate kako posebno potrebo, se obrnite na don Alojzija. Pogovorila se bova z njim in jaz bom rade volje sprejel v to hišo tiste, ki hodijo v oratorij in se lepo vedejo, ne pa seveda kogarkoli. Sedaj mi pa povejte, kdaj, pri kateri starosti je treba začeti biti priden?«

»Od malega,« je odgovoril neki glas. In nekdo drug: »Od najnežnejše mladosti.«

»Prav, moji dragi,« je nadaljeval don Bosko, »vse od najnežnejše mladosti. Kaj bi bilo s sv. Alojzijem, če bi čakal na pozno starost, da bi postal dober? Zmanjkalo bi mu časa. Če bi na primer rekel: 'Ko bom star 25 let, se bom skušal spraviti na pravo pot,' bi umrl, ne da bi mogel uresničiti svoj načrt. Zato postanite takoj dobri in pridni. Za sv. Alojzija lahko rečemo, da se je že pri štirih letih popolnoma posvetil Gospodu. Vi vsi ste že stari več kot štiri leta. Pogum torej! Bodite veseli, ubogajte in Gospod vas bo blagoslovil.

Med drugim vam priporočam, da bi se vpisali v Družbo sv. Alojzija, se zanjo navdušili in izpolnjevali njena pravila.

Upam, da vas bom še večkrat videl ali pa boste prišli v k meni na obisk. Vedno bom vesel, če boste prišli. Kdaj bom pa tudi jaz prišel k vam? Izbrati si moramo kak praznik, ko boste vsi prejeli spoved in obhajilo, seveda potem, ko boste že opravili prvo sveto obhajilo. Jaz pa bom poskrbel, da tistega jutra ne bo manjkal hlebček in lep kos salame za priboljšek.

Bodite zato veseli. Ne pozabite moliti zame in bodite vedno hvaležni vašim dobrotnikom.«

Ko so ga prosili, da bi jih blagoslovil, jim je izpolnil željo. Potem so srečni in zadovoljni v spremstvu svojih učiteljev odšli na svoje domove.

V tistih dneh je prejel šeststo pisem svojih gojencev. Niso izražala samo dobrih želj in čestitk, temveč so vsebovala tudi vprašanja glede poklica, različne osebne želje, dvome, ki bi jih radi rešili, in podobno. Zato je moral pisma prebrati, da je lahko odgovarjal vsakemu po njegovih željah.

6. NAGOVORI ZA »LAHKO NOČ«

Nagovori za »lahko noč« nam prikazujejo življenje v oratoriju, kakor so videli vzgojno dogajanje v času, ko so bili izrečeni. Iz redkih nagovorov, ki smo jih lahko dobili, se nam kažejo nekateri vidiki takratnega življenja, ki jih niti kronika ne bi mogla zapisati. Glede domačih praznikov pa zvemo celo vrsto nadrobnosti, za katere ne vemo, kje bi jih lahko najbolje vstavili v našo pripoved. Podali jih bomo v časovnem zaporedju, in če bo treba, tudi razložili s kratkimi opombami.

18. april. Varstvo sv. Jožefa. Način, kako naj častimo svetnike.

»Danes, dragi moji sinovi, smo obhajali praznik varstva sv. Jožefa in izraziti vam moram svoje veselje: zadovoljen sem z vami. Zadovoljen zato, ker so mnogi izmed vas ne samo pridni, temveč zelo zavzeti za izpolnjevanje dolžnosti, tako v cerkvi kakor zunaj nje, v obednici, spalnici, učilnici in v šoli. Tem izrekam vse priznanje, ker mi zares povzročajo veselje.

Ker sem že izrekel pohvalo dobrim, moram opraviti tudi drugo dolžnost: povedati tistim, ki sicer niso hudobni, niso pa – kakor pravimo – ne topli ne mrzli (ki pa se bodo s prihajajočim toplim letnim časom ogreli v gorečnosti), to so tisti, ki vedo, da je iti v cerkev in moliti dobra stvar, da je lepo in dobro pridno študirati in delati; to dobro vedo in tudi povedo, toda zanje je vedeti eno in nekaj popolnoma drugega storiti. Tako so pred hudo oviro za delovanje in temu pravimo brezbriznost.

V zvezi s tem se mi je pred dnevi pripetil smešen dogodek. Eden izmed teh je prišel pretekli teden v zakristijo, da bi se spovedal. Toda čudna zadeva! Prišel je, da bi se spovedal, potem pa je drugemu za drugim odstopal svoje mesto, tistim, ki so prišli, da bi se zares spovedali in se rešili svojih grehov. Končno je le prišel na vrsto tudi on, ker je bilo še zelo malo takih, ki naj bi se spovedali. Mislili boste, da je pristopil in se spovedal. Kaj še! Ta naš fant je povabil tovariša, ki je bil zraven njega, da bi šel. Oni pa je odvrnil:

'Pojdi ti.'

'Ti pojdi,' mu je on po tiho odgovoril.

'Ne, pojdi ti,' mu je rekel oni.

'Stopi ti na moje mesto,' je spet odvrnil.

Pri teh besedah se je umaknil in dal prednost drugim. Tedaj se je zaslišal ropot košare s hlebčki, ki je udarila ob tla. In glej, že ni bilo več našega spokornjence.

Glejte, kakšna volja za spoved je to. Naj povem tako mimogrede, da je vse to, kar sem povedal, zares prava otročarija. Da se vrnemo k našemu predmetu, hočem povedati, da taki dobro vedo, da je lepo biti dober, vendar se nikdar ne potrudijo, da bi postali dobri. Veste zakaj? Ker nekateri menijo, da je za to, da so dobri, dovolj, da poznajo te stvari. Tako menijo na primer, da je za to, da so pobožni do sv. Jožefa, zadosti, da poznajo njegovo življenje in nekaj dogodkov iz njegovega življenjepisa. Tukaj pa tiči zmota. Ne, nikakor ne. To ni tako. Treba je malo več. Če hočemo biti dobri, moramo vedeti, kaj je dobro, in tako tudi delati. Tako je na primer lepo, če vemo, da se moramo v cerkvi lepo obnašati in moliti, toda treba je tudi dejansko moliti. Dobro je, da vemo, da je dobro iti k spovedi, toda treba se je tudi zares spovedati in tako poskrbeti za svojo dušo. Prav tako niso zadosti pobožna čustva in molitev tjavendan, temveč so potrebni dobri sklepi in spreobrnjenje. Tako se častijo svetniki. Verjemite mi, ta zmota je zelo razširjena in je zelo velika zmota.

Končujem. Hočete biti resnični častilci sv. Jožefa? Storite, da boste posnemali njegove kreposti, in na koncu življenja boste zadovoljni. Lahko noč.«

Naslednja dva nagovora obravnavata duhovne vaje za dijake. Don Costamagna je pridigal inštrukcije in don Dalmazzo premišljevanja. Don Bosko je oba imel za »domačina iz hiše«, čeprav je eden bil voditelj sester v Morneseju, drugi pa ravnatelj v Valsaliceju. Salezijanci so se, kljub temu da so živeli v drugih hišah, vedno čutili tesno povezani kakor v družini z oratorijem, ker je tam bival don Bosko in jih je don Bosko sam izbral.

23. april. O načinu, kako dobro opraviti duhovne vaje. Misel na poklic.

Danes zvečer se moramo, dragi sinovi, pogovoriti o pomembni stvari.

»Hočete biti don Boskovi prijatelji?«

Vsi: »Da, da.«

»Prav. In kot dobri don Boskovi prijatelji ste pripravljeni storiti vse, kar vam bo povedal?«

Vsi: »Da, da.«

»Prav. In če bi vam on povedal, da bi dobro opravili te duhovne vaje, bi jih opravili dobro?«

Vsi: »Da, da.«

Prav. Menim, da bomo s to vašo dobro voljo naredili velike stvari. Duhovne vaje so, dragi moji, nadvse pomembno delo in neizmerno koristne. Res je, da ste že vsi krepostni in sveti, vendar zato ne smete misliti, da duhovne vaje niso tudi za dobre, kajti tu gre za vedno novo spodbudo, za izredno pomoč, ki oživlja duha, ki se je že polenil. Vsem je potreben pregled vesti, pomoč v slabosti. Apostol izrecno pravi: Kdor je svet,

naj se še bolj posveti, in kdor je pravičen, naj svojo pravičnost še dopolni; kdor je dober in kreposten, naj v dobroti in kreposti še napreduje, kdor je svet, naj hrepeni po še večji svetosti in naj postane svetnik.

Imam navado, da v tem času vsem fantom priporočim razmislek o poklicu, zlasti še tistim, ki končujejo gimnazijo. To je stvar, dragi fantje, ki vas mora nadvse zanimati, kajti od ugotovitve, v kateri poklic nas je Bog hotel poklicati, je lahko odvisna naša zemeljska in večna sreča. Za to je vsakemu potrebna dobra splošna spoved, čez celo življenje, če je kdo še ni naredil, ali od zadnje splošne spovedi do danes. Kdor hoče opraviti splošno spoved pri pridigarjih duhovnih vaj, lahko to brez nadaljnega stori. Ker pa gre za tako silno pomembno zadevo, vam jaz skupaj z mnogimi svetniki svetujem, da bi to spoved opravili pri vašem rednem spovedniku. Ta, ki pozna vse vaše dosedanje življenje in je obdarovan s posebnim razsvetljenjem od Gospoda, lahko veliko lažje presodi, kaj je po Božji volji. Ko vam pa priporočam spoved pri vašem rednem spovedniku, vas tudi opozarjam, da bi bilo zelo napak, če bi iz sramu pred njim zamolčali kak greh. V tem primeru bi vsem svetoval, da bi vsakič spremenili spovednika, samo da ne bi zamolčali kakega smrtnega greha.

Zatorej, dragi moji sinovi, ob tej lepi priložnosti duhovnih vaj resno razmislite o vašem poklicu, kar bi še posebno priporočil vsem, ki so že v višjih razredih. To je najprimernejši čas, ko Gospod podeljuje svoje razsvetljenje in milost. Dragi moji! Te stvari vam goreče priporočam zato, ker dobro vem, da čeprav se o tem toliko govori, kakšen raztresenec tudi med duhovnimi vajami dela vse drugo in potem, ko pride čas, da se je treba odločiti, ne ve, kaj bi storil, gre k spovedniku in ga sprašuje o svojem poklicu. Tedaj mu spovednik odgovori: »Oh, ubožec, ali nisi tega naredil že pri duhovnih vajah?«

»Pozabil sem,« odgovarja. Kaj naj spovednik svetuje takim raztresencem? In tedaj se ponavlja zmeda in negotovost. Fant se bo moral za kaj odločiti, vendar ne bo nikdar gotov in bo poln dvomov. Torej, dragi sinovi, če hočete zares biti don Boskovi prijatelji, skušajte izpolniti vse, kar sem vam priporočil v korist vaše duše. Lahko noč.

25. april. Pohvala dobrim, ki lepo opravljajo duhovne vaje. Opozorilo manj dobrim, da imajo v duhovnih vajah sredstvo, da jih opravijo dobro in s tem preprečijo, da se jih ne odslovi iz zavoda.

Zelo me veseli, ko vidim, da je že na začetku duhovnih vaj tako resna tišina. To je brez dvoma eden glavnih dejavnikov, če hočemo dobro opraviti duhovne vaje, obenem pa je tudi znamenje dobre volje, da bi bili krepostni. Saj ste že taki in zato se mi zdijo te duhovne vaje delno nepotrebne. Če že ne za vse, pa vsaj za precejšnje število izmed vas. Kajti zares vam moram priznati, da je med vami veliko takih, ki mi delajo veselje in sem z njimi zadovoljen: povesod zavzeti, pri učenju, pri molitvi in pri izpolnjevanju kake druge dolžnosti.

Pravim mnogi med vami, kajti če sem po eni strani potolažen in spodbujen zaradi lepega vedenja nekaterih, pa me po drugi strani žalostijo tisti, ki se nočejo učiti, ki nočejo moliti in se nočejo podrežati pravilom. Število teh ni ravno majhno, kakih trideset. O teh smo se resno pogovarjali in smo skoraj sklenili, da bi jih poslali domov. Toda priložnost teh duhovnih vaj je vse skupaj odložila v upanju, da bodo ti dnevi storili svoje in jih spreobrnilo k lepšemu, krepostnejšemu življenju. Zato naj tisti, ki bi

se lahko znašli v številu takih, dobro premislijo, kaj naj storijo: ali spremenijo svoje življenje ali gredo domov. Zato jim resno priporočam, da naj izrabijo te dni in se spreobrnejo.

Dobri pa naj vztrajajo na tej poti in naj napredujejo z velikimi koraki na poti popolnosti. Tako enim kakor drugim ne manjka moči, da bi dosegli svoj namen. Imamo dva govornika iz naše domače hiše, ki sta tudi rasla med nami ter dobro poznata oratorij in potrebe fantov, s katerimi sta bila vedno v stiku; dva pridigarja, ki vas imata zelo rada in se trudita na vso moč za vašo korist. Zato v tem pogledu nimamo nikakršnih želj. Od vas je odvisno, ali boste iz njunega prizadevanja znali dobiti tiste sadove, ki si jih vaši predstojniki tako srčno želijo. Podvojite svojo dobro voljo in Gospod vam bo gotovo naklonil vse, kar vam je potrebno. Lahko noč.

Kakor je bil don Cafasso redni spovednik v Cerkvenem konviktu, tako je bil tudi don Bosko redni spovednik v oratoriju, in kakor don Bosko v oratoriju tako so bili ravnatelji v svojih zavodih redni spovedniki svojih podrejenih. To je trajalo do leta 1900. Nekega večera med duhovnimi vajami je don Costamagna napeljal pogovor na to vprašanje. Don Bosko je glede spovedovanja fantov med duhovnimi vajami povedal tole: »Dajte, da bo don Bosko naredil izjemo in bo fante spovedoval tudi med duhovnimi vajami, čeprav na splošno ni primerno, da bi ravnatelji spovedovali med duhovnimi vajami. Pravim na splošno, ker se lahko zgodi, da kak odkritosrčen fant želi opraviti svojo spoved pri ravnatelju, ker ga pozna in pri njem kmalu konča, medtem ko bi moral drugemu spovedniku marsikaj pojasnjevati. Menim takole: opozorite, da pridigarji spovedujejo, da se vsak lahko pri njih spove, da je v času duhovnih vaj dovoljeno in celo priporočljivo spremeniti spovednika. Če se kateri hoče spovedati pri ravnatelju, naj ga pokliče ali gre k njemu v sobo ali v kak drug bolj primeren prostor. Lahko se jim tudi pove, da naj drugi ne hodijo k njemu, razen če imajo ta namen.«

Fantje so se tako radi spovedovali pri don Bosku, da je zadnji večer duhovnih vaj vstal iz spovednice zelo pozno in tako utrujen, da se skoraj ni mogel več gibati. Proti svoji navadi je prosil preostale, naj pridejo k spovedi naslednje jutro.

Pri večerji je navzoče pri mizi razveselil s pripovedjo o rabioli (vrsta sira), ki so jo dali pokusiti navzočim:

Pred nekaj dnevi se je v oratorij vrnil gojenec, ki je bil doma na zdravljenju. Šel je pozdravit don Boska in povedal, da njegovi starši ne morejo plačati niti zaostalih dolgov niti tekoče mesečnine. »Edino, kar bi lahko malo poplačalo dolgove, je teh šest rabiol.« To je povedal zelo ljubeznivo in preprosto, kakor je pripomnil don Bosko. Fant je bil prvi v razredu in sploh zelo priden.

»Kaj več torej tvoji starši ne bi mogli dati?« je vprašal don Bosko.

»Nič, prav nič. Jaz bi vam pa lahko ponudil le svojo spoved čez vse življenje.«

Don Bosko se je zasmel, ker je menil, da se deček šali. Toda naslednjega dne je fant zares ves zbran prišel k spovedi. Don Bosko je medtem zvedel, da majhen košček tistega sira iz Birance stane 50 centezim.

Zatem je pripovedoval o vztrajnosti mnogih fantov, ki so cele ure negibno klečali na golih tleh in čakali, da bi prišli na vrsto. Mnogi so pustili naprej druge, čeprav so že dolgo čakali. »Da storiš kaj takega, je že potrebna dobršna mera kreposti,« je sklenil don Bosko.

Sledi dvoje zaporednih večernih nagovorov za »lahko noč« iz prve polovice Marijinega meseca. Med seboj se dopolnjujeta. V drugem je don Bosko uporabil metodo dvogovora, k čemur se je zatekal, kadar je hotel oskubiti gosko, ne da bi vpila. Vsak dan je bilo več aspirantov za duhovniški poklic, ki so prihajali iz zelo revnih družin. Če ne bi bili zelo pozorni, bi marsikdo postal duhovnik iz človeških namenov in ne iz želje, da bi reševal duše. Don Bosko je bil seveda prepričan, da je za Cerkev bolje, če ima enega duhovnika manj in s tem tudi eno pohujšanje manj. Bilo je treba uveljaviti salezijansko družbo. Stvar je bila zelo kočljiva. Prav zato je uporabil pri drugem nagovoru dvogovor, vendar ne nepripravljen, temveč ga je prej pripravil na štiri oči.

10. maj. Nesebičnost pri duhovniškem poklicu. Gotovost slabotnih v redovnih družbah. Marijin mesec je in k temu še devetdnevnic k Svetemu Duhu. Rad bi, da bi vsi z velikim navdušenjem opravljali ta mesec in to devetdnevnic ter da bi pri vsem imeli poseben namen, se pravi, da bi prosili Svetega Duha, da bi vas Gospod razsvetlil in vam pokazal, kaj hoče od vas. Razmišljajte resno o svojem poklicu, zlasti tisti iz zadnjih letnikov. Pomisliti morate, da ste v tem pogledu na najpomembnejšem razpotju vašega življenja. Rad bi, da bi se tisti, ki se morate odločiti, odločili v tej devetdnevnic ali v tisti v čast Mariji Pomočnici, ki bo sledila takoj za to. Vendar naj nihče ne vstopa v duhovniški poklic, če ga v to ne kliče Bog, in nobeden naj ne sili v kak drug poklic, če ga Gospod kliče v službo svoje Cerkve.

Tukaj bi vas rad opozoril na veliko zmoto staršev in otrok, zmoto, o kateri ste mogoče že slišali govoriti kako ugledno osebo: »Postani duhovnik in imel boš zagotovljeno ugledno mesto v družbi in boš lahko pomagal svojim staršem.« Dragi fantje! Da ne bi kdo izmed vas postal duhovnik zato, da bi pomagal svojim staršem! Če mislite na to, potem uberite kako drugo pot, kjer boste lahko dosegli isto. Kdor postane duhovnik, si mora prizadevati za reševanje duš.

Rad bi vam v zvezi s tem pojasnil še drug ugovor, ki so mi ga postavili nekateri župniki in druge pomembne osebe. Pravijo: »Kako to, da don Bosko svetuje nekaterim svojim gojencem, da naj postanejo duhovniki, vendar samo v kaki redovni družbi? Če ti fantje želijo postati svetni duhovniki, potem jim odsvetuje duhovniški stan.« Razlog za to je naslednji. Veliko je takih, ki se, če živijo odmaknjeni od sveta, vadijo v kreposti, pridno izpolnjujejo svoje verske in redovne dolžnosti in lepo napredujejo v krščanskem življenju, kakor hitro pa so zunaj v svetu, se ne zmorejo izogibati nevarnosti in slabo končajo. Ko vidim fanta, ki tako dolgo, dokler je v oratoriju ali kakem drugem zavodu, zgledno živi, ko pa gre na počitnice, pade v mnoge grehe in se vede tako, kakor preden je prišel v zavod; ko se potem vrne v oratorij, spet vidim, da resno opravlja svoje verske in stanovske dolžnosti, in potem ko se vrne domov, ponovi isto nesrečno pot z vsemi padci, potem temu fantu dam resen opomin in nasvet: »Če mis-

liš poslati v svetu duhovnik, župnik, kaplan, potem nikakor ne postani duhovnik, kajti to bi bila poguba zate in za veliko duš. Če pa čutiš nagnjenje, da bi iz pravih vzrokov postal duhovnik, potem ti svetujem, da vstopiš v kak red ali kako redovno družbo.« To mi je pripravilo že veliko sitnosti, kajti nekateri pravijo: »Don Bosko je svetoval temu ali onemu duhovniški poklic, potem pa so ga vrgli iz semenišča. Drugemu je svetoval, da bi postal duhovnik, sedaj se pa tako slabo vede.« Toda ti kritiki ne vedo, da sem jaz tem fantom zagotovil, da bodo postali dobri kleriki in dobri duhovniki, če bodo živeli od sveta odmaknjeno življenje. Tako sem jim povedal, pa se niso ravnali po mojih nasvetih.

Verjemite mi, dragi sinovi, če boste upoštevali vse te nasvete, če ne boste sledili kakim človeškim razlogom pri izbiri poklica in boste šli v poklic, v katerega ste poklicani, vam zagotovem, da vam bo z Božjo pomočjo lepo uspelo. Tako boste gotovi o svojem poklicu in o svoji poti k zveličanju.

Priporočite se zato Svetemu Duhu in blaženi Devici Mariji, da vas razsvetlita in vam bosta pomagala.

11. maj. Ponovno brez človeških razlogov pri izbiri duhovniškega poklica. Pojasni tri težave. Don Barberis (potem ko je don Bosko povedal nekaj besed za uvod): »Prosim za besedo.« Don Bosko: »Da slišimo, kaj hočeš povedati.«

Don Barberis: »Vsak delavec je vreden svojega plačila. Zato je pravično, da duhovnik, ki dela, tudi zasluži.«

Don Bosko: »Res je, kar praviš, zato ne mislim reči, da se tisti, ki je ves dan delal v dušnem pastirstvu, mora še postiti. Kdor dela, mora tudi jesti in dobiti tisto, kar je potrebno za življenje. Sveti Pavel je izrecno zatrdil: Kdor služi oltarju, naj od oltarja tudi živi. Toda poleg hrane so za duhovnika plačilo samo duše in nič drugega. Pokazalo se je, da tisti, ki išče zemeljske koristi, reši le malo duš in ne misli na njihovo večno zveličanje. Toda pokaži mi duhovnika, ki ne misli na denar ali na to, da bi oskrbel svojo družino, pa boš videl, koliko ljudi je že spreobrnil. Prav zato sv. Pavel noče, da bi se duhovnik vmešaval v posvetne zadeve. Niti na nakup, prodajo in nalaganje denarja v banko naj ne misli. Nič od vsega tega.«

Don Barberis: »Dovolite mi, gospod don Bosko, da povem še nekaj. Res je, da mora duhovnik misliti predvsem na zveličanje duš. Toda med Božjimi zapovedmi je tudi tista, ki pravi Spoštuj očeta in mater. Beseda spoštovati pomeni pomagati, priskočiti na pomoč. Če morajo vsi pomagati svojim staršem, koliko bolj potem še duhovnik.«

Don Bosko: »Popolnoma se strinjam, da je treba spoštovati in priskočiti na pomoč očetu in materi, ko sta v stiski. Toda če imaš pri izbiri poklica ta namen, potem opusti duhovniški poklic, pa se izuči kako obrt, začni trgovati ali ustanovi kako podjetje, vendar ne postani duhovnik. Kakor hitro postaneš duhovnik, so tvoji starši in tvoji sorodniki vsi, ki imajo dušo, ki jo morajo rešiti, in ti moraš misliti na to in na nič drugega. Božji Odrešenik nam je hotel dati jasen zgled, ko so mu, medtem ko si je prizadeval za rešenje množic, dejali: – Tvoja mati je zunaj in želi govoriti s teboj. On pa je odgovoril: – Kdo je moja mati? Resnično vam povem, da vsi, ki poslušajo Božjo besedo in jo izpolnjujejo, so moja mati, moj oče in moji bratje. In predobri Jezus je šel še naprej. Rekel je celo: – Kdor ne sovraži svojega očeta, svoje matere, svojih bratov

in sester, ne more biti moj učenec. Zato si dobro zapomnite, da svetost duhovniškega stanu zahteva popolno odtrganost od svetnih stvari. Cerkvenci učitelji so vsi enoglasno prepričani, da so imetja duhovnikov last revežev.

Don Barberis: »Menim, da ni kaj oporekati. Tudi jaz mislim tako kot vi. Hotel sem pa jasen in odkrit odgovor za tiste, ki so me o tem vpraševali. Dovolite mi, da povem še opombo, ki sem jo slišal prav danes. Je nekaj zelo uglednih ljudi, zelo učenih in zglednih duhovnikov, ki v teh stvareh niso tako zelo strogi in ki so celo rekli: – Postani duhovnik, potem boš lahko storil to in to, zaslužil, kupoval, prodajal, nabral denar.«

Don Bosko: »Vem, da se dobijo tudi taki ljudje in žal jih ni malo. Drugi pa ne le govorijo, temveč tudi tako delajo. Ne bom raziskoval njihovega početja. Mogoče delajo to v dobri veri, mogoče jim je bil razodet kak drug evangelij, drugačen od evangelija, ki ga poznam jaz. Dejstvo je, da je Gospod tako govoril, kakor sem povedal, tako sv. Pavel, tako svetniki, ki so razlagali njegova pisma.« (Nato je še dodal nekaj misli in želel vsem lahko noč. Opomba pisca.)

Sledita dva večerna govora v devetdnevnici Mariji Pomočnici. V prvem omenja sanje, ki jih bomo podali v naslednjem poglavju. Šaljiva omemba »novčičev« namiguje na pripoved, ki bo še bolj šaljiva v prihodnjih pripovedih. Za praznike so gojenci smeli s svojimi prihranki na notranjem sejmu kupiti s posebnimi boni in za vsoto, ki jo je določil prefekt, predmete, ki so bili tam na voljo. Mize so bile polne okrepčil in zlasti knjig po zelo znižani ceni.

18. maj. Prosimo Marijo za zdravje in čistost.

Devetdnevnica k prazniku Marije Pomočnice se je že začela. Zato morate pripraviti novčiče za praznik in srce, da bo prejelo veliko milosti od presvete Device Marije. Med milostmi, za katere naj v tej devetdnevnici posebno prosite, sta zlasti dve: najprej milost zdravja, da bi lahko nadaljevali svoje šolanje, se dobro pripravili na izpite, ki se hočeš nočeš bližajo, in za tiste, ki bodo šli na izpite ven. Ostajata samo še dva meseca. Zato je treba misliti na to.

Toda najpomembnejša milost, za katero bi želel, da bi vsi prosili, je milost, ki je začetek vseh drugih milosti: prosite, prosite vsi, prav vsi za milost, da bi mogli ohraniti prelepo čednost sramežljivosti. To je krepost, ki materi Božji Mariji najbolj ugaja. Če imate to, imate vse, če te ni, ni ničesar. O tej kreposti zares lahko rečemo, da je vir vseh drugih kreposti: vse drugo mi je prišlo z njo. Naj zadostuje, da vam povem, da tisti, ki jo ima, leti pod Marijinim plaščem; kdor je ranjen, se pravi, da jo je izgubil, pa si jo je ponovno pridobil in jo skuša ohraniti, teče; kdor je zadosti ne varuje, komaj hodi; in tisti, ki je nima, se s težavo vleče naprej.

Prositate torej za to milost in trudite se, da bi jo prejeli. Tisti, ki niso izgubili prelepe čednosti sramežljivosti, hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre, in pojejo pesem, ki je nihče drug ne more peti in se je naučiti. Ker pa je to zelo krhka krepost, moramo prositi presveto Devico z gorečo in vztrajno molitvijo, da nam jo ohrani, in se izogibajmo vseh priložnosti, da bi jo izgubili. To so nekateri manj dobri tovariši, grde besede, ki jih slišimo ali iščemo v slovarjih. Za božjo voljo bežite pred nevarnostmi in uporabljajte vsa sredstva, ki vam pomagajo, da ohranite ta neprecenljivi zaklad:

pogosta dobra obhajila, goreča pobožnost do presvete Device, obiski v cerkvi in podobno. Upam, da boste to storili in boste zelo zadovoljni, kajti vse, kar lahko povemo o sreči, ki nas čaka, ni nič v primerjavi s tem, kar zares bo.

20. maj. Razlaga evangelijske besede »Kdor ne sovraži svojega očeta, ni mene vreden«. Odločeno je bilo, da bomo kakor že v prejšnjih letih ob prazniku Marije Pomočnice uporabljali denar, ki je bil kovan v narodni banki Oratorija sv. Frančiška Saleškega. Tukaj ne bo veljal denar, izdan v bankah drugih držav. Ta ukrep je bil določen kakor že ob drugih priložnostih za to, da, kakor veste, preprečimo nered, ki bi v nasprotnem primeru lahko nastali.

Don BARBERIS: (prosi za besedo in jo dobi): »Rad bi, če mi gospod don Bosko dovoli, postavil še nekaj vprašanj o stvareh, ki smo jih zadnjič povedali o poklicu.«

Don BOSKO: »Kar povej.«

Don BARBERIS: »Zdi se mi, da zadnjič niste razložili tistih evangelijskih besed, ki pravijo: Če kdo ne sovraži svojega očeta in svoje matere, ni mene vreden. O tem me jih je veliko vpraševalo in jaz sem jim odgovoril, da teh besed ne smemo vzeti v njihovem dobesednem pomenu, temveč v primeru, ko se volja staršev zoperstavlja Božji volji, ki smo jo jasno spoznali; na primer, ko bi kak pogan hotel postati kristjan in bi se starši zoperstavljali, ali če bi imel kdo jasen poklic za duhovnika in bi starši nasprotovali. V takih primerih ne bi smeli poslušati staršev, temveč Božjo voljo. To se pravi, da bi morali na neki način sovražiti starše, jih ne ubogati in slediti Božjemu klicu.«

Don BOSKO: »To je prav in res. Dodal bi še to, da je v takih primerih treba preslišati glas mesa in krvi, in to ne samo tokrat, temveč vsakič, ko to zahteva večja Božja slava. Vendar ni don Bosko tisti, ki to trdi, kakor je nekdo izmed vas to zmotno dejal. Podobne stvari so trdili tudi nekateri stari, češ, »don Bosko je rekel to. Zakaj pripoveduje to fantom?« Poslušajte me. Nisem jaz, ki trdim to, temveč je naš Božji Odrešenik to povedal. Da pa jaz o tem govorim, je to zato, ker se mi to zdi zelo pomembno in potrebno. Zato bi vam rad razložil Gospodove besede. Oglejte si okoliščine, v katerih so bile izgovorjene. Stal je sredi ljudstva in pridigal. Pristopila je njegova mati z nekaterimi njegovimi bratranci in sorodniki, ki jim v hebrejskem jeziku pravijo bratje. Radi bi z njim govorili. Tisti, ki so bili v Odrešenikovi bližini, so mu to željo sporočili: – Tvoja mati in bratje so zunaj in te iščejo. Jezus jim je odgovoril: – Kdo je moja mati? Kdo so moji bratje? Moja mati in moji bratje so tisti, ki poslušajo Božjo besedo (Lk 14,26). In na drugem mestu: – Kdor pride k meni in ne sovraži svojega očeta in svoje matere, ni mene vreden (Mt 10,35). Prišel sem, da ločim očeta od sina, mater od hčere. Človekovi sovražniki so njegovi domači.

Ali iz vsega tega ne sledi, da vse, kar zahteva večjo Božjo slavo, zahteva tako ločitev. Torej ni don Bosko tisti, ki to pravi, temveč Bog, ki to zahteva.

Ne smete pozabiti, da Bog bogato plačuje naše žrtve, da bi lahko sledili njegovi sveti volji. Sicer pa se v našem primeru, to si dobro zapomnite, ko kdo vstopi v redovni stan, zdi, da mu ni prav nič mar njegovih staršev. Toda vedno bo lahko dal kak nasvet, ki je zlata vreden. Bolj svobodno lahko zanje moli in prav molitev je začetek vsake zemeljske in večne sreče. Kolikokrat so starši obdarjeni z dobrotami, ki so prišle zaradi molitev njihovih otrok, pa se tega ne zavedajo. Koliko uspešnih poslov, koliko

dobljenih pravn, koliko pomirjenih preprirov, ki so jih izprosile molitve otrok. Ali niso takšni načini pomoči, ki jih dajemo staršem, pomoči, ki so več vredne kot vsote denarja, ki bi jim jih lahko dajali? In potem, ali mislite da Gospod, ki nagrajuje kozarec vode, ki smo ga komu ponudili v njegovem imenu, ne bo poplačal žrtve staršev, ki toliko stanejo? (Konec govora po rokopisu.)

Vse do konca praznika Marije Pomočnice nimamo drugih nagovorov. Na praznik so razdelili ljudstvu veliko svetih obhajil. Izredno veliko je bilo vernikov, ki so želeli od don Boska prejeti blagoslov Marije Pomočnice. Po slovesni maši je množico ljudi, ki so bili zbrani okoli njega, blagoslovil in odpravil.

Ko je prišel v svojo sobo, ga je tam čakala skupina uglednih gospa iz Milana, ki so prišle na praznik. V vsej preproščini je potegnil iz svojih žepov več kot petdeset denarnih darov in dragocenih predmetov, ki so mu jih darovali tisto jutro.

Pripovedoval je tudi o nekem dogodku, ki ima v sebi nekaj nenavadnega. Pred štirimi dnevi se je iztekalo življenje grofu Vialardiju. Obiskal ga je in ugotovil, da mu je treba podeliti poslednje maziljenje. Tedaj ga je spodbudil, da bi se zaupal Mariji Pomočnici, ki bi ga ozdravila tako, da bi na njen praznik prišel k obhajilu v cerkev Marije Pomočnice. V družini ni nihče verjel, da bi bilo kaj takega mogoče. Toda zjutraj na praznik je grof prišel, prejel sveto obhajilo in don Bosko je pokazal dar, ki mu ga je izročil v čast Mariji Pomočnici.

V prezbiteriju cerkve Marije Pomočnice so občudovali veliko preprogo, delo in dar plemenitih florentinskih gospa, ki so v notranji rob vpletle napis: *Mariae Auxiliatrici in suam suorumque tutelam Matronae Florentinae anno MDCCCLXXV* (Mariji Pomočnici v svojo in svojih varstvo – florentinske matrone leta 1875). Darovalkam v čast je don Bosko napisal pismo, polno hvaležnosti. Ne vemo razloga za posebno obliko tega spisa, niti zakaj je tako zamudil.

V večjo Božjo slavo in v čast brezmadežne Device Marije Pomočnice kristjanov in v večen spomin pobožne vdanosti florentinskih matron izjavljam naslednje:

Izbrana družba plemenitih florentinskih gospa je v ljubezni in vdanosti do vzvišene nebeške Kraljice najprej velikodušno sodelovala pri izgradnji svetišča, posvečenega Mariji Pomočnici v Turinu, potem pa hotela dodati javno in trajno znamenje svojega češčenja te nebeške dobrotnice in izdelala to prelepo preprogo, kakor pravi napis na njej.

Ko so delo 15. maja 1875 končale, so preprogo poslale v Turin. Z najglobljim spoštovanjem in hvaležnostjo sprejemam ta dragoceni dar in darovalkam obljubljam, da jim bo za vedno ohranjena lastnina, jaz pa sem zadovoljen, da jo bom lahko uporabljal v okras Gospodovega svetišča in v čast nje, ki jo Cerkev razglašča za Pomoč kristjanov.

Poleg nepozabne hvaležnosti sem takoj ukrenil vse potrebno, da so imenovane gospe, ki so z darovi in delom svojih rok sodelovale pri tem dokazu gorečnosti in ljubezni, vnesene v spis odličnih dobrotnic in se jih bomo vsak dan spominjali v zasebnih in javnih jutranjih in večernih molitvah, ki jih dvigamo k Bogu ob oltarju, posvečenem Mariji Pomočnici v tem svetišču, in prosili nebeški blagoslov nanje in na njihove družine.

Izjavljam, da bodo te obveznosti veljale zame in po meni za vse moje dediče za vse

večne čase, medtem ko se s hvaležno roko podpisujem hvaležni in najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 1. oktobra 1875

Med vso devetdnevnicco je prihajalo nešteto pisem, ki so poročala o izrednih dogodkih. Za praznik so prišli romarji in Genove, Savone, Ovade, Chioggie, Bologne, Firenc, Rima. Med pridigo so poslušalci zasedli oltarje, stopnice, spovednice. Na dvoriščih, na trgu in bližnjih cestah se je gnetlo ljudi. Niso poročali o nobenem neredu.

Nenehni obiski so don Boska močno utrudili. Bilo je veliko ljudi, ki niso hoteli oditi iz Turina, ne da bi jih sprejel. Njegovi sinovi pa so ga videli vedno mirnega in ljubeznivega kakor navadne dni.

27. maj. Don Boskove besede na praznik presvetega Rešnjega telesa.

»Danes je eden največjih praznikov, ki jih obhaja Cerkev, telovo. Rad bi, da bi vsak izmed vas dal Gospodu kak dar za veliko dobroto, ki nam jo je izkazal, ko je dal samega sebe v hrano naši duši. Rad bi, da bi obljubili dve stvari:

1. Prejemajte pogosto in vredno sveto obhajilo.

2. Skušajte okrasiti vaše srce z lepimi krepostmi, tako da odstranite vse slabe navade, da bo Jezus rade volje prišel k vam in bival pri vas.«

Nato je ti dve točki razložil z ognjevitim navdušenjem.

28. maj. Opravljajte lepo šest nedelj v čast sv. Alojzija. Prosite svetnika za čednost sramežljivosti. Posebno povabilo hudobnim.

»Pojutrišnjem bomo, dragi fantje, začeli opravljati šest nedelj v čast sv. Alojziju. Vsak, kdor se spove, prejme sveto obhajilo in moli po namenu svetega očeta, prejme popolni odpustek. Da bo vse potekalo v najlepšem redu v čast sv. Alojziju, bomo kakor prejšnja leta brali iz Preskrbljenega mladeniča, kar je tam v ta namen zapisano. Vendar želim povedati, da tistega branja in tistih pobožnih vaj ni treba tako opravljati, kakor je tam zapisano. Kdor bi imel kaj lepšega in boljšega, naj uporabi tisto. Tako lahko zmoli sedem Marijinih radosti, Marijino opravilo, sedem spokornih psalmov. Tudi na tak način lahko dobijo popolne odpustke. Molitve v knjigi so namenjene samo enotnosti, ko se opravljajo javno. Če ne bo kakega razloga, ki bi dal povod za spremembo, bomo praznik obhajali 27. junija.

Potrudimo se, da bomo zares dobro opravili teh šestero nedelj. Ker je sv. Alojzij poseben zaščitnik čednosti sramežljivosti, posvetimo to čednost posebej njemu, tako da jo bomo skušali ohraniti nedotaknjeno. Fred kratkim smo obhajali praznik Marije Pomočnice in smo v tem pogledu naredili veliko dobrih sklepov, zato se potrudimo, da bomo Gospodu darovali nedotaknjeno našo lilijo.

Medtem ko je večina izmed vas navdušenih za dobro, naj ne bi bilo tiste skupine, čeprav majhne, ki na žalost dela zlo, ki je še vedno brezbrizna in kar naprej grdo govori. Nekaj jih je čisto na tehtnici. Prenašamo jih zato, da bodo končali šolsko leto in da jih ne bi pošiljali domov v sramoto njihovih družin in jih brez vsega postavili na cesto. Toda vedeti morate, da moja vest tega ne more prenašati v nedogled. Če

bomo zvedeli, da se grdo govori in dela stvari proti čednosti sramežljivosti, ne bomo tega več prenašali. Prisiljen bom, da jih odstranim iz oratorija, da ne bodo okužili še drugih. Naj posnemajo zgled večine in se tudi oni že začnejo lepo obnašati. Dajte to tolažbo srcu ubogega don Boska, da ne bo prisiljen proti svoji volji katerega izmed vas izključiti iz zavoda. Izkažite to dobroto tudi sv. Alojziju in tako boste zadovoljni tudi vi sami; zadovoljni v življenju, zadovoljni v smrti, ker boste poklicani k blaženosti, ki ga uživa sv. Alojzij kot plačilo za svoje kreposti.»

Zvečer 30. maja so se začele duhovne vaje za rokodelce. Don Bosko je imel zanje poseben nagovor po večernih molitvah.

30. maj. Don Bosko spodbuja rokodelce, da bi dobro opravili duhovne vaje. O izhodih brez dovoljenja. Na kaj naj mislimo med duhovnimi vajami. Stvari, ki jih je treba urediti. »Veseli me, da sem lahko z vami na samem. Veseli me iz več razlogov. Najprej zato, ker vedno rad vidim svoje drage sinove, in potem zato, ker vidim vas, dragi rokodelci, in zlasti še sedaj, ko začenjate duhovne vaje.

Vem, da ste zadovoljni in jih večina izmed vas želi opraviti dobro, in to mi je še v posebno veselje. To je zares lepa priložnost, da postanemo sveti. Glejmo, da je ne bomo izgubili. Vendar se čutim dolžnega, da povem, da so med vami tudi taki, ki duhovnih vaj ne bi hoteli opravljati. Reveži! Ne vedo, kako velika milost je to, da imajo priložnost opraviti duhovne vaje. Ti naj bodo pozorni, kajti nevarnost je, da postavimo koga pred vrata, še preden se bodo duhovne vaje končale. Od drugih pa pričakujemo, da se bodo temeljito spremenili, sicer jih bo treba odpustiti pozneje.

Nekateri hočejo za vsako ceno sejati ljuljko in ni mogoče, da bi jih odvrnili od grdih pogovorov, ki so pravo hudičevo delo. Prav tako mi je hudo, da so nekateri šli iz zavoda brez dovoljenja. V drugih krajih bi takim ne dovolili več, da bi se vrnil za spanje ponoči, čeprav bi si to zaslužili. Vendar za zdaj ne želim iti tako daleč. Ti naj vedo, da so naredili zelo grdo in slabo dejanje.

Naj vam napovem tri točke, ki jih je treba v teh dneh temeljito preudariti: Premisliti je treba o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Kar se tiče preteklosti, jih bo nekaj med vami, ki morajo poravnati nekatere račune svoje vesti. Ne opuščajte priložnosti, storite to sedaj. Za sedanjost moramo narediti trdne sklepe in se postaviti v stanje Božje milosti. Za prihodnost moramo določiti potrebna sredstva, da bomo dosegli to, kar smo si postavili za cilj.

Rekel sem, da moramo dobro premisliti o naši preteklosti. Razmislite malo o opravljenih spovedih, kajti verjemite mi: 1. Lahko ste pozabili na stvari, ki smo jih pustili vnemar in sedaj več ne mislimo nanje. 2. So stvari, za katere še nismo mislili, da so greh, pa vendar žalijo Boga. Treba se jih je spomniti, se kesati in spovedati. Tako so na primer stvari, ki jih kdo kot otrok ni imel za nasprotno sramežljivosti in jih je storil. Nekateri kradejo po malem, drugo za drugim, in pravijo: – To ni smrtni greh. Tako kdo ukrade malo kave, drugi razbije okno, tretji kaj pokvari in reče: – Nihče me ni videl. In ne prijavi storjenega. Toda Bog te je videl. Povzročil si škodo. Kdo drug kvari material ali skrivaj dela zase. Lahko bi naštevati še naprej. Če lahko kaj ukradejo v kuhinji ali na vrtu, pravijo: – To so malenkosti. Res je, da se kapljica v kozarcu

ne vidi, toda kapljica h kapljici, kozarec se napolni, in če to delamo v škodo vedno iste osebe, se greh večja; zato se je nujno pokesati in spovedati. Drugo, za kar nekateri mislijo, da se ni treba spovedati, je pohujšanje, ki so ga dali. Tisti, ki je dal pohujšanje, se mora zavedati, da pri spovedi ni zadosti, da pove: – Storil sem to in to. Treba je tudi povedati, da smo dali pohujšanje. Na žalost je tudi veliko takih, ki so pri spovedi grehe hote zamolčali. Tu ne gre drugače kot narediti splošno pranje in vse urediti.

V teku duhovnih vaj bomo imeli priložnost za vse te pomembne opravke. Uredimo dobro vse te zadeve in vsak izmed nas bo zadovoljen, kajti gotovo je eno: da bodo za marsikoga izmed nas to zadnje duhovne vaje. Za to trditev ni treba, da je kdo prerok. Vsa leta se je tako dogajalo. Vedno je kateri umrl in ni imel več priložnosti, da bi opravil duhovne vaje. Sicer pa tudi tisti, ki bodo ostali pri življenju, ne bodo nikdar nezadovoljni, če bodo dobro opravili duhovne vaje. Mir vesti je tisto, kar človeku v življenju prinaša največ zadoščenja. Kdor ima mir vesti, ima vse, kdor ga pa nima, kakšno srečo naj potem uživa na zemlji?

Izrabite vsi, dragi moji, to priložnost in storite dobro vašim dušam.

Kdor je že dober, naj skrbi, da bo postal še boljši. Kdor ima že kaj kreposti, naj se potrudi, da bo svojo dušo okrasil še z novimi. Kdor mora spremeniti življenje, naj bo pogumen in se s trdnim sklepom loti dela, vztraja v dobrem in bo zadovoljen v trenutku svoje smrti.«

Medtem ko je don Bosko odkrival skrivnosti svojih fantov, je don Barberis, ki je bil med gojenci, našel zunaj dva izmed starejših: »Res nisva mislila, da bi don Bosko lahko vedel, da sva šla ven. Kdo ve, kako je lahko to zvedel? Oh, midva uboga reveža!« Tako neprijetno presenečenje je pogosto doletelo krivce. Menili so, da tega ni mogel vedeti niti zrak, don Bosko pa je vedel za to.

Tudi zadnji dan duhovnih vaj je don Bosko večerjal zelo pozno zaradi spovedovanja. Eden izmed pridigarjev, don Dalmazzo, ki je tudi dolgo spovedoval, je vzkliknil: »Danes je bil pa zares poln dan!«

Don Bosko je odgovoril: »Vesel sem, da zlasti med duhovnimi vajami mnogi fantje izkažejo svoje zaupanje pridigarjem in gredo radi k njim. Da, prav je, da jih gre veliko. Jaz sem jih spovedal, kolikor sem jih mogel. Veliko jih je prišlo k meni včeraj zjutraj, včeraj zvečer, danes zjutraj in danes zvečer. Precej jih je odšlo, ker niso čakali, da bi prišli na vrsto. Ne bi si mogli želeti več. Zdi se, da so te duhovne vaje obrodile veliko dobrega.«

Četrtega junija je bil prvi petek po osmini Rešnjega telesa. Don Bosko je prejšnji večer naznanil praznik presvetega Srca Jezusovega.

3. junij. Kaj pomeni češčenje Srca Jezusovega. »Jutri, dragi moji sinovi, Cerkev obhaja praznik presvetega Srca Jezusovega. Tudi mi se moramo potruditi, da ga bomo spodobno počastili. Res je, da bomo zunanjo slovesnost obhajali prihodnjo nedeljo, toda jutri bomo začeli obhajati praznik v našem srcu, molili bomo posebno zavzeto in goreče prejeli sveto obhajilo. V nedeljo bo potem glasba in druge slovesnosti zunanjega praznovanja, ki delajo krščanske praznike tako lepe.

Nekateri izmed vas bi radi vedeli, v čem je ta praznik in zakaj časti prav presveto Jezusovo srce. Naj vam povem, da je ta praznik poseben spomin na ljubezen, ki jo je imel Jezus Kristus do nas. To je neizmerna, neskončna ljubezen, ki jo je Jezus dokazal v svojem učlovečenju in rojstvu, v svojem življenju in pridiganju in zlasti še v svojem trpljenju in smrti. Ker pa je sedež ljubezni srce, častimo presveto Srce kot predmet, v katerem je gorela ta neizmerna ljubezen. To češčenje presvetega Jezusovega srca, se pravi ljubezni, ki nam jo je izkazal Jezus Kristus, je za vse čase in vedno. Vendar v ta namen ni bilo vedno kakega posebnega praznika. Kako se je Jezus prikazal blaženi Marjeti Alacoque in kako ji je on pokazal izredne prednosti, ki jih bodo deležni ljudje, ki bodo na poseben način častili njegovo preljubeznivo srce, in kako je prišlo do ustanovitve tega praznika, boste slišali v nedeljo popoldne.

Za sedaj se opogumimo in vsak naj stori, kar more, da bomo odgovorili na toliko ljubezen, ki nam jo je izkazal Jezus Kristus.«

Dne 16. junija sta sovpadla dva nadse pomembna dogodka: obhajali so tristoletnico prikazovanja Srca Jezusovega sveti Marjeti Alacoque in papež Pij IX. je praznoval 25-letnico svojega papeževanja. Zato so izrabili ta dan, da so opravili vajo za srečno smrt, čeprav so pred kratkim končali duhovne vaje. Fantje so prejeli sveto obhajilo, nato pa je dodaten odmor povzdignil praznik. Proti večeru se je ves oratorij pridružil vesoljni Cerkvi v posvetitvi presvetemu Srcu Jezusovemu. Najprej je don Rua s prižnice razložil pomen tega dogodka, nato pa je prebral besedilo obljube, ki so jo vsi fantje na glas ponavljali za njim. Pred Tebe Boga hvalimo so se Bogu zahvalili, da jim je naklonil takšnega papeža. Od-sotni pa sta bili skupini pevcev, ki so šli na prav tako slovesnost v San Benigno Canavese in k sv. Frančišku Asiškemu v Turinu. V tej zadnji cerkvi so se oratorij-ski pevci udeležili tudi tridnevnic, ki jo je opravljal Krožek turinske katoliške mladine, ki je bil v vseh papeških slovesnostih na čelu prireditve.

6. junij. Spodbuda k bratovski ljubezni. »Danes smo opravili drugo nedeljo v čast sv. Alojziju. Zelo si želim, da bi se vsi navdušili za češčenje tega svetnika in mu posvetili cel mesec junij s tem, da bi ga posnemali v pobožnosti, s katero bi molili, opravljali obiske Najsvetejšega in prejeli sveto obhajilo. Rad bi, da bi ga posnemali še v neki drugi čednosti: da bi se vsak potrudil in izpolnjeval bratsko ljubezen, da bi iz ljubezni do njega opustili slabo govorjenje o drugih in odpravili vsa nasprotja. Kdaj nam kdo stopi na nogo ali se zaleti v nas brez vsakega namena, pa ima prizadeti takoj pripravljeno ostro besedo ali je pripravljen vrniti brco ali udarec. Ne, pomislimo na nasvet, ki nam ga je dal Božji Odrešenik: Novo zapoved vam dam, da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil. V tem bodo spoznali, da ste moji učenci, če se boste ljubili med seboj. To je velika zapoved, to je nova zapoved Gospodova. To ne pomeni, da bi Sveto pismo prej drugače učilo, temveč so drugače ravnali in Hebrejci so uvedli tudi kot nauk, da bi delali dobro ne samo tistim, ki nam delajo dobro, temveč tudi tistim, ki nam delajo hudo. Tistim, ki so nam storili hudo, bi lahko povrnili, vendar s pogojem, da ne bi bilo hujše kot tisto, ki smo ga prejeli.

Poskrbimo, da ne bomo ravnali tako nespametno, sprejmimo to novo zapoved in

imejte se radi med seboj. Če kdo lahko naredi uslugo komu drugemu, naj jo z veseljem, če pa ne more, naj potrpi, vendar naj se drugi pokaže prav tako zadovoljnega. Kako velika korist bi bila za vse, če bi izpolnjevali ta nasvet v čast sv. Alojziju. Da bi bili vsi njegovi častilci v življenju in posnemovalci v ravnanju in s tem imeli v trenutku naše smrti dokazilo, da bomo udeleženi pri blaženosti, ki jo on uživa v nebesih.«

7. junij. Želi bomo to, kar smo sejali. Ko boste jutri šli na sprehod, boste videli, da žanjejo pšenico. Kmetje jo žanjejo, vežejo v snope in zlagajo v križe. To me spominja na Sveto pismo, v katerem beremo: Kar človek seje, to bo tudi žel. Povejte mi, če se ti kmetovalci, ki sedaj radostno žanjejo svojo pšenico in se veselijo, ne bi trudili in ob svojem času, sejali in gojili ter zalivali, ali bi sedaj lahko v veselju želi? Nikakor ne, ker je za žetev treba najprej sejati. Tako je tudi z vami, dragi fantje: če boste sedaj sejali, boste potem imeli zadoščenje, da boste ob svojem času želi. Toda tisti, ki se ogiblje napora pri setvi, bo ob času žetve umrl od gladu.

Bodite pozorni še na to drugo besedilo Svetega Duha: Kar bo človek sejal, to bo tudi žel. Žetev pobere tisto, kar smo sejali. Kdor seje pšenico, bo žel pšenico; kdor koruzo, koruzo; če sejemo oves, bomo želi oves; če ječmen, ječmen; če ljuljko, bomo želi ljuljko. Če hočete žeti dobro, koristno, sejte dobro in koristno. Zapomnite si pa, četudi sejanje zahteva trud, pa ni nič v primerjavi z radostjo, ki jo čutimo pri žetvi. Kmetovalec je v tem za nas prekrasen zgled.

Še nekaj. Da bo setev lepo vzkliła in rasla ter prinesla sad, je treba sejati ob pravem času: pšenico v jeseni, koruzo na pomlad in tako naprej. Če ne sejemo o pravem času, ne bo pridelka. Kdaj mora sejati človek, da bo lahko žel? Naj mi to pove tisti!« (Poklical je enega izmed najbolj porednih dečkov v hiši.)

»V pomladi svojega življenja, se pravi v mladosti.«

»In tisti, ki v mladosti ne seje?«

»Ne bo mogel žeti v starosti.«

»In kaj je treba sejati?«

»Dobra dela.«

»In tisti, ki seje ljuljko?«

»Bo v starosti pobiral trnje.«

»Prav, prav! Dobro si zapomni, kar si rekel, in dobro si zapomnite vsi, ki ste to slišali. Tega potrebuješ ti in tega so potrebni vsi.«

Sveto pismo o isti misli pravi: Kdor seje veter, bo žel vihar, nevihto. Veter je simbol strasti. Kdor se da sedaj obvladovati majhnim strastem, ki so kakor seme, in če jih ne odstranimo, zrastejo velike in bodo, to vam lahko zagotovim, povzročile vihar in nevihto v vašem srcu. Ne dopustite, za božjo voljo, da bi kaka strast pognala korenine v vašem srcu, kajti v starosti boste v nenehni nevihti. Vedite, da velike strasti, ki obvladujejo ljudi in storijo toliko zlega, niso bile vedno tako velike in silne. Nekoč so bile majhne, pa so počasi zrasle. Če kak mladenič ne premaguje svojih strasti in pravi 'to so malenkosti', trepetam, ker vem: Res je, da sedaj še niso velike, to je rastlinica, ki je komaj prikukala iz zemlje, toda dajte ji rasti, pa boste videli, ljubek levič bo postal divji lev, iz ljubkega medvedka bo zrasel strašen medved in majhen tiger, ki ga sedaj vsi božamo, bo postal najbolj krvooločna zver.

Kar sem vam povedal, velja za vse strasti. Toda to, kar vam posebno priporočam,

je, da izruvate iz vašega srca vse, kar je proti čednosti sramežljivosti, naj bo še tako nezatno. Kar se tiče te lepe čednosti, ni nikdar zadosti pozornosti in nasprotna nečednost je tako slabo seme, da mu ne smemo za nobeno ceno dati kliti. Naj bo vedno sv. Alojzij vaš zgled in vzor! Ne dajte, da bi se vas polastila kaka slaba misel: zadržanost v pogledih, vedenju, besedah, v vsem.

Zlasti priporočam tistim, ki se morajo odločati o svojem poklicu, da stvari dobro razmislijo. To je najpomembnejši trenutek njihovega življenja. Nobeden naj se ne odloča lahkomišlno: vsak naj se posvetuje s kom, ki mu zares lahko da dober nasvet. Vsako leto je nekaj tistih, ki lahkomišlno storijo ta korak, potem pa jočejo in obžalujejo storjeno. Vendar je dostikrat že prepozno. Vse to dobro premislite in izkušnja drugih naj vam bo v opomin. Lahko noč!

9. julij. Spodbuda k izpolnjevanju molka, kot zahteva pravilo.

Na obiskih, ki sem jih pravkar opravil v naših zavodih, sem ugotovil, da točno izpolnjujejo pravilo, o katerem sem že večkrat pisal, vendar ponekod še ne. Počakal bom še malo, opazoval in potem dal verjetno že tisoče opozorilo v tem smislu. Bomo videli, ali bo mogoče s tem končno kaj doseči. Odločno želim, da se pot iz cerkve v učilnico in iz učilnice v cerkev opravi v tišini. Isto velja za zvečer po molitvah. In tega molka ne smemo prekiniti vse do naslednjega dne po maši.

Ko sem videl, da to pravilo izpolnjujejo po vseh naših zavodih razen tukaj v oratoriju, sem menil, da so v drugih zavodih pač boljši fantje in se naši tukaj dajo drugim premagati. Ko sem zadnjič o tem govoril, je učinek trajal le nekaj dni, potem pa sem spet videl, da se trgajo vrste, ko greste iz cerkve, da eden skače tu, drugi tam, da govorite na glas, in to celo po večernih molitvah. Nočem pretiti s kaznimi, temveč prepuščam vesti vsakega izmed vas, da se držite tega nasveta. Sedaj bom videl. Vedite, da če boste ubogali, boste don Bosku naredili veliko veselje. Vendar ne delajte samo zaradi tega, temveč zato, da boste ustregli Gospodu in materi Božji Mariji.

S koliko majhnimi priložnostmi si lahko pridobimo zasluženje za nebesa. Če se bomo vedli kot pametni ljudje, si bomo nabrali veliko zasluženj. Bodite prepričani, da če zahtevamo določena pravila, je samo za vaše večje dobro. Ne da bi se zavedali, boste z izpolnjevanjem teh nasvetov, ki vas končno zelo malo stanejo, napredovali v kreposti in si pridobili veliko zaslug.

28. julij. Blagor človeku, ki se od mladosti pokorava Bogu.

*Ob obisku nekega razreda sem obljubil nagrado tistemu učencu, ki bi mi pisno odgovoril na vprašanje, kaj dela človeka najbolj srečnega na tem svetu. Eden je pisal, da je to bogastvo, drugi nadarjenost, krepost, vera, upanje, ljubezen, vendar nobeden ni zadel pravega odgovora. Nato sem jim dal tale primer: »Kaj dela srečnega mladega žrebička? Da se čim prej navadi tistega dela, ki ga bo moral opravljati vse življenje. Sedaj prenesite primer na človeka.« Tedaj se je eden izmed fantov spomnil, da je v neki nabožni knjigi bral tole misel: *Beatus homo, cum portaverit iugum ab adolescentia sua*, kar pomeni blagor človeku, ki se je že v mladosti naučil izpolnjevati*

Božje zapovedi. Ta fant je ta stavek napisal na svoj listek in mi ga izročil. Prebral sem ga pred celim razredom in dejal: »Glejte, da boste sedaj, ko ste še mladi, izpolnjevati Božje zapovedi, in boste srečni v tem in onem življenju.« Isto pravim tudi vam. Storite to in videli boste, kako prijetno je služiti Gospodu. Lahko noč.

V nagovoru 1. avgusta je imel v mislih predvsem učence petega razreda gimnazije, od katerih jih je štirinajst končalo razred in opravilo izpite na kraljevi gimnaziji Monviso. Nekaj nagovorov za »lahko noč« so samo povzeli tisti, ki so jih poslušali.

1. avgust. Zadržanost in prejemanje zakramentov med počitnicami.

Fantje te gimnazije, ki danes končujejo svoje izpite, so popolnoma svobodni, da se oklenejo tistega poklica, ki jim najbolj ugaja. Nekateri bodo izbrali duhovniški poklic in šli v semenišče ali ostali tukaj. Dobro bi bilo, da bi vsak, preden bo odšel na počitnice, povedal predstojnikom, kaj namerava storiti prihodnje leto. Tako bodo, če bodo hoteli ostati tukaj in bodo opravili v Lanzu duhovne vaje, po vrnitvi takoj sprejeti. Za tiste pa, ki bi hoteli iti v semenišče, bi jaz pisal njihovemu škofu in bodo, ko bodo prišli tja, že našli obveščene predstojnike, ne da bi jih na dolgo spraševali o njihovem poklicu. In kaj naj vsak stori med počitnicami, da ne bi bilo v škodo njegovemu poklicu in bi se pravilno vedel? Glejte, ko sem jaz bil klerik v semenišču v Chieriju in je prišel pridigat duhovne vaje teolog Borel, sem se opogumil in sem ga šel vprašat to stvar. In on je, ne da bi trenutek pomišljal, odgovoril: »Bodi zadržan, prejemaj svete zakramente, zlasti obhajilo.« Isti nasvet dajem vam. Če hočete ostati dobri in ne zadušiti svojega poklica: zadržanost in prejemanje svetih zakramentov med počitnicami.

3. avgust. Fantom napove praznik svetega Dominika.

Jutri bomo obhajali praznik svetega Dominika. Tega svetnika je preblažena Devica Marija naučila moliti rožni venec in on je bil prvi, ki ga je molil. V pozdravljena Kraljica pa je dodal besede: Dignare me laudare te, Virgo sacrata; da mihi virtutem contra hostes tuos (dovoli mi, da te hvalim, presveta Devica; daj mi moč proti svojim sovražnikom). Ne bom se ustavljal pri opisovanju njegovega življenja niti naštevanju dobrin, ki jih je prejel od Božje matere Marije. Hočem vam samo priporočiti, da bi vsak dan pobožno molili rožni venec in ga nikdar ne opustili. Zlasti ko ga molite skupno, naj bo vedno v čast blaženi Devici in svetemu Dominiku, da boste prejeli odpustke, ki so povezani s to molitvijo, kakor tudi zato, da boste prejeli od presvete Device Marije tiste milosti, ki jih najbolj potrebujete.

Misel na smrt je vsebina treh nagovorov za lahko noč, ki jih bomo sedaj podali. Ko so gimnazijci naredili malo maturo, so takoj odšli domov in se vrnili v oratorij za Marijino rojstvo, ko je bila razdelitev nagrad. Odhod domov in čas nista mogla zmanjšati v enih gorečnosti in v drugih navdušenja za disciplino. Mogoče je to razlog za ponoven spomin na poslednje stvari.

8. avgust. Način, kako lahko koristno opravimo devetdnevnicu na čast Mariji Vnebovzeti. Smo v devetdnevnicu k Mariji Vnebovzeti. Ob tej priložnosti ne opravljamo nobene skupne zunanje pobožnosti, vendar pa priporočam, da bi vsak opravljal kako posebno pobožno vajo, zlasti še prejel sveto obhajilo. Prav tako bi lahko zatajevali oči, jezik in tudi okus. Vsi pa opravljamo to devetdnevnicu z namenom, da bi nam izprosila srečno smrt, kakor jo je imela ona, ki pravzaprav ni umrla, temveč mirno zaspala. Vsem vam želim podobno smrt.

9. avgust. Vztrajnost v dobrem, da bomo mirni v trenutku smrti.

Neka gospa se priporoča v molitev za vse prebivalce hiše. Opravili bomo tridnevnicu zanj. Želeti bi bilo, da bi v nedeljo dobri fantje v oratoriju darovali zanj tudi sveto obhajilo.

Danes sem obiskal neko zelo bogato gospo, ki pa je zelo bolna. Služabniki, sorodniki, prijatelji, vsi so bili na nogah. Niso govorili o drugem kot o zdravnikih, zdravilih in posvetih, čeprav je bila uboga revica čisto blizu trenutka, ko se bo morala predstaviti Božjemu sodnemu prestolu. Spovedala se je, vendar se ni mogla sprijazniti z mislijo na smrt in s tem, da bo morala zapustiti toliko bogastvo. O, nečimrnost stvari! Sam pri sebi sem razmišljal: Moji fantje so veliko srečnejši kot vsi bogataši in mogočnejši tega sveta, ker sprejemajo rade volje smrt in celo želijo, da bi se ločili od telesa, da bi šli uživat Gospoda. To smo videli pri tistih, ki so umirali tukaj pri nas v hiši, medtem ko se bogataši, četudi niso hudobni, ne morejo otresti strahu pred bližnjo smrtjo. In tisti, ki so danes pobožni, jutri pa se upijanajo, ki se ob sobotah postijo, v petek pa jedo meso in tako naprej, malo za Boga in malo za hudiča, ne morejo biti blagoslovljeni od Boga in se v miru pripraviti na zadnjo uro.

Toda mi živimo vedno v strahu božjem in na koncu življenja bomo brez trepeta pogledali smrti v oči.

10. avgust. Očitki vesti hudobnih in prazni sklepi v smrtni uri. Nekdo iz naših zavodov se je napotil domov, ker so ga klicali k bolniški postelji njegovega očeta. Ko je prišel domov, je bil oče že mrtev. Mi vedno molimo za tiste, ki se nam priporočajo v molitev. Toliko bolj moramo moliti za tega umrlega, ki je oče enega naših duhovnikov, ki stori veliko dobrega dušam.

Sedaj bom nadaljeval govor o tem, kar sem vam pripovedoval včeraj zvečer. Zdi se mi, da je tema nadvse pomembna, kajti umre se samo enkrat, in če umremo slabo, je vse izgubljeno.

Veliko žalost povzroča umirajočim misel, da so toliko uživali v življenju in da so slabo izkoristili svoje zdravje, ki jim ga je Bog daroval, in da jim je dal roke zato, da bi delali dobro in ne da bi kradli in še drugače grešili. Bog jim je dal jezik in za kaj so ga uporabljali? Za godrnjanje, mogoče celo za preklinjanje Boga in za grde pogovore. Bog jim je dal oči in uporabljali se jih, da so brali slabe knjige, gledali nečedne stvari. Bog jim je izročil bogastvo in kaj so naredili z njim? Da so bili ošabni v življenju, da so se prepuščali življenju po svojih strasteh, da bi zatirali slabotne in bili trdi do revežev. Oh, kako strašni so taki spomini.

Vendar se ne bom zadrževal pri tem, ker mogoče ne velja za vas. Glejte torej, kako tisti,

ki so uživali v tem življenju, trpijo ob smrtni uri in tudi v težkih boleznih. Tedaj tožijo: »Oh, če bi storil to, če bi storil ono!« Če pa ozdravijo, se vrnejo k življenju kot prej. Nesrečneži! V trenutku smrti velja tisto, kar smo storili, in ne tisto, kar bi radi storili. Mi ne bomo čakali, da bi se v tistih zadnjih trenutkih posvetili Bogu, temveč bomo stopili v njegovo službo takoj. Danes je nedelja, praznik Marije Vnebovzete, vsak naj v svojem srcu reče: »Če bi moral umreti v tem trenutku, bi umrl zadovoljen s trdnim prepričanjem, da bom prišel v nebesa.

6. NEKE SANJE

Leta 1876 je don Jožef Vespignani, ki je bil še novinec v oratoriju, bil toliko drzen, da je vprašal don Boska o njegovih sanjah. Vprašal ga je sinovsko zaupljivo, kaj naj si mislimo o njih. Don Bosko mu je dal splošen, a zadosten odgovor, rekoč, da on v tedanjih okoliščinah brez sredstev, brez osebja ne bi mogel delovati v korist mladine, če mu Marija Pomočnica ne bi prišla na pomoč s posebnimi razsvetljenji in z veliko ne samo gmotno, temveč tudi duhovno pomočjo. Zato moramo imeti njegove sanje za posebna razsvetljenja in Marijino pomoč don Bosku. V življenju oratorija igrajo sanje tako pomembno vlogo, da jih zgodovinar mora upoštevati. Lahko rečemo, da so del družinske uprave. Ohranjal se je spomin na pretekle sanje in vsi so napeto pričakovali prihodnje. Napoved novih sanj je razburjala velike in male in pripoved o njih so hlastno poslušali. Na dobre sadove ni bilo treba dolgo čakati.

V nagovoru za lahko noč 30. aprila je don Bosko najprej spodbujal pričujoče, da bi dobro opravili mesec maj, in jim v ta namen svetoval, naj bodo čim bolj prizadevni v izpolnjevanju svojih stanovskih dolžnosti in izberejo naj si kako posebno pobožno vajo v čast Mariji. Na koncu jim je povedal, da jim mora pripovedovati o novih sanjah, a ker je ura že pozna, jih bo pripovedoval prihodnjo nedeljo, 2. maja.

Fantje niso več vzdržali. Napetost je povzročila še dvodnevna zakasnitev, ker je bil don Bosko zadržan. Končno je lahko bilo vsestranski radovednosti zadoščeno zvečer 4. maja. Po večernih molitvah je don Bosko stopil na običajno malo prižnico in takole govoril:

Sedaj bom izpolnil dano obljubo. Vi vsi veste, da sanjamo v spanju. Ko se je približal čas duhovnih vaj, sem razmišljal, kako naj bi jih moji fantje najbolje opravili in kaj naj bi jim svetoval, da bi imeli od njih čim večjo korist. S temi mislimi sem šel spat v nedeljo 25. aprila, na predvečer duhovnih vaj. Kakor hitro sem legel, sem takoj zaspal. Takrat se mi je zazdelo, da sem v obširni dolini, ki so jo na obeh straneh obdajali visoki hribi. V daljavi so se tla dvigala in od tam je prihajal jasen sij, na drugi strani pa je bilo obzorje temno.

Ko sem opazoval planjavo, sem videl, da prihajata k meni Buzzetti in Gastini, ki sta mi rekla: »Zajahajte konja, don Bosko! Hitro, hitro!«

In jaz: »Se hočeta norčevati iz mene? Ali ne vesta, da že dolgo nisem jezdil?« Fanta sta vztrajala pri svojem, jaz pa sem se branil in ponavljal: »Ne bom jezdil. To sem storil enkrat in sem grdo padel.« Toda Buzzetti in Gastini sta še bolj silila vame in pravila: »Zajezdite konja, hitro! Nimamo časa, da bi ga izgubljali.«

»In ko bom na konju, kam potem?«

»Boste že videli. Hitro zajezdite!«

»Toda kje je ta konj? Nikjer ga ne vidim.«

»Tamle je,« je vzkliknil Gastini in mi pokazal v smeri doline. Pogledal sem tja in zares zagledal čilega in lepega konja. Imel je visoke, močne noge, košato grivo in blesteče svetlo kožo.

»Prav; ker že hočeta, da zajezdim konja, ga bom zajezdil. Toda če bom padel ...«

»Nikar se ne bojte. Tukaj sva midva, pripravljena za vsak primer.«

»Če si bom zlomil tilnik,« sem dejal Buzettiju, »me boš ti uredil.«

Buzzetti se je zasmel. »Ni več časa za smeh,« je pripomnil Gastini. Stopili smo h konju. Spravil sem se nanj z veliko težavo in onadva sta mi pomagala. Končno sem sedel v sedlu. Kako visok se mi je tedaj zazdel ta konj. Zdelo se mi je, da jezdim na visokem hribu, s katerega obvladujem vso dolino vse do zadnjih daljav.

Tedaj se je konj začel premikati in spet novo presenečenje. Zazdelo se mi je, da sem v svoji sobi, in vprašal sem se: »Kje pa sem?« In že sem videl, kako so prihajali k meni duhovniki, kleriki in drugi ljudje, vsi prestrašeni in zasopljani.

Ko smo prehodili dobršen del poti, se konj ustavil. Tedaj sem videl, kako prihajajo k meni vsi duhovniki iz oratorija, mnogi kleriki, ki so obstopili mojega konja. Med njimi so bili don Rua, don Cagliero, don Bologna. Občudovali so konja, na katerem sem sedel. Nihče ni govoril. Jaz sem jih žalostno gledal, ker sem bil vznemirjen kakor še nikoli. Poklical sem don Bologno: »Ti, ki si pri vratarnici, mi veš povedati kaj novega iz hiše? Kajti v vseh vidim silno razburjenje.«

On pa je dejal: »Ne vem, kje sem ... ne vem, kaj naj storim. Ves sem zmeden. Prihajajo ljudje, govorijo, hodijo ven in noter. V vratarnici je prava zmešnjava in jaz ne vem, kaj naj storim.«

»Ali bi se moralo danes zgoditi kaj izrednega?«

Tedaj mi je nekdo prinesel trobento in mi rekel, naj jo pridržim, ker jo bom potreboval. Vprašal sem:

»Toda kje smo?«

»Zatrobite na trobento.«

Zatrobil sem in iz trobente je prišel glas: »Smo v deželi preizkušnje.«

Tedaj se je s hriba spustila množica fantov, kakih sto tisoč in še več. Nihče ni govoril. Vsak je imel v roki vile in so se valili v dolino. Med njimi se videl vse naše fante iz oratorija in drugih zavodov in veliko takih, ki jih sploh nisem poznal. Tedaj se je na drugi strani doline zatemnilo nebo, da je bilo kot ponoči. Pridrvela je ogromna množica živali, ki so bile videti kot tigri in levi. Te divje živali, močne in mišičaste, krepkih nog in dolgih vratov, so imele bolj majhne glave. Gobec je bil nekaj strašnega, oči krvavo rdeče in skoraj zunaj očesnih votlin. Zagnale so se proti fantom, ki so se takoj, ko so jih zagledali, postavili v bran. V rokah so imeli vile z dvema rogljema in jih vihteli

zday gor, zday dol, kakor je bilo potrebno za obrambo.

Pošasti, ki jim ni uspelo v prvem napadu, so začele gristi železne konice, si lomile zobe in izginjale. Nekateri fantje so imeli vile s samo enim rogljem, ti so bili ranjeni; drugi so imeli zlomljen držaj, tretji razjedenege od črvov in nekateri predrzneži so se vrgli proti tistim pošastim kar brez orožja in izgubili življenje. Nemalo jih je bilo takih. Veliko pa jih je imelo že nov držaj in vile z dvema rogljema.

Okrog mojega konja je bila že od vsega začetka množica kač, toda konj jih je z brkami odganjal in jim trl glave. Nato se je dvignil in se dvigal vedno više.

Vprašal sem nekoga, kaj pomenijo tiste vile in tiste konice. Dali so mi ene izmed tistih vil in na eni konici sem videl napisano spoved in na drugi obhajilo.

»In kaj pomenita tisti dve konici?«

»Zatrobi spet s trobento.«

Zatrobil sem in zaslišalo se je: »Dobro opravljena spoved in obhajilo.«

Ponovno sem zatrobil in slišalo se je: »Zlomljen držaj – slabo opravljena obhajila in spovedi. Od črvov razjeden držaj: pomanjkljive spovedi.«

Po tem prvem napadu sem se s konjem sprehodil po polju in videl veliko ranjenih in mrtvih.

Nekateri izmed njih so se zadušili in imeli napihnjene vratove, drugi so imeli strašno iznakažen obraz, nekateri so umrli od lakote, čeprav so imeli ob sebi sladkarije. Zadušeni so bili tisti, ki so že od malih nog imeli navado, da so delali grehe, ki se jih niso nikdar spovedali; tisti z iznakaženim obrazom so bili požrešneži, mrtvi od glada pa tisti, ki hodijo k spovedi, a nikdar ne izpolnijo storjenih sklepov in spovednikovih nasvetov.

Ob tistih, ki so nosili od črvov razjeden držaj, je bilo napisanih več besed. Eni so imeli ošabnost, drugi jeza, tretji nesramežljivost itn. Naj še povem, da so fantje, ki so hodili prvi, prišli na trato vrtnic in bili vsi veseli, toda po nekaj korakih so začeli kričati, padali mrtvi ali so bili ranjeni, kajti pod vrtnicami je bilo trnje. Drugi pa so le hodili po tistih vrtnicah, se med seboj spodbujali in zmagovali.

Toda spet je nebo otemnelo in pridrvelo je še več tistih divjih živali. Vse to v treh ali štirih sekundah. Tudi moj konj se je znašel sredi teh pošasti. Živali je bilo vedno več in tudi jaz sem se začel bati, ker se mi je zdelo, da mi že segajo do nog. Tedaj sem dobil v roke vile in se začel braniti in napadati. Pošasti so v strahu zbežale. Vse so izginile, ker so bile v prvem napadu premagane.

Zatrobil sem in po dolini se je slišalo: »Zmaga, zmaga!«

»Kako zmaga? Kako da smo zmagali, ko pa imamo toliko ranjenih in mrtvih?«

Ko sem potem spet zatrobil, se je zaslišalo: »Čas za premagance.« Tedaj se je črno nebo osvetlilo in zvedrilo. Prikazala se je mavrica nepopisno lepih barv. Bila je tako velika, da se je na enem koncu opirala na Supergo, na drugem pa na Moncenisio. Naj še povem, da so zmagovalci nosili na glavah krone iz tako bleščečih biserov, da jih je bilo čudo gledati. Njihovi obrazi so žareli v neizrekljivi lepoti. V daljavi na eni strani doline ob mavrici sem zagledal orkester. Igrali so in prepevali v čudovitem veselju in soglasju. Prelepa gospa, kraljevsko oblečena, se je prikazala ob robu doline in klicala: »Sinovi moji, pridite in skrijte se pod moj plašč!« Tedaj se je razgrnil prelep plašč in vsi dečki so stekli podenj, nekateri so kar prileteli. Na čelu so imeli zapisano:

nedolžnost. Tudi jaz sem začel teči in v tistem teku, ki ni trajal niti pol sekunde, sem dejal sam sebi: »Tega mora biti konec, kajti če bo trajalo še dalj, bomo vsi pomrli.« Ob teh besedah sem se zbudil.

Iz razloga, ki ga bom povedal, se je vrnil k temu 6. maja, na praznik Gospodovega vnebohoda. Ko je naročil, da naj se zberejo rokodelci in dijaki, jim je takole govoril:

Zadnjikrat nisem mogel vsega povedati zaradi neke tuje osebe. Te stvari naj ostanejo med nami in jih ne pišite niti svojim staršem niti svojim prijateljem. Jaz vam povem vse, tudi svoje grehe. Se pravi: tista dežela preizkušnje je ta svet. Napol temen prostor je kraj pogubljenja, obe vrsti hribov so Božje in cerkvene zapovedi, kače so hudiči, pošasti so skušnjave, konj, se mi zdi, je Heliodorov konj in pomeni zaupanje v Boga, tisti, ki so korakali po vrtnicah in so obležali mrtvi, so ljudje, ki se prepuščajo ugodju tega sveta, ki prinašajo smrt duši. Tisti, ki so z nogami teptali vrtnice, so ljudje, ki prezirajo užitke tega sveta in jih premagujejo. Tisti, ki so prileteli pod plašč, so nedolžni. Tisti, ki bi želeli vedeti, kakšno orožje so imeli v rokah oni, ki so padli, bili ranjeni ali so zmagali, naj pridejo k meni in jaz jim bom povedal. Čeprav nisem poznal vseh tistih fantov, pa dobro poznam vse, ki so v oratoriju. In tudi tiste, ki bodo še prišli, bi gotovo prepoznal, ker sem si dobro zapomnil njihove obraze.

Tajnik don Berto, ki je napisal poročilo, pravi, da se mnogih stvari ne spominja več, da pa je don Bosko vse razložil in obširneje opisal. Zjutraj 7. maja ga je v njegovi sobi vprašal:

»Kako si morete zapomniti vse fante, ki ste jih videli v sanjah, in opisati stanje, v katerem je kdo bil, tako v dobrem kakor v slabem?«

»Oh! Z Otis Botis Pia Tutis.« Eden izmed odgovorov, ki jih je dajal, da se je izognil nerodnim vprašanjem.

Tudi don Barberis je načel pogovor o tem in don Bosko mu je resno odgovoril: »To je precej več kot samo sanje!« Prekinil je pogovor in prešel na drugo.

Don Berto je svoje poročilo sklenil s temile besedami: »Tudi jaz, ki poročam o teh stvareh, sem hotel imeti svoj delež. Dobil sem odgovor, in to tako natančen, da sem se razjokal in dejal: 'Če bi prišel angel iz nebes, ne bi mogel bolje pogoditi.'«

Še ob neki drugi priložnosti so sanje postale predmet nagovora za lahko noč. To je bilo junija. Navzoči so slišali naslednji pogovor med don Barberisom in don Boskom.

DON BARBERIS: Gospod don Bosko, mi dovolite, da vam nocoj postavim nekaj vprašanj? Ker je bilo pretekle večere navzočih nekaj zunanjih, si vam jih nisem upal postaviti. Rad bi nekaj razlag o zadnjih sanjah.

DON BOSKO. Kar vprašaj. Res je, da je preteklo že precej časa od tiste pripovedi. Pa nič zato.

DON BARBERIS. Proti koncu sanj ste povedali, da jih je nekaj poletelo pod Marijin plašč, drugi so hodili in tretji so se z muko vlekli naprej, ker so hodili po blatu, neka-

teri so v njem obtičali in sploh niso prišli do plašča. Rekli ste nam že, da so bili tisti, ki so leteli, nedolžni. Lahko je razumeti, kdo so tisti, ki so hiteli, toda kaj je s tistimi, ki so se pogreznili v blato?

DON BOSKO: Kateri so se pogreznili v blato in niso prišli pod Marijin plašč, so tisti, ki so navezani na dobrine te zemlje. Ker imajo srce polno samoljubja, ne mislijo na drugo kot samo nase. Sami se hočejo pogrezniti v blato in so nesposobni poleteti kvišku. Slišijo glas Device Marije, ki jih kliče, radi bi se odzvali, naredijo kak korak, toda blato jih privlači. To se vedno dogaja. Gospod pravi: »Kjer je tvoj zaklad, tam je tudi tvoje srce.« Tisti, ki se ne menijo za zaklade milosti, navezujejo svoje srce na stvari tega sveta in mislijo samo na to, kako bi uživali, kako bi postali bogati, uspevali v svojih poslih in si pridobili čim večji sloves. Nič pa na nebesa.

DON BARBERIS: Še nekaj drugega je, gospod don Bosko, česar niste javno povedali, pa ste zaupali nekomu v zasebnem pogovoru. Rad bi, da bi nam razložili. Eden izmed poslušalcev vas je vprašal o svojem stanju in je hotel vedeti, ali je tekel ali šel počasi, ali je prišel pod Marijin plašč, ali je imel svoje orožje zlomljeno, ali razjedeno od črvov. Odgovorili ste, da niste mogli dobro videti, ker vam je oblak med vami in fantom zakril pogled.

DON BOSKO: Ti si teolog in moraš to vedeti. Glej, res je bilo nekaj fantov, čeprav ne veliko, ki jih nisem mogel natančno videti. Pogledal sem in prepoznal fanta, več pa nisem mogel videti. To so tisti, dragi moji sinovi, ki se zapirajo pred predstojniki, jim ne odkrijejo svojega srca, niso odkritosrčni. Če zagledajo kakega predstojnika, se mu izmaknejo, samo da se ne bi srečali z njim. Eden izmed teh me je prišel vprašat, kako sem ga videl. Toda kaj naj mu odgovorim? Lahko bi mu rekel: »Ti nimaš zaupanja v predstojnike, ti jim ne odpreš svojega srca.« Da, vendar, dobro si to zapomnite, to je stvar, ki vam lahko zelo koristi. Odprite se vašim predstojnikom, zaupajte jim in bodite z njimi odkritosrčni.

DON BARBERIS: Še nekaj bi rad vprašal, vendar se bojim, ker ne bi rad, da bi mi očitali preveliko radovednost.

DON BOSKO: In kdo ne ve, da si radoveden? (Vsesplošen smeh) Vendar pomisli, da je ena vrsta radovednosti tudi dobra. Ko kak deček vprašuje to in ono, da bi se poučil, je prav. Imaš pa take, ki so kakor kaki faruji. Nikdar nič ne vprašajo. To je za take slabo znamenje.

DON BARBERIS: Oh, potem jaz že ne spadam v to vrsto. Vprašanje, ki sem vam ga že dolgo tega hotel postaviti, je naslednje: Ste v teh slavnih sanjah videli samo pretekle stvari ali tudi prihodnje, kaj bo vsak fant naredil in kaj bo z njim?

DON BOSKO: Glej, nisem videl samo preteklih stvari, temveč tudi prihodnost, ki je pred vsakim fantom. Pred vsakim fantom se je odpiralo več poti, tudi ozke in trnjeve, nekatere so bile celo pokrite z ostrimi žebli. Toda te poti so bile tudi pokrite z Božji mi milostmi. Končevale so se v čudovitem vrtu, kjer je bilo polno neizmerne radosti.

DON BARBERIS: To pomeni, da lahko vsakemu poveste pot, po kateri naj hodi, kar je isto kot, kateri je pravi poklic za vsakega, kje bomo končali in kam bomo prišli.

DON BOSKO: Kar se tiče poti, po kateri bo vsak hodil in kako bo končal, ni primerno govoriti. Reči komu: »Ti boš šel po poti pogube,« gotovo ni nekaj, kar bi lahko komu

koristilo, napolni ga samo s strahom. Lahko pa rečem: »Če se ta in ta odpravi na to pot, ga bo zagotovo pripeljala v nebesa, se pravi pot, po kateri je poklican hoditi. In kdor ne gre po tej poti, ta ni na pravi poti.« Nekateri poti so ozke, polne kamenja, trnjeve. Toda pogum, dragi sinovi, s trnjem je tudi Božja milost in na koncu poti nas čaka toliko dobrega, zaradi česar bomo kmalu pozabili na vse vbodljaje.

Rad bi pa, da si zapomnite, da so to samo sanje in jim nihče ni dolžan verjeti. Naj povem, da so vsi tisti, ki so me vprašali za razlago, moj nasvet vzeli z dobre strani. To je tisto, kar pravi sveti Pavel: Preizkusite duhove in obdržite tisto, kar je dobro. Še neka druga stvar je, za katero ne bi rad, da bi jo pozabili: da bi se v molitvah spominjali ubogega don Boska, da se mu ne bi zgodilo, kakor pravi sv. Pavel: Da ne bi bil, medtem ko drugim pridigam, sam zavržen. Jaz skušam opozoriti vas, mislim na vas in vam svetujem, vendar se bojim, da sem kakor koklja. Koklja išče zrnje, grebe z nogami ter išče črve in drugo hrano za svoje piščančke, a če ni zadosti hrane zanjo, tudi sama pogine od gladu. Molite zato zame, da se mi ne bo zgodilo kaj takega, temveč bom mogel okrasiti svojo dušo z mnogimi krepostmi, da bom ugajal Bogu in da ga bomo mogli nekoč vsi skupaj uživati in slaviti v nebesih. Lahko noč.

11.

POGLAVJE

ŠE O ŽIVLJENJU V ORATORIJU LETA 1875

OBRTNIKI IN DIJAKI NISTA BILI edini skupini, ki sta sestavljali družino oratorija. V njem je pod očetovskim vodstvom živelo še lepo število novincev in sobratov z zaobljubami. Način, kako je znal don Bosko povezovati vse te različne sestavne dele v enovito življenje oratorija, bo predmet našega poglavja o življenju v njem. Vendar bi bila slika nepopolna, če ne bi najprej kaj povedali o aspirantih, ki so bili med sinovi oratorija v večini.

1. ASPIRANTI

Po mnenju turinskega ordinarija se je don Bosko hvalil, da je pošiljal škofiji kandidate za duhovniški poklic, medtem ko je v resnici dobival veliko število dečkov iz vseh škofij in jih potem »s kuhalnico« ločil ter si pridržal najboljše, manj sposobne pa je poslal nazaj v škofije, od koder so prišli. Kako se je potem to lahko ujemalo z očitkom o nesposobnosti salezijancev, bi lahko vedel samo Bog. Dejstvo je, da je don Bosko v oratoriju imel izredne priložnosti in jim ni dal, da bi se mu izmuznile.

Na vigilijo Marijinega brezmadežnega spočetja je don Bosko po večerji v pol ure zaupnega pogovora z nekaterimi salezijanci izrazil svoje prepričanje, ki tistim, ki gledajo nazaj, priključijo spomin na stare salezijance in pokaže, zakaj je iz oratorija prišlo toliko članov salezijanske družbe. Rekel je: »Od petsto gojencev, ki so sedaj v oratoriju, jih je štiristo ali celo štiristo petdeset pripravljenih, da bi oblekli duhovniško obleko, pri čemer pa je njihovo vedenje tako, da bi si to zares zaslužili. Res je, da se bo v času šolanja in zlasti zaradi počitnic to število zmanjšalo, vendar bo ostalo vedno visoko in medtem bodo prišli še drugi. Ko potem fantje vidijo, kako se tukaj dela dobro, in ker jim ugaja naš način življe-

nja, bodo tudi sami želeli ostati v hiši.« In ker se je duh oratorija po ravnateljih, ki jih je oblikoval don Bosko, širil tudi v druge domove, je lahko zatrdil: »Ko sem zadnje čase obiskal naše zavode, sem ugotovil odločno težnjo po cerkvenem in redovnem življenju. Veliko fantov mi je izrecno govorilo o tem, čeprav so imeli še v kosteh svoj dom in počitnice in čeprav jih jaz nisem prav nič vpraševal o tem, ker za to sedaj čas ni najbolj primeren.«

Pravi čas pa je bil med počitnicami meseca aprila in maja. Od takrat pa do konca šolskega leta je bilo treba svetovati, voditi, spodbujati, pomagati. V tem času se fantje odločajo in sami od sebe iščejo sveta, ne da bi jih bilo treba k temu spodbujati.

Kako zelo so se v oratoriju v tem pogledu spremenile stvari. Ko je družba štela komaj nekaj desetih članov, ko se je duh družbe šele oblikoval in se je delalo vse v tajnosti, je don Bosko o poklicu, rekli bi, govoril le po tiho, da ne bi koga prestrašil. Ko je katerega povabil, je zelo pazil, da ne bi kdo mislil na redovno družbo. Če bi govoril jasno, »bi vsi zbežali«, je nekoč rekel don Julij Barberis, eden izmed na don Boska najbolj navezanih sinov. Aspirante je spodbujal z besedami: »Imaš rad don Boska? Bi bil pripravljen opraviti klerikat v oratoriju? Bi ti bilo drago, da bi pomagal don Bosku in delal z njim? Oh, koliko dela je. Če bi bilo še toliko klerikov in duhovnikov tukaj v hiši, bi bilo za vse zadosti dela.« Starejši so navadno čisto naravno in prostovoljno odgovorili na ta povabila. Don Bosko je imel od Boga dano sposobnost, da je znal z veliko ljubeznivostjo gojiti to čustvo brez kakršnega koli sledu tega, čemur danes pravijo »moralno nasilje«. Ko je prišel don Barberisov dan, je brez nadaljnjega stopil k don Bosku in mu preprosto rekel:

»Moji starši mi iščejo prostor v semenišču. Kaj naj jim odgovorim?«

»Piši jim, da po zaslugi don Boska želiš ostati pri njem, da boš videl, ali boš lahko kot klerik v pomoč hiši z asistenco, poučevanjem in drugim.«

»Jaz tistega leta,« piše don Barberis, »nisem razumel kaj več, niti nisem vedel kaj več in si nisem želel ničesar drugega.«

Toda leta 1875 je že razumel. In to zelo veliko. Nevarnost strahu je mogoče še obstajala, vendar samo za nekatere. Od julija do septembra je don Bosko kolikor mogoče malo zapuščal oratorij, ker so se učenci petega razreda gimnazije pripravljali, da bi odšli na počitnice. Večinoma so čakali, da so se za poklic odločali zadnji mesec, in don Boskova navzočnost v Turinu je bila za mnoge pri tem odločilna za vse njihovo življenje.

Bralci bi gotovo radi videli don Boska na delu. Prav, zgodba enega je lahko zgodba stoterih. Don Vacchina, ki smo ga srečali malo prej, je leta 1875 hodil v peto gimnazijo. Med neko med zadnjimi vajami za srečno smrt je razmišljal o svoji odločitvi, vendar ni vedel, kaj naj stori. Drugič mu je don Bosko navadno rekel: »Uči se, moli, pozneje bomo odločali.« Toda dnevi so tekli in tisti »po-

zneje« ni hotel priti. Tistega jutra je Vacchina med mnogimi, ki so se prerivali okoli don Boska, da bi se spovedali, prvi prišel na vrsto. Dobro se je pripravil na spoved. Toda don Bosko ga je pustil, da je čakal do konca. Ko so vsi odšli, ga je blagoslovil in ga potem, ker je bil na levi strani, povabil na desno in sprejel njegovo spoved. Ko se je obtožil grehov, je prebil led in vprašal za tako zaželeno odločitev. Don Bosko mu je svetoval, naj postane duhovnik, vendar ne v svetu.

»Tedaj sem pripravljen, če ni ovir, ostati z vami v hiši.«

»Jaz sem,« je odvrnil don Bosko, »z odločitvijo zelo zadovoljen. Glej, vedno sem te imel rad, vedno sem bil tvoj prijatelj, čeprav ti tega nisem pokazal. Uči se, moli in dajaj dober zgled.«

»Povedal mi je še veliko drugih stvari,« piše don Vacchina, »in to s toliko dobrote, da sem se razjokal, opravil obhajilo ob devetih in pozabil na kruh in tako želeno salamo.« Dobro je znano, da je don Bosko, potem ko je poskrbel za dušo, poskrbel tudi za telo, zlasti ob vaji za srečno smrt. V dneh milosti je moral biti človek v celoti zadovoljen.

Čeprav je don Bosko nujno moral povečati število članov, ni odpiral vrat aspirantom tako, da bi lahko prišli kot 'oves et boves' (ovce in govedo). Na seji vrhovnega sveta 7. novembra so obravnavali devet prošenj za sprejem v družbo, vendar so pripustili samo osem prosilcev. Za devetega so se odločili, čeprav je bil že zunanji študent filozofije v oratoriju, da ga je treba podvreči bolj resnim preizkušnjam, da bi ugotovili, kakega duha je. Rekli so, naj za zdaj, kakor so temu takrat rekli, prekine študij fi-lozofije, ne da bi vedel, da je to 'ad tempus' (začasno), in so ga določili za hišna dela.

Don Bosko je dobroto družil s previdnostjo in nikogar ni sprejel v družbo, dokler ga ni osebno dobro poznal. Leto 1875 je pokazalo, da pri pripuščanju aspirantov v družbo ravna vedno previdneje, zlasti če so aspiranti hoteli biti preoblečeni. »Teh,« je rekel na neki konferenci kapitularnem raznih domov med jesenskimi duhovnimi vajami, ne smemo sprejemati, če niso dokazali preizkušene moralnosti in zaupanja do predstojnikov in se niso dali spoznati. Pri laikih lahko v tej drugi stvari malo popustimo, pri klerikih pa ne. Kar se tiče prve točke, ni zadosti dobra volja, niso zadosti samo trenutni sklepi. Ti so zadosti za odvezo, niso pa zagotovilo, da v prihodnje ne bodo več padli.«

Prvim predstojnikom, ki so pozorno sledili don Boskovemu prizadevanju za vedno večji red, se je 1875 pojavil dvom, ali bi bilo potrebno, da bi ordinarije prosili za priporočilna pisma v smislu odloka Svetega sedeža iz leta 1848, preden bi pripustili klerike v noviciat. Do tedaj se na to niso ozirali iz dveh razlogov. Predvsem so mladi aspiranti bili v zavodu že od otroških let in škofje niso niti vedeli zanje niti za njihovo vedenje in bi mogli dobiti poročilo o njihovem vedenju samo pri salezijancih, ki so jih imeli pred očmi šest, osem in celo deset let. Poleg tega je don Bosko ta primer predstavil Piju IX. in dobil 'vivae vocis oraculo' pri-

trdilno mnenje. In nič ni kazalo, da bi bilo treba opustiti ta način ravnanja, kajti v Turinu in v Ivrei, od koder je prihajalo veliko aspirantov, sta bili dve trdi kosti za glodanje. Poleg tega je v tistih okoliščinah obstajal resen strah, da bi kongregacija za škofe in redovnike ne upoštevala ustnega dovoljenja, ki ga je dal papež. Ali ne bi bilo bolje, če bi prosili Sveti sedež za kako potrdilo in medtem ne prosili za priporočilna pisma takrat, ko bi prihajale prošnje od fantov, ki so bili vzgojeni v salezijanskih domovih. Don Bosko se je odločil za stališče 'quieta non movere' (ne dotikaj se tega, kar mirno stoji). V kratkem je nameraval iti v Rim in tam vse urediti. Medtem pa bi uporabljali izvzetje kot do sedaj.

Ukaz, ki se mu je bilo treba takoj pokoravati, pa se je tikal imenovanja splošnih in pokrajinskih izpraševalcev ali eksaminatorjev. Tudi tukaj so naredili, kar se je dalo. Pij IX., ki je poznal težave, v katerih je bila družba v tistih začetkih, je verjetno v tem pogledu dal don Bosku ustrezna pooblastila. Stvar so rešili takole: člani vrhovnega kapitlja bi prevzeli vlogo splošnih, člani hišnih kapituljev pa vlogo pokrajinskih izpraševalcev za bodoče poklice. V oratoriju bi bili člani pokrajinskih izpraševalcev samo člani hišnega kapitlja, ki niso pripadali vrhovnemu svetu. Tako preveritev poklica so najprej preizkusili med duhovnimi vajami v Lanzu od 9. do 16. septembra, ko je don Bosko sklical vse člane hišnih kapituljev, ki naj bi pregledali prošnje postulantov, ki bi radi vstopili v noviciat in naredili zaobljube. K večnim zaobljubam so jih pripustili osemnajst. »V družbi,« pravi kronika, »se je zgodilo prvič, da je spreje-la na enem posvetu toliko prosilcev.«

Meseca novembra je bilo preoblečenih 48 novincev; število, ki ga do tedaj še niso dosegli. Don Bosko jih je za prihodnje leto pričakoval še več, ker jih je že več iz petega in četrtega gimnazijskega razreda zaprosilo za sprejem. Najbolj pa ga je veselila ugotovitev, da so se kleriki vedno bolj utrjevali v duhu. Prejšnja leta je bilo treba večjemu številu odvzeti duhovniško obleko, drugi pa so po kratkem bivanju v oratoriju šli naprej v semenišče. Med temi najnovejšimi pripravniki pa se je zdelo, da takih ni več ali da jih je zelo malo. Ni si mogoče predstavljati, kako zelo je bil zadovoljen magister novincev. Ni stvari, ki bi nam mogla bolj jasno pokazati razpoloženje tistih dni, kot da podamo dobesečno pisanje te preproste duše. Ko se je v družbi drugih 7. decembra pogovarjal z don Boskom, je vzkliknil: »Pred štirimi leti smo se vsi čudili, ko smo rekli: 'Letos imamo osemnajst novih klerikov. Osemnajst, zares lepo število. Tukaj v oratoriju jih ni bilo nikdar toliko.' Naslednje leto je število zraslo, leto pozneje spet. Lansko leto smo imeli vsi za nekaj izrednega, ker je število naraslo na 30 in vsi smo glasno govorili: 'Česa takega v oratoriju še nismo videli.' Sedaj jih je 48 in utemeljeno upamo, da bo prihodnje leto število klerikov še večje.« Eden izmed navzočih, znanstvenik na matematičnem in temu sorodnem področju, je vzkliknil s svetopisemskih vzklikom: »A Domino factum est istud et est mirabile in oculis nostris« (Gospod je to naredil in je čudovito v naših očeh).

2. NOVINCI

Tega leta je noviciat močno napredoval v smislu normalnosti. Bralec, ki ni uveden v tedanje razmere, se ob tej uvodni trditvi zamisli. Toda kljub temu je družba danes to, kar je, ker se je takrat zadovoljila s tem, kar je takrat lahko bila. Don Bosko je moral biti zelo potrpežljiv, da je ustvaril ustrezne razmere. Bili so časi, ko bi beseda novinci dražila odrasle in prestrašila male. Šele leta 1874 si jo je don Bosko drznil prvič uporabiti. Leta 1875 pa so izraz uporabljali že novinci sami in so se s tem imenom klicali med seboj.

Izredno pomembno je, da dobro preučimo to obdobje naše zgodovine. To je sorazmerno lahko delo, ker se dá vse povzeti z don Boskovimi besedami. Pogledajmo, kako opisuje ali razlaga ugodne okoliščine prejšnjih let.

»Oh, koliko zunanjih neredov se je dogajalo v tistih letih, zlasti še prepiri med kleriki zaradi literarnih in teoloških vprašanj, vse ob nepravem času in na nepravi način; nenehne težke motnje v učenju, ko ni bilo fantov. Veliko jih je zjutraj poležavalo v postelji, nekateri niso šli v šolo, ne da bi kaj povedali predstojnikom, niso hodili k duhovnemu branju, veliko jih ni opravljalo premišljevanja niti pobožnih vaj razen skupaj s fanti. Oh, koliko stvari se je sčasoma spremenilo na boljše, se utrdilo in uredilo!

Toda jaz sem videl vse tiste neredne in sem dal, da so stvari šle naprej, kakor je bilo mogoče. Če bi na mah hoteli odpraviti vse neredne, bi morali zapreti oratorij in odsloviti vse fante, saj se kleriki ne bi podredili resnemu pravilniku in bi vsi odšli. Videl sem, da so ti mnogi kleriki, tudi raztreseni, pridno delali, bili dobrega srca, moralno trdni, in ko je prešel tisti mladostni nemirni čas, so mi zelo pomagali. Reči moram, da je sedaj veliko članov družbe, ki največ delajo, takih, ki kažejo najboljšega cerkvenega duha, medtem ko bi takrat gotovo odšli iz hiše in se ne bi dali podrediti kakim strogim merilom.

Treba pa je povedati, da so bili tisto drugačni časi. Takrat družbe ni bilo mogoče ustanoviti po utečenih pravilih. Bil sem sam, čez dan sem moral poučevati v šoli, potem sem imel večerno šolo, moral sem pisati knjige, pridigati, asistirati, voditi, hoditi beračit denar. In če bi zato, da bi vse teklo čim popolneje, hotel ostati samo s krogom tesnih sodelavcev, ne bi dosegel ničesar in danes bi oratorij štel kakih petdeset ali kvečjemu sto gojencev.«

V poteku normalizacije je bila osnova redovniške stavbe pobožnost in v pobožnosti sta nadvse pomembni dve vaji: letne duhovne vaje in premišljevanje. Od leta 1875 so novinci imeli svoje duhovne vaje ločeno od sobratov z zaobljubami, tako da je bilo pridiganje prirojeno njihovim potrebam. Vsako jutro so prve pol ure po vstajanju sami opravljali premišljevanje z ustreznimi knjigami. Prav tako so imeli popoldne svoje duhovno branje. Duh pobožnosti prenikne

v novince toliko bolj, kolikor bolj so ločeni od drugih prebivalcev hiše. Zato so ostali sami tudi v spalnici in na dvorišču. Za odmore jim je bilo dodeljeno dvorišče ob cerkvi Marije Pomočnice na zahodni strani. Pri sveti maši so bili v apsidi, ločeni od drugih vernikov.

Novinci niso opustili učenja. V smislu takratnega poimenovanja so vstopali v filozofijo, kar pomeni, da so začeli obravnavati licejsko ali višjegimnazijsko vsebino brez filozofije. Leta 1875 pri tem pouku niso več bili zunanji učenci. Naraslo število učencev je pokazalo različnost sposobnosti. Zato so začeli misliti na možnost, ki so jo udejanjili pozneje: da bi novince razdelili v dve skupini, prvo za licej in tako pripravili bodoče profesorje, in drugo za filozofijo z nekaj dodatnimi predmeti, kakor je bila navada v semeniščih. Pri vsem tem je magister novincev priporočal razbremenitev leposlovnih predmetov, da bi se lahko bolj posvetili duhovnim razlagam. Tudi v tem se je don Bosko ravnal po izrednih privolitvah Pija IX., še več, v moči teh dovoljenj se je imel za upravičenega, da je uporabljal novince za asistenco in poučevanje. Don Barberis, ki se je navzel ustanoviteljevega duha, je zavzeto skrbel za novince in se pogosto pogovarjal z don Boskom, ki ga je vedno dobrohotno poslušal in mu bil na voljo s svojimi nasveti.

Po katerih načelih je don Bosko pripuščal novince k zaobljubam? Razume se, da najprej po izpolnjevanju pravil. Toda način, kako je to zahteval, je bil od primera do primera različen. Uporabili bomo redka poročila, ki so prišla do nas.

Zvečer 10. decembra je don Bosko sklical v svojo sobo člane vrhovnega kapitlja. Povabil je tudi magistra novincev. Razpravljali naj bi o pripustitvi k triletnim in večnim zaobljubam. Kronika nam posebej omenja, da so odklonili prošnjo nekoga, ki je bil vdan pijači, in don Bosko je priporočil izredno strogost v tem pogledu. »Nobeden naj ne govori, da jih nismo opozorili in da so priznali, da so storili napak in odločno obljubili, da se ne bodo nikdar več dali premagati želji po alkoholu. To obžalovanje zadostuje za zakramentalno odvezo, vendar nam ne da nikakršne gotovosti za prihodnost. Njihov nikdar več je treba razumeti kot, dokler se mi ne bo ponudila priložnost.«

To trditev je pojasnil s primerom. Eden izmed njegovih šolskih tovarišev je imel nesrečno navado, da je rad pil. Ko so ga opozorili, je obljubljal vse mogoče in nemogoče. Nekoč je rekel don Bosku: »Bodi prepričan, don Bosko, da se ga ne bom nikdar več nacedil. Odločil sem se, da bom do konca vztrajal, tudi če bi to pomenilo mojo smrt. Še več, ta trenutek sem sklenil, da nikdar več v življenju ne bom pil vina.« Toda bilo je vse drugače. Naslednje jutro je don Bosko bil pri maši v koru in pri obhajilu pri izpiranju keliha slišal, kako je rekel ministrantu: »Daj, daj! Saj ne gre iz tvojega, pobalin.« Ker se je don Bosku zdelo, da ima revež dobro voljo, mu je omenil neprimernost tega dejanja. Spet je obljubil, toda po nekaj dneh je don Bosko videl, kako so ga na vozičku peljali domov, pijanega kot čep.

Zatem je don Bosko postavil vprašanje in ga rešil, kot ga je lahko rešil samo on. »Če je kdo v takem stanju, kaj bo z njegovo moralnostjo? Rad bi, da bi naredili majhno preizkušnjo: dajte danes vsem fantom samo en kozarec dobrega vina in jutri naredite izpraševanje vesti. Videli boste, kaj se bo zgodilo. Fantom se niti ne sanja o vzroku in ne vedo nič o vsem tem. Toda veliko je slabih misli, veliko skušnjav in lahko vam rečem tudi veliko padcev bo žalostna posledica.«

Sedaj je don Rua opomnil, da so nekateri sobratje med šolskim letom sicer zelo dobro skrivali v sobi steklenice vina. Don Bosko je odgovoril: »Kaj takega se ne bi smelo zgoditi. Toda ... za zdaj se jim lahko odpusti, ker ne poznajo nevarnosti. Mogoče tudi ne bi bilo najbolj pametno, če bi hoteli to odločno odpraviti. Toda o tem je treba zelo resno razmisliti.«

Pojdimo malo nazaj. V prvem tednu julija je don Barberis spremljal don Boska zunaj hiše in izrabil priložnost, da mu je govoril o nekaterih, za katere je menil, da niso sposobni biti dobri salezijanci. Eden izmed njih je govoril, da bo odšel domov. »Poskrbi, da bo čim prej odšel,« je don Bosko takoj odgovoril. »Reci mu, da sem jaz rekel, da lahko odide, kadarkoli hoče. Puščam mu vso svobodo. Toda dokler ostane med nami, naj si z žabico zaklene ustnice in naj ne govori več o tem s tovariši, ker bom sicer prisiljen strogo ukrepati. Kadar jezuiti zvedo, da kdo noče več živeti v njihovem redu, ga ne pustijo v hiši niti en dan in ne dovolijo, da bi govoril s komer koli v hiši. In imajo prav. Če reče, da hoče stran, potem ga drugi vprašajo zakaj. Toda resničnega vzroka, da se noče zatajevati, da noče delati dobro in da nima nobene kreposti, ne pove nikoli. Navaja celo vrsto izgovorov: ker mi ne ugaja to, ker bi rad ono, ker me ta in ta ne mara in podobno. Ko se tako od enega do drugega prenaša to pritoževanje, se povzroča veliko zlo, ker mnogi izgubijo navdušenje ter se širi nezadovoljstvo in godrnjanje.

Treba pa je povedati še nekaj. V domači hiši tistega novinca je vladalo silno pohujšanje, tako da po vesti ne bi mogel živeti skupaj s starši. Vem za to, toda kaj naj storimo mi? Zelo mi je žal. Nikakor ni prav, da je med drugimi in seje nezadovoljstvo. Poleg tega pa mi je pred dnevi pisal, da bi rad ostal v družbi, vendar želi, da bi mu dovolili to in mu oskrbeli drugo. Z eno besedo, postavlja pogoje, da bi ostal pri nas. Taki ljudje se imajo za potrebne, in če privolimo v eno željo, imajo takoj drugo zahtevo. Tistemu, ki postavi pogoje, je treba reči: če hočeš ostati pri nas, se moraš ravnati tako kot vsi drugi in bo v redu. Sicer pa kadarkoli hočeš poskusiti drugje ali oditi domov, si vedno popolnoma svoboden. Tako se ta človek zave, da nam ni prav nič do tega, da je pri nas in da delamo vse izključno za Boga. Naj se čim prej odloči, spravi v red svoje srce in se odpove vsem zahtevam. Bil je še drug primer. Neki novinec, ki sicer ni nameraval ostati v družbi, bi bil pripravljen ostati, da bi končal šolanje in bi obenem poučeval in asistiral fante. »Nikakor ne, nikakor ne,« je ponovil don Bosko. »Biti skupaj z drugimi, delati se, kakor da

je član družbe, pa dejansko ni, to nikakor ne gre. Toda tu je še nekaj hujšega. V pismu, o katerem sem ti govoril, se znaša proti don Rui, kar pomeni, da sploh ne zna ubogati in gre samo za tem, kar mu svetujejo njegove muhe, pravega duha podvrženosti pa se zdi, da nima. Poskrbi, da se stvar pospeši, da si poišče kako mesto, ker se mi zdi, da iz tega ne bo nič dobrega.«

Ta klerik bi rad šel v semenišče. Don Barberis je menil, da bi ga lahko v tej nameri spodbujal in bi mu napisal ugodno priporočilno pismo, zlati ker mu je don Bosko svetoval, naj sprejme duhovniško obleko. »Jaz sem mu svetoval, naj se da preobleči, ker je lansko leto izrazil željo, da bi vstopil v družbo. Če bi živel pri nas, daleč od nevarnosti sveta, po pravilih, ki so kot nalašč narejena zanj, sredi toliko lepih zgledov, bi lahko storil veliko dobrega sebi in drugim. Nikakor pa mu ne svetujem, da bi postal svetni duhovnik. Tudi on sam mi je že govoril o tem, toda jaz sem mu odločno odsvetoval, da bi postal svetni duhovnik. Nikakor nima zadostnih kreposti za ta poklic. Med nami bi se tudi s povprečno krepostjo lahko uveljavil in bi lahko postal dober duhovnik. Zunaj sredi tolikega pohujšanja bi se pa, namesto da bi se utrdil v kreposti, vsak dan bolj slabšal.«

Ko sta končala ta primer, sta prešla k drugemu novincu, ki je želel ostati v družbi, vendar se ni zdelo primerno, da bi ga še dalj imeli med nami. Na zunanaj se je zdel dober in mogoče je zares bil dober. Toda bil je vase zaprt, ni se dal spoznati predstojnikom in jim ni kazal nikakršnega zaupanja. Don Bosko je samo iz teh razlogov menil, da ni za našo družbo.

Neki tretji novinec se je prestavil naravnost don Bosku in mu dejal: »Vstopil sem v družbo, ne da bi poznal njenega duha. Nisem vedel, da je to redovna družba. Sedaj, ko sem iz konferenc spoznal, kaj je njen namen, nimam namena nadaljevati. Poleg tega pa je umrl eden mojih staršev in zato ni nikogar, ki bi skrbel za mojega brata. Šel bi domov in potem vstopil v semenišče.«

»Ti, dragi moj, mu je odgovoril don Bosko, si popolnoma svoboden, da storiš, kakor želiš. Od tega trenutka ti puščam popolno prostost, da greš, kamor hočeš. Toda trditev, da si vstopil v družbo, za katero nisi vedel, ni poštena. Med duhovnimi vajami v Lanzu si slišal brati pravila, pri konferencah so ti jih razlagali in nisi zares nič razumel? Poleg tega pa je to udarec v obraz don Bosku, ker s tem hočeš povedati, da sprejema kogarkoli z zaprtimi očmi, proti vsem predpisom, preden bi mu povedal, za kaj gre.«

Klerik ni vedel, kaj bi odgovoril. Toda ker se je odločil, da bo šel, je nekaj dni pozneje zares odšel.

Ob drugi priložnosti je naš blaženi dal magistru novincev dvoje praktičnih navodil za uspešno vzgojo njegovih sinov. Eden izmed njih se ni lepo vedel, vendar se je zdelo, da je pobožen in je prejemal sveto obhajilo bolj pogosto, kot predvidevajo pravila. Svetnik je dejal don Barberisu: »Samo pogosto prejemaj

nje zakramentov ni znamenje, da je kdo dober. Dobijo se taki, ki sicer ne delajo božjih ropov, vendar so mlačni in to jim ne dopušča, da bi razumeli, kaj je sveti zakrament. Kdor ne pristopa k obhajilu s srcem, praznim svetnih čustev, in se ne vrže velikodušno v Jezusovo naročje, ne prinaša sadov, ki bi jih teološko gledano obhajilo moralo prinašati.«

Neki drug novinec delno iz nasprotovanja, delno pa zaradi odpora ni imel rad leposlovja in je želel, da bi ga v šoi oprostili tega predmeta. Don Barberis mu je odgovoril z odločnim ne. Toda trdovratnež je vztrajal pri svojem. Ko je magister novincev o tem poročal don Bosku, je povedal, da je zelo nadarjen, trdnega značaja in sposoben za veliko krepost in bi bil, ko bi se unesel, sposoben storiti veliko dobrega. Za to je vprašal, ali bi bilo pametno, da bi zatisnili eno oko in bi stvari lepo mirno uredili.

»Ne,« je odgovoril blaženi. »Bodi ljubezniv, nič se ne vznemirjaj, daj mu razumeti, da zate stvar ni kaj dosti pomembna in da vse pripisuješ mladostni lahkomiselnosti. Odločno pa zahtevaj, da naredi tisto, kar mu je bilo naročeno. V tem ne popuščajmo, sicer bodo, potem ko bodo že redovniki z zaobljubami, hoteli, da bi ravnali z njimi v rokavicah in jim dopuščali njihove muhe, ali pa bomo prisiljeni jih odsloviti.«

Na voljo imamo pogovor blaženega o načinu, kako naj presojava novince, in bo gotovo vsem drago, da ga preberejo 'in extenso' (v celoti). Pogovor je imel 17. februarja 1876 z don Barberisom. Ta ga ni ohranil zase, temveč ga je hotel nameniti tudi nam in ga je zapisal v svoji mali kroniki. Don Bosko je takole govoril: »O nekaterih novincih imamo dobra poročila, vendar so nestalni v svoji volji. Lepo se vedejo cele mesece, potem pa se spremenijo. V teh mesecih so vsi v ognju in navdušenju, in kdor jih ne pozna v globino, gradi nanje velike upe. Potem začnejo popuščati, navdušenje mine in pokaže se, da je bilo vse plamen, ki zagori kot slama. Končno si premislijo in izstopijo iz družbe. Drugi pa se zelo previdno vpišejo v družbo, napredujejo, ne da bi se dalo kaj ugotoviti, vendar pa gredo naprej in ne naredijo niti koraka nazaj. Take imajo tisti, ki jih malo poznajo, za mlačne v dobrem ali vsaj za zelo povprečne. Kdor pa jih dobro pozna, in to dolgo, lahko goji glede njih najboljše upe. Res dolgo traja, preden naredijo korak naprej, ko ga pa naredijo, ne stopijo več nazaj. Le počasi se za kaj odločijo, toda ko se odločijo, ga ni, ki bi jih odvrnil od tega, in lahko smo gotovi, da bodo nenehno napredovali v kreposti. Zato zelo upoštevajmo dejstvo, da je kak fant vztrajen v dobrem, čeprav se na zunaj ne kaže preveč gorečega in vnetega.«

Potem mu je don Barberis omenil, kako se sedaj nekateri novinci lepo obnašajo, medtem ko prejšnja leta, ko so bili še gojenci, niso dajali nikakršnega znamenja navdušenja in je bilo treba premagati veliko težav, preden smo

jih sprejeli v noviciat. Don Bosko je odvrnil: »Pri teh je treba misliti na eno stvar. Verjetno so dejansko ubogi in bi zunaj družbe težko živeli. Pri nas jim nič ne manjka, zanje je celo naša miza zelo dobra. Ko potem tukaj ne naletijo na nasprotovanje in z njimi vsi lepo ravnajo, medtem ko zunaj ne bi vedeli, kam bi položili glavo, se dobro počutijo in so radi v družbi. Počasi se utrdijo v kreposti in prevzamejo naš način življenja iz pravega verskega razloga. Tudi to sredstvo moramo uporabljati. Koliko jih danes uspešno deluje v zavodu, medtem ko nek-daj niso imeli kam iti, da bi pošteno živeli! Nadvse pomembno je, da s takimi lepo ravnamo, se pravi, da jim nič ne manjka, kar je potrebno za življenje, kajti v tem nestalnem življenjskem obdobju je dostikrat zadosti kak malenkosten razlog za nezadovoljstvo in tako odidejo. Verjetno bi bili potem sami nezadovoljni zaradi koraka, ki bi ga storili, vendar bi bilo že prepozno. Če bi bili starejši, bi rekel: Če se užalijo za kake malenkosti, naj kar gredo, to niso ljudje, ki bi s časom mogli družbi kaj koristiti. Ko pa gre za mlade fante, ne smemo tako misliti. Imamo zelo dobre fante, ki pa preslepljeni od kake majhne strasti, od staršev, prijateljev, koristi, razgrete domišljije delajo nepremišljene odločitve. Če kljub temu ostanejo v družbi, čez nekaj časa, ko preidejo take muhe, storijo veliko dobrega sebi in drugim.«

Don Barberis je poročal, da je prefekt pisal staršem nekaterih novincev, da naj poravnajo zaostale dolgove, ne mesečnine, ker so bili v zavodu zastoj, temveč osebne izdatke, in jim zagrozil, da bodo v nasprotnem primeru klerika poslali domov. Rekel je, da je prišel novinec stric – duhovnik in rekel, da ne bodo plačali, če bo klerik ostal v družbi. Hotel ga je odpeljati s seboj. Blaženi je naročil, da naj prefekt nikdar ne piše takih odločnih pisem staršem novincev, kajti nekateri namenoma ne plačajo dolgov, ker bi hoteli dobiti svoje sinove domov. Ko je potem slišal, da je tisti klerik odločno vztrajal, da hoče ostati v družbi, mu je sporočil, naj bo miren, kajti pomanjkanje gmotnih sredstev še ni bilo nikdar vzrok, da bi koga odpustili.

Zelo mu je bilo pri srcu zdravje novincev. Ko je don Barberis kak mesec pozneje govoril don Bosku o nekaterih bolnikih, mu je ta odgovoril: »Treba bo po veliki noči vsak četrtek poslati fante že zgodaj zjutraj v vilo Monti pod Supergo, na tretjini vzpona. Je sredi gozdov in lastnica nam jo prepušča v uporabo. Lahko bi tam prebili cel dan in se vrnili proti večeru. Menim, da bi to poleg zdravja prineslo še druge koristi, kot je večanje zadovoljstva, odvrnitev misli od drugih stvari in bolj in bolj bi se navezali na družbo.«

Nekaj dni pozneje je don Barberis vprašal don Boska, ali naj pusti domov novinca, ki je imel težko bolnega starega očeta. Božji služabnik mu je takole razložil svojo misel: »Mislim, da je primerno. Ko je bolezen pri sorodnikih tako

velika, da starši kličejo svoje otroke, je prav, da dovolimo obisk. Če bi potem umrli in jih ne bi pustili na obisk očeta, starega očeta ali brata, bi to bila od naše strani prava krutost. Potem bi ti sobratje imeli celo življenje žalost v srcu, ker niso mogli obiskati svojih dragih, preden so umrli.«

Tedaj mu je don Barberis postavil naslednje vprašanje: Med novinci je bil eden zelo mlačen v pobožnosti, len in neposlušen. Kaj naj storim? »Pokliči ga k sebi na samem,« mu je svetoval svetnik, »govori mu jasno, reci mu, da naj odvrže tisto lenobo in se v vsem drži pravil, če hoče biti sprejet v družbo. Če ne, naj se odloči in prostovoljno gre nazaj k svojim staršem, kajti če bo še naprej tak, je zelo verjetno, da bo v svojo sramoto izključen iz oratorija.«

Don Bosku je bilo težko odpuščati fante, ki so izrazili željo, da bi vstopili v družbo. Vendar si ni delal utvar. Če je videl, da je kateri kazal malo upanja na uspeh ali ni bil trden v moralnosti, je bil neizprosen. Glede novincev je delal take račune: na osemdeset novincev se jih v letu preizkušnje izgubi deset in drugih deset v času triletnih zaobljub. Ostane pa šestdeset zares dobrih. Pred letom 1876 jih je odpadalo več, toda z večjim redom se je tudi ta številka zmanjšala.

Manjkala sta komaj dva meseca do konca noviciata, ko je 8. septembra poletel v nebesa angelski novinec po imenu Defendente Barberis. Priporočil ga je župnik iz Cassinelle v škofiji Acqui in pisal don Bosku: »Verjetno ni v našem kraju drugega fanta iste starosti, ki bi ga prekašal v kreposti.« V oratoriju se je izkazal pri učenju, pobožnih vajah, želel je postati duhovnik, da bi delal za duše. Kot aspiranta so ga postavili za vratarja v zunanjem oratoriju. Vse zaupane mu službe je vestno in točno izpolnjeval. Kot klerik novinec je navdušeno poučeval katekizem v prazničnem oratoriju in prejemal sveto obhajilo skoraj vsak dan s tako pobožnostjo, da je spodbujal vse svoje tovariše. Bil je točen v izpolnjevanju pokorščine, natančen v svojih dolžnostih, skromen in zatajevan pri jedi in pijači. Radovedno je poslušal pripovedi o starem oratoriju ter težavah in naporih, ki jih je imel don Bosko pri ustanovitvi. Ugajala mu je misel na lastno dejavno prihodnost v korist bližnjega v salezijanski družbi. Toda žal so bili njegovi dnevi šteti. Izkazovali so mu vso skrb. Bil je občudovanja vreden v potrpežljivosti in je skušal zmanjšati nevšečnosti, ki jih je povzročil oratoriju. Ker mu je zdravnik svetoval domači zrak, se je vrnil domov k staršem, ki so ga veselo pričakovali. Odšel je v večnost tako, da je dajal lep zgled vdanosti v Božjo voljo. Spomin na njegove lepe zglede je navdušil tovariše v noviciatu.

3. PROFESI – SOBRATJE Z ZAoblJUBAMI

Profesi ali sobratje z zaobljubami so bili sobratje pomočniki, kleriki študentje filozofije in teologije in duhovniki.

V oratoriju je število sobratov pomočnikov od začetka leta 1875, ko jih je bilo triindvajset, po počitnicah naraslo na sedemindvajset. Zelo bi nam bilo po volji, če bi lahko vedeli, kako je o stvari mislil don Bosko, toda leto 1875 kaže v tem pogledu pravo pomanjkanje novic. Storili bomo, kakor se dela ob pomanjkanju: uporabili bomo tisto, kar imamo pri roki, in skušali kaj povzeti.

Maestro Dogliani je pri petinpetdesetih letih pred kratkim izpovedal triletne zaobljube. Don Bosko, ki v ravnanju s svojimi sinovi ni delal razlike med talarjem in civilno obleko, si ga je nekega dne vzel za spremljevalca, ko je šel v Casale. Ker je videl, da manjka samo še malo do odhoda vlaka, mu je rekel:

»Teci, Dogliani, in nama kupi na postaji vozne listke.«

»Prvi ali drugi razred?«

»Tretji, vedno tretji.«

Ko sta oba vstopila v vagon tretjega razreda, so ju železniški uslužbenci, ki so prepoznali don Boska, prisilili, da sta prestopila v prvi razred. Ko sta sedla, je don Bosko smeje se rekel Doglianiju: »Vidiš? Če bi vzela vozne listke za drugi razred, bi naju pustili v drugem razredu. Vzela sva tretjega in sva se znašla v prvem.«

Dogliani je še ob drugi priložnosti potoval z don Boskom in spominja se, da je imel nesrečo, da mu je izgubil kovček. Ko ga je don Bosko videl vsega pobitega in je razumel zakaj, mu je rekel: »Nič naj te ne vznemirja! Žal mi je samo zaradi nekaterih pisem. Ni še končal stavka, ko je pritekel nekdo in vzkliknil: »Tukaj je neki kovček.« Dogliani si je oddahnil.

Ubogi maestro Dogliani! Izkusil je don Boskovo ljubezen do sobratov pomočnikov tudi v drugačnih okoliščinah. Dobri oče je, potem ko je dolgo spovedoval, prišel k večerji v obednico, ko so drugi že odšli. Ko je sedel k mizi, je Dogliani, ki je en večer poučeval glasbo, drugi večer pa stregel v obednici, naročil večerjo zanj. Kuhar je poslal krožnik razkuhanega in hladnega riža. Mladi sobrat pomočnik se je razjezil in dejal: »Saj je vendar za don Boska!« Iz kuhinje pa se je zaslišalo: »Ali je don Bosko kaj več kot drugi?« En dan v kuhinji razloži, vendar ne opraviči takega govorjenja. Sicer pa je bil slavni Gaia kljub svojemu robatemu značaju dober človek. Dogliani je ves žalosten postavil tisto reč pred don Boska in se umaknil. Toda klerik Cassinis, bodoči misijonar, ni molčal in je neprimerne besede poročal don Bosku. Blaženi ni namrščil čela, ni mignil z mezincom niti ni užaljen molčal, temveč je mirno rekel: »Gaia ima prav. Ali ni res?«

Ta drugi dogodek pa je bilo treba pripisati obedničarju, ki je bil raztresen zaradi glasbe. Nekega dne, ko so bili pri mizi gostje, je don Bosko videl, da je namizni prt umazan. Malo užaljen je pokaral Doglianija, kajti to kaže na pomanjkanje spoštovanja do gostov. Doglianija je močno prizadelo. Proti večeru je napisal don Bosku pismo, v katerem je med drugim rekel, da je bilo to prvič, ko je videl don Boska jeznega. Don Bosko se je ponižal in prebral pismo pred člani

kapitlja. Potem pa je zato, da bi potolažil sobrata, ko ga je srečal, prijel za roko in mu zaupno rekel: »Ali je don Bosko kaj več kot drugi?«

Tako je don Bosko vedno ravnal s svojimi sobrati pomočniki. V takem načinu ravnanja je njegova velika skrivnost, da je oblikoval za kleno versko življenje ljudi, ki se na zunaj niso prav nič razlikovali od zunanjih, živeli v istih razmerah in bili iste starosti. Don Jožef Vespigniani, ki jih prej nikoli ni srečal, je bil globoko presenečen, ko jih je 1875 videl v Alassiu v cerkvi, kako so pobožno skupaj z gojenci opravljali pobožne vaje. Ravnatelj don Cerruti mu je dejal: »Ti naši pomočniki nas večkrat presenetijo in osramotijo s svojo pobožnostjo in krepostnim življenjem, tako da moramo mi duhovniki pred takimi vzvišenimi zgledi pogosto zardeti.«

Zaupljivost, s katero je don Bosko ravnal z njimi, jih je polagoma naredila tako voljne, da je lahko storil z njimi, kar je hotel. Toda zaupanje si je treba znati pridobiti. Leta 1877 je sobrat pomočnik Bernard Musso prosil in dosegel, da so ga poslali v Ameriko, kjer je bil 50 let čevljarški mojster. Hranil je pri sebi lastnoročno pisano don Boskovo pismo, ki je vredno zaklada. Božji služabnik mu ga je pisal iz Rima, ko je bil še navaden vajenec. Gotovo je res, da bi fant lahko bil dober sobrat pomočnik.

Dragi moj Bernard Musso!

Nujno potrebno je, da mi v tem trenutku ti in tvoji tovariši pomagata s svojimi molitvami. Zberi torej tiste, ki so pripravljene, da bi mi pomagali, in jih popelji vsak dan pred Jezusa v najsvetejšem zakramentu in prosite po mojem namenu. Ko se bom vrnil v Turin, mi boš predstavil vse, ki ste molili zame, in vsem bom izročil lepo darilce.

*Tvoj najvdanejši prijatelj
duhovnik Janez Bosko*

Leta 1875 sta odšla v večnost dva sobrata pomočnika, Anton Lanteri in Jakob Para, eden pomočnik, drugi pa samo 'de facto' (dejansko), ki oba zaslužita, da se ju spominjamo, ker nam jasno kažeta, kakšno versko vzgojo so takrat prejeli fantje in salezijanci v senci oratorija.

Lanteri je umrl avgusta v Realdju di Briga Marittima. Bil je pastir. Bil je navezan na cerkev, prejemal svete zakramente, gojil pobožnost do matere Božje Marije in rad imel nabožno branje. Nekega dne mu je pri iskanju izgubljene ovce zdrsnilo in je padel v globok prepad. Imel je komaj toliko časa, da je vzkliknil: »Jezus in Marija, pomagajta mi!« Zdelo se mu je, da je šinil blisk, in že se je našel na dnu prepada brez vsake najmanjše poškodbe. Skočil je na noge in z očmi premeril strašno strmino, po kateri je zdrsnil, dvignil roke kvišku in vzkliknil: »Jezus, Marija, od sedaj hočem vama posvetiti življenje, ki mi je še ostalo.« Pozimi je moral zapustiti svojo drago samoto in se odpraviti v kraje, kjer so grdo govorili in sramotili vero. Odločil se je, da bo vstopil v kako redovno družbo. V oratorij je prišel septembra 1871. Rad bi se šolal, vendar je bil preveč slabotne-

ga zdravja. Ponudili so mu hišna opravila. Sprejel jih je. Ko je po dveh mesecih pokazal zanesljivo vedenje, so ga poslali v zavod v Marassi, ki se je pozneje preselil v Sampierdareno. Tukaj so mu zaupali skrb za cerkev. Pobožno vedenje, mir srca, ki mu je sijal iz oči, zavzetost za red in snago v cerkvi, ljubeznivost in lepo ravnanje s tujimi osebami so mu pridobili splošno občudovanje. Opravil je noviciat in naredil triletno zaobljube. Čas za molitev ni bil zanj nikdar zadosti dolg. Po enem letu je tako oslabel, da so se začeli bati za njegovo življenje. Menili so, da bi mu zrak v Piemontu lahko vrnil zdravje. Poslali so ga nazaj v oratorij, kjer je delal kot zakristan v cerkvi Marije Pomočnice. Toda bolezen, ki se je poleti nekako potuhnila, je pozimi spet planila na dan. Zdravniki so svetovali domači zrak. On pa je mislil samo na to, kako bi lepo umrl. Ko je prišel domov, je skušal čim natančneje izpolnjevati redovna pravila in pobožne vaje. Vse do zadnjega diha je bil miren in veder. Rodil se je leta 1841.

Para je bil mlajši, saj se je rodil v Sampeireju leta 1850. V domačem kraju, kjer je obiskoval osnovno šolo, se je boril proti prepevanju prostaških pesmi po cestah in vaseh. Njegovo protisredstvo je bilo, da je z dovoljenjem svojega učitelja enako misleče sošolce učil peti cerkvene pesmi. Delal je na polju, rad je molil in pogosto prejemal sveto obhajilo. Denarna stiska v domači hiši mu ni dovoljevala, da bi se šolal za duhovnika. Ko je bil star dvajset let, je ob smrti matere (očeta je izgubil že prej) po svojem župniku prosil za sprejem v oratorij. Don Bosko, ki je v njem odkril zlato dušo, ga je poslal med dijake. Leta 1873 ga je sprejel med novince in – glej veliko izjemo – dovolil, da je naredil zaobljube, čeprav še ni končal latinske šole. Ko so v San Martinu odprli šolo, so potrebovali dobrega vratarja. Poslali so Paro. Zelo mu je bilo hudo, da se je moral ločiti od don Boska, vendar je ubogal. Tam je pod vodstvom posebnega učitelja naredil četrti razred gimnazije. Bil je slabotnega zdravja, vajen neudobja in je molčal ter sredi zime vstajal ob petih. Dne 22. februarja je kakor po navadi šel na pošto po pisma in uradniku dejal:

»Čez dva dni bo kdo drug prišel po pisma.« »Zakaj?«

»Ker mene ne bo več.«

Še tistega večera je legel. Bolezen je napredovala. Dne 25. februarja je zupal sobratu, da je imel sanje in da bo zagotovo zapustil ta svet. Ko se je spovedal in prejel sveto obhajilo, je prosil ravnatelja, da naj se don Bosku, ko mu bo sporočil njegovo smrt, zahvali za vse dobrote, ki mu jih je izkazal, zlasti še, ker mu je dovolil pred vsemi drugimi tovariši, da je naredil zaobljube predčasno. Nato je dodal: »Mislim, da je don Bosko vedel, da bom moral kmalu umreti, sicer mi ne bi naredil tako izjemne dobrote.« Dve uri pozneje je izdihnil, medtem ko je poln ljubezni poljubljal sveti križ.

Ko bomo sedaj govorili o klerikih, bomo pokazali, kako se je blaženi oče trudil za njihovo versko, umsko in cerkveno vzgojo in formacijo.

Uvajanje reda pri klerikih je šlo vštric z urejenostjo življenja novincev. Med aprilskimi konferencami je don Albera javno izrekel prošnjo, da bi vsi čim prej dobili v roke knjigo konstitucij v italijanskem jeziku. Don Bosko ne bi zamujal toliko časa, če ne bi moral vsak prosti trenutek pisati tiste uvodne besede, katerih namen je, da čim bolj pojasnijo duha, v katerem so pravila napisana. Končno so bila 15. avgusta 1875 izročena tiskarni. Medtem se je trudil, da bi vлил tega duha v srca svojih klerikov, in pri tem uporabil vsa sredstva, ki mu jih je narekovalo njegovo iznajdljivo srce.

Predstojnikom, ki so po svoji službi bili bliže njemu, ni ušlo posebno zanimanje za klerike, ki so bili bolj svobodnjaški in se niso ozirali kaj dosti na pravila. S temi je ravnal tako previdno, da je don Barberis pisal, da fant, čeprav ga je don Bosko popolnoma prevzel, niti ni občutil, zakaj se don Bosko tako zelo in s toliko dobroto zanima zanj.

Okoliščine so zahtevale, da je prav te fante moral poslati v zavode, toda on jih je spremljal s svojo očetovsko skrbjo. O tem nam priča ljubeznivo pisemce, ki ga je poslal kleriku Naiju, ki je pred kratkim odšel v Borgo San Martino.

Najprej pa se moramo seznaniti s predhodnimi dogodki. Ko je bil v četrti gimnaziji, je don Bosko vprašal Naija:

»Hočeš narediti z don Boskom pogodbo?«

»Kakšno?«

»Prihodnji teden ti bom povedal.«

Ko je prišel njegov spovedni dan, je fant po spovedi vprašal don Boska:

»Kakšno pogodbo hočete skleniti z menoj?«

»Bi ti ugajalo, da bi ostal vedno z don Boskom?«

»Zelo.«

»Prav. Pojdi k don Rui in mu povej, da te pošilja don Bosko.«

Don Rua mu je v odgovor ljubeznivo povedal, da naj pride prihodnji četrtek ob tej in tej uri v cerkev sv. Frančiška Saleškega. Nai je bil točen. Tam je našel skupino izbranih fantov, ki jim je don Rua govoril o tem, da bi ostali pri don Bosku. Potem se je zgodilo, da mu je don Bosko v naslednji spovedi takole govoril: »V tem trenutku vidim pred seboj vso tvojo prihodnost.« In odgrnil je pred njim zaveso. Danes, ko je don Nai star petinsedemdeset let, lahko s prisego potrdi, da se je vse, kar mu je don Bosko povedal, točno izpolnilo.

Pred kratkim preoblečeni klerik se je na dan, ko naj bi naredil zaobljube, znašel v duhovni stiski, ki je prej nikoli ni občutil. Svojo stisko je zaupal dobremu očetu in ta mu je odgovoril:

Predragi Nai!

Grilli (murni = skušnjave) skačejo nad zemljo in rinejo v luknje. Zaobljube, ki jih hočeš narediti, letijo gor k Božjemu prestolu in tako prvi ne morejo prav nič motiti dru-

gih. Zato se ničesar ne boj in pojdi naprej. Če bo prišlo kaj novega, se bova v kratkem pogovorila. Bog naj te blagoslovi, 'age viriliter, ut coronaberis feliciter' (drži so možko in prejel boš krono sreče). Moli za svojega vedno v J. K. najvdanejšega prijatelja. Turin, praznik Marijinega vnebovzvetja 1875 *duh. Janez Bosko*

Zelo prijetno je, če don Boska presenetimo v življenju oratorija med njegovimi kleriki. V poročilu, ki ga je neki klerik takoj po dogodku zapisal, se nam kaže kakor na fotografski pološči, kdo je don Bosko.

Po večerji se je na dvorišču zbrala gruča klerikov, ki so se pogovarjali. Pristopil je don Bosko z nekaterimi drugimi. Oni iz gruče so se razpostavili okoli njega in mu poljubili roko. Ustavil se je, povedal nekaj ljubeznivih besed, se malo pošalil in dejal:

»Vi kleriki ste moja krona.«

»Da le ne bi bili trnjeva,« je rekel eden izmed njih.

On pa je pokazal na don Barberisa, ki je bil navzoč, in dejal: »Če bi že kdaj bilo tako, pa glejte ob moji strani 'gloria patris filius sapiens'« (očetu je v slavo pameten sin).

Potem je še povedal nekaj duhovitih šal in nadaljeval: »Preteklo noč sem imel sanje. Zdelo se mi je, da nesem popotnico nekemu bolniku. Ker sem želel vedeti, kdo je bolnik, sem vprašal spremljevalca, vendar mi ta ni odgovoril. Vprašal sem ga, ali umira. Pa spet nič. Sam pri sebi sem dejal: presneto, pa le hočem zvedeti! Rečeno, storjeno. Odpravil sem se na pot in šel za popotnico. Ko smo prišli do hiše, so duhovniki vstopili in jaz za njimi. Hotel sem vstopiti v sobo, pa mi ni uspelo. Večkrat sem se skušal približati umirajočemu, pa ni šlo. Nemogoče! 'Ah, to so vendar sanje,' sem si dejal. Tedaj sem se zbudil in si rekel: 'Zares, bile so sanje.'«

Ko smo potem začeli govoriti o drugih stvareh, je don Bosko izrazil zadovoljstvo, da v oratoriju ni bolnikov. Tedaj ga je eden izmed klerikov vprašal, ali je res, da se iz zdravja zob vidi dolgoživost. Odvrnil je, da na splošno povedano to lahko drži. Vendar je pomembno dejstvo, da človekova smrt ni zapisana v večnih knjigah za določen čas; da nam je v tem primeru nič ne bo preprečilo. Da pa v vsakem primeru za dolgo življenje koristi lepo moralno življenje, ljubezen do kreposti, zmernost in veliko drugih stvari, ki so koristne našemu telesu. Pri tem je omenil, da je pred kratkim umrl neki krepek fant, od katerega so toliko pričakovali, pri življenju pa je ostal njegov brat, ki je vedno bolehal. Razjeda ga jetika in komaj še živi. »Vidite, da zdravje in krepkost nič ne pomenita, če je v knjigah večnosti zapisano, da ta in ta mora umreti.«

Sedaj se je pogovor spet prekinil, ker je prišel duhovnik Alojzij Rocca in je pozvonil zvonec. »Poljubili smo mu roko in odšli,« je zapisal poročevalec. Ta pisec je klerik Cezar Peloso, ki je dal priložnost za malo mračna razmišljanja.

Zanimivo je, da je misel, da bi zapisal ta pogovor, prišla prav njemu, ki je malo pozneje moral umreti.

Za dobro izobrazbo je Božji služabnik dajal velik pomen študiju filozofije. Bil je na tekočem z vsem, kar so v tem pogledu delali učenci in učitelji. Tem zadnjim je priporočal: »Profesorji naj bodo zelo potrpežljivi, naj se skušajo čim bolj skloniti, da bodo prišli na raven učencev. Nikakor naj se ne predajajo nenehnim in vzvišenim razmišljanjem. Nobenih razmišljanj, temveč jasna razlaga učbenika!«

Glavni profesor filozofije je moral biti s svojimi učenci prav malo zadovoljen. Bil je resen, bolj strog človek, bistrega duha, odločnega nastopa in mu vsa zadeva ni preveč ugajala. Verjetno je, da je nekega dne pisno izročil don Bosku svoje pomisleke in potem dobil predragocen odgovor svetega vzgojitelja:

Predragi Bertello!

Skušal bom storiti, kar je v mojih močeh, da bi vzbudil zanimanje za študij pri tvojih učencih. Vendar moraš tudi ti sodelovati.

- 1. Imej jih za svoje brate: ljubeznivost, sočutje, spoštovanje so ključ do njihovega srca.*
- 2. Naloži jim za učenje samo tisto, česar so zmožni, in nič več. Razloži tako, da bodo razumeli besedilo priročnika in nič več.*
- 3. Pogosto jih sprašuj, povabi jih, da bodo prosto govorili, brali, govorili in spet brali.*
- 4. Vedno samo spodbujaj in dajaj pogum, nikdar ne ponižuj. Hvali, če le moreš, nikdar ne preziraj, razen če je to znamenje nezadovoljstva ali za kazen.*

*Skušaj to udejanjiti in potem mi poročaj. Jaz bom molil zate in za tvoje in imej me v J. K. za najvdanejšega prijatelja. Duhovnik Janez Bosko
Turin, 9. 4. 1875*

Blaženi je moral pravočasno poskrbeti za diplomirane profesorje, zato je pošiljal svoje klerike na malo in veliko maturo. Nekega dne je o tej tako pomembni stvari izrazil svoje mnenje in povedal, kako naj bo to: »Odločiti se moramo, kateri kleriki naj v korist družbe delajo zunanje izpite in kateri ne. Pri tem ne smemo gledati na posameznika in ali se mu ljubi ali ne delati izpite. Niti nas naj ne zanima, ali ti izpiti koristijo ali ne koristijo kleriku. Treba je gledati samo na korist ali škodo, ki bi jo imela zaradi tega družba. Nikakor nočem, da bi v tem pretiravali, kakor delajo to drugod, vendar imejmo vedno, kadar se za kaj odločamo, pred očmi korist družbe in ne posameznika. Drugo, na kar moramo gledati, je, da izbiramo samo tiste, ki imajo za to sposobnost, dajejo upanje, da bodo uspeli, in da so mladi. Drugim, manj nadarjenim in starejšim, skušajmo študij posplošiti, ne obremenjujmo jih s stranskimi predmeti, tako da bodo mogli čim prej priti do duhovništva. Saj potrebujemo veliko takih, ki bi skrbeli za prefekturo, asistenco in hišo.«

Da bi klerike uvedel v cerkvenega duha, je poskrbel, da so teologijo poučevali najsposobnejši duhovniki v Turinu. Med njimi se je odlikoval kanonik Marengo, ki je rade volje prihajal v oratorij poučevat bogoslovce. Njegov viso-

ki zgled duhovniškega življenja in praktični nasveti za opravljanje duhovniške službe so opravili drugo.

Don Jožef Vespignani je bil priča naslednjega prizora. Nekega dne po kosilu se je pred vrati obednice, tam, kjer so zadnje čase popravili Pinardijevo kapelo, po domače pogovarjal z don Boskom, ko se je svetniku približal don Barberis in mu izročil seznam klerikov, ki naj bi prejeli svete redove. Don Bosko jih je preletel in se začudil; manjkalo jih je nekaj, ki so bili v zadnjih letih bogoslovnega študija in so se odlikovali po lepem vedenju. Don Barberis je spoštljivo pripomnil: »Res je, tudi ti so pripravljeni. Toda sedaj poučujejo v šoli, in če bi prejeli subdiakonat, bi z molitvijo brevirja izgubili preveč časa, ko pa morajo ...«

Don Bosko mu ni dal končati stavka, temveč mu je zavzeto dejal: »Kaj vendar praviš, da bi z molitvijo brevirja izgubljali čas? Kaj še, s tem pridobijo čas. Ko kleriki molijo sveto opravilo, molijo s celo Cerkvijo, se poučujejo z navdihnjeno besedo Sv. pisma, s spisi cerkvenih očetov, z življenjem in zgledi svetnikov; molijo s psalmi in himnami Božjega ljudstva in z liturgičnimi spevi. Brevir bo tem klerikom prinesel več spoznanj kot toliko učiteljev in jih bo uvajal v umetnost, kako naj svoje učence učijo znanje o Bogu in duši. Zato je treba našim klerikom jasno razložiti, kako pomemben je subdiakonat in kako odlično sredstvo posvečenja in duhovnega poučenja je brevir. Videl boš, da jim bo v vseh pogledih koristilo.« Nato se je obrnil k don Vespignaniju, ki je duhovno spodbujen poslušal tako spontan in navdušen zagovor brevirja, in je sklenil pogovor z vprašanjem: »Ali ni res, da je to največji zaklad za vsakega klerika, ko je 'in sacris' (posvečen)?«

Nad glavami je kakor Damoklejev meč visela možnost vpoklica v vojaško službo in je pretila izničiti še tako lepe upe. Italijanski škofje so tarnali. Don Bosko je imel vsako leto kakih deset klerikov izpostavljenih tej nevarnosti. Da bi jih iztrgal nevarnostim vojašnice, ni opustil nobenega sredstva: svetoval je izgovore, obiskoval je vplivne osebe, zbiral darove za odkup. Naslednji listek, ki ga je poslal neki turinski gospe po imenu Terezija Vallauri, dobrotnici oratorija, kaže, da gre za to zadevo.

Velezaslužna gospa Terezija!

Vračam vam dežnik s tisoč zahvalami. Predstojnik mojega klerika je kapitan Chiaves, dober kristjan, ki stanuje na Via San Domenico.

Zahvaljujem se vam za dobrodelnost, ki jo naklanjate tako meni kakor tej naši porajajoči se družbi, ki ima prav zato, ker je nova, potrebo, da bi ji vsi pomagali.

Bog naj vas blagoslovi in molite zame, ki sem v J. K. vaš ponižni služabnik.

Dom, 3. 7. 1875

duhovnik Janez Bosko

Stvari so se slabšale iz dneva v dan. Dne 18. aprila 1875 je poslanska zbornica odobrila zakon, s katerim so ukinili vso imuniteto v korist klerikov. Drugi člen zakona se je glasil: »Od julija 1876 se končuje vsaka možnost, da bi preha-

jali iz prve v druge kategorije z izplačilom določene vsote.« Potrdil ga je tudi senat in 7. junija ga je podpisal kralj. Na srečo po don Boskovi zaslugi do leta 1875 ni niti en klerik iz oratorija služil vojaškega roka.

Mesec julij je prinesel za klerike veselo novost: počitnice zunaj oratorija. Dobrodelna gospa Evrozija Monti je na pobočju Superge imela prijetno vilo in jo dala don Bosku na voljo v ta namen. Ker je bilo v hiši prostora samo za petnajst oseb, je don Bosko poskrbel, da so si na vsaka dva tedna sledile skupine po štirinajst klerikov. Dal je tudi zelo modre nasvete, ki jih je za izvajanje namenil don Barberisu. To so:

1. Poskrbite, da čim bolj zadovoljite oskrbnike, in jih vprašajte, katere predmete smete uporabljati in katerih ne. Vprašajte jih, kje lahko hodite in kje ne. Povedati jim takoj na začetku, da naj si morebitne okvare zapomnijo in nam povejo, in bomo plačali, kakor bo treba. Don Bosko je pripomnil: »Če bodo oskrbniki nezadovoljni, bodo gospodarici poslali črno sliko o nas, in čeprav ta ne gleda na malenkosti, bi nam to lahko škodilo.«

2. Pojdite pozdravit župnika in mu izročite tudi lepe pozdrave od don Boska. Skušajte navezati dobre stike z vitezom Arnaldijem in don Tomatisom, ki imata svoje poletne hiše blizu vile gospe Monti. Izročite jima moje pozdrave in jima recite, da se ju don Bosko spominja v molitvah.

3. Pripravite zahvalno pismo za gospo Monti, ki je sedaj v Bielli. Recite ji, da se imate lepo na njen račun, in čeprav ji ne moremo povrniti vsega dobrega, molite zanjo in darujete po njenem namenu sveta obhajila. Recite ji, da za popolno srečo njenih gostov manjka samo še navzočnost mame Evrozije. Zagotovite ji, da molite zlasti za večni mir njenega moža polkovnika, ki je umrl pred meseci.

4. Ne pozabite na kako zaposlitev. Želel bi, da bi imeli nekaj šole, v kateri bi tisti, ki so bolj zaostali v latinščini, malo napredovali. Vendar preproste, lahke stvari, brez dolgih razlag, samo z nekaj slovničnimi opombami. Naj vadijo pravilno branje. Ne morete si misliti, kako težko je v javnosti brati smiselno in jasno, da lahko vsi razumejo. Mnogi ne znajo izgovarjati dvojnih soglasnikov, drugi pa jih izgovarjajo, kakor da bi bil u. Druga stvar, ki je tudi izredno pomembna, je pisanje pisem. Imaš izobražene ljudi, ki so študirali, so duhovniki, odvetniki, zdravniki, če pa morajo napisati preprosto pismo, so vsi iz sebe. Delajo pravopisne in slovnične napake, motijo se pri pravih stanovskih naslovih, ne vedo, kam naj postavijo datum in kam podpis. Za priučevanje vseh teh stvari se mi zdijo počitnice najbolj primerne. So stvari, ki ne utrujajo, pa so neizmerno koristne. Tistim, ki so v teku leta lepo napredovali v učenju, bi lahko dali kako lekcijo iz francoščine.

Tisti, ki so bolj slabi v latinščini, morajo pač potrpeti. Navadno so to taki, ki jim šola nič ne diši ali pa so prepričani, da vedo toliko kot drugi in se ne držijo pravil, za katera pravijo, da so malenkostna, in hočejo vzvišenejše stvari. Končno pa se ne naučijo niti enega niti drugega.

Lansko leto neki učitelj, ki smo ga postavili prav za to, enkrat iz enega, drugič iz drugega razloga ni mogel priti v šolo in poučevati. Opravičeval se je z najrazličnejšimi izgovori. Toda glavni razlog je bil pomanjkanje volje. Vsekakor pa se mi zdi prav, da

omogočimo zadostno izobrazbo tistim, ki jo potrebujejo.

5. Postaviti urnik. Pobožne vaje: ob 6. uri maša in premišljevanje. Ob 10. uri šola in nato kratko duhovno branje. Od pol štirih do petih popoldne prosto učenje. Ob petih obisk Najsvetejšega v vili Arnaldi, kjer ga hranijo v hišni kapeli. Prosim za dovoljenje. Preostali del dneva prosto in vsak popoldan sprehod do pol osmih. Ko se vrnejo domov, takoj večerja, ob devetih večerne molitve in počitek.

Ker še ni bil zadovoljen s temi navodili, je želel govoriti vsem klerikom skupaj. Zato jih je 6. julija potem – prejšnji dan so končali izpite – vse zbral za konferenco. Ko je govoril o počitnicah, je vpletel celo vrsto stvari, ki bi v klerikih večale navezanost na družbo in jih zavarovale pred nevarnostmi poletnega lenarjenja.

»V splošno zadovoljstvo smo končali izpite iz teologije in filozofije. Sedaj začenjamo počitnice. Vem, da jih je veliko med vami utrujenih in da potrebujete počitnice; zato sem poskrbel, da jih boste v splošno zadovoljstvo mogli srečno preživeti. Nekateri imajo še posebne opravke in zato počitnic še ne morejo takoj začeti. Za te jih bomo pripravili malo pozneje, drugi pa jih začnete že jutri. Zelo vam priporočam, da naj bodo počitnice čas odmora. Obenem pa naj bodo izrabljene, da ne bi, medtem ko telo počiva, trpele vaše duše. V ta namen smo sestavili urnik tako za tiste, ki bodo ostali tukaj, kakor tudi za tiste, ki bodo šli v vilo Monti, tako da boste imeli veliko razvedrila pa tudi zaposlitve.

Moramo misliti tudi na osebje za Ameriko. Stvar smo dokončno prevzeli in sedaj se je treba začeti učiti španščine. Potem je treba izbrati osebje, kajti odhod bo, kakor smo določili, meseca oktobra ali najpozneje na začetku novembra. Prejeli smo pisma od tam in v njih nam sporočajo živo željo, da pridemo, da nas željno pričakujejo in da nas zelo potrebujejo. Zavod je že nared in nam ga bodo izročili takoj, ko pride-mo. Upravljali bomo tudi javno cerkev in vse šole bodo prepustili nam. Treba je tudi poskrbeti za ponavljanje italijanščine, francoščine in angleščine. Prebivalci so dobri po naravi, navezani na verske običaje, vendar slabo poučeni, ker nimajo duhovnikov. San Nicolás, to je mesto, kamor bomo šli, šteje nekako 50 tisoč prebivalcev, vsi so katoličani in razpolagajo samo s tremi duhovniki. To ni nič za tako mesto, kot je pri nas Alessandria, za podeljevanje zakramentov, pogrebe, sveto po-potnico, maševanje, spovedovanje, pridiganje, krščanski nauk. Morate tudi vedeti, da se nedaleč od San Nicolásu začenjajo naselja domorodcev, to je divjakov, ki jih je prav tam veliko. Ti imajo dober odnos do krščanstva in želijo biti poučeni. Vendar ni nikogar, ki bi se lahko zanimal zanje, in tako živijo in umirajo zunaj katoliške vere, ne da bi spoznali pravega Boga. Te neposredne nujnosti so nas prisilile, da smo za zdaj sprejeli zavod v San Nicolásu in pozneje še misijone, da se bomo lahko posvetili divjakom in jih pokristjanili.

Kakor že veste, nas je v teh zadnjih dneh obiskal kardinal Berardi. To je, dragi sinovi, znamenje velike dobrote s strani njegove eminence. Izrecno je prišel iz Genove v Turin, da bi obiskal oratorij. Morali bi videti naklonjenost, ki nam jo je izkazal, in zadovoljstvo, ko je videl naše fante, in potem čudovit način, kako je govoril z njimi; zares

stvari, ki človeka raznežijo. Prav tako me je prevzela dobrota, ki nam jo izkazuje sveti oče. Kajti kardinal nam je med drugim dejal: 'Sveti oče mi je izrecno naročil, naj vas pozdravim in tako vam kakor vašim gojencem podelim njegov sveti blagoslov.' Nato je dejal še posebej to in ono. Kakor da bi bili kaj posebnega, za kar naj se papež na poseben način zanima.

Da se spet vrnemo k našim počitnicam, vas moram opozoriti na veliko nevarnost, ki se je morate izogibati. Koliko fantov sem že videl, da so med počitnicami izgubili svoj poklic! To je največja izguba, največji poraz, ki ga sploh lahko doživite. To se zgodi še posebno takrat, ko gremo domov k našim staršem. Začne se govoriti o potrebah in koristih. Zatem pridejo sorodniki, ki govorijo o nakupu in prodaji, o trgovini in sejmi. Kaj more ubogi klerik sredi takih razgovorov slišati koristnega? Da ne govorimo o drugih pogovorih, ki so celo slabi in jih ni mogoče preprečiti: o sporih med brati, ki se jih je treba skoraj nujno udeležiti; potem že starejši oče, ki ne zna drugega kot pripovedovati o žalostnih rečeh v svoji družini in zahteva, da se mu pomaga in da je prav zato poklican sin duhovnik, in podobne stvari. Sveti Bernard se je čutil dolžnega, da ni nikdar več šel domov. Takole je dejal: 'Samo enkrat sem bil doma, pa celo pot nazaj nisem delal drugega, kot se jokal zaradi potreb mojega očeta in kako naj bi mu jaz pomagal, dokler me Gospod končno ni rešil te skušnjave.' Če se je tako dogajalo svetemu Bernardu, koliko drugih je potem morala uničiti misel in želja pomagati staršem.

Stvar, ki bi jo ob tej priložnosti rad razjasnil, se tiče dvomljivega poklica. Ne bom govoril o znamenjih poklica, koliko ga kdo ima ali ne, rad bi samo odgovoril na vprašanje: 'Rad bi postal redovnik, toda kdo mi zagotovi, da imam poklic? Ustavil se bom tukaj, toda kdo ve, ali me Gospod hoče prav tukaj ali kje drugje?'

1. Že to, da ste želeli vstopiti v družbo, je znamenje, ki vam ga daje Gospod. Zato tega znamenja ne smete zavreči, razen če je drugo bolj jasno v primeri s tem. To pa mora potrditi duhovni voditelj.

2. Ker je ta želja zrasla v vas po Gospodovi volji, je ne smete zavreči, razen z izrecnim drugim nasprotnim znamenjem.

Pa bo kdo dejal: 'Kdo ve, ali me Gospod ne kliče v bolj trdo in zahtevno življenje?' V večini primerov, lahko rečemo v vseh primerih, je to prevara. Če ti je Gospod navdihnil željo, da bi vstopil v kako družbo, je želja, da bi šel drugam, nasprotovanje Božji odločitvi. Hudič te vabi, da bi zapustil kraj, ker si zdaj, z željo po ostrejšem življenju, in ko boš tam, ti bo rekel: 'Toda kdo ve, če bom to zmogel?' Ali: 'Vidim, da mi zdravje peša, kdo ve, ali Gospod zahteva kaj takega od mene?' Hudič je vodja zdrah in nereda in nas bo vedno spremljal, kamor koli gremo, in nas nadlegoval s svojimi skušnjavami. In potem in potem ... Odšel boš od tukaj zaradi strožjega življenja. Toda kdo ti zagotavlja, da se boš tega strožjega življenja res oklenil? Nekdo je zapustil naše življenje, češ da je preveč lahko in on si želi kaj strožjega in popolnejšega. Odšel je. Toda čez nekaj dni je pustil vse in dejal, da bo strogo živel v svetu. Kmalu se mu je želja ohladila in je opustil pobožne vaje. Pred kratkim sem ga srečal in vprašal o njegovih poslih. Takoj sem ga vprašal tudi o njegovi duši. On pa mi je takoj odgovoril: 'Oh, don Bosko, ne govorite mi o tem!'

'In zakaj ne?'

'Ker se jaz za te stvari več ne zanimam; odprle so se mi oči.'

'Kako vendar to?'

'Zadosti časa sem bil navezan na blodnje, ki nimajo osnove.'

'Pa tudi k spovedi ne hodiš več?'

'H kakšni spovedi?'

'In rešenje tvoje duše, za kar si se nekoč tako navduševal, da si menil, da strogost našega življenja ni dovolj velika, in si hotel nekaj bolj strogega? Če boš hodil po tej poti, ne boš prišel v nebesa in se ti pekel na veliko odpira.'

'Zadosti. Ne govorite mi več o tem. Jaz tem bajkam ne verjamem več.'

Dragi moji! Lahko sem govoril še in še. Ni bilo načina, da bi mu rekel besedo, ki bi mu šla do srca. Če ga Gospod s posebnim dejanjem milosti ne reši, je pogubljen.

Drugi bodo rekli: 'Radi bi postali ... toda.' Kaj toda? 'Toda predstojnik me sovraži ... ne kaže, da je zadovoljen z menoj ... jaz nisem sposoben, da bi delal za družbo. Nisem zadosti kreposten. Predstojniki me nimajo radi.' Kaj si vendar ti mislijo? Kaj vendar mislite, da bi vas tisti, ki so žrtvovali svoje življenje za vaše dobro, tisti, ki jih je Gospod postavil nad vas, da bi tisti, ki bi bili pripravljeni dati svojo kri za vaše odrešenje, če bi bilo treba, sovražili? Verjemite mi, kaj takega je danes med nami nemogoče. Dalje! Ali ste vstopili v družbo zato, da bi vam šlo dobro in da bi vas vsi božali? Vedeti morate, da ste dolžni, če je treba, za Gospoda prenašati tudi prezir in zapostavljanje. Ali res ni dovoljeno, da ti kak predstojnik na zunaj pokaže malo upoštevanja z namenom, da preizkusi tvojo občutljivost ali da ti da priložnost, da preizkusiš svojo moč? Verjemite mi, to je stara hudičeva past, ki vedno prikazuje take stvari, dejansko pa ni nič.

Ne pokaže, da je zadovoljen s teboj? In ti ne razmisliš, ali je to po tvoji krivdi, ker ne storiš vsega, kar moreš in moraš, ali če delaš, kar največ zmoreš? V prvem primeru se moraš ti popraviti, vzrok je pri tebi. Kako lahko zahtevaš, da bi bil predstojnik zadovoljen s teboj, ko pa si tega ne zaslužiš? V drugem primeru pa misli, da ne delaš zato, da bi ugajal ljudem, temveč da bi ugajal Bogu. Končno pa, verjemite mi, ima tudi tukaj glavni delež domišljija. Če predstojnik ni takoj pripravljen za pohvalo in če ne boža, se takoj reče, da ni zadovoljen z menoj. Z otroki se dela tako, z odraslimi pa to ni potrebno in tudi ne pametno, kajti ti morajo biti zadovoljni s splošnimi izrazi zadovoljstva.

'Jaz nisem sposoben, da bi delal v korist družbe, nisem sposoben, da bi si zaslužil hrano, nisem sposoben asistirati, poučevati še manj, za delo pa sploh nimam moči.' Ali veste, kdo je breme družbi? To so tisti, ki so sicer sposobni, pa ne znajo ubogati. Predstojnik si mora prizadevati, da najde čim milejše izraze, da mu pove svojo voljo, ker sicer ve, da ga ne bo ubogal ali ga bo ubogal slabe volje. To so tisti, ki nimajo radi uboštva in tožijo zaradi hrane, pijače in sobe. To so tisti, ki ne izpolnjujejo vsega do zadnje pičice, kar se tiče čistosti, brez katere lahko že samo eden uniči celo družbo. Če ste krepostni in storite vse, kar zmorete, ne boste nikdar v breme družbi. Končno pa, če bi predstojniki ugotovili vašo nesposobnost, vas niti ne bi sprejeli. Če vas sprejemajo, je znamenje, da vas imajo za sposobne. To sodbo pa morajo izreči oni in ne vi. 'Predstojnik me je imel za bolj krepostnega, jaz pa ugotavljam, da nimam kreposti, ki so potrebne za redovniški stan.' Če nimaš zadostne čednosti, da bi živel v redovni-

škem stanu, kjer si oddaljen od nevarnosti, kjer imaš toliko podpore, kjer te podpira molitev in s tem Božja milost, ali boš potem mogel živeti in se zveličati tam, kjer je toliko nevarnosti krajev in tovarišije, kjer se ne boš mogel skoraj nikdar posvetiti molitvi, ker boš popolnoma zaposlen s tem, kako si boš poskrbel vsakdanji kruh? Končno pa je vprašanje kreposti stvar tvojega duhovnega voditelja. Ti se trudi, da boš storil, kar je v tvoji moči, potem pa se ničesar ne boj. Če tvoja krepost zares ne bo zadostna, ti bodo že povedali, te ne sprejeli ali odposlali. Če ti predstojniki nič ne rečejo, lahko greš naprej brez strahu.

Mogoče bo kdo rekel, da je izstopiti iz družbe isto kot pogubiti se za večno. Vendar je tudi v svetu mogoče živeti kot dober kristjan. In poznam ljudi, ki so izstopili iz družbe in sedaj lepše in dostojneje živijo, kot so živeli v družbi.

Odgovarjam: Res je, da je tudi zunaj družbe mogoče živeti kot dober kristjan. Prav tako se lahko zveliča, kdor je izstopil iz družbe. Toda če boste hoteli verjeti, vam bom povedal, da je to res, če gledamo od daleč, zunaj resničnosti, če se ne oziram na resničnost. Moje mnenje pa je, da se more zveličati le malo tistih, ki so bili v družbi, pa so jo zapustili. Kajti če so vstopili v družbo in bili sprejeti, je to znamenje, da so imeli poklic, potem pa so ga po lastni krivdi izgubili in se bodo le s težavo spravili spet na pravo pot. Potem pa tudi zato, da če kdo zapusti mesto, za katero ve, da je pravo, in uvidi, da naj se tam ustali, kaže, da ga pri tem ne vodi ljubezen do Boga, temveč lastni interesi.

In sedaj skušajmo iz vsega tega potegniti kaj praktičnega. Če naj svetujem tistim, ki dvomijo o svojem poklicu, bi jim rekel naslednje: nikar se ne odločajte, ne da bi se prej temeljito posvetovali, sicer boste zapadli v nezrele sklepe. In koga naj vprašate za svet? Menim, da vam nihče ne more bolje svetovati kot voditelj vaše duše. Pri tem si pa zapomnite tole: mnogi vprašujejo za svet; če je potem svet v skladu z odločitvijo, ki so jo storili, ga sprejmejo, če pa ne, mu ne sledijo. Ko je Gospod postavil predstojnike, jim je dal tudi potrebno razsvetljenje in avtoriteto. Podrejenim pa pravi: »Poslušajte jih, saj bodo oni dajali odgovor za vaše duše.« Voditeljevo besedo je treba poslušati kot Božji glas in tisti, ki se ji upira, se upira samemu Bogu.

Vsi pa poslušajmo nasvet svetega Pavla: Ostanite v poklicu, v katerega ste bili poklicani; kajti tisti, ki kakor zastava v vetru sedaj niha v eno, potem pa v drugo stran, in sedaj hoče to, potem pa spet kaj drugega, hoče biti enkrat tu, potem pa spet kje drugje, ta se ne bo znašel nikjer in bo povsod propadel. Zato se v odnosu do vaših predstojnikov ravnajte po besedah: Kdor vas posluša, mene posluša, Boga posluša. Ne storite ničesar brez nasveta predstojnika ali proti njegovemu mnenju.

Če boste tako ravnali, boste vedno srečni, boste prepričani, da hodite po pravi poti, in ne boste pred sodnim stolom odgovarjali zaradi poklica, ki mu niste sledili.«

V teh klerikih so bili zakoreninjeni don Boskovi upi. Toda če stvari gledamo od daleč, vidimo, da so vse prinesle sanje. Zadnji dan civilnega leta je kakor strela udarila v oratorij novica. To je bil seznam opozoril, kjer poleg trdote vsebine ni manjkala, kakor se v podobnih listinah dogaja, trdota izraza.

Salezijanska družba ima pravico sprejemati vse, ki za to zaprosijo, vendar morajo prej predložiti priporočilno pismo svojega ordinarija (Instit., X). Če jih ordinarij noče izdati in družba meni, da iz nepravičnega razloga, se lahko vloži priziv na Sveti se-

dež, vendar pri tem ne sme nihče biti razsodnik v svoji zadevi.

Družba nima pravice imeti zavod, kjer bi fantje nosili talar brez dovoljenja škofa, na ozemlju katerega stoji zavod.

Tudi v zavodu samem nima predstojnik pravice obleči talar fantu, ki bi ga nosil zunaj zavoda brez dovoljenja škofa, kateremu fant pripada. Zato je bilo dejstvo, da je pred kratkim don Bosko brez nadškofovega dovoljenja preoblekel nekega fanta iz Vinova iz turinske nadškofije, nekaj nenormalnega samo v sebi in je bilo v določenih okoliščinah odločno proti odvisnosti, ki se mora izkazovati krajevemu škofu.

Razdalja med cerkveno nadškofovsko oblastjo v Turinu in družbo se je začela in nadaljevala zato, ker je družba sprejemala in preoblačila take, ki jih je nadškofijsko semenišče odpustilo, in to ne samo brez dovoljenja, temveč proti izrecni prepovedi cerkvene oblasti. To pa je bil upor proti hierarhičnemu redu in proti disciplini nadškofijskega semenišča. S tem pa so tudi zadeli v srce nadškofa v eni najbolj ranljivih točk njegove oblasti.

Razdor traja še sedaj, ker tako v pismih kakor v razgovoru ni pravega spoštovanja do nadškofove avtoritete, kot se je zgodilo predvčerajšnjim zvečer (29. decembra 1875), nato pa se je skušalo popraviti to neuglajenost z dvomljivim ali pogojnim če, s čimer lahko prosimo za kakršno koli odpuščanje, tudi če kdo nima nobene napake.

Družba naj ostaja v strogih mejah kanonskih predpisov, do pičice natančno naj izpolnjuje svoje konstitucije, ne pozabi naj na dolžno spoštovanje do nadškofa, naj ne dela in ne poskuša ničesar proti njegovi jurisdikciji, kot se je na žalost že večkrat zgodilo. Prav tako naj se proti njemu in proti škofiji ne pregreši v pravičnosti. Do njega in do kogarkoli naj se v vseh okoliščinah daje zgled ponižnosti, ki je prva krepost vseh redovnih družb. Tako se bodo stvari uredile v smislu pravil krščanske pravičnosti.

Don Bosko je brez odlašanja pripravil odgovor, vendar ga je oblikoval v osebi don Rue. Tako misel kakor izraz nosita milino ljubezni, ki je potrpežljiva, dobra, se ne povzdiguje in ne dela nepravilnosti.

Velečastita ekscelenca!

Čutim se dolžnega, da se vam zahvalim za izražene mi opombe z dne 31. decembra 1875, ki potrjujejo našo domnevo, da je pomanjkanje razumevanja edini vzrok nezadovoljstva vaše ekscelence s salezijansko družbo. Trdno sem prepričan, da morajo zaradi značaja stvari in našega dobrega razpoloženja te dobro steči. Kot prefekt družbe sem bil vedno na tekočem o vsem in vam zato, če mi dovolite, izrazim svoj način gledanja, o katerem pa bo seveda razsodila vaša razsvetljena modrost.

»Salezijanska družba,« pravite vi, »ne sme sprejeti nikogar, če ne predloži priporočilnega pisma svojega ordinarija.«

To za nas ni nikakršna težava, ker po naših pravilih (9. pog.) na novega leta dan beremo v navzočnosti vseh salezijancev odlok Romani pontifices, ki ga je 25. januarja 1848 izdala Sveta kongregacija za škofo in redovnike in v katerem so podana navodila, kako se je treba v tej stvari ravnati. Poleg tega pozorno sledimo mnogim odgovorom, ki jih je Sveta kongregacija dala v tem pogledu.

»Salezijanska družba nima pravice do zavodov, kjer bi gojenci nosili talar brez dovoljenja ordinarija.«

Menim, da nismo nikdar ugovarjali tej pravici, ne v tej ne v kaki drugi škofiji, ker takih zavodov, kjer bi bili gojenci oblečeni v talar, sploh nimamo.

»Pred kratkim ste preoblekli v klerika nekega fanta iz Vinova brez dovoljenja ordinarija, kar je težek prekršek odvisnosti, ki jo ima družba do krajevnega škofa.«

Če je v tem prišlo do kakega prekrška, je to vse moja krivda, vendar mi tega Gospod Bog ne bo štel v greh, ker se je zgodilo zaradi nepozornosti. Tega fanta sem sprejel po priporočilu nekega uglednega duhovnika. Če je bil preoblečen, je bil zaradi prošnje, da bi bil sprejet v družbo. Pri tem sem uporabil pravico, da lahko izvedem obred preobleke. Vi sami ste izjavili, da nimate nič proti, da prihajajo k nam fantje kot laiki in potem pri nas vstopijo v noviciat. Zdi se mi na mestu, da vas opozorim, da je družba z odlokom o odobritvi (1. marca 1869) dobila pravico izdajati odpustna pisma tistim fantom, ki so prišli k nam pred štirinajstim letom in bi potem prosili za sprejem v našo družbo. Ko so potem bila pravila (3. aprila 1874) dokončno potrjena, je to pooblastilo bilo razširjeno tudi na starejše fante. Če je bila že podeljena pravica za izdajanje odpustnih pisem za tiste, ki so bili ves čas v naši hiši, ni potrebno potem še dodatno dovoljenje za sprejem v družbo. Tako je večkrat odgovoril mons. Vitteleschi, srečnega spomina, ko je govoril s tistim, ki je za to pooblaščen.

»Salezijanska družba sprejema brez dovoljenja ordinarija fante, ki so bili odpuščeni iz škofijskega semenišča.«

Vaši ekscelenci je bolje znano kot meni, da krajevni ordinarij ne more prepričati svojim duhovnikom in klerikom, da bi vstopili v kako redovno družbo, in da je pred kratkim (13. januarja 1875) Sveta kongregacija za škofove in redovnike dala podobno izjavo, kar menim, da je bilo sporočeno tudi vaši ekscelenci.

Toda v teh tako težkih časih nismo gledali toliko na pravo kakor veliko bolj na korist duš. Kakor hitro ste vi pokazali, da vam to ne ugaja, nismo sprejeli nikogar več. Vaša ekscelenca je ob neki priložnosti imenovala dva: klerika Mundino in Macono, ki sta bila za kratek čas sprejeta v eno izmed naših oddaljenih hiš. V nekaj tednih sta oba odšla.

»V pismih in pogovorih se greši proti spoštovanju do nadškofa itn.«

Ekscelenca, ne samo jaz, temveč vsi salezijanci želijo poznati pisma in besede, ki bi jih lahko imeli za neprimerne za nadškofovo čast. To bi radi vedeli zato, da bi jih zavrnil, se popravili in zadostili za storjeno krivdo.

Imamo dobre odnose do več kot štirideset škofov in vsi ravnajo z nami očetovsko kot pravi dobrotniki. Zagotovimo vam lahko, da se z nobenim drugim ne trudimo toliko, da bi bili čim spoštljivejši v izražanju, da ne bi dali povoda za kako žalitev. Zares bi rad poznal nadrobnosti takih trditev, in to iz edinega razloga, da bi se lahko v prihodnje izognil vsakemu napačnemu izrazu.

»Družba naj ostaja v strogih mejah kanonskih predpisov itn.«

Ponovno vas prosim, spoštovani gospod monsinjor, da mi dovolite ponižno prošnjo. Naša družba je v svojih začetkih in rodila se je v zelo burnih časih. Zato potrebuje

pomoč vseh in v vsem v tisti širokosrčnosti, ki je v skladu z avtoriteto ordinarijev. Zato ne prosimo za strogost kanonskih predpisov, temveč za čim večjo ljubezen in dobrohotnost pri njihovih izvajanjih. V tem smislu je 200 salezijanskih redovnikov vedno delalo in dela še sedaj v turinski nadškofiji ne iz strahu pred zakoni, ki jih k temu silijo, ali iz materialnih koristi, temveč zato, ker Cerkev potrebuje delavcev na evangeljskem področju. Kljub vsemu temu sem pooblaščen od vseh svojih sobratov salezijancev, da vam zagotovim, da bomo poslušali kakršno koli opozorilo vaše ekscelence o kršitvah kakega kanonskega predpisa.

Prosim vas še, da bi mi dovolili povedati vam nekatere stvari, ki so globoko prizadele in ponižale uboge salezijance.

Najprej je tu odlok z dne 17. novembra 1874, s katerim je vaša ekscelence ukinila privilegije in pooblastila, ki so jih vaši predniki in vi sami v 35 letih naklonili salezijanski družbi. To je dejstvo, kakršnih je le malo v zgodovini Cerkve. Potem ste podelili našemu predstojniku omejeno pooblastilo za odvezovanje od pridržanih grehov, ki mu je bila podeljena, ne da bi on sploh zanjo prosil.

Na prošnjo, da bi prišli počastit sedmo obletnico posvečenja cerkve Marije Pomočnice in podelili birmo našim fantom, ki so se na ta zakrament resno pripravljali, ste odgovorili odklonilno in niste dovolili, da bi kak drug škof opravil to nalogo.

Na začetku tega leta ste odklonili pooblastitev za pridiganje dvema našima duhovnikoma, od katerih je eden ravnatelj šole za zunanje gojence v prazničnem oratoriju sv. Frančiška Saleškega.

Tako težke odločitve vsekakor predpostavljajo težke razloge, ki nam niso bili nikdar sporočeni. Kljub vsemu temu naš predstojnik, ki ga te odločitve najbolj prizadevajo, ni nikdar povedal ali pisal ali storil kar koli neprimernega za čast svojega cerkvenega predstojnika. Prav nasprotno, zagotovim vam lahko, da je on, ko so mu predložili neko protestno listino proti vaši ekscelenci, ki so jo potem poslali v Rim, to odločno odklonil. Zvedel je, da je eden izmed dopisnikov nekega zloglasnega časopisa pripravil vrsto sramotilnih člankov proti vaši ekscelenci. Da bi preprečil objavo, je sprejel v svoj zavod sina tega nesrečneža in mu plačal veliko vsoto denarja, da člankov ni objavil.

Šele pred kratkim, oktobra 1875, so nekateri, ki so slišali za nasprotja med don Boskom in nadškofom, ponudili veliko vsoto denarja za natis nesramnega življenjepisa vaše ekscelence v oratorijski tiskarni. Don Bosko je prosil za rokopis in ga pregledal. Obsegal je več kot tisoč strani. Ko je spis prebral, ga je raztrgal na koščke in vse vrgel v ogenj. To dejanje je imelo težke posledice, ki jih don Bosko še sedaj čuti. Toda on je vedno zadovoljen, ko lahko z žrtvami kakršnekoli narave štiti čast in ugled svojega nadškofa, ki ga je on vedno imel rad in cenil.

Zavedam se, da sem preobširen, toda vi mi boste oprostili ta izliv mojega srca, da vas prepričam, da salezijanci niso nikdar zaostajali v spoštovanju in občudovanju vaše ekscelence, niti takrat, ko ste bili kanonik v tem mestu, ko ste bili škof v Saluzzu in ko vas je Božja previdnost postavila za nadškofa v Turinu.

Zame je vedno velika čast, ko imam priložnost, da se izpovem v globoki hvaležnosti vaše velespoštovane ekscelence najvdanejšega služabnika don Mihael Rua

Med listinami Plja IX. v Rimu je izvirnik zgoraj navedenih opomb s petimi pripombami na robu, ki jih je lastnoročno napisal naš blaženi.

1. Na koncu prvega odstavka: »Večkrat je ponovil, da je njegova naloga, da sprejme izpit za poklic, ko bi kdo hotel vstopiti v družbo.«

2. Na koncu drugega: »V naših zavodih ni nobenega takega.«

3. Na koncu prvega stavka tretjega odstavka: »Ne preoblačimo drugih razen samo tiste, ki hočejo postati člani salezijanske družbe.«

4. Na koncu četrtega odstavka: »Sveta kongregacija za škofe in redovnike je že odgovorila, da ne more preprečevati. Pri vsem tem pa v naši družbi nimamo nikogar, ki bi bil odpuščen iz semenišča.«

5. Po »pogovoru« v prvem odstavku petega stavka: »Čudno, da ni navedel nikdar besed in pisem te vrste.«

In končno: »N. B. Te pripombe je napisal don Bosko 16. januarja 1876.«

O pogovoru 29. decembra bomo govorili v 22. poglavju in opravičilo bi bilo pismo don Rue, ki ga tam navajamo.

Preostaja nam še beseda o duhovnikih profesih. Če pogledamo v seznam, ugotovimo, da duhovnikov ni bilo dosti. Če potem pogledamo na delo, ki so ga opravljali, začudeni obstanemo. Tako razumemo tožbo don Cagliera, ki je obžaloval tako majhno število. Bili smo priče pogovora med živahnim bodočim kardinalom in nespremenljivo mirnostjo Božjega služabnika. Pogovor je potekal kot po navadi po večerji. Začel je don Cagliero z opombo, da pri tolikem delu manjka veliko duhovnikov. Don Bosko je odgovoril;

»Potolaži se. Če bo šlo vse po sreči, bomo v treh mesecih dobili enajst novih duhovnikov.«

»Prav, prav! To je celo preveč za samo enkrat. Toda jaz nisem več novinec v družbi. Vsako leto dobimo nove duhovnike in vsako leto je potreba večja. Posvetijo enega duhovnika, delo pa naraste za dva. Če posvetijo dva, pa vi pošljete tri v druge zavode. Sedaj bo posvečenih enajst duhovnikov, toda odprli bomo zavod v Ameriki in zavetišče za začetek Ustanove Marije Pomočnice. In od tistih enajst bodo štirje, šest ali celo osem zamudilo posvečenje in stvar bo še bolj zapletena.«

»Ne, nikakor ne. Razen če nam iz Rima ne bi podelili 'extra tempus', kakor sem prosil. Vendar tega ni pričakovati, saj so nam do sedaj dali vse, za kar smo prosili. Kakor hitro bodo prišli 'extra tempus', bomo podelili prvo nedeljo nižje redove, drugo nedeljo subdiakonat, tretjo nedeljo diakonat in četrto duhovniško posvečenje.«

»Ti bodo stopili na mesto drugih. Toda tudi te bodo morali zamenjati drugi.«

»Oh, dokler bo oratorij, se bojim, da bo vedno tako. Ena naloga je za petami druge, druga za petami tretje. Če kdo ne bo imel v rokah dvoje opravljenih, jih bo imel troje. In tako bomo držali veselo.«

»Zadosti, zadosti! Naj skrbi tisti, ki mora skrbeti! Jaz grem v Ameriko in videli bomo, ali se bodo tam stvari spremenile.«

Navzoči so bili še trije drugi duhovniki, ki se pa niso pohujševali, ker je bil don Cagliero tako zelo domač z don Boskom. Šel je v Ameriko, pa ne kot ubežnik. Enajst novomašnikov že poznamo. Kljub vsem nevšečnostim nam seznam iz leta 1876 daje osem duhovnikov, dva diakona in enega subdiakona.

Dokler nam bo Bog dal življenje in bomo lahko naprej pisali te Biografske spomine, bomo skušali zbrati vse, da se ne bo izgubilo nič od tega, kar je don Bosko svetoval svojim duhovnikom za opravljanje njihove službe. Kak zaklad bi lahko zbrali, če čas ne bi bil tak skopuh! Skušajmo zbrati vsaj drobtinice.

Med redkimi profesijami, ki so vstopili v družbo kot duhovniki, blešči zlasti don Guanella. Njemu, ravnatelju Oratorija sv. Alojzija, je don Bosko nekega dne dal naslednje praktične smernice za pridiganje. »Če želiš ugajati in uspešno pridigati otrokom, moraš uporabljati veliko zgledov, primer, prisposodob. Toda najpomembnejše je, da podobe natančno izdelaj vse do najmanjših nadrobnosti. Tedaj se mladi navdušijo, postanejo radovedni in komaj čakajo, da bi videli, kako se zgodba konča.«

Druga smernica za pridiganje dečkom je bila don Costamagni leta 1875. Preberimo jo, kakor jo je on kot škof sam zapisal.

»Ker sem bil določen za pridigarja v naših zavodih v Turinu, Varazzeju in drugod, me je poklical in mi rekel: 'Pridigaj veliko o grdobiji, slabih pogovorih, da naj se jih izogibljejo.' Don Bosko pripoveduje, da je prebral obilo knjig, slišal veliko pridig, a vsega tega se zelo malo spominja. Toda grda beseda, ki jo je slišal od nekega slabega tovariša, ko je bil star sedem let, mu ne gre iz spomina, in da si hudič vzame hudobno šalo, mu jo ponavlja v ušesih, četudi je star že sedemdeset let.«

Istega leta, ko je bil ob odhodu misijonarjev v Sampierdareni, je govoril don Alberi o duhovnem vodstvu fantov. Vračala sta se v kočiji v zavod, potem ko sta bila na kosilu pri gospodu Angelu Borgu v Staglienu. Ko sta bila s tem ravnateljem sama, se je malo zamislil in potem dejal: »Kako težko je storiti dobro dušam. Sedaj, ko sem star šestdeset let, se zavedam težav, ki jih srečujem pri spovedovanju dečkov, čeprav je don Bosko prejel veliko razsvetljenj.«

Blaženi don Bosko, ki je na delo pošiljal osebje, opremljeno veliko bolj z dobro voljo kakor z ustrezno pripravo, prepričan, da naj bi služba v njih vzbudila in razvila usposobljenost, je nato v stvareh duhovniške službe ravnal nadvse previdno in bil zahteven veliko bolj, kot bi si kdo mogel misliti. Nekega dne je dejal don Dalmazzu, enemu izmed svojih ravnateljev:

»Slišim, da ta in ta veliko pridiga.«

»Da, don Bosko,« je odvrnil don Dalmazzo.

»In pridiga dobro?«

»Dosega čudovite uspehe.«

»Toda je njegovo pridiganje tako, da prinaša sadove za zveličanje duš?«

»Ne bi mogel točno opredeliti. Toda veliko ljudi ga prihaja poslušat in so navdušeni zanj.«

»Vprašujem, ali njegovo pridiganje povzroča spreobrnjenja?«

»Tega ne bi mogel reči. Spreten je v retoriki, ima bujno domišljijo, mogoče je malo izumetničen ...«

»Prav, prepovej mu, da nekaj let ne bo več pridigal.«

Od časa do časa je ob določenih priložnostih in krajih izkazoval nežnosti, ki so prevzemale srca. Tako je don Lemoyneu, ravnatelju v Lanzu, nekoč tega leta odprl škatlo in dejal:

»Vzemi, vzemi si denar.«

»Saj ga ne potrebujem.«

»Vzemi zato, da ne boš odvisen od prefekta, ko ga boš potreboval, in da boš svoboden in v določenih primerih brez nadzora.«

Don Barberisu, ki ga je nekega večera spremljal v sobo, je očetovsko zaupljivo dejal:

»Boš vedno ostal velik don Boskov prijatelj?«

»Oh, seveda. Vsaj upam, da bom.«

»Baculus senectutis meae« (opora-palica moje starosti).

»Če vam lahko v čem pomagam, bom to rade volje storil.«

»Boš nadaljeval delo, ki sem ga zasnoval? Jaz nakazujem, vi boste izvajali.«

»Če le ne bomo pokvarili tega, kar don Bosko dela.«

»Oh, nikakor! Glej, jaz sedaj pišem osnutek družbe in prepuščam vam, ki boste prišli za menoj, da prepisete na lepo. Ali se ne zavedaš, da se je veliko stvari, odkar si vstopil v oratorij, izboljšalo tako v materialnem pogledu kakor v redu in rednosti?«

»Kaj je v velikem svetu« naš oratorij tukaj v Valdoccu?« mu je dejal ob drugi priložnosti in s temi besedami bomo sklenili ti dve dolgi poglavji. »Kaj je oratorij? Atom. In kljub temu nam da toliko dela in povzroča toliko skrbi in iz tega kotička pošiljamo ljudi sem in tja. Oh, moč človeškega duha! Oh, mogočnost Božje dobrote!«

Oh, neizmerna svetost tega Božjega človeka, bomo zaklicali. Don Karel Ghivarello, tisti čas član vrhovnega sveta, človek redkih besed, izveden v mehaniki in hladen uresničevalec ne samo neživih strojev, temveč tudi živih ljudi, poseben tip človeka, ki jih je izoblikoval don Bosko, si je vbil v glavo, da bo natančno opazoval blaženega očeta v njegovih vsakdanjih in navadnih dejanjih, v njegovih besedah, govorih, pogovorih, če bi mogoče zasledil kaj neprimerne. Cel mesec je vohunil za njegovimi dejanji in govorjenjem. Toda ko je po smrti Božjega služabnika zaupal don Naiju svoje ravnanje, je povedal, da ni zasledil nič, popolnoma nič, kar bi bila samo senca kake napake. Iz tolikih kreposti je majhnost oratorija dobivala tisto moč in zdravo plodovitost, ki si zamišlja velika dela, hrani in spodbuja težke napore in dviga srca k plemenitejšim ciljem.

12.

POGLAVJE

SPREJEMI, GOSTOLJUBJE, OBISKOVALCI

ČEPRAV NASLOV POGLAVJA TEGA NE pove, smo še vedno pri življenju v oratoriju. Ljudje, ki so želeli biti sprejeti pri don Bosku, gostje in obiskovalci, so prinašali od zunaj novosti v ustaljeni ritem življenja. Četudi je bil vzrok tega prihajanja in odhajanja don Bosko, je vendar novica o dogajanju prišla tudi na površje. Poglejmo, kaj je bilo v tem pogledu novega v letu 1875.

Kdor želi, lahko v tretjem poglavju sedmega zvezka Biografskih spominov prebere junaške kreposti, ki jih je don Bosko dosegel v zadnjih letih svojega življenja zaradi težkega napora, ki so mu ga povzročali sprejemi. Kronika z dne 26. maja 1875 nam podaja daljni odmev razgovora, v katerem so obravnavali to snov. Don Bosko je sedel pri mizi, obdan od mnogih gostov. Ni se počutil dobro. Napori, ki jih je moral prenesti ob prazniku Marije Pomočnice, so se mu še vedno brali na obrazu. Verjetno je, da ni bil kakor po navadi duhovit in udaren in se je zato želel opravičiti pred navzočimi.

Povedal pa naj bi naslednje misli: »Najbolj me utrujajo nenehni sprejemi. Vsi hočejo govoriti z menoj dolgo, zelo dolgo in ubogi don Bosko ne zmore več. Včasih me kateri prosi, da bi imel zanj vsaj pol ure časa.

Kak drug pa meni: »Ustavil se bom v Turinu toliko časa, da se bom mogel z vami svobodno pogovoriti.«

Jaz mu pravim: »Toda sedaj to ni mogoče. Glejte, koliko ljudi čaka.«

Spet kdo drug reče: »Ni pomembno. Ostal bom, čakal, bomo že ujeli trohico časa.« Končno lahko reče kdo, kar hoče, in stori, kar mu drago, toda en človek zmore vendar samo za enega človeka.

Lovili so ga povsod, kjer so upali, da se bo prikazal. Ta vrsta brezobzirnosti, kjer se kdo ne drži več nobenih pravil primernosti, je pripeljala do nezgode dne

1. junija. Don Bosko je pozno nehal spovedovati rokodelce in je šel k večerji. Po dvorišču sta hodili dve gospe iz Bologne, voditeljici neke bolnišnice. Prišli sta v Turin na praznik Marije Pomočnice, da bi govorili z don Boskom. Ko sta slišali, da je v obednici, sta se napotili naravnost tja.

»Ob tej uri sta vidve tukaj?« je vzkliknil don Bosko, ko ju je zagledal.

»Opogumili sva se, vstopili sva, da bi za trenutek govorili z vami.«

»Mar ne vesta, da je pri nas ob tej uri klavzura?«

»Zares tega nisva vedeli. Če vam ni po volji, se bova umaknili,« je dodala druga.

»Sicer pa je naju pustil noter don Rua,« je dejala prva.

»Zadosti! Jaz vaju ne odganjam, toda pomislita na kazen 'incurrenda' (ki sta ji zapadli) zaradi prekršitve klavzure.«

Navzočih je bilo še drugih desetero oseb, tako da sta bili gospe zelo osramočeni. Ne mislimo, da ju je don Bosko zares nameraval kaznovati s kanoničnimi postopki, čeprav kronist opominja: »Njegove besede niso zvene le trdo, vendar jih ni spremljal običajni nasmešek. Nikdar niso ženske do tedaj stopile za večerjo ali po njej v ta prostor. Kdor pozna don Boskovo izredno zadržanost, ve, da se stvar ni mogla drugače končati.«

Pomudimo se še v tem mesecu juniju. Kdor je v tem mesecu živel v oratoriju, je lahko ugotovil, da je bil gostoljubna hiša. Don Bosko ni bil sposoben nikomur zapreti vrat. Obe gospe iz Bologne sta prišli v Turin v spremstvu gospoda Lanzarinija, ki je meseca marca gostoljubno sprejel pod svojo streho don Boska, ko se je vračal iz Rima, in se je zadržal v oratoriju cel mesec. Obenem se je mudilo v zavodu več gospodov različnih narodnosti in vere: neki pred kratkim v krščanstvo spreobrnjeni Jud, še ne petindvajset let star Anglež, ki bi se v oratoriju rad učil latinščine, da bi postal duhovnik; klerik z Malte, mlad fant iz Švedske, protestant, ki se je pripravljal na prejem krsta, neki Francoz, ki dolga leta ni skrbel za svoje verske dolžnosti, pa se je srečal z don Boskom, se pri njem spovedal in je hotel za vedno ostati v oratoriju. Nekaj dni so bili v zavodu tudi trije tuji duhovniki: Sicilijanec, kanonik iz Alassia, ki je prišel obiskat nekega svojega bolnega sorodnika, in neki župnik, ki se je za nekaj dni ustavil v oratoriju. Prav tako je prenočilo deset duhovnikov, ki so šli v Paray le Monial. Za dvajset dni se je tu ustavil neki duhovnik iz Modene, ki je dosegel doktorat iz teologije. Nihče se ni čudil temu prihajanju in odhajanju, kajti oratorij je postal pravo пристanišče.

Z duhovnikom iz Modene je imel don Bosko pri mizi razgovor, ki so ga povzeli pisatelj in časnikarji. Ko so govorili o prostozidarjih, je don Bosko dejal: »Cavour, ki je bil tukaj v Piemontu eden izmed vodij prostozidarjev, je imel don Boska za svojega intimnega prijatelja. Jasno mi je povedal, in to večkrat, da me ne bo sprejel na pogovor v uradu, če ne bom prišel k njemu na kosilo, in da bom vsakokrat, ko bi kaj potreboval, imel prost sedež pri njegovi mizi, da bi mogla

bolj svobodno govoriti. Ko sem se nekoč v neki zelo nujni zadevi odpravil v njegov urad, me ni sprejel, temveč mi je naročil, naj ostanem, da bo bom z njim kosil. Tedaj mi je ustregel v vsem, za kar sem ga prosil.« Prejšnje leto ga je minister Vigliani tako ljubeznivo sprejemal, da se je zdelo, kot da bi si bila tovariša. Prav tako je ravnal z njim tudi Rattazzi.

Včasih mu je njegova dobrota in pripravljenost sprejemati goste pripravila tudi kake neprijetnosti. Neki don Teodor Boverio iz škofije Casale se je ne vemo koliko časa zadrževal v oratoriju. Ni se pregrešil proti škofijskim predpisom in je z dovoljenjem škofijske pisarne redno maševal. Ko mu je dovoljenje poteklo, je poslal celebret na škofijo, da bi mu na osnovi sinodalnih odločb podaljšali dovoljenje, vendar se ni potrudil, da bi dovoljenje tudi dvignil. In že je prišel odločen ukaz ordinarija z opominom za preteklo in pretnjo za prihodnje, če se tako don Bosko kot tudi zunajdiocesanski duhovnik ne bosta v treh dneh podvrgla pravilu. Don Bosko je duhovnika takoj poiskal in pisal na škofijo naslednje spoštljivo pismo:

Veleugledna ekscelenca!

Potem ko sem zbral potrebne podatke o duhovniku Teodorju Boveriu, vam sporočam: Duhovnik Teodor Boverio je prišel za kratek čas prebivat v našo hišo in je daroval sveto mašo v cerkvi Marije Pomočnice. Zaradi rahlega zdravja se je odpravil v Genova na zdravljenje in je še vedno v bolnišnici v Sampierdareni.

Toliko v vednost vaši prevzvišeni ekscelenci, ki vas poln globokega spoštovanja pozdravlja ponižni služabnik duh. Janez Bosko.

Turin, 13. avgusta 1875

V oratorij je prihajalo tudi veliko zelo uglednih osebnosti, ki so želele spoznati don Boska in od blizu opazovati delovanje njegove ustanove. Prav tako se hrani spomin na obisk misijonarjev in škofov v tem letu. Meseca maja je obiskal oratorij neki misijonar iz Azije, čigar imena nam kronika ni ohranila. Rečeno pa je, da je navdušil veliko fantov, da bi šli v misijone, češ da je v njegovi pokrajini, ki šteje osem milijonov prebivalcev, poleg škofa samo še osem duhovnikov: eden za en milijon duš. Meseca oktobra je prišel nadškof iz Kalkute, ki je dolgo govoril z don Boskom in podelil blagoslov z Najsvetejšim. Novembra je prišel na obisk škof iz Acerenze, ki si je ogledal šole in delavnice in bil presečen nad vsem, kar je videl. Meseca julija je bil v oratoriju poleg škofa iz Suse, ki je bil don Bosku vedno dobrohotno naklonjen, še mons. Parocchi, škof iz Pavie, in se lepo zahvalil za gostoljubje. O tem zadnjem obisku, ki je pozneje igral pomembno vlogo pri apostolskem procesu, se moramo za trenutek pomuditi.

Nekdanji fiskalni odvetnik nadškofijske turinske pisarne kanonik Colomatti, ki je z zbiranjem stvari pripravil don Boskov proces, je leta 1900 izjavil, da mu je kardinal vikar Parocchi povedal naslednje: »Spominjam se, da sem se še kot škof v Pavii odpravil k njemu (don Bosku), da bi ga obiskal. Tedaj me je

vprašal, ali sem prišel k njemu po nasvet. To me je razdražilo, ker sem bil sicer mlajši od njega, vendar pa škof, se pravi, da sem imel polnost duhovništva in bi torej jaz moral njemu postaviti to vprašanje in ne on meni.« Kdorkoli pozna, kakšno stopnjo ponižnosti je dosegel don Bosko, in zlasti še njegovo izvedenost v ravnanju z ljudmi, se mora bridko nasmejati, ko sliši tako velikansko neumnost. Mogoči sta dve stvari: da je kanonik napačno razumel kardinalove besede ali pa je škof zamešal stvari in ni vedel, o kom je govoril. Da je vodja stare škofijske pisarne v vsem, kar se je tikalo don Boska, videl vse v barvi svojih očal in da je skušal drugim dopovedati, da je belo črno, je zadostno dokazal don Cossu in drugi. Tukaj ne bomo presojali namenov, toda dejstva se sama razkrivajo, pravijo v nekaterih deželah. Sicer pa so to stvari, ko kdo za vsako ceno brani svoje stališče. O tem je govoril že rimski pesnik, ki je opozarjal nekatere odvetnike: *Causa patrocínio non bona peior erit.*

Če pa ne bi bilo tako, nam je žal škofa, vendar moramo reči, da mu je vtis povzročil napačno razlago don Boskovih besed. Don Bosko je z visoko stoječimi osebami, ki so bile z njim domače, bil vedno zelo spoštljiv. Sicer je bil preproste-ga in dobrodušnega obnašanja, vendar vedno odkritosrčen in zunaj vsake narejenosti. Če ga je obiskal kak prelat, ki ga je on štel za svojega dobrega prijatelja, ga je po svoji navadi ljubeznivo sprejel, se z njim pošalil, vendar pozorno pazil, da ne bi na kakršen koli način žalil dostojanstva svojega sogovornika. Misel, da bi si don Bosko predrznil dajati nasvete kakemu škofu, bi pomenila, da ne pozna začetkov abecede njegove psihologije.

Peti julij je v kroniki obiskov nakazan kot 'albo signanda lapillo' (zaznamovan z belim pisalom). Ta dan je znamenit tudi zato, ker je don Bosko sam določil dramatičen način, kako naj bi vse potekalo.

Med kosilom se je v obednici gojencev pojavil eden izmed predstojnikov, dal bralcu znamenje, naj prekine branje, in s skrivnostnim glasom izjavil: »Ob določenem znamenju naj se vsi napotijo v spalnico, kjer se bodo temeljito umili, se lepo počesali, si očistili čevlje in oblekli najlepšo obleko, ker jih bo obiskala izredno pomembna osebnost. Naj se pokažejo vzgojene, držijo pokrivalo v rokah in bodo ob primernem času in kraju tiho. Godbeniki naj gredo ob dveh na vaje, da bodo zaigrali priložnostno himno.

Lahko si mislimo, do kake stopnje se je dvignila radovednost. Kakor hitro so prišli iz obednice, so navalili na duhovnike in klerike in jih obsipavali z vprašanji. Toda duhovniki in kleriki niso vedeli nič več kot fantje. Sedaj so skušali uganiti. »Bo princ Amadej ...? Ali princ Umberto ...? Ne, to bo don Carlos, ki je bil pri papežu in potuje skozi Turin ... Ali general Lizzaraga, ki ga je don Carlos poslal v Rim in se sedaj vrača v Španijo.« Neki klerik je slišal, da je eden izmed članov vrhovnega kapitlja izrekel besedo »kardinal«. »Ah,« je vzkliknil, »to bo kak monsinjor, ki prinaša don Bosku kardinalski klobuk.« Medtem so godbeni-

ki dobili note, na katerih je bilo namesto Naj živi don Bosko! zapisano Naj živi Jožef, Jožef naj živi! To je bil nov zgodovinski podatek, ki so ga dobili v roke. Kmalu se je pridružil še tretji: obiskovalec prihaja iz Rima. Sedaj so iskali, kateri izmed kardinalov bi se imenoval Jožef.

Skrivnostna osebnost naj bi prišla ob štirih popoldne. In četrta ura se je bližala. Sprejem naj bi se razvil po naslednjem razporedu: vsi gojenci naj bodo v šoli in v delavnicah. Pri vratarnici naj čaka godba na pihala. Don Bosko je pripravljen na sprejem pod stebriščem pred obednico. Obisk delavnic. Medtem bi prišli dijaki in se zbrali pod stebriščem, kjer bi izvedli himno in druge skladbe. Vendar je moral don Bosko zaradi okoliščin razpored delno spremeniti. Skrivnost je ostala neodkrita. Edina novost je bila, da gre za velikega dobrotnika oratorija.

In glej, nekako ob tri četrt na štiri so se pred vratarnico pojavili drug za drugim štirje gospodje. Eden izmed njih, visoke postave in že v letih, pa krepkega koraka, je bil videti glavna osebnost. Bil je oblečen v temnorjavo obleko in je nosil na glavi cilinder. Godbeniki še niso bili na mestu. Don Sala pa, ki je bil v vratarnici, je hitro sporočil don Bosku. Gospoda z njegovim spremstvom so takoj popeljali v njegovo sobo.

Za kratek čas so vsi šli skozi knjižnico, na ogled učilnice in kake spalnice, si ogledali vrt za hišo in prišli pod stebrišče, kjer je godba zaigrala v pozdrav. Zatem so obiskali delavnice.

Preden je ugledni gost prišel, je don Don Bosko vsem tistim, ki so bili v Rimu in so ga poznali, naročil, da naj bodo tiho in ne dajo kakega posebnega znamenja spoštovanja. Toda neznani je bil v nevarnosti, da bi ga odkrili. V knjigarni je don Berto nekemu znancu ponudil note don Caglierove maše, ki je bila posvečena kardinalu Berardiju. K temu je nekdo iz spremstva pripomnil: »Glejte, posvečena je vam.« Dva knjigotržca sta to slišala in takoj povedala drugim. V tiskarni sta dva rimska fantiča, ko sta zagledala gosta, vzkliknila: »Oh, kardinal Berardi!«

Ob njegovem prihodu na hodnik so bili dijaki razvrščeni v dve vrsti in med splošnim ploskanjem so zapeli himno. Kardinal je sedel z drugimi tremi. Petje in pozdravi so trajali kake pol ure. Med odmori je don Bosko gostu dajal pojasnila o fantih in svetoval najboljši razpored za obisk Turina.

Proti koncu prireditve se je gost dvignil in odkril, ljubeznivo pozdravil fante in se napotil proti vratarnici. Spoštovanje in izrazi ljubezni, ki jih je izkazoval don Bosku, so vse napolnili z začudenjem in odobravanjem. Hotel ga je imeti na svoji desnici in nekaj njegovih poskusov, da bi zamenjal prostor, je pripeljalo k temule pogovoru: »V tem ukazujem jaz,« je dejal, »ostanite na moji desnici.« Pred vrati je prvi vstopil v kočijo, in ko je videl, da don Bosko skuša vstopiti skozi druga vrata in sestiti na levo stran, ga je prijel in prisilil, da je vstopil skozi ista vrata in sedel na njegovo desnico. Don Bosko je želel ostati z odkrito glavo, vendar se je moral pokriti.

Fantje so navdušeno ploskali in od vseh strani obdali kočijo. Videli so don Cagliera in don Berta, kako sta mu na skrivaj poljubila roko, medtem ko je blagoslavljal. Tedaj je sum postal skoraj gotovost. Pravzaprav lahko opustimo »skoraj« in puščamo samo gotovost. ,

Kočija se je počasi oddaljevala in vozila po mestu po dolgi poti, ki si jo je zamislil don Bosko, tako da je njegova eminenca lahko videla vse znamenitosti mesta.

Cilj je bil Valsalice. Kardinalu je nadvse ugajal kraj, stavba in sprejem fantov. Don Bosku je dejal: »To je gosposki zavod, dobro vzdrževan in primeren za konviktovcе.« V Valdoccu je opazil snago in urejenost, vendar nikakršnega razkošja in ne bogastva. Tudi v Valsaliceju je bilo v slogu stanu gojencev. Če bi bil zavod manj gosposki, bi jim družine ne zaupale svojih otrok. Če bi bilo tam kaj več, ne bi bila dobrodelna ustanova. Vse prav primerno.

Iz Valsaliceja se je vrnil v Turin po železnem mostu čez Pad, pokazali so mu, kje naj bi stala nova cerkev sv. Janeza Evangelista, in don Bosko mu je pripovedoval vse zapletene zadeve ob nakupu zemljišča. Proti osmi uri zvečer je kardinal vstopil v hotel d'Europe, don Bosko pa se je vrnil v oratorij, kjer ga je čakalo nekaj duhovnikov, ki so bili radovedni, kako je prebil tisto popoldne. Don Bosko jim je ustregel pri večerji.

Kardinal, tega ni vedel nihče drug, se je mudil v Turinu že od prejšnjega dne. Don Bosko ga je obiskal in ga povedel na pokopališče. Ko je svojim duhovnikom opisoval ta obisk, je rekel:

»Ko sva si ogledala veliko spomenikov, občudovala veliko kipov, snago, drevo-rede cipres, sem ga skušal malo razvedriti in sem mu pripovedoval zgodbo madame Griffa, ki jo vi že poznate.«

»Ne, nikakor je ne poznamo,« so vzkliknili duhovniki.

»Ne pred veliko leti je madame Griffa hudo zbolela. Njen mož, slavni dvorni zdravnik, jo je tolažil in jo skušal pripraviti na veliki odhod. Toda ona še ne bi rada umrla. Ko jo je mož vprašal, kaj jo ob misli na smrt najbolj vznemirja, je odvrnila: 'Smrti se prav nič ne bojim, to tudi Gospod Bog dobro ve. Skrbi me dejstvo, da me bodo izpostavili tam na pokopališču vsem vremenskim nevšečnostim, kjer me nič ne bo varovalo pred soncem, dežjem in snegom. Da bi mi dali na grob vsaj kak dežnik! Pa mi niti ter usluge ne bodo izkazali.'

Če je to njena edina skrb, ji je mož zagotovil, da ji bo dal postaviti na grob velik železen dežnik, ki jo bo branil vseh vremenskih nevšečnosti. 'Če je tako, potem sem zadovoljna,' odvrne žena. Umrla je in jaz sem povedel njegovo eminenco k slavnemu dežniku, ki še vedno stoji tam na svojem mestu.«

Don Bosko je to pripovedoval svojim duhovnikom, don Rua pa je imel fantom naslednji večerni govor: »Vi, dragi fantje, si želite, da bi zvedeli, kdo je bil

gospod, ki nas je danes obiskal. Eni menijo, da je bil papež, drugi, da je bil kardinal Berardi, tretji, da je bil don Carlos. Kdo ve. Skušal vam bom povedati v nekaj besedah. To je gospod, ki ima zelo rad don Boska in oratorij, vendar hoče ostati neznan, se pravi, da noče, da bi se to razvedelo. Mogoče bo prišel čas, ko boste zvedeli, kdo je.« Ta nagovor je dal povod za nova ugibanja. Vendar jih je bila večina prepričana, da je bil kardinal Berardi.

Njegova eminenca se je zadržal v Turinu še en dan. Prišel je zato, da bi govoril z don Boskom, ostal je v največji tajnosti, ni hotel sprejeti nikogar, saj tudi nadškofa ni obiskal. Izmenjal je nekaj besed z odločnim katoliškim časnikarjem teologom Margottijem, urednikom L'Unità Cattolica. Vsako jutro je tri dni zaporedoma maševal v katedrali. Veličasten videz in zadržanost v obnašanju ob prošnji za dovoljenje, da bi smel maševati, sta zaprla usta vsem, ki so menili, da hoče kake formalnosti, tako da so mu brez nadaljnjega ponudili talar.

Od treh spremljevalcev sta bila dva njegova nečaka, od katerih je mlajši in najbolj živahen tisti, ki je leta 1869 ozdravel, potem ko mu je don Bosko podelil svoj blagoslov.

Blaženi ga je vse dopoldne spremljal in ga popeljal v kraljevo orožarno, botanični vrt, kraljeve vrtove z divjimi živalmi, kraljevo palačo s kapelo Turinskega prta in univerzitetno knjižnico. Tukaj je slavni profesor orientalistike profesor Gorresio, don Boskov velik prijatelj, pokazal gostu vse najdragocenejše miniature in kodekse.

Za kosilo se je vrnil domov, popoldne pa ga je šel don Bosko spet obiskat in se poslovit od njega. Kardinal je bil zadovoljen z obiskom Turina in zlasti še z don Boskovo ustrežljivostjo. »Sedaj bom poročal svetemu očetu. Ko bom v Rimu, bom vedel iz čistih virov govoriti o vas.«

V nagovoru za lahko noč je don Bosko takole govoril fantom:

»Sedaj, ko je osebnost, ki je bila tako dobra, da nas je včeraj obiskala, odšla, ni več razloga, da vam ne bi povedal, kdo je to bil. Nekateri izmed vas že vedo, da je bil njegova eminenca kardinal Berardi, velezaslužna osebnost za oratorij, ki je v Rimu veliko storil za nas. Naročil mi je, naj vas pozdravim in se vam zahvalim za sprejem, ki ste mu ga pripravili, in vam zagotovim, da je bil z vsemi nadvse zadovoljen. Rad bi vam govoril pred odhodom. Toda če bi vam govoril, bi moral povedati, kdo je. Ker pa tega ni hotel, mi je naročil, naj vas pozdravim. Rekel mi je, da bo v Rimu o vas veliko govoril s svetim očetom. Takoj mu bo pisal, ker še ne bo takoj šel v Rim, in mu sporočil, kako lepo ste ga sprejeli. Ko pa se bo vrnil, se bo zavzel za nas pri svetem očetu. Rekel mi je tudi, da če bi kdo kaj želel od njega, se lahko z vsem zaupanjem obrnemo nanj, bodisi glede vsakega gojenca posamično kakor tudi glede naše družbe. On bi se rad posebej zavzel, da bi bile prošnje uslišane. Glejte, kakšna zavzetost tako visoke osebnosti: v Turin je prišel samo zato, da bi obiskal don Boska in oratorij, o katerem je slišal toliko govoriti, ni se dal spoznati nikomur niti ni hotel drugega spremstva kot samo don Boska.

Ko je odhajal, mi je naročil, naj se vam zahvalim za molitve, ki ste jih opravili zanj in za splošne potrebe Cerkve zlasti v teh dneh. On nas ne bo nikdar pozabil in nas bo priporočal Gospodu, da bomo nekoč mogli slaviti snidenje v nebesih. Lahko noč!»

Ko je dva dni pozneje govoril za lahko noč samim rokodelcem, je znova govoril o kardinalovem obisku; na videz zato, da bi jim povedal kaj prav njim namenjenega, v resnici pa zato, da jim je globlje v spomin vtisnil zelo zveličavno misel:

»Ni treba več, da bi vam govoril, kdo je bila osebnost, ki nas je predčerašnjim obiskala. Veste, da je bil to njegova eminenca kardinal Berardi. Izrazil je zadovoljstvo zaradi godbe, petja in obiska v delavnicah in mi je naročil, da naj vas vse pozdravim in se vam zahvalim. Glejte, kakšna naklonjenost, da je prišel iz Genove v Turin, da bi obiskal don Boska in oratorij. Povedel sem ga na ogled glavnih zanimivosti Turina in je bil zelo zadovoljen. Med drugim sva obiskala tudi pokopališče, kjer je občudoval red, spomenike in nagrobne kipe. Koliko spominov nam budi pokopališče! Tam so zbrani bogati in revni, stari in mladi, učeni in neuki. Tam je kraj in dom za vse. Smrt je nekaj neizogibnega. Vsi se bomo morali podvreči zamahu s koso te nesrečnice. Vi, dragi fantje, seveda ne mislite na to. Vendar bi morala biti ta misel med nami domača. Pogosto mislite na odločilni trenutek smrti, kajti tisti, ki želi, da bi srečno preživel tisti zadnji trenutek na tem svetu, mora lepo živeti. Latinski pregovor, ki ga tudi vi dobro razumete, pravi: Qualis vita, finis ita (kakršno življenje, takšen konec). Če bi nas smrt, preden bo prišla, vsaj obvestila o svojem obisku. Kaj še! Navadno pride nenadoma in nepredvidena. In če nismo pripravljeni, da bi lepo umrli, kaj bo z nami? Koliko jih sedaj počiva na pokopališču, ki bi si želeli, da bi se mogli spreobrniti, da bi se poboljšali. Ali veste, kaj smrt navaja, da se zaganja proti nam? Na to nam odgovarja Sveto pismo. Ko vidite konja, ko koraka lagodno po poti, pa se jezdecu mudi, kaj stori? Konja spodbudi z ostrogami, tako da začne teči, kot če bi ga veter nosil. Ostroga, ki smrt spodbudi, da nas obišče, je greh. 'Stimulus autem mortis peccatum' (želo smrti je greh). Hočete, da bi smrt prišla kmalu?»

Med enim in drugim nagovorom za lahko noč se je don Bosko dotaknil pomena tega obiska pri konferenci klerikom o počitnicah, o čemer smo že poročali. Vsi razlogi kažejo, da je šlo za zelo pomembne stvari, čeprav sedaj manjkajo dokazi za tako trditev.

Obisk, ki ga je Božji služabnik prejel na dan Marijinega vnebovzvetja, lahko upravičeno imenujemo zgodovinski. Med devetdnevnicco je duhovnikom iz Casaleja Monferrato duhovne vaje z mons. Andrejem Scottonom pridigal kanonik Jožef Sarto. Tamkajšnji škof mons. Ferré je navdušil oba pridigarja, da sta šla v Turin na obisk k don Bosku. V oratorij sta prišla na praznik dopoldne. Don Bosko ju je povabil na kosilo. Prav na ta dan so prvič malo slovesneje obhajali rojstni dan našega blaženega očeta. On sam je bil vedno trdno prepričan, da se je rodil 15. avgusta. Šele po njegovi smrti so popravili napako v rojstnem listu. Ko so zapustili obednico in končali skromno kosilce, se je kanonik na lep način poslovil od Božjega služabnika in je, da povemo čisto po domače, potegnil za

seboj svojega tovariša in sta šla v mesto, kjer sta se v nekem hotelu dodobra okrepčala. Tudi še kot papež se je spominjal, kako zelo skromna se mu je zdela don Boskova miza.

Prav tako se je Pij X. spominjal ubogljivosti, kako so fantje v oratoriju takoj preskočili od govorjenja k dejanjem. »Hočeš videti, kako ubogajo moji fantje?« mu je dejal blaženi. Poklical je enega od dečkov in mu dal steklenico. Nato mu je rekel: »Sedaj pa razkleni roke.« V trenutku je odprl roko in steklenica je padla na tla. Kanonik se je zasmel in zasmejali so se tudi okoli stoječi. Deček pa je gledal don Boska in samo čakal, kaj mu bo sedaj ukazal.

13.

POGLAVJE

SEM IN TJA PO ZAVODIH

SEM IN TJA PO ZAVODIH se bomo napotili v spremstvu don Boska ali tudi brez njega. Podali bomo vrsto novic, ki bodo verjetno obogatile tudi življenjepis.

Don Bosko je bil z zavodi v stalni zvezi. Obveščali so ga o vsaki malenkosti, vse je vodil in tako ohranil enotnost vodstva. Poleg tega pa je vsaj dvakrat na leto obiskal vse ustanove. Vsi so ga nestrpno pričakovali. Spovedoval je fante, ki so navdušeno hiteli k njemu in mu odkrivali stanje svoje duše. Z vsakim salezijancem se je osebno pogovoril. Vsak večer je imel nagovor za lahko noč. Za sobrate je imel posebne konference. Ko je odhajal, je puščal za seboj dih vedrine in miru.

Leto 1875 je pretilo, da se bo v Liguriji vnel boj proti salezijanskim zavodom. Tamkajšnjega ravnatelja don Francesio je obvestil poslanec Boselli, ki mu je pisal: »Nevihta se sedaj zbira nad Varazzejem, vendar se bo razširila tudi na Alassio.« Zdi se, da tudi Sampierdareni niso nameravali prizanesti. Toda človek obrača, Bog pa obrne.

Prvi opomin je prišel iz kraljeve prefekture v Genovi. Prefekt Colucci je preprečil odobritev tehniške šole, kakršna je delovala v Varazzeju. Prav tako ni več priznal učiteljev, ki jih je šolska oblast že pet let potrjevala kot usposobljene. Ravnatelj je takoj obvestil poslanca, ki mu je obljubil, da mu bo pomagal.

Poleg prizadevanja tega oddaljenega poslanca je bilo koristno delo nekega bližnjega uglednega gospoda. Colucci, ki je bil odločen, da ne bo popustil, je štel med svoje zaupne prijatelje odvetnika Maurizia, ponos genovskega sodnega telesa, prijatelja Garibaldija in velikega don Boskovega zaupnika. Prefekt ga je zelo potreboval, zlasti na začetku svojega delovanja v Genovi. Spretnejšega svetovalca ne bi mogel najti v vsej Genovi. Poleg tega pa mu je prijateljstvo s

tako uglednim liberalcem dvigalo ugled pri vladi. Ko je ta zvedel za njegov namen, mu je takoj jasno in brez pridržkov povedal: »Gospod prefekt, skušajte si iz don Boska napraviti prijatelja, če hočete uspeti v svoji karieri, sicer vas bo on uničil.« Te besede je markiz Ivrea takoj sporočil don Francesii.

Toda prefekt se ni oziral na ta opomin. Proti navadi svojih predhodnikov je začel osebno nadzorovati občinske uprave in si za pot zaračunal po trideset lir. Tako je tudi v Varazze prišlo uradno sporočilo o inšpekciji občine in zavoda. Bilo je prav na praznik Rojstva sv. Janeza Krstnika; tako se don Francesca ni mogel udeležiti srečanja v Turinu za don Boskov god in so morali nanj počakati.

Prispel je ob štirih popoldne, se predstavil županu, pogledal upravne knjige občinskega vodstva, in ko je videl, da so bile vpisane maše, izdatki za cerkvene slovesnosti in za sveče v čast svetih nebeških zavetnikov, je sarkastično pripomnil: »V nebesih poznamo druge svetnike, katerim v čast je treba izdajati naš denar.« Župan, bogat gospod, mu je mrzlo odgovoril: Naše praznike plačujemo z našim denarjem.«

Tisti večer se je Colucci vrnil v Genovo odločen, da bo čez dva dni šel v Varazze, kjer bo obiskal zavod in šole. Takrat naj bi tudi podpisal ukaz za premešitev župana. Toda mesto Varazze ga ni več videlo.

Kakor hitro se je vrnil v svoj urad, mu je na glavo padla opeka, to je ministrski odlok, da se mora preseliti v Catanio. Ko so ga pozneje odstavili od te službe in je postal senator, ga je senat izključil iz svoje srede, kar je bil verjetno prvi primer take izključitve. Vendar moramo pravici na ljubo priznati, da je v Catanii prilil veliko vode v svoje protiklerikalno vino, tako da je zelo podpiral odprtje prvega salezijanskega zavoda v Randazzu na Siciliji.

Toda po njegovem odhodu iz Genove je na prefekturi vladal prikrit odpor proti don Boskovim ustanovam, ki pa je prenehal po posredovanju Garibaldija. Ko je ta prišel v Genovo, se je zavedel, da obstaja nasprotovanje don Bosku. General je hotel vedeti za vzroke, nato pa je vzkljknil: »Pustite vendar pri miru don Boska. To je duhovnik, ki dela dobro.« Da je don Bosko imel takega branilca, je med vladnimi krogi vzbudilo veliko začudenje. To novico nam je sporočil nekdo, ki je bil takrat ob generalovi strani.

In ker smo ravno v Liguriji, povejmo, da je Garibaldi tiste počitnice prebil na obali pri Alassiu v Vili Gotica. Tam je zaupno govoril z nekim dečkom, ki mu ga je predstavila dona Francesca. Ta ženska je bila temu dečku dojilja in varuška. Ko ga je videla, ga je prepoznala in ga poklicala k sebi. Garibaldi ga je prijazno sprejel in dejal:

»Ti torej hočeš v don Boskov zavod?«

»Da, gospod.«

»Hočeš postati duhovnik?«

»Ne vem še, kaj bi hotel postati.«

»Govorijo v zavodu grdo o meni?«

»Jaz nisem nikoli nikogar slišal govoriti slabo o vas.«

»Pojdi k svojim tovarišem, pridno se uči in poslušaj svoje predstojnike.«

Garibaldijeva naklonjenost do don Boska se zdi, da ni bila kaj kratkotrajnega. Leta 1880 je šel v Milan, kjer so ga zmagoslavno sprejeli.

Ko ga je nekdo vprašal, ali bi prišel tudi v Turin, je odgovoril:

»V Turin ne grem.«

»Zakaj ne?«

»Ker je tam don Bosko.«

Ob neki drugi priložnosti je izjavil: »Ta je zares pravi duhovnik, resničen Gospodov duhovnik, ki ljubi človeštvo. Ta dela dobro za mladino, edini v Italiji.« Rečeno po pravici je bilo to malo preveč. Te besede so ranile veliko duhovnikov, ki so se v Italiji trudili za mladino. Vsekakor pa smemo reči, da je neutrudni sovražnik duhovnikov znal reči o njih tudi dobro besedo, vsaj o enem, ki je bil brez dvoma pravi Božji duhovnik.

Ob nekem obisku v Varazzeju prve dni junija je don Bosko ujel en poklic. Dogodek je na dolgo in široko opisan v zgodbi, ki jo bomo na kratko povzeli, kar bralcem gotovo ne bo v škodo. Fant po imenu Frančišek Ghigliotto je kot zunanji gojenec hodil v peti razred gimnazije. Ko je leta 1869 bral življenje svetnikov, je tudi on prosil Boga, da bi mu dal srečati kakega svetnika, ki bi ga lahko posnemal. Šest let pozneje je Bog uslišal njegovo prošnjo. Ko je don Bosko prišel v Varazze, je profesor petega razreda don Tomatis povabil svoje učence, da če kateri želi govoriti z njim in ga prositi za nasvet, lahko to stori. Več jih je zapustilo razred, med njimi tudi Ghigliotto. Vendar si ni upal iti k njemu, ker ga še ni poznal. Ko je to videl eden izmed tovarišev, ga je potisnil v sobo in zaprl za njim vrata. Ghigliotto se je ves presenečen znašel pred don Boskom in ni odprl ust.

»No, prav. In kaj želiš ti?« ga je vprašal don Bosko.

»Toda, hodim v peti razred. Prišel sem, da bi vas prosil za nasvet.«

»Prav, ti se izroči meni, jaz pa te bom izročil Gospodu.«

Ghigliotto se je pri teh besedah zmedel. Tedaj ga je don Bosko povabil, da je sedel k njemu na zofo, vzela v roko beležnico in ga vprašal: »Povej mi svoje ime.« Ghigliotto se je še bolj prestrašil in prebledel. Kakšna skrivnost se skriva za vsem?

Don Bosko se je nasmehnil in nadaljeval: »Ne boj se. Povej mi, kako se pišeš.« Povedal mu je. Don Bosko si je ime zapisal in potem dodal: »Glej, čez dva meseca mi piši pismo in pridi v Turin, kjer boš teden dni ostal pri nas v oratoriju. Če ti bo všeč, boš ostal pri nas, če ne, se boš vrnil domov. Sicer pa naredi, kakor hočeš. Če mi boš pisal, prav; če mi ne boš pisal, pa je vse končano.«

V dveh mesecih, ki sta še ostala do gimnazijske mature, je fant vedno mislil na pismo, ki naj bi ga pisal don Bosku. Potem mu je končno pisal. Nato je prosil starše, da so ga pustili v Turin. Šel je in se ni več vrnil. Po nekaj mesecih se je oče

naveličal dopisovanja in je zapretil, da ga bo po pokrajinskem prefektu pokrajine prisilil, da ga bodo karabinjerji pripeljali domov.

Fant je bil že preoblečen v talar. Oče o vsem tem ni nič vedel. Toda materi je pred odhodom vse povedal. Dobra žena se je malo obotavljala in rekla: »Saj poznaš očeta. Glej, da ga ne boš v čem razdražil. Nikomur nič ne povej. Glej, da boš storil samo Božjo voljo.«

Ghigliotto je prejel grozilno pismo in ga pokazal don Bosku. Razodel mu je svoje bojazni in ga vprašal, kaj naj stori. In don Bosko: »Sedaj ti bom povedal, kako moraš odgovoriti: 'Predragi starši. Komur gre dobro, ne spreminja bivališča. Meni je tukaj dobro. Moji predstojniki me imajo radi. Lahko študiram. Dovolite mi, da ostanem.' In potem dodaj še vse drugo, kar hočeš. Fant je tako tudi storil in šest mesecev ni dobil nobenega glasu in je bil miren.

Na koncu šolskega leta so ga poklicali domov, ker je umrl stari oče. Spet so se vzbudili stari strahovi. Don Bosko mu je dejal: »Glej, bodi miren. Povej, da don Bosko nima namena škodovati nobeni družini, temveč vsem storiti samo dobro. In če te bo družina doma potrebovala, te bom poslal domov.«

Klerik je odšel domov, se pogovoril o težavah in uvidel, da ga za zdaj ne potrebujejo in prihodnost prepuščajo Bogu. Ko so starši slišali don Boskovo mnenje, so se vdali. Vaškemu župniku, ki ga je skušal pregovoriti, da bi vstopil v semenišče, je odgovoril: »Rajši postanem trgovec kot zunanji duhovnik. Ne čutim nikakršnega nagnjenja.« Ko je uboga mati umirala, je vzkliknila: »Storite, kar hočete, glede pogreba in maš. Zadovoljna sem, da imam sina duhovnika, ki bo zame molil.«

Don Ghigliottu nikoli ni šlo iz glave prepričanje, da je don Bosko v zadevi njegovega poklica imel posebno Božje razsvetljenje.

Takoj potem ko so se misijonarji vkrcali za odhod v Ameriko, je imel don Bosko v zavodu v Varazzeju še tri take zadeve. Imamo tri pisma, ki jih je napisal istega dne in prikazujejo raznovrstnost don Boskovega duha, ker se v enem pismu kaže poslovneža, v drugem vljudnega človeka in v tretjem globoko hvaležnega kristjana.

O prvem pismu lahko rečemo: kolikor vrstic, toliko različnih poslov. In nato nenehno delo. »Marijanci« so Marijini sinovi, ki so ostali v oratoriju. »Naše pomočnice« so sestre. Katera dela bi jih spravila naprej, se bo pokazalo.

Predragi don Rua!

Odkar sem zdoma, nisem prejel nobenega pisma. Moral bi jih dobiti v roke, zlasti če so prišla iz Rima. Tebi v vednost pravim, da bom jutri, 19. novembra, šel v Albengo, prenočil bom v Alassiu. Naslednje jutro, 20. novembra, bom nadaljeval pot v Nizzo, kamor mi lahko šest dni pošiljaš pisma. Šestindvajsetega novembra bom v Ventimig-

li. Od 27. do 29. bom spet v Alassiu, potem v Sampierdareni ali kje drugje, kar ti bom še sporočil.

Prilagam seznam klerikov, ki se mi zdijo primerni za prejem redov. Treba je misliti na »marijance« in poiskati način, da bi jih oprostili vsake druge obveznosti in jim omogočili samo študij. Pospeši prizadevanje za naše pomočnice. Ali ordinacije v Turinu trpijo zaradi nasprotovanja? Je posojilo v Chieriju že poravnano? Vprašaj don Cibrarija, ali bi bil pripravljen iti sam v Bordighero, da bi odprl hišo, kjer potrebujemo duhovnika sic. Sprejem Marijinih sinov je določen za 9. december v Sampierdareni. Prav bo, da pošljemo tja tiste, ki v Turinu nimajo kakega posebnega dela. Bog naj nas vse blagoslovi 'et valedic' (pozdravljen). Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko Varazze, 18. 11. '75

Drugo pismo je bilo namenjeno grofu Evgeniju De Maistre v Borgo Canalse. O misijonarjih in o Nizzi bomo kmalu obširneje poročali.

Predragi gospod grof Evgenij!

Letos mi ni bilo mogoče z vami obhajati praznik sv. Evgenija, vendar v svojih skromnih molitvah nisem pozabil niti vas niti vse vaše družine, kar vsak dan delamo v naših skupnih jutranjih in večernih molitvah.

Zadeve naših misijonarjev so mi 'undequaque' (povsod) zadale skrbi. Poleg vsega, kar ste brali v časopisih, vam povem, da sem jih pospremil na krov ladje Savoia, kjer sem jih videl, da so dobro oskrbljeni tako glede spanja kakor prehrane. Na voljo so dobili oltar in dober klavir. Don Cagliero je zaigral in vsi so povzeli za njim Hvalite Marijo, vsi verni jeziki.

To je vzbudilo veliko pozornost in vsi so zahtevali, naj zapojejo še druge kitice. Na ladji je bilo kakih sedemsto ljudi. Vsi so se zbrali ob njih v največji tišini in z največjo spoštljivostjo. Tedaj se je don Cagliero obrnil z govorom na potnike in jim povedal, da so s pesmijo posvetili njihovo pot in njihov namen v Ameriki. Ker je ugotovil, da je med mnogimi Američani bilo tudi precej Francozov, je potem, ko je pridigal v španščini, pripovedoval lep zgled v njihovem jeziku. Ko je končal, so vprašali, ali bi lahko opravili spoved. Dogovorili so se za čas.

Predragi gospod Evgenij, vidim, da našo sveto vero, če jo oznanjamo jasno in odkritosrčno, spoštujejo tudi neverni.

Naši misijonarji so odpotovali v nedeljo ob dveh popoldne. V ponedeljek so mi pisali iz Marseilla, da so imeli lepo potovanje in da nobenemu ni bilo slabo. Včeraj so odpluli iz Barcelone in upajmo, da bodo praznik Brezmadežne obhajali v Buenos Airesu. Sedaj se mudim na Rivieri, kjer bomo s tremi duhovniki odprli novo postojanko in še eno drugo med protestanti, ki delajo veliko škodo v Bordiglieri.

Prihodnjo pomlad bomo poslali še drugo odpravo na pomoč prvi. V njej bo enajst misijonarjev. Oktobra 1876 bo šlo na pot trideset naših sester, za katere prosi argentinska vlada. Rad bi pisal tudi gospe kneginji, ker pa je ne bi rad mučil s svojo grdo pisavo, prosim vas, da ji sporočite naše novice, kot tudi gospodu don Chiatellinu.

Ponižne pozdrave vsem! Bog naj nas ohrani v svoji sveti milosti in imejte me v J. K. za ponižnega služabnika. Duh. Janez Bosko

Varazze, 18. 11. 1875

Tretje pismo je bilo naslovljeno na don Chiatellina, učitelja v Borgu Cana-lense. Treba ga je povezati s pismom iz prejšnjega junija, v katerem ga je don Bosko na šaljiv način spodbujal, da bi poiskal pomoč za misijonarje.

Predragi don Chiatellino!

Obiskoval sem zavode v Liguriji in nimam nikakršnih novic iz Borga. Bodite tako prijazni in mi sporočite, ali je gospa kneginja v Borgu ali je že odšla v toplice, kakor je to imela navado storiti prejšnja leta. Želel bi priti k vam na izlet. In vi, gospod don Chiatellino, zakaj ste nas zapustili na tak način? Rekli boste: »Da bi pripravil mošnjo napoleondorjev in jo Izročil don Bosku.« Prav, pridite, nam bodo zelo prav prišli.

Bog naj nas vse blagoslovi in molite za tega reveža, ki ostaja vedno v J. K. najvdanejši prijatelj. Duh. Janez Bosko

Turin, 30. 6. 1875

Dobri duhovnik ni brez odziva prejel povabila. Don Bosko mu je iz Varazze-ja takole odgovoril:

Predragi don Chiatellino!

Prejel sem darove, ki ste jih poslali za naše misijonarje. Prosil sem gospoda grofa, da bi vam kakor tudi gospe kneginji sporočil novice. Vse lepo napreduje, novice so za zdaj več kot spodbudne.

Prosim vas, da se zahvalite vsem, ki so nam šli na roke, in jim zagotovite, da se bodo misijonarji in vse naše ustanove zavzele, da bodo prosili vsak dan nebeški blagoslov na vse dobrotnike. – Amen. Najvdanejši v J. K. duhovnik Janez Bosko

Varazze, 18. 11. 1875

Zavod v Sampierdareni je bil v velikih denarnih težavah, ki jih ni bilo mogo-če premagati drugače kot z javno dobrodelnostjo. Don Bosko, ki mu je bilo zelo pri srcu, da bi se ta dobrodelna ustanova čim bolj uveljavila, je na vse strani raz-poslal prošnje za pomoč. Tako je generalnemu direktorju železnic pisal nasled-nje pismo, ki se oddaljuje od vsakega formalizma, ki je lasten takim prošnjam, in je sad čiste dobrote in lahko rečemo s srcem na dlani:

Velespoštovani generalni direktor!

V želji, da bi sprejeli čim večje število dečkov, ki prosijo za sprejem v zavod sv. Vincen-cija, ki je bil pred tremi leti pod vodstvom duhovnika Pavla Albere odprt v Sampier-dareni, smo se lotili dozidave z namenom, da bi mogli sprejeti približno dvesto petde-set gojencev. Dela napredujejo in sedaj bi morali prepeljati približno sedemdeset ton obdelanega kamna z železniške postaje v Gozzanu v Sampierdareno. Za ta prevoz se ponižno obračam na vašo spoštovano uglednost, da bi nam odobrila tisti popust, ki ga v svoji uvidevnosti imate za primerne za korist ustanove, ki se vzdržuje od zasebne dobrodelnosti.

Ne bom navajal nikakršnih zaslug, omenjam samo, da bo tamkajšnja cerkev pomeni-la veliko udobje za osebje in družine pri vas zaposlenih, ker je zelo blizu.

Prav tako je v korist njihovim otrokom, ki hodijo v šolo in so nekateri sprejeti v zavod.

Mogoče bo spodbudila naklonjenost ugotovitev, da so železniški vagoni, ki se vračajo v Genovo, dostikrat popolnoma prazni.

Ti dečki bodo skupaj s prosilcem vsak dan prosili Boga, da podeli vam, gospod generalni direktor, in vsem, ki upravljajo železnice v Italiji, obilen nebeški blagoslov.

V hvaležnosti se izpovedujem za vaše spoštovane uglednosti najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 22. aprila 1875

Nismo našli nikakršnega potrčila, ki bi nam sporočilo o uspehu te prošnje. Lahko pa povemo, da za prošnjo ni bil gluh papež. Med don Boskovimi pismi smo našli tudi naslednji dopis.

Preblaženi oče!

Pretekla so že tri leta, odkar smo, preblaženi oče, v Sampierdareni v škofiji Genova sporazumno s tamkajšnjim nadškofom kupili cerkev in priključeno stavbo, da bi oboje odtegnili posvetni rabi. Odprli smo zavetišče za uboge in zapuščene dečke in zadostno število salezijanskih duhovnikov je prevzelo skrb za cerkev in dušno pastirstvo.

V kratkem času je prišlo v zavetišče 80 dečkov, medtem ko jih še veliko večje prosi za sprejem, pa jih zaradi pomanjkanja prostora ne moremo sprejeti. Z namenom, da bi zadostili tej potrebi, sem kupil bližnje zemljišče in začel zidati stavbo, ki bo lahko sprejela več kot dvesto gojencev.

Vse to delo je zaupano Božji previdnosti in s to mislijo se obračam tudi na vašo svetost in vas prosim:

1. Da bi blagovolili podeliti svoj apostolski blagoslov vsem tistim, ki bi s svojimi darovi priskočili na pomoč za dovršitev stavbe, ki je vsa namenjena duhovni in materialni koristi najrevnejšega sloja družbe. 2. Da bi prispevali tisti dar, ki vam ga vaše očetovsko srce narekuje in vaše denarno stanje omogoča.

Vem, da je vaša svetost v prav takih stiskah, vendar vas prosim, da bi malo pomislili na te uboge otroke ...

Sveti oče je po kardinalu Antonelliju pohvalil »z zadovoljstvom lepo in sveto pobudo« in »prosil Gospoda, da bi jo blagoslovil«. Tudi sam je hotel prispevati dva tisoč lir. Papežev zgled, o katerem je poročala L'Unità Cattolica, je nagnil mnoge, da so storili isto. Tako je iz Milana poslal svoj dar knez Tomaž Scotti. Zavetišče, ki nosi ime velikega svetnika dobrodelnosti, dolguje svoj obstoj in možnost delovanja javni dobrodelnosti in še sedaj nadaljuje svoje slavno izročilo.

Temeljni kamen nove stavbe je 14. februarja 1875 položil mons. Magnasco, genovski nadškof, velik prijatelj in dobrotnik don Boska in njegovih sinov. Blagoslov je bil zelo svečan in v navzočnosti mnogih vernikov. V zapisnik, ki so ga položili v temeljni kamen, je blaženi želel zapisati naslednjo misel: »Utemeljeno upamo, da bo to delo Bog blagoslovil in ga pripeljal do konca, saj ga je blagoslovil namestnik Jezusa Kristusa na zemlji.« V resnici nista pretekli niti dve leti, ko so stavbo dokončali in so lahko sprejeli dvesto gojencev ter so poleg delavnic

za mizarje, krojače in čevljarje odprli še knjigovoznico, kovačnico in tiskarno. Toda s tem rast še ni bila končana, temveč so leto za letom širili in izpopolnjevali celotno ustanovo, ne da bi se brez odziva obrnili na javno dobrodelnost.

Iz ustanov v Liguriji se vrnimo spet v materno hišo v Turinu. V piemontskih zavodih se ni zgodilo kaj posebno omembe vrednega. Vse se končuje z dogodkom v Valsaliceju in majhni zadevi v Lanžu.

V Valsaliceju so z običajno slovesnostjo obhajali praznik zavetnika mladine. Med konviktovci je bilo precej gojencev, ki naj bi prejeli zakrament svete birme. Kako čudovito priložnost je dajal praznik sv. Alojzija za tako pomemben obred! Predstojniki so prosili ordinarija, da bi jih počastil s svojo navzočnostjo vsaj za zakrament birme. Ker pa ni mogel priti, nekaj tudi zato, ker je bil zunaj Turina, so ponovno prosili, da bi dal dovoljenje kakemu drugemu škofu, da bi opravil sveti obred, in so mu v ta namen predlagali škofa iz Suse. Škof iz Suse je prišel, imel škofovsko mašo in podelil birmo. Ustregel je vsem in zadovoljno odšel.

Toda v Valsaliceju nihče ni vedel, da je hudič spet imel kremplje vmes in don Bosku pripravil veliko nevšečnost.

Razume se, da so predstojniki v zavodu, preden so turinskemu ordinariju predlagali za sveto opravilo škofa iz Suse, tega prosili za privolitev. Ko so dobili pritrdilni odgovor, so se obrnili na mons. nadškofa. Toda ta stvari ni tako razumel. Zato je tam, kjer bi bilo zadosti samo nekaj vrstic, pisal škofu v Susi dolgo pismo in mu v dveh dolgih in natančno preštudiranih odstavkih uradnega sporočila o don Bosku poslal naslednje opozorilo: »Nikakor ne morem molčati o neprevidnosti in pomanjkanju spoštovanja, ki so ga pokazali predstojniki tega zavoda, da so se obrnili najprej na vašo ekscelenco, da bi opravili sveti obred, ne da bi imeli za to mojo pritrditev, kakor to predpisujejo kanoni Cerkve in jo zahteva izrecno moja sinoda iz leta 1873. Žal se vam moram, ekscelenca, potožiti zaradi pomanjkanja spoštovanja s strani redovne družbe, začeniši pri njenem ustanovitelju in voditelju, in če bo vaša ekscelenca ob obisku tam mogla z molitvami k Bogu, Mariji in svetnikom pa tudi s kako besedo izprositi večje spoštovanje do avtoritete in dostojanstva nadškofa v Turinu s strani don Boska in njegove družbe, boste naredili veliko uslugo tej nadškofiji«. Kako je na žalost res, da se duhu s slabimi predsodki tudi najpreprostejše stvari zapletejo v nepredvidljive zmote, ki potem vodijo k sumničenju, ki je tisoče in tisoče milj daleč od resnice!

Don Bosku so bili pri srcu vsi njegovi zavodi, toda do zavoda v Lanžu se zdi, da je imel še posebno ljubezen. To bomo slišali iz njegovih ust. Naj omenimo, kako zelo se je trudil, da bi na začetku svojega dela vzpostavil in utrdil regularnost in enotnost življenja zunaj in znotraj oratorija. Uradni obisk don Rue v Lanžu je bil povod za naslednjo listino in ne moremo se upreti, da je ne bi objavili. Ob tej priložnosti je tudi sprejel izpite klerikov iz teologije. Večerna šola, o kateri govori 6. točka, je posnemanje večerne šole v oratoriju. O tem bomo govorili še v naslednjem zvezku.

Predragi ravnatelj!

Sporočam vam vtise, ki sem jih dobil ob priložnosti svojega obisku v vašem zavodu. Zagotavljam vam, da sem odšel zadovoljen tako z izpiti klerikov kakor tudi z njihovim vedenjem in z vedenjem gojencev. Naj vas Gospod še naprej blagoslavlja in vam pomaga, da boste napredovali v dobrem. Opazil pa sem nekaj stvari, ki jih bo treba izboljšati.

- 1. Na oltarjih sem videl nekaj premalo spodobnih prtov.*
 - 2. Zvedel sem, da med tednom nimate maše za zunanje gojence. Vendar bi bilo to zelo primerno, kakor se to dela tukaj v oratoriju, v Varazzeju, Alassiu itn.*
 - 3. Skoraj popolnoma ste opustili šolo za ceremonije za klerike, za ministrante, za fan-te. Treba je zahtevati, da tisti, ki je za to določen, to tudi naredi. In če za to določeni sobrat ne more storiti vsega, naj si dobi pomočnika.*
 - 4. Prav tako se v gimnaziji premalo poučuje katekizem, čeprav je to najnepomembnejši predmet.*
 - 5. Tudi gregorijanskega petja se ne učijo, čeprav ga naš dobri oče don Bosko tako zelo priporoča.*
 - 6. Večerne šole niso po don Boskovi zamisli, saj želi, da se jih vsi udeležujejo. Če naj se opravijo pred večerjo, kot je bilo določeno na jesenskih konferencah, bi bilo prav, da bi premaknili večerjo za pol osmih ali tri četrt na osmo ali četrt na devet. Ta večerna šola bi omogočala, da bi se naučili molitev tudi tisti, ki jih še ne znajo, se naučili ministrirati, kar še vsem ne gre, se pripravljali na prvo sveto obhajilo itn.*
 - 7. Ugotovil sem, da bi bilo prav ustrezno razporediti različne družbe sv. Alojzija, presvetega Zakramenta, ministrantov itn.*
 - 8. Pomočnike bi bilo treba pogosteje obiskovati in jim za večerni govor pripraviti njim prilagojene nasvete.*
 - Treba je bolj pogosto imeti za klerike pouk, zlasti iz filozofije, če je le mogoče.*
 - 9. Bilo bi verjetno zelo dobro, če bi se kleriki vsaj enkrat pod vodstvom kakega duhovnika zbrali bodisi za premišljevanje ali za duhovno branje.*
 - 10. S prečniki za zavese na stojalih, ki so že postavljena, je treba celice klerikov zmanjšati na samo 0,60 m poleg postelje.*
 - 11. Branje pri mizi je preveč zanemarjeno. Sobrate je treba navaditi na izrabo časa, tudi tistega, ki ga imamo na voljo med jedjo.*
 - 12. V posameznih razredih ni mesečnega preverjanja znanja in v nekaterih manjkajo celo dekurije. Vsak mesec je treba zbrati delne mesečne ocene in jih izročiti ravnatelju ali prefektu.*
 - 13. Želeti bi bilo pri gojencih večjo zavzetost za šolski napredek.*
 - 14. Manjkajo prave razrednice, ki jih bom priskrbel. Dragi g. ravnatelj, veliko teh stvari je odvisno od tvojih podrejenih. Vendar je prav, da si na tekočem v vsem tem in da spodbujaš druge. Ti si glava, prefekt je roka. Oba sta oči in ušesa, da vse vidita in slišita.*
- Gospod naj vas vse velikodušno blagoslovi skupaj z vašim najvdanejšim don Ruo, vrhovnim prefektom Družbe sv. Frančiška Saleškega.*

10. 3. 1875

Poslušajmo sedaj don Boska, kako govori o zavodu v Lanzu. Govoril je v nagovoru za lahko noč fantom v oratoriju 22. decembra 1875.

Prihajam, dragi moji sinovi, z obiska mojemu dragemu zavodu v Lanzu. Tam je veliko fantov, ki so mi skupaj z njihovim ravnateljem don Lemoynom in drugimi predstojniki naročili, da naj vam voščim srečne božične praznike skupaj z mnogimi drugimi darovi in milostmi. Jaz pa sem v vašem imenu zaželel vsem njim najlepše želje od Turinčanov. Odločili smo se, da bodo, ko bo zgrajena proga od Ciriéja do Lanza, kar se bo kmalu zgodilo, naredili celodnevni izlet k nam s posebnim vlakom. Tudi mi jim bomo vrnili tak obisk. Odšli bomo iz Turina zgodaj zjutraj, tam preživeli ves dan in se pozno zvečer vrnili v naš dragi oratorij. Tako jim bomo vrnili njihov obisk. Tam v Lanzu ni tak mraz, kakor si to nekateri predstavljajo. Res je, da so dnevi, ko ta gospodič gospoduje zelo ostro. Je pa spet prednost v tem, da če je jasno nebo, sonce sije ves dan, medtem ko ga tukaj zaradi megle niti ne moremo videti.

V Lanzu sem se dva dni pogovarjal s fanti. So zelo pridni. Sedaj sem pa tukaj, popolnoma posvečen vašim duhovnim potrebam in pripravljen, da ustrežem vašim željam v teh zadnjih dneh devetdnevnice, da boste potem v sveti božični noči mogli opraviti lepo skupno sveto obhajilo.

Kakor so vam že povedali, smo prejeli pisma naših misijonarjev z Zelenortskih otokov. Ker so zelo dolga in jih ne bi mogli brati javno, ker so zelo nečitljivo pisana, smo se odločili, da jih bomo natisnili. Tako jih boste lahko v miru prebrali in jih poslali domov, če boste hoteli.

Končujem s priporočilom, da se dobro pripravite na prihod našega Gospoda s tem, da pri sveti spovedi odkrijete vse vaše skrivnosti in se jih očistite. Mislite samo na to, da boste lahko opravili lepo sveto obhajilo. Lahko noč.

Če bi po zgledu drugih redovnih skupnosti v vseh zavodih pisali domačo kroniko, koliko lepih in spodbudnih reči bi lahko poročali v tem poglavju. Sedaj pa je vse tako kratko, polno nedorečenosti in zato ne poteši radovednosti.

14.

POGLAVJE

JESENSKE KONFERENCE

PRVI KORAKI KANONIČNO ODOBRENE DRUŽBE s potrjenimi pravili, s hierarhijo, ki se je začela urejati, nas močno zanimajo kot pomembna usmeritev salezijskega izročila. Kar se je takrat dogajalo pred don Boskovimi očmi in ne brez njegove izrecne odobritve, je danes za njegove naslednike osnova za primerjavo duha, s katerim se črka konstitucij izvaja v praksi. To je tudi glavni razlog za to, da ne bomo opustili ničesar, kar vemo o tistih oddaljenih časih.

Pokazali smo že, kako se je don Bosko v času splošnih srečanj držal za kulisami in naročil don Rui, da jim je predsedoval in dal, da so svobodno razpravljali o zadevah družbe, zase pa je pridržal, kakor je pač kazalo, da je odločitve potrdil ali jih zavrnil. To je zelo dober način, kako uvesti ljudi v način vladanja in vodenja. Tako je ravnal tudi pri jesenskih konferencah, o čemer bomo poročali v tem poglavju. To je že tretja vrsta konferenc v enem letu. Upamo, da bralcem ne bo neljubo, da se bomo ponovno vrnili k njim. Pri tem bomo uporabili neke vrste zapisnik, ki nam ga je zapustil kronist.

Srečanje je bilo od 18. do 26. septembra v Lanzu med drugim tečajem duhovnih vaj. Ravnatelje in člane vrhovnega sveta so poklicali že tri dni pred začetkom duhovnih vaj, da bi tako imeli priložnost odpraviti vse zadeve, ki so najbolj raztresale duhove. Udeležence že dobro poznamo, tako da ni potrebno, da bi ponavljali njihova imena. Na dan so imeli dve zborovanji, eno dopoldne, drugo popoldne. Zborovanj niso opustili niti v času duhovnih vaj, ki so jih začeli 20. septembra zvečer, samo da so jih skrajšali in so trajale od enajstih do pol dneva in od pol petih do pol šestih popoldne. Kronist nam je zaupal naslednje: »Po štirih pridigah in drugih pobožnih vajah in z dvema konferencama na dan so bili na koncu vsi zbiti, vendar zadovoljni, ker so delali 'in nomine Domini' (v Gospodovem imenu).

Delo je potekalo pod vodstvom don Rue. Začeli so z imenovanji za več pomembnih nalog.

Treba je bilo določiti ravnatelja za Ameriko. Zdelo se je, da bi bil don Bonetti najprimernejši. Toda don Bosko se je močno oziral na čustva družinskih članov in je vedel, da bi don Bonettijevi starši, ki so bili že močno v letih, zelo trpeli zaradi odhoda njihovega sina. Zato so predlagali don Fagnana ali don Ronchaila. Končno odločitev so prepustili don Bosku.

Generalni ekonom don Angel Savio, ki je bil nujno potreben pri gradnji zavoda v Alassiu, ki bi predvidoma trajala zelo dolgo, ni mogel več opravljati svoje službe v Turinu. Zato se je zdelo potrebno, da bi ga nadomestili. Izmed treh sobratov, don Chiala, don Bodrata in don Fagnana, ki so se zdeli najbolj usposobljeni, so se odločili za drugega in so ga predložili don Bosku.

Don Rua je bil poleg vrhovnega prefekta še podravnatelj oratorija in ti dve službi sta se med seboj izključevali. Vedno bolj se je čutila potreba, da bi se zavzel za splošne potrebe družbe. Tedaj so izbirali med don Chialom in don Lazzero. Zdelo se jim je, da je don Lazzero bolj usposobljen, da vzame v roke vajeti oratorija, in so to predložili don Bosku.

Don Cagliero naj bi, kakor bomo videli, spremljal misijonarje v Ameriko. On pa je vrhovni katehet družbe. Kdo naj bi prevzel njegovo mesto? Po mnenju navzočih bi bil za to službo najpripravnejši don Bonetti. Vendar so odločili, da naj don Bosko stvar premisli in odloči.

Končno je prišel na vrsto malo nov predlog. Zavodov je bilo vedno več, so ugotovili ti goreči don Boskovi sinovi, vendar bi moral ostati in biti povsod isti značaj. Sprememba usmeritve navadno nastane z načinom študija, ki mora biti po eni strani v skladu z državnim programom, po drugi pa ne sme škoditi razvoju duhovniškega poklica. Od tod je vzklila misel neke vrste »šolskega inšpektorja«, ki naj bi nadzoroval potek šole v zavodih, za kar bi bilo potrebno, da bi jih obiskal nekajkrat na leto. Čeprav je bil takrat don Bosko vse, pa ideja o obiskovanju zavodov članov vrhovnega sveta ni bila kaj čisto novega. Saj smo že srečali vrhovnega prefekta na inšpekciji v Lanzu. V tem dejanju vidimo zdravo zrelost sinov, ki skušajo sami od sebe deliti z očetom skrb za vodstvo družbe. Naj bo že kakorkoli, predlog je navzočim ugajal, zlasti ker je bil v oratoriju don Guidazio pripravljen, da vskoči namesto don Duranda pri vodstvu šol, če bi ta moral prevzeti kako drugo dolžnost. To razmišljanje je napovedovalo posebna pooblastila, ki bi jih potem zaupali enemu izmed svetovalcev vrhovnega sveta, ki naj bi prevzel skrb za šole vse družbe in tudi, kakor je bila to navada v tistem času, naslov vrhovnega šolskega svetovalca. To je dalo povod za preimenovanje nekaterih naslovov, ki so jih do takrat uporabljali. V hiši bi nosil naslov direktorja samo predstojnik hiše in ne več kdo drug, kot npr. duhovni direktor, ki so ga sedaj imenovali katehet, ne več direktor šol, temveč šolski inšpektor. O vsem tem naj bi končno odločal don Bosko.

Ko so izčrpali vprašanja, ki so se tikala najvišjih služb, so začeli obravnavati prefekte posameznih zavodov in nato še učno osebje. V oratoriju so začeli šolo teologije in filozofije ter gimnazijo. Teologijo sta v šolskem letu 1875/1876 poučevala zunanja teologa Molinari in Askani Savio ter še naša don Barberis in don Bertello, filozofijo pa don Monateri, don Cipriano, don Barberis, don Paglia in don Guanella. Zdi se, da učiteljev ni manjkalo. Ko so določili osebje za oratorij, so oskrbeli še Borgo San Martino, Lanzo, Alassio in Varazze.

Blaženi se ni udeleževal zborovanj vse do konca drugega zborovanja 10. septembra, ki je trajalo od pol treh do šestih zvečer. Ko se je seznanil s sprejetimi odločitvami, se je zelo razveselil. Kar se tiče imenovanj, je odobril don Lazzera za podravnatelja oratorija in don Bodrata za vrhovnega ekonoma. Glede zadnjega naj povemo, da je bilo njegovo imenovanje izključno stvar vrhovnega predstojnika, ker je šlo samo za nadomeščanje do redne izvolitve.

Don Rua, zvest don Boskov razlagalec in pogosto njegov glasnik, je sam vodil dopoldansko zborovanje 23. septembra in razpravljajal o predlogih, priporočilih in opombah, ki so se zvečine tikale najpomembnejših stvari. Govoril je o dveh vrstah vprašanj, o katerih je blaženi že večkrat izrazil svoje mnenje, in nato še o peterih vidikih redovniškega življenja.

Najprej je blaženi oče tako na konferencah med šolskim letom kakor na koncu prejšnjih duhovnih vaj močno priporočal opravljanje vaje za srečno smrt vsak mesec in natančno po pravilih. Opravljanje te dolžnosti je bilo torej pomankljivo. Treba je bilo kaj popraviti. Ali ne bi bilo koristno, če bi postavili za vse obvezujoče navodilo? Pojavilo se je dvoje vprašanj: o dnevu in trajanju te vaje. Nemogoče je bilo, da bi se je vsi udeležili zadnji dan v mesecu, in nemogoče je bilo, da bi se popolnoma odrekli obveznostim. Navzoči so se zedinili, da bi preizkusili nasvet, ki ga je dal don Rua: vsak sobrat bi si 'ad libitum' (po lastni volji) izbral en dan v mesecu in to sporočil predstojniku, ki bi mu določil mentorja, on sam pa bi obvestil na predvečer druge sobrate. Na ta dan bi se sobrat odtegnil dnevnim opravilom. Kdo bi na primer moral poučevati v šoli. Naj bi imel samo šolo, ne bi pa dodatno študiral, popravljajal nalog in bi tako v prostem času opravil predpisane pobožne vaje. Novinci pa bi se vsak prvi dan v mesecu popolnoma posvetili tej pobožni vaji.

Zatem se je blaženi oče večkrat čez leto pokazal nezadovoljnega, ker so v nekaterih zavodih naredili velike izdatke brez njegovega soglasja. Glede tega je eden izmed navzočih opozoril na primer, ki bi se lahko zgodil, če bi don Bosko privolil pa bi potem prišlo do nesporazuma, se pravi, da bi don Bosko dovolil nekaj, kar bi potem prosilec razumel popolnoma drugače in se lotil dela prepričan, da tako želi don Bosko. Seveda ni bilo treba kaj dosti, da bi preprečili tak nesporazum: preden bi kdo naredil velike izdatke, naj prosi za pisno privolitev vrhovnega sveta. In če bi ob koncu opravljenega dela prišlo do ugovorov? Imeli

bi črno na belem, da se ni storilo ne več ne manj, kot je bilo dogovorjeno. Toda katere izdatke je bilo treba imeti za izredne? Vse izdatke, ki niso nujno potrebni za hrano, obleko in šolo, zlasti še vsa zidarska dela, odpiranje in zazidavanje vrat, postavljanje in podiranje sten brez don Boskovega dovoljenja. Od tedaj naprej naj bi pisali don Rui, ki bo skrbno odgovarjal. Ko bi ravnatelj dobil splošno privolitev, bi o zadevi razpravljal s svojim hišnim svetom. Don Bosko je na primer dovolil odprtje novega šolskega razreda; o nakupu klopi, table in druge opreme pa naj bi se ravnatelj zmenil s svojim hišnim svetom.

Ko so tako izčrpali prvi del vprašanj, je don Rua prešel na drugo področje in predložil petero priporočil, ki jih povzemamo takole:

1. Potrebna je večja pokorščina pravilom in predstojnikom. V tem naj bi sobratje poskrbeli, da bi bili zgled drugim. Vsi neredi, je dejal filipinski pater Bruno, se ne začenjajo pri začetnikih, temveč pri že vpeljanih.

2. Člani naj bi dajali dober zgled tako, da bi ob glasu zvonca takoj pustili svoj opravke, da bi jih potem podrejeni lahko posnemali.

3. Zjutraj naj bi se takoj ob danem znamenju dvignili iz postelje, tako da ne bi mogli nikdar reči, da je kdo iz nemarnosti pustil posteljo nepostlano.

4. Zvečer po molitvah naj ne bo več govorjenja in vse naokrog klepetanja, temveč naj se vsak takoj napoti v svojo celico. To naj stori vsak sam zase in poskrbi, da bodo tako storili tudi drugi, tako kleriki kakor duhovniki.

5. Končno naj vsak ima za pomembno, da uboga don Boska, ne da bi kazal nezadovoljstvo. Kljub velikemu spoštovanju do don Boska se je pogosto dogajalo, da se kdo ni pokoraval njegovim željam. »Iz tega je prišlo,« je zatrdil don Rua, »do velikih nevšečnosti.« »Ne pravim, da ne bi smeli izraziti svojih pripomb in težav,« je nadaljeval, »to lahko storite, če pa potem niso dobre, ne bodite trdoglavi; storili bomo, kakor želi, in to, kakor pravi pravilo 'laeto vultu' (z veseljem obrazom), da pokažemo, da ga z veseljem ubogamo.«

Na popoldanskem zborovanju so razpravljali o pripustitvi k zaobljubam. Predsedoval je blaženi don Bosko. V smislu navodila, ki ga je večkrat omenil, je bil zelo širok v pripustitvi k večnim zaobljubam.

»Zame,« tako je dejal, »ni razlike med triletnimi in večnimi zaobljubami, ker lahko odvežem tudi od večnih, če kdo ni za družbo.«

Eden izmed navzočih je pripomnil, da je to sicer res, vendar ni primerno, da bi tako javno razglašali to predstojnikovo pravico, ker bi lahko nastale zlorabe večnih zaobljub.

»Oh,« je odgovoril blaženi, »ni nevarnosti, da bi zaradi tega prišlo do tovrstnih zlorab. Nasprotno, zdi se mi dobro, da se to razglasi, da se nihče ne bo dal odvrniti zaradi večnosti zaobljub, ker bi lahko nastale nepremagljive težave in bi se lahko kdo vznemirjal. Poleg tega pa je za odvezo od zaobljub potreben zelo tehten razlog. Če bi šlo za lastne muhe, ne bi prišlo nikdar tako daleč. Toda če tak razlog obstaja, potem ni slabo, da je vsakemu znano, da je mogoča odveza od zaobljub.«

V teh besedah imamo ključ za razrešitev težav, ki prihajajo iz neke druge izjave blaženega. Pomočnika Graziana, ki smo ga kot oficirja in nekdanjega gojenca srečali že v Rimu, so na dan zaobljub napadli dvomi in bojazen za prihodnost. Bil je čisto iz sebe in ni vedel, kaj naj naredi. Blaženi je odstranil vse težave z besedami: »Zaobljube lahko delamo, lahko jih pa tudi razvežemo.« To je don Vespignaniju povedal pomočnik sam.

Šestnajst jih je bilo pripuščenih k večnim in osemnajst k triletnim zaobljubam. Zatem je don Bosko govoril o obvestilu, h kateremu je ravnatelj dolžan povabiti svoje sobrate. Zadevo je močno poudaril, rekoč: »To je glavni ključ za dober potek dela v hiši. Navadno v takih obvestilih sobratje odprejo svoje srce in povejo vse, kar jih teži, če je kak nered ali kaj podobnega. Prav tako je to učinkovito sredstvo za opozorila, tudi resna, če je treba, ne da bi nastala zamera. Poleg tega pa je opozarjanje na storjene napake, takoj potem ko so bile storjene, zelo nevarno. Sobrat je še ves v ognju in ne bo sprejel opozorila in zdelo se mu bo, da smo to storili iz strasti. Če pa to storimo umirjeno, kakor je navada pri obvestilu, vidijo prizadeti svojo krivdo, vidijo predstojnikovo dolžnost, da jih opozori na storjeno napako in jih spodbudi, da bi se popravili.«

Po zapisniku te razprave pisec omenja majhen neprijeten dogodek. Klerik Avguštin Anzini, ki je bil pripuščen k zaobljubam, jih ni hotel narediti. Potem pa si je premislil in prosil blaženega, da bi jih lahko izpovedal. Don Bosko ga je poslal k don Rui. Ta ga je poslal k posameznim članom vrhovnega sveta, ki se niso mogli več zbrati, in k magistru novincev, da bi ga spet pripustili. Ko so ugotovili dobro voljo, ki jo je pokazal, so ga pripustili k triletnim zaobljubam. Toda ubogi klerik, ki je bolehal za jetiko, se je moral leta 1879 vrniti zaradi zdravljenja domov v kanton Ticino. Postal je odličen duhovnik in uspešen župnik, čeprav je bil vedno slabotnega zdravja. Za ceno velikih žrtev je hotel poplačati izdatke, ki jih je don Bosko imel z njim v sedmih letih. Pridobil je 450 naročnikov za Katoliško branje. Umril je leta 1921.

Tudi dvema sejama 24. septembra je predsedoval blaženi don Bosko. Povzemamo trinajst točk dopoldanske razprave.

1. V oratorijski knjižnici manjkajo knjige, ki so si jih izposodili sobratje po zavodih in jih niso vrnili. Kdor jih ima, naj jih vrne takoj, ko jih več ne potrebuje. Nihče naj bi jih ne jemal s seboj brez don Boskove privolitve ali brez dovoljenja knjižničarja. Naj ob tej priložnosti povemo, da si je don Bosko od vsega začetka v svoji predsobi uredil knjižnico, ki jo je izpopolnjeval z novimi knjigami, ki jih je prejemal v dar, jih podedoval ali kupil. V knjižnici je bilo malo prostora, a ni mogel dodeliti večjega. Za knjižničarja je imel kakega duhovnika, ki je skrbel za red pri knjigah in snago v prostoru. Nadzoroval pa je knjižnico tudi osebno, da ni prišlo do neredov in da ne bi odnašali knjig.

2. V vsako hišo naj bi poslali po dva izvoda knjig, ki bi se natisnile v oratorijski tiskarni: en izvod za knjižnico in enega za uporabo sobratom. Vsaka hiša bi poravnala ceno knjig.

3. Če bi kak sobrat bodisi zaradi zdravja ali kakega drugega razloga ostal nekaj dni ali več tednov v kakem drugem zavodu, naj ravnatelj ob njegovem odhodu obvesti don Ruo ali njegovega ravnatelja.

4. Krajevni ravnatelji nimajo pooblastila, da bi puščali svoje podrejene na počitnice. Za to je treba prositi dovoljenje vrhovni svet. S to odredbo so se ravnatelji osvobodili nevšečnosti, ki bi nastale v primeru zavrnitve dovoljenja ali zaradi zavisti. Če bi pa odločitev prišla od vrhovnega sveta in ne bi vedeli, komu naj pripišejo negativen odgovor, bi se vsi lažje vdali in pomirili.

5. Ni prav, da gredo novomašniki opravljat svoje prve maše v domači kraj, ker je to povod za nezbranost, ki mladega duhovnika odvrča od prave pobožnosti v trenutku, ko bi morale biti prav svete maše najbolj goreče. Če bi bilo primerno, bi lahko šli pozneje.

6. Naj se ne sprejemajo povabila za pomoč pri bogoslužju ali za maševanje zunaj hiše, če duhovniki in kleriki niso za to dobro pripravljene, ker le tako lahko delajo čast hiši in družbi.

7. Vsak ravnatelj naj sam skrbi ali to naroči katehetu, da bodo duhovniki lepo maševali. Opravljanje obredov naj bo točno in maše naj ne bodo ne prekratke ne predolge.

8. V ta namen naj bi poskrbeli, kakor je to navada v mnogih redovnih skupnostih, da duhovniki drug drugemu ministrirajo, zlasti pri duhovnih vajah. Med duhovnimi vajami naj bi vsak duhovnik znova prebral rubrike.

9. V vsakem zavodu naj bi vsak teden imeli pouk o obredih.

10. Ravnatelji naj bi se vneto zavzeli za poučevanje teologije in ga nikdar ne opuščali. Poskrbijo naj, da bodo sobratje, ki so določeni za njihov zavod, po duhovnih vajah čim prej na svojem mestu. Povabijo naj jih, da se pripravijo na izpite, ki bodo za vse svete.

11. Enotnost v študiju teologije. Po odločbi vrhovnega sveta naj se v vsaki hiši obdelajo isti traktati in naj se nikdar ne menja njihova razporeditev. Tako kleriki, ki morajo zamenjati zavod, nimajo težav.

12. Pogosto se je dogajalo, da so bili posvečeni za duhovnike taki, ki še niso končali študija teologije. Ravnatelji naj poskrbijo, da ne bodo oproščeni izpitov. Zato naj imajo zadosti časa za študij, in ko bodo pripravljene za izpit, naj se jim omogoči, da ga opravijo. V večini primerov je prav, da bi tudi oni hodili v redno teološko šolo in bi opravljali izpite skupaj z drugimi.

13. Ker so ugotovili, da je nadvse primerno, da vsi duhovniki med duhovnimi vajami mašujejo v zavodu, so odločili, da bodo postavili dva nova lesena oltarja.

Popoldne so razpravo nadaljevali pod vodstvom blaženega don Boska. Don Rua je prebral sklepe, ki so jih naredili za osebje. Kronist je zapisal naslednjo pripombo: »Don Bosko je bil čudovit v svoji uvidevnosti in je takoj videl, kje bi mogle nastati kake nevšečnosti. Zato je v svoji ponižnosti predlagal potrebne

spremembe.« Proti mnenju kapitlja je želel, da bi bil ravnatelj v Ameriki don Fagnano in ne don Ronchail, ki naj bi dobil drugo službo.

Sprejeli so tri didaktične odločitve, eno za oratorij in dve za Valsalice. V oratoriju naj bi tisti, ki so zaradi starosti skrajšali čas študija gimnazije, dobili za utrjevanje filozofije prevod v italijanščini z dodatkom pojasnil za strokovne izraze.

Za zavod v Valsaliceju pa so odločili: 1. Bodisi zaradi velikanskih izdatkov bodisi zaradi premajhne zavzetosti za napredek učencev bodisi zaradi moralnih nevarnosti, ki so prihajale iz različnih idej, duha in interesov, naj se ne najemajo zunanji profesorji. 2. Poenostavi naj se licej, tako da se združita dva razreda v enega, da je tako treba manj profesorjev. Prvo leto naj bi vsi študirali srednjeveško zgodovino in logiko, drugo pa novejšo zgodovino in etiko.

Končno je blaženi izrazil željo, da bi kleriki imeli svojega voditelja ne samo v oratoriju, temveč v vseh zavodih. To je bilo zelo potrebno. To nalogo naj bi v posameznih hišah prevzel katehet. Vsi ravnatelji pa naj to odločitev sporočijo svojim klerikom.

Dopoldan 25. septembra so uporabili za obred redovnih zaobljub, kar so opravili z največjo slovesnostjo. Zvečer so na konferenci, ki ji je načeloval blaženi, sprejeli novince. Nekatera njegova merila zaslužijo našo pozornost. Če naj predstojnik sprejme v noviciat kakega aspiranta, je za to potrebno, da predstojnik dobro pozna fanta in da je fant pokazal veliko zaupanje do predstojnika. Biti mora moralno neoporečen. Nekaj neodločenih, ki so svojo odločitev povezovali z željami staršev, je blaženi odklonil, čeprav so kazali znake poklica in bi verjetno tudi uspeli. Od nekaterih, ki so se zdeli prelahkomiselni in neprimerni za družbo, zlasti če so bili revni, je zahteval, da so plačali pristojbine, ki jih zahtevajo za sprejem v noviciat drugi redovi. Nato je dodal: »Naj dajo, kar zmorejo. Če kdo ne zmore nič, kakor se to navadno dogaja, naj ne da nič in se naj od njega nič ne zahteva. Toda iz zavzetosti, kako skušajo od staršev dobiti potreben denar, se da sklepati, kakšni so njihovi nameni.«

Prišel je zadnji dan. Na dopoldanskem zboru je don Rua po don Boskovem ukazu prebral pismo odvetnika Michela, ki je vabil salezijance v Nizzo Marittimo, kjer bi delali kakor v Turinu. Po odhodu misijonarjev bi šel sam tja, da bi uredili kako stvar. Nato je govoril o prazničnih oratorijih. Rekel je, da je nadvse pomembno, da se ob vsakem našem zavodu odpre praznični oratorij. Do tedaj sta ga imela samo oratorij v Turinu in Sampierdareni. »Nimamo osebja,« je ugovarjal nekdo. »Prav tako ni prostora,« je menil nekdo drug. Don Bosko pa je pribil: »Samo na tak način je mogoče zares storiti dobro kakemu kraju. Če ne moremo vabiti otrok za razvedrilo, pa zahtevajmo vsaj od zunanjih fantov, ki obiskujejo naše šole, da bodo prihajali ob nedeljah in zapovedanih praznikih k maši. Prav tako poskrbimo, da bodo prejeli vsaj enkrat na mesec zakramenta spovedi in obhajila.«

Grof Gazelli di Rossana je ponudil za praznični oratorij neko svojo kape-
lo, posvečeno sv. Frančišku Saleškemu. Blaženi mu je odgovoril, da naj poizve
pri nadškofu, ali bodo salezijanci lahko nadaljevali oratorij, potem ko bi morali
zapustiti Valsalice. Vendar niso nič ukrenili. Zasedanje so končali z željo, da bi
se člani vrhovnega sveta lahko čim prej znebili obveznosti vodstva oratorija in
da bi ravnatelj posameznih domov prepustili manj pomembne naloge svojim
podrejenim in zase pridržali samo najvišje vodstvo in skrb za duhovno rast svo-
jih sobratov. »Delo kar naprej narašča, in če ne bomo pozorni, bomo omagali
pod težo tolikernih skrbi.« Vsi so privolili v njegove predloge.

Popoldne je blaženi razgrnil obširen načrt svojih zamisli. Predstavljajmo si,
da smo tam in ga poslušamo. Govoril je približno takole:

1. Natisniti je treba liste, ki jim v redovnih ustavah pravijo listi pokorščine.
Sobratje naj jih predložijo ravnatelju hiše, za katero so ga določili predstojniki.
Pred izročitvijo lista pokorščine ravnatelju naj član ne govori z drugimi o tej
zadevi. Kakor hitro stopi v hišo, naj se takoj postavi pod vodstvo ravnatelja in
naj mu bo v vsem podrejen.

2. Po končanih jesenskih konferencah bodo natisnjena imena in službe, za
katere bodo člani določeni v posameznih domovih. Za to leto tega morda še ne
bo mogoče narediti, vendar naj velja za prihodnje leto in naprej. Natisne naj se
tudi pismo, ki ga bo prejel vsak, ki je določen za kako službo.

3. V vseh zavodih naj se zbira star papir. Listi, ki so popisani samo na eni
strani, naj se uporabijo za poskusne odtise v naših tiskarnah. Popolnoma ne-
popisani listi naj se zvežejo v zvezke in uporabijo za pisanje spominov in za
potrdila. Debel papir naj se uporablja za pošiljanje paketov. Na obeh straneh
popisani listi naj se zberejo in prodajo papirnicam. Tako bomo veliko prihranili.
Lahko tudi tisoče lir.

4. V vseh zavodih naj spoštujejo zlasti sobrate z večnimi zaobljubami, najsi
so to kleriki ali pomočniki. Bodimo z njimi zelo domači. Njim naj se, pa četudi
so manj spretni kot osebe, ki ne pripadajo nam, zaupajo najobčutljivejše naloge
družbe. Naj se jim tudi pove, da se njim zaupajo take naloge namesto drugim
zato, ker so sobratje z večnimi zaobljubami, se pravi najbolj ljubljene in zaupa-
nja vredni sobratje.

5. Vsaka hiša naj sama z največjo skrbjo pripravlja osebje, ki ga potrebuje.
Nekaj let gotovo še ne bomo mogli razpolagati z osebjem, ki bi bilo popolnoma
usposobljeno za naloge, ki nas čakajo. Zato si morajo ravnatelji sami prizadeva-
ti, da si ga pripravijo, pozorni na to, v čem se osebje zmoti, naj ga opozarjajo in
spodbujajo, čeprav bi za to delo morali porabiti veliko časa. Tako bomo dobili
osebje, ki si ga želimo in potrebujemo.

6. Isto velja za pomočnike in druge, ki jih pošiljamo iz Turina. Vsi naj bodo
prepričani, da iz oratorija pošiljamo le najboljše, s čimer razpolagamo. Dosti-

krat pa nimamo ljudi, ki bi mogli služiti določenemu namenu. Zato si moramo sami izuriti ljudi, ki bodo opravljali take naloge. To naj bi bila posebna naloga prefektov: naj od časa do časa zberejo te ljudi in jim dajo potrebne nasvete. Pri tem naj ne pozabijo na svete zakramente. Tako jih bomo počasi usposobili, da bodo mogli opravljati zaupane jim naloge.

7. Poskrbimo, da ne bomo odpošiljali ljudi zaradi kakih malenkosti. Če zares ne služijo temu, za kar so bili poklicani, jih pošljimo v Turin s spremnim pismom. Če so bile napake zares zelo velike, jih pa pošljimo naravnost nazaj domov. Če jih pošljemo v Turin, pomnožimo težave oratoriju, namesto da bi jih hiša sama prenašala. Toda tudi v teh primerih naj se sporoči v oratorij vzrok, zakaj so bili odpuščeni, tako da bo predstojnik, če bi se isti človek spet predstavil, vedel za vso zadevo.

8. Pomagajmo si med seboj, kolikor moremo. Naj bo med predstojniki hiše čim večje soglasje. Gorje, če bi podrejeni lahko rekli: »Predstojniki se ne razumejo med seboj. Eden hoče to, drugi drugo. Eden se trudi za eno, pa ga drugi pri tem ovira.« Vedno se pred drugimi branimo med seboj. Jasno povejmo, da hočemo vsi isto stvar, tudi če se je kak podrejeni zavedel nesoglasja. Podpirajmo se tudi tako, da drug drugega hvalimo, in pokažimo, da se med seboj globoko spoštujemo. Vsak zavod naj odločno podpira drugega. Ko govorimo o drugih naših hišah, jih hvalimo čez vse druge ter jih imejmo za najbolj urejene in usposobljene. Vsak posamezen zavod naj na vso moč brani ugled matrne hiše tako pred zunanjimi osebami kakor pred tistimi, ki bivajo v njej, s pokoravanjem odločitvam, ki prihajajo od tam.

9. Največjega pomena za naše hiše je skrb, da bi dosegli, podpirali, vzdrževali in zagotavljali moralnost. Dokler bodo naše hiše pred očmi javnosti na tako dobrem glasu, bodo k nam vreli fantje, ki jih bomo kot odlični vzgojitelji usposabljali za življenje; tako bodo naši zavodi cveteli in rasli. V trenutku, ko bi zmanjkalo tega, bi bilo vsega konec. Vendar ne skrbimo za moralnost samo zato, da bi si pridobili zaupanje družin. Mi se trudimo za veliko vzvišenejše cilje. Toda tudi to zaupanje nam je nujno potrebno in se zato na vso moč trudimo zanj. Pravila, da dosežemo in ohranimo to moralnost zlasti med člani družbe, so naslednja:

10. Pripravimo po dve konferenci na mesec; na eni naj se berejo in razložijo pravila, na drugi pa obravnava kaka moralna tema. Teh konferenc nikdar ne opuščajmo. Če je ravnatelj kdaj ne bi mogel imeti, naj se nadomesti z duhovnim branjem. Vendar naj se to malo vedno stori.

11. Izpolnujemo zvesto pravila družbe. S tem bomo gotovo dosegli naš cilj.

12. Ključ moralnosti in reda v hiši, sredstvo, ki ga ima ravnatelj na voljo v vsakem primeru, je mesečno obvestilo. Ne opustimo ga nikdar z nobenim izgovorom in opravimo ga mirno in dostojanstveno. Vsak ravnatelj naj vpraša o naslednjih točkah: 'Je v tvoji službi kaj takega, kar bi moglo ovirati tvoj poklic?

Ti je znano, če je v hiši kak nered ali kaj takega, kar bi lahko bilo pohujšanje? Dostikrat sobratje odkrijejo stvari, na katere mi ne bi nikdar pomislili, ali oni mislijo, da jih mi že poznamo ali pa sploh niso pomembne. Prav danes zjutraj mi je neki sobrat, ki sem ga vprašal, povedal nekaj, kar mi je odprlo oči o neki zelo pomembni stvari, ki jo bomo odstranili in s tem preprečili nered in pohujšanja, ki se že dalj časa pojavljajo v hiši, a nismo mogli ugotoviti vzroka.

Ko pri obvestilih zvemo za kaj slabega ali za nered v hiši, ki jih povzroča kak sobrat, si stvar dobro zapomnimo. Ko pride na vrsto tisti sobrat, skušajmo s previdnimi vprašanji dognati resnico; če je treba, postavimo tudi neposredna vprašanja, kakor pač najbolje kaže. Na tak način preprečimo tudi težke nered, ne da bi se kdo tega zavedal, in opozorimo ljudi na določene napake, za katere mogoče niti sami ne vedo, da bi povzročile nered in pohujšanje.

Pri obvestilih pa je treba paziti, da se ne dotikamo stvari, ki se tičejo vesti. To je čisto drugo področje. Obvestilo se nanaša samo na zunanje dogajanje, kajti če se dotaknemo vesti, se stvar zaplete, ker se pomešata obvestilo in spoved.

13. S takimi obvestili in s podobnimi sredstvi bomo veliko prispevali k moralnosti. Preprečili pa bomo tudi malice, ki jih prirejajo skupaj kleriki in gojenci pa tudi kleriki in učitelji. To je treba na vsak način prepovedati in onemogočiti. Pri fantih to vzbuja željo po kraji in jih spravlja v skušnjave, jih navaja k temu, da pišejo domov za sladkarije in da se skrivajo po skrivnih krajih. Klerikom in učiteljem pa daje priložnost, da fante vabijo v sobe. Vse to pa je zelo nevarno.

14. Noben duhovnik ali profesor naj ne izkorišča fantov, da bi mu prinašali vodo, čistili čevlje in podobno. Vsak naj take stvari sam opravi, kajti opažam, da se v hiši nekateri nagibajo k udobnostim. Toda kakor hitro se zlorabijo ta navodila, lahko pride do obžalovanja vrednih posledic in se izgubi pravi duh naše družbe.

15. Prav tako bo zelo koristno za moralnost, če bodo spalnice vedno zaklenjene. Hodimo tja samo zvečer, ko gremo spat in če je res potrebno, pa še to samo na hitro v času zajtrka.

16. Zlasti pa koristi moralnosti, če se potrudimo, da odpravimo vsa posebna prijateljstva. Poslušajmo nasvet svetega Hieronima: *Aut nullos aut omnes pariter dilige* (imej enako rad vse ali nikogar).

17. Preprečimo, da bi se kakorkoli dotikali drugega in se ne vodimo pod pazduho. To je dostikrat zelo nevarno, četudi navadno ni nič posebnega. Toda v kleriku, fantu ali tistem, ki to vidi, lahko vzbudi slabe misli, predstave, domišljijo ali še kaj več.

18. Menim, da je prav, da v hiši nihče razen ravnatelja ni naročen na kak časopis. Ravnatelji pa naj se naročajo samo na dobre časopise. Pa tudi ti naj ne bodo naslovljeni na zavod, na ravnatelja ali ravnateljstvo, ker bi iz tega mogli razbrati, da smo naročniki. Časopis naj prihaja na katerokoli ime, na primer na

vratarja, kuharja ali podobno. Kolikor je mogoče, naj se nikdar ne govori o politiki in ne prebirajmo časopisov pred fanti.

19. Povedati moramo, da je bila pokorščina do sedaj bolj osebne kot verskega značaja. To veliko nerednost moramo odpraviti. Ne bodimo pokorni zaradi tistega, ki nam ukazuje, temveč iz višjih razlogov. Bog je tisti, ki nam ukazuje. Po kom potem ukazuje, je postranskega pomena.

Začnimo najprej sami izpolnjevati to pokorščino iz vere in potem jo skušajmo priporočati tudi drugim. Dokler ne bomo prišli do te točke, ne bomo dosti napredovali. Ne izpolnjujmo ukazov zato, ker nam ugajajo ali ker nam ugaja oseba, ki zapoveduje, ali zaradi načina, kako nam kdo ukazuje, temveč jih izpolnjujmo z veseljem zato, ker so nam bili dani. To načelo je treba zabičevati na konferencah, v pridigah, pri spovedi in na vse druge mogoče načine.

20. Cilj našega prizadevanja za to leto in v prihodnje je enotno vodstvo družbe in zato razbremenitev vrhovnega sveta vseh skrbi za oratorij. Dokler sem še jaz, bi sicer lahko šlo tako naprej, ker vas vse dobro poznam in vam popolnoma zaupam in vi, kakor vidim, imate popolno zaupanje vame. Toda sedaj moramo začeti postavljati stvari v tak red, kakor če mene ne bi bilo, in dati navodila za tiste, ki bodo prišli za nami. Zato skrbite, da bodo o vseh stvareh obveščeni člani vrhovnega sveta, in ne vnašajte niti najmanjše izboljšave v računovodstvo, ne da bi prej dobili pritrdilno besedo iz Turina.

Končajmo te konference in se skušajmo iz vsega srca zahvaliti Gospodu in Mariji Pomočnici za vse dobro, ki ga občudujemo v naši družbi. Ljudje si ne morejo razložiti, da druge redovne družbe propadajo, naša pa čudovito raste. Drugi zavodi nimajo gojencev, pri nas pa ni nikdar prostora za vse prosilce. En sobrat še ni sposoben, da bi naredil A, pa mora storiti že B, takoj se najde prostor, kamor naj ga postavimo, in se dobro znajde v njem.

Zdi se mi, da vidim nove, ki vstopajo v družbo, vsi polni moči in dobre volje, in kako potiskajo naprej druge in ti spet druge. Tisti, ki so na višji stopnji, najdejo vedno nove zamisli in nove obveznosti. Želijo si dobiti namestnika, ki bi stopil na njihovo mesto, da bi se sami lotili pomembnejšega dela.

Da, zahvalimo se Gospodu, ker vidimo, kako družba raste, in kar je še posebno pomembno, da raste v sobratih, ki so vedno bolj pripravljeni in si pridobivajo redovnega duha, so vedno bolj usposobljeni, pa najsi bodo kleriki ali pomočniki. To je dokaz, da nas vodi Božja roka.

Res je, da smo se neizmerno trudili. Sedaj vidimo, kako klijejo semena, ki smo jih posejali, in da so žrtve bogato poplačane. Zlasti Ustanova Marije Pomočnice mi budi posebno upanje. Ti odrasli fantje, ki imajo veliko zdrave pameti, bodo, kakor hitro bodo postali duhovniki, prinašali obilo sadov. Reči moramo, da jih prinašajo, še preden so postali duhovniki, ker opravljajo zelo občutljive službe v družbi, asistirajo, nadzorujejo, poučujejo v osnovni šoli. Dobili smo že

veliko prošenj vojakov. Sprejeli smo celo enega brigadirja. Vsak dan prejemam pisma škofov, ki ponujajo svoje ustanove v našo upravo, in župnikov, ki nam priporočajo za sprejem fante iz njihove župnije.

Zato se vedno zahvaljujmo Gospodu in skušajmo mi, ki smo postavljeni na čelo naših domov, doseči da družba ne bo zaradi nas trpela škode.

15.

POGLAVJE

HČERE MARIJE POMOČNICE

SKROMNA HIŠA V MORNESEJU, GOJIŠČE Ustanove hčera Marije Pomočnice, ki je začela živeti, je zbirala v svojem zavetju veliko število izbranih duš, katerih življenje je potekalo v uboštvu, pobožnosti in delu. Mati Mazzarello je s svojim zgledom uspešno navduševala postulantke, novinke in sestre z zaobljubami k izpolnjevanju redovniških kreposti in je pri tem imela za zakon vsak najmanjši namig, ki ji je prihajal od blaženega ustanovitelja. Duhovno vodstvo je bilo v hiši v dobrih rokah. Dobro dokumentirana kronika, ki jo imamo pred seboj in ki pripada osrednjemu arhivu ustanove, takole opisuje duhovnega voditelja: »Don Costamagna ne opusti nobene priložnosti. Kot delaven in poln življenja čuti potrebo, da bi več storil. Prišel je iz moškega zavoda za vodstvo k redovnicam, ki so polne dobre volje, vendar neizkušene v mnogih stvareh, in se z vso najboljšo voljo lotil dela: pobožnih vaj, šole, higiene, lepega vedenja.«

Tu je vladalo uboštvo v najvišji meri in v vseh najbolj bolečih oblikah. Človeka spodbudi in prevzame, ko bere, na kakšne žrtve so bile sestre pripravljene, da bi izpolnjevale to čednost. Blaženi pa je menil, da je treba tako navdušenje krotiti. Zato je pisal materi, ali ne bi bilo zaradi zdravja sester primerno bolj skrbeti za hrano, začevši pri suhem zajtrku, ki bi končno popolnoma onespobil mlade želodce. Mati, vedno pripravljena, da bi izpolnila želje blaženega, obenem pa vsa v strahu, da bi odprla vrata uničujočim zlorabam, zaradi katerih bi ugasnilo duhovno prizadevanje, se je zatekla k majhni zvijači. Blaženemu je pisala pismo, v katerem mu je zagotavljala svojo popolno pokorščino, obenem pa izražala svoj strah. Potem je stopila k vsaki sestri in ji postavila tole vprašanje: »Si zadovoljna z zajtrkom? Ti povzroča nevšečnosti? Se ti ne zdi, da bi morale dobiti česa več, na primer malo mleka?« Od prve do zadnje so sestre v tistem družinskem duhu izjavile, da želijo še naprej 'status quo' (položaj ka-

kor je) glede zajtrka, in so to izjavo potrdile s podpisom na listu, ki jim ga je mati ponudila. Pismo in list s podpisi so poslale blaženemu. On je odgovoril, da mu dobra volja sester izredno ugaja, vendar želi, da bi dobile za zajtrk kavo in mleko. »Če don Bosko tako hoče,« je vzkliknila v svoji preprostosti mati, »smo pripravljene jesti tudi piščanca.«

V pobožnih vajah niso ničesar spreminjale brez privolitve blaženega. Zadoštovala je samo besedica, pa so sprejele ali opustile kako pobožno vajo. Sestre so se zavzemale za opravljanje pobožnosti sedmerih žalosti in radosti Device Marije ob določenih urah dneva, don Bosko pa je želel, da bi te pobožne vaje sovpadale z dnevnimi urami Božjega opravila, da bi se tako hčere Marije Pomočnice pridružile molitvi Cerkve.

Spoštovanje, ki so ga čutile do blaženega ustanovitelja, jih je navajalo, da so njegove sinove imele za svoje brate. Leta 1875 so sprejele sestro don Tamietti-ja. Kronika dogodek takole razlaga: »Lepo je, ko prihajajo v Mornese sorodnice don Boskovih sinov. Ali ni to znamenje, da mati Božja Marija ima obe ustanovi za eno samo in da nebo ljubi obe veji?«

Tega leta so dokončno določili kraj obleke. Dobra mati je dala sestram pri-ložnost, da so preizkusile različne možnosti. Na začetku so nosile na glavi veliko črno avbo. Njihov glavni ravnatelj don Cagliero se je smehljaj, ko jih je videl tako napravljene, in je rekel: »Bomo videli, ali se bo to prijelo.« Zatem je pokrivalo postalo belo, vendar pokrito s črnim pajčolanom. »To je že malo bolje,« je vzkliknil don Cagliero. Nato so poskusile obleko rjave barve. Treba je bilo počakati, da bi videli, kaj bo s to obleko naredilo sonce in fizično delo. Postala je cunjja brez vsake barve, tako da je don Cagliero sprostil svojo šaljivost in rekel don Bosku: »Oh, don Bosko, če bi te sestre bile na znotraj tako grde, kakor so grde na zunaj, potem gorje nam! Večina redovnic v Turinu je oblečenih v črno.« »Lahko bi poskusili tudi to,« je dejal don Bosko. Tako je pri naslednji preobleki dvanajst postulantk pristopilo v beli obleki, vrnile pa so se v črni. Pri tej spremembi je vse v kapeli zašumelo od presenečenja in odobravanja.

Mati si ne bi nikdar upala uvesti kake novosti, ne da bi se posvetovala z ustanoviteljem. Zato mu je o vsem poročala. Odgovor se je glasil: »Upam, da bom prišel za duhovne vaje k vam. Tedaj bomo odločili. Za zdaj bo prišel don Rua, ker skoraj ne pozna nobene sestre, pa je vrhovni prefekt. Tako bo presodil tudi on.«

Don Rua je prišel in sestre so ga nadvse spoštljivo sprejele. Kot vrhovni prefekt se je zanimal za gmotno stran ustanove in je zato natančno, list za listom, pregledal celotno gospodarsko stanje. Ko je s svojim risjim očesom vse pregledal, jim je dal ustrezne napotke. Ko so ga prosile, da bi jim bil na voljo v duhovniških uslugah, je rade volje tudi spovedoval in pridigal.

Med njegovim bivanjem je prišel iz Sampierdarene v Mornese don Albera. Spremljal ga je don Guanella, ki je iz Sondria poslal lepo skupino postulantk.

Bil je mesec junij in »oba pobožna duhovnika«, kakor ju imenuje naša kronika, sta se menjavala pri pridiganju o presvetem Srcu Jezusovem, pri podeljevanju blagoslova in v nagovorih po večernih molitvah.

Dne 21. avgusta so se končno začele duhovne vaje. Pridigala sta don Cagliero in neki karmeličanski pater. Te duhovne vaje pomenijo v zgodovini te ustanove velik napredek v popolni regularnosti redovniškega življenja, kakor bomo pokazali.

Blaženi je bil navzoč zadnje dni. Spovedoval je, pridigal in nato sporočil pomembno novico. »Z roko napisana pravila tega še ne zahtevajo, vendar je namen Cerkve, da naj sestre po enem, dveh ali treh letih preizkušnje naredijo Bogu večne zaobljube. In ker je letos poteklo triletje prvih z zaobljubami, bomo na koncu duhovnih vaj poleg preobleke in triletnih zaobljub navzoči tudi pri večnih zaobljubah tistih, ki bodo to želele in jih bodo predstojnice imele za to pripravljene. Druge pa bodo lahko obnovile triletne zaobljube, čeprav nekatere ...« Prekinitev je bila zelo zgovorna. Dobro je vedel, kaj se dogaja v hiši: kakor povsod tudi tukaj ni manjkalo kake svojeglave.

Sestre s triletnimi zaobljubami so ga šle prosit, da bi lahko naredile večne zaobljube. Toda on je, potem ko je povedal svoje mnenje, dodal brez izjeme: »Treba se je pogovoriti z vašo materjo predstojnico.« Don Bosko se pri svojem vrhovnem vodstvu ni vmešaval v notranjo upravo ustanove in ni hotel nadomeščati rednih predstojnic.

Dne 28. avgusta so slovesno preoblekli petnajst postulantk. Obred je vodil don Bosko, navzoč pa je bil oče karmeličan, don Cagliero in don Costamagna. Tudi tokrat je bila obleka črna.

Ena izmed preoblečenih, Magdalena Martini, ki jo je blaženi poznal že od prej, je prejela od dobrega očeta dragoceno spodbudo v naslednjem pismu, ki ga je Magdalena hranila vse življenje kot dragoceno relikvijo:

Predraga hčerka v Jezusu Kristusu!

Vaš prihod v Mornese je dal svetu tako klofuto, da je poslal sovražnika naših duš, da bi nas vznemirjal. Toda vi poslušajte Božji glas, ki vas kliče, da se zveličate po lahki in ravni poti, in zavračajte kakršen koli drug nasvet. Še več. Veselite se teh nevšečnosti in motenj, kajti križ je tista pot, ki vodi k Bogu. Če pa bi bili takoj srečni in zadovoljni, bi se bilo treba bati prevare hudobnega sovražnika. Zato si dobro zapomnite:

- 1. Do slave se pride samo z velikimi napor.*
 - 2. Nismo sami, z nami je Jezus. Sveti Pavel pravi, da smo z Božjo pomočjo vsemogočni.*
 - 3. Kdor zapusti dom, starše in prijatelje in gre za Božjim Učiteljem, ima zagotovljen zaklad v nebesih, ki mu ga nihče ne more vzeti.*
 - 4. Veliko plačilo, ki nas čaka v nebesih, nas mora spodbuditi, da bomo prenesli kakršno koli žrtev tukaj na zemlji.*
- Opogumite se, Jezus je z vami. Ko vas bodo bodli trni, jih pridružite tistim v Jezusovi kroni.*

Spominjam se vas pri sveti maši. Vi pa molite zame, ki sem vedno v Jezusu Kristusu vaš najponižnejši služabnik. Duh. Janez Bosko

Preobleki so sledile triletno zaobljube štirinajstih sester in večne zaobljube osmih. Naše Memorie cronologiche (kronološki spomini) pravijo: »Mati Mazzarello je srečna. Ona se je že pred mnogimi leti popolnoma izročila Bogu z večnimi zaobljubami. Če jih pa izraziš tako javno pred skupnostjo, se zdi, da se vozol bolj zategne, vez postane svetejša, popolnejša in izročitev sebe Bogu večja.«

Po končanih obredih je blaženi sklenil svečanost in duhovne vaje s svojim nagovorom. Govoril je o velikem daru miru. Rekel je, da če kdo hoče biti v miru z Bogom in z bližnjim, mora najprej biti v miru s samim seboj. Da bomo to dosegli, ne smemo čakati na določen dan ali določen trenutek, ko smo bolj vznemirjeni ali čutimo večjo potrebo, da bi prosili za svet, opozorili, odkrili kako skrb, temveč naj predstojnice svojim podrejenim, te pa predstojnicam in sestram med seboj povejo takoj, ko se ponudi priložnost, mirno, vedro in spoštljivo, kar je treba povedati.

Duhovnih vaj so se udeležile tudi sestre iz Borga San Martino. Ena izmed njih je povedala lepo zgodnico o don Bosku. Ko je bil blaženi tam za praznik sv. Alojzija, je daroval sveto mašo pri sestrah, in preden je odšel, jih je pozdravil. Tista uboga hčerka je čutila veliko potrebo, da bi govorila z njim, pa ni imela nikoli priložnosti. Ko je stala pred njim, ji je don Bosko iz pogleda bral notranjo stisko, in ne da bi kaj rekel, jo je očetovsko pogledal in jo ozdravil. »Don Bosko je s samim pogledom razpršil vse oblake,« je dejala sestra, »in v srce se je naselil mir.«

Preden je blaženi zapustil Mornese, je zbral vso skupnost in dejal, da se mu dozdeva, da je prišel čas, ko se je treba strogo držati klavzure. »Do sedaj smo zares lahko jemali vse, kar se tiče klavzure, ker ste bile bolj družina kakor oblikovana skupnost in je bilo treba misliti na zidarje itn. Toda sedaj je prišel čas, da se tudi v tem držimo pravil. Ob vsej tej mladosti, ki jo imate v hiši, in s tisto, ki bo še prišla, morajo biti zunanja vrata vedno zaprta in ena sestra mora biti določena, da nosi ključke, odpira in zapira vrata in sprejema osebe, ki pridejo na pogovor.

V samostane s klavzuro naj ne vstopi nihče razen iz velike potrebe in z dovoljenjem. Ko gre spovednik h kaki bolnici, naj stopa pred njim sestra z zvoncem in pozvanja, in tudi ko se bolnica spoveduje, naj od časa do časa pozvoni, da opozori, da je navzoča. Med vami tega ni treba delati, ker niste sestre s samostansko klavzuro in morate biti v nenehnem stiku z mladino in dostikrat tudi z zunanjiimi. Prav pa je, da, kot pravijo pravila, v sobe sester ne vstopa nihče brez velike potrebe in vedno v spremstvu kake sestre.

Nobena naj sama iz nobenega razloga ne odhaja iz hiše in nobena naj ne ostaja zunaj zvečer, ko se znoči. Ko odzvoni avemarija, naj se zvečer nikogar več ne sprejema v hišo.

Tiste, ki ste v Borgu San Martino, veste, da je za to, da se kaj pošlje iz kuhinje v obednico predstojnikov in dečkov ali tudi iz garderobe raznašalcem perila, na voljo kolo, tako da more sestra ustreči vsemu potrebnemu, pa ne vidi nikogar in tudi nje nihče ne vidi.

Tukaj v Morneseju za postrežbo duhovnikom kolesa še ni, vendar ga bo verjetno treba postaviti. Vsekakor pa morate biti pozorne in se držati tudi klavzure, kar pomeni ločitev, zaprtje.

Vaša pravila pravijo, da sestre ne bodo obiskovale hiš gospodov župnikov niti drugih duhovnikov niti jim ne bodo na voljo za službo. Ve še niste v tem položaju, toda če bi prišlo do tega, se držite pravil, kajti pravila so Božji glas.«

Na novo uvedene črne obleke ni zavračal. Ker pa ekonomski razlogi niso dovoljevali, da bi takoj vse sestre dobile novo obleko, je rekel: »Da, sešijte črne obleke in jih počasi, kakor bodo pač dopuščale finance, dajte vsem sestram. Sestre, ki imajo stik z zunanjimi, lahko še nosijo rjave obleke, dokler bodo zdržale. Vsekakor je treba skrbeti za enakost v obleki, vendar moramo pri tem računati z gospodom uboštvom. Počasi boste vse enake barve. Tako je prav.«

Blaženi je z don Caglirom in don Costamagno odpotoval v Ovado. Tam se je zbralo devet škofov za obletnico sv. Pavla od Križa. Obiskal je škofe in škofje so obiskali njega. Priložnost, da bi govoril s toliko škofi o potrebah svojih ustanov, je bila edini razlog, zakaj se je udeležil teh slovesnosti. V enem izmed pisem, ki jih je v času svoje odsotnosti imel navado pisati don Rui z ukazi, naročili, informacijami in navodili, je med drugim pisal: »Da bom lahko govoril s škofi, s katerimi imam tekoče zadeve, grem v Ovado.« Pismo nima datuma, vendar je bilo gotovo napisano v Morneseju v tem času. Vzel je s seboj tudi ravnatelja iz Morneseja, da bi mu pomagal pregledati pravila sester in bi jih nato predložil v potrditev škofu v Acquiju. Od 29. do 31. avgusta sta bila gosta pri don Titu Borgatti.

Ko je dobri oče opravil svoje dolžnosti v cerkvi, se je umaknil v hišo, kjer mu je don Costamagna člen za členom bral pravila, on pa jih je popravljaj, dopolnjeval, dodajal, dal spet znova brati in ponovno popravljaj, dokler ni čutil, da izražajo to, kar je hotel povedati. Tako je pravila skoraj popolnoma na novo oblikoval.

Po vsem tem naporu so pravila zaslužila, da jih je škof potrdil januarja 1876. Ko jih je don Costamagna razlagal sestram, jim je povedal besede blaženega: »Lahko vam zagotovim, da bo vaša ustanova imela veliko prihodnost, če boste ostale preproste, uboge in spokorne.«

Nepričakovan odhod don Cagliera v Ameriko je zelo prizadel sestre, zlasti ker je novica o tem prišla v Mornese, ko je njihov vrhovni ravnatelj že odplul iz Genove, kajti stiska s časom je bila tako velika, da se ni mogel od njih posloviti. Kronika pravi: »Med vsemi najbolj čuti njegov odhod mati, kajti ona je bolj

kot vse druge čutila njegovo moralno podporo, sedaj pa sloni celotno breme na njej. Toda blaženi je poskrbel tudi za to; 10. novembra jih je obiskal don Rua, ki je sprejel vse sestre in se z vsem seznanil. Takoj so začutile, da nadomešča vrhovnega ravnatelja, ki je bil tako daleč od njih.

Don Rua je prispel ob pravem trenutku. Ustanovitelj jim je poslal v Mornese gospo, ki bi jo v naših listinah imenovali »velečastita gospodična 63 let«. Dobri oče ji ni preprečil, da bi poskusila, nekaj tudi zato, da bi ustregel njenemu bratu profesorju na kraljevi univerzi in prijatelju. Toda pri tej starosti se ni mogla več ukloniti. Še hujše je bilo to, da je bila zelo ozkih pogledov. Predstojnice so čez mero potrpele. Končno je mati vsa zaskrbljena šla k don Bosku na posvet. Vrnila se je z njegovimi besedami: »Tiste, ki jih pošiljam v Mornese, pošiljam zato, da bi ubogale in ne da bi ukazovale.« Toda ona se ni hotela pokoravati, zato jo je don Rua pripeljal nazaj v Turin.

Preden se bomo oddaljili od dragega gnezda v Morneseju, bomo navedli odlomek iz pisma, ki ga je napisal don Costamagna in smo ga našli med drugimi papirji. Salezijanski škof pravi takole: »Ko sem bil v Morneseju in sem vodil tisto hišo, kjer se je začelo delo hčera Marije Pomočnice, je prišel don Bosko obiskat sestre. Ko je videl, da so se vse zbrale okoli njega, da bi mu poljubile roko, je začel zmajevati z glavo v znamenje, da tega ne odobrava. Potem se je obrnil k meni, ki sem bil tudi zraven, in rekel na glas, da so lahko vsi slišali: 'Sedaj poljubljate roko don Bosku. Pozneje boste hotele storiti isto z vsemi drugimi, kar bi lahko imelo neprijetne posledice.'«

Videli bomo, kako so se ozka obzorja Morneseja iz leta v leto širila v neizmerne daljave. Toda na kateremkoli obrežju in pod katerimkoli nebom se bodo znašle hčere Marije Pomočnice, povsod jih bo spremljal duh, ki je po zaslugi blaženega don Boska in zaradi junaških kreposti matere Mazzarello zaživel tam, kjer je bila zibelka te ustanove.

Za hčere Marije Pomočnice je blaženi pripravljaval prostor ob oratoriju. Od januarja do julija se je zavzemal zanj. Treba je bilo izriniti satana. Krik skrbi je okrožnica, ki jo je poslal sotrudnikom:

»Nasproti Oratorija sv. Frančiška Saleškega moramo že 25 let prenašati navzočnost nemoralne hiše s toliko motnjami in nevarnostmi tako za zunanje kakor za notranje gojence, kot si lahko vsak sam predstavlja. To je tudi oviralo, da nismo mogli začeti del pred cerkvijo Marije Pomočnice.

Božja previdnost je končno uredila tako, da je lastnik hiše zaradi neuspelega poslovanja prisiljen hišo prodati.

Da bi preprečili, da bi kdo drug kupil stavbo v isti izprijeni namen, smo uporabili tretjo osebo in se dogovorili, da bo podpisani plačal 55 tisoč frankov.

Hišo je treba zaradi slabega stanja in še slabšega položaja podreti do tal. Zemljišče pa bi bilo zelo primerno za ureditev Trga Marije Pomočnice.

Material bi lahko uporabili za gradnjo poslopij, ki bi jih kmalu začeli graditi v bližini.

*Za zdaj bi morali zbrati zgoraj omenjeno vsoto. V tem položaju se obračamo na tiste, ki bi lahko s svojim premoženjem preprečili onečaščenje Božjega imena in pospeševali rešenje duš. Duhovnik Janez Bosko
Turin, 20. januarja 1875*

Pod istim datumom hranimo šop pisem, s katerimi je spremljal svojo vojno napoved, ki jo je pošiljal vplivnim in premožnim osebam. Plemeniti gospe Angelini Dupraz iz Turina je pisal:

Velezaslužna gospa!

V izredno težkih položajih sem se vedno obrnil na vas in nikdar nisem ostal praznih rok. Sedaj gre za zelo drzno zadevo, ko naj bi do temeljev porušili satanovo hišo, kakor morete razbrati iz priloženega pisma. Za zdaj še nimam niti solda. Upam, da bo vaš dar prvi prispevek. Če morete priskočiti na pomoč, boste gotovo prejeli plačilo od Gospoda, ko se mu boste predstavili, in vam bo rekel: 'Rešila si duše drugih, s tem si rešila svojo dušo.'

Kakorkoli boste že pomagali, ne bom nehal za vas moliti in priporočati vas in vašega odličnega soproga gospoda komendatorja, da vaju Bog ohrani dolga leta in vaju naredi srečna na tem in onem svetu. Priporočam se vam v molitev in se izrekam v globoki hvaležnosti za najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Iz hiše, 20. 1875
Šele 21. julija je lahko zapel zahvalno pesem. Radostni dogodek je tako sporočil grofici Callori z izrazi, ki so podobni zmagoslavnim klicem:

Draga moja mama!

Don Milanesio mi je sporočil vaše novice, ki sem jih z veseljem vzel na znanje, ker napovedujejo izboljšanje zdravja. Za to že dolgo prosimo pri oltarju Marije Pomočnice in bomo nadaljevali, dokler mi ne boste sporočili: vrnilo se je moje nekdanje zdravje. Fiat, fiat (naj se zgodi).

Danes smo dokončno podpisali pogodbo za slavno hišo. Satan se je na vso moč upiral. Pripovedoval vam bom o vseh strašnih in čudnih zasukih te zadeve. Tukaj naj vam samo povem, da smo s potrpežljivostjo, vztrajnostjo in žrtvami dosegli svoj cilj in satanu zlomili en rog.

*Moja draga mama! Bog naj vas blagoslavlja in vam da gledati sadove vaše krščanske ljubezni, in medtem ko vam izrekam svojo najglobljo hvaležnost, iz vsega srca prosim Marijo, da bi vam pripravila obilno plačilo sedaj na zemlji in zlasti v srečni večnosti. Amen. Najponižnejši sinček in najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko
Turin, sveta Marija Magdalena, 21. julija 1875*

Toda zaprtje hiše nesramnega slovesa je bil samo prvi korak. Sedaj je bilo treba odpreti drugo hišo, hišo blagoslova. Zato se je obrnil na škofijsko oblast za potrebna pooblastila.

Velečastita ekscelenca!

Duhovnik Janez Bosko sporoča vaši prevzvišeni ekscelenci, da uboga dekleta iz mestne četrti Valdocco nimajo možnosti, da bi hodila v šolo niti da bi hodila v cerkev, in so zato izpostavljena velikim moralnim nevarnostim. Da bi zadostili, kolikor

je mogoče, tej nujni potrebi, je poskrbljeno za prostor, ki bi bil primeren za ženski oratorij in bi se dekleta ob prazničnih dneh lahko zbirala za cerkvene obrede, med tednom pa hodila v šolo, zlasti še h krščanskemu nauku.

Za to namenjeni prostor je približno sto metrov oddaljen od cerkve, ki je posvečena Mariji Pomočnici, v pritličju, na ravnem zemljišču, z javnim vhodom in povezan s posloppjem, ki je namenjeno za bivanje nekaj redovnic, ki bi se rade volje zavzemale za omenjena dekleta.

Zato prosim vašo velespoštovano ekscelenco, da bi pooblastila koga, ki ga v vaši modrosti imate za usposobljenega, da bi si ogledal imenovani oratorij in bi ga, če bi bilo vse v skladu s cerkvenimi predpisi, blagoslovil in bi lahko začeli obhajati svete obrede. Z najglobljo hvaležnostjo vas pozdravlja ponižni prosilec duhovnik Janez Bosko.

Na odgovor je bilo treba čakati do 31. oktobra. Prepis dopisa, ki smo ga navedli zgoraj, je brez datuma. Toda teden dni po odgovoru, 7. novembra, je blaženi v poročilu vrhovnemu kapitlju dejal, da je »prošnjo vložil že pred dolgim časom«. Naj bo že kakorkoli, v pričakovanju je obnovil prošnjo in priložil tudi pravila iz Morneseja. Tukaj se moramo tudi mi zadovoljiti z dopisom brez datuma.

Duhovnik Janez Bosko se je v živi želji, da bi zadovoljil potrebam in stiskam, v katerih so uboga dekleta v mestni četrti Valdocco, namenil postaviti dobrodelno šolo in njeno vodstvo zaupati redovnicam, imenovanim hčere Marije Pomočnice, katerih materna hiša je v Morneseju v škofiji Acqui.

V ta namen prosi za privolitev vaše vzvišene ekscelence, vam pošilja en izvod njihovih pravil z ustreznimi listinami in s prošnjo, da bi pooblastili duhovnika Mihaela Rua za rednega spovednika, duhovnika Janeza Bodrata pa za primere, ko bi bil on odsoten ali ne bi mogel opravljati te naloge.

V pričakovanju, da bo prošnja uslišana, se izpovedujem za ponižnega prosilca. duh. Janez Bosko

V odgovoru je ordinarij priložil pisanje, v katerem predlaga blaženemu šest pogojev, ki naj jih podpiše, s pripombo: »Če jih imate za primerne, jih podpišite in pošljite na nadškofijo.«

Eden izmed pogojev je bil zelo neprijeten. Sestre, ki bi prebivale ob cerkvi Marije Pomočnice, ne bi smele imeti v hiši kapelice. K spovedi in svetim obredom naj bi hodile v cerkev. Toda kako naj bi sestre v javni cerkvi, ki je bila vedno polna ljudi in je že služila fantom, ustrezno opravljale svoje pobožne vaje? Zato je don Bosko odgovoril in prikazal to nerodno okoliščino. Ordinarij mu je odgovoril, da ne vidi nobene težave, da bi dovolil kapelico, če bodo le odprle praznični oratorij. Prav to pa je hotel Božji služabnik. Tako sta bila popolnoma istega mnenja.

Kakor hitro je don Bosko dosegel zaželeno dovoljenje, je takoj začel pripravljati sestram kupljeni prostor. Tam blizu so bile šole za zunanje in za Ma-

rijine sinove, kakor smo že omenili na drugem mestu. Vendar ni bilo težav za ločitev. »Strašen prostor,« je don Bosko priznal pred zbranim vrhovnim svetom, »vendar gre noter veliko ljudi.« Obenem pa se je tudi že potolažil: »Medtem pa bo Gospod poskrbel za boljše prostore.« Če in kako je Gospod zares poskrbel, bi danes mogli videti tudi slepi.

Če je blaženi potreboval sorazmerno veliko časa, da je postal lastnik tistega zemljišča in hiše, pa je zato don Rua potreboval dosti manj časa, da je postavil hišo v red. O tem bomo govorili, če bo taka Božja volja, v zvezi z ustanovami, ki so bile zamišljene leta 1875, udejanjene pa leta 1876.

16.

POGLAVJE

ODHOD MISIJONARJEV

NEKEGA DNE MESECA MARCA JE blaženi bil zamišljen in tih in je don Cagliero, ki mu je stal ob strani, dejal: »Rad bi poslal katerega naših starejših duhovnikov, da bi spremljal naše misijonarje in ostal tam kake tri mesece, dokler se ne bi uredili. Pustiti jih kar tako brez opore in svetovalca, ki bi mu zaupali, se mi zdi malo trdo. Ta misel mi ne da miru.«

Don Cagliero je odgovoril: »Če don Bosko ne bo našel nikogar, ki bi mu lahko zaupal to nalogo, sem pripravljen iti jaz, če mislite, da sem sposoben.«

»Prav,« je dejal Božji služabnik.

Meseци so tekli, ne da bi blaženi še kdaj omenil to zadevo. Ko pa se je bližal dan odhoda, je nenadoma rekel don Cagliero:

Si še vedno istega mnjenja, kar se tiče potovanja v Ameriko? Si mogoče v šali rekel, da si pripravljen iti?»

»Dobro veste, da se z don Boskom nikdar ne šalim,« je odvrnil Cagliero.

»Prav, pripravi se. Čas je že.«

Don Cagliero se je takoj lotil dela in uredil vse potrebno, tako da je bil v nekaj dneh mrzličnega dela pripravljen.

Tedaj je postalo blaženemu jasno, da je treba don Cagliera povzdigniti v škofovsko dostojanstvo.

Don Cagliero je z najvišjimi ocenami dosegel doktorski naslov na kraljevi univerzi v Turinu, nato poučeval v oratoriju moralko, vodil več redovnih skupnosti v mestu, bil učitelj glasbe pri fantih in vodil zelo občutljive službe v oratoriju. Nihče ni mogel niti misliti, da bi mogel tudi za kratek čas opustiti te dejavnosti. Če bi šel na pot don Bonetti, ne bi bilo treba nikogar drugega, ki bi spremljal odpravo, toda med odhajajočimi je manjkal človek, ki bi don Bosku odvezel vse skrbi.

Po don Caglieru je bil za vodstvo zavoda v San Nicolásu de los Arroyos določen don Jožef Fagnano. Rodil se je 1844 v Rocchetti Tanaro. Bil je v najlepših letih, pogumen in širokosrčen človek, profesor v višjih razredih gimnazije, najprej prefekt v Lanzu in potem v Varazzeju. Preprosta don Boskova želja je zadostovala, da je pustil vse in premagal vse težave.

Don Valentin Cassinis iz Varenga na Monferratskem je bil učitelj v osnovni šoli. Z velikimi napori je prepričal mater, da je privolila v njegov odhod. Zelo so ga pogrešali rokodelci, ki jih je vodil. Ob sami misli, da naj zapusti oratorij, kjer je preživel trinajst let, se je razjokal. Kljub vsemu temu je blaženemu zaupal, da odhaja zadovoljen, ker je bil prepričan, da izpolnjuje Božjo voljo, ki se je kazala v želji njegovega predstojnika.

Drugi trije duhovniki so bili don Dominik Tomatis, profesor književnosti v gimnaziji, doma iz Trinitàja pri Mondoviju; don Janez Krstnik Baccino iz Giusvalle iz bližine Savone, ljudskošolski učitelj; in don Jakob Allavena, rojen v Ventimigli, prav tako ljudskošolski učitelj.

K skupini so spadali še štirje pomočniki, ki so jih poimenovali za katehiste v smislu, kot se izražajo misijonarji. To so bili Bartolomej Scavini, mizarški mojster, kuhar in čevljarški mojster Vincenc Gioia, učitelj petja in godbe Bartolomej Molinari in Štefan Belmonte, glasbenik in hišni upravitelj.

Med letnimi počitnicami je blaženi zbral te svoje drage sinove v zavodu v Varazzeju, kjer naj bi se pod vodstvom komendatorja Gazzola učili španskega jezika. Ker so morali med seboj vedno govoriti samo špansko, so se v kratkem naučili tekoče se izražati v tem jeziku.

Med njimi je bil še eden, don Cassinis, ki do septembra še ni bil posvečen v duhovnika. Če bi ga hoteli dati posvetiti v Turinu, bi bilo to nekoristno izgubljanje časa. Zato je Božji služabnik prosil mons. De Gaudenzija, škofa v Vigevanu, s katerim ga je vezalo staro prijateljstvo, da bi z don Cassinisom posvetil še štiri diakone: Herminija Boria, Jožefa Leveratta, Karla Farina in Antona Riccardija. Monsinjur je privolil pod enim pogojem: da bi don Bosko bil navzoč pri svetem obredu. Božji služabnik je obljubil.

Bodoči posvečenci so se zbrali v Vigevanu v vili semenišča v Cavi Manara in tam opravili duhovne vaje. Posvetitev naj bi se opravila v župniji Sannazzaro dei Burgundi na dan Rožnovenske matere Božje. Škof je za ta dan napovedal svoj pastoralni obisk. Med župljani je namreč vladalo nezadovoljstvo z župnikom, zato je škof želel, da bi bil navzoč don Bosko.

V ta namen se je na predvečer iz Vigevana v spremstvu treh kanonikov odpravil mons. De Gaudenzi. Istega večera so prišli ordinandi. Z vlakom ob osmih je iz Turina prispel tudi don Bosko in dobil na postaji svoje sinove in nekaj duhovnikov domačinov. Don Borio ve povedati, da je ljudstvo, ki ni poznalo don Boska, z začudenjem gledalo, kako so ga njegovi navdušeno in z ljubeznijo sprejeli.

V počasnem koraku so ga spremljali na ne kratki poti do župnišča, kjer ga je prvi na hišnem pragu pozdravil župnikov oče in mu velikodušno ponudil vse svoje usluge. Blaženi mu je smehljaje se dejal:

»Vse to je v redu. Toda tistega, kar zares potrebujem, mi ne daste.«

»Vsekakor, don Bosko, samo recite in boste postreženi.«

»Ne, ne. Kar jaz potrebujem, mi ne boste dali. Jaz potrebujem ... potrebujem ... denar.«

Dobri človek je kar okamnel in ni spregovoril besedice. Ko so škofa obvestili, da je prišel don Bosko, je zapustil cerkev, kjer je spovedoval. Ko sta se na župnijskem dvorišču srečala, sta se nadvse prisrčno objela. Nato mu je monsinjor v šali dejal: »Če si hočeš zaslužiti večerjo, pridi z menoj spovedovat.«

»Rade volje,« je dejal don Bosko. Popeljali so ga k spovednici, edini, ki je še ostala prazna pa tudi najbolj neprimerna. Dolgo časa je spovedoval, vse dokler niso prišli ponj in ga povedli k večerji.

Naslednje jutro so spovedovali tudi med svetimi obredi, razen v trenutku, ko so šli novoposvečenim položiti roke na glavo. Pozneje, medtem ko je škof v cerkvi birmal, je v župnišču blagoslavljal bolnike in šel tudi na domove. Popoldne po procesiji je imel nagovor številnemu občinstvu. Da bi ga škof in kanoniki mogli bolje slišati, so si dali postaviti sedeže pred obhajilno mizo, čisto pod prižnico. Pridiga je trajala eno uro in tri četrt. Pa kljub temu, zdi se neverjetno, a je le res, so nekateri iz kraja menili, da je bila pridiga prekratka. Vendar je na začetku imel težave, da je s svojim srebrnim glasom utišal množico, ki se je v velikem številu zbrala v svetišču.

Naslednjega jutra je v bližnjem kraju Mezzana Bigli obiskal pobožno družino gospoda Villa, upravnika v podjetju Confalonieri. Leta 1906 je salezijanec don Abbondio Anzini, ki je tam pridigal postne pridige, našel še živ spomin na Božjega služabnika.

Takoj po vrnitvi ordinandov v Turin so se začele sklepne priprave za odhod misijonarjev. Čeprav je bil čas tesno odmerjen, je blaženi hotel, da bi misijonarji dobili blagoslov svetega očeta v Rimu, kamor so v spremstvu komendatorja Gazzola odpotovali 29. oktobra.

V Rimu jih je 31. oktobra sprejel kardinal Antonelli, ki je bil nadvse ljubezniv in jih je prisrčno nagovoril. Na praznik vseh svetih so imeli srečo, da jih je papež sprejel v posebni avdienci. Najprej je sprejel komendatorja Gazzola in don Cagliera, ki mu je izrekel globoko hvaležnost vseh salezijancev za vse dobre, ki jih je izkazal mladi salezijanski družbi, in mu zagotovil vdanost, ki jo vsi člani družbe gojijo do njegove vzvišene osebe. Papež je poslušal z očetovskim zadovoljstvom in ustregel željam, ki jih je izrazil don Cagliero, ter se s hitrim korakom napotil v dvorano, kjer ga je pričakovala skupina salezijancev, ki jih želel videti.

Ko je vstopil v dvorano, je z neizrekljivo ljubeznivostjo dejal: »Tukaj je ta ubogi starček in kje so moji mali misijonarji? Vi ste torej don Boskovi sinovi in greste pridigat evangelij v daljne dežele. Dobro. In kam boste šli?«

»V republiko Argentino.«

»Tam vas čaka obširno področje, kjer boste lahko storili veliko dobrega. Upam, da vas bodo lepo sprejeli, ker je državna oblast dobra. Vi ste posode, polne dobre setve. To ste gotovo, ker so vas predstojniki izbrali za to poslanstvo. Med tiste prebivalce in povsod boste širili svoje kreposti in boste storili veliko dobrega. Želim, da bi se večalo vaše število, kajti potreba med tistimi divjimi ljudstvi je velika in žetev obilna.

Nato se je ustavil pred vsakim in ga ljubeznivo nagovoril. Ko se je približal pomočnikom, ki so bili civilno oblečeni, je vsakega vprašal o njegovi obrti, dal vsakemu poljubiti roko in na koncu vse blagoslovil. Ti dobri pomočniki so bili kakor naelektreni, pripravljani iti na konec sveta in dati življenje za vero.

Preden so odšli, je kardinal Antonelli izročil don Caglieru lastnoročno napisano priporočilo, v katerem je novi misijon izročal očetovskemu varstvu mons. Friderika Aneyrosa, nadškofa v Buenos Airesu. Posamezni duhovniki so prejeli posebne privilegije in pooblastila, da lahko spovedujejo in mašujejo kjerkoli, tudi na ladji. Dobrohotni kardinal Franchi, prefekt Kongregacije De propaganda, je s posebnim odlokom vse duhovnike odprave imenoval za apostolske misijonarje. Tudi njegova svetost je don Bosku poslala odlok, ki ga podajamo v prevodu. Te listine je blaženi prejel v drugi polovici novembra, vendar jih podajamo tukaj, ker so bile pripravljene v tem času.

PAPEŽ PIJ IX.

Dragi sin, pozdrav in apostolski blagoslov!

Zadnje dni oktobra smo z veseljem prejeli tvoje pismo in smo z očetovsko dobrohotnostjo objeli misijonarje, ki si nam jih priporočil in nam jih je predstavil ljubljeni sin Janez Krstnik Gazzolo. Njihova navzočnost in njihove besede so povečale v nas zaupanje, ki smo ga že imeli, da bo njihovo prizadevanje v daljnih deželah uspešno in zveličavno. Zato smo pohvalili njihovo gorečnost in jih v želji po Božjem varstvu blagoslovili. Prav tako nam je bilo v veliko tolažbo obvestilo o napredku Ustanove Marije Pomočnice, ki bo, tako upamo, z Božjo pomočjo obrodila lepe sadove. Zagotavljamo ti naša čustva očetovske naklonjenosti in v upanju na obilno Božjo pomoč podeljujemo tebi in vsej tvoji družbi apostolski blagoslov.

Dano v Rimu pri Svetem Petru, dne 17. novembra 1875, v tridesetem letu našega papeževanja.

Papež Pij IX. Dragemu sinu duhovniku Janezu Bosku – Turin.

Misijonarji so se vrnil 4. novembra pozno ponoči. Preden so odpotovali v Rim, je blaženi, medtem ko je mislil na papeža, mislil tudi na nadškofa. Prosil ga je, da bi misijonarjem pred odhodom podelil slovesni blagoslov. Nadškof mu je

na predvečer praznika vseh svetih pisal: »Kar se tiče vaših redovnikov, ki jih vaša uglednost pošilja v republiko Argentino, bo njegova velečastita ekscelenca pripravljena, da jih na najslovesnejši način blagoslovi, če se bodo na koncu pontifikalne maše po papeževem blagoslovu predstavili v stolnici. Tako ravnamo z gojenci Apostolske šole kanonika Ortalde, ko se kateri izmed njih odpravlja v misijone.« Blaženi je odgovoril, da misijonarji ne morejo iti v stolnico, ker so šli v Rim k svetemu očetu papežu. Ordinarij mu je ponovno dal vedeti: »Njegova velečastita ekscelenca mi naroča, naj vam sporočim, da če vaši fantje, ki odhajajo v republiko Argentino, želijo poleg papeževega blagoslova prejeti še blagoslov monsinjorja nadškofa, naj se 7. ali 8. tekočega meseca ob 9h dopoldne predstavijo v nadškofiji. Naslednje dni bo njegova velečastita ekscelenca odsotna iz Turina.« Blaženi je bil prisiljen odgovoriti: »Prosim te, da se zahvališ njegovi ekscelenci v mojem imenu in imenu naših misijonarjev za dobroto, ki nam jo izkazuje.

Žal mi je samo, da so nekateri še zdoma, ker morajo dobiti dokumente, in se bodo vrnili komaj v sredo.« Sedem jih je pa, ki so v oratoriju, naslednjega dne rade volje šlo z don Caglierom poljubit roko velečastitemu nadškofu in prejet pred svojim odhodom njegov blagoslov. Na koncu tega pisma je blaženi želel teologu, da bi mu Bog podelil »vse dobro«, in ga prosil, da bi molil »za ubogega don Boska«.

Želel je, da bi bil obred ob odhodu čim slovesnejši. Ker je to bilo nekaj novega v Turinu in ker je o tem pisal tisk, so pričakovali veliko udeležbo vernikov. »Želel bi,« tako je rekel na seji vrhovnega sveta 7. novembra, »povabiti kakega prelata. Toda to bi verjetno močno razburilo našega nadškofa. Zato bomo naprosili župnika, ki je tu uradna oseba, poleg tega pa ga vabimo kot našega prijatelja in zlasti prijatelja don Cagliera, ki odpotuje.«

V tem trenutku se lahko v mislih pozornega bralca pojavljajo razni dvomi. Najprej je beseda »verjetno bo preveč razburilo našega nadškofa« zelo težka tako glede nadškofa in še težja glede don Boska. Mogoče pa njegovih besed niso točno povzeli? Zapisal jih je don Barberis, ki je zaradi svoje mile narave in zaradi globokega spoštovanja do don Boska izraze raje prej omiljeval kakor pa poudarjal. Kateri globok psihološki razlog mu je zato narekoval tako težko besedo? Nato pismo, v katerem nadškofijski tajnik zatrjuje, da je njegova ekscelenca nadškof »rade volje pripravljen«, da bi misijonarje blagoslovil v stolnici, prav nič ne omenja predhodnega don Boskovega pisma o tej zadevi. To sporočilo je vneseno kot tuje telo v dopis o sestrah, ki smo ga že navedli. Gre torej za predhodno ustno sporočilo. In zakaj potem ni ustno odgovoril? Zatem: Ko je don Bosko hotel na kak slovesnejši obred povabiti nadškofa, tega ni storil s pismom, temveč je poslal na nadškofijo katerega izmed članov vrhovnega sveta, da ga je osebno povabil. Kako je potem mogoče, da don Bosko ob tako pomembnem dogodku ne bi osebno povabil nadškofa? In zakaj to?

Ko govorimo o tej zapleteni zadevi, ki je polna neznank in negotovosti, si tudi mi nismo bili na jasnem, ko smo dobili lastnoročno pisan dokument, ki je po našem prepričanju izrednega pomena:

Velečastita ekscelenca!

Včeraj je vaša ekscelenca menila, da mi pove vse, kar se vam je zdelo potrebno, ne da bi mi pustili niti besedico opravičila ali pojasnila o vsem, kar ste mi očitali. Žal mi je veliko bolj za vašo spoštovano ekscelenco kot zame. Imel sem na duši stvari, ki bi, če bi vam jih lahko povedal, močno zmanjšale ali celo popolnoma odstranile nevšečnosti, ki obstajajo v najinih odnosih.

Z vsem spoštovanjem do vašega nadškofovskega dostojanstva, ki ga vaša ekscelenca nosi, vam lahko povem, da če ste postali škof v Saluzzu in zatem nadškof v Turinu, če smo odstranili toliko ovir in težav, ki so delovale proti temu, se pravi proti vaši velečastiti ekscelenci, je to zasluga ubogega don Boska, ki se mu sedaj niti ne dovoli, da bi mogel govoriti, in ga pošiljate stran, kakor sami dobro veste.

Želel sem govoriti, da, zdelo se mi je celo potrebno, da bi govoril po svoji dolžnosti. Sedaj se čutim popolnoma sproščenega.

Oprostite mi zaradi neprijetnosti, ki sem vam jih povzročil, in bodite prepričani, da vas vedno zelo spoštujem in ostajam vaše velečastite ekscelence najvdanejši služabnik.
Duhovnik Janez Bosko *Turin, 28. oktobra 1875*

Treba si je dobro zapomniti datum 28. oktobra, vigilijo odhoda misijonarjev v Rim. Kar pomeni, da je blaženi prejšnji dan bil pri nadškofu. Ne bi bilo smiselno misliti, da v pogovoru ne bi omenila tudi ali zlasti veličastnega dogodka, ki se je pripravljaval in je že potekal z odhodom misijonarjev v Rim. Toda vse se je žalostno končalo. Ko don Bosko govori o jezi, misli na prizor z nadškofom, o katerem pa je molčal in katerega tudi njemu ne omenja. Toda ali ni molčal tudi v Predstavitvi, ki jo je 1881 moral predložiti Sveti kongregaciji za koncil? Tam posebej izjavlja, da bo molče prešel »nekaj dogodkov in rekov, ki se tičejo samo njega osebno«. Jasno je, da je nadškof, potem ko je prišel spet k sebi, imel slabo vest in je skušal storjeno popraviti. Zato se je spomnil, da dolguje odgovor glede sester. Dal je napisati odgovor za sestre, obenem pa tudi za misijonarje, četudi zelo redkobesedno.

Poleg tega pa je blaženi imel pomembne stvari, ki jih je moral sporočiti ordinariju. Katere? Preberite zadnji odstavek pisma z dne 31. decembra, ki smo ga objavili na strani 305: »samo v preteklem oktobru«. Zdi se, da tukaj tiči odgovor na to vprašanje.

Ali je mogel blaženi don Bosko pred tako pomembnim praznikom opustiti misel na svoje fante in ne izrabiti priložnosti, da bi jim poskrbel kako duhovno korist? Slovesnost je bila določena za četrtek 11. novembra. Zvečer 9. novembra je ob omembi odhoda misijonarjev napovedal tudi dan in za četrtek vajo za srečno smrt. Pri tem jim je dal eno izmed svojih spodbud, ki jih je znal pripraviti, ko je govoril o pomenu rešenja duše.

Končno je prišel 11. november, dan, posvečen velikemu ljudskemu svetniku sv. Martinu iz Toursa. Danes smo v oratoriju navajeni na prihode in odhode, ne da bi nas to posebno presenečalo. Toda leta 1875 smo bili na začetkih slavne zgodovine. Odprava misijonarjev v daljno Ameriko je bila v očeh tedanjega prebivalstva Valdocca pred petdesetimi leti nekaj neverjetnega.

Na odhajajoče so gledali kot na velikodušne atlete, ki so se odpravljali na boj s skrivnostjo. Ko so jih videli hoditi po hiši v njihovi nenavadni opremi, so se jim želeli vsi približati in izmenjati z njimi besedico. Zlasti don Cagliero, ki so ga fantje ljubili kot svojega očeta, je bil predmet nežnih izrazov ljubezni. Vaja za srečno smrt je vse združila v skupnem svetem obhajilu, ki gotovo ni moglo biti bolj goreče.

Ob desetih je slovesno zvonjenje zvonov vabilo misijonarje, gojence in goste k prikupnemu obredu, h krstu mladega valdežana po imenu Ciovanelli, starega osemnajst let, ki je pred kratkim vstopil v oratorij, se tistega dne odpovedal zmotam Petra Valda in stopil v zavetje katoliške Cerkve. Don Cagliero je sprejel njegovo odpoved in mu pogojno podelil sveti krst. Tako se je ob oltarju cerkve Marije Pomočnice začel misijon, ki naj bi se nadaljeval na drugi strani Atlantika.

Proti četrti uri popoldne je naval na cerkev napovedoval udeležbo, kakršne svetišče še ni videlo. Večernice so peli v preprostem gregorijanskem koralu in petje se je zlivalo z oglami v veličasten slivospev, ki se je dvigal pod oboke stropa. Toda predtem je bilo v oratoriju slišati še druge vrste glasbo. Ob štirih so začeli pritrkavati. Kar nenadoma se je po hiši razlegel silen hrušč, okna in vrata so se stresla, dvignil se je tako silen veter, da se je zdelo, da bo odneslo cel oratorij. Mogoče je bilo to naključno, toda podoben veter in hrušč se je dvignil tudi v trenutku, ko so blagoslovili vogelni kamen cerkve Marije Pomočnice. Pojavil se je tudi na dan posvetitve cerkve Marije Pomočnice in na dan, ko se je don Bosko po težki bolezni vrnil iz Varazzeja. Podoben vihar se je dvignil deset dni pred odhodom misijonarjev, ko je don Cagliero imel svoj poslovilni govor, ter deset let pozneje v trenutku, ko je don Bosko prejel odlok o privilegijih. Nekateri so omenjali še druge priložnosti, toda to se je zgodilo vedno, ko je šlo za kaj zelo pomembnega. Nismo mogli do konca razjasniti zadeve, vendar se nam dozdeva, da ni šlo samo za naravne vzroke.

Ko so začeli peti magnifikat, so začeli misijonarji po dva in dva vstopati v prezbiterij in zavzeli zanje pripravljene prostore. Duhovniki so bili oblečeni po špansko, z ladjastimi klobuki v roki, pomočnika pa v črnem in s cilindrom. Navzoči duhovniki iz oratorija in vsi ravnatelji salezijanskih domov so bili oblečeni v koretlje.

Navzočnost vseh ravnateljev v Turinu za to priložnost ni ostala brez pripomb zaradi izdatkov. Toda ob misli, da je to prva odprava misijonarjev ne samo iz Turina, temveč iz vsega Piemonta, je prevladalo prepričanje, da je treba

dati dogodku čim večji poudarek. Toliko bolj, ker bi ravnatelji gojencem pripovedovali vse nadrobnosti odprave, kar bi lahko vzbudilo nove poklice.

Po odpetih večernicah je stopil na prižnico naš blaženi oče. Ob njegovem nastopu je v tistem morju ljudstva zavladala popolna tišina. Vse je prevzelo sveto navdušenje in vsi so pozorno poslušali. Vsakič, ko je omenjal misijonarje, je bil tako prevzet, da bi mu beseda skoraj ostala v grlu. Z možatim naporom je obvladoval solze, toda ljudstvo je jokalo. Eden izmed zelo nadarjenih fantov je zbral osnovne misli govora in jih takole uredil:

Naš Božji Odrešenik je tukaj na zemlji, preden se je vrnil k nebeškemu Očetu, zbral svoje apostole in jim dejal: »Pojdite po vsem svetu ... učite vsa ljudstva ... pridigajte evangelij vsemu stvarstvu.«

S temi besedami je naš Odrešenik dal ne le nasvet temveč ukaz svojim apostolom, da bi ponesli luč evangelija na vse strani sveta. Ta ukaz ali naročilo je dal tudi poslanecem ali misijonarjem, vsem, ki bodo tudi v našem času oznanjali ali širili resnice svete vere. Pojdite.

Ko je odšel v nebesa, so učenci zvesto izpolnili Učiteljevo naročilo. Sveti Peter in Pavel sta se odpravila v mnoge dežele, mesta in kraljestva sveta. Sveti Andrej je šel v Perzijo, sveti Jernej v Indijo, sveti Jakob v Španijo in vsi so oznanjali evangelij Jezusa Kristusa, tako da je sveti Pavel lahko pisal Rimljanom: 'Vaša vera se oznanjuje po vsem svetu.'

Toda ali ne bi bilo bolje, če bi se apostoli ustavili v Jeruzalemu in spreobrnili najprej to mesto in Palestino, zlasti še zato, da bi se mogli zbirati in razpravljati o skupni veri in o najustreznejšem načinu oznanjevanja, da ne bi bilo v tistih krajih nikogar, ki ne bi veroval v Jezusa Kristusa? Ne, niso storili tako. Božji Odrešenik jim je naročil: pojdite po vsem svetu. Zato so apostoli, ker niso mogli iti po vsem svetu, poiskali sodelavce, ki so šli oznanjat sveto vero. Sveti Peter je poslal sv. Apolinarija v Raveno, sv. Barnaba v Milan, sv. Lina in druge v Francijo in tako so storili drugi apostoli pri vladanju Cerkve.

Papeži kot nasledniki sv. Petra so storili isto. In vsi, ki so odhajali iz Rima ali v misijone, so šli z naročilom svetega očeta.

Vse to se je dogajalo po ureditvi Boga Odrešenika, ki je ustvaril, kakor je bilo nujno potrebno, trdno, nezmotljivo središče, na katerega bi se morali vsi ozirati, od katerega bi bili vsi odvisni in kateremu bi se morali podrediti v vsem, kar se je tikalo pridiganja Božje besede.

Ko sedaj mi v našem malem krogu skušamo izpolniti Gospodovo zapoved in Jezusovo naročilo, je med različnimi misijoni na Kitajskem, v Indiji, Avstraliji in sami Ameriki naša mlada družba izbrala Južno Ameriko, republiko Argentino. Da bi se ravnali po ustaljenem običaju, ukazu Jezusa Kristusa, smo takoj na začetku, ko smo začeli govoriti o misijonu, vprašali poglavarja Cerkve in vse naredili v soglasju z njegovo svetostjo. Naši misijonarji so, preden bodo odpotovali v svojo misijonsko pokrajino, stopili k namestniku Jezusa Kristusa in prejeli njegov apostolski blagoslov in nato bodo odšli na pot kot poslanci Božjega Odrešenika.

Na tak način začnemo veliko delo, ne zato ker mislimo, da bomo v kratkem času spreobrnil ves svet. Nikakor ne. Toda kdo ve ali ta odhod ni kakor seme, iz katerega naj zraste veliko drevo? Kdo ve ali ni to kakor proseno ali gorčično zrno, iz katerega se bo razvilo delo, ki bo obrodilo veliko plemenitega sadu. Kdo ve ali ta odhod ni vzbudil v srcih mnogih željo, da bi se posvetili Bogu v misijonih, ki se nam bodo pridružili in pomnožili naše vrste. Jaz trdno upam v to. Videl sem veliko število tistih, ki so izrazili željo, da bi jih izbrali.

Da vam prikažem veliko potrebo po duhovnikih v republiki Argentini, vam bom prebral samo nekaj odstavkov iz pisma, ki mi ga je poslal neki prijatelj iz tiste dežele. »Če bi v teh krajih imeli vsaj tako možnost kot v najbolj zapuščenem kraju v Italiji in Franciji, kako zelo bi bili srečni in bi se radi vdali povabilu, ki bi jih spodbujalo k spreobrnjenju. V mnogih krajih sploh nimajo svete maše.« Pripoveduje mi o nekem njegovem prijatelju, ki je hotel v nedeljo iti k sveti maši in je zato odpotoval v četrtek, da bi prišel pravočasno. Potoval je na konju, s kočijo in z vsemi mogočimi drugimi prevoznimi sredstvi, pa je prispel komaj v nedeljo dopoldne, da je bil pri sveti maši. Maloštevilnim duhovnikom ne uspe vsem umirajočim podeliti zakramentov, tako zaradi velikega števila vernikov, ki jim namenjajo svojo dušnopastirsko skrb, kakor zaradi neizmernih daljav, ki jih ločijo od njihovih vernikov.

Zlasti vam priporočam (to je povedal obrnjen k misijonarjem) obupen položaj italijanskih družin, ki so v velikem številu in živijo raztresene po tistih mestih in podeželju. Starši, njihovi otroci in znanci, ki so slabo poučeni o navadah tamkajšnjih domačinov in ne znajo jezika, daleč od šol in cerkva, ne hodijo v cerkev, če pa hodijo, ničesar ne razumejo. Zato mi pišejo, da boste našli veliko število otrok in tudi odraslih, ki živijo v popolni nevednosti, ne znajo ne pisati ne brati in so o verskih stvareh popolnoma nepoučeni. Pojdite in poiščite te naše brate, ki jih je nesreča in revščina zanesla v daljne dežele, in dajte jim spoznati, kako veliko je Božje usmiljenje, ki vas pošilja k njim zato, da jim pomagate in storite dobro njihovim dušam. Pokažite jim pot, ki vodi k zemeljski in večni sreči.

V pokrajinah, ki obdajajo civiliziran svet, so neizmerna področja, kjer živijo trume divjakov, med katere še ni prišla vera v Jezusa Kristusa, ne civilizacija, ne trgovina, kamor še ni stopila noga Evropejca. Te dežele so Pampe, Patagonija in nekaj otokov, ki sestavljajo celino, ki je verjetno večja kot vsa Evropa.

Vsa ta neizmerna področja ne poznajo krščanstva, so daleč od vsake civilizacije, trgovskih stikov, vere. Zato prosimo gospodarja vinograda, naj pošlje delavce v svojo trgatev, pošlje mnoge, veliko takih, ki bodo popolnoma po njegovem srcu, da se bo v teh deželah oznanjal Jezus Kristus.

Na tem mestu bi rad vsem, ki me poslušate, povedal, da bi molili za naše misijonarje. Upam, da boste to storili. Mi tukaj ne bomo pozabili niti en dan, ne da bi jih priporočili Mariji Pomočnici, in zdi se mi, da Marija, ki sedaj blagoslavlja to odpravo, ne bo mogla, da ne bi blagoslavljal celotnega misijona.

Moral bi se zahvaliti vsem dobrotnikom, ki so s svojimi žrtvami omogočili ta misijon.

Kaj naj vam rečem? Obrnili se bomo k Jezusu Kristusu, ki ga bomo sedaj izpostavili v najsvetejšem zakramentu in ga prosili, naj obilno povrne vsem, ki podpirajo to hišo, salezijansko družbo in ta misijon.

Moral bi omeniti uglednega gospoda, ki je začel, spremljal in pripeljal do konca to sveto delo. Toda o njem moram molčati, ker je tukaj navzoč, zato bom o njem govoril na drugem mestu in ob drugi priložnosti.

In sedaj bom naslovil besedo spodbude vam, dragi sinovi, ki ste na tem, da odpotujete. Najprej vam priporočam, da ne bi v svojih zasebnih in skupnih molitvah nikdar pozabili vaših dobrotnikov v Evropi in da bi prve duše, ki jih boste pridobili za Jezusa Kristusa, darovali nebeškemu Očetu v zahvalo za dobrotnike tega misijona. Vsakemu izmed vas sem že osebno povedal, kar mi je srce narekovalo in kar sem imel za posebno pomembno za vsakega izmed vas. Vsem pa sem zapustil nekaj pisanih vrstic, ki naj bodo kakor oporoka vam, ki greste v tiste daljne kraje in mi ne bo več dano, da bi vas videl na tem svetu.

Toda zmanjkuje mi glasu in solze dušijo besedo. Povem vam samo to, da če je v tem trenutku moja duša žalostna zaradi vašega odhoda, pa se moje srce raduje ob napredku naše družbe, ko vidim, kako v naši majhnosti tudi mi dodajamo kamenček izgradnji veličastne zgradbe svete Cerkve. Da, pojdite polni poguma, toda zapomnite si, da je samo ena Cerkev, ki se razteza po Evropi, po Ameriki in po celem svetu in sprejema v svoje naročje pripadnike vseh ljudstev, ki se hočejo zateči pod njeno materinsko varstvo.

Kristus je odrešenik duš, ki so tukaj in ki so tam. Isti je evangelij, ki ga pridigamo tukaj in ki ga pridigajo tam, tako da bomo čeprav ločeni tesno združeni v duhu delali v večjo slavo istega Boga in Odrešenika, našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Toda kamor koli boste prišli in kjerkoli boste prebivali, dragi moji sinovi, se zavedajte, da ste katoliški duhovniki, da ste salezijanci. Kot katoličani ste šli v Rim, da ste prejeli blagoslov, še več, naročilo in misijon od samega papeža. S tem dejanjem ste izrekli prisego, priznanje vere, da boste sporočili vsem, da vas pošilja namestnik Jezusa Kristusa izpolnjevati isto nalogo, kot so jo prejeli apostoli.

Zato morate te zakramente, isti evangelij, ki ga je pridigal Odrešenik, ki so ga oznanjali apostoli, nasledniki svetega Petra do današnjega dne, iste zakramente, isto vero ljubosumno ljubiti, izpovedovati in pridigati tudi divjakom, h katerim odhajate, in prav tako med civilnimi prebivalci. Bog naj vas varuje, da bi izrekli samo eno besedo ali izpolnili samo eno dejanje, ki bi jih lahko imeli kot nasprotne nezmotljivemu, najvišjemu sedežu svetega Petra, ki je sedež Jezusa Kristusa, kateremu moramo posvečevati vse, kar delamo, in od katerega smo odvisni v vsem, česar se lotevamo.

Kot salezijanci se morate zavedati, da imate tukaj v Italiji, pa četudi boste v najbolj oddaljenem kraju te zemlje, očeta, ki vas ljubi v Gospodu, in družbo, ki misli na vas v vsaki okoliščini, vam v vsem pomaga in vas sprejema vse kot svoje brate. Pojdite torej. Naloteli boste na ovire vsake vrste, na pomanjkanje, na nevarnosti. Toda ne ustrašite se. Bog je z vami, on vam bo podelil milost, tako da boste mogli reči s svetim Pavlom: »Vse zmorem v njem, ki me podpira.« Šli boste, pa ne boste sami. Mi vsi vas bomo spremljali. Nemalo tovarišev bo prišlo za vami in posnemalo vaš zgled ter vas dohitelo na polju

truda in težav. In tisti, ki ne bodo mogli iti z vami, da bi vas spremljali na evangelijski poti, vas bodo spremljali z molitvijo in bodo z vami delili utehe, težave in vse, kar boste morali prenašati, da bi bilo vaše delo za duše čim bolj uspešno. Pojdite torej, Jezusov namestnik na zemlji in naš nadškof sta vas blagoslovila. Tudi jaz iz vsega srca kličem nebeški blagoslov na vas, na vaše potovanje, nad vaše dejanje in vaše napore. Zbogom! Mogoče se ne bomo več videli tukaj na zemlji. Za nekaj časa bomo ločeni telesno, toda nekega dne bomo združeni za vedno. Mi, ki bomo delali za Gospoda, bomo slišali besede: »Pridi, dobri in zvesti služabnik, vstopi v radost svojega Gospoda.«

Ko je blaženi stopil s prižnice, je župnik iz Borgodora podelil blagoslov z Najsvetejšim. Neki očividec je pisal: »Veličastno je bil okrašen oltar, stotine luči so osvetljevale podobo Marije Pomočnice, ki je kraljevala s svoje podobe in slavnostnemu poteku podarjala milino svoje navzočnosti.« Po petju pesmi Naj bo hvaljeno Gospodovo ime, ki jo je zložil don Cagliero, je zbor srebrnih glasov izvedel 'tantum ergo'.

Po blagoslovu so pevci zapeli Pridi, Stvarnik Sveti Duh in don Bosko je šel k oltarju, kjer je zmolil prelepe molitve, ki jih Cerkev polaga na ustnice svojih služabnikov, ki odhajajo na potovanje, zlasti če so to apostolska potovanja. Blaženi je sredi največje tišine vseh navzočih končal svoje molitve z očetovskim blagoslovom novih misijonarjev. Sedaj je prišel najbolj vznesen del vsega obreda, ki je v težko preizkušnjo mladih apostolov v vseh kotih cerkve vzbudil jok in ihtenje. Medtem ko je deški zbor s kora ponavljal Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc et usque in saeculum (naj bo hvaljeno Gospodovo ime zdaj in na veke), so v prezbiteriju don Bosko in navzoči duhovniki poslednjič objeli odhajajoče. Ganjenost je dosegla višek, ko je deset misijonarjev šlo mimo balustrade skozi cerkev med množico fantov in vernikov. Bila je silna gneča, ker so jim vsi hoteli poljubiti roke in obleko. Blaženi je prispel med zadnjimi na prag cerkve, od koder je za trenutek opazoval veličasten prizor. Trg je bil nabito poln ljudi in vrsta kočij je čakala na misijonarje. Svetloba luči, ki so razsvetljevale noč, in žarki svetlobe, ki so lili iz cerkve pod jasno zvezdnato nebo, so dajali vsemu čaroben videz. Don Lemoyne ni mogel zadržati obilice čustev, ki jih je nosil v prsih. »Oh, don Bosko,« je vzkliknil, »se torej začenja uresničevati 'Od tu moja slava'?« »Res je,« je odgovoril don Bosko globoko ganjen.

Kakor je pač Bog hotel, so misijonarji v don Boskovem spremstvu in z argentinskim konzulom zasedli mesta v kočijah in se najprej počasi in potem v teku odpeljali proti železniški postaji. Toda še hitrejši so bili gojenci iz Valsalliceja, ki so pritekli, zasedli čakalnico in se še enkrat poslovili. Kmalu nato je vlak odpeljal proti Genovi.

Blaženi oče je v svojem nagovoru obljubil, da bo pustil misijonarjem nekaj posebnih spominov, kot nekako oporoko tistim sinovom, ki jih mogoče ne bo nikdar več videl. Napisal jih je s svinčnikom v svojo beležnico med nekim svo-

jim potovanjem na vlaku. Dal jih je prepisati v več izvodih in jih izročil vsakemu posebej, ko se je poslavljaj od njih ob oltarju Marije Pomočnice. Naj bo teh dvajsetero spominov sklep tega poglavja:

1. *Iščite duše, ne denarja, ne časti, ne dostojanstva.*
 2. *Bodite nadvse ljubeznivi z vsemi. Toda varujte se zaupnih pogovorov z osebami drugega spola ali sumljivega vedenja.*
 3. *Ne hodite na obiske, razen zaradi krščanske ljubezni in potrebe.*
 4. *Nikdar ne sprejemajte povabila na pojedine, razen v izjemnih primerih. V takih primerih skrbite, da boste vedno v dvoje.*
 5. *Skrbite zlasti za bolnike, otroke, starejše in reveže. Tako si boste pridobili Božji blagoslov in naklonjenost ljudi.*
 6. *Bodite spoštljivi do vseh oblasti, cerkvenih, državnih, občinskih in župnijskih.*
 7. *Če srečate na cesti ugledno osebo, jo spoštljivo pozdravite.*
 8. *Enako ravnajte s cerkvenimi in redovnimi osebami.*
 9. *Bežite pred brezdeljem in pričkanjem. Velika zmernost v jedi, pijači in počitku.*
 10. *Imejte radi, spoštujte in cenite druge redovne družbe in govorite vedno dobro o njih. To je sredstvo, zaradi katerega vas bodo vsi spoštovali in boste neizmerno koristili salezijanski družbi.*
 11. *Skrbite za svoje zdravje. Delajte, vendar samo toliko, kolikor zmorejo vaše moči.*
 12. *Glejte, da svet spozna, da ste ubogi v obleki, hrani in stanovanju, pa boste bogati pred Bogom in postali gospodarji človeških src.*
 13. *Ljubite se med seboj, svetujte si, opominjajte se, nikakor pa ne gojite v vaših srcih zavisti, užaljenosti; dobro enega naj bo dobro vseh; težave in bridkosti enega naj bodo bridkosti in težave vseh in vsak naj se potruji, da jih bo odpravil ali vsaj omilil.*
 14. *Izpolnjujte pravila in nikdar ne opustite mesečne vaje za srečno smrt.*
 15. *Vsak dan priporočite Bogu dela tistega dne, zlasti še spovedovanje, pouk v šoli, verouk in pridiganje.*
 16. *Nenehno priporočajte pobožnost do Marije Pomočnice in do Jezusa v najsvetejšem zakramentu.*
 17. *Dečkom priporočajte pogosto sveto spoved in sveto obhajilo.*
 18. *Za gojitev duhovniških poklicev priporočajte: 1) ljubezen do čistosti; 2) strah pred nasprotno nečednostjo; 3) beg pred hudobnimi; 4) pogosto sveto obhajilo; 5) imejte jih radi, bodite z njimi ljubeznivi in posebno dobrohotni.*
 19. *Če morate razsojati v prepirih, poslušajte najprej obe strani.*
 20. *V težavah in trpljenju nikdar ne pozabite, da vas v nebesih čaka veliko plačilo.*
- Amen.

17.

POGLAVJE

PRED IN PO VKRCANJU NA LADJO

UTRUJENOST DNEVA, TAKO POLNEGA VRVENJA in globokih čustev, je v temini železniškega vagona prevzela srčna občutja misijonarjev, ki so verjetno zadnjikrat okušali bližino svojega dragega očeta. Proti polnoči so prispeli v Sampierdarena, kjer jih je pričakoval don Albera, ravnatelj Zavetišča sv. Vincencija Pavelskega. Potrebovali so dva dneva, da so znosili na ladjo vso prtljago in odpravili neskončno dolge preglede potnih listov. Te dni je bilo mogoče videti izredno ljubezen in navezanost, ki so ju ti mladi apostoli gojili do svojega predstojnika in očeta. Ni naredil koraka, da ne bi šli za njim, kot da bi jih nanj navezovala neka skrivnostna sila, ki jim ni dopuščala, da bi se ločili od njega. Obsipavali so ga z vprašanji, ga prosili za nasvete in mu znova in znova odkrivali svoje duševne potrebe. Lahko so pa tudi videli, kako nežno ljubezen je čutil do vsakega izmed teh sinov, ki so vsi zrasli, študirali in se vzgajali v oratoriju. Z nezrečeno mirnostjo je skušal vse zadovoljiti in jim dajati zaklade svojih izkušenj in nadnaravnih razsvetljenj.

Zjutraj 14. novembra, bila je nedelja, so se po maši, med katero so opravili svoje običajne pobožne vaje, odpravili v pristanišče. Ko je don Bosko zapustil čoln in se po stopnicah povzpел na gornji krov ladje, je pristopil kapitan Guidard, mu podal roko, ga povedel v prostore, ki so bili namenjeni misijonarjem, in mu potem razkazal vso ladjo. Ladja je bila last francoske družbe za pomorsko plovbo iz Marseilla in je nosila ime Savoie.

Ko so vstopili v dvorano prvega razreda, je pomočnik Molinari sedel za klavir in zaigral Častite Marijo, vsi drugi pa so pobožno zapeli. V dvorani je bilo že veliko potnikov in pesem je privabila še druge. Tedaj je don Cagliero izrabil trenutek in začel svoje apostolsko pridiganje z nagovorom, v katerem je omenil, da se tistega dne v Genovi slavi praznik Božje matere Marije in se mu zato zdi umestno, da začenjajo svoje dolgo potovanje pod varstvom nje, ki je morska

zvezda in zanesljiva voditeljica v pristan. Dodal je še, da bodo med potovanjem vsi imeli priložnost vsak dan biti pri sveti maši, se spovedati in prejeti sveto obhajilo. Ne samo, da so njegove besede spoštljivo poslušali, imele so neposreden učinek, kajti nekateri so se želeli takoj spovedati in so v ta namen postavili spovednico s tančico in zaveso.

Do tukaj misijonarjem ni bilo nič hudega, saj jih je spodbujala don Boskova navzočnost. Toda vedno bolj se je bližal žalosten trenutek slovesa. Ob 11. uri se je oglasil zvonec in dal znamenje, da morajo vsi, ki ne potujejo, z ladje. Blaženi je dolgo govoril s kapitanom in mu priporočil svoje varovance. Kapitan, zelo izobražen in razgledan človek, je obljubil, da jim bodo nadvse skrbno stregli in da bodo uživali vse spoštovanje posadke. Končno jih je blaženi zbral okoli sebe, jim dal še zadnje očetovske nasvete in jih blagoslovil.

Pomočnik Enria, ki je bil že nekaj mesecev v Sampierdareni in je bil navzoč pri slovesu, nam je takole opisal slovo: Misijonarji se niso mogli ločiti od svojega don Boska. Čeprav je bil globoko ganjen, jih je spodbujal in jim klical v spomin namen tega potovanja: Božjo slavo, rešitev duš in spreobrnjenje toliko poganov in nevernih. »Oh, vi srečni, ki boste prvi zasejali seme svetega evangelija v tistih deželah. Koliko plemenitih sadov bo to prineslo Cerkvi in naši družbi. Neutrudno boste delali in vaši napori bodo pomagali k zmagi naše katoliške apostolske rimske Cerkve, za kar boste prejeli bogato plačilo v nebesih. Bog vam po mojem posredovanju zagotavlja neizmerno bogato žetev, bodite prepričani. Ne ozirajte se na pomanjkanje, na prezir in napore.« Misijonarji kakor tudi vsi drugi v dvorani so poklekneli. Don Bosko jih je z odločnim glasom blagoslovil in vsakega objel, začeni pri don Caglieru. Nato je zapustil ladjo. Ob njem so stali don Albera, don Lemoyne, brat don Cagliera in drugi. Ko smo bili v čolnu, so don Boskove in naše oči gledale misijonarje, ki so stali na krovu in še zadnjikrat pozdravljali. Don Bosko je bil ves rdeč v obraz od napora, da bi obvladal svojo ganjenost.

Potniki so sedli za mize k zajtrku. Tedaj so jim v prijetno presenečenje naznanili, da so misijonarji dobili obisk fantov iz zavoda v Sampierdareni, ki so jih želeli še enkrat pozdraviti. V svoji ljubeznivi pozornosti jih je poslal don Bosko. Komaj so mogli še izmenjati nekaj besed, in že so morali oditi, tako da so misijonarji spet ostali sami. Ob dveh se je parnik začel odmikati.

Ob treh so bili že v Marseillu, kjer so smeli za šest ur izstopiti. Dne 7. novembra so se zasedrali v Barceloni in 18. so pripluli v Gibraltar. Don Fagnano in gospod Gazzolo, ki naj bi bil vodja misijonarjev v Ameriki, sta izstopila in šla nakupit hostije in sveče. Obiskala sta tudi škofa, ki je izrazil živo željo, da bi dobil don Boskove sinove za vzgojo mladine.

Sedaj pa jih prepustimo, da se odpravijo na širni ocean v spremstvu z gorečo molitvijo vseh fantov v oratoriju.

Od sodobnikov smo slišali, kako zelo je v oratoriju ta odhod misijonarjev dvignil duha molitve. Gojenci so se razred za razredom razporedili, da so opravljali sveta obhajila, dokler niso zvedeli, da so misijonarji srečno prispeli na cilj. Neki fant se je celo trikrat tedensko postil, da bi izprosil od Boga milost, da bi po končanem šolanju lahko odšel v misijone. Ko so predstojniki zvedeli za ta izredni napor, so mu ga prepovedali.

Povedati moramo, da je don Cagliero nosil s seboj dokaz osebne don Boskove skrbi v vrsti nasvetov in naročil, ki jih je napisal na predvečer vkrcanja na ladjo. Sporočilo se glasi takole:

Don Cagliero

1. *Skrbi za zdravje in moralnost vseh in da bo vsak imel dovolj počitka.*
2. *Sporoči doktorju Ceccarelliju, da sem prejel 200 frankov in ga prosim, da naj mi pošlje argentinski katekizem, se pravi izvod, ki ga potrebujem za natis Preskrbljene-ga mladeniča v španščini.*
3. *Tomatis naj prevede mojo aritmetiko v španščino in mi jo pošlje, da jo bomo tukaj v Turinu natisnili. Naj pogleda, ali imajo dobre zgodbe Svetega pisma, sicer jih bomo pripravili tukaj.*
4. *Ne pozabite podariti doktorju Espinosi en izvod Katoličana ali kako drugo knjigo.*
5. *Ko bodo Allavena in tovariši v Marseillu, mi pošljite primerno sporočilo. Vsi so zdravi in zadovoljni, sicer opustite vsi.*
6. *Kadarkoli imate na ladji priložnost, da pišete, poročajte vse, kar morete, ti pa vedno priloži zaupno poročilce o vsem, kar se dogaja.*
7. *Bodite skrajno obzirni do gospoda Frančiška Beniteza in mu recite, da je tudi on kakor mi frančiškan, tj. ima ime našega zavetnika.*
8. *Nobeden naj ne razglaša, kaj zna in kaj dela. Vsak naj z dejanji dokaže, kaj zmore, ne da bi se razkazoval.*
9. *Če bi se zgodilo, da bi lahko poslali kaj denarja, ga pošljite na don Ruov naslov na način, ki ga bo priporočil komendant Gazzolo.*
10. *V svojih pismih vedno omenite molitve, hvaležnost vsem, ki so nam storili kaj dobrega in ki podpirajo oratorij. Ne bojte se, da bi kdaj pretiravali.*
11. *Med potjo ali ko boste prišli na cilj, piši kako pismo glavnim dobrotnikom, kot so markiz in markiza Passati, mama Corsi in družina, grofica Callori, grofica Teresa Bricherasio, Via La Grange 20 itn. itn. To bo zelo koristilo vam in nam.*
12. *Če potrebuješ osebe, bodisi redovnice ali salezijance, to takoj sporoči. Povej tudi svojo oceno, kdo bi prišel v poštev.*

Storite, kar morete, Bog bo dopolnil tisto, česar mi ne moremo storiti. Zaupajte vse stvari Jezusu v najsvetejšem zakramentu in Mariji Pomočnici in videli boste, kaj so čudeži.

Jaz vas spremljam z molitvijo in se vas bom vsako jutro spominjal pri sveti maši. Bog naj vas blagoslovi, kamorkoli boste šli. Molite zame in za vašo mater družbo. Amen.

Duhovnik Janez Bosko

Sampierdarena, 13. 11. 1875

Prav tako je blaženi izročil don Cagliariu priporočilno pismo za nadškofa v Buenos Airesu in pripisal imena, sposobnosti in naloge vsakega posameznika. Priložil je tudi seznam izdatkov, ki naj bi ga izročil Pripravljalnemu odboru v San Nicolásu de los Arroyos, in dodal naslednjo pripombo: »Za to vsoto ne pričakujemo povračila imenovanega Odbora. Prosimo vas samo, da bi nam na kak način priskočili na pomoč. To bo predstojniku salezijanske družbe učinkovito sredstvo za seznanjenje javnosti ob tej priložnosti in za pripravo drugih salezijancev, ki naj bi prišli na pomoč svojim tovarišem.«

Duh blaženega ni bil nikdar tako zelo zaposlen s kako stvarjo, da bi pri tem pozabil na druge tekoče zadeve. Tako se je takoj dan po vkrcanju že ukvarjal z novo ustanovo, o kateri bomo v kratkem govorili. V tem smislu je pisal don Rui:

Predragi don Rua!

Prav bo, če napišeš kleriku Perretu v Lanzo, da naj poveže culo in pride, da me bo spremljal v Nizzo, kjer naju pričakujejo 20. tega meseca. Vse je pripravljeno. Naj se odpravi naravnost v Alassio, kjer ga bom srečal.

Do sedaj mi don Bonetti ni nič povedal o San Carlu, zato nadaljujem pot po Rivieri. Do 20. piši in pošiljaj pisma v Alassio, pozneje pa v Nizzo.

Včeraj sem spremljal na ladjo naše Argentine. Hrana, stanovanje, vse kot za prince. Vsi so bili dobre volje in so ob 2. uri popoldne odpluli proti Marseillu, od koder nam bodo poslali svoje novice. Molimo. Bog bo storil, česar mi ne zmoremo. Amen.

Najvdanejši v J. K. duhovnik Janez Bosko

15. 11. 1875

Malo pozneje je že prejel iz Marseilla prve novice od svojih. Vse je takoj poslal naprej v Turin.

Predragi don Rua!

Razveseljive novice o naših misijonarjih. Don Cagliario nam je iz Marseilla poslal naslednje sporočilo: »Vsi smo tu in pri najboljšem zdravju, potovanje nadvse prijetno.«

Z besedami »vsi smo« namiguje na Gioio in Allaveno, ki sta šla tja obiskat svoje sbrate. Sporoči to drugim sobratom. Zahvalimo se Gospodu in nadaljujmo svoje molitve.

Jutri grem v Varazze. Nisem šel v Borgo San Martino, ker so praznik sv. Karla names-to v četrtek obhajali pretekli ponedeljek, se pravi včeraj. In jaz nisem nič vedel o tem. Vale in Domino et valedic (pozdravljen).

Najvdanejši v J. K. duh. Janez Bosko

Dne 17. novembra je odpotoval v Varazze, od koder je pisal nadvse zanimivo pismo grofici Callori.

Draga moja dobra in ljuba mama!

Spremljal sem naše misijonarje do Genove, vse na ladjo, ki naj jih odpelje v Ameriko. Bili so dobre volje, ganjeni in vdani v Božjo voljo in predani Božji previdnosti, ki jih kliče na delo v svojo žetev.

Ko sem ravno hotel oditi, je don Cagliario v imenu svojih tovarišev povzel besedo in

dejal: »Prosim, zahvalite se v mojem imenu grofici Callori za veliko dobro delo, ki nam ga je storila. Kamorkoli bomo šli, bomo povsod molili zanjo in za njeno družino; duše, za katere upamo, da jih bomo rešili, ji bodo gotovo nekoč odprle nebesa. Upajmo, da nam bo še naprej ostala naklonjena, ko nam bo don Bosko poslal nove evangelijske delavce v pomoč.«

Zatem je bilo nekaj solz in ob dveh popoldne so zapustili Genovo in se odpravili na drugo celino.

Ko so prišli v Marseille, mi je don Cagliari poslal naslednje sporočilo: »Vsi smo prišli in vsi pri najboljšem zdravju. Potovanje nadvse prijetno.«

Kakor hitro bom dobil nadaljnje novice, vam jih bom sporočil tja, kjer boste. Zahvalimo se vsi skupaj, vi pa molite za tega ubožčka, ki ostaja v J. K. ponižni služabnik.

Varazze, 17. 11. 1875

Duhovnik Janez Bosko

V Varazzeju ga je čakalo grdo presenečenje: izbruh miliarije, ki ga je prav ob istem času in v prav istem zavodu napadla pred tremi leti. Pravzaprav po prvem napadu ni nikdar popolnoma popustila. Na vsaka dva meseca ali tudi še pogosteje, ko je imel največ dela in se je pripravljalo slabo vreme, so se mu pojavili izpuščaji z vročino in močnim glavobolom, nespčnost in neustavljivo zehanje. Vsakokrat mu je vročina povzročila, da se mu je po celem telesu olupila koža. Toda le redki so to vedeli, ker je prenašal bolezen ob delu in je vstajal kot po navadi. Izbruhi so včasih bili siloviti.

Ravnatelj don Francesca je o njegovem stanju takoj sporočil v oratorij. Poročilo so javno prebrali fantom, ki so ob novici o boleznih svojega dobrega očeta močno sočustvovali in so takoj začeli opravljati posebne molitve. Bali so se, da bi bila bolezen veliko hujša, kot je dejansko bila, in bi se zato njegova vrnitev zakasnila.

Toda kakor bomo videli, je bil 20. novembra v Nizzi Marittimi in od tam je odpotoval v Ventimiglio. Prve dni decembra je bil ponovno v Varazzeju, od koder je poslal tri pisma, ki so se nam ohranila. Eno je bilo naslovljeno na don Reffa degli Artiganelli, ki je imel velik delež pri urejanju L'Unità Cattolica. Poslal mu je breve svetega očeta s prošnjo, da bi ga objavil v časopisu.

Predragi don Reffo!

Pošiljam ti pismo svetega očeta, da ga prebereš in preveriš, ali bi ga objavil v L'Unità Cattolica. Prevod je pripravil don Francesca, uvod pa sem napisal jaz. Lahko ju spremeniš, kakor veš, da bo bolje.

Obnavljam čestitke za članek, ki si ga napisal ob odhodu misijonarjev.

Iz Rima, Firenc, Benetk in mnogih drugih krajev sem prejel pisma od zelo uglednih oseb, ki so članek pohvalile in so ob njem nemalo jokale in si brisale solze. Odličen in prav nič hvalisav gospod pravi: Menim, da je 'non plus ultra' (več kot to ni mogoče) med članki L'Unità Cattolica.

To tebi v veselje in naj bo Gospod vedno hvaljen in češčen. To pisanje pošiljam tebi, ker ne vem, ali je teolog Margotti v Turinu. Če je v Turinu, ga lepo pozdravi v mojem

imenu. Bog naj te obdari s svojimi darovi in moli za tega revčka, ki ostaja v J. K. najvdanejši duh. Janez Bosko.

Varazze, 2. 12. 1875

Latinsko besedilo breva z italijanskim prevodom je podano v naslednjem poglavju. Objavljen je bil v št. 285 (7. decembra) z naslednjim don Boskovim uvodom:

Salezijanski misijonarji so pred svojim odhodom v republiko Argentino, kot smo že poročali v našem časopisu, šli v Rim in se poklonili vrhovnemu poglavarju Cerkve z namenom, da bi prejeli njegov blagoslov in si zagotovili, da se njihovo misijonsko poslanstvo opira na temeljni kamen, ki je Jezus Kristus, središče vsega dobrega in sedež vse resnice. Duhovnik Janez Bosko, njihov predstojnik, jim je izročil priporočilna pisma, v katerih je tudi omenil srečen začetek Ustanove Marije Pomočnice, katere namen je vzgajanje v duhovniškem poklicu tistih, ki so že bolj v letih. To ustanovo je sveti oče že priporočil in blagoslovil. Medtem ko so junaški sinovi svete Cerkve na poti čez Atlantik, je sveti oče v svoji velikodušnosti odgovoril na pismo duhovnika Boska z brevom, ki bo gotovo dragocen dokument za novi misijon in za nastajajočo Ustanovo Marije Pomočnice.

Drugo pismo je iz Varazzeja poslal ravnatelju zavoda v Borgu San Martino in mu napisal slovesen in hkrati šaljiv uvod.

Predragi don Bonetti!

Zelo sem hrepenel, da bi mogel, preden bi šel v Turin, narediti izlet vse do Borga San Martino, toda sedaj me neka nujna zadeva kliče, da moram biti tam že jutri. Verjetno bom prišel v času božične devetdnevnice, vendar bom prej sporočil.

Bog naj nakloni vse najboljše tebi, tvojim sinovom in vsem sobratom. Pozdravi vse in moli zame, ki ti ostajam v J. K. najvdanejši prijatelj.

Sampierdarena, 5. 12. 1875

duhovnik Janez Bosko

Tretje pismo, ki ga zaradi izrednega pomena navajamo nazadnje, je bilo napisano pred prejšnjim. Kakor vidimo, don Bosko ni bil nikdar zadovoljen s storjenim.

Predragi moj don Cagliari!

Pišem tebi in ti boš obvestil vse druge salezijance. Dobili smo vaša poročila vse do Gibraltarja in se zahvaljujemo Bogu za srečno potovanje. V vseh naših zavodih goreče molijo, da bi vsi srečno prišli do bojnega polja.

Takoj po vašem odhodu, to je 29. novembra, sem prejel pisma iz Rima: eno za nadškofa v Buenos Airesu, vaš dekret, papeževo pismo in pismo kardinala Antonellija. S temi bom poslal še druga pisma.

V kratkem času so naše zadeve zelo napredovale. Dne 21. novembra smo v Nizzi odprli patronatski vrtec z zavetiščem za uboge dečke. Ravnatelj je don Ronchail, učitelj Perret, glasbenik Rabagliati, kuhar Cappellano. Tja smo premestili Alžirce.

Po vrnitvi sem se lotil zadeve proti protestantom v Bordigheri. Dom, ki naj bi skrbel za

dečke in dušno pastirstvo, je izroččen don Cibrariju z nekaterimi zunanji pomočniki. Hčere Marije Pomočnice bodo skrbele za kuhinjo in za deklice. Za zdaj smo najemniki, toda kupili smo bližnje zemljišče ob cerkvi, šoli, vrtcu in protestantsko sirotišnico. Tukaj bomo, če bo tako Bogu po volji, začeli graditi cerkev s pripadajočo stavbo.

Dne 9. decembra bomo odprli tisti del zavoda v Sampierdareni, ki je določen za Marijine sinove, ki so bili do sedaj raztreseni po raznih hišah.

Dne 12. decembra bo don Rua z gospodom Mino šel v Mornese, kjer bodo opravili obred preobleke in naredili zaobljube. Njihovo število vedno bolj narašča. Na začetku januarja bo nekaj sobratov šlo v Alassio v nov zavod.

Ko pišete, povejte tudi najmanjše nadrobnosti, ki se vas tičejo, kajti vsi so radovedni in bi radi čim več zvedeli o vas.

Vsi naši domovi so polni, vsi bi radi poslali pozdrave misijonarjem, še več, radi bi jih šli obiskat. Te misli vam bodo gotovo vseč in te želje bomo skušali uresničiti kdaj pozneje.

Priporočaj vsem, da naj čim bolj skrbijo za svoje zdravje, in piši mi, ali ni kdo na poti trpel nevšečnosti.

Ko boste brali naše novice, skušaj prebrati tudi spomine, ki sem vam jih zapisal ob odhodu. Bog naj vas vse blagoslovi in molite zame, ki ostajam vedno v J. K. najvdanejši prijatelj. Duhovnik Janez Bosko.

4. decembra 1875

P. S.: Razume se, da vsakokrat, ko pišem, mislimo pozdraviti gospode doktorja Ceccarellija, Beniteza, Espinosa itn.

Preden boste kot misijonarji uporabili privilegije, glejte, da jih boste sporočili vašemu nadškofu.

Preden je odšel iz Ligurije, je prišlo iz Lyona sporočilo, ki ni bilo v skladu z njegovim pričakovanjem. Prosil je namreč tamkajšnjo Propagando za vero, da bi dobil kako podporo. Toda vodstvo te ustanove mu ni moglo pomagati, ker se je po pravilih pomoč dajala samo misijonom zunaj katoliških držav, in to po neposrednih predstojnikih misijonov. Zato bi bilo potrebno, da bi Pampe in Patagonija bili že samostojni misijonski provinci s svojim cerkvenim predstojnikom, vikarjem ali apostolskim prefektom in zato ne bi bili povezani z nadškofijo, katere del sta bili.

Vendar je odhajal v Turin zadovoljen, ker je uredil finančni položaj obeh zavodov, ki sta zaradi novih stavb ječala pod dolgovi, in s prepričanjem, da se mu bo isto posrečilo tudi v oratoriju. Zato je pisal don Rui: »Storil sem vse, da smo uredili finačni položaj v Alassiu in Sampierdareni. Ko bom prišel v Turin, bomo uredili še našega.« Vsekakor mu je pomagala Božja previdnost.

Za nekaj dni se je še ustavil v Sampierdareni in Genovi in 6. decembra nekako ob štirih popoldne je prišel v oratorij, od koder je bil odsoten petindvajset dni. Fantje, kleriki in predstojniki so ga nestrpnno pričakovali. Kronika pravi: »Vedno je lepo, če je don Bosko z nami. Toda če je zdoma več kot dva tedna, je njegova vrnitev nadvse vesel dogodek.« Pouk v razredih se je bližal koncu, ko se

je raznesel glas, da se je vrnil in je v svoji sobi. Kronika nadaljuje: »Ko so fantje ugotovili, da je bila bolezen lahke narave, se jih je polastilo tako veselje, da se je zdelo, da so ob pamet.«

Ko je pozvonilo za večerjo, je blaženi stopil v obednico, ko so že začeli brati. Don Rua je takoj dal prekiniti molk in od vseh strani se je zaslišalo ploskanje. Kronika nam njegov prihod takole opisuje: »Počasi, zelo počasi je smehljaje se šel po obednici, pogledal enega, pobožal drugega, tretjemu pa povedal besedo. V tistih kratkih trenutkih je odgovoril na toliko pisem, v katerih so ga prosili za svet. Zdi se, da je v svojem srcu vedno mislil na to, kar so mu pisali, in na tiste, ki so mu pisali, ter vse napolnil z veseljem.« Tako je na primer, ko je šel mimo don Barberisa, za trenutek postal, ga pogledal s pogledom, ki ga ni mogoče opisati, in dejal: »Veliko sem premišljeval o tvojem načrtu šolanja in o načinu, kako naj bi ga uresničili.« To je bilo zadosti, da se je znebil vseh turobnih misli, ki so ga nadlegovale že nekaj dni.

Po večerji je poslušal, kar so mu pripovedovali, in povedal svoje mnenje o zadevah, ki jih niso do konca razrešili. Nato je vsej skupnosti povedal, da jim ima veliko povedati o potovanju. Ob devetih so se dijaki, rokodelci, novinci, pomočniki, z eno besedo vsi zbrali in ga pričakovali. Kakor hitro je vstopil, se je od vseh strani razlegalo Naj živi don Bosko in vsi so navdušeno ploskali. Mir je nastal šele, ko je blaženi stopil na prižnico in z roko dal znamenje, da bi rad govoril. Povedal pa je naslednje:

Že dolgo časa, dragi fantje, se nismo videli. Iz Turina sem odšel 11. preteklega meseca, da sem spremljal misijonarje v Genovo. Ko so oni odpotovali, sem šel v Nizzo, da bi uredil nekaj stvari, o katerih vam ne bom sedaj pripovedoval. Nocoj vam bom govoril o nadrobnostih, ki se tičejo odhoda misijonarjev.

Dne 11. novembra ob pol osmih zvečer, v četrtek, smo se odpeljali z vlakom in prišli v Sampierdareno nekaj čez polnoč. Imeli smo lepo potovanje. Govorili smo o marsičem, potem pa je zavladal mir in mnogi so zaspali. Le od časa do časa se je slišalo pritajeno hlipanje nekoga, ki je jokal. V Sampierdareni smo prenočevali v zavetišču sv. Vincencija Pavelskega, kjer nas je čakal ravnatelj don Albera. Naslednja dva dneva smo uporabili za odpravo poslov pred odhodom. Nekateri so morali urediti potne liste, drugi nakupiti nekaj potrebnih reči, pisati pisma, dati naročila in pozdrave za ljudi na tem svetu, preden so se odpravili na drugega (splošen smeh).

Tukaj v Sampierdareni se je videlo, kako zelo so bili navezani na don Boska. Niti za trenutek se nisem mogel oddaljiti od njih. Če sem šel v cerkev, so tudi oni prišli tja molit; če sem šel k zajtrku, so tudi oni prišli za menoj v obednico; če sem šel v sobo, so prišli za menoj v sobo. Nisem storil koraka, da ne bi šli za menoj. Moram pa tudi reči, da se nisem mogel ločiti od njih, in če oni ne bi šli za menoj, bi jih jaz šel iskat. Sto in stokrat so me vpraševali vse mogoče stvari in jaz sem jim sto in stokrat odgovarjal. Zdelo se je, da se ne bomo mogli ločiti. Veliko sem že zanje napisal kot spomine njihovega očeta in pravila za takrat, ko bi bili daleč od mene. Toda tukaj smo našli

vedno kaj novega, kar smo hoteli pojasniti in o čemer smo se morali pogovoriti. Če bi vse napisal, mi ne bi zadoščalo nekaj celih dni. Vsem sem dajal nasvete, ki so rezultat mnogih izkušenj. Tako smo v pričakovanju preživeli 12. in 13. november.

Končno je prišla nedelja (14. november), za katero je bil napovedan odhod. V nekaj kočijah smo se odpeljali v пристanišče. Parnik je bil že zasidran zunaj na morju. Ta parnik je last Francoske morske plovbe iz Marseilla.

Stopili smo v čoln, ki nas je popeljal do tja. Prehod skozi pristanišče in prihod na parnik je trajal pol ure. Ko smo bili ob ladijskem boku, smo se po stopnicah povzpeli na krov. Vedeti je treba, da ladja sega visoko nad vodo in je treba prehoditi veliko stopnic, preden prideš do vrha. Kapitan gospod Guidard nam je prihitel naproti, pristopil k meni, mi ponudil roko in ostal ves čas pri meni, da mi ne bi spodrsnilo.

Sedaj pa si predstavljajte to ladjo, ki je ena največjih. Jaz sem videl že veliko ladij, vendar nobena ni bila tako velika kot ta. Bila je dolga vsaj štirikrat toliko kot ta govorilnica, prej več kot manj (105 metrov) in sorazmerno temu široka (11 m). Na njej je prostora, ne všteti stroje, za 1.000 ljudi z vso udobnostjo in veliko prostega prostora. Kapitan nam je osebno razkazal vse, kar je pod in nad krovom ladje.

Tukaj vam moram povedati, da potujejo različne vrste ljudje. Potniki so razporejeni v tri razrede, pač glede na to, koliko kdo plača. Toda jaz sem kapitanu dokazal, da je petero razredov. Poslušajte. V prvem razredu so gospodje, ti imajo vse udobnosti v stanovanju, pri mizi in povesod, kakor če bi vstopili v gosposki hotel. V drugem razredu so sicer manj bogati, a kljub temu kar dobro plačajo in z njimi zelo lepo ravnajo. V tretjem razredu, ki je najbolj številen, so taki, ki lahko le malo plačajo. Za te ni prikuhe in jedo stoje, naslonjeni na steno ladje, spijo pa vsi skupaj v veliki sobani v posteljah, ki so razporejene kakor police v knjižnici.

»To so trije razredi potnikov, drugih ni,« mi je dejal kapitan.

»K tem trem je treba dodati še dva.«

»Poglejte, gospod kapitan, te piščance, kokoši, peteline, zajce, golobe, krave, vole in celo ta dva prašička. Ali niso tudi to potniki, ki imajo usta in jedo kakor mi? To je po mojem izračunu četrti razred.«

»Glej, glej! Naučil sem se nečesa novega,« je smeje se odvrnil kapitan. »Pa je res, če-tudi jaz na to nisem mislil. Toda petega razreda ne vidim nikjer.«

»Glejte, pokažem vam. Ni treba več kot malo slovničnega napora, ki ga imajo učitelji v drugem in tretjem razredu s svojimi učenci, se pravi, da je treba samo spremeniti glagol iz tvorne v trpno obliko. Nekako takole: ali gospod kapitan, ne vidite, da potujejo z nami tudi prikuhe, pečenke, krofi, zelenjava. Še več, ali bi mogli drugi brez njih sploh potovati? Ne, zato jih je treba upoštevati. To pa je peti razred. Če ne bi malo pretiraval, bi navedel še šesti razred, to so kovčki, zaboji in veliki tovari, ki jih nosi ladja s seboj.«

Vsi navzoči so se zasmeli in kapitan me je povedel na ogled sob, kjer naj bi potovali naši misijonarji. Po udobnih stopnicah, pokritih s preprogo iz žameta živo rdeče barve, smo stopili dol v globino ladje. Bal sem se, da bom s svojimi umazanimi čevlji onesnažil preprogo, toda kapitan mi je dal znamenje, češ, če se bo umazalo, bomo pač počistili. Prišli smo v veliko sobano, ne bom pretiraval, če rečem, da je bila velika kakor polovica te govorilnice.

Tu so bili naslanjači iz žameta, ležalniki, preproge, omare, zrcala in vse udobnosti, ki si jih morete zamisliti. Vse okoli te dvorane so razporejene spalnice, se pravi majhne sobice, ki jim pravijo kabine. V kabinah je druga nad drugo obešenih veliko postelj, tako da eden leži v spodnjem nadstropju, drugi v drugem in tako naprej. Nekatere kabine imajo tri, druge dve in nekatere samo eno ležišče, kot na primer don Cagliero, ki je sam v svoji kabini.

Sobana je bila polna gospodov popotnikov in mornarjev, ki so prenašali prtljago. Ko je Molinari zagledal klavir, je najprej zaigral neko koračnico in potem še Častite Marijo, človeški jeziki, ki so jo potem zapeli vsi skupaj. Pesem je privabila veliko ljudi. Tedaj je stopil naprej don Cagliero in izrabil priložnost, da je imel kratek nagovor ter tako začel svoje misijonsko poslanstvo. Rekel je: »Ker danes v Genovi slavijo praznik Marijinega varstva, je zelo umestno, da mi, ki začenjamo tako dolgo potovanje, prosimo za pomoč njo, ki je morska zvezda in zanesljiva voditeljica v varno pristanišče, kakor pravi sveti Bernard.« Končal je s toplo spodbudo, da bodo potniki imeli med potovanjem priložnost biti pri sveti maši, se spovedati in prejemati sveto obhajilo. In glejte čudo! Med tisto množico, bilo je kakih 700, niti eden ni imel kake pripombe ali ugovora. Tudi pozneje, tako mi je pisal don Cagliero, ni bilo nikakršnega oporekanja. Še več, nekaj jih je takoj vprašalo, kje bi se mogli spovedati, in ker ni bilo spovednic, so pripravili stol z zaveso in pajčolanom.

Medtem ko smo si ogledovali še to in ono, se je bližal čas odhoda in jaz sem se moral ločiti od svojih sinov. Niso me pustili niti trenutek, vsi so bili ves čas okoli mene in sedaj je eden začel jokati tukaj in drugi tam. Moram reči, da čeprav bi hotel biti trden kot skala, nisem mogel preprečiti, da mi ne bi prišle solze v oči. Zares pa moram občudovati pogum vseh drugih. Res je, da so vsi vprek jokali, vendar je ta jok jasno razodeval: solz sicer ne moremo krotiti, toda odhajamo veseli, ker odhajamo v Gospodovem imenu reševati duše v krajih, kjer manjkajo evangelijski delavci.

In že smo zaslišali znamenje, ki je klicalo vse, ki ne potujejo, naj zapustijo ladjo. In sedaj je prišlo do žalostnega prizora. Vsi so pokleknili ob meni in me prosili za blagoslov. Tudi kapitan in nekaj gospodov, ki so bili navzoči, so pokleknili. Podelil sem jim blagoslov in se odpeljal s čolnom, ki je čakal, da me popelje na kopno. Nosil sem s seboj srca svojih sinov in čutil, kako me spremljajo njihovi pogledi in pozdravi, dokler niso izginili izpred mojih oči.

Iz Genove so odpluli v nedeljo 14. novembra ob dveh popoldne. Prejel sem že več pisem iz Marseilla, Barcelone, Cadiza, kjer se je ladja ustavila, da je sprejela nove potnike in dopolnila zaloge. Fantje iz Varazzeja in Alassia, ki so vedeli, kdaj bodo odpluli, so z daljnogledi opazovali ladjo in na njej razločili nekaj misijonarjev. Ko sem nekaj dni pozneje obiskal te zavode, sem našel še vse vesele, ker so mogli videti ladjo, ki jo vozila naše junaške atlete, ki so zapustili domovino, starše in vse drugo z namenom, da bi pomagali drugim v tistih daljnih deželah spoznati in vzljubiti vero v Jezusa Kristusa.

Sedaj pa poslušajte, kako so potovali iz Genove do Gibraltarja, ki je zadnje mesto, kjer se ustavljajo ladje, ki plujejo iz Evrope čez veliki širni Atlantski ocean. Nobeden ni resno zbolel, bilo je le nekaj majhnih neprijetnosti, ki jih čutijo skoraj vsi, ko so prvič na morju. Vse gre kot po maslu, kot se temu pravi. Jedo francosko. Nekako ob

enajstih imajo zajtrk, ko poleg salame, surovega masla, mortadele in zelenjave, kar vse je predjed, dobijo mineštro s štirimi prikuhami. Nato še sir, sadje in sladkarije po volji. Vidite, da s takim zajtrkom ne trpijo gladu do kosila, ki je nekako ob pol šestih popoldne s predjedjo in osmerimi prikuhami in vsemi vrstami sadja in sladkarijami. Vendar se don Fagnano toži, da kljub taki postrežbi in tolikेरim prikuham ne more potešiti teka, ker ga silno muči morska bolezen in vse tisto, kar ji sledi. Na ladji so že začeli svoj misijon. Vsak dan imajo mašo, pri kateri je navzočih veliko potnikov. Ob nedeljah je pridiga v italijanščini za večino in v španščini za druge. Trikrat na teden imajo krščanski nauk za dečke in deklice.

V Marseillu so vsi obiskali slavno Madono della Guardia in tisti, ki še niso maševali na ladji, so darovali sveto mašo na tem svetem kraju.

Zjutraj 19. novembra so prišli v Gibraltar, zadnje mesto v Evropi, kjer se je ladja ustavila in od koder smo prejeli zadnje novice o naših prijateljih.

Zatem so se ustavili na San Vincenzu, enem izmed Zelenortskih otokov, da so se oskrbeli s premogom. V tem trenutku, ko vam govorim, so že prestopili ekvator in so na južni polobli in menim, da so se že ali pa se bodo kmalu izkrcali v Riu de Janeiru, ki je že v Ameriki in glavno mesto Brazilije. Od tu je samo še ena postaja v Montevideu in potem toliko zaželeni Buenos Aires. Potovanje do Montevidea traja en teden, tako da bodo prišli v to mesto 7. decembra in bodo tukaj praznovali Brezmadežno. Menim, da bodo jutri ali pojutrišnjem prišla pisma z Zelenortskih otokov in malo pozneje tudi telegram, ki bo naznanil konec potovanja.

To je vse, dragi fantje, kar sem vam hotel povedati o potovanju naših misijonarjev. Drugič vam bom pripovedoval o stvareh, ki sem jih opravil v času, ko sem bil odsoten iz Turina. Za zdaj se vsi potrudimo, da bomo lepo obhajali praznik Brezmadežne, nadaljujmo molitve za naše misijonarje in prosimo Gospoda, da bi poslal številne delavce v svoj vinograd. Gotovo jih je med vami veliko, ki čutijo v svojem srcu željo, da bi tudi šli v misijone. Lahko vam zagotovim, da če bi bili tudi vsi med temi, bi bilo dela za vse in jaz bi vam vsem priskrbel pomembno vlogo, ki bi jo izpolnili. Od vseh strani dobivam povabila, ki me prosijo, da bi jim poslal misijonarjev, da morajo opustiti veliko obetavnih del zaradi pomanjkanja le-teh. Za zdaj pa se skušajte pripravljati z molitvijo, tako da boste zares dobri in pridni in da boste drug za drugega misijonarji z dobrim zgledom. Kajti tudi s prizadevnim učenjem in izpolnjevanjem vaših dolžnosti v šoli vam bo z Božjo pomočjo uspelo v vaši želji, da bi bili ljubljene od Boga in od ljudi. Lahko noč.

Kronika nam poroča, da so te besede vžgale ogenj v srcih fantov, ki so komaj čakali, da bi tudi oni takoj odšli v misijone. Tega navdušenja za misijone pa ni bilo čutiti samo med fanti, temveč pri vseh prebivalcih oratorija. »Tudi jaz,« pravi don Askanij Savio, »sem želel, čeprav nisem bil član družbe, da bi bil v številu misijonarjev prve odprave. In če nisem šel, je bilo to zaradi odpora nadškofa Gastaldija.

Blaženi je dobro poznal posebne težave, ki so nanje naleteli duhovniki, ki so želeli vstopiti v družbo in iti v misijone. »Ubogi škofje,« je ponavljal, »so v stiski, ker tako zelo potrebujejo duhovnike. Nekateri ne vedo, kaj bi storili, da

bi imeli zadostno število kaplanov. Če jih kdo prosi, da bi šel v zunanje misijone, je skoraj gotovo, da ne bodo odgovorili z veseljem dà, kot je bilo nekoč, da so pohvalili dobro voljo prosilca, ga navduševali in mu pomagali pri uresničitvi sklepa. Po navadi odgovarjajo, da so misijonarji potrebni v domači škofiji.«

Toda vedno večje število prošenj za vstop v družbo je bilo ena izmed posledic odprave misijonarjev. Prej se je družba razvijala počasi in v senci. Zunaj Piemonta so o njej vedeli zelo malo ali nič. Sedaj pred odhodom in zlasti po odhodu prvih misijonarjev pa so tako v Italiji kakor v tujini govorili o salezijancih in don Bosku in se je novica o salezijanski družbi razširila po celem svetu, vzbudila pozornost mnogih ljudi in pritegnila veliko novih članov.

Tako se je zgodilo, da so tudi v oddaljenih krajih gledali na oratorij kot na vzgajališče misijonarjev. Blaženi je dobil predloge za ustanovitev zavodov iz Kalifornije, črne Afrike, Hongkonga, Indije. Toda najbolj proseč glas je prihajal iz Sydneya. Tamkajšnji škof v tem avstralskem mestu mons. Quin je prišel dvakrat v oratorij, da bi z blaženim razpravljal o prihodu njegovih sinov v to mesto. Vendar je Božji služabnik, ki sicer ni dvomil o Božji previdnosti, ravnal zelo previdno, vse dodobra pretehtal in menil, da za to še ni pravi čas. Ni imel ljudi. Poleg tega pa bi bila priprava za Sydney veliko bolj zamotana kot za Buenos Aires. Najprej težava z jezikom: če bi hoteli toliko znati angleško, da bi pridigali in poučeval v šoli, bi bilo treba veliko več časa kot za španščino. Potem težave v verskem pogledu: tu bi prišli v stik s protestanti, katerih ministri so divji sovražniki katoličanov, dvignili bi vik in krik in brez temeljite teološke priprave ne bi šlo. Težave s strani domačinov: ti niso bili tako blagi kakor Indijanci v Ameriki, temveč kruti. Težave s podnebjem, ki je veliko ostrejše kot v La Plati. Predvideval je, da če je pravkaršnja odprava naredila tak vtis, bi sčasoma pomenilo koga poslati v Ameriko, kot če bi ga poslali v kako evropsko hišo, medtem ko bi odprava v Sydney povzročila velik strah. Zato se je odločil, da bo začetek misijonov v Avstraliji preložil za kaka tri leta. Toda Avstralija je videla salezijance šele leta 1923.

Če bi sledil svoji gorečnosti, bi s svojimi rokami objel ves svet. Toda družbo je bilo treba tudi utrditi. Res je sicer, da za našega ustanovitelja utrditi ni pomenilo isto kot opustiti vsako novo pobudo in da ne bi poznali dodobra razmišljanja v tej zadevi, če ne bi navedli besed, ki jih je izrekel pred vrhovnim svetom 10. decembra 1875: »Kar se tiče družbe, vidim, da četudi je potrebno, da poudarjamo utrjevanje tega, kar že imamo, je obilno delo in veliko prizadevanje sredstvo, da stvari napredujejo bolje. Mogoče se bo utrjevanje malo upočasnilo, bo pa obenem bolj krepko. To vidimo celo z zaprtimi očmi. Dokler je to veliko gibanje, dokler je toliko dela, plovemo z razprtimi jadri in v članih družbe je opaziti veliko navdušenje za delovanje.« Zato je pogosto, ko so mu predlagali pomembna dejanja, ki pa so bila povezana z velikimi težavami, odgovarjal:

»Toda, manjka nam samo ena stvar.«

»Katera?«

»Čas. Življenje je prekratko, zato moramo hitro storiti tisto malo, kar moremo, preden nas bo presenetila smrt.«

Prav zato si je kljub pomanjkanju osebja zamišljal vedno nova velika dejanja. Don Berto ga je dostikrat videl, kako je pozorno preučeval zemljevide in razmišljal, kako bi svet pridobil za evangelij. Slišali so ga tudi vzklikniti: »Kako čudovit bo tisti dan, ko bodo salezijanski misijonarji, ki bodo pluli po Kongu navzgor od kraja do kraja, prišli v stik s sobrati, ki bodo prišli dol po Nilu, jim stisnili roke ter hvalili Gospoda!«

Don Frančišek Dalmazzo je pričal, da ga je dostikrat slišal, kako je vzkliknil: »Ko bodo naši misijonarji šli evangelizirat razne predele Amerike, Avstralije, Indije, Egipta in še drugam, bo to izredno lep in srečen dan. Vidim jih, kako napredujejo v Afriki, Aziji in kako vstopajo na Kitajsko. Prav v Pekingu bomo imeli našo hišo.«

Vedno navdušen za širjenje vere, je želel papežu predlagati, da bi v litanijah vseh svetnikov dodal vzклик: *Ut bonos et dignos operarios in messem tuam mittere digneris, Te rogamus audi nos* (da bi blagovolil poslati dobre in uspešne delavce na svojo žetev, prosimo te, usliši nas). Vendar si tega ni upal storiti. Danes se je to uresničilo na drugačen način.

18.

POGLAVJE

NA TEJ IN NA ONI STRANI FRANCOSKE MEJE

LETA 1875 SO PRIHAJALE DRUGA za drugo prošnje za nove ustanove. Poleg že naštetih je Božji služabnik prejel še ponudbe iz Cogoleta pri Savoni, Druenta v turinski pokrajini, Trinitàja pri Mondoviju in Milana za zavod Usuelli, iz Suse, Luce, Milana, Marseilla. Kanonik Belloni mu je ponudil prvo ustanovo v Sveti deželi. Četudi je upošteval vse te ponudbe, se je omejil na ponudbo škofa iz Ventimiglie za zavod v Vallecrosii in odvetnika Michela iz Nice v Franciji. O eni in drugi ustanovi je na dolgo govoril v nagovoru za lahko noč na dan Brezmadežne, potem ko je izpolnil obljubo, da bo pripovedoval o drugem delu svojega zadnjega potovanja.

Včeraj zvečer sem vam pripovedoval o prvem delu svojega potovanja, s katerega sem se vrnil istega dne. Sedaj vam bom povedal še drugi del. Po odhodu misijonarjev sem se moral odpraviti v Nico, ne v Nizzo tukaj v Piemontu, ki ji pravimo Nizza Monferrato, Nizza della Paglia, ki je v provinci Alessadria, temveč v Nizzo Marittimo, ki je bila nekoč del Italije, sedaj pa spada pod Francijo. V tem mestu so me nestrpno pričakovali, ker naj bi odprl hišo, neke vrste oratorij ali zavod, za zdaj samo nekaj malega. Že lani sem bil v tem mestu, in ker sem ugotovil, da si nas zelo želijo tako škof kakor drugi gospodje, sem se odločil, da bomo odprli hišo. Sedaj sem šel tja, da bi se dokončno dogovorili in uresničili naš načrt.

S seboj sem vzel don Jožefa Ronchaila, ki je bil lansko leto prefekt v Alassiu, sedaj pa je ravnatelj. Šel je tudi kuhar, nekaj klerikov in tistih osem Afričanov ali Alžircev, ki so bili lansko leto tukaj. Naš načrt za Nico je bil naslednji. Začeli bi s prazničnim oratorijem za dečke in odrasle, škof nam je dal na voljo del svojega vrta, kjer naj bi se otroci igrali. Pozneje pa naj bi odprli dnevno in večerno osnovno šolo. Medtem bi pa videli, kako bi Božja previdnost vse uredila. To, s čimer smo začeli, ni bog ve kaj velikega, vendar upam, da bo stvar rasla in se razvila v veliko ustanovo, ki bo naredila veliko dobrega. V nedeljo 28. novembra smo ustanovo slovesno odprli. Slovesno zato,

ker smo storili vse, kar je bilo v naši moči. Naj povem, da se je slovesnosti udeležilo veliko plemenitih gospodov in gospa iz Nice skupaj s škofom. Vsi so naklonjeni tej ustanovi. Ko sem bil tam, sem obiskal župana, ki je, kljub temu da je protestant, pazite dobro na besede, kljub temu da je protestant, z veseljem odobral to ustanovo in bil ves navdušen nad namenom, ko je slišal o tem, kar se dela v raznih krajih Italije. Kar naprej je ponavljal: To je stvar, ki manjka Franciji. Tako je pisal, in jaz sem videl pismo, v Pariz predsedniku republike in nakazal potrebo, da bi podobne ustanove uvedli tudi v tem glavnem mestu. Naj vam povem, da stvar ni prav nič čudna, ker imamo že kakšno ponudbo v tem smislu.

Takoj so francoski časopisi začeli poročati o tej mali hiši v Nici, in ko sem bil še v tem mestu, sem prejel ugodno ponudbo iz Marseilla, kjer so se odločili, da bodo tudi odprli tak dom. Odgovoril sem, da ponudba ni proti mojim načrtom, naj stvar dozori in da bom zelo verjetno pred koncem zime šel v Francijo, da si stvar ogledam in se o vsem dogovorimo.

Ko sem zapustil Nico, sem odpotoval v Ventimiglio, kjer so me nestrpno pričakovali. Tu so me škof in mestni dostojanstveniki nadvse slovesno sprejeli. Toda kaj je don Bosko delal v Ventimigli? Povedal vam bom čisto na kratko: da bi se dogovorili o odprtju nove hiše. Že lansko leto smo govorili o tem, toda komaj letos smo se dokončno dogovorili. Med Ventimiglio in naseljem, imenovanim Bordighera, nedaleč od tod, se razteza planjava, dolga več kot tri milje. Na tem kraju pred 30 leti ni bilo nobene hiše. Toda prišli so novi naseljenci, si zgradili hiše in se tu naselili. Tu ni nobene cerkve in nobene šole. Protestanti, ki jih je veliko v tistih krajih, so se čutili gospodarje okolice, postavili so svojo cerkev, zgradili neke vrste konvikt z brezplačnimi šolami in staršem celo plačujejo, če pošiljajo k njim svoje otroke. Ker ni druge možnosti za šolanje, večina staršev zato, da otroci ne bi ostali brez izobrazbe, pošilja svoje otroke, tako dečke kakor deklice, v šolo k protestantom. Ko je škof videl, kako se stvari sučejo, in ker nima duhovnikov in denarja, da bi zgradil cerkev in ustanovil novo župnijo, se je obrnil na don Boska. Že lansko leto sem na dolgo govoril s škofom o tej zadevi, vendar si nisem ogledal kraja niti se nisva s škofom dokončno domenila.

Tokrat me je škof popeljal na sam kraj. Najeli smo neko hišo, ki bo služila za prvo silo, medtem pa bomo skušali kupiti zemljišče za cerkev in župnišče. Zanimivo pa je to, da smo mogli dobiti zemljišče za naše namene prav ob protestantski cerkvi in njihovi šoli. Ker je treba poskrbeti tudi za dekliško šolo, bomo dobili še prostor za naše sestre. Tako bi na eni strani cerkve stanoval ravnatelj s kleriki in šolskim osebjem, na drugi pa redovnice z dekliško šolo.

Upam, da bomo to hišo odprli v času devetdnevnice in v osmini in bomo 1876 že začeli šolo. Za zdaj ne bi sprejemali fantov v zavod, temveč bi odprli samo šolo za zunanje ali kvečjemu napol konvikt, da bi omogočili tudi bolj oddaljenim, da ne bi hodili dvakrat na dan sem in tja. Ko bi potem zgradili cerkev in hišo, o kateri sem vam govoril, bi lahko sprejeli tudi konviktove.

Ali veste, zakaj vam tako natančno pripovedujem te stvari? Iz dveh razlogov. Najprej zato, ker, kakor sami veste, vas med šolskim letom pogosto prosim, da bi molili, in to veliko molili za toliko milosti, ki so nam potrebne. Ko vas prosim za molitve, v večini

primerov ne morem povedati razloga zakaj, ker gre za stvari, ki so odvisne od mnogih okoliščin, toda tokrat vidite, da sem imel v mislih stvari, ki se sedaj uresničujejo, in da imam tudi sedaj še veliko drugih zadev, o katerih vam ne morem govoriti. Molate torej goreče, ker gre za zelo pomembne stvari.

Drugi razlog pa je naslednji: Veselim se, da veste in ste seznanjeni s stvarmi, ki jih delamo. Nočem vam prikrivati velikih potreb Cerkve niti obširnih polj za delo v večjo Božjo slavo. Reči vam moram, da ta obširna polja potrebujejo veliko delavcev, da je žetev izredno bogata in da je nujno potrebno, da se čim bolj namnožimo. Glede na velike potrebe družbe se čutim spodbujenega, da vas opogumim, da bi se vsi čim bolj trudili, da bi rasli v kreposti in svetosti. Oh, če bi vas mogel v tem trenutku videti vse kot duhovnike, bi imel že pripravljeno mesto za vsakega in vsak izmed vas bi imel svoje določeno delo. Da, potreboval bi prav toliko ravnateljev za hiše, kolikor vas je tukaj, in videli bi, koliko dobrega bi lahko naredili. Res je, da je vsak izmed vas že tak majhen ravnateljček in se znate prav obnašati v svojih stvareh in dolžnostih. Prav, nadaljujte tako. Kdor pa mogoče še ne bi bil tak, naj sklene pred Gospodom, da se bo potrudil po svojih močeh.

Mi bomo spremenili red, ki se ga je držal don Bosko, in bomo najprej poročali o Bordigheri in potem o Nici.

Bordighera ni pravo ime. Od sedaj naprej bomo govorili o Vallecrosii, kajti salezijanske ustanove delujejo v tej občini. Valle Crosia je bila obširna planjava, ki se je raztezala med Bordighero in Ventimiglio. Prijeten kraj, milo podnebje in ugodne zveze tako z italijanskimi kakor s tujimi železnicami so vabili tako Italijane kot tujce, da so tukaj zgradili vile in palače, dokler z vedno novimi poslopiji ni v kratkem nastalo celo naselje.

Toda v tem kraju nihče ni mislil na to, da bi postavil kako cerkev ali šolo, kar so takoj uvideli protestanti. Neki nesrečen nekdanji duhovnik je poklical valdežane, ki se niso dali dolgo prositi in so z denarjem Londonske biblične družbe zgradili veličastno svetišče in obširno palačo. Odprli so svetišče za bogoslužje, otroški vrtec, šolo za dečke in deklice in na koncu še zavetišče za zapuščene otroke. Na tak način so postali gospodarji kraja.

Dobri škof mons. Lorcenc Biale ni spal. Budni pastir je videl protestantski vdor in si ni dal miru, zlasti še, ko je videl, kako protestanti širijo svoj vpliv vsepovsod. Zbiral je katoliške učitelje, prosil za pomoč in se obrnil celo na Rim. Papež nam je v posebnem brevu čestital za njegovo prizadevanje, da je kljub pomanjkanju škofijskih sredstev naredil načrt, da bi v Vallecrosii protestantskim šolam zoperstavil katoliške, saj so protestanti zavajali katoliške otroke. Dal je prvi dokaz naklonjenosti, saj je denarno podprl odličnega prelata.

Toda kako naj ubogi italijanski škof tekmuje z inozemskim zlatom? Povabil je v Ventimiglio ravnatelja iz Alassia don Cerrutija in mu jokaje dejal: »Recite don Bosku, naj me ne zapusti. Star sem že čez devetdeset, imam malo duhovnikov, v semenišču samo kakih deset klerikov in tukaj pred mojo hišo, tukaj pred

mojimi očmi trgajo valdežani mojo čredo. Pritrgoval sem si od ust, pa ni zadosi, nič nisem dosegel. Nujno potrebujem, da mi pride don Bosko na pomoč, in to čim prej.«

Ganjen do solz je don Cerruti nemudoma odpotoval v Turin k don Bosku. Rekli so mu, da je v Cuneu. Hitel je v Cuneo, toda blaženi je bil že v Beinetteju, gost pobožnega in dobrotnega duhovnika don Vallaurija. Odhitel je v Beinette, kjer je dobil don Boska v cerkvi, ko je z družino molil rožni venec. Nenaden prihod don Cerrutija je vznemiril don Boska, ki je pomislil, da se je zgodila kaka nesreča. Ko se je pomiril in si dal razložiti zadevo, se je zbral in nato odgovoril: »Vrni se v Ventimiglio in sporoči monsinjorju škofu, da smo mu od tega trenutka v vsem na voljo.«

Don Cerruti je odpotoval drugo jutro in prinesel škofu tolažilno sporočilo. Velečastiti pastir je dvignil roke k nebu in s solzami v očeh dejal: »Gospod, zahvaljujem se ti. Sedaj bom v miru umrl.« Zares je umrl malo zatem, vendar je videl, da so bile stvari že lepo utečene.

Ko je blaženi prišel v Ventimiglio, se s častitljivim starčkom nista imela o čem meniti. Valdežani so bili don Boskovi stari znanci in monsinjor je don Boskovim besedam popolnoma zaupal. Imel je, rekli bi, slepo zaupanje v tega človeka Božje previdnosti, bil je edini, ki bi mu v tej stiski ob vdoru krive vere mogel zares pomagati. Kar se tiče materialnih sredstev, je bil prepričan, da blaženi nima ničesar, vendar je tudi vedel, da mu bo Božja previdnost odprla svoje zakladnice.

To so torej osnove dogovora. Salezijanci bi se zavzeli za dečke in deklice. Njegova ekscelenca bi tako za učitelje kakor učiteljice dajala letno 700 lir, kar bi bilo za vedno zapisano v oporoki. Prav tako bi plačeval najemnino za začasno šolo. Poskrbel bi za vso opremo, razen za osebno.

Dobri škof je vprašal blaženega, ali hoče, da bo šolska oprema vsa čisto nova. Blaženi je odgovoril: »Da stol vzdrži tistega, ki sedi na njem, in se ne podre; da imajo mize noge; da se na klopeh lahko piše, nič drugega ne zahtevam.« Monsinjor je bil nadvse zadovoljen zaradi don Boskove uvidevnosti.

Daroval je zemljišče, na katerem bi salezijanci za svoj denar zgradili cerkev in hišo. Obljubil je, da bo v posebni okrožnici povabil vernike, da bi pomagali z darovi. Zagotovil je, da bo tudi po njegovi smrti po nekem njegovem župniku dobil še nadaljnjo pomoč. Pri dogovorih je bil navzoč kanonik Emilij Viale, njegov generalni vikar in izvajalec oporoške, zelo naklonjen salezijancem, ki je smehljaje se zagotovil blaženemu: »Jaz dobro poznam monsinjorjeve želje.«

Dne 8. decembra so izdali pastirsko pismo in ga prebrali v vseh cerkvah škofije. Pozneje so ga izdali kot okrožnico, ki jo je podpisal škof, jo poslali zasebnikom in jo objavili v časopisih. Besedilo je ostalo nespremenjeno. Monsinjor je poslal nekaj izvodov tudi v Rim, da bi v visokih cerkvenih krogih spoznali novo

don Boskovo delo. Blaženi je poslal osnutek, ki ga je generalni vikar imel za prekratkega in ga je razširil. »Ohranil sem,« je pisal Božjemu služabniku, »vaše misli in celo vaše besede, vendar sem vse malo razširil. Tukaj na splošno ni bilo nikomur neprijetno. Če boste našli kako napako, mi oprostite in pomislite, da sem žal tisoč milj daleč od don Boskovega duha.

Don Bosku so svetovali, da bi dečki plačevali majhno minervalno pristojbino za obisk šole in bi tako starši prispevali svoj delež. Toda on je odgovoril, da je njegov namen, da naj bodo šole popolnoma zastonj. Svetovali so mu, da bi odprl polkonvikt za tiste, ki so morali hoditi dvakrat v šolo. Rekel je, da v tem ni težave, vendar bi bilo treba poiskati praktično rešitev.

Najeli so neko hišo, dokler ne bi dobili kaj primernejšega, in začeli delo. Skladišče v pritličju so počistili in priredili za kapelo. V dveh sobah v pritličju na desni strani bi odprli dva razreda za dečke in na levi strani prav tako za deklice, kjer bi poučevale sestre. Predelavo prostorov je vodil don Savio iz Alassia. Ko je bilo vse skupaj narejeno, je prišel pogledat in dal še zadnja navodila. V božični devetdnevnici je bilo vse nekako pripravljeno.

Sedaj je bilo treba misliti na osebje. Don Bosko je določil duhovnika in nekaj klerikov, iz Morneseja pa bi po dogovoru s predstojnico prišlo nekaj sester. Sestre in salezijanci bi odprli osnovno šolo, večerno šolo in praznični oratorij. Duhovnik ne bi poučeval, pač pa bi vse vodil, pridigal sestram in v oratoriju ter spovedoval mlade in stare. Toda s temi sosedi bi bilo treba imeti duhovnika, ki bi bil temeljito podkovan v teologiji, obenem pa zelo previden in umirjen. Don Bosko se je obrnil na don Nikolaja Cibraria, ravnatelja cerkve Marije Pomočnice, kakor so tedaj imenovali to službo, spovednika in zelo učenega moža.

Leto se je iztekalo, že je bil tukaj prvi mesec leta 1876 in don Bosko še ni določil osebja niti ni napovedal začetka šole. Tedaj je škof predlagal, da bi začeli delo na praznik Marijinega očiščevanja 2. februarja. Don Bosko je hitro ukrenil, za 10. februar določil dan odhoda ter dal don Cibrariu potrebne napotke in klerika po imenu Cezar Cerruti, novinca, ki naj bi poučeval v šoli. V tistih blaženih časih so se v drugi obliki ponavljali prizori iz Fiorettov. Pripovedujmo stvari v sveti preproščini, kakor so se dogajale.

V sredo 29. januarja je don Bosko po kosilu dejal na don Rui, don Cibrariu in don Barberisu: »Trebja je stvar hitro urediti. Škof iz Ventimiglie mi piše, da je čas, da gremo. Sestre in don Cibrario naj se pripravijo. Odhod je 10. februarja. Ti, don Cibrario, boš dobil klerika Cerrutija.«

Ta klerik, velik in postaven, je bil že v letih. Zelo si je želel, da bi lahko študiral in postal čim prej duhovnik. Bil pa je tudi zelo poslušen.

Don Bosko je dejal magistru novincev don Barberisu: »Pokliči klerika Cerrutija in mu reci: 'Prosil si don Boska, da bi ti zaradi starosti skrajšal študij, da bi mogel čim prej biti v korist družbi, v kateri želiš veliko delati. Don Bosko je po-

mislil, kako bi ti pri tem pomagal. Ker pa pozna tvoje sposobnosti in spretnost v opravkih, ti hoče dati priložnost, da se uveljaviš.' Ko mu boš to povedal, ga pošlji k don Cibrariu, da mu razloži položaj. Mogoče se bom jaz osebno udeležil odprtja te hiše. Torej, don Cibrario, bomo šli?«

»Saj niti na vem, kaj bom moral delati.«

»Glej, tudi jaz ne vem, kaj boš moral delati. Toda ne boj se, dela ti ne bo manjkalo. Za zdaj boš čez teden imel malo dela: sestre bodo poučevale deklice, za šolo za dečke je določen Cerruti, ti boš pa vse vodil. Tvoje glavno delo bo v soboto in nedeljo. V soboto boš spovedoval sestre, dečke in deklice. V nedeljo boš spovedoval vse, ki se bodo hoteli spovedati, potem boš maševal in razložil evangelij. Popoldne boš imel krščanski nauk za odrasle, potem, če ti bo želodec dovolil, pridigo in blagoslov z Najsvetejšim. Večernice za zdaj lahko opustimo, ker v Liguriji niso v navadi. Toda ti jih boš počasi uvedel in to je dobro. Škof je že hotel ustanoviti novo župnijo, vendar bi to stvar zelo zapletlo, zato smo to misel za zdaj opustili. Takoj bi si morali omisliti rojstne in mrliške knjige in druge zadeve. Ko bo zgrajena velika cerkev, cesar se moramo takoj lotiti, bomo mislili tudi na župnijo. Tako bo mreža zavodov na Rivieri dopolnjena.«

Don Barberis je omenil, da v San Remu, v veliko večjem mestu, kot je Ventimiglia, hitro napreduje protestantizem in slabo življenje. To je strateška točka za uspešen apostolat. Kajti prav v San Remo prihaja veliko tujcev protestantov, da tam prebijejo zimo.

Don Barberis mu je odgovoril: »V tem primeru moramo posnemati Hanibala, ki je prenesel vojno v Italijo zato, da bi rešil Kartagino, in Scipiona, ki je zato, da bi rešil Rim, napadel Kartagino. San Remu se bomo morali počasi približevati, dati videz, da hočemo priti v Bordighero, dejansko pa hočemo v San Remo. Bordighera bo zaustavila protestante, da ne bodo šli naprej. V San Remu bo treba pozneje, če bo Bog tako hotel, ustvariti naše središče in se na vso moč truditi, da bomo delali dobro. Kar se tiče knjig, ki bi ti lahko koristile,« se je obrnil k don Cibrariu, »je po mojem prepričanju potreben Protestantizem in vodilo vere, ki ga je napisal Perrone, in Valdežani istega avtorja.«

Odhod je bil določen za ob pol dveh popoldne 9. februarja 1876. Potnika nista bila samo dva, temveč trije, ker se je pridružil še en civilist. Blaženi je ob slovesu dejal don Cibrariu: »Zagotavljam ti, da te ne bom za vedno pustil v Bordigheri. Sedaj pojdi in ustanovi tisto hišo. Medtem bo zgrajena cerkev, ti boš postal župnik in uvedel novo župnijo. Potem 'maiora te expectant' (te čakajo večje stvari).

Klerik Cerruti se je izkazal »s svojo potrjeno krepostjo, neizmerno potrpežljivostjo in močnim praktičnim čutom«. Tiste dni je pisal Božjemu služabniku: »Star sem že in mi je hudo, da nisem za drugo kot za to, da grejem klopi v šoli. Nisem sposoben, da bi naredil kaj posebnega. Samo v breme sem vam. Upam,

da bo prišel čas, ko vam bom lahko izkazal svojo hvaležnost in bom mogel z vami delati za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.«

Oni drugi je bil Martin, odličen človek, star nekaj več kot dvajset let. Ko so ga vprašali, ali rad odhaja v Bordighero, je odgovoril: »Kaj naj pomeni zadovoljen ali nezadovoljen? Če me pošiljajo, sem zadovoljen, da grem, če me ne pošljejo, sem zadovoljen, da ostanem tukaj.«

Na novo prispeli niso izgubljali časa, da bi si ogledovali področje svojega delovanja. Takoj po svojem prihodu so naslednjo nedeljo blagoslovili kapelo in začeli verouk. Zvečer je bilo 29 dečkov in deklic. Ta praznični oratorij je pomenil konec protestantov, ker so zahajali tja mali in veliki. Tudi šole so bile takoj polne. Valdežani so jih takole opisali v eni svojih knjižic: »Bralec naj si predstavi bajto, kak centimeter pod višino ceste, vlažno, neprezračeno, brez zadostne razsvetljave, in bo imel podobo prostora, ki ga je don Bosko namenil za šolo v Pianiju di Vallecrosia.« S tem so hoteli škodovati salezijancem, dejansko pa so spodbudili javno dobrotelost, da so ljudje pomagali šole čim bolj izboljšati. Tako so se ljudje na povabilo, da bi opravili velikonočno dolžnost, lepo odzvali in protestantska cerkev in šole so ostale prazne. Kraj, ki so ga hoteli narediti za središče krive vere v Liguriji, je bil rešen.

Blagoslov, ki ga je temu kraju podelil Pij VII., je moral obrodit sadove. Skozi ta kraj je šel, ko se je 11. februarja 1814 vračal in Fontainebleauja v Savono. Neki G. B. Apronio, ki ga je poznal don Cerruti, je pričal, kako je bil osebno navzoč, ko je ljudstvo v Vallecrosii sprejelo papeža in ga prosilo za blagoslov prav na mestu, kjer danes stoji salezijanski zavod, posvečen Mariji Pomočnici.

Leto 1875 je bilo, kakor je to bilo 25 let pozneje rečeno don Rui, leto, ko je Bog dal Franciji don Boska. Neki drug častljiv starček, pastir duš tam na zahodni meji, mons. Peter Sola, škof v Nizzi Marittimi, je tisto leto zaskrbljen hodil po ulicah mesta in iskal prostor, kjer bi lahko odprl otroški vrtec in zavetišče za ogroženo mladino. Nizza je imela veliko dobrotelnih ustanov, vendar brez zavetišč za sirote in otroke brez nadzora. V določenih primerih niso vedeli, kam naj bi poslali dečka, ki se je kot sirota klatil po ulicah in trgih.

Člani Vincencijeve konference, goreči in delavni možje, so se zavzeli in sklenili izpolniti to vrzel. Dva izmed njih, odvetnik Michel in baron Héraud, sta stvar predložila svojim kolegom in dobila odobritev. Obrnila sta se na blaženega don Boska, obiskala oratorij in se načelno dogovorila brez vseh težav.

Mons. Sola, ki se je prav tako zavzel za pobudo, je blagoslovil njihovo namer, jim učinkovito stal ob strani in jim pomagal na vse mogoče načine. Tudi neki bogat Žid po imenu Lates, ki ga je Božji služabnik očaral s svojim vedenjem in besedami, je položil velikodušno roko na denarnico in obilno pomagal.

Odvetnik Michel, ki ga bomo še večkrat srečali v don Boskovem spremstvu po Franciji, zasluži, da se ga posebej spomnimo. Bil je človek visoke izobrazbe,

kristjan starega trdnega kova, velik don Boskov prijatelj in eden prvih velikih dobrotnikov v Franciji. Ker je študiral pravo na univerzi v Turinu, je imel priložnost, da je spoznal in občudoval don Boskovo delo. Dvoje pisem z datumom 9. oktobra in 12. novembra 1875 priča, da ni opustil ničesar, kar bi moglo pomagati, da bi prišli salezijanci v Nico. Gotovo je v veliki meri pripomogel, da je don Bosko 21. novembra odprl prvo hišo v Franciji.

Najprej je moral najti hišo, kjer bi ustanovo odprli. Da bi v ta namen takoj kupili kako hišo, je bilo nemogoče. Odbor gospodov je vzel v najem prostore neke predilnice in priskrbel najnujnejšo opremo. Škof je za razvedrilo otrok dal na voljo tristo kvadratnih metrov svojega vrta. Dne 9. novembra sta prišla 'sine baculo et sine pera' (brez po-potne palice in brez denarnice) dva duhovnika, en klerik in pomočnik. Nikdar nobena hiša ni bila bolj skromno odprta. Don Rua se je veselil tistih slavnih časov uboštva in omenil zlasti dvoje okoliščin. Na nekem obisku so morali zato, da bi vsi sedeli, sestri na postelje, s katerih so odstranili žimnice. Ko je potem eden izmed navzočih moral iti nekaj iskat, so drugi ostali v temi, ker so imeli samo eno svetilko. Don Rua je pripomnil: »Prav te hiše je potem Bog še prav posebno blagoslavljal.«

Treba je bilo uporabiti vse domislice, da ne bi ranil francoskega narodnega ponosa, zlasti še, ker se je ena izmed mestnih strank imenovana stranka separatistov, vihtela zastavo ločitve Nice od Francije za združitev z Italijo. Za ravnatelja je postavil don Jožefa Ronchaila, z lepim francoskim imenom, rojenega v Usseauxu pri Pinerolu, nedaleč od francoske meje. Dobro je govoril francosko, česar se je naučil kot otrok. Vstopil je v družbo in se navzel don Boskovega duha. Blaženi ga je po višjem navdihu pritegnil k sebi. Nekega dne, ko je bil blaženi v Usseauxu, sta ga prišla obiskat dva semeniščnika in skoraj po sili pripeljala s seboj svojega tovariša Ronchaila. Blaženi je nadvse milo pogledal Ronchaila, ga prijel za roko in rekel navzočim: »To je kos, ki ga je treba spraviti v kletko.« Nepričakovane besede so naredile vtis na klerika in so bile seme njegovega poklica.

Od sobratov, ki so spremljali ravnatelja, sta bila dva usposobljena za pouk v ljudski šoli in sta dobro govorila francosko. Blaženi je poslal tja še nekaj fantov iz Nice, ki so bili v oratoriju, in skupino Alžircev, ki jih je poslal mons. Lavigerie. Tako je blaženi zaprl vrata vsaki možnosti kakega separatizma. Njega samega smo slišali, kako slovesno so sprejele salezijance tako civilne kakor politične oblasti.

Blaženi je šel v Nico po odhodu misijonarjev, 20. novembra. Od tam je pisal don Rui, naj pošlje še kakega klerika za glasbo, Evazija Rabagliatija, bodočega apostola Kolumbije, in z njim Alžirce.

Predragi don Rua!

Tukaj smo stvari spravili v tek in lahko začnemo delati. Reci Rabagliatiju, naj pride kadarkoli. S seboj pa naj privede tiste Alžirce, ki so začeli gimnazijo, in posebno še

njihovo afriško obleko, ki jo tukaj lahko nosijo. Drugi naj bodo pridni in bodo prišli, kakor hitro se bom vrnil v Turin. Rabagliati naj ne nosi s seboj drugega kot nekaj not in svojo osebno opremo. Tukaj imajo pianino in harmonij, ki ga čakata. Če moreš, naj bodo na mestu že v nedeljo (28.), ker bo ta dan prva maša za Patronage de St. Pierre, Rue Victor 21. Sicer bi se pa lahko ustavili v Alassiu, kjer bom od petka do ponedeljka (26.–29.). Poskrbi, da ne bodo imeli s seboj kovčkov, temveč samo potovalne vreče, če bi pa morali imeti kovčke, pa naj bodo na meji v Venitigli navzoči pri pregledu prtljage. Veliko naklonjenosti, veliko dobrohotnosti za nas in novi oratorij, ki je vsem enak turinskemu. Molimo, da nas bo Bog blagoslovil pri tem novem dejanju. Pojutrišnjem bom v Nizzi (sic, Ventimigli) in bomo videli, kaj naj naredimo v Bordigheri. Bog naj nas vse blagoslovi in imej me v J. K. (brez datuma in brez podpisa).

Tri tedne pozneje je lahko povedal vrhovnemu svetu: »V Nici se je zbudilo pravo navdušenje.« K naklonjenosti in zaupanju je nemalo prispevala njegova nesebičnost. Predlagali so, da bi za plače učiteljev namenili 800 frankov. Toda blaženi je zavrnil, češ da je preveč in da zadostuje polovica. Dogovorili so se za 450 frankov. Ko so v mestu zvedeli, da je odklonil polovico honorarja, so ga množično hvalili. Škof je Božjemu služabniku dejal: »Sedaj razumem, zakaj don Boska povsod iščejo. Na tak način si pridobiva 'tout le monde' (ves svet).« Don Bosko je rekel, da sicer zelo potrebuje denar in da zato ne bi mogel kaj prispevati za opremo. Ker pa gre samo za vzdrževanje, je to za salezijance zadosti, saj so navajeni na revno življenje.

Tedaj škof ni več molčal in je povedal, da se je pogovarjal z raznimi redovnimi družinami, podobnimi, kot je oratorij. Toda ti so takoj prišli z zahtevami po rednih dohodkih in veliko višjih honorarjih, kot so jih zahtevali salezijanci. Navzoči gospodje iz Nice so mu dejali: »Bojimo se, da bodo ti vaši učitelji umrli od lakote.«

»Bodite prepričani,« je odgovoril, »da od lakote ne bodo umrli, kajti dobro vem, v kakšnih rokah sem jih pustil. Sicer pa je prav, da če se bodo znašli v stiski, pridejo trkat na vaša vrata in bodo prosili vbogajme. Prepričan sem, da vi, gospodje, ne boste brezcutni in jim ne boste dali umreti od gladu.«

Ganjani zaradi tolike obzirnosti, da bi se ne polastil odvečnega, in zavedajoč se resničnih potreb, so Ničani poklonili že določeno vsoto, ne kot plačilo dolga, temveč kot miloščino.

V nedeljo 21. novembra je blaženi uradno odprl dom, naslednjo nedeljo pa še praznični oratorij, imenovan po svetem Petru na čast škofu, ki je nosil njegovo ime. Monsinjur je daroval sveto mašo ob navzočnosti mnogih uglednih gostov. Krajevni katoliški časopis La Semaine de Nice je 27. novembra kot uvod v oznanilo obreda zapisal: »Imamo srečo, da je v našem mestu od začetka tedna velečastiti don Bosko iz Turina, apostol zapuščene mladine, Božji mož, ponižen in čudovit v svojih delih. Prišel je v Nico z namenom, da bi s tremi svojimi so-

delavci položil temelj ustanovi, ki bi – kakor zna samo on – delovala s pomočjo Božje previdnosti in brez vsake druge pomoči.« Kako je Božja previdnost pomagala in kako je Bog podpiral don Boska, bomo videli v naslednjih pripovedih našega poročila. Patronage St. Pierre je krepko rasel v Božjem blagoslovu, ki mu ga je poslal na začetku Kristusov namestnik na zemlji s pesniškimi in preroškimi besedami. Don Bosko je naročil don Caglieru, da naj obvesti svetega očeta, da bo kmalu odprl to ustanovo, in ga prosi, da bi jo blagoslovil. Ko je Pij IX. pohvalil to delo, je dejal: »Bog naj jo blagoslovi in naj postane tisto gorčično zrno, ki se bo razraslo v veliko drevo, da se bodo mogli vanjo zateči golobi in bo daleč stran skobec.«

Drevo, ki je v Nici pognalo globoke korenine, se je razraslo in pognalo veje po vsej Franciji in ga ni moglo uničiti niti nasilje zadnjih viharjev. Pred prvim don Boskovim svetim naslednikom je ob petindvajsetletnici ustanovitve uradni govornik zatrdil: »Primerjajmo ponižni Betlehem pred petindvajsetimi leti z današnjim udobnim zavodom, ki je poln gojencev in učiteljev in zlasti še duhovnikov, ki bodo jutri prinesli praznične pozdrave iz vseh francoskih hiš, in mi bomo prisiljeni, da bomo z občutjem globoke hvaležnosti izrekli hvalo in zahvalo delovanju vsemogočnega Boga.«

Potem je dodal: »Gospod Bog je pri tem uporabil zvestega služabnika. Don Bosko je pozorno sledil razvoju ustanove, vodil predstojnike s svojimi nasveti in pogosto tudi z blagostjo svoje navzočnosti.«

Videli bomo, kako je blaženi s svojo navzočnostjo hrabil svoje sinove v Nici. Toda preden bomo nadaljevali, moramo bralcem postreči s spiskom nasvetov in spodbud in pri tem izraziti obžalovanje, da se je veliko tega izgubilo ali je še vedno skrito. Žal imamo iz te prve dobe na voljo samo dvoje pisem, ki ju bomo objavili. Eno je bilo napisano nekaj dni po vrnitvi don Boska v Turin. Njegova navada je bila, da je sinovom, ki so zrasli ob njegovi strani, dal občutiti svojo navzočnost. Zato ni skoparil z dopisovanjem.

Predragi don Ronchail!

Časopisi so se obširno razpisali o našem domu v Nici in mi si moramo na vso moč prizadevati, da bo vse čim bolje uspelo.

Od časa do časa mi točno poročaj o stanju in željah enih in drugih. Pozdravi princa Sanguwskega in gospo princeso, njegovo mater, ter jima zagotovi, da mi tukaj opravljamo za oba posebne molitve.

Lepe pozdrave gospodu Michelu, od katerega pričakujem dolgo pismo, baronu Héraudu, grofu in grofici De la Ferté in drugim, s katerimi boš imel priložnost govoriti o naših zadevah.

Če boš imel kaj odvečnih maš, mi jih pošlji in mi jih bomo skušali opraviti v korist zavetišča St. Pierre. Ne hrani pri sebi denarja, razen kolikor nujno potrebuješ. Pošlji ga sem v oratorij, naslovljenega na don Ruo. Rabili ga bomo za pošiljke, ki jih moramo pripraviti. Prav tako stori, če bi se pokazala kaka nujna potreba. Takoj ti bomo pomagali.

Vedno si zapiši ime, priimek in kraj bivališča oseb, ki dajejo miloščino. Zahvali se jim in ostani z njimi v stiku, zlasti če so bolni.

Menim, da je mons. Sola videl Meščana iz Genove, če ne, mi sporoči, da mu pošljem številke, ki govorijo o njem. Kdaj pa kdaj ga obišči. Izroči priložene liste naslovljenecem, zlasti še kaplanu. Poslal ti bom odpustno pismo za škofa v Nici. Če kaj potrebuješ, mi piši.

Vsi te pozdravljajo in se veselijo uspeha hiše v Nici, Ventimigli in Republiki Argentini. Imej me rad, moli zame, ki sem vedno tvoj v J. K. najvdanejši prijatelj.

duh. Janez Bosko

Turin, 10. 12. 1875

Drugo pismo nima ne podpisa ne datuma. Vendar ga je gotovo napisal don Bosko. Hranimo izvornik. Gotovo ga je pisal približno ob istem času kot prejšnje, kakor je to mogoče razbrati iz vsebine.

Predragi don Ronchail!

1. Prav bo, če se boš zanimal za tiste, ki bi bili dobri za družbo, in če jih bo mogoče pridobiti, z dobroto skrbi zanje.

2. Pogosto govori s kleriki, sobrati, in če je mogoče, jih vzemi s seboj za spremstvo pri opravilih. Povabi jih, naj ti povedo, ali imajo težave v časnih in duhovnih stvareh. Pri tem bodi zelo zaupljiv z njimi.

3. Tistega ubogega Alžirca, ki noče prejemati zakramente, pospremi kam drugam ali pa pokliči kakega zunanjega spovednika, da bo spovedoval v hiši. So težave, ki jih je treba premagovati s potrpežljivostjo. Vedi pa, da če kak Alžirec ni za nas, ga lahko brez nadaljnega pošljemo domov.

4. Za pridiganje in za svete maše pokliči na pomoč kakega duhovnika, npr. don Giordana, teologa Giovana in druge.

V kratkem ti bom poslal v pomoč kakega duhovnika ali vsaj kakega klerika.

5. Skrbi za svoje zdravje in zdravje drugih.

6. Škof je za Laghetto predložil nas ali piariste (skolope), vendar ne sprejme ne enih ne drugih. Pa molči.

7. Niti pater Benigno niti drugi mi niso tega omenili.

8. Dva kanonika, ki so ju poslali v Rim, bosta mogoče naredila malo ali nič. Potrudil sem se, da sem škofa predstavil v pravi luči pred Svetim sedežem. On to ve in je zadovoljen.

9. Je gospod C.te La Ferté storil kaj pri francoskih železnicah? Zelo bi mi prišlo prav.

V dopisovanju sobratov z don Boskom vlada ista »odprtost srca« kot v pogovorih. Za blaženega je bilo življenje v družini vedno visok ideal. V družini otroci z odprtim srcem govorijo s svojim očetom, oče pa se ne odteguje, temveč neguje to zaupljivost, zato so mu njegovi zaupali in ga brez strahu povpraševali o vsem.

19.

POGLAVJE

APOSTOLAT TISKA

MED SKLEPI, KI JIH JE blaženi don Bosko izpolnjeval z največjo doslednostjo, je bila njegova odločitev za dober tisk in za boj proti slabemu tisku. Zdi se nam potreben celoten pogled na to področje njegovega delovanja, ko se njegova družba tako čudovito hitro širi in skuša tudi z dobrim tiskom razširiti svojo učinkovito ustvarjalnost.

Najprej šolski priročniki. Ne samo, da je pospeševal izdajo, očiščeno vsega, kar žali sramežljivost pri italijanskih in predkrščanskih latinskih pisateljih, temveč je dodal še zbirko latinskih krščanskih pisateljev in začel s svetim Hieronimom. V ta namen je naročil don Tamiettiju, da naj pripravi in opremi z opombami *De viris illustribus* (o znamenitih možeh) učitelja iz Stridona, ki vsebuje življenjepise svetega Pavla, prvega puščavnika, puščavnika svetega Hilariona in meniha Malha, in nekaj izborov pisem. Kakšne misli so napotile blaženega k temu novemu knjižnemu dejanju, je čez nekaj let povedal z zbirko izbranega latinskega besedila don Tamiettija, ki je doživela lep uspeh.

Trenutek je bil več kot posrečen. Po veliki bitki mons. Parisisa v Franciji okoli leta 1846 glede pouka klasikov je papež z okrožnico *Inter multos* z dne 23. marca 1853 končal razpravo tako, da je priporočil francoskim škofom, naj povežejo študij grških in latinskih očetov s študijem starih poganskih klasikov. Toda razprava se je spet razvnela z *Ver rongeur* mons. Gaumeja. Papež je z brevom 22. aprila 1874 zopet ponovil že znana stališča in skušal zagnanega polemika pomiriti. Ker to ni bilo zadosti, se je Pij IX. vrnil k zadevi 1. aprila v brevu mons. Bartolomeju D'Avanzu, škofu v Calviju in Teanu in poznejšemu kardinalu. Učeni italijanski prelat je na začetku šolskega leta s svojim problemom seznanil profesorje svojega semenišča v Calviju in jih spodbudil, naj se pri reševanju

tega vprašanja držijo papeževih navodil. Papež je povzel škofova razglabljanja in izjavil, da krščanski latinski jezik ni pokvaril, temveč čudovito preobrazil stari poganski jezik. Od vedno je bila v Cerkvi navada, da so poučevali tako stari klasični kakor novi krščanski latinski jezik. Škofovi razlogi so ponovno podprli že znana stališča in učitelje latinščine spodbudili, da bi se pridno in koristno držali te preizkušene metode. To da je papeževa želja.

Blaženi je čutil v tem podporo svojemu prepričanju in je zato sklenil čim prej udejanjiti svoj načrt. O tem nam priča pismo, ki ga je 26. aprila naslovil na urednika nove zbirke in spodbudil, da bi čim prej pripravil za natis prvi zvezek sv. Hieronima.

Predragi don Tamietti!

Morali bi te ozmerjati, pokarati in spodbuditi, da bi že končal tisto blaženo delo, ki je samo v napoto v tiskarni in na katero vsi že tako dolgo čakamo.

Domeni se torej s svojim ravnateljem in pridi kako sredo, 'si fieri potest' (če je mogoče) zjutraj in se boš vrnil v petek; če je tvoja ugledna oseba nenadomestljiva, boš iz Turina odšel zvečer ob 19.20h.

Upam, da boš tukaj imel na voljo knjige, ljudi in denar, da boš spravil ta veliki stroj v tek in tako končal zelo veliko delo.

Imej me rad v J. K. in verjemi najvdanejšemu prijatelju duh. Janezu Bosku.

Turin, 26. 4. 1875

Knjiga je izšla na začetku šolskega leta 1875/76 in vzbudila pozornost. Božji služabnik, ki ni puščal stvari na pol, je to pozorno spremljal, da bi videl, kako se bodo stvari razvijale, in je mons. Almeriku Guerra di Lucca, ki je naročil dva izvoda sv. Hieronima, takole pisal:

Predragi gospod kanonik!

Po pošti vam bomo poslali dva izvoda sv. Hieronima, ki ste ju naročili.

S svojimi opombami ste mi zelo ustregli in jih bom upošteval pri nadaljnjih natisih. Prosil bi vas, da bi mi sporočili katerokoli tudi najmanjšo opombo, pa tudi če se vam zdi, da bi bilo treba kaj opustiti ali spremeniti. Velika izkušnja, povezana z vašim nenehnim študijem, vidi veliko več kot mlad avtor, ki še ni vsemu dorasel. Kakršen koli nasvet, opomba in še bolj kakršnokoli Vaše delo, ki bi moglo priti v poštev za objavo, nam bo v veliko pomoč.

Bog naj vas obdari s svojimi darovi in molite za tega ubožca, ki ostaja v J. K. najvdanejši služabnik. Duh. Janez Bosko

Turin, 10. 12. 1875

Tudi tokrat je don Bosko ravnal kakor vedno. Se je razpravljalo o kaki stvari? Ne da bi dosti govoril, je preštudiral vprašanje, in ko je odkril dobro in praktično stran, šel na delo, medtem ko so drugi brezplodno razpravljali.

Po priročnikih za leposlovje se je obrnil k zgodovini. Tukaj se moramo žal zadovoljiti z dobrimi željami, ker ni našel ljudi, ki bi bili sposobni uresničiti

njegove zamisli. Že dolgo se je zavedal, kako velika škoda se dela Cerkvi zaradi ponarejanja cerkvene zgodovine. O tem je dolgo razmišljal in pripravljaj Zgodovino katoliške Cerkve za uporabo v semeniščih, ki bi bila prepojena z rimsko miselnostjo. V letih od 1849 do 1870 je sestavil priročnik v štirih zvezkih. Četudi je bilo delo zelo pomembno, ni hotel s tiskanjem, ker ga je hotel izboljšati. Toda zgodila se je nesreča, da je enega za drugim izgubil vse zvezke rokopisa, ki jih je nosil s seboj na potovanjih in jih med potjo popravljaj. Proti koncu leta 1875 je naročil don Bonettiju, naj bi knjigo sestavil on, vendar je ostalo samo pri dobri volji.

Sledila je Zgodovina Italije, ki so jo profesorji po šolah uporabljaj kot močno orožje v boju proti Cerkvi. Don Bosko je prepričaj profesorja Antona Terrena, da je napisal tak priročnik za liceje. Ta je 1876 začel izdajati Povzetek zgodovine Italije v dveh zvezkih: Rimsko zgodovino ter Zgodovino srednjega veka in moderne dobe. Knjiga je bila namenjena gimnazijam, učiteljiščem in tehniškim šolam. Pozneje je delo predelal po navodilih, ki mu jih je dal don Bosko, in 1879 izdal obširnejšo Zgodovino Italije, razdeljeno v dva dala: Srednji vek in Moderna doba. *Civiltà Cattolica* je zapisala: »To je eden najboljših priročnikov, lepo urejen in dobro napisan.« O duhu prejšnje izdaje je dejala: »Kar se tiče vere, zdrave morale in pravic Cerkve, ni ničesar, kar bi bilo v nasprotju z dobrimi načeli.« Saj tudi ni moglo biti drugače, ker so knjigo tiskali v salezijanski tiskarni, kjer je blaženi pozorno bedel nad vsem, kar se tiska in piše.

Treba je bilo poskrbeti tudi za ljudsko izobrazbo, ki se je vse bolj širila. Tudi na tem področju je poplava slabih knjig in časopisov trgala zgodovino na koščke in širila sovraštvo do Cerkve. Blaženi si je zamislil občo zgodovino v toliko zvezkih, kolikor je narodov, napisano v preprostem jeziku na način, kot je napisal Zgodovino Italije. Zvezki bi si sledili takole: Zgodovina starega Vzhoda, Zgodovina Grčije, Zgodovina rimskega cesarstva, Zgodovina Italije, Zgodovina Francije, Zgodovina Anglije, Zgodovina Španije, Zgodovina Nemčije in tako naprej. Prva dva zvezka je zaupal don Barberisu, ki se je takoj z dobro voljo lotil dela. Blaženi je s peresom v roki potrpežljivo popravljaj, dodajal in črtal, kakor mu je pisatelj izročal rokopis. Izšla sta samo dva zvezka.

Z vedno večjo ljudsko izobrazbo se je večala tudi želja po branju. Knjige z zgodovinsko vsebino, čeprav dobro napisane, niso bile kruh za kakršnekoli zobe. Za mlade ljudi in preprosto ljudstvo so bile potrebne zabavne knjige. Blaženi je mislil tudi na to. Izogibal se je romanov in želel, da bi se opirali na zgodovino. Od tu uspešno in sijajno pisanje don Lemoyna. Don Bosko mu je naročil, naj napiše življenje Krištofa Kolumba, Fernanda Corteza, Fernanda Pizarra, Bartolomeja Las Casasa in življenjepise drugih zavojevalcev in civilizatorjev. Prav tako mu je tudi on dal zamisel za življenjepis Lutra, Kalvina in drugih voditeljev nevere in krivih ver. V svojem času so te knjige zajele ljudske množice

in naredile veliko dobrega. In kdo ve, kaj bo še naprej? Bodo mogli obuditi od mrtvih nekdanje spomine? 'Habent sua fata libelli' (knjige imajo svojo usodo).

Vrnimo se v šolo, kjer je bilo treba očistiti novo vrsto knjig in jih narediti neškodljive za mladino. To so slovarji. Izkušnja je poučila don Boska, da določene besede in nekateri primeri, ki jih po naključju opazijo pogledi mladih ljudi, ranijo njihove duše in jih zavedejo v greh. Odkar je imel na voljo svojo tiskarno, je menil, da je prišla ura, da reši šole te nadloge. Don Durandu je naročil, naj pripravi dva slovarja latinskega jezika: enega majhnega v enem zvezku in drugega velikega v dveh zvezkih; don Pechenino grškega in don Cerruti italijanskega. Zamislil si je tudi zemljepisni slovar, ki naj bi ga sestavil don Barberis, in zgodovinskega, ki ga je zaupal nekemu strokovnemu sodelavcu. Vendar teh niso dokončali. Prejšnji trije pa so doživljali ponatise drugega za drugim in za zdaj lahko mirno trdimo, da so v svojem času dobro opravili nalogo. Don Cerruti se je mučil do leta 1879. Don Durando in don Pechenino, ki sta že dolgo zbirala gradivo, sta kmalu podarila šolam sadove svojega truda, kajti dva velika zvezka latinskega slovarja in grški slovar sta bila že 1876 v rabi po gimnazijah in licejih. Knjige so žele pohvalo vseh, ki jim je bilo do krščanske vzgoje mladine. Don Cerruti je z mnogimi tehničnimi izrazi prehitel vse italijanske leksikografe in zavrgel vse predsodke jezikovnih puristov. O moralnem vidiku, ki je bil don Bosku najbolj pri srcu, je Civiltà Cattolica menila, da gre pri vsem za pravo »duhovno mano«.

Ne smemo pozabiti na veliko don Durandovo zaslugo. Ko je don Bosko leta 1870 začel spodbujati don Duranda, da bi izločil iz slovarjev nespodobne izraze in odstranil neprimerne zglede, še ni bilo vse storjeno. Znanstvena plat latinskih slovarjev je bila zelo zanemarjena. Najbolj razširjen slovar, ki je nosil še etiketo Kraljeve tiskarne, je bil tako zelo prepoln nesmislov, da je subalpinska vlada ponujala Vallauriju trinajst tisoč lir, če bi se lotil popraviljanja. Toda Vallauri je verjetno zato, ker je bila vsota premajhna, naročilo odklonil. Nato je začel delo profesor Bacchialoni, toda že po kakih sto straneh se je naveličal. Sedaj se je lotil naloge profesor Mirone, ki je s svojo vztrajnostjo delo sicer opravil, vendar je bilo vse skupaj zelo pomanjkljivo. Pozneje je Vallauri vzel Mironejev rokopis, napisal visoko doneč predgovor, se podpisal kot avtor, dodal malo ali nič in že smo dobili slavna latinska slovarja Tomaža Vallaurija, ki sta bila natisnjena v različnih črkopisih na gladkem papirju in zvezana v pergament. Doživela sta zdaleč preveliko slavo, ki nikakor ni bila v sorazmerju s trudom, ki ga je namišljeni sestavljavec vložil v delo. O nespodobnostih, ki sta jih oba zvezka prepolna, ne bomo nič govorili. Don Durando je skušal v svojih slovarjih doseči čim višjo znanstveno utemeljitev in besedišče obogatiti z dodatkom strogo krščanskih izrazov. Že poznana kronika nam poroča, kako je don Durando končano delo predložil don Bosku: »Medtem ko so se zaradi omenjenih reči zahvaljevali Bogu, je vstopil v obednico don Durando z drugim končanim zvezkom latinskega slovarja. Vsi smo se razve-

selili. Don Bosku je bil zvezek, ki mu ga je pokazal don Durando, nadvse všeč in mu je dejal: 'Sedaj si malo odpočij, potem boš knjigo o pravem času nesel v Rim in jo poklonil papežu.' Obenem pa ga je spodbudil, da bi se lotil knjige, ki naj bi postala Novi Mandosio za nižjo gimnazijo.

Tukaj se za trenutek ustavimo in se vprašajmo: »Kako vendar? So se pisatelji okoli don Boska pojavljali kakor gobe po dežju?« Odgovor je zelo preprost. Kakor je Božji služabnik vzgajal ravnatelje, prefekte, pridigarje, spovednike, asistente in vse druge, ki so v hišah imeli kake posebne službe, tako je vzgajal tudi pisatelje. Poznal je 'intus et in cute' (od znotraj in pod kožo) svoje sinove. Ko je ugotavljal sposobnosti in veselje posameznikov za kako stvar, jim je predlagal, da bi se lotili tega in onega dela, in jim skušal na lep način vcepiti svoje zamisli in svojega duha. Svetoval jim je knjige, ki naj bi jih preštudirali, popravljaj njihove prvence, se z njimi pogovarjal tudi o zelo nadrobnih vprašanih jezika in sloga, dajal pisne in ustne nasvete in jih vabil, da so z njim sodelovali pri izdajanju njegovih del. Tako je na primer dal v pregled neki svoj rokopis:

Dragi don Bonetti!

Rad bi, da bi s svojim sokoljim pogledom in s svojo bistro pametjo pregledal te spise, preden bodo šli v tiskarno.

Prepuščam jih tvoji odgovornosti. Glej, da čistilni brus ne bo pogladil samo lesa, temveč ga tudi očistil in pobral nesnago. Razumeš?

Bog naj nas vse blagoslovi in bodi vedno vesel!

Moli za svojega ubogega, pa vedno v J. K. najvdanejšega prijatelja.

duh. Janez Bosko

Turin, 15. 1875

Tako je v svojih duhovnikih budil zavest, da morejo koristno uporabljati pero in voljo za tiskanje. Ni pa želel, da bi v svoje knjige poleg imena postavili tudi salezijanec. Junija 1876 je na naslovni strani posmrtnega govora mons. Vallegi, župniku v Alassiu, videl: »don Cerruti, duhovnik salezijanske družbe«. Isto stvar je opazil tudi pri don Bonettiju, don Francesii, don Lemoyneu. Ustrašil se je, da bi besede »iz salezijanske družbe« bile malo izzivalne in bi marsikomu ne ugajale. Zato je rekel don Rui: »Bolje bo, da tega ne delamo več. Lahko napišemo duhovnik, to že, kot na primer ravnatelj tega in tega zavoda. Toda beseda salezijanec bi lahko koga dražila in bi rekli: 'Sedaj, ko vsem redovnim družbam slabo kaže, dvigajo glave in se hočejo kazati.' Dopustimo, da nas tako imenujejo drugi. Toliko drugih reči je, ki jih je treba pokazati in podčrtavati. Govorimo o teh, ker lahko vzbujajo poklice, privlačijo srca k družbi, jim storijo dobro. To kar na veliko tiskajmo in širimo med ljudstvom. Če pa nimajo neposrednega namena, da bi storile kaj dobrega, pa jih raje opustimo.

Od šolskih priročnikov preidimo k življenjepisu svetnikov. Tukaj se je don Bosko znašel pred zelo žalostnim dejstvom. Želel je, da bi v njegovih zavo-

dih brali življenje svetnikov. Da bi dal fantom primerno branje, je želel sestaviti zbirko kratkih življenjepisov skozi celo leto. Ko je potem vzel v roke, kar je bilo na tem področju na razpolago, je ugotovil, da so bili življenjepisi pisani z najboljšo voljo, vendar vsebovali dejanja in izraze, ki bi vzbujali v fantih grde misli in jih učili hudobije. Ugotovil je tudi, da so ti življenjepisi zelo poudarjali sporkorna dela in izredna dejanja, namesto da bi opisali, kako je ta ali oni svetnik častil najsvetejši Zakrament in sveto Božjo mater Marijo, kako si je prizadeval za premagovanje napak in kako se je trudil za krepost. Zato je razmišljal o novi zbirki in prosil več sodelavcev, da bi v njegovem duhu napisali življenjepise svetnikov. V ta namen je prosil grofa Viancina in mu dajal mnoge in natančne napotke. Viancino je sestavil življenja svetnikov za prve dni januarja, potem pa je izgubil pogum in opustil delo. Don Bosko je nato prosil doktorja Gribaudija, hišnega zdravnika oratorija. Ta je lepo napredoval in prišel do srede februarja, potem pa se tudi on ni več čutil sposobnega, da bi nadaljeval. Blaženi se je pogovarjal z drugimi in izgubil veliko časa s tem, da jim je razložil svojo zamisel, a so ga tudi pustili na cedilu. On sam pa zamisli ni opustil.

Ker je bilo čutiti potrebo po spoznavanju življenja in dela sv. Frančiška Saleškega in ker so bili obstoječi življenjepisi neustrezni za fante in nove čase, je blaženi januarja 1876 predlagal glavnim predstavnikom salezijanske družbe, da bi napisali dva življenjepisa: enega za preprosto ljudstvo in mladino, v eni sami knjigi, ne preobsežnega, ki bi ga lahko razširili po zavodih in dali v uporabo v zakristijah; drugega pa v dveh zvezkih, po najboljših virih, dobro utemeljenega, za izobražence. Njegov namen je bil prikazati celoten nauk sv. Frančiška Saleškega, zlasti v razlagi katoliške Cerkve nasproti protestantom. Ko bi izšel življenjepis, bi izdali še njegova dela v sodobni in priročni obliki. Najprej je hotel izdati Filotejo v prikupni obliki ter s popravki in izboljšavami, da bi jo mogli »dati v roke mladini v vzgojnih zavodih«. V izdaji vseh del je seveda želel predstaviti vse, kakor je v izvorniku.

Izdaja zbranega dela sv. Frančiška Saleškega v italijanščini je bila veličastna zamisel. Toda podjetnost in veličastnost se je pokazala še v nekem drugem načrtu. Z začudenjem nas napolni novica, da je hotel ponovno natisniti hollandiste. Zdi se nam primerno, da o tem poročamo tukaj, ko govorimo o življenju svetnikov ali o hagiografiji. O tem je spet in spet govoril. Toda 7. januarja 1876 je o tem obširno razpravljal in predložil načrt celotnega dela. Večji del bralcev nam bo hvaležen, če podamo pogovor, kakor nam ga je zapisal kronist.

Govorili so o Migneju, o njegovi patrologiji in o hollandistih. Blaženi je večkrat ponovil: »Natis teh del je stvar, ki mi zelo ugaja.« Potem je nadaljeval: »Zelo si želim, da bi ponovno natisnili hollandiste, in sem to željo že večkrat izrazil. Pa vidim, da se mi za hrbtom smeji, kot če bi šlo za kako velikansko delo, ki ga bo zmogla izvesti samo močna knjigotrška družba s pomočjo radodarnosti

kakega kralja. Prav. Toda jaz bi se z dvanajst tisoč lirami začetne glavnice lotil dela in sem prepričan, da bi pri tem dobro zaslužil. Ne pravim, da ni razloga, da bi se smejali zaradi možnosti uresničenja tega načrt, a sem tako obremenjen z drugimi posli, da bi bilo pravo izdajstvo, če bi se sedaj lotil še tega. Vsekakor pa trdim, da bi se stvar izplačala. Šel bi v Rim, kjer bi dobil papežev blagoslov in breve, ki bi me pooblaščal in spodbujal, da bi začel to delo. Poslal bi povabila vsem škofom celotne krščanske družine, stopili bi v stik z vsemi knjigotržci v Italiji in z najpomembnejšimi v Evropi, poslal bi zastopnike, ki bi osebno predložili naše načrte, ustanovili bi združenje in obljubili, da bo tisti, ki se bo pridružil na samem začetku, dobil vse zvezke za polovično ceno. Z izkupičkom za prvi zvezek bi lahko plačali natis drugega. Za članstvo v združenju ne bi bil pogoj plačati vnaprej celotno zbirko, temveč zvezek za zvezkom glede na njegov obseg. Vsako leto bi izšel en zvezek. Menim, da bi se s temi previdnostnimi ukrepi v neizmerno korist cele Italije in Evrope dalo natisniti največje delo, kar jih obstaja. Sedaj stane celotno delo dva tisoč ali vsaj tisoč petsto lir, jaz pa bi ga ponudil za šeststo lir, pri čemer bi sam imel polovico čistega dobička. Ko delam te račune in razmišljam o teh načrtih, sem v svojem svetu. Seveda pa bi se morali pri tem dogovoriti s smrtjo, da ne bi prišla delat zmede, dokler delo ne bi bilo končano. Gre namreč za sedemdeset zvezkov, po eden na leto.«

Po svoji naravi praktičen človek med priročniki za študij teologije in filozofije, tudi med tistimi, ki so jih najbolj cenili, za šolo svojih klerikov ni našel nobenega, ki bi bil primeren za začetnike in ta čas. Po njegovem mnenju bi morali biti učbeniki kratki, natančni v izražanju in razumljivo pisani. Morali bi natančno obdelati najbolj živa in nujna vprašanja sodobnosti, nakazali ali celo izpustili pa bi sicer sama po sebi pomembna vprašanja, o katerih pa le redko govorimo ali sploh ne. Te misli je izrazil don Bertellu, ki bi bil primeren človek za to. Ta je sicer obljubil, naredil pa nič.

Ker je bil prepričan, da je glasba učinkovito vzgojno sredstvo in je bil vnet zanj, je vendar ugotovil, da le malo glasbenih del družijo vero s prijetnostjo. Zato je spodbujal don Cagliera, da bi komponiral tako sakralne kakor posvetne skladbe, vendar z obema nakazanima značilnostma. Don Caglieru se je to čudovito posrečilo. Po njegovi zaslugi je oratorij tekmoval z glavnimi založnicami glasbenih del v Italiji.

Za apostolat dobrega tiska sta bili po don Boskovem prepričanju potrebni dve stvari: nizka cena in velika naklada. Dokler ni imel lastne tiskarne, ni mogel odločati o ceni. Začel je z zelo skromno tiskarnico, jo razširil v veliko tiskarno in nazadnje postavil ob bok tudi največjim v Turinu. Leta 1875 je imela oratorijska tiskarna že deset strojev, črkovalnico, stavnico in kopirnico. Istočasno je začel s skromno knjigoveznicjo, ki pa je rasla in postala prva v Turinu. Zdelo se je, kakor da bi se don Bosko s prstom dotaknil neba, ko je postal sam svoj gos-

pod in je lahko po mili volji širil tisk po tako nizkih cenah, da so si branje lahko privoščili tudi najrevnejši.

Don Bosko je dolga leta govoril: »Najprej ena tiskarna, potem ena večja in nato veliko tiskarn.« Živel je tako dolgo, da je mogel s svojimi smrtnimi očmi videti ne samo eno veliki tiskarno, temveč množico tiskarn in ob njih knjigovезnice in knjigarne, ki so spravljale tisk med ljudi. Vse to je neverjetno naglo naraščalo in – kar je še pomembnejše – se ni več ustavilo.

Nič še nismo povedali o Katoliškem branju, ker hočemo o njem govoriti posebej, kot se spodobi za tiskarsko zvrst, ki je bila don Bosku najbolj pri srcu. Česa vsega ni don Bosko storil v Italiji, da bi širil na vse štiri vetrove Katoliško branje! In če nam je dovoljeno, da presodimo uspeh, moramo reči, da je ustrezalo resničnim potrebam in bilo urejevano in upravljano uspehu primerno. Leta 1875 je pomenilo 25 let obstoja. Naročnikov je bilo več deset tisoč. Ko se je bližal čas za obnovev, je razposlal naslednjo okrožnico.

Našim veleceenjenim poverjenikom in bralcem!

Z veseljem vam naznanjamo, velezaslužni poverjeniki in bralci, da bosta Katoliško branje in Zbirka italijanskih klasikov, ki smo ju tolikokrat priporočali vaši vnemi, redno izhajala tudi v letu 1876. Zagotovimo vam lahko, da se bomo še posebno potrudili, da bodo papir, tisk in razpošiljanje in še zlasti izbor obravnavane snovi čim bolj koristni, zabavni, zanimivi in moralni.

Nujno pa potrebujemo vaše sodelovanje za širjenje tega tiska, pri čemer se lahko držite načrta, ki vam ga bo narekovala vaša izkušena modrost.

Veliko škofov, nadškofov in celo sveti oče je blagoslovilo in priporočilo širjenje teh knjižic, kar veliko pove o njihovi primernosti. Katoliško branje je namenjeno obrambi in širjenju vere, Zbirka italijanskih klasikov pa učeči se mladini in je zato nadvse koristna. Vsak naj pomisli na pogubne posledice, ki prihajajo iz slabega branja, in na prizadevanje, ki ga nekateri ljudje vlagajo v to, in nato reče svojemu srcu: »Če hudobni toliko storijo, da širijo hudobijo, ali potem dobri niso prav tako in še bolj dolžni, da so trudijo za dobro naše svete vere in javne morale?«

Neki visoko postavljen gospod je dejal: »Vse, kar izdamo za širjenje dobrega tiska, lahko štejemo za dar, ki smo ga dali revežu.«

V upanju na vaše sodelovanje prosimo Boga, da bi vas obdaril s svojimi nebeškimi blagoslovi, vam podaril dolga leta srečnega življenja in obilno nebeško plačilo. Medtem ko vam vse to iz srca želim, se imam za vašega v imenu vodstva in sodelavcev najvdanejšega služabnika. duh. Janez Bosko

Naročnina ni mogla biti nižja 2,25 lir na leto za dvanajst zvezkov s približno 108 stranmi, poleg tega še vezilo in zbornik za tekoče leto, slavni Galantuomo kot prvi katoliški zbornik v Evropi. Don Bosko ga je začel izdajati kot protiutež valdeškemu.

Zbornik za leto 1875 je imel 96 strani, od tega 20 strani koledarja. Ne smemo misliti, da je bila to zmes smešnic in nepovezanih pripovedi; vse je poveza-

no v osrednji zamisli in služi čisto določenemu namenu. Od začetka do konca je mogoče občutiti pristnega don Boskovega duha in izredno posrečeno pero. Zato ga bomo malo razčlenili.

Zbornik si je postavil za cilj zbrati »nekaj dogodkov, ki bi spominjali na domovinsko in katoliško slavo«, katerih obletnico naj bi v tem letu obhajali. Napoveduje dvogovor med Galantuomom in nekim naročnikom, ki je poln težkih in krepkih resnic. Poučni del se začneja z razlago o spovedi z dobro znano Pellicovo navedbo. Temu sledi še drug pogovor, prav tako o učinkovitosti tega zakramenta, z naslovom Tudi tatovi spoštujejo dobre duhovnike. Ta dobri duhovnik je sv. Pavel od Križa, katerega obletnico praznujemo v tem letu.

Prvih šest obletnic: Stoletnica smrti sv. Pavla od Križa s kratkim življenjepi-som na treh straneh, podanim v prijetnem duhovnem pomaziljenju; stoletnica izvolitve papeža Pija VI. s spodbudno omembo konca konklava, z odprtjem svetih jubilejnih vrat in z navedbo papeževih posebnih kreposti. Druga stoletnica prve posvetitve presvetemu Srcu Jezusovemu, ki jo je opravil blaženi Klavdij de la Colombière, z obširno predstavitvijo začetka in značilnosti tega češčenja, vzeto iz lastnega življenjepisa svete Marije Marjete Alacoque – dvanajst strani prijetnega branja. Tretja stoletnica prenosa relikvij svetih mučencev Salvatorja, Adventorja in Oktavija z dogodki, povezanimi s temi svetimi ostanki, z opisom slikovitega praznovanja, povezanim s slavo savojske kraljeve hiše, zlasti z »našim knezom Emanuelom Filibertom«, za katerega pravi Galantuomo, da se odlikuje po gorečnosti, »da bi pospeševal ugled naše svete vere«, ker ta knez dobro ve, da je katoliška vera osnova blagostanja držav in podložnikov, kajti podložniki ne morejo biti zvesti svojemu vladarju, če niso najprej zvesti Bogu. Četrta stoletnica »italijanskega dečka, ki so ga do smrti mučili Judje«, z dramatično pripovedjo o ubogem telescu malega Simona iz Trenta, »italijanskega mesta«, kot pravi Galantuomo, in ne »mesta italijanske Tirolske«, kot pravi Rohrbaker, po katerem je povzeta celotna pripoved; četrta stoletnica rojstva blaženega Nikolaja Albergatija z zgodovino njegovega redovnega poklica, s prikupno pripovedjo o junaških dejanjih za obrambo papeževe svetne posesti v Bologni in drugih deželah.

Za vsem tem pride posebna obletnica: sedemsto let od rojstva in šeststo let od smrti sv. Raimunda Penjafortskega. V poglavju o tem španskem svetniku najprej omenja don Carlosa, čigar zadeva je mnoge navduševala in skrbela, kakor smo že videli, vendar vse zunaj politike: »Sedaj, ko veliko število poštenjakov obrača oči proti Španiji, kjer naj bi vzšla zvezda, ki naj bi razpršila severne megle (ker se megle gostijo tako močno, da nekateri izjavljajo: Stara evropska družba propada in nova ognjišča civilizacije se odpirajo – Bismark), naj mi bo dovoljeno, meni, ki sem prav tako poštenjak, da obrnem svoje oči proti Španiji in pokažem na zvezdo, ki je vzšla 1175 Penjafortu in svetila celih sto let.« Ko ga je predstavil kot predavatelja na univerzi v Bologni, ga Galantuomo pokaže še kot človeka, »ki

je poučeval zato, da bi se ljudje naučili«. Končno sklene pripoved z ugotovitvijo, »da so to zvezde, ki jih moramo pričakovati, in zvezde, ki jih Španija potrebuje«.

Ne manjkata dve stoletnici s smešnim naslovom »Koliko je stala ena kraljica leta 1475«, ki opisuje dogodek, ki se je pripetil v Angliji pod vladavino Plantagentov Anjoujev, ki so opustili »krčansko politiko srednjega veka, da bi sledili duhu politike moderne dobe«. Sledi zgodba »o knezu, ki je utonil v sodu malvazije«, prav tako iz angleške zgodovine.

Vrnimo se k svetim obletnicam. Tisoč dvesto let od smrti sv. Armanda, škofa v Maastrichtu, ki je, »kakor to delajo tudi škofje dandanes,« pravi Poštenjak, »ostro karal kralja Dagoberta zaradi njegovega grešnega življenja in bil zato izgnan iz rodne dežele«. Tisoč sto let od smrti sv. Romualda, škofa in zavetnika Malinesa, tisoč let svetega Adona, nadškofa v Vienni v Delfinatu, kot poroča Martirologij. Še drugih tisoč let o »Kako so takrat mislili cesarji«. Gre za štiri člene, ki jih je Karel Plešasti predložil v potrditev cerkvenemu zboru v Pavii, v katerih priznava avtoriteto in pravice rimske Cerkve, papeža, škofov in duhovništva.

Ko potem govori o štirinajstih stoletjih sv. Senatorja, škofa v Milanu, naš Galantuomo vedno bolj kaže svojo domovinsko ljubezen, o kateri je govoril v predgovoru. Njegova misel se glasi: »Italijanskemu katoličanu, ki ljubi slavo svoje domovine, ni za Rimom ljubšega mesta, kot je Milan.« Tukaj zapoje slavospeve verskim zaslugam lombardskega glavnega mesta.

Dogodek, ki je bil posledica ljubosumnosti dveh francoskih kraljev, pa se je zgodil pred tisoč tristo leti; ker sta ju k temu ščuvali njuni ženi, imamo pregovor »Kako težko je naleteti na svakinje, ki bi se imele rade«. Sledi »praktično poljedelstvo nekega škofa iz leta 475«. Sodobni poljedelci bi z veseljem prebrali staro spodbudo Galantuoma: »Treba je obžalovati vedenje nekaterih, ki, ne vem iz katerega razloga, zaničujejo predragoceno dejavnost poljedelstva in jih neznansko osrečuje, če morejo iz svojih sinov narediti občinske učitelje ali jih pridobiti vsaj za kako drugo delo.« Škof, ki se je predal poljedelstvu, je sv. Evtropij iz Orangea. Čeprav je bil plemenitega rodu, je hotel pomagati svojim revnim škofljanom. Galantuomo pa pripominja, da »zaradi tega ni prav nič zanemarjal duhovne skrbi za svoje ljudstvo«. Končno je tu še 1500-letnica izvolitve sv. Savina za škofa v Piacenzi. Tudi o tem je Galantuomo hotel povedati svoje mnenje. Ko pripoveduje o čudežu, ki ga je svetnik naredil v moči svoje vere, vzklikne: »O, če bi mi danes imeli vsaj malo tako goreče vere!«

Po vsem tem pa prava ruska solata, ki ni prav nič neprimerna resnosti našega Galantuoma: zgodbice, zanimivosti, reki, zgodovinski podatki, kakšen praktičen nasvet; olje, s katerim vse zaliva, pa je vedno čisto oljčno olje, z najfinjšo soljo, brez vseh primesi.

Po končanem branju je naravno, da knjigo shranimo in ohranimo, da jo ob priložnosti spet vzamemo v roke in jo beremo. To je pravi biser!

Letnik obsega osem zvezkov – štiri dvojne zvezke, vsega skupaj 1536 strani, povprečno 128 strani na mesec, kar je veliko več od dogovorjenega.

Dva zvezka nosita na naslovni strani don Boskovo ime. Najprej si bomo ogledali drugih šest, ki jih sicer ni podpisal on, jih je pa izbral in odobril in so izšli z njegovo odgovornostjo. Tudi ti vsebujejo njegovo zamisel, misel o vsebini in načinu pisanja, ki je najbolj v skladu z duhom Katoliškega branja. Zato jih moramo vzeti v pretres.

Prvi zvezek nosi izviren naslov Goffredo s podnaslovom Moralna pripoved za ljudstvo. To je zelo ganljivo in vzgojno pisana knjiga. Neki kmečki fant si prizadeva za spreobrnjenje svojega očeta in dveh bratov, ki že dolga leta pozabljajo na Boga in na njegove zakone. Ker je pisatelj Toskanec, so na dnu strani razloženi izrazi, ki jih zlasti podalpski bralci ne bi razumeli.

Drugi zvezek nosi naslov Posvečevanje praznikov v zgledih izpod peresa kanonika Kajetana Costamagne, profesorja teologije v semenišču v Saluzzu. To je zbirka sto triinsedemdesetih zgledov, ki prikazujejo kazni, s katerimi je Bog kaznoval tiste, ki so s težaškimi deli onečaščali praznične dni. Blaženi je zatem izdal Pravilnik za obhajanje praznikov pod varstvom sv. Jožefa s središčem v cerkvi Santa Teresa v Turinu. Knjiga podaja organizacijo združenja, dolžnosti članov in odpustke, ki jih je papež Pij IX. podelil 14. maja 1861. Dodan je še program za pridružitve naročnikov Katoliškega branja.

Več kot en milijon vernikov z mnogimi kardinali in škofi je prosilo njegovo svetost papeža, da bi slovesno posvetil svet presvetemu Srcu Jezusovemu. Prošnja je bila uslišana. Dne 22. aprila 1875 je Sveta kongregacija za obrede odobrila posvetitev in papež je podelil popolni odpustek, ki ga je mogoče nakloniti tudi dušam v vicah vsem, ki bi skesanega srca opravili spoved in prejeli sveto obhajilo, zmolili posvetilni obrazec 16. junija, obiskali kako cerkev in molili po namenu svetega očeta. Poročali smo že o slovesni posvetitvi v cerkvi Marije Pomočnice. Blaženi je priporočil don Bonettiju, da bi za to priložnost napisal knjižico o presvetem Srcu Jezusovem. Don Bonetti je privolil in prispeval Katoliškemu branju za mesec junij četrti zvezek z naslovom Srce Jezusovo v drugi stoletnici po svojem razodetju. Najprej navaja razloge za češčenje presvetega Srca, potem začetke, težave in ovire pri širjenju te pobožnosti. Dodan je še program za naročnike Katoliškega branja in Knjižnice za mlade.

Šesti zvezek je napisal p. Karel Filip da Porino in nosi naslov Blagoslovljena voda. Knjižica je nadaljevanje Znamenja svetega križa, ki ga je objavil aprila 1872. Po kratki razlagi zakramentalov opiše obred blagoslovitve vode in opisuje čudežne učinke, ki jih prinaša uporaba blagoslovljene vode, ter zavrne očitke protestantov, da je katoliška Cerkev prevzela poganske obrede.

Sedmi zvezek vsebuje dvoje del: Resničnost krščanske vere izpod peresa barona Manuela di San Giovanni in Misli laika o krščanstvu, ki jih je napisal Se-

bastijan Vallebona. To je dvogovor med župnikom in njegovim župljanom. Obe knjižici zavračata ugovore protestantov.

V osmem zvezku je don Lemoynov Fernando Cortez in opisuje odkritje Mehike. Med drzne dogodivščine pogumnega bojavnika vpleta opise navad, spomenikov in verskih obredov v Mehiki in velike napore katoliških misijonarjev, da bi krotili napadalen značaj osvajalca, ki naj bi prizanašal premaganemu ljudstvu. Pripoved, sestavljena na osnovi dobrih španskih pisateljev, je zelo koristno in prijetno branje.

Tretji in četrti zvezek je napisal naš blaženi. Tretji nosi naslov Jubilej leta 1875. Začetki in pobožne vaje pri obisku cerkve. Knjiga je bila nekaj čisto novega. Božji služabnik je 1865 za neki drug izreden jubilej, ki je trajal cel mesec, napisal knjižico in z novo okrožnico nadomestil staro. Iz štirih razgovorov jih je nastalo šest, ker je pisatelj predelal prvotna dva in iz njiju naredil štiri nove. Za obisk treh cerkva je sedaj predlagal tri premišljevanja, in sicer: premišljevanje o večnem zveličanju, premišljevanje o smrti, premišljevanje o vesoljni sodbi. Tu predstavlja dvoje skupin po troje premišljevanj in v drugi skupini podaja zgoraj omenjena premišljevanja, v prvi pa o spovedi, obhajilu in miloščini. Končno pa je tam, kjer se je prvi končeval z venčkom v čast Marijinega brezmadežnega spočetja in s Pellicovo pesmijo »Srce Marijino, ki ga angeli«, sedaj v drugi končuje z zgledi milosti matere Božje Marije. Naj še omenimo, da je jubilej leta 1854 imel za cilj izprositi razsvetljenje za papeža, da bi čim prej razglasil versko resnico o brezmadežnem spočetju Device Marije v večjo Božjo slavo. Jubilej 1865 pa je bil razglašen ob desetletnici dogmatske razglasitve.

Preidimo sedaj k jubileju svetega leta. Blaženi je uporabil vsebino druge knjižice, tako da je vložil okrožnico leta 1875 namesto tiste iz leta 1864 in dodal še pastoralno pismo mons. Lovrenca Gastaldija, ki je razlagal pogoje jubileja. Ker je bilo treba obiskati štiri cerkve, je izbral štiri premišljevanja: o spovedi, obhajilu, miloščini in misel na zveličanje. Temu je za uvod napisal kratko razlago o namenu Cerkve ob razglasitvi jubileja, o podeljenih milostih in o pogojih za pridobitev popolnega odpustka. Priročnik so razdelili fantom z namenom, da bi ga uporabljali pri obisku cerkve in v spomin na jubilej. Blaženi je prosil penitenciarijo, da bi namesto obiskov cerkva dovolila premišljevanja, ker procesije zaradi prepovedi niso bile mogoče. Sveto sodišče indulta ni nameravalo odobriti; da bi pa omogočilo pridobitev jubileja, je dovolilo, da bi procesije potekale po najboljših danih možnostih, tudi brez križa ali drugega verskega znamenja in v porazdeljenih skupinah. Fantje salezijanskih zavodov so odhajali po skupinah, kakor če bi šli na sprehod, in obiskovali cerkve, ki so jih ordinariji določili za jubilej. Tu so se zbirali in opravljali predpisane molitve, kakor je bilo zapovedano v papeški okrožnici.

Najbolj izvirni del predstavljajo razgovori, ki nosijo naslove: 1. O jubileju na splošno. 2. O jubileju pri Judih. 3. Jubilej pri kristjanih. 4. Prvo oznanilo ju-

bileja ali sveto leto. 5. O odpustkih. 6. Pridobitev odpustkov. Sogovornika sta neki župnik, ki predstavlja živo vero in dobrodušnost blaženega, in neki njegov župljan, ki se je pravkar spreobrnil iz protestantizma in želi biti poučen o dogmatskih osnovah jubileja. V kratki besedi bralcu in z majhnimi spremembami v vseh treh izdajah pravi don Bosko: »Zavedajoč se, da sem zbral pri najstarejših in najuglednejših pisateljih najbolj zanesljiv nauk, sem trdno sklenil, da ne bom zapisal ničesar, kar ni popolnoma zanesljivo. To naj bo namenjeno zavračanju trditev tistih, ki pravijo, da katoliško Cerkev vodi nekaj slabo izobrazenih, kakor če bi jubileji in sveti odpustki obstajali komaj zadnje čase.« V posameznih dvogovorih natančno navaja avtorje, iz katerih je zajemal pri sestavi knjižice.

Drugo svoje delo je Božji služabnik naslovil Marija Pomočnica s pripovedjo o nekaterih milostih ob sedmi obletnici posvetitve njene cerkve v Turinu. Knjižica ima dva dela. V prvem delu pripoveduje o začetku pobožnosti do Marije Pomočnice, o zidavi cerkve, o cerkvi sami in o slovesnosti ob posvetitvi. V drugem delu navaja dokazilne listine, o sto tridesetih milostih naše dobre nebeške Matere in pri tem zaradi pomanjkanja časa in prostora opušča veliko drugih. Končuje pa s podatki o nadbratovščini Marije Pomočnice, ki je ustanovljena pri istoimenski cerkvi.

Dve leti pozneje je izšla druga izdaja te knjige. Maja istega leta (1877) je Katoliško branje objavilo zbirko milosti z naslovom Oblaček iz Karmela, ki so bile natisnjene v Sampierdareni s cerkvenim pooblastilom škofijskega urada v Genovi. Ko je turinski ordinarij dobil v roke novo knjižico in pregledal še tisto iz leta 1875, je Božjemu služabniku pisal odločno pismo: »V teh knjižicah so opisani dogodki prikazani kot nadnaravni. Zgodili naj bi se v moji škofiji in nadškof mora upoštevati predpis Tridentinskega koncila ses. 25., poglavje O češčenju svetnikov. Zato prosim 'quidem ufficialmente' (in sicer uradno) vašo uglednost, da mi poveste, ali taki dogodki prenesejo resno raziskavo moje kurije. Blaženi mu je takole odgovoril:

Velespoštovana ekscelenca!

V knjižici z naslovom Marija Pomočnica, ki je pred leti izšla v salezijanski tiskarni v Turinu, in v Knjižici Oblaček iz Karmela sem pripovedoval o dogodkih, ki so mi jih pripovedovali. Bil sem prepričan, da so dobro utemeljeni, in sem menil, da bi njihovo poznanje moglo biti v splošno korist. Za knjižico, ki je izšla v Sampierdareni, sem se popolnoma prepustil cerkveni cenzuri tamkajšnje škofijske pisarne. Knjižico, ki je izšla v Turinu, sem prav tako predložil cerkvenemu pregledu in je nismo objavili, dokler nismo dobili dovoljenja nadškofijskega urada.

Naj povem, da sem se pri sestavljanju knjižice strogo držal pripovedi, ki so jo podpisale priče, in se strogo izogibal izraza nadnaravno. Pri tem sem upošteval tista pravila, ki jih uporablja vsak previden pisec. Menim, da sem se zvesto držal navodil papeža Urbana VIII., in sem to tudi izjavil na začetku vsake knjižice. Prepričan sem, da sem ravnal kot pri življenjepisih svetnikov, ki s pripovedovanjem dogodkov skušajo v bralcih vzbudi

diti češčenje in zaupanje v nebeške zavetnike, pri čemer mi je popolnoma neznano, da bi kdo to zavračal ali grajal. V opravičilo naj povem, da nisem nikomur dal povoda, da bi kdo lahko mislil, da so te knjige potrdili v nadškofijski pisarni v Turinu, in še dosti manj, da bi jih kanonično pregledale in potrdile katerekoli cerkvene oblasti.

Menim, da sem se zadosti opravičil, vendar izjavljam, da sem pripravljen preklicati vse, karkoli bi mogoče storil zunaj moje dolžnosti in proti pravicam vaše prevzvišene ekselence.

Izrabljam priložnost, da prosim, da bi vaša ekselence v svoji gorečnosti poskrbela, da bi knjižice, ki jih pošiljamo v pregled velečastitim revizorjem, bile čim prej pregledane, da bi jih natisnili in ne bi prišlo do nepotrebnih zastojev v tiskarni.

V najglobljem spoštovanju vam poljubljam roko in se izpovedujem vaše velespoštovane ekselence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

Turin, 18. maja 1877

Nadškof se ni zadovoljil s temi pojasnili in je zato ponovno pisal. »Kot nadškof imam dolžnost, da preiščem dogodke, o katerih se pripoveduje, da so se zgodili v moji nadškofiji na nadnaraven način po Božji vsemogočnosti, da ugotovim, ali so resnični in se jih zato šteje za čudeže. Štejem za svojo strogo dolžnost, da preverim nadnaravne dogodke, ki naj bi se zgodili v moji škofiji po priprošnji preblažene Device Marije, ki jo z naslovom Pomočnica kristjanov častimo v njej posvečeni cerkvi v Turinu.« Zato zahteva, da naj predloži dokaze za take trditve.

Slabost nadškofovega stališča je bila v samovoljnem razlaganju tridentinskega dekreta. Tu ne govori o kakršnihkoli čudežih, temveč samo o tistih, ki se pripisujejo Božjim služabnikom z namenom, da bi pomagali k njihovi razglasitvi za blažene in svetnike.

Tako ta odlok razlaga Benedikt XIV. Tega odloka torej ni bilo mogoče povezati s čudeži in blagodatmi, o katerih pripovedujejo tri knjižice in se pripisujejo priprošnji presvete device Marije, o kanonizaciji katere zares ne moremo dvomiti.

O tej zadevi bomo poročali na drugem mestu. Tu bomo povedali samo to, kar se nanaša na knjižico, o kateri govorimo.

Božji služabnik je bil prisiljen, da je pripravil obrambo 'modis et formis' (po vseh predpisih), ki jo je 1878 poslal Sveti kongregaciji za obrede, da bi tako rešil svojo ustanovo pred verjetnim ordinarijevim posegom, kakor je to vedel že iz izkušenj prejšnjih let. Slutnja ga ni varala. Ko je potem leta 1879 v Sampierdareni izšel zvezek Katoliškega branja izpod peresa don Lemoyna s štiriinpetdesetimi uslišanji prošenj, je monsinjor dal tri knjižice zapakirati in jih poslal kardinalu Bartoliniju, prefektu Svete kongregacije za obrede, in napisal pismo, ki se je začinjalo takole: »Pošiljam vaši eminenci knjige, v katerih so opisi čudovitih dogodkov, ki so se pripetili v Turinu v cerkvi Marije Pomočnice kristjanov ali drugje po priprošnji Marije, ki jo kličejo s tem naslovom. O tem

sem že pisal svetemu očetu in nato še vaši eminenci, ki mi je odgovorila v ljubeznivem pismu in potrdila prejem knjig, ki da si jih bo primerno ogledala.«

Knjižico, o kateri sedaj govorimo, ki so jo natisnili v Turinu in potem še večkrat ponatisnili, je odobrila cerkev. Kako je mogoče to razložiti? To pove monsinjor kardinalu: »Prva od teh knjig ima na koncu besede Z dovoljenjem cerkvene oblasti. To dovoljenje obstaja v tem, da je pater Saraceno iz družbe filipincev, ki je knjigo prebral, izjavil, da ne najde ničesar, kar bi moglo ovirati njeno objavo. Vendar niti nadškof niti generalni vikar niti katerikoli uslužbenec škofijske pisarne ni dal s svojim podpisom dovoljenja za natis.« Patra Saracena je za sinodalnega revizorja postavil sam nadškof. Še več, pater Saraceno je prejel knjigo v revizijo od škofijske pisarne. Don Berto priča, da je na lastne oči videl izvirno pismo teologa Maffeija, napisano v nadškofovem imenu, imenovanemu patru Saracenu. Izdaji iz 1875 in leta 1877 se razlikujeta le v malenkostih. Podobni sta si kot dve kapljici vode.

Kardinal je oddal snopič mons. Salvatiju. Na ovoj je lastnoročno napisal: »Julija 1880. Ugledni gospod promotor, preglejte priložene knjižice in videli boste, da ima turinski nadškof prav. D. kardinal Bertolini, prefekt.«

Ne vemo, kako je blaženi zvedel za to obtožbo. Vsekakor je dal sestaviti patru Rostagnu iz Jezusove družbe spomenico, ki jo je poslal istemu kardinalu s prepisom spomenice iz leta 1878. Snopiču je priložil naslednje pismo.

Velecenjena eminenca!

Žal mi je, da je tako neosnovana zadeva Svetemu sedežu povzročila že toliko skrbi in so zadnje čase prišli nadlegovat tudi vašo eminenco, ki je že tako preobložena s skrbmi za vesoljno Cerkev. Skušal sem zbrati potrebna pojasnila, ki so spremljala začetek in potek neprijetne zadeve, ki se mi zdi popolnoma brez osnove.

Vsekakor sem do sedaj skrbel in upam, da bo tudi v prihodnje tako, da bi bil ponižen sin svete Cerkve, pokoren in pripravljen na vsak ukaz, nasvet ali navodilo, ki bi prišlo od vaše eminence ali od druge avtoritete Svetega sedeža.

Bog naj vašo eminenco ohrani pri dobrem zdravju. Molitve salezijancev in njihovih gojencev se nenehno dvigajo v nebo v ta namen.

Z najglobljim spoštovanjem prosim za vaš sveti blagoslov, medtem ko imam čast, da se smem imenovati vaše velespoštovane eminence najvdanejšega služabnika.

duh. Janez Bosko

17. avgusta 1880, Iz našega doma v Nizzi Monferratu

Prav tako je pisal tudi mons. Salvatiju, promotorju vere, vendar pisma nimamo, čeprav o vsebini lahko sklepamo iz ljubeznivega odgovora. Kardinal je v trenutku slabe volje (pomislimo na pasje dni) napisal na ovojnico naslednje vrstice: »23. avgusta 1880. Gospod asesor naj se zave, da je don Bosko s toliko dejanji ponižnosti, tako se mi dozdeva, po svojem konzultorju hotel dati Sveti kongregaciji za obrede lekcijo, in mu je zato treba po tožilcu ostro odgovoriti. D.

kardinal Bartolini, prefekt.« Ponižnost je izražena v don Boskovem pismu. Lekcija naj bi bila v posvetu ali spomenici patra Rostagna. Toda lekcijo so dali, če so jo že dali, preprosto škofijskemu uradu v navzočnosti rimske kongregacije, ki je delovala kot sodnik. Kakorkoli že, zadeva je šla v arhiv, o njej so razpravljali med apostolskimi procesi in jo končno pokopali. Ponovno so govorili o njej pol stoletja pozneje, da so pokazali, kako morajo Božji prijatelji iti na tem svetu 'per multas tribulationes' (skozi mnoge težave), da se pokaže svetu, da jih je Bog po njih spoznal za 'dignos se' (vredne sebe).

Božji služabnik se je dve leti prej, preden je prišlo do te neprijetne zadeve, ves zadovoljen veselil zaradi dobrega, ki ga je ta knjiga rodila. Don Barberis v svoji majhni kroniki za dan 5. junija 1875 piše: »Don Bosko je po večerji v obednici govoril o lanski številki Katoliškega branja, v kateri je opisana vrsta milosti, ki jih je podarila mati Božja Marija Pomočnica. Po izidu tega zvezka in zlasti še v devetdnevnici se je zgodilo toliko drugih čudovitih stvari, da bi lahko z njimi napolnili nov zvezek z naslovom Novi čudoviti dogodki Marije Pomočnice, in če bi k temu dodali še nekaj molitvenih obrazcev, bi lahko rekli Priročnik častilcev Marije Pomočnice. O knjižici mi je veliko škofov pisalo pisma visokega odobravanja in jo navdušeno hvalilo. Poslal sem po en izvod vsem škofom v Italiji. To je namenjeno pridobivanju naročnikov Katoliškega branja.

Pri Katoliškem branju smo se hoteli podrobno ustaviti pri letniku 1875 in pri njegovem zborniku. Zdi se nam, da lahko poudarimo štiri značilnosti posameznih zvezkov: ljudski slog, poučnost, spodbudnost in pripravnost. V tem je bila velika življenjskost skromnega Katoliškega branja, ki je bilo tako pri srcu apostolski don Boskovi duši. To bo, upamo, kvas za njegovo ponovno oživitev.

20.

POGLAVJE

ZAČETEK NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

VRNIMO SE V ORATORIJ IN poglejmo don Boska na začetku novega šolskega leta sredi njegovih dragih sinov. Kdor ga gleda med njimi, ne da bi vedel za vse, kar pripovedujemo, bi mislil, da nima drugega dela, kot da pazi na svoje fante. Iz tega obdobja nam je ohranjenih le malo nagovorov za lahko noč, vendar zadošči, da vidimo, kako je navajal fante na njihovo življenjsko pot.

Rokodelci so ostali brez svoje godbe na pihala. Nedisциплиna med godbeniki je predstojnike prisilila, da so odločno ukrepali. Hišni svet je sredi oktobra na dveh sejah razpravljaval o osnutku pravilnika, ki so ga predstavili don Bosku in ga je on odobril. Določili so, da naj bodo člani godbe tudi nekateri sobratje.

Tudi dijaki so se znašli pred majhno novostjo. Tisti, ki so se vračali v oratorij, ali tisti, ki so prišli na novo, so ob vstopu prejeli listek, s katerim so smeli v učilnico, obednico in spalnico. Te uredbe niso nikdar več opustili.

Začetek je bil določen za sredino oktobra. Vendar se ve, da je pri tem potrebno nekaj potrpljenja, kakor je to razvidno iz besed blaženega. Po večdnevni odsotnosti se je vrnil, ko je v glavnem bilo že vse na mestu. Zbrane je očetovsko pozdravil zvečer 20. oktobra.

Kakor se je dalo predvideti, se je njegov nagovor končal s povabilom za dobro spoved.

»Tako se, dragi fantje, spet vidimo. Vi prihajate od daleč in tudi jaz se vračam. Veseli me, da se vas je v teh dveh dneh že toliko zbralo. V kratkem se bodo vrnil še tisti, ki so se ustrašili današnjega obilnega dežja ali pa niso mogli priti iz kakega drugega razloga. Takoj bomo začeli redno delo, kot bo potekalo skozi celo šolsko leto.

Lahko vam zagotovim, da sem srečen in me veseli, kakor je srečen in se veseli oče, ki vidi, da se je njegova družina pomnožila. Prišli ste s polj in iz vinogradov in z dolgega potovanja. Gotovo ste se zaprašili in tudi umazali, mogoče je kateri celo padel v lužo

in se popolnoma umazal. Takoj je treba vzeti v roko krtačo in se očediti, da boste videti lepši. Gotovo dobro razumete, o kakih krtačah in čistilih vam govorim: se pravi, da ste se verjetno med počitnicami omadeževali z grehi in nepopolnostmi. Nekateri so samo malo zaprašeni in zanje ni treba kaj velikega. So pač napake, ki se jih med počitnicami vsak naleze bolj kot v rednem delovnem času. So pa nekateri krepko umazani. Ti morajo poskrbeti, da se hudobija ne bo polastila njihovega srca in da se bodo z dobro voljo vsega znebili. Rana se hitreje zaceli, dokler je še sveža. Uporabimo ustrezno sredstvo, to je spoved, in postavimo vse na pravo mesto.

Sedaj ko delo še ni popolnoma utečeno, naj vsak skrbi za red. Če komu kaj manjka, naj malo potrpi. S časom bomo za vse poskrbeli. Lahko noč!«

Ponovno je govoril 22. oktobra. Čeprav z drugimi besedami je vendar ponovil govor o pomenu spovedi. Zelo si je želel, da bi vsi prebivalci hiše živeli v posvečujoči milosti Božji in tako klicali Božji blagoslov nad hišo.

»A Jove principium (začne se z Jupitrom). Dobro si zapomnite, dragi sinovi, da so že pogani poznali to načelo, da je treba svoja dela začeti s pomočjo iz nebes. Začenjamo šolsko leto in prizadevati si moramo, da se bo dobro začelo. Star pregovor pravi: Dimidium facti, qui bene coepit, habet (polovico dela je opravil, kdor je dobro začel). Potem pa nadaljuje: Ne začne se dobro, če ni začetka v nebesih. Če je torej res, in to je nadvse resnično, da tisti, ki dobro začanja, že polovico dela opravi, lahko vidite, kako pomembno je dobro začeti. Če pa želimo dobro začeti, mora vsak poskrbeti, da se bo postavil v sveto Božjo milost, če tega še ni storil. Potem naj iz srca prosi Gospoda, da bi mogel dobro nadaljevati, in obljubi, da bo koristno izrabljaj čas in nikdar žalil Boga. Nasprotno, vse, kar bo storil, naj stori v večjo Božjo slavo in za zveličanje svoje in svojega bližnjega duše.«

V nagovoru za lahko noč 26. oktobra je živo pokazal, v kako veliko nevarnost se spušča tisti, ki se ne bi takoj odločil, da bo dobro začel. Ravnal je zelo preudarno. Toda usoda upornežev je bila zapečaten. Z ostro, a očetovsko pretnjo, ki jo ohranja v svoji kroniki don Barberis, je rečeno: »Eno izmed pravil našega zavoda zahteva, da naj nikakor ne prizanašamo hudobnim fantom, ki bi bili pohujšanje svojim tovarišem. Eno samo grdo govorjenje ali nemoralno dejanje zadostuje, da koga odstranimo iz zavoda. Vendar tega ni mogoče storiti, dokler se ne pogovorimo z don Boskom. Zato naj fant, ki mu preti kazen, sam gre takoj k don Bosku in ga prosi za odpuščanje.«

V isto smer kaže tudi misel, ki jo je don Barberis zapisal 26. januarja 1876: »S fanti, ki so se pregrešili v moralnosti, je treba nadvse strogo ravnati. Grdo govorjenje ali sicer ne težka nemoralna dejanja, morda celo iz mladostne prešernosti, so zadosti, da odslovimo iz hiše tiste, ki so se v tem pregrešili. Malo kvasa pokvari celo testo.« To sicer ne pomeni, da bomo takoj vsakega izključili. Don Bosko pravi za take primere, da če ni neposredne nevarnosti, naj se počaka do počitnic in se jih takrat pusti doma.

K dobremu vedenju v zavodu so pomagale tudi ocene iz obnašanja in konference, ki so jih oratorijski predstojniki imeli vsako nedeljo od pol sedmih do pol osmih zvečer. Vse to je bilo gonilno kolo, ki je ohranjalo pravi red. Na teh konferencah, ki so jih imeli krajevni predstojniki in jim je predsedoval don Rua, so opravljali neke vrste pregled pridnosti in doslednosti in je vsak predstojnik dobil vpogled v svoje področje. Tako so se preprečevali neredi in popravljale storjene napake, predstojniki pa so se dogovarjali med seboj za enotno ravnanje in način dela. Tako so bili vsi obveščeni o vsem, kar se je dogajalo, in pod vodstvom bolj izkušenih je bila to prava šola modrosti, zlasti v primerih, ko je bilo treba odločati o dvomljivih stvareh. V najpomembnejših zadevah pa so končno odločitev prepuščali don Bosku. To je mogoče povzeti iz zapisnikov, ki so sicer zelo preprosti, vendar pa zelo dragoceni za poznanje let, o katerih pišemo.

Vaše število se je povečalo. Današnji začetek je potekal v redu. Pravijo, da vnaprej opozorjen človek naredi stokrat več. Vendar vas moram opozoriti na nekaj stvari. Najprej morate vedeti, da bomo od samega začetka skozi celo leto ocenjevali učenje, delo v šoli, obnašanje v spalnici, obednici in drugo. Kdor se ne bo lepo obnašal, bo dobil slabo oceno in bo to v njegovo sramoto razglašeno javno pred vsemi. Kdor ne bo imenovan, je znamenje, da je z njim vse v redu. Tisti, ki bodo prejeli slabe ocene, naj vedo, da bomo z njimi še malo potrpežljivi, vendar ne dolgo. Sicer mi je zelo hudo, vendar moramo vsako leto koga postaviti pred vrata in mu reči: 'Glej, ti ne sodiš več v oratorij, moraš oditi.' Z nekaterimi bomo potrpežljivi malo več in jim dali priložnost, da se popravijo, toda vi veste, da pregovor pravi: 'Vrč hodi po vodo tako dolgo, dokler se ne razbije.' To pomeni, da se stvari seštevajo in potem je kdaj vsega zadosti. Mogoče bomo koga prenašali celo leto, ko se bodo zla dejanja nabirala, toda med počitnicami bo dobil sporočilo, da naj svoje počitnice še podaljša, ker v oratoriju zanj ni več prostora. Žal smo tako morali storiti tudi letos in lahko vidite, da nekaterih ni tukaj. Sedaj smo vas pravočasno opozorili in upajmo, da se nobenemu ne bo zgodilo kaj podobnega.

Poleg tega ne smete pozabiti, da ocene, ki jih dobivate teden za tednom, ohranjajo svojo veljavo tudi leta pozneje. Reči vam moram, da se pogosto zgodi, kar se mi je zgodilo pred nekaj dnevi. Predstavi se mi nekdo, ki ga ne poznam, mogoče celo z lepo brado, in me nagovori: 'Me ne poznate več? Sem ta in ta in sem bil toliko časa v oratoriju. Potreboval bi potrdilo o lepem vedenju.' Kaj naj storim? Ni treba drugega kot odpreti zapisnike izpred 10, 15 ali 20 let. Seštejemo ocene in damo spričevalo. Kdo bi se sicer mogel vsega spominjati.

Vidite torej da cene ohranjamo in bodo še vrsto let pričale za vas ali proti vam. Vendar ne bi rad, da bi hoteli dobiti dobre ocene samo zato, da bi se izognili sramoti, ali zato, da vas ne bi kaznovali ali poslali domov. So še drugi, višji nagibi, zaradi katerih si morate prizadevati, da boste pridni. Naučite se opravljati dobra dela zato, ker to ugaja Gospodu, ki vas bo za to bogato nagradil, in se izogibati slabih, ker vas bo sicer kaznoval, saj mu slaba dejanja ne ugajajo. Ali veste, kaj se bo zgodilo, če se boste

ravnali po tem nasvetu? Imeli boste lepe uspehe, zadovoljni boste, radi vas bodo imeli tukaj na zemlji in, kar je še pomembnejše, pripravili si boste bogato plačilo gori v nebesih, kar vam vsem skupaj iz srca želim. Lahko noč!

Za devetdnevnico ob prazniku vseh svetih je 27. oktobra zelo spodbuden nagovor. Spomnil se je Savia, Magoneja, Besucca in povedal veliko več, kot nam je ohranjeno. Zlasti o Dominiku Saviu ni mogel govoriti, ne da bi se raznežil. Don Trione pripoveduje, da ga je nekega dne srečal, ko je popravljal krtačne odtise ponatisa Dominikovega življenjepisa. Rekel je: »Vsakokrat, ko to delam, moram plačati davek s solzami.«

»Smo v devetdnevnici vseh svetih. Želim si, da bi se močno potrudili in vse opravljali čim bolj zavzeto. Veste zakaj? Med letom pride dan, ko obhajate praznik vašega nebeškega zavetnika, katerega ime nosite, na praznik vseh svetih pa obhajamo god vsi, ker imajo takrat god vsi naši nebeški zavetniki. Zato se morate dobro pripraviti na ta praznik. Koliko mladih fantov je že v nebesih in so se posvetili, čeprav so bili iz mesa in kosti kakor vi! Še več, koliko je v nebesih fantov, ki so živeli v isti hiši, v kateri živite vi, se sprehajali pod temi stebrišči, opravljali svoje molitve v tej cerkvi, se držali istih pravil in imeli iste predstojnike kot vi. Postali so sveti in so v nebesih, kjer so, upamo, tudi Dominik Savio, Magone, Besucco in veliko drugih. Sedaj si moramo reči: 'Si isti et illi, cur non ego?' (če so tisti in oni, zakaj potem ne bi bil jaz). Če so postali dobri oni, ki so živeli v istih okoliščinah kot mi, zakaj potem ne bi mogli tega tudi mi? Spodbudimo se, dragi sinovi, spodbudimo se, da bomo šli po poti zveličanja, in če bomo morali kaj trpeti zaradi vročine ali mraza, zaradi bolezni ali česa drugega, se učiti ali premagovati naš značaj, storite to z velikim pogumom, storite to rade volje, kajti povračilo majhnega trpljenja tukaj na zemlji nam pripravlja veliko slavo v nebesih.«

V nagovoru za lahko noč 28. oktobra je še več misli kot v prejšnjem. Božji služabnik je skušal pomagati svojim fantom, da bi dobro opravili izpraševanje vesti in navdušeno obhajali praznik vseh svetih.

»Smo že sredi devetdnevnice kot priprave na praznik vseh svetih. Veliki praznik se bliža s hitrimi koraki. Oh, če bi vsi moji dragi sinovi resno mislili na to, da bi postali sveti! Rad bi, da bi vsak izmed vas naredil nekaj. Da bi vsak premislil: 'Kaj bi bilo tisto, kar bi predvsem potreboval, da bi postal svet?' Da bi spoznal napako, ki ga najbolj oddaljuje od cilja, ali katera krepost bi mu najbolj pomagala, da bi dosegel svoj namen in bi potem odločno rekel sam sebi: 'Na ta lepi praznik bom poklonil Gospodu ta dar.' Skušajte izkoreniniti iz vašega srca kako napako in vsaditi na njeno mesto kako krepost. Zagotavljam vam, da bi bil Gospod izredno zadovoljen z vami.

Vendar pa morate predvsem temeljito premisliti, ali v vaši vesti ni mogoče česa, kar bi bilo nujno odstraniti. Kajti če bi začeli krasiti kako zelo lepo opremljeno sobo z najizbranejšimi okraski, pa bi bila sredi sobe greznica ali druga umazana in smrdišča stvar, bi se vam vsi smejali in dejali: 'Najprej odstrani tisto umazanijo in potem začni krasiti sobo.' Tako je tudi z vašo dušo: če bi imel kdo smrtni greh v svoji duši in bi se trudil odstraniti kake majhne napake, bi ravnal napak. Če hočemo ravnati pametno,

je treba naprej odstraniti greh in šele potem začeti krasiti svojo dušo s krepostmi. Gospod je dejal nekemu mladeniču, ki je hotel rešiti svojo dušo: 'Če hočeš vstopiti v življenje, izpolnjuj zapovedi.' Najprej je rekel 'če hočeš', kar pomeni, da če se hočeš zveličati, moraš najprej hoteti, vendar ne hoteti, kakor to delajo lenuhi, ki hočejo in nočejo, 'vult non vult piger' (lenuh hoče in noče), temveč trdno hoteti in si postaviti trdne sklepe. In kaj je treba storiti? 'Serva mandata.' Vi, ki se učite latinščino, veste, da je 'serva' velelnik glagola 'servo, servas, servavi' (izpolnjujem, izpolnjuješ, sem izpolnjeval). S tem hoče povedati: izpolnjuj zapovedi svetega Božjega zakona. In če bi lahko vprašali vse tiste, ki so v nebesih, kaj so storili, da so prišli na tisti srečni kraj, bi vsi odgovorili: 'Izpolnjevali smo zapovedi.' Če bi pa mogli odpreti pekel in vprašati tiste, ki tam trpijo, zakaj so prišli tja, bi odgovorili: 'Ker nismo izpolnjevali zapovedi.' In sedaj vam pravim: Se hočete zveličati? Seveda, vsekakor! Saj vendar med vami ni takega norca, ki bi rekel: 'Nočem se zveličati.' Torej, izpolnjuj zapovedi. In če jih ne? Dragi moji, ni druge možnosti: pogubil se boš.

'Toda to je naporno,' boste rekli.

Vsi tisti, ki so v nebesih, so premagali te napore. Sedaj so tam gori in pravijo: 'Kako majhen je bil moj napor v primerjavi s srečo, ki jo bom užival celo večnost!' Pogubljeni pa pravi jo: 'Hoteli smo se izogniti majhnemu naporu, sedaj pa strašno trpimo in bomo trpeli vso večnost.'

In kdo so tisti, ki ne izpolnjujejo zapovedi? Ne izpolnjuje jih tisti, ki se na primer v cerkvi ne vede lepo, ne moli, klepeta z drugimi. Ne izpolnjuje jih tisti, ki ne prenaša napak svojih tovarišev in se vedno s kom prepira. Ne izpolnjuje jih tisti, ki prejema zakramente malomarno, brez pobožnosti in še huje, ki se ne kesa svojih grehov. Ne izpolnjuje jih tisti, ki preklinja, kdor ne posvečuje praznikov, ki se ne pokorava in tako naprej. Zato premislite drugo za drugo vse Božje zapovedi in skušajte ugotoviti, v čem ste se pregrešili, spovejte se, storite trden sklep, da v prihodnje ne boste več grešili. Tako bomo izpolnili to, kar nam pravi Božji Odrešenik: Če hočeš vstopiti v življenje, izpolnjuj zapovedi. In če vam bo izpolnjevanje zapovedi postalo težko, recite: 'Trenutno je to, kar teži, in večno, kar budi veselje; z malo trpljenja si lahko prislužim večno veselje.' Pogum, dragi sinovi, lotite se dela in videli boste, kako vam bo Gospod pomagal in storil tisto, česar sami ne zmorete doseči. Lahko noč.«

Petega novembra je govoril o svetem Karlu, katerega praznik so v oratoriju prenesli na naslednjo nedeljo. Govoril je o svetniku na tak način, da so ga mladi poslušalci mogli razumeti. Poudaril je zlasti obhajilo. Vendar pa moramo opozoriti, kako obzirno ga je priporočal.

»Jutri je praznik svetega Karla. Mnogi izmed vas nosijo njegovo ime. Zlasti ti in tudi vsi drugi naj se potrudijo, da bodo častili tega svetnika. Da bo slovesnost čim večja, bomo imeli peto mašo. Svetemu Karlu je pomagala posebno ena stvar, da je postal tako velik svetnik. Ali veste katera? To, da se je že od malih nog posvečeval Gospodu. O njem pripovedujejo, da je kot majhen deček poznal samo dve poti: eno, ki je vodila od doma v cerkev, in drugo, ki je vodila od doma v šolo. Velika odmaknjenost od sveta in ljubezen do učenja in pobožnosti sta mu pomagali, da je postal kmalu zelo učen in

svet. Vsi so poznali njegove zasluge in ni imel še 23 let, ko je postal nadškof v Milanu in kardinal svete rimske Cerkve. Iz njegovega življenja pripovedujejo zelo lep dogodek. Na obisku po svoji škofiji je srečal tudi sv. Alojzija, ki je imel takrat 12 let. Ko je videl v njem tako pobožnost in gorečnost in zvedel, da ga še niso pripustili k prvemu svetemu obhajilu, mu ga je podelil on sam, tako da prebivalci Castiglioneja niso vedeli, katerega bi imeli za večjega svetnika, tistega, ki je prejel prvo sveto obhajilo, ali tistega, ki je 12-letnemu Alojziju podelil prvo sveto obhajilo.

Res je, da svetega Alojzija kot zavetnika mladine na poseben način častimo, vendar moramo častiti tudi svetega Karla, bodisi zato, ker je bil že v svoji mladosti ozaljšan s toliko krepostmi, bodisi zato, ker je bil izredno zavzet za vzgojo mladih, saj je župnikom naročil, da so imeli zanje poseben krščanski nauk, odpiral zanje zavode in mala semenišča in se z vsemi sredstvi trudil za njihov telesni in duševni napredek. Prosimo svetega Karla, da bi nam naklonil vsaj malo svojega prezira svetnih dobrin in bogastva, ko je samo v enem dnevu razdelil kot miloščino tisoč lir in ob drugi priložnosti razdal vso svojo dediščino. Naj nam sv. Karel podari tisto ljubezen do bližnjega, po kateri se je on tako zelo odlikoval, kajti vedeti morate, da je v času kuge, ki je razsajala v Milanu, bil ves čas med obolelimi in jim pomagal v njihovih telesnih in zlasti duhovnih potrebah. Odprl je svojo škofovsko palačo, sprejel okužence in iz ljubezni do bližnjega bi skoraj on sam bil žrtev svoje gorečnosti. Tisti, ki morejo, naj prejmejo v čast sv. Karlu zakramentalno obhajilo, drugi pa naj obudijo duhovno obhajilo in druge molitve, da si izprosijo njegovo varstvo in pomoč.»

Za dober začetek novega šolskega leta je manjkala samo še dobro opravljena vaja za srečno smrt. To pobožno vajo so v tem novem šolskem letu določili za zelo znamenit dan, to je na 11. november, na dan odhoda misijonarjev. Na predvečer je Božji služabnik napovedal dnevni red za naslednji dan, usmeril vse misli svojih fantov v vajo za srečno smrt in jih osredinil na cilj, ki so si ga postavili misijonarji za svoje potovanje:

»V Ameriki vsi nestrpnost čakajo naše misijonarje. Upamo, da bodo naredili veliko dobrega. Edini cilj potovanja je reševanje duš in nič drugega kot reševanje duš. Prav danes sem prejel pismo od župana v San Nicolásu, mestu, kamor bodo šli naši misijonarji. V njem mi zagotavlja vso pomoč in podporo, tudi gmotno, in pravi, kako vsi prebivalci pričakujejo, koliko dobrega bodo tam storili naši misijonarji. Za vas pa je ob tej priložnosti najpomembnejše to, da dobro opravite vajo za srečno smrt, katere bistvo je v tem, da se dobro spoveste in goreče prejmete sveto obhajilo, kakor če bi bila zadnja v vašem življenju. Dobro si zapomnite eno: ko se človek nauči dobro opravljati kako delo, ga bo vedno dobro opravil, ne da bi se tega zavedal. Nasprotno pa, če kdo ni navajen dobro opravljati kakega dela, tudi z naporom ne bo mogel narediti kaj prida. Tako tisti, ki se vadi, da bi lepo umrl, opravi spoved, kakor da bi bil na smrtni postelji, in prejme obhajilo, kakor da bi bilo zadnje v njegovem življenju, bo na smrtni postelji brez dvoma vse najboljše opravil in srečno umrl. Kajti to mu je prešlo v navado, na vesti ne bo imel ničesar, kar bi ga moglo vznemirjati, in se bo vpraševal

samo o nesreči, ki jo je imel v zadnjem mesecu, v zadnjih tednih, in nič več. Umrli bo zadovoljen, prepričan, da bo šel takoj v nebesa.

Toda kaka težava, kak strah za tistega, ki ni navajen lepo umreti! Stal sem ob smrtni postelji veliko bolnikov in umirajočih. Rečem vam, da je nekaj strašnega videti človeka v takem stanju z nemirno vestjo. Dostikrat bi rad govoril in se spovedal, pa ne more. Včasih nima sreče, da bi v tem trenutku imel ob svoji postelji duhovnika. Ob drugih priložnostih se sorodniki in prijatelji nočejo ločiti od njegove smrtno postelje, da bi naredili prostor duhovniku, ki bi bil sicer pri roki, pa umirajočega nadlegujejo z oporoko in vprašanji, komu bo zapustil svoje imetje. Tako ubogi bolnik v mukah zaradi grizenja vesti dostikrat umre ne toliko od bolezni kakor zaradi nevšečnosti in bridkosti.

Vi imate na voljo zadosti časa. Dobro se pripravite, uredite svojo vest in vse svoje materialne zadeve. Toda za božjo voljo glejte, da ne boste imeli zmešnjav v svoji vesti. Če imate kake dvome o preteklih spovedih in če vas vest že več let teži, uredite to stvar ob tej priložnosti. Storite tako, da bi tudi, če bi morali v četrtek zvečer oditi na drugi svet, lahko brez obotavljanja rekli: 'Tukaj sem, Gospod! Pripravljen sem, pokliči me, kajti uredil sem že vse časne in duhovne zadeve. Glej, prihajam.'«

Božji služabnik je razposlal glavnim dobrotnikom in znancem vabilo za slovesnost in priložil dnevni red. Hotel je, da so na prvo mesto postavili: »Ob 7.30 vaja za srečno smrt.« Fantje so jo opravili z velikim navdušenjem. Zapluli so z razprostrtimi jadri.

21.

POGLAVJE

KORAK BLIŽE DO PRIVILEGIJEV

VPRAŠANJE PRIVILEGIJEV JE BILO ZA blaženega življenjskega pomena kot 'conditio sine qua non' za popolno dejavnost pravne osebe, že priznane njegovi družbi. Če bi kdaj dosegel to, bi bilo konec vseh sitnosti, ki so bile povezane s podeljevanjem svetih redov njegovim klerikom. Zato po neuspelem prvem poskusu ni izgubil poguma, temveč si je zamislil načrt, kako bi ponovno sprožil vprašanje, saj je vedel, da na tem svetu 'nadležnež pogosto premaga skopuha'.

Potem ko je Sveta kongregacija za škofe in redovnike izrekla svojo sodbo, je možnost za ponovno obravnavo bila vsebovana v izrazu, ki je spremljal odlok. V njem je bilo rečeno 'communicationem, prout petitur, non convenire (podelitev, kakor je zaprošena, ni primerna). Ta 'kakor je zaprošena' nakazuje, da bi bilo mogoče upati na ponoven pretres, če bi spremenili prošnjo.

Da bi pa zadevo ohranili v prvotni obliki in bi prošnjo izrazili na nov način, bi se morale spremeniti okoliščine, sicer bi bilo nesmiselno pričakovati, da bi se spremenil sklep, izrečen v tej sodbi. Morala bi se pojaviti nova dejstva, ki bi spremenila zadevo in povzročila preklic sodbe. S strani misijonarjev ali s kate-rekoli druge strani bi se lahko pojavile nove potrebe, ki bi zaslužile preveritev odločbe.

Za ponovno prošnjo je bilo treba čakati, iskati primerno priložnost, pustiti ob strani neučakanost, ki bi mogla vnaprej pokvariti tako občutljivo zadevo. Poleg tega je bil kardinal prefekt, ki je bil proti podelitvi privilegijev, telesno zelo bolan in je bilo zato treba z njim kolikor mogoče previdno ravnati. Če bi sedaj prišli na dan z novimi razlogi v zadevi, v kateri je že izrekel svojo sodbo, bi mu povzročili nove skrbi in s tem še otežili bolezen, ki ga je mučila, ter tako tvegali odklonilen odgovor. Novi tajnik Kongregacije, ki je prišel za Vitelleschijem, še

ni bil uveden v stvar in je bil, kakor so govorili, v zadregi. K vsemu temu se je pridružila še okoliščina, ki je Božji služabnik ni poznal in ki mu jo je sporočil kardinal Berardi. Kardinal prefekt, kardinal Patrizi in še kdo drug, tako je pisal kardinal Berardi, »so, ne vemo zakaj, prepričani«, da don Bosko zahteva preveč in je zato njegove prošnje treba podvreči daljšemu razpravljanju in globljemu pretresu kot običajno.

Tako je bil Božji služabnik obveščen in je zato spremenil svoje ravnanje. Kljub temu da je bil do skrajnosti zaposlen z zadnjimi odpravami misijonarjev, ni hotel čakati in je na začetku novembra spremenil prošnjo. Potegoval se je samo za določeno število ugodnosti, trinajst, med katerimi so bile najbolj nujne, tiste, ki so se nanašale na iz-dajanje dovoljenj za svete redove. Nov razlog, ki je govoril v prid prošnji, ki je bila pred kratkim zavrnjena, je bilo dejstvo, da so se odpravljali na pot misijonarji za prekomorske misijone. Ker smo imeli srečo, da smo prošnjo dobili v roke, jo bomo v celoti objavili.

Preblaženi oče!

Duhovnik Janez Bosko poln hvaležnosti do vaše svetosti, ki je v velikodušni dobroti hotela dokončno odobriti salezijansko družbo, ponižno pokleka pred vaše noge in vas, preblaženi oče, prosi za nove blagodati v korist salezijancev, ki morajo čim prej odpotovati v zunanje misijone.

Najnужnejše stvari pa so naslednje:

- 1. Salezijanski duhovniki, ki so si pridobili pravico spovedovati v eni škofiji, naj bi smeli spovedovati člane salezijanske družbe tudi zunaj te škofije. Zlasti na potovanjih bi smeli brez razlike spovedovati tudi potnike, pri čemer bi spoštovali predpise Svetega sedeža.*
- 2. V vseh cerkvah družbe smejo darovati sveto mašo, deliti sveto obhajilo, izpostavljati sveto Evharištijo, poučevati katekizem otroke in pridigati.*
- 3. Odpirati oratorije v mestnih in primestnih hišah družbe, zlasti v bolniških sobah darovati sveto mašo in deliti sveto obhajilo.*
- 4. Uporabljati prenosni oltar v času dolgih potovanj v zunanjih misijonih.*
- 5. Vrhovni predstojnik sme v dneh, ki jih sveta Cerkev določa za ordinacije 'extra tempus', svojim članom dovoliti pripustitev k nižjim in višjim redovom in duhovništvu.*
- 6. Spremeniti molitev kanoničnih ur v druge pobožne vaje ali dela krščanske ljubezni, ko bi bili člani bolni ali zaradi utrujenosti ne bi mogli brez velike težave opraviti te dolžnosti.*
- 7. Dajati dovoljenje za branje in posedovanje prepovedanih knjig tistim članom družbe, ki bi to potrebovali, in ob smrti podeljevati popolni odpustek.*
- 8. Blagoslavljeni škapulirje, rožne vence, svetinjice in križe svete Brigite in sv. Dominika. Te pravice so bile predstojniku že podeljene 'ad tempus'.*

Posebni odpustki

- 9. Salezijanci lahko prejmejo popolni odpustek na dan, ko začenjajo noviciat, ob iz-*

povedovanju in obnavljanju zaobljub, na koncu duhovnih vaj in 'in articulo mortis' (ob smrtni uri), na dan, ko odhajajo v zunanje misijone, in na dan v mesecu, ki je določen za vajo za srečno smrt, kakor predpisujejo salezijanske konstitucije.

10. Odpustek 300 dni vsakokrat, ko bi izrekli 'Marija Pomoč kristjanov, prosi za nas', kar je bilo že podeljeno 'vivae vocis oraculo' dne 12. februarja 1869.

Splošni odpustki

11. V vsaki cerkvi salezijanske družbe lahko vsi verniki, potem ko so opravili sveto spoved, prejeli sveto obhajilo in obiskali cerkev, prejmejo popolni odpustek na dan zavetnika cerkve. Prav tako je mogoče prejeti tak odpustek na dan sv. Frančiška Saleškega v vseh cerkvah družbe.

12. Na vse praznike N. G. J. K., na praznike preblažene Device Marije, svetih apostolov, sv. Jožefa, na njegov patrocini, na dan sv. Ane, sv. Joahima, sv. Frančiška Ksaverja, sv. Alojzija Gonzage, na dan sv. angela varuha, na dan vseh svetih, na vernih duš dan, na dan po prazniku sv. Frančiška Saleškega, ko opravljamo spomin vseh umrlih salezijancev in vseh pokojnih dobrotnikov salezijanske družbe.

13. Da bi na vse te dni v opisanih okoliščinah člani salezijanske družbe mogli dobiti vse navedene odpustke, četudi ne bi mogli obiskati imenovanih cerkva, če le prejmejo zakrament pokore in obhajila.

Veliko teh odpustkov je bilo že podeljenih glavni cerkvi družbe. Sedaj prosim vašo svetost, da bi z dejanjem najvišje milosrčnosti to odobrili in potrdili, razširili ter podelili na način, ki ga v vsej ponižnosti prosim.

Uporabil je uradne in poluradne poti. Uradno se je obrnil na mons. Sbarrettija, tajnika Svete kongregacije za škofe in redovnike, poluradno pa še pred njim na kardinala Berardija, da bi pripravil duhove in se uspešno zavzel pri svetem očetu.

Mons. Sbarretti, ki se je trudil, da bi razbral nečitljivo don Boskovo pisavo, je poklical odvetnika Menghinija, ki je tako zvedel za celo zadevo in z njo seznanil neločljivega mons. Fratejaccija, svojega kolega v koru kapitlja sv. Evstahija. »Če bi vi včasih slišali tako lepe dvoglasne arije!« – glede velikega govorenja o don Boskovih zadevah. Oba sta se strinjala v tem, da je bila don Boskova poteza neučakana, koristila bi pa kot »dejanje priziva že izrečeni sodbi in dokaz nestrinjanja z odločbo«.

Žal pa je bil kardinal Berardi zunaj Rima in »don Boskovo drago pismo mu je dospelo z enotedensko zamudo, ko na veliko njegovo žalost« se ni mogel pravočasno zavzeti za don Boska, kajti misijonarji, zaradi katerih je bila vložena prošnja, so že odpotovali. Kljub temu je don Boskove prošnje ponižno predložil svetemu očetu in ta se je spomnil, da je don Bosku podelil nekaj privilegijev po Kongregaciji za škofe in redovnike. In ker ni hotel priti v nasprotje z že podeljenimi darovi, ki se jih ni več dobro spominjal, je naročil, naj pošlje prošnjo na imenovano Kongregacijo. »Karkoli že bo,« je sklenil kardinal, »bomo vsaj videli, kako se bo stvar končala. Kakor hitro bom kaj zvedel, vam bom takoj sporočil.«

Dobronamerni kardinal je zastavil ves svoj vpliv, da bi tajništvo Svete kongregacije za škofe in redovnike dobrohotno sprejelo prošnjo. Toda do 17. decembra se mu to še ni posrečilo iz naslednjih razlogov: 1. Zaradi trajne bolezni eminence prefekta kongregacije kardinala Bizzarrija. 2. Zaradi zamenjave tajnika imenovane kongregacije. 3. Zaradi pisma, ki ga je na račun njegove družbe napisal mons. nadškof in je naredilo velik vtis na mons. tajnika, ki ni bil na tekočem o vsem, kar se je do tedaj dogajalo. Takoj ko sem zvedel za to, sem govoril s tajnikom in dal vsa potrebna pojasnila v upanju, da se bo kmalu kaj storilo za to. Kakor hitro bom zvedel, vam bom o vsem poročal. Vsekakor se je treba oborožiti s sveto potrpežljivostjo in ne pozabiti, da skuša hudobec preprečiti vsako dobro delo. Toda Bog je mogočnejši od hudobca in zato upamo, da bomo z njegovo pomočjo končno dosegli zaželeno zmago.«

Mons. Fratejacci nam brez slepomišenja razodeva novice o tretji oviri, ki jih je dobil iz zanesljivih virov: »Tisti prelat nadškof, ki ga vi dobro poznate, kar naprej – dan za dnem – piše na Kongregacijo za škofe in redovnike poročila proti salezijancem. To je prava obsedenost in je velika nevarnost, da se mu bo zmešalo. Te dni je mons. Sbarretti, ki se je že zavedel, da gre za manijo preganjanja, v imenu Kongregacije za škofe in redovnike v poročilu o spovedovanju salezijancev dotičnemu prelatu, ki govori, pa nič ne pove in je pravi 'ibis redibis non' (šel boš, vrnil pa da ali ne), pisal, da je vse skupaj igranje na violino in nič drugega. Toliko v vednost. Naj vam bo v tolažbo, da s takim početjem, namesto da bi izzval duhove proti vaši uglednosti, kar bi nadškof rad dosegel, vedno jasneje kaže na manijo preganjanja, česar bi vas vsi končno radi rešili, in to za vedno«.

Blaženi zanesljivo ni maral tega sramotenja. Dobri monsinjor se v tem pismu pritožuje, da don Bosko triindvajset dni ne odgovori na neko njegovo zagotovilo, čeprav naj bi medtem že drugič spodbudil neki odgovor, ne brez hudih graj v obeh pismih na račun visokostojecih oseb. To je napravil iz ljubezni do don Boska; toda v štirih mesecih mu je don Bosko pisal samo nekajkrat; samo glede vnosa, ki bi ga bilo treba napraviti v Letopis cerkvene hierarhije, in o zadevah Arcadie; in poslal mu je fotografijo misijonarjev. Tako je ostalo brez odmeva dvoje navedenih pisem, ki smo jih objavili med dokumenti. Tisti, ki poznajo don Boska, lahko uganajo, iz katerih razlogov je bil njegov molk zlato.

Drugo don Boskovo prošnjo je papež izročil v ponovno obravnavo komisiji štirih kardinalov, ki so že prvič razpravljali o zadevi. Blaženi je bolj kot kaj drugega potreboval pravico za izdajanje dovolilnic za podeljevanje svetih redov, ker mu je to povzročalo ogromne stroške in veliko po nepotrebem izgubljenega časa. Ta člen, ki je bil med vsemi najpomembnejši, so takoj izločili iz drugih in ga posebej obravnavali. Toda na žalost se stvar niti za korak ni premaknila naprej. Kardinal Berardi je 28. decembra pisal blaženemu: »Na žalost vam moram sporočiti, da eminence, ki naj bi razpravljale o vaši zadnji prošnji v zadevi

odpustnih pisem, niso privolile v vašo željo, ker so menile, da tako že imate poseben indult za deset let, ki ste ga prejeli 3. aprila 1874. Treba je potrpeti, in ko boste ponovno prišli v Rim, bomo o tem nadrobneje razpravljali.« Gre za iste razloge, kot so jih odklonilno navedli že meseca oktobra. Obstajala je velika bojazen, da bi storili kaj v škodo škofovski jurisdikciji.

Prav tako so izločili še nekatere druge člene, o katerih bi se lahko izrekla Kongregacija za obrede. Sedmi člen pa se je tikal Kongregacije za indeks.

Stvari so prišle tako daleč, da je novica, da don Bosko prosi privilegije v Rimu, razburila turinskega ordinarija, ki je pod trenutnim vtisom okoliščin in verjetno tudi na podpihovanje nekaterih ljudi, ki so želeli ribariti v kalnem, svo- je strahove in bojazni izrazil kardinalu Bizzarriju.

Velečastita eminenca!

Gospod don Janez Bosko, ustanovitelj in predstojnik salezijanske družbe, je spet zaprosil Sveto kongregacijo za škofove in redovnike, da bi mu naklonila privilegije, ki niso v skladu s pravicami in avtoriteto škofa, in to kljub temu da mu taki privilegiji v zadnjem letu niso bili podeljeni, pač zato, da ne bi prišlo do motenj v jurisdikciji škofov. Upam, da bo Sveta kongregacija, preden bo podelila gospodu don Bosku pravice, za katere prosi v škodo škofovske avtoritete, tako dobra, da me bo seznanila z njegovimi prošnjami, da bi, če bi me katera izmed njih motila, lahko povedal svoje mnenje. To toliko bolj, ker se bojim, da je v potrditev umestnosti svojih prošenj izrazil svetemu očetu pomisleke proti mojemu načinu upravljanja nadškofije.

Jaz sem vedno bil in vedno bom branilec cerkvenih redov. Prepričan sem tudi, da potrebujejo nekaj privilegijev in izjem. Toda če so potrebne izjeme, kadar gre za premeščanje njihovega osebja, in če so potrebni privilegiji v določenih deželah, kjer vladajo neurejene razmere, kot na primer v zunanjih misijonih, pa je moje mnenje, potrjeno z dolgimi študijami in praktičnimi izkušnjami raznih dežel, da odvzem pravic škofom zmanjšuje njihov ugled, ki naj bi bil danes bolj kot kdaj prej nujno potreben podpore moči in ugleda Apostolskega sedeža, ki sedaj nima več na voljo civilne moči. Duh samostojnosti, in skoraj bi rekel vzvišenosti, ki ga gospod don Bosko izraža že nekaj let proti turinskemu nadškofu, ki se prenaša na njegove učence in o katerem je Kongregacija za škofove in redovnike videla dokazilo v pismu, ki ga je don Bosko naslovil name 29. aprila 1875 in ki sem ga poslal Sveti kongregaciji 17. oktobra istega leta, zaradi česar mi je Sveta kongregacija milostno odgovorila 30. novembra 1875, da so res obžalovanja vredna dejstva, ki jih razlagam v pismu; ko bi bil okrepljen z novimi privilegiji, nasprotnimi moji jurisdikciji, bi mi zagotovo povzročal še večje nevšečnosti in stiske, ki me v tej veliki nadškofiji obdajajo vse dni. Če si je gospod don Bosko pridobil in si še pridobiva zasluge za Cerkev, menim, da sem tudi jaz storil in delam veliko za Cerkev, in zato ne vidim nikakršnega razloga, da bi se mu morali podeljevati privilegiji, ki pomenijo zame kazen. Nadškofovska avtoriteta ordinarija v Turinu, ki je izgubila ugled in javno državno podporo, ki so ji odvzeli štiri petine dohodkov, ki so jo sramotili in jo še naprej sramotijo v vseh turinskih časopisih, in to zato, ker je nadškof odločen zagovornik Svetega sedeža in zahteva izpolnjevanje Božjih in cerkvenih zapovedi, ne sme trpeti še na-

daljnega zmanjševanja ugleda s strani don Boska. Ta s svojimi okrožnicami, besedami in dejanji kaže upor proti nadškofu, tako da je eden najslabših turinskih časopisov izrazil zadovoljstvo, da je don Bosko edini duhovnik v Turinu, ki je sposoben kljubovati nadškofu. Če bodo salezijanski družbi podeljeni novi privilegiji na škodo moje jurisdikcije, naj se počaka vsaj na mojo smrt, ki ni več daleč. Lahko pa me umaknete s tega položaja, kjer zaradi naraščajočih težav tako ne bom mogel več dolgo ostati. Vašo eminenco prosim, da sporočite to moje pismo Sveti kongregaciji, v katere modrost in pravičnost polagam vse svoje upanje.

Poljubljam vaš sveti purpur in se imenujem vaše prevzvišene eminence najvdanejšega služabnika.

Turin, 24. marca 1876

+ Lovrenc, nadškof v Turinu

To pismo naj dobi na vpogled gospod odvetnik poročevalec in ga pripravi za avdienco pri svetem očetu. E. Sbarretti, tajnik

V pojasnilo tega pisma nimamo nič ustrenejšega kot nekaj besed, ki jih je blaženi 27. januarja 1876 izrekel članom vrhovnega sveta in jih je zapisal don Barberis: »Turinski nadškof je v Rimu vse spravil na noge proti nam. Išče vse 'ugodne in neugodne' priložnosti, utemeljene ali neutemeljene glede nas v našo škodo. Jaz nisem nikdar hotel odgovarjati v naše opravičilo, razen če so me iz Rima prosili za pojasnila. V opravičilo so bila samo nekatera pisma, ki sem jih zaupno poslal nadškofu in ga prosil, da bi nas nehal preganjati. On pa jih je, prepričan, da bodo ta pisma pričala proti meni, poslal v Rim meni v obtožbo. Nasprotno pa so me prav ta pisma opravičila. Ko sem bil v Rimu, sem govoril o naših zadevah, pojasnjeval. Toda opravičeval (za nadškofove obtožbe) se v Rimu nisem nikdar niti ustno niti pisno.«

Kar se tiče njegove smrti ali odpovedi, preden bi bili podeljeni privilegiji, je blaženi 1881 izjavil: »Lahko bi postavili naslednjo dilemo: če je podelitev privilegijev salezijanski družbi nekaj dobrega, zakaj jih potem ne bi takoj podelili, če pa je nekaj slabega, zakaj potem pravi, da naj se to zgodi po njegovi odpovedi ali smrti?«

Povzemovalec, o katerem govori tajnikova opomba, je menil, da bi bilo umestno poslušati nadškofa, in sicer toliko bolj, ker je on v svojem pismu dopustil umestnost nekaterih privilegijev, čeprav bi prevelika velikodušnost mogla povzročiti nove zaplete. Zato naj bi ustregli nadškofu, ki je sicer malo naklonjen mladi salezijanski družbi, a je vendar razložil svoje razloge, da je v nevarnosti njegova škofovska jurisdikcija.

Toda ordinarij ni bil zadovoljen samo s tem, da je napisal pismo 20. marca. Dne 21. marca je že Sveti kongregaciji poslal 'postulatum' (zahtevo), v katerem je ponovil, da mu ni znano, ali je salezijanska družba dokončno potrjena, in obžaloval, da kaže težnjo, da bi se vtikala v disciplino škofijske duhovščine. V dokaz za to je navedel dejstvo, da družba sprejema ljudi, ki jih je nadškof odpustil zato, ker so nesposobni za duhovniško službo, kar pa povzroča prezir

nadškofove avtoritete s strani semeniščnikov. Naj torej Sveta kongregacija že končno odločno uredi to zadevo.

Vprašanje semeniščnikov, ki jih je nadškof odpustil in jih je don Bosko sprejel, se je nanašalo na en sam primer, ki ga je don Rua jasno razložil njegovi ekscelenci: »Ko sem se včeraj zvečer vračal domov, sem razmišljal, kdo bi mogel biti tisti gojenec, za katerega vaša ekscelenca trdi, da ga je sprejel don Bosko. Zares sem ugotovil, da sem po zadnjih jesenskih počitnicah sprejel nekega gojenca iz Vinova. Vendar pa moram povedati, da s sprejetjem tega gojenca don Bosko ni imel nič opraviti. Sprejel ga je pisec tega pisma, ki je fanta videl in ni vedel, kaj se je prej dogajalo z njim, in ker ga je priporočila oseba, vredna vsega zaupanja, ga je sprejel in mu omogočil nadaljevanje učenja za poklic, za katerega je trdil, da ga želi opravljati. Niti najmanj ni slutil, da bi to moglo žaliti vašo ekscelenco, ki ji želimo biti v vsem na uslugo.«

Ker je želel dobiti odgovor tako na to kakor na druga pisma, je don Rua 2. aprila vprašal povzemovalca Menghinija: »Rad bi dobil odgovor, da bi vedel, kako naj se ravnam, ker bi o zadevi rad pisal svetemu očetu. Jutri se bo don Bosko zaradi te zadeve napotil v Rim.« Don Bosko pa je šel v Rim iz drugih razlogov, o katerih bomo še govorili. Kakor koli že, tajnik Svete kongregacije je dal dne 10. aprila nalog, da se iz don Boskove prošnje Kongregaciji za škofo in redovnike izpišejo tisti odstavki, v katerih prosi za izvzetje in privilegije, in pošljejo turinskemu nadškofu, da bo lahko dal svoje pripombe. O tej neprijetni zadevi ne vemo nič drugega, kot da 5. maja nadškof še ni prejel sporočila, tako da je tega dne povzemovalcu poslal pravo jeremijado, ki jo je koristno prebrati, da se bolje spozna njegova misel in njegovo razpoloženje. Blaženi je, kar se tiče njega, izkoristil priložnost, ki ga je klicala v Rim, da je opravil svoje zadeve.

Preden bomo sklenili to poglavje, si bomo pri mons. Fratejacciju izposodili besede spodbude, ki jih je pisal Božjemu služabniku in za katere smo hvaležni njegovemu zapisu. »Bridkosti, ki jih mora prenašati vaša uglednost, ne bodo trajale dolgo. 'Dabit Deus his quoque finem' (tudi temu bo Bog naredil konec). Sicer pa so bile potrebne, kakor moremo to ugotoviti pri vseh delih velikih Božjih služabnikov, da bi don Boskova dela, ki bi pod težo tolikega človeškega zavračanja morala zamreti že na samem začetku življenja, dobila zamah in prinesla bogate sadove Cerkvi in domovini. V tem se pokaže, da niso delo človeških rok, temveč Božja zamisel; niso sad te zemlje, temveč nebes, in za to naj bo zahvaljen Bog, 'cui soli honor et gloria' (kateremu edinemu naj bo čast in slava). Nasprotovanje, sovražnosti brez razloga, o katerih govori psalmist 'odio habuerunt me gratis' (sovražili so me brez vzroka), so nič manj kot pristna znamenja vseh resničnih in Bogu ljubih del. Naj se sovražniki vaše uglednosti bojijo, in to zelo. Ni se vam treba bati ničesar, prav zares ničesar. To, kar daje danes videz ruševin in poraza, bo kmalu prinašalo sadove življenja in slave.«

22.

POGLAVJE

DON BOSKU ODVZAMEJO DOVOLJENJE ZA SPOVEDOVANJE

BLAŽENI NI NEHAL DELATI DOBRO v korist in obrambo mons. Gastaldija. Meseca oktobra so prišli k njemu nekateri zlobneži, ki so slišali, češ da se upira nadškofu, in mu predložili nesramen življenjepis o prelatu, da bi ga za dobro plačilo natisnil v svoji tiskarni. Božji služabnik, ki se je delal, kot da jih ne pozna, jih je prosil, naj mu izročijo več kot tisoč strani obsegajoč rokopis, da ga bo prebral. Seveda ga je vrgel v ogenj. To dejanje pa je priklicalo nanj jezo tistih gospodov. Zahtevali so od njega, da jim poravna škodo, in ga več let razjarjeni nadlegovali. Toda on je bil vesel, da je preprečil tako pohujšanje in da je branil čast svojega nadškofa.

Malo zatem je izvedel, da ima neki časnikar pripravljeno serijo nesramnih člankov na račun nadškofa, ki naj bi jih objavil neki ničvredni časopisi. Takoj je našel način, da se je polastil tistih člankov in tako preprečil njihovo objavo. Uspešno mu je, vendar je moral za to plačati visoko vsoto denarja in sprejeti v zavod zastonj sina tistega nesrečneža. Toda tako eno kakor drugo je storil rade volje zaradi tako plemenitega cilja.

Ta in podobna dejanja so bila ordinariju dobro znana. Prav zato pa zgodovinarja žalosti, ko mora pripovedovati, kako so don Bosku odvzeli oblast spovedovanja. Kot zvesti resnici ne bomo zapisali ničesar, kar ne bi bilo potrjeno od zanesljivih dokumentov in prič.

Nadškof Gastaldi je marca 1875 podpisal dovoljenja za spovedovanje za don Boska in za druge duhovnike oratorija. Don Cagliero je šel junija v škofijsko pisarno, da bi jih dvignil. Tu so mu pa rekli, da so jih poslali v oratorij. »Kako,« je dejal sam pri sebi, »prišel sem v nadškofijsko pisarno, dovoljenja so podpisana, lahko bi mi jih osebno izročili in jih ne pošiljali na svoje stroške. Poleg tega pa je bila vedno navada, da smo prišli ponje. Tukaj nekaj ne bo v redu.«

Proti koncu oktobra se je Božji služabnik nekega dne zadrževal sredi svojih duhovnikov in klerikov, ko je pristopil neki služabnik škofijske pisarne z zavitkom v roki in dejal: »Veseli me, da sem vas takoj dobil, ker vam moram izročiti to pošiljko.« Don Cagliero, ki je vse pozorno opazoval, se je takoj znašel in spoznal, da so bile dovolilnice za spovedovanje. Zato je stegnil roko, da jih vzame: »Ne,« je dejal, »to je zame.« Škofijski sluga je vse izročil njemu. On je ohranil zase, kar je bilo namenjeno njemu, drugo pa je poslal don Rui. Ves radoveden je šel takoj v sobo, odprl prvo ovojnico, ki je bila don Boskova. Pogledal je in prebral 'ad sex menses' (za šest mesecev). Zatem je pogledal druge, ki so se vse glasile na 'ad annum' (za eno leto). To se pravi, da je don Bosku dovoljenje za spovedovanje izteklo septembra. V vročekrvnem don Caglieru je vse zatrepetalo, toda premagal se je in ni nikomur ničesar povedal razen don Rui, kateremu je stvar priporočil, da naj jo uredi, ne da bi don Bosko kaj vedel za to. Potem je odpotoval v Ameriko.

Don Rua je tedaj poslal v škofijsko pisarno don Cibraria, da je govoril s kanonikom Zappatom, generalnim vikarjem. Ko je ta slišal za novost, je razburjen vzkliknil: »Toda to vendar ne more biti. Ne, ne, to ne more biti. Kaj takega lahko storijo samo pijanci. Recite, recite don Bosku, da naj kar naprej spoveduje. Jaz mu dajem dovoljenje.« To je rekel zato, ker tiste dni, kakor smo že povedali, zaradi odhoda misijonarjev nadškofa ni bilo v Turinu.

Ves zagrenjen zaradi tega odvratnega dejanja, je don Rua o vsem molčal, dokler se don Bosko po odhodu misijonarjev ne bi vrnil iz Ligurije v Turin, ko ne bi mogel več prikrivati resnice. Poleg tega pa so se bližali božični prazniki, ko bi moral blaženi veliko spovedovati in bi bilo hudo pohujšanje, če ne bi več spovedoval in ne bi nihče vedel za vzrok takega početja. Vendar je don Rua še vedno molčal.

Medtem poziv generalnega vikarja v škofijsko pisarno k nadškofu. Šel je don Rua, ki je takoj ugotovil, da monsijor noče slišati nobene razlage.

»Zakaj ste prišli vi in ne don Bosko?«

»Ker don Bosko ne ve nič o vsej zadevi,« je odgovoril don Rua.

»Saj sem vendar izrecno poslal uslužbenca,« je ves v ihti dejal nadškof, »da izroči listino v roke don Bosku in nikomur drugemu.«

»Tisti uslužbenec, ki gotovo ni vedel, za kaj gre,« je odvrnil don Rua, »ni imel časa čakati in je izročil dovolilnice tajniku, ta pa jih je z drugimi zaupnimi pismi izročil meni. Poleg je bilo še polno drugih navadnih pisem.«

Monsijor ni hotel podpisati dovolilnice za blaženega.

Toda treba je bilo stvar rešiti in zato z njo seznaniti don Boska. Na božični večer se je don Rua izročil v Božje roke in povedal don Bosku, da se je njegovo dovoljenje za spovedovanje izteklo že pred dobršnim časom.

Don Bosko je počakal do konca praznikov. Nato je pisal monsijorju eno tistih pisem, ki so jih sposobni napisati samo resnični svetniki in katerega lastnoročno besedilo je v naših rokah.

Velečastita ekscelenca!

Komaj na božični večer mi je don Rua izročil moje spovedniško dovoljenje, ki se je izteklo septembra. Ker sem bil v zakristiji, ki je bila polna notranjih in zunanjih gojencev, ki so čakali na spoved, sem izkoristil posebno pooblastilo svetega očeta, ki mi je dovoljevalo spovedovati v izrednih okoliščinah in kjerkoli. Danes pa nisem več spovedoval in jutri se bom umaknil iz Turina, da se bom tako rešil vsake odgovornosti zaradi vprašanj o resničnosti tega dogodka.

Sedaj vas ponižno prosim, da bi mi obnovili dovoljenje za spovedovanje, da tako preprečimo pohujšanje in govorice. Ker taka odločitev predpostavlja težek razlog, vas kot ubog duhovnik in predstojnik redovne družbe, ki jo je odobril Sveti sedež, prosim, da mi poveste, kaj vas je nagnilo k temu koraku, da se bom lahko v prihodnje popravil in ravnal v skladu z vašo voljo. Če tega razloga ne želite povedati meni, ampak Rimu, vas prosim, da to storite, da se rešim iz položaja, ki je bridek za vsakogar, zlasti še za predstojnika redovne družbe, ki naj vodi toliko domov.

Kakršenkoli bo odgovor, vas prosim, da ga pošljite sem v oratorij, od koder mi ga bodo poslali na kraj mojega bivališča.

Štejem si v čast, da se v globokem spoštovanju izrečem za vaše ekscelence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko

Turin, 26. decembra 1875

Dne 27. decembra je odpotoval v Borgo San Martino. Zelo verjetno je, da je naslednjo noč prebil v molitvi, kajti klerik Nai, ki naj bi zjutraj pospravil sobo, je našel posteljo popolnoma nedotaknjeno. Toda niti don Nai niti kdo drug ni zvedel za žalostno skrivnost. Še več, don Nai je za stvar zvedel šele nekaj let pozneje. Povedal je, da don Bosko tiste dni ni pokazal nikakršne vznemirjenosti, temveč je kot po navadi sprejemal sobrate in se z njimi pogovarjal, kakor da ne bi imel nobene druge skrbi. On sam ga je videl šaljivega in mirnega kakor vedno, ko je govoril z njim. Če bi se don Bosko kakorkoli spremenil, bi njegovi sinovi to gotovo opazili, ker so natančno poznali njegove navade.

Ravnatelj pa je prav gotovo vedel za vso zadevo. Govorili smo z don Bonettijem tudi v drugih podobnih kritičnih trenutkih in poznamo njegovo živahno zagnanost in odkritosrčno ravnanje, zato nismo bili čisto nič presenečeni, ko smo med njegovimi listinami našli dokumente, ki jih bomo navedli. Prvo pismo je bilo namenjeno kardinalu Antonelliju, državnemu tajniku, drugo pa svetemu očetu.

Eminenca!

Že tolikokrat preizkušena dobrotava vaše eminence me navaja, da se spet zatekam k vaši očetovski dobroti za majhno uslugo.

Prosim vas, da bi bili tako dobri in izročili priloženo pismo svetemu očetu, ki bi mu rad izrazil svojo bolečino in ga prosil za podpora.

V upanju na to uslugo se vam iz srca zahvaljujem in vam, medtem ko vam želim srečen konec iztekajočega se leta, izrekam svojo sinovsko vdanost in globoko spoštovanje vaše eminence. Najvdanejši in najponižnejši služabnik

duhovnik Janez Bonetti, ravnatelj malega semenišča sv. Karla v Borgu San Martino Borgo San Martino, 28. decembra 1875

Presveti oče!

Najprej vas, presveti oče, prosim za odpuščanje, če vašim bridkostim, ki jih imate tako že dovolj, dodam še novo, ker upam, da bom kot eden vaših sinov kot pri očetu vse očetov dobil razumevanje za očeta salezijanske družbe, ki jo on vodi.

Vaši svetosti je dobro znano, da je moj odlični predstojnik don Janez Bosko že več let zaporedoma izpostavljen preganjanju turinskega nadškofa mons. Lovrenca Gastaldija. Dobro mi je znano in zato se vam zahvaljujem, da ste hoteli narediti konec temu nevdržnemu stanju in ste k temu pritegnili zelo ugledne osebnosti. Toda žal uspeh ni v sorazmerju s pričakovanjem in naporji. Nasprotno, zdi se, da se jeza imenovane-ga prelata vsak dan stopnjuje in je zadnji čas prišlo do nedopovedljive odločitve, da je temu nadvse zaslužnemu duhovniku prepovedal spovedovati v turinski nadškofiji. Vaša svetost pozna dobro kreposti mojega predstojnika in ve, da on ni sposoben pregreška, ki bi zaslužil tako kazen, ki se nalaga samo duhovnikom, ki so naredili najbolj pohujšljive prestopke.

Ubogi don Bosko vdano trpi, toda njegovo telesno zdravje je v nevarnosti in njegovi dragi sinovi morajo gledati, kako se njegovo zdravje iz dneva v dan slabša. Nekateri se celo bojijo najhujšega.

Presveti oče, vi ste eden najbolj krotkih obenem pa tudi najbolj odločnih papežev. Prosimo vas! Ker do sedaj dobrota ni nič zalegla, uporabite v svoji modrosti in pravičnosti tista sredstva, ki bodo končala toliko zlo. Za to milost vas prosim na praznik nedolžnih otrok in na rojstni dan sv. Frančiška Saleškega, nebeškega zavetnika naše družbe.

Mogoče sem vam s tem svojim pismom vsiljiv, presveti oče, toda naše salezijanske konstitucije nam dovoljujejo, da brez privolitve svojega predstojnika pišemo svetemu očetu. Zato upam, da mi boste odpustili dejanje, ki je posledica neizmerne bolečine mojega srca zaradi trpljenja mojega očeta don Boska, kateremu dolgujem za Bogom vse, kar sem in kar imam. Če imam srečo, da sem v razredčenih četah vaših borcev, je to njegova zasluga, ko me je pred 20 leti dvignil iz prahu, me sprejel v svoj zavod, mi omogočil šolanje in me uvedel v duhovniški poklic. Njemu se moram zahvaliti, da sem že deset let na čelu 200 fantov, ki jih Božja previdnost pošilja v ta zavod, da se poučijo o Božji znanosti, da bodo nekoč goreči duhovniki ali vsaj dobri kristjani. Njemu dolgujem vse, kar sem in kar zmorem.

Presveti oče, moje zaupanje, ki ga imam do vas, je tako veliko, da se veselim, da boste izpolnili želje mojega srca in pokazali svojo vzvišeno naklonjenost do salezijanske družbe, ki si šteje v čast, da ste vi njen oče in zaščitnik.

Izrabljam to priložnost, da zaželim vaši svetosti srečen konec tega in blagoslovljen začetek novega leta z vsemi tistimi milostmi, ki si jih vaše srce želi. Naj pride za vas čim prej dan zmagoslavja, ki je dan miru in mirnega življenja Cerkve, ki ste ji neprekosljiv vodja in oče.

Kleče pred vašimi nogami se v globoki spoštljivosti izrekam vašega očetovstva najponižnejšega in najvdanejšega sina.

*duh. Janez Bonetti, ravnatelj Malega semenišča v Borgu San Martino
Borgo San Martino, 28. decembra 1875*

Kardinal, ki je že tolikokrat pokazal visoko spoštovanje do don Boska, je takoj odgovoril.

Velečastitemu gospodu don Janezu Bonettiju, ravnatelju Malega semenišča v Borgu San Martino!

Brez zakasnitve sem izročil v roke njegove svetosti ovojnico, ki ste mi jo blagovolili poslati 28. decembra.

Ko vam to sporočam, se vam zahvaljujem za najboljše želje za novo leto in vam tudi jaz želim vse najboljše.

*Vaše uglednosti vdani služabnik G. C. Antonelli
Rim, 3. januarja 1876*

Blaženi v tej svoji zadregi ni mogel ne misliti na svojega velikodušnega zaščitnika kardinala Berardija. Zato mu je takoj, ko je zvedel za nesrečno novico, to sporočil in ga prosil, da bi mu za vsak primer v Rimu izprosil splošno dovoljenje za spovedovanje. Velikodušno dovoljenje, ki mu ga je dal sveti oče, je zadostovalo za mir njegove vesti, za zunanjo uporabo pa ni bilo dovolj. Kardinal mu je v odgovor takole pisal:

»Vaše nadvse ljubeznivo pismo z dne 25. preteklega meseca, ki sem ga prejel včeraj zvečer ob pozni uri, me je napolnilo z neizmernim začudenjem in globoko žalostjo zaradi nezmožnosti, da bi pomirili tega ordinarija. Težko bo mirno iti naprej. V tej zadevi sem bil včeraj pri svetem očetu in sem se hotel vrniti spet danes zjutraj. Vendar tega nisem storil, ker bi se njegova svetost le stežka odločila za karkoli, dokler ne bi zvedela vseh podrobnosti, zaradi katerih je ordinarij tako strogo ukrepal. Kljub vsemu temu bom v prihodnji avdienci v soboto z njim na akademski način govoril, in če bo treba, vas bom o tem obvestil. Bodite vedrega srca in se ne dajte užalostiti zaradi takih obžalovanja vrednih dogodkov, ker se jasno vidi, da vas Gospod hoče preizkusiti, in je vendar gotovo, da 'crescit in adversis virtus' (krepost raste v težavah).

V našo zadovoljnost moramo dodati, da povzročitelj prepovedi ni bil nedostopen za globoko ponižnost blaženega. Ko se je brez dvoma zavedel napake, ki jo je naredil, mu je ukazal takole pisati:

Velečastiti gospod!

Njegova ekscelenca naš velečastiti nadškof mi je naročil, naj pišem vaši uglednosti, da je prejel vaše pismo in da vam sporoča, da imate še naprej dovoljenje za spovedovanje. Dovoljenja ne bi nikdar odvzel, če bi ob določenem času naredili, kar se v takih primerih po navadi naredi.

Z vsem spoštovanjem vas pozdravlja vaše uglednosti najvdanejši služabnik kanonik Chiuso, tajnik.

Turin, 27. decembra 1875

Dva dni pozneje je sporočil don Rui, da naj »gre čim prej v nadškofijo in prinese s seboj dovoljenje gospoda don Boska za spovedovanje«, seveda z namenom, da bi ga popravil.

Tukaj se moramo vprašati, kaj je monsinjor hotel povedati z besedami »če bi ob določenem času naredili, kar se v takih primerih po navadi naredi«. Kaj so »taki primeri«? Primeri vlaganja prošnje za dovoljenje za spovedovanje ali privolitev v krivdo? Je hotel pokarati don Boska in njemu naprtiti vzrok svojega napačnega početja, ker ni takoj šel po dovoljenje ali ker ni priznal krivde kakega, ne vemo katerega dejanja? Skrivnosti! So pa tudi zvijače, ki jih nekateri uporabljajo, ko kdo poskuša, kakor se temu pravi, umik na boljši položaj. 'V vojni se je treba obnašati kakor v vojni.'

Popoldne 29. decembra je don Rua šel k njegovi ekscelenci, ki mu je naslednjega dne dal pojasnila, ki jih v pogovoru ni imel na voljo, in pri tem izrazil nekatera svoja čustva. »Zelo mi je žal zaradi razdora, ki, kakor se zdi, loči vašo ekscelenco od te družbe in zlasti še od njenega ustanovitelja. Prepričan sem, da bi veliko razlogov, ki navajajo vašo ekscelenco, da si je ustvarila s slabo mnenje o nas, češ da vas ne ubogamo in žalimo, izginilo, če bi bila vaša ekscelenca z vsem natančno seznanjena. Oprostite mi, če bi mi pri pisanju ušla kaka manj primerna in manj spoštljiva beseda. Res je, da čutim globoko žalost, ko slišim malo spoštljivo govoriti o mojem predstojniku, in kolikor je v moji skromni moči, ga tudi branim, ko se zavem, ali se mi zdi, da stvari niso zadosti razjasnjene. Že toliko let sem ob njegovi strani in vsi vidijo, koliko dobrega je naredil in kako Gospod blagoslavlja vse njegovo delo. Vidim tudi, da stvari, ki jih je on začel, pa so se vsem zdele tako nemogoče, uspešno vodi do cilja. Jaz sam pa zase ne morem drugače kot sklepati, da mu je prav Gospod podelil stanovsko milost, se pravi, da če mu je Bog zaupal izvedbo določenih previdnostih del, mu je dajal tudi pomoč, da jih je končal, kakor se je to dogajalo pri drugih svetih ustanoviteljih, ki so se prav tako znašli v nasprotju s še tako vplivnimi osebnostmi. To pravim zato, ker sem si včeraj upal ga tudi vneto zagovarjati. Sicer pa prosim, da mi oprostite, če sem govoril malo manj spoštljivo, in upam, da mi v svoji dobroti tega ne boste šteli v zlo.« To je govorica svetnika, ki ob spoštovanju pravičnosti in ljubezni brani drugega svetnika v stvareh izredno občutljive narave. Sedaj pa primerjajte to pošteno govorjenje s sodbo, ki jo je ordinarij izrekel v odstavku, ki smo ga objavili na strani 302.

Za zdaj je bil odlok preklican in don Bosko je čutil dolžnost, da je o tem takoj obvestil kardinala Berardija. Ta mu je poslal omejeno dovoljenje za spovedovanje, kajti za rezervirane primere Rim ne daje pooblastil, in mu odgovoril:

Velespoštovani gospod don Janez!

Šele včeraj zvečer sem prejel drugo vaše ljubeznivo pismo z dne 29. decembra, ki mi je prineslo veselo novico o preklicu znane odločbe. Ta novica me je napolnila z vese-

ljem in sem takoj prekinil vse že storjene korake. Če želite kaj drugega, mi, prosim, takoj sporočite in bom stvari uredil kolikor mogoče hitro. V tem primeru bi potreboval čim natančnejše podatke.

Sicer pa moramo biti skrajno previdni in zadržani. Če mi bo potem dano veselje, da se srečava, vam bom povedal vse, kar mislim o tej zadevi. Nikakor se mi ne zdi zadosti pametno, da zaupamo pošti, ki marsikdaj ni točna in ne dopušča, da bi vam sporočil vse, kar mislim. V tem smislu priporočam ponovno sebe in vse svoje vašim molitvam in se z globokim spoštovanjem izjavljam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

G. C. Berardi

Rim, 3. januarja 1876

Za Božjega služabnika je bila zadeva končana, tako da v že omenjeni Predstavitvi Sveti kongregaciji za koncil tega sploh ni več omenjal. Vse skupaj je štel za popolnoma osebno zadevo.

»Smešen pripetljaj,« je označil vso zadevo s svojim slikovitim slogom mons. Fratejacci, ki je zvedel za to od kardinala Berardija. Da malo dvignemo duha bralcev, preberimo nagovor dobrega kanonika. »Da,« je pisal, »zaradi tega suspenza se morate smejati. Tukaj v Rimu je kardinal vikar suspendiral za nekaj časa tudi apostola Rima sv. Filipa Nerija. Ta je sprejel prettno s pokrivalom v roki in dejal: 'Tako je prav. Sedaj bo ljudstvo videlo, iz kakšnega testa sem. Vsi so me spoštovali, ker me niso poznali, sedaj se bodo vsi zavedeli, iz kakega sukna je krojen ta pater Filip.' To prikazovanje osebnosti v črno-beli tehniki pomaga, da lahko bolje spoznamo kreposti ljudi. So sence, ki da bolj poudarijo obrise in oblike, ki jih spreten čopič nanaša na platno.«

Novica o tem primeru se je razvedela tudi v cerkvenih krogih v Piemontu. Tako je 30. januarja prišel k blaženemu monsinjor škof iz Suse, da se je z vsem seznanil in ga potolažil, da ni samo on podvržen takemu nasilnemu postopanju.

Počasi se je novica razvedela tudi v višjih krogih salezijanske družbe. Tako so ravnatelji, ki so se zbrali za praznik sv. Frančiška Saleškega na letni posvet zunaj konference, vprašali o zadevi don Boska. Odgovoril jim je med drugim takole: »Kaj naj storimo? V Rimu se bojijo, da se ne bi zaletel in zaropotal v prepad. Rim ga noče siliti k novim napačnim korakom in tudi jaz nočem tega. Tega nihče noče. Veliko bolje je, da trpimo, sklonimo glave in molčimo.«

Prav, tudi v tem imamo dokaz, da je don Boska poslala Božja previdnost z namenom, da bi opravil izredno poslanstvo. Sv. Janez od Križa piše: »Poglavarjem redovnih družin daje Bog bogastvo in veličino milosti sorazmerno s previdnostnimi načrti duhovnega potomstva, ki je poklicano, da podeduje njihov nauk in duha.« Don Boskovo duhovno potomstvo si je moralo v teku časa pridobiti za Boga veliko duš. Zato ga je Bog obogatil z zakladi svoje milosti in mu dal rasti s pomočjo velikega trpljenja, ki ga je pripeljalo do viška svetosti in prislužilo njegovi družbi tolikšno razširitev in razcvet njegovega duha.

23.

POGLAVJE

NEKATERI ČASOPISI

ČEPRAV NEKATERI ČASOPISI, ŽE ZDAVNAJ mrtvi in pokopani, ne zaslužijo niti Herostratove slave, pa zaradi njihovih podlih sramotenj sicer ne zatemnjujejo ugleda Božjega služabnika, temveč njegovo slavo še bolj širijo, in menimo, da bo prav, da jih pokličemo na 'redde rationem' (na odgovor), jih pribijemo na zid in jih označimo za obrekovalce.

Naj omenimo najprej Pulce (bolha), beden časopis, za katerega zares ne vemo, kako je mogel nekaznovano izhajati, ko pa je onečašchal najbolj častivredne in ugledne ljudi v mestu. Številka 5 dne 17. januarja 1875 je 'non plus ultra' (kaj več ni mogoče) nasilnosti in nesramnosti. Gre za psovke, ki lahko pridejo samo iz najbolj umazanih ust najbolj strupene branjevke.

Članek nosi naslov Valdoški jastreb. Pisec je zbral pri treh naravoslovnih pisateljih najbolj značilne lastnosti te najbolj znane ptice roparice z namenom, da bi podal telesne in duhovne značilnosti blaženega don Boska in ga prikazal kot rojenega hudodelca. Življenjepis je prava božjeropna karikatura. Namen članka je podan v zadnjih vrsticah: »Sodišča se bodo kaj kmalu namesto z don Boskovimi čudeži ukvarjala z eno izmed njegovih tatvin: staremu slabournemu grofu Belletruttiju je ugrabil dediščino pol milijona in je medtem eden njegovih živčih sinov ostal brez nje.« Strup takega pisanja je moral imeti svoje uničujoče učinke, kakor je mogoče ugotoviti iz enega izmed dokumentov našega arhiva; še leta 1918 je neka nežna vest čutila dolžnost, da je na nekem visokem mestu ponovila svojo obtožbo sicer z bolj milimi izrazi, vendar pa z istimi turobnimi čustvi. Razlog več, da zgodovina postavi stvari na svoje mesto.

Grof general Filip Belletrutti di San Biagio je umrl 17. septembra 1873 in kot glavnega dediča in izpolnitelja oporoke postavil don Boska, »z namenom«,

tako pravi lastnoročno pisana oporoka, »da ga podpre v njegovem dobrodelnem prizadevanju v korist uboge in zapuščene mladine«.

Ko so razglasili oporoko, so njegov nezakonski sin Jožef Filip Proton in dva vnuka kot krvni sorodniki ugovarjali in prikazali Božjega služabnika kot prebrisanca z namenom, da bi ga razglasili za neupravičenega do dediščine, »ker je oporoka naslovljena na voditelja ustanove, ki ne more dedovati«. Sodišče v Turinu je izreklo 17. aprila 1874 svojo razsodbo. Don Bosko se je obrnil na višje sodišče. Oba vnuka, ki sta se tudi razšla z nezakonskim sinom, sta se hotela z don Boskom prijateljsko dogovoriti. Ta dva gospoda nista imela nič večje pravice do dediščine kot nezakonski sin. Ker pa je oporoka poleg drugih volil v korist omenjenih dveh in Protona navajala še celo vrsto cerkva in redovnih hiš, se je don Bosku zdelo bolj primerno, da bi se dogovoril.

Ko je Proton to zvedel, je začel don Boska javno žaliti. Treba je povedati, da je že 29. septembra 1862 v sodnem postopku priznal, da nima pravice do grofovega imena in naslova, kar je počel do tedaj, in mu ne pripada nič drugega kot samo nujno potrebna preživnina.

Tedaj je ta nesrečnež 10. oktobra 1874 na Corsu San Maurizio v Turinu nalletel na Božjega služabnika in ga začel tako obkladati s ploho žaljivk in bučnih groženj, da je prihitelo nekaj vojakov na konjih, ki so prav takrat šli mimo, in so don Boska zaščitili. Don Bosko je ostal miren in šel po svoji poti domov.

Tukaj nam je ljubo, da lahko navedemo odločno in avtoritativno besedo mons. Gastaldija. V Strambinu, kjer je živel eden izmed vnukov, se je razvedelo o oporekanju Belletruttijevi dediščini in župnik don Oglietti je o tem poročal nadškofu. Ta mu je odgovoril: »Osebe, ki ste jih omenili v vašem zadnjem pismu, ki se borijo proti dediču, ki je določen v oporoki viteza Belletruttija, nimajo v nobenem pogledu prav, kršijo komutativno pravico in bodo dajale odgovor za denar, ki ga porablja in odtegujejo od dediščine. Poznam vse »za in proti« te zadeve in ponavljam, da so v zmoti. S tem ne pravim, da morate tem ljudem zavriniti zakramentalno odvezo, ker se opirajo na mnenje kakega duhovnika, ki ga imajo za gorečega in previdnega v dobri veri. Toda njihov duhovni voditelj ali njihov župnik jih sme in mora opomniti v spovednici in tudi zunaj, da delajo krivico.«

Blaženi je menil, da je bolje, če se dogovorijo, ker je »tveganje zelo veliko«, kakor pravi tozadevna izjava. Dogovor so podpisali 10. januarja 1875 in on je prevzel vse izdatke.

Toda zadeva s Protonom še ni bila končana. Priznal je svojo krivdo in Božji služabnik mu je pomagal, kolikor je mogel. Don Rua mu je našel zaposlitev v baziliki Presvetega Srca Jezusovega na Montmartru v Parizu z dohodki, ki so mu zadostovali za življenje. V arhivu hranimo pismo, ki ga je Proton pisal don Rui 26. maja 1890, kjer ga imenuje svojega dragega očeta in dobrotnika. »Zame,

ki sem bil oropan materinske in očetovske ljubezni, je prava sreča, da sem našel v tebi pravega očeta in mogočnega zaščitnika. Naj ti bo tisočkratna zahvala.«

Še neki drug časopis je tega leta napadel don Boska. To je La Nuova Torino. Na naslovni strani je nosil naslov Industrijski časopis, znotraj pa je bil prežet s protiklerikalnim sovraštvom. V 65. številki z dne 6. marca je protestiral proti gradnji cerkve svetega Janeza Evangelista. Izrazi in slog so vredni vsebine.

DON BOSKO IN PROTESTANTI

Velečastiti don Bosko, ki ima čast, da enkrat na mesec govori z Gospodom Bogom in da nadleguje bližnjega z vedno novimi beračenji, se je odločil, da bo posejal po Turinu cerkve, o katerih sanja. Vsak trenutek se pod njegovo zaščito pojavi kaka nova. Potrpeli bi, če bi bila kak umetniški spomenik in če bi jo zgradil s svojim denarjem in ne z denarjem drugih ljudi. Dogaja pa se prav nasprotno. Nezadovoljen s tem, da je v Turinu protestantska cerkev, si je ponižni Božji služabnik, ki ima v gradnji že več cerkva, vbil v glavo, da zgradi eno prav nasproti protestantskega templja, in tako spletkaril tu in tam, da mu je uspelo doseči odlok o razlastitvi zemljišča, ki je last nekega katoličana, v javno korist.

Ali ni drugega prostora za cerkve? Je pametno, da postavimo dvojje različnih cerkva eno nasproti drugi? Je bilo v zadevah, o katerih poročamo, storjeno vse po pravici? Je mogoče, da v letu milosti 1875 v Turinu, kjer črna sekta še zelo prevladuje, intriguantski duhovnik doseže odlok o razlastitvi v javno korist proti nekemu protestantu?

'Vituperari ab iniquis laudari est' (biti grajan od krivičnih pomeni čast). Podajmo na kratko tudi zgodovino tega spornega vprašanja, ne da bi ponavljali stvari, ki jih je že obravnaval deseti zvezek.

Ko so hoteli začeti zidavo, so ugotovili, da k že kupljenemu zemljišču ne spada košček zemlje, kar je onemogočalo, da bi cerkev stala simetrično na Viale del Re, današnji Corso Vittorio Emanuele II. Ta košček zemljišča je bil last nekega protestanta. Pogodba je bila že skoraj sklenjena, ko so valdeški ministri zvedeli za to in so lastniku obljubili visoko nagrado, če bi onemogočil izvedbo pogodbe. Ko se je ta z don Boskom pojavil pred notarjem, ni hotel podpisati in je zahteval nič manj kot 135 tisoč lir za samo 135 m² zemljišča. Cilj take pretirane cene je bil razdreti pogodbo, kakor so to hoteli valdežani.

Toda blaženi se ni dal ustrašiti. Zaprošil je vlado, da bi to cerkveno stavbo razglasila za zadevo javne koristi. Ministrstvo je vprašalo prefekturo, prefektura pa občino, ki je dala negativno mnenje, češ da je za bogoslužje zadosti valdeški tempelj. Sedaj je don Bosko predložil zadevo državnemu svetu. Toda tudi tukaj ni pihal ugoden veter. Minister za javna dela Silvij Spaventa je turinski prefekturi zagotovil, da ne bo nikoli dal pritrdilnega mnenja. Markiz Della Venaria se je močno trudil, da bi pridobil svetovalce na svojo stran. Na dan, ko naj bi se o vsem odločilo, so vsi pričakovali odklonitev. Toda po čudnem naključju se je glasovanje izšlo v don Boskovo korist. Tako so cerkev sv. Janeza Evange-

lista razglasili za zadevo javne koristi. Posledica te odločitve je bila razlastitev razvpitega koščka zemljišča. Izdali so odlok. Toda pretekli sta dve leti, preden so ga dali v podpis kralju. V ta namen se je moral zavzeti sam don Bosko.

Ko je meseca februarja 1875 šel v Rim, je s pomočjo ministra Viglianija dal poiskati odlok, ki ga je kralj končno podpisal. Toda zapletov z odlokom s tem še ni bilo konca. Odkar so ga poslali v Turin, so pretekli že trije meseci in don Bosko še ni ničesar dobil, čeprav mu je neki prijatelj zagotovil, da so odlok odposlali. Ko je toliko časa zaman čakal, je stopil k prefektu province in prosil, da mu ga izročijo. Prefekt mu je odgovoril, da odlok še ni prispel.

»Iz zanesljivega vira vem, da so odlok odposlali,« je odvrnil don Bosko.

»Kdo vam je to povedal?«

»Oprostite, če vam tega ne povem. Toda preverite in videli boste, da je odlok pri vas.«

Prefekt je poklical tajnika. Ta je zanikal, da bi odlok prišel na prefekturo. Toda don Bosko je vztrajal in pokazal, da je popolnoma prepričan. Ko je bil sedaj tajnik pritisnjen ob zid, je rekel, da bo šel pogledat. Delal se je, kakor da išče, pa ni iskal. Končno se je le vrnil in dejal: »Tukaj je, zares je že prišel. Pa je bil založen in ga nisem videl.«

Končno je odlok prišel na dan in zainteresirani so lahko izrazili svoje pomisleke. Prišlo je do novih sitnosti zaradi kamenja, ki so ga klesali na razlaščenem zemljišču. Za prevoz tega kamenja je lastnik spet zahteval ogromno vsoto. Morali so poklicati izvedence, ki so ugotovili pravično vsoto, ki je bila dvaindvajset tisoč petsto lir.

Da končamo to zgodbo, naj povemo, kako so se stvari končale. Blaženi je potem hotel od istega lastnika kupiti še ostanek zemljišča, da bi tako dopolnil kvadrat tistega otoka, kjer je stala protestantova hiša. Na tak način bi lahko razširil zavetišče in nastanil tam Marijine sinove. Lastnik je privolil, vendar s tem niso bili zadovoljni člani njegove družine in valdežani, ki so naščuvali lastnika, da je dvignil ceno. Don Bosko bi bil pripravljen prispevati kakršnokoli žrtev, če ne bi bila vmes hudobija ljudi. Ko naj bi se podpisniki zbrali v notarjevi pisarni za podpis, prvič ni bilo lastnika, drugič pa so ga šli poklicat, in ko je prišel, je ceno tako dvignil, da je inženir Vigna, ki je zastopal don Boska, pobesnel, raztrgal osnutek pogodbe in zakričal: »To se pravi norčevati se iz ljudi!« Toda medtem je bila cerkev kljub nasprotovanju valdežanov že v gradnji.

Za blaženega se je zanimal tudi skrajno liberalni Opinione (mnenje), časopis stranke, ki je bila v vladi. Začel je izhajati leta 1859 v Firencah in se, potem ko so naredili predor v Porta Pia, preselil v Rim in je najbolj vplival na oblikovanje javnega mnenja takratne dobe. O don Bosku ni govoril iz hudobije, vendar tako, da je bilo zanj malo nerodno. Tako je pisal o odnosih med don Boskom in turinskim nadškofom, in to ne v korist temu zadnjemu. V številki 271, v to-

rek 5. oktobra, je objavil dopis iz Turina z naslovom Klerikalni nesporazumi. O blaženem je trdil pohvalne in resnične stvari: »V mnogih škofijah Piemonta in Ligurije pobožni in neutrudni duhovnik ustanavlja šole, zavode, zavetišča. Njegova slava je že prekoračila Atlantik in prošnje za njegove ustanove prihajajo iz Južne Amerike. Dejstvo je, da so don Boska prosili, da bi ustanovil dva zavoda za katoliško vzgojo in zanju našel učitelje in programe. Don Bosko je sprejel ponudbo in je sedaj, ko to pišem, na tem, da se načrt uresniči.«

V smislu eklektičnega ali bolj zmešanega agnosticizma, ki je lasten liberalcem, »pobožnost in prizadevnost turinskega duhovnika in veličastni dosežki, ki jih je že uresničil,« spominjajo na podobnega vodjo nemških pietistov, ki ga silno hvali, da bi pokazal, kako »katoliški turinski duhovnik 19. stoletja noče biti nič manj« od protestanta Frankeja v 17. stoletju in »mu to v določenem pomenu celo uspeva«. »Brez lastnih sredstev, brez državne pomoči je ta turinski duhovnik z golo pomočjo zasebnih darov zgradil cerkve, odprl šole, ustanovil zavetišča, semenišča in zavode. Samo cerkev, zavetišče in šole v Valdoccu so stali več kot milijon. Rekli so mi, da je gojencev, ki obiskujejo don Boskove šole, že kakih osem tisoč. Mogoče je število malo pretirano, vsekakor pa je res, da je zelo veliko. Pri tem pa don Bosko še ni povedal zadnje besede.«

Dopisnik ne skriva, da ima opravka z enim izmed liberalnih duhovnikov, maloštevilnih seveda, ki so jih liberalci nosili na rokah in jih uporabljali za svoj sovražni in podtalni boj proti papežu. »Vendar je odveč povedati, da pobožni duhovnik v boju proti revščini in neznanju skuša podpreti napredek katoliške vere.« Za dokaz navaja njegovo zadnje dejanje, »ustanovitev posebnega semenišča za vzgojo posebnih služabnikov katoliške Cerkve«, pri čemer misli na Ustanovo Marije Pomočnice.

Časopis gleda na vse z liberalnim očesom in se veseli, da se kak član klera prilagaja novi zakonodaji, ki krši pravice Cerkve, čeprav je imel blaženi don Bosko pri tem čisto drugačne cilje in je iz hudega skušal izvleči kaj dobrega, namesto da bi se izgubljal v nekoristnih prerekanjih in bojih z neizmerno močnejšim sovražnikom in tako vedno bolj slabšal položaj Cerkve v Italiji. »Obdarovan z zdravo človeško pametjo, daleč od praznih sanj, don Bosko meni, da je zakon o vojaški obveznosti prehodni oblaček, ki ga bo lahen klerikalni vetrič zlahka odpihal. Zato se je njegovo semenišče tako uredilo, da se je izognilo temu zakonu, ki so ga postavili proti katoliškim duhovnikom. V ta namen je ustanovil zavod, v katerem bi se lahko pripravljali na duhovniški poklic tisti, ki bi že izpolnili svojo vojaško obveznost. Rimska kurija je močno pohvalila don Boskov načrt in mu je izdala ustrezni breve.«

Na koncu je dopisnik speljal vodo na svoj mlin in povabil liberalce, »naj ne spregledajo napredka teh (klerikalcev), ki ga dosega v najpomembnejšem delu družbenega življenja, pri vzgoji mladine, v vztrajnosti, ki jo kažejo, in z

izrednimi sredstvi, s katerimi razpolagajo«. Besede »naj ne spregledajo« v časopisu, ki opozarjajo vladajočo stranko, je evfemizem, ki ga ni treba razlagati, da bi vedeli, kaj hoče povedati. Kar sledi, bi dajalo videz, da ne gre za slabo razlago. Vendar se v tem skriva zdrav čut pisca, ne pa tudi duh, ki vodi to stranko v odnosih med državo in Cerkvijo. »Liberalna stranka zavrača in mora zavračati dobršen del tega, kar se uči v don Boskovih šolah in zavodih. Vendar pa sta človekoljubje in delavoljnost tega duhovnika vredna občudovanja in liberalci bi storili prav, če bi ga posnemali v prizadevanju za civilizacijo, znanost in razum.«

Če bi se vse končalo tukaj, bi lahko zamižali na eno oko, toda nesreča je v tem, da turinski dopisnik, medtem ko hvali don Boska, meče hude očitke na račun nadškofa v Turinu, ki ga prikazuje kot despotskega tirana, ki »v svoji škofiji izvaja najhujše zatiranje. Vsi duhovniki se morajo ukloniti njegovim ukazom in njegovi volji. Samo en duhovnik se je izmaknil njegovemu zakonu. To je velečastiti don Bosko. To je trn, ki globoko muči srce mons. Gastaldija in mu ne da mirnega trenutka.«

Ko potem načenja stare in novejša zadeve, prikazuje ordinarija kot človeka, ki noče niti slišati o »izvzetju izpod njegove avtoritete in škofovske jurisdikcije,« ne o Ustanovi Marije Pomočnice za zakasnele poklice, z druge strani pa prikazuje don Boska kot »malega škofa na svojem področju« z avtoriteto in ugledom, »ki nista omejena na turinske zidove« in sta »precej velika tudi pri papežu in pri velikem številu kardinalov in drugih prelatov« in išče »kraje in prelate, najbolj primerne za uresničevanje njegove zamisli«.

Kako zelo je Božji služabnik obžaloval ta nesrečni nesporazum, ki je začel postajati vsebina člankov v časopisih takega kova. Ordinarijevi sovražniki, ki so pobirali novice v škofijski pisarni, so jih skrivaj dajali v roke časnikarjem, kot bomo to še bolj jasno videli v naslednjih letih. Monsinjur je namigoval na nesrečno trditev v imenovanem članku, ko je pisal kardinalu Bizzarriju, češ da je »don Bosko edini duhovnik, ki se izmika njegovemu zakonu«. Menimo, da bi storili don Bosku krivico, če bi dvomili, da je bil prav on tisti, ki mu je bilo zaradi takega pisanja najbolj žal, saj je bila to neresnica, obenem pa je žalilo njegova najgloblja čustva.

Ni še pretekel en teden, ko se je oglasil humoristični turinski časopis *Il Fischietto* (piščalka), ki je imel navado, da se je poživžgal na vse in iz vsega dal slišati svoj prostaški žvižg pod naslovom *Dnevni dogodki*. Ti vsebujejo burke, nesramnosti pa tudi obtožbe, ki sodijo pod kazenski zakonik, kot na primer *Izsiljevanje oporok na smrtni postelji*. Kdo ve koliko ljudi je prebralo neolikane nesramnosti v četrtek 14. oktobra? Znano nam je, kako zelo je v velikih mestih razširjeno branje humorističnih časopisov in kako zelo vpliva na mišljenje zlasti nižjih ljudskih slojev. Zato nam je toliko huje, ko vidimo, kako so čisto don Boskovo ime vlačili po umazanem blatu.

Toda v cerkvi s svetniki, v krčmi s požeruhi.

Časnikarska umazanija, ki se je od časa do časa zlila na don Boska in na njegove ustanove, pa ni nikdar premagala Božjega služabnika. Dal je, da so psi lajali v luno, vendar je bilo vse skupaj žalostno početje. Tistim, ki bi hoteli odgovarjati, je ponavljal: »Pusti to, potrpljenje. Tudi to bo prešlo. Ljudje se zaganjajo v don Boska, ki želi vsem samo dobro. Bomo mogoče zato dali, da se bodo izgubljale duše? Ne da bi vedeli, se upirajo Božjemu delu. Bog bo znal onemogočiti in razbliniti njihove načrte.«

24.

POGLAVJE

NEKAJ IZREDNIH DOGODKOV

DOGODKI NADNARAVNEGA ZNAČAJA SO KAR naprej polnili don Boskovo življenje. Vendar pa jih je v letu 1875 malo takih, ki bi jih zapisali in jih izročili poznejšim časom. Navedli bomo te maloštevilne, ki so nam dostopni. Vendar lahko upravičeno menimo, da je še veliko več tistih, ki so žal šli v pozabo. Kar bomo povedali, se tiče naše naravne vere, ki sloni na verodostojnosti tistih, ki pripovedujejo.

Dne 27. marca je v oratoriju umrl deček Salvatore Pagani iz San Giorgia Lomellino, učenec don Veronesija v prvem razredu gimnazije. Božji služabnik je naznanil, da do prihodnje vaje za srečno smrt eden izmed navzočih ne bo več med živimi. Bil je zadnji pustni dan. Snežilo je. Ko so fantje odhajali iz cerkve, je tudi Pagani vzel svoj kos kruha in salamo, ker je to bil tako imenovani dan imenovane vaje. Nekaj ur pozneje mu je postalo slabo. Brzjavili so očetu in ta je prišel proti večeru. Toda sin je bil že mrtev. Don Bernard Vacchina je bil priča tako napovedi kakor njeni izpolnitvi.

Ko je blaženi odpotoval iz Turina v Genovo, da je spremljal misijonarje, je z njim stopil na vlak tudi gospod Cerrato iz Astija, ki je prišel posebej za svečanost slovesa. Bil je to svet mož, že zelo v letih in velik dobrotnik oratorija. Prežet z Božjo ljubeznijo je doma ustanovil Malo hišo po zgledu Cottolengove, ko je bila ta še v svojih začetkih. Potreboval bi sestre, ki bi skrbele za red in snago. Dva dni prej je v Piacenzi govoril s sestrami sv. Ane, ki so mu dajale lepe upe, vendar se niso o ničemer dokončno domenili. V Turinu se je z don Boskovim priporočilom predstavil patru Anglesiu, predstojniku Male hiše Božje previdnosti, da bi mu ta dal nekaj svojih redovnic. Pater ga je odpravil z lepimi besedami in nič več. Sedaj je že sedel v vlaku, da bi se vrnil v Asti, in lokomotiva je

dajala znamenje za odhod, ko mu je Božji služabnik dejal: »Izstopite, izstopite! Poskusite znova s patrom Anglesiem. Končajte to zadevo.« Cerrato je ubogal, izstopil, in komaj je položil noge na tla, je vlak odpeljal. Ni še zapustil železniške postaje, kar je naletel na nekega gospoda, ki ga je iskal in mu izročil listek patra Anglesia, na katerem je bilo zapisano: »Pridite, verjetno bova takoj uredila stvar, o kateri sva govorila.« Še istega večera je šel v Cottolengo, čeprav je bila že ura devet. V trenutku sta se domenila. Kdorkoli bi bil na njegovem mestu, bi don Boskovim besedam pripisal razsvetljenje od zgoraj. Zlasti še on.

K odpravi je spadal tudi don Valentin Cassinis. Na dan odhoda se je zelo slabo počutil in je čepel v svojem kotu v oratoriju. Blaženi je pristopil in ga vprašal po vzroku.

»Žalosten sem, ker moram zapustiti don Boska in ga ne bom nikdar več videl.«

Don Bosko ga je potolažil: »Dragi Cassinis, bodi miren, gotovo se bova še videla. To ti zagotavljam.«

»To mi pravite zato, da bi mi dali poguma. Vi gotovo ne boste prišli v Ameriko in jaz se ne bom vrnil v Evropo.«

»Bodi prepričan. Preden boš umrl, se bova še videla. To ti zagotavlja don Bosko, to ti zagotavlja don Bosko.«

Pogovor je slišal tudi don Rua.

Don Cassinis je potolažen odpotoval. Bil je sedem let v Južni Ameriki, dokler ga septembra 1887 mons. Cagliero ni vzel s seboj v Italijo kot spremljevalca, ne da bi on prosil za to, in se je tej odločitvi celo čudil.

Ko sta prišla v Turin in je prešlo prvo navdušenje, je blaženi dan po prazniku Marije Brezmadežne rekel don Cassinis, ki se ni več spominjal nekdanje obljube: »Ali ti nisem rekel, da se bova pred smrtjo še videla?« Don Cassinis se je spomnil, mu poljubil roko in se od ganjenosti razjokal.

Njegov preroški duh se je izkazal še ob neki drugi posebni priložnosti. Konstanca Cardetti, dekle petnajstih let, je imela v hiši osebo, ki je kar naprej ogrožala njeno čednost; to je bil njen oči. Z Božjo pomočjo je zmogla vedno zavriniti vse napade. Vendar ni mogla oditi iz kraja nevarnosti. Ko je povedala svojo stisko spovedniku, ji je ta naročil, naj vse pove svoji materi, ki je mirno poslušala hčerkino poročilo in leta 1875 brez premišljanja prišla v Turin po nasvet k don Bosku.

Božji služabnik ji je dal svetinjico Marije Pomočnice in ji dejal:

»Izročite to svetinjico svoji hčerki. Naj si jo obesi okoli vratu. Za dve leti in več ji mati Božja Marija ne bo naklonila milosti, da bi se mogla ločiti od te osebe, vendar jo bo podpirala, da se ji ne bo nič hudega pripetilo.«

Dobra mati je potolažena zaradi don Boskovih besed šla domov, izročila svetinjico hčerki in povedala, kar ji je rekel don Bosko.

Zares je celi dve leti kljub nenehnemu zasledovanju in kljub veliki nevarnosti dekle ostalo nedotaknjeno in se je včasih rešilo kakor po čudežu. Po dveh letih in osmih dneh jo je ista oseba, ki je imela pravico, da ji je ukazovala in ji ni nikdar dovolila, da bi šla od doma, ukazala, da naj gre za stalno delat v dvanajst milj oddaljeni kraj.

Dekle se je zahvalilo Božji materi Mariji, ni si dalo dvakrat reči. Takoj se je odpravila na svoje novo delovno mesto in je ni bilo nikdar več domov. Malo pozneje je vstopila v samostan jožefink v Cuneu, kjer je živela še leta 1903 in je bila pripravljena vedno s prisego potrditi, kar smo povedali.

Kakor vedno je Božji služabnik bral v dušah skrite misli. Naslednja dva dogodka, o katerih bomo poročali, sta se zgodila leta 1875.

Duhovnika don Maurilia Mandilla, rektorja v Bertolli, majhnem kraju nedaleč od Turina, je poslal pater Carpignano, filipinec, k don Bosku po nasvet v zaupni zadevi. Duhovnik, ki je obiskal filipinski samostan, je šel proti oratoriju. Na poti je srečal don Boska, ki ga še nikdar ni videl. Don Bosko je stopil k njemu in ga, ne da bi mu dal govoriti, poklical po imenu in mu dejal: »Vi prihajate od patra Carpignana v tej in tej zadevi. Vrnite se in recite patru Carpignanu tako in tako.« Ko je to izgovoril, ga je pozdravil in ga pustil čisto iz sebe, ker don Bosku ni mogel nihče na svetu povedati stvari, za katero ga je prišel vprašat.

Od istega rektorja iz Bertolle smo zvedeli tudi za naslednji dogodek. Predstojnica hčera ljubezni v Turinu je težko bolna ležala v postelji, zdi se, da z odprto rano na nogi. Dve njeni sestri redovnici sta šli v cerkev Marije Pomočnice, da bi jo priporočili Božji materi Mariji, ko sta na trgu pred cerkvijo naleteli na blaženega. Ta se jima je približal in povedal, zakaj sta prišli, ter dodal, da bo predstojnica ozdravela in še dolgo živela. Zares je živela še leta 1902.

Neki krepak starček iz Borga San Martino, po imenu Peter Cornelio, se je do zadnjega živo spominjal nekega dogodka, ki ga je vedno znova pripovedoval in svojo pripoved vedno končal z obveznim sklepom: »In to je res, kakor je res, da sem bil krščen.« Dogodek se je pripetil leta 1875. Nekega dne je šel don Bosko v spremstvu tamkajšnjega župnika po vaški cesti. Iz hiš je prišlo veliko radovednežev, ki bi ga radi videli. Približal se je neki ženski, ki ga je prosila, da bi jo blagoslovil. Zaradi možganske kapi je že dve leti imela hrome noge. Dala se je prinesiti v upanju, da jo bo Božji služabnik ozdravil. Ko je don Bosko slišal njeno zgodbo, se mu je zasmilila, blagoslovil jo je in dejal: »V nedeljo boste šli k maši.« Dejansko je prihodnjo nedeljo lahko hodila, šla v cerkev in popolnoma ozdravela.

Posebno milost, o kateri se je razvedelo leta 1875, bomo tudi navedli tu. Deček Evgenij Ricci baron Ferres se je igral s svojim bratom Karlom in z nekim bratrancem. Ko je skušal preskočiti jarek, mu je spodrsnilo, padel je in si zlomil nogo. Don Bosko, ki je pridnega dečka imel zelo rad in tudi deček njega, ga je

šel obiskat. Bolnik mu je izkazoval vse mogoče znamenje veselja. Po besedah neimenovanega jezuita, ki je pripovedoval dogodek, mu je don Bosko smeje se dejal:

»Dragi moj, kako zelo bi bil vesel, če bi si zlomil obe nogi!«

»Kaj vendar pravite, don Bosko?«

»Seveda,« je nadaljeval mirno ta Božji mož, »kajti v tem primeru bi mogel bolj ceniti mogočnost Božje matere Marije, ki te bo ozdravila. Pogum, zaupaj v Marijo! Konec meseca boš že lahko hodil.«

Tako se je tudi zgodilo, ker je konec meseca moral potovati v samostan svete Genovefe v Pariz.

Baron Karel, njegov brat, je dopolnil jezuitovo pripoved in povedal, da so zdravniki po padcu menili, da bo treba nogo odrezati. O dogodku so obvestili don Boska, ki je prišel šele štiri ali pet dni pozneje. Ob njegovem blagoslovu se je bolnik čutil čudovito okrepanega, tako da se je takoj ali skoraj takoj po blagoslovu lahko dvignil iz postelje.

Gospod je dajal Božjemu služabniku 'gratiae gratis datae', da bi mu pomagale večati Božjo slavo in rešitev duš. Prav tako so vsem razodevale izredno svetost. Kljub vsemu temu pa je njegov svetniški sloves prihajal predvsem iz njegovih kreposti, ki so jih lahko ugotavljali na vsakem koraku.

25.

POGLAVJE

KONEC LETA

ZADNJI MESEC LETA, KATEREGA ZAČETEK je bil poln veselja zaradi srečnega prihoda misijonarjev v Ameriko in toliko koristnih stvari znotraj in zunaj hiše in potem žalosten zaradi prepovedi spovedovanja don Bosku, nas ponovno vodi k oratoriju, da v intimnosti domačega miru sklenemo pripoved o toliko dogajanjih, ki so nas pogosto oddaljevala od matrne hiše. Sicer nam ostaja samo še nekaj stvari, o katerih naj bi pripovedovali. Namesto tega pa nam bo govoril na dolgo naš blaženi oče sam s tisto toplo besedo, ki kljub polstoletni oddaljenosti zveni še vedno tako ljubo in prisrčno.

Noviciat, ki se je nekako odcepil od preostale hiše in postal odvisen od svojih neposrednih predstojnikov, se ni več udeleževal vseh skupnih pobožnih vaj in več ni mogel biti navzoč pri vseh nagovorih Božjega služabnika. Bil pa je deležen posebnih inštrukcij, ki jih je on imel izrecno zanje z namenom, da bi v njih gojil salezijanskega duha. Don Bosko je novincem prvič imel konferenco, na kateri jim je govoril o dragocenosti poklica, dne 13. decembra. Pokazal jim je, kako naj se ravna v dvomih, in jim podal nekaj nasvetov, kako naj ohranijo svoj poklic. Rokopis don Julija Barberisa nam jo je ohranil v naslednji obliki:

To je prvič, da imam priložnost govoriti vam. Zelo me veseli, da se lahko od časa do časa pomenim z vami, da ste zbrani vsi novinci oratorija in da ste samo vi. Zato bom skušal povedati nekaj stvari, ki se nanašajo izključno na vas.

Kaj vam bom povedal? Izbral bom nekaj misli, ki se mi zdijo posebno primerne za vas, in se ne bom izgubljal v posameznostih niti ne bom skušal imeti kake pridige.

Misli povzemam iz evangelija današnjega jutra. Ko sem danes zjutraj bral pri sveti maši evangelij, sem se ustavil zlasti pri tehle besedah: Božje kraljestvo je podobno trgovcu, ki išče dragocene bisere, in ko najde posebno dragocenega, gre in proda vse, kar ima, in kupi tisto polje.

Kaj je ta dragoceni biser? Ta dragoceni biser lahko pomeni marsikaj. Na splošno lahko velja za vse kreposti. In kateri najdražji biser je mogoče kupiti? Mnogi menijo, da je ta dragoceni biser vera, kajti kdor ga dobi, si pridobi Božje kraljestvo. Za vas je ta dragoceni biser izobrazba, ki ste jo prejeli in jo prejimate, tako humanistična kakor verska. Nimajo vsi sreče, da bi si pridobili to znanje, ki je tako koristno za življenje. Toda ko govorim mladim, jim ne morem govoriti o dragocenejšem biseru, kot je njihov poklic. Da, duhovniški poklic, redovniški poklic je tisti dragoceni biser, ki mu ni primerjave. Toda pazite: ko pravimo, da hodimo okoli in iščemo dragocene bisere, ne pomeni, da bi izbrali enega, druge pa pustili. Pravim pa, da je ta tako dragocen, da ga moramo iskati z vso skrbjo, kajti če imamo tega, bomo z njim imeli tudi veliko drugih. Ta ni nikdar sam, temveč potegne za seboj druge kreposti, tako da moremo reči o njem, kar pravi Sveto pismo: Z njim mi je prišlo vse dobro.

Fant, ki se odloča za svoj poklic, je pred svetom, ki mu ponuja tisoč laskavih stvari. Koliko stvari se mlademu fantu predstavi v teh letih! Rad bi užival življenje, želel postati slaven, imeti uspeh v poklicu in zaslužiti veliko denarja. Hudič mu še predstavlja enoličnost redovnega življenja, omalovaževanje, zatajevanje, nenehno pokorščino.

Kako naj presodimo vse te ponudbe in se odločimo za poklic?

Storiti moramo, kakor je sv. Ignacij poučil sv. Frančiška Ksaverija, ko sta oba bila študenta na univerzi v Parizu. Ko sta se spoznala in je sv. Ignacij videl, kako je njegov tovariš navezan na čast, slavo in častihlepje, mu je ponavljal: »Kaj pomaga to vse za večnost?«

»Oh, študiral bom, napravil doktorat, postal bom profesor in kdo ve, ali ne bom nekoč postal tudi profesor na Sorboni.«

»Prav. In po smrti boš storil še kaj od vsega tega? Kaj ti bo ostalo? Življenje je kakor dih, traja le kratek čas. Večnost se nikdar ne konča. Zakaj bi se potem toliko trudili, da bi se pokazali za nekaj dni na tej zemlji in ne mislili, da bi si pripravili lepo mesto v tistem kraju, kjer bomo ostali celo večnost?«

Nekaj podobnega se je pripetilo sv. Filipu Neriju. Ko je naletel na fanta, ki mu je bilo ime Frančišek Zazzera, ga je vpraševal in potem ... in potem ... Da, ta svet je kakor prizor v gledališču, ki v trenutku izgine.

Ko se odločamo za poklic, se moramo postaviti v trenutek smrti. Od tu se vidi, kaj je resnica in kaj je samo prazna slava.

Treba je upoštevati naše resnične koristi in ne tega, kar je prehodno in minljivo, temveč to, kar zares nekaj velja in je večno. Kako srečen je fant, kako zares srečen je fant, če takrat, ko razmišlja o svojem poklicu, naleti na osebo, ki mu lahko svetuje, kaj Gospod od njega pričakuje, ki mu pomaga razmišljati o poklicu z vidika smrti, ki mu pove, da je morebitna zмотa zanj večna poguba, ki mu pokaže na pomen besed 'in potem'.

Do sedaj sem predpostavljal, da fant, ki dela svoje načrte o sreči, bogastvu, slavi, blagostanju, te dobrine zares doseže. Toda rekel sem vam, da četudi bi jih dosegel, bi bil to pravi nič. Toda ali se potem zares uresniči tisto, kar smo si predstavljali? Nas doleti zares sreča, zadovoljstvo? Jaz imam v tem veliko izkušenj in vam povem, da se to zgodi zelo redko. »Prav,« bo kdo dejal, »po tistem zadnjem izpitu bom doktor, bom profesor in bom zaslužil, zaslužil, da bo kaj.« Toda, toda! Imaš zadosti sredstev, da

boš prišel do doktorata? Pa če bi tudi dosegel doktorat, imaš že zagotovljeno tisto ugledno mesto? Tu je brez števila načrtov, toda le malo se jih uresniči, in medtem ko se nam vse smehlja, pride tisoč težav, ki vse izniči.

Naj vam pripovedujem enega izmed teh primerov. Ni od nekdanj, temveč se je zgodil prav danes. Nekemu fantu, ki je bil pred leti tukaj v oratoriju, je bil red v breme in je delal tisoč načrtov. Prepričan, da se bodo nekoč uresničili, je odšel od tod. Danes je prišel k meni in me prosil pomoči, kajti revščina, v katero je zapadel, ga je prisilila v nečastna dejanja in moral je pobegniti, da ne bi padel v roke policiji. Jokal je za preteklimi časi in ponavljal: »Dokler je kdo tukaj notri varen, misli, kaj vse bo dobil zunaj. Toda zunaj ni drugega kot prevara, zalezovanje, beda. Odšel sem od tukaj v upanju, da si bom izboljšal položaj. Menil sem, da bom s tem, ko jih bom rožnato obarval, svoje načrte tudi dosegel, jih udejanjil, da bom postal bogat, slaven in mogočen. Toda eno je delati lepe načrte, nekaj čisto drugega pa je jih uresničiti. Jaz nisem naletel na drugega kot na zaničevanje in uničenje tako telesa kakor duše.«

Prav tukaj pa je vzrok težav: In če bi tisto dobroto dosegel? Kako bom srečen za vedno! Živel bom srečno življenje.

Ste že videli otroke, kako so stopili v vodi milo in potem delali mehurčke? Otroci vidi, kako se mehurčki dvigajo proti nebu, ves zadovoljen ploska z rokami, ker meni, da bo ujel biser, pa ima v roki samo kapljo sluzaste vode. Pa vendar je bil tako lep! Da, celo zelo lep, zlasti če nanj posije sončni žarek, ko leti med soncem in tistim, ki ga opazuje. Tako lepe so naše sanje ali načrti, toda tudi če bi jih uresničili, bi bili še vedno samo lepljiva voda, ki bi umazala našo roko, nič več.

Tolikokrat ste že slišali izrek sv. Jakoba apostola »Ves svet tiči v zlu.« Nikar ne mislite, da je beseda 'ves' pretirana. Najprej je v evangeliju in potem ... in potem ... O, koliko življenjske izkušnje tiči v njej.

Tisti pa, ki zapusti svet, najde dragoceni biser, to je redovni poklic. Oh da, kar prodaj vse, kar imaš, in kupi ta dragoceni biser, ki je vreden še tako visoke cene. Mogoče bo tukaj kdo rekel: »Jaz sem na dobri poti, miren sem.« »Prav,« mu odgovorjam, »vedi, da v redovnem življenju ne samo, da boš našel mir, rešil boš svojo dušo in toliko duhovnih dobrin. Našel boš tudi časne dobrine, ki jih v svetu ne bi zlahka našel. Tukaj pa jih imaš.«

Dovolite mi, da vam povem še nekaj: tudi tukaj na zemlji naj tisti, ki želi, da mu ne bi nič manjkalo, ki si želi časti in slave, postane redovnik, vendar dober redovnik. Povedal vam bom kak primer iz našega življenja, tako da vam bo blizu, o osebi, ki je ni med nami. Vzemimo na primer don Cagliera. Če ne bi vstopil v družbo, bi verjetno postal dober duhovnik, goreč dušni pastir, odličen učitelj klavirja. Toda on se je odpovedal vsej svetni slavi, stopil k nam in glejte, slava, ki je pred njo bežal, je prišla za njim; velika čast in slava, tako da danes pišejo o njem časopisi ne samo v Italiji, temveč tudi v Španiji, Franciji, Nemčiji, Angliji. Označujejo ga kot odličnega mojstra na klavirju, dobrega skladatelja, odličnega pridigarja, profesorja teologije. Če ne bi vstopil v družbo, ne bi imel ničesar od vsega tega.

Vzemimo Gioio in Belmonteja. Prvi bi ostal ubogi čevljarček, drugi pa neugleden hlapec. Posvetila sta se Gospodu in ničkoliko časti in priznanja prejela v Rimu od pape-

ža, kardinalov, monsinjorjev. In potem ta odhod v Ameriko. Koliko pohval v časopisih in od dobrih ljudi!

Mi smo reveži sveta. Če zbolim, imam na voljo domove, letovišča, gradove v vseh krajih, kjer je najboljši zrak, s strežniki, ki skrbijo za nas in so nam vdani in zvesti; stvari, ki jih nimajo niti kralji.

Ali sedaj mogoče mislite, da bi vstopili v red zato, da bi postali slavni, bogati in da bi udobno živeli? Vse kaj drugega! To sem vam povedal in želim, da si dobro zapomnite bodisi zato, da bi vedno bolj cenili in ljubili Gospodovo dobroto, ki nam daje tudi stokratno že na tem svetu, če le delamo zanj, pa tudi zato, ker smo sredi sveta in ljudi, ki drugih razlogov ne razumejo in gledajo samo na gmotno korist.

Toda zakaj naj postanemo redovniki?

Sv. Avguštin je rekel kristjanom: »Pazite na tistega, ki vas kliče.« Poslušajte ta glas, ki vas kliče, zapisan je v Svetem pismu: »Ostanite v poklicu, v katerega ste bili poklicani.« Tu je pomembno predvsem to, da Gospod ne pravi »Spoznaj ali poskusi spoznati svoj poklic«. Ne, nikakor ne, saj poklica ni težko spoznati, če le ne zapremo ušes za Gospodov glas, ki nam govori. Če si bomo pridobili kreposti ali znanje, ki je potrebno, da sledimo temu poklicu, smo lahko gotovi, da ga bomo zlahka spoznali. Še več, vse od našega rojstva Bog uredi tako, da ga lahko spoznamo.

Zdi se mi, da gre za veliko zmoto, ko pravijo, da je poklic težko spoznati. Gospod nas postavi v take okoliščine, da nam je treba samo iti naprej in slediti klicu. Težko pa je spoznati poklic, če nočemo slediti, če zavračamo prve navdihe. Tukaj se vse zaplete. Najprej lahko kdo ne sledi svojemu poklicu in potem ne ve: zdi se mu, pa se mu spet ne zdi. Če pa sledimo prvemu namigu milosti, se stvari popolnoma spremenijo.

Če je kdo negotov, ali naj postane redovnik ali ne, vam odkrito rečem, da je imel poklic, pa mu ni takoj sledil in je sedaj ves zmeden, negotov. Recite mu, naj moli, naj se posvetuje. Toda dokler ne bo dal brce vsemu posvetnemu in se popolnoma vrgel Bogu v naročje, bo vedno nemiren. Takemu je treba pomagati, da vstopi v red, da se odloči, in s tem bo konec vseh negotovosti. Zakaj to? Ker se je končno vdal in sledil glasu, ki ga je klical.

Zdi se mi popolnoma naravno, da nam apostol svetuje: »Ostanite v poklicu, v katerega ste bili poklicani.« Kajti če vam je Gospod navdihnil to misel in vas je pripeljal do sem, se pravi, da vam je podelil milost, da vas je obšla ta misel, je jasno znamenje, da vas kliče sem.

Mogoče bo kdo ponovno vprašal: »Sem lahko zares prepričan, da sem poklican v družbo?« Ali ni prav zato v vsakem redu noviciat, da lahko novinec v enem letu preveri, ali je poklican od Gospoda, in imajo predstojniki čas, da ugotovijo stanje njegovega poklica in mu lahko rečejo: »Vstopi, ugotovili smo, da imaš poklic« ali pa »odstopi, ker smo se prepričali, da nimaš poklica.«

Odgovarjam na prvi dvom »imam zares poklic«. Kdo še dvomi o tem? Seveda ga imaš. To lahko povem vsem na splošno in vsakemu posebej. Prepričan sem, da ste vi vsi poklicani, da služite Gospodu v Družbi sv. Frančiška Saleskega. Kdor temu klicu ne sledi, spravlja v veliko nevarnost svoje večno zveličanje. Zakaj vendar? Iz dveh razlogov:

1. Če bi jaz ali vaši predstojniki glede tega dvomili, vas ne bi sprejeli. Vsak dan pri-

hajajo in prosijo za sprejem. Predstojniki se zanimajo, ali izpolnjuje pogoje, in če vidijo, da jih kdo ne izpolnjuje, ga ne sprejmejo. Če so vas sprejeli, je to znamenje, da so vaši predstojniki, ki so od Boga postavljeni, da vas vodijo, ki imajo dolžnost, da dajejo obračun o vaših dušah, ugotovili, da je to Božja volja. Pa bo kdo rekel: »Mogoče pa predstojnik dela zaradi svoje koristi?« Ali mislite, da je predstojnik pripravljen zapraviti svojo dušo in prevarati vašo, da bi imel enega več v družbi? Kajti kdor ni poklican, bo povzročal samo skrbi in nevšečnosti. Tudi vi uvidevate, da je ta domneva malo verjetna.

2. Če vas Gospod ne bi klical v ta poklic, vam ne bi dal razsvetljenja za to željo niti volje, da bi se ga oklenili; ne bi vas postavil v okoliščine, da bi jo mogli uresničiti, ne bi vam dal izkusiti veselja in miru, ki ste ju občutili, ko ste bili sprejeti. Nikar ne mislite, da so to malenkostni razlogi. To so razlogi bistvenega pomena. Bog je gospodar vsega našega in tudi vseh naših misli.

Je torej popolnoma gotovo, da smo vsi poklicani v ta stan? Da, popolnoma gotovo je. Kdor bi o tem dvomil, bi dvomil tudi o tem, kar je Gospod storil in imel za pravo. Bodate torej vsi gotovi in mirni, da ste v pravem poklicu, in če boste izpolnjevali pravila družbe, se pred vami odpira pot, ki vodi naravnost v nebesa.

Naj odgovorim še na drugi dvom: »Ali ni noviciat za to, da bi spoznal vsak svoj poklic?« Ne, noviciat ni za to, da bi spoznali svoj poklic. Prepričan sem, da če koga vodi pravi duh in mu svetuje duhovni voditelj in če ne vara predstojnikov družbe glede svojega stanja, temveč jim odkrito odpre svoje srce, ima, če vstopi v noviciat, poklic. Vendar ni dovolj, da ima kdo poklic za kako redovno družbo, imeti mora tudi zadosti moči, da mu sledi. Mogoče je kdo imel poklic, pa mu ni takoj sledil, temveč se je vdal grešnemu življenju, dal se je premagati slabim težnjam in se tako izročil svojim strastem, ki ga sedaj obvladujejo, da skoraj ni več gospodar nad samim seboj. Noviciat je zato, da vsak preizkusi svoje moči, da ugotovi, ali ga slabost, ki jo je povzročilo dejstvo, da ni sledil svojemu poklicu, ne dela nesposobnega za sveto življenje. Noviciat je za to, da predstojnik vidi, ali ima fant zares zadosti moči, kreposti in odločne volje, da bi uresničil svoj poklic.

Noviciat je zato, da se vsak uvede v izpolnjevanje pravil, da bo pozneje mogel hitro in točno izpolnjevati dela, ki mu bodo zaupana. Noviciat je za to, da se vsak utrdi v kreposti, potem ko si je z redovno zaobljubo pridobil krstno nedolžnost in ima zadosti moči, da je ne bo spet izgubil.

Sedaj pa si predstavljajmo, kar se pogosto dogaja v vseh redovih, da kdo, ki je bil dolgo časa zadovoljen in srečen, postane nezadovoljen, se pritožuje, nenadoma mu je preveč vroče, potem spet preveč mrzlo, hrana ni več po njegovem okusu, pokorščina ga žuli, vse mu je v breme. Ali je to znamenje, da ta človek ni imel poklica?

Najprej si morate dobro zapomniti, da tisti, ki želi služiti Gospodu, ne bo hodil vedno po vrtnicah, temveč bo naletel na ostro kamenje, trnje in ovire. Gospod nam ni nikdar zagotovil, da bo tisti, ki bo šel za njim, hodil po vrtnicah. Nasprotno, ko nas je povabil, da bi hodili za njim, nam je rekel: »Kdor hoče hoditi za menoj, naj se odpove sam sebi in nosi svoj križ.« Gospod nas vabi, da se odpovemo sami sebi in vzamemo na ramena svoj križ. To pomeni, da smo mi, ki smo se odločili hoditi za njim, tudi pripravljeni

prenašati muke iz ljubezni do njega. In če moramo prenašati vročino in mraz, če hrana ni po našem okusu ali se pojavi kaka druga tegoba, moramo biti zadovoljni, da lahko vsaj malo trpimo za njega, ki je za nas trpel in umrl. Pa tudi Jezus Kristus sam, naš Božji učenik, nam je jasno povedal, da nam ne bo manjkalo tegob in težav: »Kdor se hoče veseliti s Kristusom, mora biti najprej z njim križan.«

Zato moramo trpeti, veliko trpeti, da, biti moramo celo pripravljene, da bomo z Jezusom Kristusom križani. Križ je njegov prapor in njegova zastava. Kdor v tem noče hoditi za njim, ni vreden, da je njegov učenec. Pa bo kdo rekel: »Ta mraz v teh krajih, v tem letnem času, ta hrana, tako revna in neužitna, ta služba, ki so mi jo naložili! Potem to nenehno garanje cele dni! Drugi imajo dosti manj dela kot jaz. In če je še kako dodatno delo, ga gotovo naložijo meni. Vse to postaja neznosno.«

O, revček! Prav zares sočustvujem s teboj. Toda kaj bo s teboj, če ti malo mraza ali malo vročine povzroča take težave? Kako boš učenec Jezusa Kristusa, če se tožiš in upiraš, ker hrana ni po tvojem okusu, in če je delo, ki so ti ga zaupali, zate pretežko? Pogosto premišljujemo o Jezusu Kristusu križanem. Pomislimo, kake muke je pretrpel za nas. Pokorščina nam ne bo več težka, ko bomo videli, da je bil on pokoren do smrti. Ne bo nam v breme ubožstvo, ko bomo videli, kako je Jezus umrl ubog na križu in ni imel ničesar, s čimer bi se pokrtil.

Kljub vsemu temu pa se dogaja, da nam hudi duh postavi ob stran koga, ki se zdi, da je tu prav zato, da bi nas mučil. Začne nam prigovarjati: »Dobro bi lahko delal tudi v svetu.« Potem mu začne prikazovati, kako težko je redovno življenje in kako sladko in brez skrbi se živi zunaj. Tako mu počasi navdihne ideje o svobodi, nezaupanju in končno še dvome o poklicu. »Ti res nisi poklican za to življenje; če bi bil poklican, bi bil veliko bolj miren in zadovoljen. Če bi te Gospod zares poklical, ne bi imel toliko težav in bi od Boga prejemal več milosti.« Hudič si toliko prizadeva, tudi s pomočjo svojih sodelavcev, da tisti dejansko izgubi poklic, Božjo milost in mogoče celo dušo. Drugič se hudič prikaže kot angel luči: »Mogoče bi kontemplativno življenje bilo bolj po volji Gospodu. Tukaj ni spokornih vaj. Jaz imam toliko slabih nagnjenj, da če se ne bom bolj pokoril, gorje meni!« Tudi to je skušnjava, zato ostanite v poklicu, v katerega ste bili poklicani.

Kaj naj torej storimo v teh dvomih? Vedite, da če bi vas hudi duh privedel tako daleč, bi dosegel pri vas že veliko, in če ne boste uporabljali sredstev, ki vam jih svetujem, ste v veliki nevarnosti, da boste podlegli. Ne bom storil drugega kot povedal to, kar trdi sv. Alfonz, ki se pri tem drži drugih učiteljev svete Cerkve.

Prvi veliki nasvet: molk. Nikomur ne pripovedujte o tem vašem dvomu in tej skušnjavi, ali bolje rečeno zmagi, ki jo je hudič dosegel pri vas. Za božjo voljo, nikar ne tarnajte tovarišem! Pravkar sem vam povedal, da je poklic dragocen biser. Če boste torej o svojih težavah govorili z drugimi, bo tako govorjenje povzročilo velikansko škodo, česar si gotovo nobeden izmed vas ne želi. In veste, zakaj tako močno podarjam tako tajnost? Ker nas papež sv. Gregor Veliki opominja z besedami: »Tisti, ki javno nosi svoj zaklad, se izpostavlja nevarnosti, da ga bodo okradli.«

Ker je poklic tako velik zaklad, ga s tem, ko ga razkazujemo, izgubimo. Zato tajnost o poklicu, tajnost o dvomih o poklicu.

Drugi velik nasvet: ko ste vznemirjeni, se nikdar ne odločajte. Dobro si zapomnite besede preroka Izaije: 'Non in commotione Dominus' (v razburjenju ni Boga). Boga gotovo ni v odločitvah, ki smo jih sprejeli v razburjenju.

Temveč molite, veliko molite. Mislimo na ničevost stvari tega sveta, na to, kako s smrtjo vse premine in da nas odločitve vodijo daleč prek groba. Zato jih moramo jemati z vidika smrti: ali bi bil v tistem trenutku zadovoljen, če bi zapustil družbo? Da nisem bil sposoben prenašati neprijetnosti tiste službe, tiste pokorščine, tistega zatajevanja? Prejemajte svete zakramente. Treba se je odločati z Jezusom v srcu. Da, govorimo z Jezusom, njemu lahko povemo vse, kar nas teži, ali bolje, njega prosimo za pomoč in vztrajnost. V nobenem primeru pa ne govorimo s tovariši; govoriti o tem je po mojem mnenju isto kot zagrešiti uboj. Uničuješ svojo dušo in ubijaš dušo svojega tovariša.

Kaj naj torej storimo? Ne govorimo o tem z nikomer. Ne odločajmo se, ko smo vznemirjeni, ne sem ne tja; medtem pa se nam polni želodec, če ne izbruhamo, kar nosimo v sebi. In ali ni splošno pravilo, da se moramo pogovoriti z drugimi, če nas kaj teži?

Če mi govorite na tak način, potem poslušajte moj tretji nasvet. Ko pravim, da ne govorite o tem z drugimi, hočem reči, da ne govorite o tem z vašimi tovariši, s takimi, ki vam ne morejo ali nočejo pravilno svetovati. Pa imate poln želodec? Potem storite naslednje: pridite k svojim predstojnikom, ki bodo dajali odgovor za vaše duše.

Vas tare kak dvom? Novinci imajo svojega voditelja. Njemu zaupajte svoje težave, njemu odprite svoje srce. Potem imate mene, povejte mi vse, kar vas tare. V meni boste našli vedno ljubečega očeta, zvestega svetovalca.

»Kaj pa če bi šel h kakemu zunanjemu svetovalcu? Kaj, če bi vprašal za svet svojega župnika, kakega sorodnika duhovnika, kanonika ali podobno?«

Glejte, če bi vam svetoval kaj podobnega, bi naredil velikansko napako. Ne. Nikdar se ne posvetujte z osebami zunaj družbe. Najprej ti niso osebe, ki jih je Bog postavil, da bi vam svetovali. Za to so izključno predstojniki. Ponavljam: predstojniki, ki, naj poudarim, bodo dajali odgovor za vaše duše. Poleg tega pa kljub temu da so zelo teološko izobraženi, niso sposobni, da bi vam svetovali, ker ne poznajo niti vaše duše niti ne razumejo, kaj je naša družba, ker jih vodijo časni razlogi, koristi in sorodstvo. Držite se torej tega pomembnega nasveta: Če se vzbudijo v vas dvomi, pridite k meni in kot splošno pravilo naj velja, da greste k predstojniku. On ima za nasvet potrebno razsvetljenje in se ne boste zmotili.

Kar pa želim, da bi upoštevali, ko prihajate vprašat za svet v takih dvomih, je naslednje: ne povejte samo dvoma ali skušnjave, temveč tudi vzrok dvoma, razlog skušnjave. Ni zadosti, da rečete »začel sem dvomiti o poklicu«, temveč »dvomim, ker menim, da bi drugje mogel storiti več dobrega, ali ker bi si drugje lažje rešil dušo ali ker bi v svetu lažje živel«.

Mogoče bodo ti razlogi tudi utemeljeni. Vendar pa ti, ki meniš, da boš v svetu lahko bolje živel, pridi k meni in mi povej, kako si kaj živel v svetu, preden si prišel k nam. »Oh, seveda! Toda to je bilo tedaj. Sedaj pa ...« Sedaj pa? In meniš, da v svetu ni več nevarnosti, kot so bile nekoč? Ali meniš, da si postal toliko močnejši proti skušnjavam hudega duha ti, ki nisi sposoben prenašati težav redovnega življenja?

Priznaj rajši drugi razlog, ki je resničen: oditi hočeš, ker te redovno življenje teži, ker

ne moreš prenašati pokorščine, ker ti je uboštvo v nadlego; z eno besedo, ker bi rad odšel in te veseli svoboda. Recimo tako in dvom bo takoj odpravljen. To se pravi, da ne dvomiš o poklicu, temveč si ga izgubil, ker si ga izdal, čeprav si ga imel.

Kdo drug bo rekel: »Edini razlog, iz katerega prihaja moj dvom, je skoraj gotovost, da me Gospod noče imeti tukaj, da so moji starši v veliki stiski in sem zelo navezan nanje. Vidim, da bi jim lahko pomagal, če bi bil v svetu, kajti tako bi v manjšem pomanjkanju preživeli tiste dni, ki jim jih bo Gospod še naklonil. Poleg tega pa mi tudi oni sami svetujejo, da bi prišel k njim.«

Tukaj mi ne preostaja drugo kot nasvet sv. Tomaža, ki jasno pravi: »Kar se tiče poklica, starši niso prijatelji, temveč sovražniki.«

Ljubeznivi naklonjenosti do staršev si se že odpovedal, ko si prosil za vstop v družbo, ko si si izbral za svojo dediščino Boga, ki je tvoje najvišje dobro, tvoje vse. Bog pa je poleg vsega tvoj prvi sorodnik, prej kot tvoj oče in mati. Bog je tisti, ki je ustvaril tebe, tvojega očeta, tvojo mater in vse, kar je, zato je gospodar vsega. In če te on kliče, nimata mati in oče kaj govoriti.

Jaz bi vam ne svetoval, da bi zbežali od doma, kakor beremo v življenjepisih mnogih svetnikov, ko jim je Gospod celo s čudežem pomagal pri tem dejanju. Tega jaz ne svetujem. Toda če si že tukaj in bi tvoji starši želeli, da bi se vrnil v svet, ti odkritosrčno povem, da nisi dolžan, da jih ubogaš, še več, dolžan si, da jih ne ubogaš. Boga je treba bolj poslušati kot ljudi.

»Toda,« bo kdo menil, »kdo bo potem skrbel zanje? Saj so v stiski.« Nanje bo mislil naš Oče, ki je v nebesih, skrbel bo zanje tisti, ki oblači in hrani ptice pod nebom. Mislil bo nanje tisti, ki ne da, da bi ovenela lilija na polju ali trava na pašniku, če ni on tako odločil.

»Lahko bi jim poiskal kakega dobrotnika in jih malo razveselil. Delal bi bolj prizadevno v dušnem pastirstvu in poskrbel, da bi bili preskrbljeni.« Si vstopil v družbo, da bi zaslužil? Hočeš, da imamo v družbi ljudi, ki bi služili denar? Če bi mi kdo svetoval kaj takega, bi mu rekel: »Stran od mene, satan! Ti si se prodal Gospodu in je tvoja dolžnost, da pridobivaš duše za Boga. Rešitev duš, to je naš edini zaslužek.«

Oh, koliko poklicev se je že izgubilo zaradi te neredne ljubezni to staršev! Dostikrat se poklic izgubi na počitnicah, in to v tistih domovih, kjer se zdi, da ni niti sence nevarnosti. In to samo zaradi ljubezni, ki nam jo izkazujejo starši, ko menimo, da jim bomo v pomoč, če ostanemo pri njih ali če postanemo duhovniki zunaj redovne družbe. Toda na tak način posvečeni duhovniki so prej mešetarji in trgovci našega Gospoda Jezusa Kristusa kot pa njegovi duhovniki.

Sedaj preidimo k naslednji točki, k stvarem, ki poleg že omenjenih povzročajo izgubo poklica. Čisto na kratko.

Ker moram hoditi veliko po svetu in obiskujem samostane in redovne hiše in ker prihaja k meni po nasvet veliko redovnikov, spoznavam razloge, zaradi katerih jih veliko zapušča redovno življenje. To so: požrešnost, pomanjkanje ljubezni do dela in nezadovoljstvo kot posledica negotovanja.

1. Za božjo voljo vas prosim, ne predajajte se požrešnosti. Bodite vedno zadovoljni s tem, kar vam nudijo pri mizi, ne želite si več. Bog nas varuj takih, ki takoj pograbiijo, ko se jim ponudi kak zalogaj, ali so sposobni napraviti tisoč milj, samo da ga dose-

žejo, ali takih, ki nadvse zadovoljno praznijo kozarce in pospravljajo steklenico za steklenico. Kake misli me obhajajo, ko mislim pri tem na nauke duhovnih pisateljev, ki pravijo, da vino in čistost me gresta skupaj in podobno.

2. Navdušenje za delo. Pa bo kdo rekel: »Toda nekatera opravila so težka in dolgotrajna.« Prav tukaj je mesto, kjer se moramo posebno izkazati. Prav taka nenehna zaposlitev nam ohranja naš poklic.

3. Sv. Frančišek Saleški pravi, da ima vsako dejanje sto obrazov, od katerih je devetindevetdeset slabih. Vendar moramo videti samo ta edini dober obraz in ne smemo nikdar godrnjati.

Poskušajte, dragi sinovi, udejanjiti te misli, ki so mi prišle v dušo, ko sem razmišljal o evangeliju današnje svete maše. Če boste storili to, boste imeli zadovoljnost in mir srca. Veliko dobrega boste naredili sami sebi in dušam svojih bližnjih. In ker se zdi, da nas Gospod hoče na poseben način blagosloviti, storimo vse, da bomo vredni te-ga blagoslova, zlasti s tem, da bomo okrasili svoje srce s čednostjo delavoljnosti v vedno večjo Božjo slavo.

O, da bi lahko kdaj rekli, da je povsod tam, kjer je kak sin sv. Frančiška, tudi luč, ki sveti vsem, ki so okoli njega, je toplota, ki ogreva z Božjo ljubeznijo vse, ki so z njim, in je pričujoča tista Božja modrost, ki naj nas vse ohranja in spodbuja k dobremu.

Berite stvari, ki sem vam jih navedel v uvodu k pravilom, kjer je v povzetku povedano vse, kar sem vam tukaj nakazal. Vaš duhovni voditelj naj vam jih natanko in bolj obširno razloži v konferencah.

Če ima kateri izmed vas kako težavo, naj pride in se bova pogovorila. Če je še kak tovariš, ki bi se rad pogovoril o tem, kar smo povedali, mu lepo svetujte, kakor smo povedali.

Če boste tako delali, boste blagoslovljeni danes, blagoslovljeni vso večnost. Blagoslovljeni boste vi, blagoslovljena bo vsa družba. Blagoslovljeni tisti, ki so že, in blagoslovljene hiše, ki se bodo odprle tistim, ki pridejo za nami.

Ko se je bližal božič, je blaženi prejel od velezaslužnega kardinala Berardija poleg prisrčnih voščil tudi sporočilo, ki je vsaj malo olajšalo breme težav, ki jih je moral prestajati zaradi dogodkov, ki smo jih opisali v enaindvajsetem poglavju. »Drago mi je,« je pisal kardinal, »da je bilo v veliko veselje meni in svetemu očetu sporočilo o ustanovah, ki ste jih odprli v korist naše svete vere v Nizzi in Bordigheri. Sveti oče blagoslavlja vas in nove ustanove in upa, da bo Bog v svojem velikem usmiljenju dajal obilne sadove.«

Božični praznik, ki ga je pripravljala ganljiva devetdnevica, je v oratoriju budil skrivnostno veselje, ki je doseglo svoj višek pri polnočnici. Cerkev je bila čudovito okrašena in razsvetljena. Božji služabnik je daroval sveto mašo ob asistenci don Bologne in don Cipriana. Njuni imeni sta ohranjena v kroniki, ker so duhovniki ob takih priložnostih zelo želeli sodelovati kot diakoni in subdiakoni, za kar jih je izbral don Bosko in s čimer so si zaslužili, da so prišli v zgodovino.

Blaženi je podelil sveto obhajilo ministrantom in klerikom, medtem ko sta dva duhovnika obhajala fante in vernike tako, da je vsak obhajal na eni strani

obhajilne mize. Medtem so pevci v dveh zborih, eden na koru in drugi v apsidi, izmenično peli božične pesmi. V zapisniku vrhovnega sveta je za dan 26. decembra zapisano »množica ljudi« pri sveti maši, tako da je bilo treba poiskati način, kako bi mogli vsi priti v cerkev.

Po končanih obredih so fantje pojedli običajne vampe in šli potem spat. Vampi so danes v oratoriju samo še spomin. Alfred Panzini jih v svojem Dizionario moderno (sodoben slovar) opredeljuje kot »težko, kmetavzarsko in slabo prebavljivo jed«, dodaja pa, »da jih Milančani, tako ubogi kakor bogati, plemiči in preprosto ljudstvo, elegantne dame in kmečke žene zelo cenijo«. Nato še dodaja, da ta jed »ostaja izročilo tega mesta, čeprav se vse drugo spreminja«. Tudi v Turinu so bili dobrodošli in blaženi jih je kot dober poznavalec ljudskega okusa znal ponuditi v službi svojih ciljev na pravem mestu in ob pravem času in skušal uskladiti zadovoljstvo svojih fantov s svojimi gospodarskimi zmožnostmi.

Ob tej priložnosti se je pripetil dogodek, ki v tistih, ki so ga videli in slišali, vedno budi dobro razpoloženje. Diakon se je pri petju 'ite Missa est' tako dolgo zadrževal pri 'ite', da se je izgubil. Subdiakon, neki Piemontčan mu je jezno rekel, da naj že konča. Okoli stoječi so bili najprej presenečeni, potem pa so se začeli smejati. Božji služabnik je vdan in miren od časa do časa milo prosil izgubljenega pevca: »Zadosti je, don Bologna, zadosti je!« Toda ta se ni dal motiti in je nadaljeval svoje početje. Lahko si mislimo, koliko šal in razlag je bila stvar naslednjega dne deležna. Ko so v don Boskovi navzočnosti govorili o tem dogodku, je dal, da so se izživeli, potem pa je povedal zgodbo, ki se je pripetila njemu. Nekoč je moral opraviti peto mašo, pa je pozabil intonacijo. Zato je zapel kar neki ton in dodal nekaj lastnih stvaritev. Nato je čakal, kaj bo rekel župnik. Ta ga je pa pohvalil in mu zagotovil, da on ne bi stvari tako srečno izpeljal. Moralni nauk pripovedi je bil jasen: postavi se v kožo drugega in boš znal sočustvovati.

Zadnji dan leta je don Bosko po večernih molitvah dal vezilo vsej skupnosti v veliki govorilnici, ki je v pritličju v prizidku in vodi k don Boskovim sobam. Fantje so ga sprejeli z velikim veseljem, ploskanjem in vzkliki živio. Ker niso mogli nehati, je dal znamenje z roko in dejal: »Če hočete slišati, kaj vam bom povedal, morate utihniti.« Takoj je nastala popolna tišina in je začel:

Zbrali smo se, da se poslovimo od leta 1875, ki se ne bo več vrnilo. Prišlo bo še toliko in toliko let, toda leta 1875 ne bo nikdar več. Izginilo bo v večnost in od njega ne bo ostalo drugega kot samo bled spomin. Toda če že ne bo več v našem dosegu, pa bo težilo naša ramena in bo pomenilo eno leto manj življenja. Zadnjikrat je, da vas to leto don Bosko pozdravlja in vam govori, in mogoče je, da vam bo na tem mestu ob koncu prihodnjega leta govoril kdo drug namesto mene. In vi boste rekli: »Kam pa je šel don Bosko?« »Don Bosko,« se bo reklo, »don Bosko je že v večnosti in mi ga več ne bomo videli na tem svetu.«

Toda poskusimo malo priklicati v spomin to, kar se je zgodilo v preteklem letu. Obrni mo se nazaj in pogledjmo na to naše življenje, ki beži, in na smrt, ki se nam približuje s

hitrimi koraki in s koso v roki. In kaj vidimo? Vidimo brez števila milosti in blagodati, ki smo jih prejeli od Gospoda in presvete Device Marije. Vidimo dobra dela, ki smo jih naredili, in kreposti, v katerih smo se odlikovali. Vidimo toliko lepih stvari, toda žal nekaj tudi slabih, se pravi naše grehe, naše napake, nepokorščino, žalitve, s katerimi smo žalili Jezusa in Marijo. Pa to ni vse, kar vidimo. Vidimo še veliko prijateljev, veliko bratov, ki so bili lansko leto še z nami na tem istem kraju, kjer smo sedaj mi, in jih ni več. Ni jih več, odšli so v večnost. Res jih je več umrlo v tem preteklem letu 1875. Mladi Bartolomej Collo, Peter Cotta, stari pek, Jakob Para, Lanteri, klerik Defendente Barberis (ne Julij, ki je med nami), Pagani, Perini, Falletti, nekaj profesov, več dijakov in nekaj pomočnikov. Kakorkoli že, umrli so in mi ne vemo nič več o njih, samo Bog ve, kje so sedaj. Vendar upamo vse najboljše, ker so vsi prejeli svete zakramente, se pravi, da so se spovedali in prejeli sveto obhajilo, in iz poročil, ki jih imamo o tistih, ki so umrli tukaj, so vsi umrli kot dobri kristjani in se sedaj veselijo pri Gospodu. In za prihodnje leto? Kdo ve, ali ne bomo šteli med mrtve katerega izmed nas, ki smo sedaj tukaj? Gotovo je, da prihodnje leto ne bomo več vsi živi. Ne bom povedal kdo, toda več kot enega gotovo ne bo več med nami. Če to trdim, ni treba, da sem že prerok. Videli bomo, da se je vsako leto zgodilo, da je več naših tovarišev odšlo v večnost. Toda o tem odloča samo Bog. Mi ne moremo biti gotovi, da bomo živeli te štiri ure, ki nas še ločijo od novega leta, kaj šele, da bi kaj z gotovostjo trdili o letu 1876.

Toda zdi se mi, da ti naši tovariši, kis so odšli v večnost, stojijo med nami, poslušajo, kaj vam govorim, in pravijo: »Toda don Bosko, vi ste nam lansko leto govorili o toliko lepih stvareh, sedaj pa govorite on nas. Ali ne bi bilo bolje, da bi zmolili kako molitev za naše duše?«

Da, molili bomo zanje, za pokoj njihovih duš, če kateri od njih še ni v nebesih, da bi to čim prej dosegel. Zato bomo zmolili en očenaš, eno zdravamarijo in slavaočetu. Poleg tega bomo še molili za tiste, ki bodo ob tem novem letu zapustili to solzno dolino in odšli v večnost. In kakšno večnost si bomo zaslužili? Bodimo pripravljeni.

Ko smo malo govorili o preteklem letu, bo prav, če vam dam nekaj nasvetov, kako bomo mogli prihodnje leto preživeti v Gospodovem miru. Vsi moji nasveti so strnjeni v voščilo: Ena stvar, ki jo moram, in dva prijatelja. To je nasvet, ki ga morate izpolnjevati ne en dan, ne en mesec, temveč celo leto.

Dva prijatelja, ki ju morate imeti nadvse radi, sta: eden, ki ga morate izpolnjevati, z drugim pa se morate družiti. Najprej o prijatelju, ki ga morate izpolnjevati, ki naj bo vedno z vami, ki vam sledi povsod, prijatelj, ki je neviden, kjerkoli ste, v katerikoli okoliščini in vam mora biti nadvse drag: to je dober zgled. To lahko izpolnjujemo na mnoge načine: s prejemanjem svetih zakramentov; z opozarjanjem tistih tovarišev, ki kršijo pravila in se upirajo povabilom Jezusa Kristusa in predstojnikov; s pokončnostjo proti tistim, ki nas imajo za pobožnjake, hočem reči ne ozirati se na ljudi; z zvestobo pravilom, z delavoljnostjo pri izpolnjevanju svojih dolžnosti, s sramežljivostjo v dejanjih. O da, imejte radi tega prijatelja in boste srečni. Ta prijatelj vam bo pomagal, da boste srečno preživeli leto 1876.

Toda stvar, ki bi vam jo rad globoko vtisnil v srce, je volja, da ne boste dajali pohujšanja, ki je sovražnik dobrega zgleda. Storite vse, da boste na vsak način bežali pred njim,

zlasti ko se vam bo predstavil pod podobo prijatelja. O, dragi moji sinovi, če bi vi vedeli, kaj je pohujšanje in hudobija, ki to povzroča, bi niti ne hoteli slišati o tem. Pa vendar se tolikokrat dogaja. Neizpolnjen ukaz ali pravilo, skomig z rameni, grda beseda, nesramen pogovor lahko povzročijo neizmerno škodo. Dobro vam je znano, kako silno je Jezus Kristus rohnel proti pohujšljivcem. Toda še večjo škodo trpimo mi sami, če pohujšujemo. Najprej pogubi našo dušo, nas obremeni z najhujšim Božjim prekletstvom, nas onečašča v tem življenju in naredi iz nas izgubljenca, ki se jih je polastil hudi duh. Rad bi vam malo od blizu opisal to pošast, ki se imenuje pohujšanje. Toda želim biti kratek, zato vam bom povedal, kolikor vem in zmorem. Preprečujte pohujšanje zlasti v besedah, pogovorih in dajanjih, ki bi mogla biti proti čistosti, se pravi sramežljivosti, v vsem, kar bi lahko bilo drugim v spotiko. Bodite prepričani, da vas bo Gospod blagoslovil, če boste ohranili to čednost in se izogibali vsega, kar ji je nasprotno.

Drugi prijatelj, o katerem bom govoril za namenom, da bi dobro preživeli prihodnje leto, je prijatelj, s katerim morate hoditi, ga ljubiti, ga ceniti in gojiti. O, koliko dobroga vam bo pripravil ta prijatelj! Gotovo ste že razumeli, da vam govorim o Jezusu v najsvetejšem zakramentu. Glejte, to je vaš edini in resničen prijatelj. On je naša tolažba v tegobah, on nam deli pravo veselje in milosti. Iz njegovih rok prihajajo vse vrste darov, pa tudi križev. Križe nam pošilja zato, da preizkusi našo vero, našo stanovitnost in nam na koncu podari še nebesa in nebeško slavo. Povejte mi, dragi sinovi, ali ni res, da je Jezus Kristus, presveti zakrament, tolažba umirajočih? Seveda, mi boste odgovorili. Poglejte si umirajočega: tam so prijatelji, ki žalostni in pretreseni stojijo v sobi, pa si ne upajo približati se postelji, ker se bojijo, da bi se okužili, in samo čakajo na priložnost, da bi odšli. Prav nasprotno pa stori presveti zakrament. On odide iz cerkve, da obišče bolnika, se približa postelji in ni zadovoljen, da ga okreпча s svojim obiskom, temveč se hoče z njim združiti v sveti popotnici po duhovnikovih besedah: »Spremi, brat, popotnico, telo našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki je tvoj pravi prijatelj, ki te bo popeljal v večno življenje, v nebeško slavo.«

On nam ne daje dokazov svojega prijateljstva samo v srečnih trenutkih, kakor to delajo ljudje na tem svetu, temveč tudi v naših nesrečnih urah, ko nam priskoči na pomoč v naših potrebah, nam pokaže svoje rane in nas vabi, da ga posnemamo in delamo pokoro za naše grehe. In mi, ki si želimo, da bi bil njegov obisk na smrtni postelji zares prijateljski, pogosto prejemajmo sveti zakrament, ohranjajmo ga v našem srcu, hodimo ga pogosto goreče obiskovat, ko smo prosti ali imamo nekaj časa. Darujmo mu naše srce, našo voljo, recimo mu, da naj iz nas naredi to, kar mu najbolj ugaja. On je tako dober, da nas bo ščitil in nas ne bo nikdar zapustil.

Tisto pa, kar naj bi vsi izpolnili in kar je tudi del vezila, ki vam ga dajem nocoj, je naslednje. Imejmo radi tiste male družbe, ki so v hiši: družbo sv. Alojzija, družbo najsvetejšega Zakramenta, družbo ministrantov, družbo sv. Jožefa, družbo Marije Pomočnice in brezmadežnega spočetja Device Marije. V teh družbah ne gre za denar in zato tudi ne morete od njih imeti nikakršne škode. Vsak naj si izbere tisto, v kateri bo mogel najbolje opravljati svojo pobožnost. Zlasti katehistom, učiteljem in voditeljem teh priporočam, da jih obnovijo, povečajo število članov, spodbujajo fante, da bi se vpisali; ne, nisem se prav izrazil: naj ne spodbujajo, temveč dajo možnost, da vsak vstopi, če želi. Kajti dob-

ro vem, da spodbud ne potrebujete. Zato naj vsi tisti, ki so že člani, dajejo dober zgled, da bodo luč v temi, se izogibali slabega zgleda, uporabljali vsa sredstva, da bodo med tovariši izruvali greh, pogosto prejemale sveto obhajilo, čez dan pogosto obiskovali Jezusa v cerkvi in vabili na obisk tudi druge. Drugih pobožnih vaj in zatajevanja vam ne bom priporočal, kajti med dobrim, ki se opravlja, se lahko skrivajo tudi nevarnosti. Priporočam vam pa, da vstopite v te družbe, ker vam bo to zelo koristilo.

Ne bom vas več zadrževal. Toplo vam priporočam, da bi izpolnjevali te nasvete, če hočete, da boste srečno preživel to leto v miru Gospodovem, in če želite, da vas Jezus v najsvetejšem zakramentu obišče v trenutku vaše smrti. Sedaj bomo zmolili en očenaš, zdravamarijo in slavaočetu za vse, ki so v tem trenutku zbrani tukaj z nami in ki bodo umrli v prihodnjem letu, in en očenaš, zdravamarijo in slavaočetu za umrle tovariše v preteklem letu. Statistike nam kažejo, da v mestih in naseljih navadno na 100 prebivalcev trije umrejo. Ker je nas približno 900, je število tistih, ki naj bi umrli, 26 ali 27. Toda vi, ki ste mladi, ne želite tako hitro umreti, zato je pri nas to razmerje samo ena smrt na sto prebivalcev, se pravi osem in nič več. Upam, da se bo to število v prihodnosti še zmanjšalo. Ker pa bo to leto nekaj izmed nas gotovo umrlo, vam priporočam, da bi si vsi prizadevali in čim bolj izrabite čas, ki vam še ostaja. In sedaj prosim gospoda Villanisa, da bi zmolil tiste kratke molitve.

Vsi so pokleknili. Bilo je kar težko najti prostor za poklek, tako je bilo vse nabito polno. Po molitvi je don Bosko vstal in zaželel vsem srečen konec starega in blagoslovljen začetek novega leta. Ob vzkliku Naj živi don Bosko so fantje odšli k počitku.

Blaženi don Bosko je še dvanajstkrat dal vezilo svojim fantom. Vsakič se je ozrl nazaj in ugotavljal, kako je njegova ustanova napredovala in se na znotraj utrjevala. Nikakor ne moremo trditi, da je, kot pravimo, plul z vetrom v jadrih. Toda tudi v viharjih se don Bosko ni dal begati, kajti Božja roka ga je podpirala. Pater Feliks Giordano iz družbe oblatov Device Marije, ki je v tem času spremljal blaženega na potovanju iz Genove v oratorij, ga je vprašal, kako je vendar to, da so se njegove ustanove, ki so se začele iz nič, tako zelo razširile. Don Bosko mu je dobrodušno odgovoril: »Vedite, da to ni moja zasluga. Naš Gospod je tisti, ki vse dela. Naš Gospod želi na primer narediti to in to. Kako naj pokaže, da je to njegovo delo? Izbere si najbolj neuporabno orodje. To je moj primer. In zagotavljam vam, vam, ki me že dolgo poznate, če bi naš Gospod našel v turinski nadškofiji revnejšega, nesposobnejšega in manj izkušenega duhovnika, bi izbral tistega in ne drugega za izvedbo del, o katerih govorite, ubogega don Boska pa bi pustil ob strani, da bi sledil svojemu naravnemu klicu preprostega podeželskega kaplana.«

Božjemu služabniku je vsak korak odprl nove poglede, ki so ga vabili, da ni ostal na mestu, temveč je šel naprej. To je neprekinjeno dogajanje v njegovem življenju.

DODATEK: DOKUMENTI

1. USTANOVA ZA DUHOVNIŠKE POKLICE

Že veliko let je slišati tožbe o upadanju duhovniških poklicev. Pomanjkanje je čutiti po vsej Italiji in vsej Evropi, v redovnih družinah, ki nimajo postulantov, v zunanjih misijonih, ki kar naprej ponavljajo besede sv. Frančiška Ksaverija: »Pošljite nam v pomoč evangelijske delavce.« Znano je, da bo veliko ustanov za zunanje misijone prekinilo svoje delo, ker nimajo več evangelijskih delavcev, zato se kaže nujna potreba, naj prosimo gospodarja, da pošlje delavce v svoj mistični vinograd. Toda molitvam moramo pridružiti tudi naše prizadevanje. V mnogih krajih v Nemčiji, Franciji in Angliji so v ta namen ustanovili dobrodelne ustanove in imeli zelo obetavne uspehe, vendar pa še vedno niso mogli zadostiti vsem potrebam. Hvaležni smo za vse te pobude in prosimo Boga, da bi jih podpiral v tem prizadevanju za njegovo večjo slavo, vendar se nam zdi potrebno, da predložimo še novo, ki bo mogoče v veliko podporo. Gre za študijski tečaj za že odrasle fante, ki bi se želeli posvetiti Bogu v duhovniškem poklicu.

Izkušnja nam kaže, da od desetih dečkov, ki začenjajo šolanje z namenom, da bi se posvetili Bogu v duhovniškem poklicu, povprečno le dva dosežeta duhovništvo, medtem ko jih pri odraslih, ki so se odločili za poklic, od desetih doseže svoj cilj osem. Prav tako je bilo ugotovljeno, da ti fantje lahko v veliko krajšem času in zato z veliko manjšimi izdatki končajo svoje humanistično šolanje, ker v primerjavi s svojimi mlajšimi tovariši, ki morajo postopoma iti iz razreda v razred, skrajšajo učno dobo in tako hitreje pridejo do cilja.

Iz teh in še mnogih drugih razlogov predlagamo tečaj drugostopenjskega šolanja za odrasle fante iz manj premožnih slojev, ki izključno nameravajo postati duhovniki.

POGOJI ZA SPREJEM

- 1. Pripravnik mora izhajati iz poštene družine, biti mora zdrav, močan, dobrega značaja, star od 16 do 30 let.*
- 2. Predložiti mora spričevalo o lepem vedenju, o rednem obiskovanju cerkvenih obredov, rednem prejemanju zakramentov in da ima trdno voljo postati duhovnik ter da je opravil vsaj začetni tečaj italijanskega jezika.*
- 3. Krstni in rojstni list, potrdilo o cepljenju proti ošpicam in potrdilo, da more vsaj deloma plačati stroške šolanja.*
- 4. V času jesenskih počitnic ne bo šel domov. Za vse to bo poskrbel zavod.*
- 5. Po končanem humanističnem šolanju se lahko vsak pripravnik svobodno vrne k lastnemu ordinariju, postane duhovnik ali gre v zunanje misijone.*

SREDSTVA

Ustanova je popolnoma odvisna od javne dobrodelnosti, je brez stalnih dohodkov. Vsak lahko sodeluje kot darovalec, podpornik, dobrotnik.

1. Darovalci se zavežejo za dar dveh soldov na mesec ali za en frank na leto. Za duhovnike je zadosti, da darujejo za ustanovo eno sveto mašo in prepustijo miloščino v ta namen. 2. Podporniki so tisti, ki v čast dvanajsterim apostolom skrbijo za en ali več ducatov darovalcev, zbirajo darove in jih pošiljajo voditelju ustanove.

3. Dobrotniki so tisti, ki po svoji dobrodelni uvidevnosti darujejo denar ali drugo, na primer hrano, obleko, knjige in podobno.

Kdor daruje 300 frankov na leto, lahko po svoji izbiri zastonj pošlje kakega izbranca v zavod. Če dar dosega 800 frankov, je to vsota, ki zadostuje za celotno humanistično šolanje. Darove je treba nasloviti na duhovnika Janeza Boska, ravnatelja cerkve Marije Pomočnice v Turinu. Na koncu leta bodo podporniki prejeli natančno poročilo o številu gojencev, prispelih darovih in doseženih uspehih.

OPOMBA

Ta ustanova je postavljena pod varstvo svete Device Marije Pomočnice, ker je Marija razglašena za veliko in edinstveno zavetnico Cerkve. Potem pa tudi zato, ker Bog podarja brezštevne milosti vsem, ki vzvišeno Božjo mater kličejo pod naslovom Pomočnica kristjanov, in bo gotovo tudi uslišal prošnjo, da bi poslal Cerkvi dobre služabnike. Naj še povemo, da je prostor, kjer bi se naj zbirali ti gojenci, del poslopja, ki je povezano s cerkvijo, posvečeno prav Mariji Pomočnici.

Ali ta ustanova ne škodi drugim že obstoječim ustanovam?

Ne samo da jim ne škodi, temveč jih celo podpira. Kaj bi bilo iz Ustanove za širjenje vere, Svetega otroštva in drugih tovrstnih ustanov, če ne bi bilo duhovnikov?

DUHOVNE KORISTI

1. Najprej je velika zasluga, da smo podprli veliko delo krščanske ljubezni. Ni ga zaslužnejšega dela kot pomagati, da kdo postane duhovnik, pravi sv. Vincencij Pavelski.

2. Vsak dan se bo v cerkvi Marije Pomočnice darovala sveta maša in gojenci bodo prejeli sveto obhajilo po namenu svojih dobrotnikov.

3. Vsi darovalci so deležni zaslug vseh maš, pridiganja, dobrih del in vseh duš, ki jih bodo darovali duhovniki, ki bodo vzgojeni z njihovo pomočjo in jih bodo zaslužili s svojim duhovniškim delom. Tako bodo za vse to veljale besede sv. Avgušтина: »S tem, ko si rešil kako dušo, si vnaprej zagotovil zveličanje svoji duši.«

4. Popolni odpustek. Odpustki so navedeni posebej.

2. USTANOVA MARIJE POMOČNICE ZA DUHOVNIŠKE POKLICE, KI JO JE BLAGOSLOVIL IN PRIPOROČIL SVETI OČE PAPEŽ PIJ IX.

Velečastiti gospod!

Lepo prosim vašo uglednost, da bi dobrohotno prebrali, kar vam želim s tem pisa-

njem sporočiti o Ustanovi Marije Pomočnice, katere program in načrt prilagam temu pismu. Ne da bi na dolgo in široko razpravljaj, bo vaša uglednost z lahkoto spoznala, za kaj gre: pomagati odraslim fantom, da bi sčasoma postali dobri duhovniki. Upam, da bi mi vi lahko učinkovito pomagali na dva načina:

1. Da postanete podpornik te ustanove s tem, da bi jo podpirali, jo dali spoznati drugim, ji pomagali z moralnimi in gmotnimi sredstvi in z vsem, kar bi vam narekovala vaša zavzetost.

2. Da bi mi dali vedeti, ali poznate kakega gojenca, ki izpolnjuje zahteve načrta in programa, in ga napotili k meni.

Poln zaupanja v vaše sodelovanje prosim Boga, da bi poplačal vaše sodelovanje, medtem ko se v globokem spoštovanju in hvaležnosti imenujem vaše uglednosti najvdanejšega služabnika. DEuh. Janez Bosko

Turin, 30. avgusta 1875

(Opustili smo tiste dele, ki so enaki kot v št. 1)

PROGRAM

Namen ustanove

Namen te ustanove je zbrati večje fante, da bi opravili humanistično šolanje, zato da bi lahko postali duhovniki.

Sprejem

1. Pripravnik mora prihajati iz dobre družine, biti mora zdrav, krepak, dobrega značaja, star od 16 do 30 let. Prednost imajo tisti, ki so oproščeni vojaške službe ali pa verjetno bodo.

2. Predložiti mora potrdilo o lepem vedenju, o sodelovanju pri župnijskih cerkvenih prireditvah, o prejemanju zakramentov, o odločni volji, da postane duhovnik, in da je opravil vsaj osnovni tečaj italijanskega jezika.

3. Rojstni list, potrdilo o cepljenju proti ošpicam in zagotovilo, da lahko vsaj delno plačuje stroške šolanja.

4. Jesenskih počitnic ne bo prebil doma. Zavod bo poskrbel za potreben oddih na za to posebej izbranem prostoru.

5. Po končanem humanističnem šolanju se lahko svobodno odloči, ali bo postal redovnik, šel v zunanje misijone ali se vrnil v svojo škofijo, da ga bo škof preoblekel v klerika. V tem zadnjem primeru bo voditelj ustanove kandidate spoštljivo priporočil zadevnemu ordinariju, da bi jih dobrohotno upošteval.

Šolanje

1. Šolanje obsega klasični tečaj vse do filozofije. Pouk zajema samo italijanski in latinski jezik, zgodovino, zemljepis, aritmetiko, metrični sistem in osnove grškega jezika.

2. V to šolo ne morejo biti sprejeti tisti, ki nimajo ustrezne starosti in namena, da bi postali duhovniki.

3. Mesečnina znaša 24 frankov in se plačuje vnaprej za vsako trimesečje. Za eno leto znaša 300 frankov in za celotno šolanje 800 frankov.

4. S to vsoto poravna prosilec vse izdatke za šolo, petje, glasbo, govorništvo, hrano, stanovanje, zdravnika, frizerja. Gojenec si mora sam oskrbeti obleko, čevlje, popravila, zdravila in knjige.

5. *Postrežba pri mizi obsega: za zajtrk in malico zadostna količina kruha, za kosilo mineštra, prikuha, vino in kruh po želji, za večerjo mineštra, priboljšek in kruh.*

Perilo

Gojenci so oblečeni v civilno obleko. Uniforma ni potrebna. Ob vstopu morajo prinesiti dva letna in zimska kompleta, od katerih mora biti eden za praznične dni in izhode, drugi pa za vsakdanjo rabo.

Perilo obsega vsaj 6 srajc, 4 rjuhe, odejo in pernico za pozimi, vzglavnik s tremi prevlekami, 6 parov nogavic, troje spodnjih hlač, telovnik in jopico, 8 robcev, 4 bri-sače, 2 para čevljev, 2 klobuka ali drugo pokrivalo, kovček in žimnico, dolgo 1,75 m in široko 0,70 m.

Zavod daje na voljo samo posteljo in slamnjačo, za kar je treba plačati enkratni znesek 12 frankov.

N. B.: Prošnje za sprejem je treba nasloviti na duhovnika Janeza Boska v Turinu ali na duhovnika Pavla Albero, ravnatelja zavetišča sv. Vincencija Pavelskega v Sampi-erdareni. S cerkveno odobritvijo.

3. PROŠNJA SVETEMU OČETU PIJU IX. IN BREVE ISTEGA PAPEŽA V KORIST USTANOVE MARIJE POMOČNICE ZA DUHOVNIŠKE POKLICE

Preblaženi oče!

Potreba po delavcih v mističnem Gospodovem vinogradu je napotila veliko škofov in drugih gorečih katoličanov, da so odprli mala semenišča, apostolske šole za misijone in druge dobrodelne ustanove z namenom, da bi dali mladim fantom priložnost za šolanje, za vajo v pobožnosti, to je okoliščine, v katerih bi mogli razviti zametke duhovniškega poklica, če bi jih Bog za to izbral in poklical. Zdi se, da k tem naporom lahko dodamo še Ustanovo Marije Pomočnice za duhovniške poklice.

Cilj ustanove je zbirati odrasle fante, ki imajo ustrezne sposobnosti in nadarjenost, da bi mogli v zanje pripravljenem programu opraviti humanistično šolanje. Po končanem šolanju in po ugotovitvi poklica se gojenci lahko vrnejo v svoje škofije, vstopijo v kak red ali se odpravijo v zunanje misijone.

Veliko škofov je rade volje sprejelo ta načrt in s svojimi priporočili pošiljajo ponižnega prosilca k vaši svetosti, da bi blagovolili to ustanovo blagosloviti in jo priporočiti. Ker gre za zgolj versko in dobrodelno ustanovo, ponižno prosijo vašo svetost, da bi v svoji dobrohotnosti odprli zaklad svetih odpustkov, ki so jih deležni redovniki salezi-janske družbe in njeni sodelavci:

- 1. Popolni odpustek v času smrti, potem ko so darovali svoje življenje Bogu in sprejeli način smrti, ki bi ga on določil.*
 - 2. Odpustke in blagodati članom tretjega reda sv. Frančiška Asiškega.*
 - 3. Odpustkov, ki so povezani s cerkvami in prazniki sv. Frančiška Asiškega, naj bi bili deležni tudi na praznike sv. Frančiška Saleškega v cerkvah salezijanske družbe.*
- Poln zaupanja, da bo vaša svetost blagoslovila slabotne napore ubogega prosilca in*

*naklonila zaprošene milosti, pokleka pred vaše noge s sinovsko vdanostjo ponižni sin svete Cerkve in hvaležni prosilec duh. Janez Bosko.
Turin, marca 1876*

4. DRUGI PROGRAM ZDRUŽENJA DOBRIH DEL ALI SALEZIJANSKI SOTRUDNIKI

ZDRUŽENJE DOBRIH DEL

I. Krščansko združenje za dobra dela

Združenje se imenuje Krščansko združenje za dobra dela, ker ima za cilj združiti med seboj vse sile, da bi si med seboj pomagali in delali dobro.

To je zgled, ki so nam ga zapustili verniki prvotne Cerkve. Ob pogledu na velike nevarnosti, s katerimi so se vsak dan srečevali, se niso ustrašili, temveč so se združili in postali eno srce in ena duša, da bi se med seboj podpirali in bili sposobni premagovati nenehne napade sovražnikov njihove vere. To je tudi nasvet, ki ga daje Gospod: Če se slabotne sile združijo, postanejo močne, in če se ena sama vrstica zlahka pretrga, je težko pretrgati tri med seboj povezane: 'vis unita fortior, funiculus triplex difficile rumpitur'. Temu zgledu sledijo tudi ljudje v svetu v svojih časnih zadevah. Ali naj bodo otroci luči manj pametni kot otroci teme? Nikakor ne. Tudi mi kristjani se moramo združiti v teh težkih časih: združiti se v molitvi, v dobrih delih in gorečnosti in si na vso moč, ki nam jo daje vera, prizadevati, da bomo premagali vse težave, ki jih vsak dan srečujemo pri uresničevanju našega odrešenja. Kot stalna povezava se nam ponuja združenje z Družbo sv. Frančiška Saleškega.

II. Salezijanska družba

Salezijansko družbo je Cerkev dokončno potrdila 3. aprila 1874. Njen glavni cilj je delovanje v korist bližnjega na splošno in še zlasti za mladino. Čeprav je število salezijancev že zelo naraslo, še zdaleč ne morejo zadostiti vsem potrebam in prošnjam, ki prihajajo iz raznih krajev Italije in drugih dežel Evrope, pa tudi s Kitajskega, iz Avstralije, Amerike in zlasti še iz Republike Argentine. Vsi prosijo za evangelijske delavce, ki bi odprli redovne hiše, zavode za vzgojo mladine in misijone. Za vse to pa so potrebni evangelijski delavci.

Ubogi salezijanci ne morejo zadostiti vsem tem potrebam in zato, čeprav storijo, kar morejo, prosijo vse, ki ljubijo sveto katoliško vero in rešitev duš, jih vabijo, da, celo rotijo iz ljubezni do N. G. J. K., da bi pomagali pri posebnih delih krščanske ljubezni, ki so glavni cilj te družbe. Ko bi se tako pomnožile delovne roke, bi mogli opraviti obilnejšo žetev in tako povečati Božjo slavo in rešitev duš.

III. Salezijansko združenje

1. Ta dobrodelna ustanova, ki jo je Cerkev dokončno potrdila, daje možnost za stalno povezavo vseh delovnih sil.

2. Njen splošni cilj je uveljavitev določenega načina krščanskega življenja, ki se resno trudi za rešitev lastne duše in obenem zagotavlja tisti srčni mir, ki ga zaman iščemo

na svetu. Veliko ljudi bi gotovo rado šlo v samostan, vendar zaradi starosti, zdravja ali stanu, pa tudi zaradi pomanjkanja možnosti tega ne morejo storiti. Ti lahko tudi sredi svojih vsakdanjih opravil, sredi svoje družine živijo povezani z družbo po tem združenju. Zato ga lahko štejemo za nekakšno obliko tretjega reda starih redov. Razlika je le v tem, da so stari redovi hoteli dosežati krščansko popolnost z opravljanjem pobožnih vaj, medtem ko danes skrbimo zlasti za izpolnjevanje krščanske ljubezni do bližnjega in posebno še do nevarnostim izpostavljene mladine. To je tudi poseben cilj združenja.

IV. Način sodelovanja

Salezijanski pridruženici se ne smejo omejevati na besede, temveč morajo preiti k dejanjem. Zato naj izrazijo svojo gorečnost tako, da s posebno zavzetostjo gojijo setev družbe, ki se ji želijo pridružiti.

1. Člani naj si zato prizadevajo za pospeševanje devetdnevnih, tridnevnih, duhovnih vaj in poučevanja krščanskega nauka v tistih krajih, kjer za to ni niti moralne niti materialne osnove.

2. Ker je v naših časih čutiti veliko pomanjkanje duhovniških poklicev, naj tisti, ki jim je to mogoče, zlasti skrbijo za tiste dečke, ki so obdarovani s posebnimi moralnimi sposobnostmi, so nadarjeni za učenje in kažejo znamenja duhovniškega poklica. Naj jim svetujejo in jih usmerjajo v tiste šole in zavode, kjer bi mogli gojiti in razvijati vse te sposobnosti.

3. Treba se je zoperstaviti slabemu tisku s širjenjem dobrih knjig in sploh dobrega tiska v tistih krajih in družinah, ki nam jih svetuje krščanska modrost.

4. Končno nas ljubezen do ogrožene mladine navaja, da jih zbiramo, poučujemo o veri, jih navajamo k udeležbi pri svetih obredih, jim svetujemo v nevarnostih, jih usmerjamo tja, kjer bi se lahko poučili o veri. Na ta način izražamo svojo gorečnost. Kdor sam ne more izpolnjevati vsega tega, naj to stori s pomočjo drugih: spodbuja naj kakega sorodnika ali prijatelja, da bi on to storil namesto njega. Lahko pomagamo tudi z molitvijo ali z gmotno pomočjo, kjer bi bilo to potrebno. Prvi verniki so prinašali svoje imetje k nogam apostolov, da bi tako podpirali vdove, sirote brez staršev ali druge ljudi v potrebi.

V. Ustanovitev in vodstvo Združenja

1. Član Združenja lahko postane vsak, ki je izpolnil sedemnajsto leto starosti, če je le pripravljen izpolnjevati njegova pravila.

2. Združenje je v ponižnosti priporočeno dobrohotnosti in zaščiti svetega očeta papeža, škofov in župnikov, od katerih bo brez omejitve odvisno vse, kar se tiče vere.

3. Predstojnik salezijanske družbe je obenem predstojnik združenja.

4. Ravnatelj vsakega salezijanskega zavoda je pooblaščen, da sprejme nove člane ter njihovo ime in priimek s krajem bivališča sporoči vrhovnemu predstojniku, da jih vpiše v seznam članov.

5. V krajih in mestih, kjer ni salezijanske hiše, a je deset članov, bo predstojnik postavil posebnega voditelja – dekuriona.

Deset dekurionov lahko ima voditelja, ki se imenuje prefekt. Za prefekte in dekurione naj bodo prednostno imenovani župniki ali kak drug zgleden duhovnik. Ti bodo

stopili v neposreden stik s predstojnikom. Kjer je manj kot deset članov, stopijo ti v neposreden stik z ravnateljem ali predstojnikom.

6. Vsak dekurion bo vzdrževal stike s svojimi desetimi in vsak prefekt s svojimi stotimi člani, vendar ima vsak član možnost, da stopi naravnost v stik s predstojnikom in mu razloži svoje poglede.

7. Vsak mesec bo vestnik ali drug natisnjen list prinesel članom predloge, dela ali načrte, ki naj bi jih uresničili. Na začetku vsakega leta sporoči predstojnik članstvu načrte za nove naloge, ki naj bi jih v naslednjem letu prednostno opravili. Obenem bo tudi sporočil imena tistih, ki so bili poklicani v večnost, in jih priporočil v molitev.

8. Vsako prvo nedeljo v mesecu ali na kak drug dan, ki ga bodo imeli za primernejšega, bodo dekurioni in prefekti zbrali člane svoje dekurije ali centurije na pogovor o poteku del in zlasti še o tem, kako naj bi poskrbeli za krščanski nauk v župniji, vendar vedno v soglasju z župnikom.

9. Vsak centurion in dekurion bo skušal zbrati svoje člane na dan sv. Frančiška Saleškega ali naslednjo nedeljo in jih navdušiti za pobožnost do svetega zavetnika in za vztrajnost za delo združenja.

VI. Posebne obveznosti

1. Vsak član bo z lastnimi sredstvi ali s tem, kar bo zbral pri dobrodelnih osebah, čim bolj pospeševal skupne naloge združenja.

2. Vsak član bo daroval na leto 1 liro v korist združenja. Ti darovi bodo izročeni predstojniku, dekurionu, prefektu ali ravnatelju in nato poslani predstojniku.

3. Ob konferenci, zlasti ob prazniku sv. Frančiška Saleškega, bodo priredili nabirko. Kdor se ne bi mogel udeležiti konference, bi svoj dar kako drugače poslal predstojniku.

VII. Koristi

1. Člani združenja so deležni mnogih odpustkov, katerih seznam bo prejel vsak posamično.

2. Člani so deležni vseh maš, odpustkov, molitev, devetdnevnic, tridnevnic, duhovnih vaj, pridig, krščanskih naukov in vseh dobrih del, ki jih bodo opravljali salezijanci v svoji duhovniški službi. Prav tako so deležni svetih maš in molitev, ki se opravljajo vsak dan v cerkvi Marije Pomočnice v Turinu za blagoslov vseh članov, za njihove družine, zlasti še za tiste, ki bi zboleli in bi bili v smrtni nevarnosti.

3. Na dan sv. Frančiška Saleškega bodo vsi duhovniki salezijanske družbe darovali sveto mašo za umrle člane združenja. Neduhovniki pa bodo darovali sveto obhajilo in zmolili rožni venec.

4. Ko bo kak član zbolel, naj takoj obvestijo predstojnika, da bodo zanj opravili molitve. Isto velja za primer smrti kakega člana združenja.

VIII. Pobožne vaje

1. Članom združenja ni predpisano nobeno spokorno delo, vendar se jim priporoča skromnost v obleki in pri mizi, preprostost v opremi stanovanja, čistost v pogovorih, točnost pri izpolnjevanju dolžnosti in skrb, da osebe, ki so odvisne od njih, izpolnjujejo nedeljske dolžnosti.

2. Svetuje se jim, da na leto opravijo vsaj en dan duhovnih vaj. Zadnji dan vsakega

meseca ali na kak drug primeren dan naj opravijo vajo za srečno smrt, se spovejo in prejmejo sveto obhajilo, kakor če bi bil to zadnji dan v življenju.

3. Družabniki bodo vsak dan molili en očenaš in zdravamarijo na čast sv. Frančišku Saleškemu po namenu svetega očeta. Duhovniki in tisti, ki molijo Marijino opravilo ali kanonične ure, tega niso dolžni. Dovolj je, da pri molitvi svetega opravila dodajo ta poseben namen.

4. Poskusijo naj prejeti čim pogosteje zakrament spovedi in svetega obhajila.

5. Čeprav vsem zelo živo priporočamo izpolnjevanje teh pravil zaradi premnogh koristi, ki si jih lahko vsak pridobi, pa zato, da bi odvezli kakršen koli dvom v vesti, izjavljamo, da izpolnjevanje teh pravil ne veže niti pod smrtnim niti pod odpustljivim grehom, razen v stvareh, ki so same po sebi zapovedane ali prepovedane po Božjih in cerkvenih zapovedih.

Vsak član naj izpolni naslednji obrazec in ga podpisanega pošlje predstojniku:

Podpisani, stanujoč v ulica št. ... sem prebral pravila Salezijanskega združenja in upam, da jih bom z Božjo pomočjo zvesto izpolnjeval v korist svoje duše.

Turin (ali drugi kraj) ... Ime ... Priimek, stan ...

5. SALEZIJANSKI SOTRUDNIKI ALI PRAKTIČEN NAČIN, KAKO NAJ POMAGAMO OHRANJATI NRAVNOST V DRUŽBI

I. KRŠČANSKO ZDRUŽENJE ZA DOBRA DELA

Potrebo po povezavi dobrih za medsebojno podporo pri skrbi za dobro in za odstranjevanje zla je bilo čutiti v vseh časih. Tako so delali verniki prvotne Cerkve, ki so se ob pogledu na nevarnosti, ki so jih obdajale, združili in postali eno srce in ena duša, da bi v eni veri skupaj premagovali nenehne napade in težave. To je tudi nasvet, ki nam ga daje Gospod, ko pravi: »Ko se slabotne sile povežejo, postanejo močne, in če se ena vrstica z lahkoto pretrga, je zelo težko, da bi se pretrgale tri, ki so spletene med seboj« (Vis unita fortior, funiculus triplex difficile rumpitur). Tako delajo pri svojih poslih tudi ljudje v svetu. Ali naj bodo otroci luči manj pametni kot otroci teme? Nikakor ne. Mi kristjani se moramo v teh težkih časih združiti in s skupnimi močmi gojiti duha molitve in vez ljubezni z vsemi sredstvi, ki nam jih daje vera, da odstranimo ali vsaj zmanjšamo tegobe, ki lahko vsak trenutek pokvarijo dobre navade, kar je v veliko škodo človeške družbe.

II. SALEZIJANSKA DRUŽBA KOT VEZ EDINOSTI

Ker je salezijansko družbo sveta Cerkev dokončno potrdila, lahko služi za stalno povezavo salezijanskih sotrudnikov. Njen glavni cilj je delo za mladino, od katere je odvisen uspeh ali neuspeh človeške družbe. S tem nikakor ne mislimo trditi, da je to edino sredstvo za doseganje tega cilja, ker je poleg nje še tisoče drugih. Vsak naj uporabi tisto sredstvo, ki more biti v tem najbolj učinkovito. Mi le priporočimo naše, to je zveza salezijanskih sotrudnikov, in prosimo dobre kristjane, ki živijo v svetu, da pridejo na pomoč članom te družbe. Res je, da je število članov močno naraslo,

vednar je še vedno daleč od tega, da bi mogli zadostiti vsem zahtevam, ki prihajajo z raznih strani Italije in Evrope, Kitajske, Avstralije, Amerike in zlasti še iz Republike Argentine. V vseh teh krajih dnevno prosijo za svete služabnike, da bi se zavzeli za nevarnostim izpostavljeno mladino, da bi odprli šole in zavode in začeli ali vsaj vzdrževali misijone, in željno pričakujejo prihod novih evangeljskih delavcev. Da bi mogli zadostiti toliko potrebam, iščemo pomočnike in sodelavce.

III. NAMEN SALEZIJANSKIH SOTRUDNIKOV

Namen salezijanskih sotrudnikov je v tem, da skušajo storiti dobro sebi s takim načinom življenja, ki je kolikor mogoče podoben skupnemu življenju. Veliko ljudi bi namreč rado šlo v samostan, pa tega ne morejo zaradi starosti, zdravja ali poklica ali zato, ker nimajo priložnosti ali so drugače zadržani. Ti lahko tudi sredi svojega običajnega življenja v družini živijo, kakor če bi bili člani družbe, če postanejo salezijanski sotrudniki. Zaradi tega sveti oče papež šteje to združenje kot tretji red starih redov, s to razliko, da so v tistih redovih skušali doseči krščansko popolnost z opravljanjem pobožnosti, medtem ko ta skuša doseči isti cilj z opravljanjem del krščanske ljubezni, zlasti za ogroženo mladino.

IV. NAČINI SODELOVANJA

Salezijanskim sotrudnikom se ponuja ista žetev Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki se ji nameravajo pridružiti.

1. Skrb za devetdnevnic, tridnevnic, duhovne vaje in krščanski nauk v tistih krajih, kjer za to ni niti moralnih niti materialnih sredstev.
2. Ker je v naših časih čutiti veliko potrebo po duhovnih poklicih, naj tisti, ki jim je to mogoče, na poseben način skrbijo za dečke, ki so obdarovani s posebnimi moralnimi sposobnostmi, so nadarjeni za učenje in kažejo znamenje duhovniškega poklica. Pomagali bi jim z nasveti in jih napotili v šole in zavode, kjer bi lahko gojili njihov poklic. Prav to je poseben cilj Ustanove Marije Pomočnice.
3. Slabemu tisku se je treba zoperstaviti s širjenjem dobrih knjig in sploh dobrega tiska v tistih krajih in družinah, kjer bi bilo to pametno in mogoče.
4. In končno še delo za ogroženo mladino: zbirati jo, poučevati o veri, navajati jih na obisk cerkve, svetovati v nevarnostih, voditi jih tja, kjer bodo deležni verskega pouka, to je še drugo področje delovanja salezijanskih sotrudnikov. Kdor ne zmore vseh teh različnih del opraviti sam, si lahko dobi v pomoč kakega sorodnika ali prijatelja. Lahko tudi sodeluje z molitvijo ali gmotno pomočjo, kot so to delali prvi kristjani, ki so prinašali svoje imetje k nogam apostolov, da bi ga ti uporabili za pomoč vdovam, otrokom brez staršev in za druge velike potrebe.

V. PRAVILA IN VODSTVO ZDRUŽENJA

1. Sotrudnik lahko postane vsak, ki je dopolnil sedemnajsto leto starosti, če le ima trdno voljo, da se bo držal pravil.
2. Združenje smo ponižno priporočili dobrohotnosti in zaščiti svetega očeta papeža, škofov in župnikov, od katerih želi biti, kar se tiče vere, popolnoma odvisno v vsem.
3. Predstojnik salezijanske družbe je tudi predstojnik združenja.
4. Predstojnik vsake salezijanske hiše je pooblaščen, da vpisuje nove člane, in bo ime,

- priimek in kraj bivališča sporočil predstojniku, ki bo te podatke dal v spisek članov.
5. Če bi se v krajih in mestih, kjer ni nobene salezijanske hiše, zbralo deset članov, naj se postavi voditelj z nazivom dekurion, ki naj bi bil, če je mogoče, kak duhovnik ali zgle-den laik. Ta naj stopi v stik s predstojnikom ali ravnateljem najbližje salezijanske hiše.
 6. Vsak sotrudnik sme izraziti predstojniku vse svoje pomisleke.
 7. Na vsake tri mesece ali tudi pogosteje bodo člani dobili sporočilo o predlogih za delo. Na začetku novega leta bodo dobili seznam predlogov za dela, ki naj bi jih prednostno opravili v prihodnjem letu. Obenem bodo sporočena imena tistih, ki so bili v preteklem letu poklicani v večnost in za katere naj bi molili.
 8. Na dan sv. Frančiška Saleškega na praznik Marije Pomočnice bo dekurion zbral člane lastne dekurijske, ki se bodo medsebojno navduševali za češčenje teh dveh nebeških zavetnikov in ju prosili za pomoč pri izvedbi del, za katera so se odločili.

VI. POSEBNE OBVEZNOSTI

1. Člani salezijanske družbe imajo vse sotrudnike za svoje brate v J. K. in nanje se bodo obračali vsakokrat, ko bo šlo za stvari za večjo Božjo slavo in za korist duš. Z isto prostodušnostjo naj se sotrudniki, če je treba, obračajo na člane salezijanske družbe.
2. Vsak član bo z lastnimi sredstvi in z nabirkami pri dobrodelnih osebah sodeloval pri vzdrževanju združenja.
3. Sotrudniki nimajo nikakršne denarne obveznosti, bodo pa vsak mesec ali vsako leto darovali, kolikor jim bo narekovala ljubezen njihovega srca. Prispevki bodo izročeni predstojniku in namenjeni za izvajanje pobud združenja.
4. Ob prazniku Marije Pomočnice in sv. Frančiška Saleškega se bo opravila nabirka. V krajih, kjer ni mogoče ustanoviti dekurijske in če se kdo ne bi mogel udeležiti konference, bodo darovi oddani na najbolj varen in primeren način.

VII. KORISTI

1. Njegova svetost vladajoči papež Pij IX. je z odlokom z dne 30. julija 1875 podelil vsem sodelavcem tega združenja vse milosti in duhovne darove, ki so jih deležni salezijanski redovniki, razen tistih, ki se nanašajo na skupno življenje. Vsak bo prejel seznam vseh odpustkov.
2. Deležni so vseh svetih maš, molitev, devetdnevnih, tridnevnih, duhovnih vaj, pridig, verouka in vseh del krščanske ljubezni, ki jih člani salezijanske družbe opravljajo v svoji duhovniški službi po vsem svetu.
3. Prav tako bodo deležni svete maše in molitev, ki se vsak dan opravljajo v cerkvi Marije Pomočnice v Turinu z namenom, da bi izprosili nebeški blagoslov za njihove dobrotnike, njihove družine in zlasti še za tiste, ki moralno ali materialno na kakršen koli način podpirajo našo družbo.
4. Na dan po prazniku sv. Frančiška Saleškega bodo vsi duhovniki družbe in vsi duhovniki sotrudniki darovali sveto mašo za pokojne člane. Neduhovniki bodo v ta namen prejeli sveto obhajilo in zmolili rožni venec.
5. Ko kak sotrudnik zboli, naj se to takoj sporoči predstojniku, da bo poskrbel za potrebne molitve za njegovo ozdravitev. Isto velja za primer smrti kakega sotrudnika.

VIII. POBOŽNE VAJE

1. Za salezijanske sodelavce ni predpisana nobena zunanja pobožna vaja. Da bi pa njihovo življenje postajalo podobno življenju, ki ga živi redovna skupnost, se priporoča skromnost v obleki in pri mizi, preprostost v hišni opreми, zadržanost v govorjenju, točno izpolnjevanje dolžnosti lastnega stanu in skrb, da bodo verske dolžnosti izpolnjevali vsi, ki so od nas odvisni.
2. Svetuje se, da opravijo vsako let vsaj en dan duhovnih vaj. Zadnji dan v mesecu ali na kak drug primernejši dan naj vsi opravijo vajo za srečno smrt in spoved in prejmejo sveto obhajilo, kakor če bi bilo zadnje v življenju.
3. Vsak naj vsak dan zmoli očenaš in zdravamarijo v čast sv. Frančišku Saleškemu po namenu svetega očeta. Duhovniki in tisti, ki molijo malo opravilo blažene Device Marije, so oproščeni te molitve. Zadostuje, da obudijo namen pred začetkom molitve.
4. Poskrbijo naj, da bodo čim pogosteje prejeli zakrament spovedi in obhajila.

OPOZORILO

Čeprav živo priporočamo izpolnjevanje teh pravil zaradi mnogih koristi, ki jih vsak ima od njih, hočemo zato, da bi pomirili vest vsakega posameznika, izjaviti, da izpolnjevanje teh pravil ne obvezuje niti pod smrtnim niti pod odpustljivim grehom razen v tistih stvareh, ki so prepovedane ali zapovedane po Božjih in cerkvenih zapovedih. Vsak član naj izpolni naslednji obrazec in ga podpisanega pošlje predstojniku:

Podpisani, stanujoč v ulica št. ...

sem dobro prebral pravila salezijanskih sodelavcev in upam, da jih bom z Božjo milostjo zvesto izpolnjeval v korist svoje duše.

Turin (ali kak drug kraj). Ime Priimek Poklic

Turin, 1876, Salezijanska tiskarna.

SALEZIJANSKI SOTRUDNIKI

Podpisani, doma iz sem meseca leta prebral pravila salezijanskih sodelavcev in upam, da jih bom z Božjo pomočjo izpolnjeval.

N. B.: Vsak sodelavec naj izpolni ta obrazec in podpisanega pošlje predstojniku salezijanske družbe v Turinu.

Podpis sodelavca

6. MILOSTI V KORIST SOTRUDNIKOV

7. ODPUSTKI ZA SOTRUDNIKE

8. MONS. FISSOSE KARDINALU BERARDIJU

Velespoštovana eminenca!

S potrebno zavzetostjo in v pokorščini svetemu očetu, kot mi je vaša eminenca v svoji dobroti sporočila v vašem cenjenem dopisu z dne 9. februarja 1875, sem se skušal zanimati za poravnavo razlik med turinskim nadškofom mons. Gastaldijem in velečastitim gospodom don Janezom Boskom, predstojnikom Družbe sv. Frančiška Saleškega v Turinu. Odpravil sem se v Turin in se sestal ločeno z enim in drugim in

potem z obema skupaj in zdi se mi, da sem imel nekaj uspeha. Najprej smo v pogovoru z zadovoljstvom ugotovili, da so nekateri tuji duhovniki, ki so vstopali v družbo, imeli prav, vendar so bili obteženi z ovirami, ki niso bile odvisne od družbe. Nekatero spore in nasprotovanje bi se dalo odpraviti s predhodnim dogovorom in bodočim razgovorom. Nekaj preteklih nesporazumov pa se sploh nismo dotaknili.

Največja težava, ki jo je imel monsinjor, je bila, da don Bosko naj ne bi sprejemal določenih klerikov, ki so bili označeni za nevredne duhovniškega poklica in bi zato morali odložiti duhovniško obleko. Res gre za določene primere. Don Bosko naj bi, ne da bi o tem govoril z monsinjorjem, sprejel nekaj takih, ki niso bili tega vredni, in to takoj, ko so bili izključeni iz semenišča. Morda v drugih škofijah in tudi v drugih časih ordinarij o tem ne bi hotel nič vedeti in bi dopustil, da bi njegovi nekdanji kleriki šli, kamor bi hoteli, in bi pozneje povedali svoje razloge, kakor to zahteva previdna modrost. Toda tega ravnanja mons. Gastaldi ne more sprejeti, ker bi onemogočalo odhod slabih. Popolnoma ali deloma bi zaobšel odredbe predstojnikov in semeniščnikom pokazal, da je mogoče s tem, da pristopijo k don Bosku, nadaljevati šolanje in ohraniti upanje na cerkveno življenjsko pot. Če nič drugega, skrijejo pred starši sramoto in kazen, če prestopijo k don Bosku.

Don Bosko pa ima dovolj različnih zavodov, v katerih je prostora za fante vseh mogočih vrst, dobrih in slabih, dijakov in rokodelcev, pripravljen je priskočiti na pomoč komurkoli in takoj opraviti poskus, da prepozna naravo nesrečneža in mu da možnost za novo življenjsko usmeritev. Poleg tega ima zlasti za šole raje ljudi v talarju, ker uživajo večje spoštovanje in so za to najpripravnejši, četudi so jih njihovi prelati zavrgli, dostikrat verjetno tudi tako, ker niso poznali njihove preteklosti. Tem seveda ne obljublja, da jih bo sprejel v družbo, v kateri noče imeti nediscipliniranih ljudi, vendar si fantje obetajo, da bodo sprejeti ali vsaj dobili priporočilo za kakega škofa, kjer bi s časom mogli biti posvečeni za duhovnike. V turinskem semenišču se že začenja širiti ta glas. Res je, da don Bosko take ljudi pošilja iz ene škofije v drugo, vendar to ni zadosti. Monsinjorju je vseeno, če don Bosko sprejme te ljudi kot civiliste in jih ne da študirati za duhovnike. Prav tako ne brani svojim klerikom, da vstopijo v don Boskovo družbo, če so za to poklicani, kot je to večkrat ponovil in celo želi, da bi tisti, ki dvomijo o poklicu, vse dobro preudarili. Vendar pa želi, da bi don Bosko prej z njim govoril in poslušal razloge, ki bi mu jih želel povedati. Don Bosko je zagotovil, da ne bo več sprejel nobenega nekdanjega klerika iz turinskega semenišča, da jim ne bo dal nositi talarja in da ne bodo več pri njem nadaljevali cerkvenega študija. Monsinjor je bil zadovoljen. Dogovorila sta se tudi o tistih, ki so v don Boskovih hišah. Monsinjor je obljubil, da bo rade volje ordiniral po predhodnem izpitu vse, ki imajo večne zaobljube v družbi in odpustna pisma, ne pa takih, ki imajo samo triletne zaobljube.

Upam, da bodo v prihodnje stvari sporazumno potekale in so bodo težave reševale po medsebojnem dogovoru. Jaz bom vedno pripravljen posredovati. Želel sem, da bi se dogovorili pisno, vendar je bilo don Boska ljubše, da se je vse domenilo ustno, in tako smo tudi storili.

Bodite tako dobri, eminenca, in izprosile pri svetem očetu apostolski blagoslov zame in za moje škofljane ter me počastite s svojimi opozorili, ko kleče pred vami poljub-

ljam vaš kardinalski škrlat in imam čast, da se v globokem spoštovanju imenujem vaše eminence najponižnejšega in najvdanejšega služabnika.

Vercelli, 12. februarja 1875

+ Celestin, nadškof

Njegovi eminenci kardinalu Jožefu Berardiju – Rim

9. PISMO MONS. GASTALDIJA KARDINALU BIZZARIJU

Prezvvišena eminenca!

Prejel sem vaše cenjeno pismo z dne 13. maja 1875 o zadevi salezijanske družbe, ki ima svoj sedež v tej nadškofiji. V pismu mi vaša eminenca sporoča, da je njegova svetost papež 3. aprila 1874 dokončno potrdil družbo in njene konstitucije, kar bi moral vedeti, saj ste prepričani, da me je predstojnik imenovane družbe o tem obvestil z ustrežno papeško listino. Iz vsega tega lahko ugotovim, kakšen je položaj te družbe.

Žal vam moram povedati, da jaz nisem nikoli prejel papeških listin, iz katerih bi bilo razvidno, da je ta družba bila odobrena in da so bile odobrene tudi njene konstitucije. Zato sem v svojem poročilu o svoji škofiji 31. decembra, ko sem govoril o salezijanski družbi, dal vedeti Kongregaciji za koncil, da nič ne vem o odobritvi, ker dotične listine še nisem dobil v roke. Poslali so mi prepis papeškega odloka te Svete kongregacije za škofove in redovnike, v katerem je rečeno, da je sveti oče 3. aprila 1874 podelil vrhovnemu predstojniku pravico izdajati odpustna pisma za svete redove za vse člane družbe z večnimi zaobljubami, in sicer za deset let. Vendar nisem videl nobenega drugega odloka, v katerem bi bilo jasno povedano, da je ta družba dokončno potrjena, in ta omejitev na deset let mi je dala razlog, da si mislim nasprotno.

Vaša eminenca dodaja, da redovna družba ni podvržena škofovski jurisdikciji v stvarih, ki so zajete v konstitucijah, ki jih je potrdil Sveti sedež, zato je nujno potrebno, da jaz te konstitucije poznam in imam v škofijski pisarni verodostojen prepis kot praktično vodilo za moje ravnanje in ravnanje mojih naslednikov, da tako preprečimo vse neprijetnosti, ki bi mogle nastati.

Do sedaj nisem prejel drugega kot tiskan izvod, ki ga prilagam. V njem je rečeno, da so imenovane konstitucije potrjene z odlokom z dne 3. aprila 1874. Toda ta tiskani izvod ne vsebuje dekreta o potrdilu in je brez vsakega podpisa, tako da mu jaz ne morem dati nikakršne veljave, zlasti ker upravičeno dvomim, da je prepis točen povzetek odloka, ki se hrani v arhivu Svete kongregacije. Zato mi bo vaša eminenca naredila zares veliko uslugo, če mi bo poslala verodostojen prepis imenovanih konstitucij ali če boste vsaj primerjali natisnjen izvod z izvornikom in mi zagotovili, da se ujema z rokopisom papeškega odloka.

Naj vaši eminenci še omenim, da v domovih salezijanske družbe kot učitelji in asistenti delajo ljudje, ki niso niti profesni niti novinci, temveč drugi laiki in duhovniki, ki se ne nameravajo z večnimi zaobljubami vezati na družbo. Glede teh se mi zdi, da ne sodijo pod konstitucijo 'Ex quo Dilectus' Benedikta XIV. Zaradi teh laikov in nečlanov družbe se pritožujem, ker so brez mojega dovoljenja sprejeti v te hiše, kar je v škodo moji avtoriteti pred mojim semeniščem in mojimi škofljani in tudi v veliko škodo za

disciplino mojih duhovnikov. Do sedaj se še ni zgodilo, da bi kateri mojih semeniščnikov šel v to družbo, vendar so, ne da bi jaz za to vedel, nekatere predstojniki imenovane družbe spodbujali, da bi šli tja kot učitelji. Pri tem me niso prosili za dovoljenje. Nekaj let pozneje so zapustili družbo.

Druge izključene iz semenišča so sprejeli v tiste hiše ne kot člane družbe, ker je ta zadosti pametna, da ne sprejema klerikov, ki so bili izključeni iz semenišča, temveč kot ločene od nje, a proti volji škofa. Gotovo izključitev iz semenišča niso nikdar imeli za razpoznavno znamenje za poklic v redovni stan. Imenovana družba to ve in zato ne sprejema takih za svoje člane, temveč jim le daje zatočišče. Toda ti ostajajo škofovi podložniki in se morajo pokoravati njegovim ukazom. Odložiti morajo duhovniško obleko, redovna družba pa jih ne bi smela ščititi, kakor to dela kljub njihovi nepokorščini v veliko škodo škofovega ugleda.

Če bi vaša eminenca našla učinkovito sredstvo proti temu stanju, bi me rešila velike neprijetnosti. Spoštljivo poljubljam sveti škrlat in se izrekam v največji uslužnosti najponižnejšega in najvdanejšega služabnika

Turin, 24. maja 1875

+ Lovrenc, nadškof turinski

10. IZJAVA MAZÉ DE LA ROCHE

(Proc. ap. Posit. sup. virt. Summ., stran 743-8)

Izjavljam, da je od začetka leta prišlo do več neprijetnih nasprotovanj med častitim don Boskom in mons. nadškofom Gastaldijem, mojim častitim stricem. Izhajala pa so iz nadškofovega prepričanja, da ima jurisdikcijo nad člani salezijanske družbe, medtem ko je častiti menil, da je po posebnih privilegijih, ki jih je prejel od Svetega sedeža, od tega izvzet.

Za ta nasprotovanja sem zvedela iz javnih govoric in iz zaupnosti, ki jih je častiti povedal moji materi in meni z edinim namenom, da bi obvestili monsinjorja nadškofa o govoricah, ki so se širile zlasti med duhovščino in v časopisju v škodo obeh strani. Ta nasprotovanja so bila pravi trn v srcu moje matere in mojem.

V svojem dnevniku sem pod datumom nedelja 5. septembra 1875 zapisala naslednje vtise in spomine: 'Boleči križ, ki mi ga dve leti pošilja Bog s tem, da sem seznanjena z nesorazumi dve oseb, ki ju tako zelo ljubim in zelo cenim in od katerih je ena povezana z menoj po vezeih krvnega sorodstva, me je še posebno zbolel, ko sem slišala, da ta zadnja oseba ni hotela sprejeti svete osebe (to je in to dodajam sedaj, častitega don Boska), ki jo je nekoč imel za zvestega prijatelja, svetovalca in ki jo je zelo spoštoval skupaj s številno skupnostjo, ki jo vodi.

O tej zavrnitvi avdiencie sem zvedela naravnost od častitega, ki nam je poročal o teh neprijetnih stvareh z edinim namenom, da bi dobro poučeni mogli po najinih močeh posredovati in razbliniti nastale nesorazume.

Popolnoma sem prepričana, da častiti ni bil vzrok teh nesorazumov, saj sem ga poznala kot človeka, ki je vedno nasprotoval kakršnemukoli prerekanju in bil pripravljen žrtvovati vse, da bi ga preprečil. V vseh pogovorih z menoj in z mojo materjo je kazal, kako zelo trpi zaradi vseh teh preizkušenj, zlasti ko je moral razlagati svoje ravnanje v zvezi s privilegiji.

Če je častiti moral govoriti o tem, je nakazal samo najbolj nujno, tako da velikokrat nisva vedeli, kaj je hotel povedati, in sva ga morali dodatno spraševati. O mons. nadškofu pa je vedno govoril s takim spoštovanjem in ljubeznijo, da sva ga občudovali. Včasih je sicer dal čutiti, kako zelo mu je hudo, da glede svojega ravnanja ni bil deležen razumevanja, a je vse namenjal večji Božji slavi.

Če se vrnem k zgoraj navedenemu citatu iz svojega dnevnika, ki govori o zavrnitvi avdiience, sem takole opisala vtis, ki sem ga dobila ob njegovi pripovedi: Kot krotko jagnje je sprejel sporočilo, da ne bo mogel govoriti s tistim, s katerim je želel govoriti. Nič ne godrnja in ne tarna, temveč dvigne oči proti nebu (spominjam se, da je bil ves žalosten) in v sveti vdanosti vzklikne: Naj se zgodi Božja volja! Vse usluge, ki jih je izkazal svojemu prijatelju, so povrnjene na tak način, pa vendar sta se nekoč imela tako zelo rada. Zakaj se je moj stric monsinjor tako zelo spremenil? Oh, tistega, ki je opravil to žalostno nalogo, da je med njima povzročil razdor, bo gotovo grizla vest. Zakaj potem ne spregleda in ne prizna, da vse to, kar govori, ni res?

Znano mi je, da je bil eden glavnih razpihivalcev nesoglasij tajnik mojega strica nadškofa teolog Tomaž Chiuso, ki je že več let mrtev, in zgoraj navedene besede se nanašajo nanj. Ko sem bila povabljena k mizi svojega strica nadškofa, sem dostikrat slišala dovtipe in zbadljivke, ki so veljale Valdoccu ali onim tam spodaj. Izjavljam pa, da četudi sem zaradi njega imela denarno škodo, vendar ne čutim nikakršne zagrenjenosti. Vse sem mu odpustila iz ljubezni do Gospoda, in ko sem slišala, da se je znašel v denarnih stiskah, sem dala vedeti kateremu izmed njegovih sorodnikov ali znancev, da sem mu pripravljena pomagati. Po njegovi smrti sem dala za maše in sem molila za njegovo dušo.

Prepričana sem, da častiti o teh stvareh ni z nikomer zaupno govoril, in ko je govoril z nama dvema, je imel navado reči: 'Govorim o teh stvareh vama, ker vem, kdo sta in da moreta stvari samo koristiti.'

Naj še povem, da je častiti, ko je govoril o mojem stricu nadškofu, vedno uporabljal naziv mons. nadškof in le redko 'tvoj stric'.

Prepričana sem, da je častiti kakor vse drugo vedno potrpežljivo in vdano prenašal tudi vse te boleče preizkušnje. Rečem lahko, da ga v tem dolgem nesoglasju nisem videla nikdar razburjenega, temveč vedno globoko presunjenega.

Ko mi je poročal o zavrnitvi avdiience, o kateri sem govorila zgoraj, sem zapisala v svoj dnevnik tele svoje vtise in njegove besede: 'Videla sem don Boska, kako je bil vdan v Božjo voljo pa tudi kako zelo je bil presunjen v svojem srcu. Bila sem globoko pretresena, ko sem slišala te njegove besede: človek ima najboljšo voljo, da bi bil močan, da bi si dajal poguma v nasprotovanju, toda s tem, da se grmadijo nevšečnosti na nevšečnosti, je želodec tako poln, da utegne počiti.' Nikdar nisem videla don Boska, da bi spremenil izraz svojega obraza, toda tokrat je, medtem ko je govoril, postal najprej popolnoma bled in potem zardel v obraz. Nikdar nisem od nikogar slišala, da bi častiti zaradi teh nesoglasij omenil komu svojo zamero.

Vem, da si je častiti nadvse želel sprave z nadškofom, zato se nama je večkrat priporočal, da bi se ob priložnosti zavzeli pri najinem sorodniku nadškofu. Kakor sem že povedala, je bil edini namen njegove zaupljivosti do naju v tem, da bi pisala stricu

nadžkofu, da bi prišlo do dogovora. Stric mi je odgovoril, da se to mene ne tiče. To pismo sem kasneje raztrgala.

Ob drugi priložnosti mi je častiti povedal, da so ga iz Rima prosili za pojasnila o teh nesoglasjih. Žalosten je dejal: 'Seveda moram odgovoriti. Žal mi je, da bodo stvari, o katerih bom poročal, neljube nadškofu.' Ko je to govoril, je bilo jasno čutiti, da v svojem srcu ohranja nekdanja čustva spoštovanja in prijateljstva do mons. nadškofa. Z druge strani pa morem in moram povedati, da je tudi moj velecejenjeni stric v pogovoru z menoj dal čutiti ne toliko v besedah kakor v načinu govorjenja, da mu je zelo žal, da njegovi odnosi do don Boska niso več taki, kot so bili na začetku oratorija. Spominjam se, da je takrat, ko je bil stric kanonik, hodil redno v Valdocco in predaval klerikom teologijo, ob večerih ponavljal z njimi snov, pridigal in poučeval verouk fante v oratoriju.

Poleg tega lahko zagotovem, da je tisti čas moj stric večkrat denarno pomagal častitemu. Še vedno hranim njegovo lastnoročno napisano potrdilo za 1000 lir, ki jih je daroval za gradnjo cerkve Marije Pomočnice.

V mojem dnevniku je 13. novembra 1876 zapisano, da mi je častitljivi poročal, da je pred kratkim prejel pismo njegove eminence kardinala Nine, v katerem ga nagovarja in prosi, da bi se sporazumela. Spominjam se, da mu je kardinal Nina svetoval, naj piše nadškofu pismo in prosi za odpuščanje, če je mogoče on ali kak član njegove družbe v čem tudi v najmanjši stvari razžalil nadškofa.

Pozneje sem zvedela, da je mons. nadškof prejel od istega kardinala priporočilo, da naj odgovori na pismo, ki mu ga je pisal častitljivi. To mi je zaupal eden izmed salezijanskih predstojnikov. Vem tudi, da je po pismu, ki ga je naslovil na kardinala Nino, sporočil, da je pisal nadškofu, da je želja svetega očeta, da naj bi se vse končalo.

Ko mi je častitljivi zaupal te novice, je bil poln veselja, ker se je vse uredilo. Med pismi mojega strica sem našla pisanje njegovemu tajniku teologu Tomažu Chiusu, v katerem je izražal svoje zadovoljstvo.

Vem, da je v času razpravljanja in nesoglasja izšlo več knjižic proti nadškofu. Ne vem, o čem so pisale. Spominjam se pa, kakor da bi bilo danes, da mi je častitljivi dejal: 'Govori se in nekateri verjamejo, da je te članke in knjižice napisal don Bosko in jih dal natisniti. Toda don Bosko o vsem tem ne ve prav nič.' Nato se mi zdi, da mi je rekel: 'Povej vsem jasno, da z vsem tem don Bosko nima nikakršnega opravka. Imam nemalo drugih veliko pomembnejših in nujnih stvari, na katere moram misliti.'

Teh zadnjih besed se točno spominjam.

Česa drugega o tem nimam povedati.

11. DON BOSKOV DOPIS RAVNATELJSTVU ŽELEZNIC

Velecejenjeni gospod komendantor!

Načelniku železniške postaje v Turinu sem izročil svojo in duhovnika Angela Savia vozniško knjižico, ki mi jo je vaša velezaslužna direkcija zastonj naklonila. Medtem ko se vaši uglednosti iz srca zahvaljujem, vas prosim, da bi mi ponovno izkazali isto uslugo, se pravi za prejšnji vozni listek ali za take vrste izkaznico, kjer bi plačeval tako glede na izkoriščena potovanja.

Razlog za to prošnjo je naslednji: državna taksa znaša za vsako trimesečje približno 40 frakov, jaz pa navadno ne potujem toliko, da bi dosegel ta znesek. Tako sem zadnje trimesečje leta 1874 uporabil knjižice samo za potovanje v Borgo San Martino in v Genovo. Včasih celo trimesečje ne grem nikamor, potem pa drugo trimesečje več potujem. Ker pa vaša Direkcija podeljuje uslugo z državno takso, vas prosim, da bi mi izdali tako knjižico, na osnovi katere bi plačeval samo opravljena potovanja na železnicah Gornje Italije.

Najvdanejši služabnik duh. Janez Bosko

Turin, 6. januarja 1875

Velespoštovani in velezaslužni gospod komendantor!

Iz vsega srca se vam zahvaljujem za uslugo, ki ste mi jo izkazali s tem, da ste mi dali na voljo knjižico za tiste proge, po katerih največ potujem, ali pa da za vsak primer naredim posebno prošnjo. Izbral bom prvo možnost, zato vas prosim za dovoljenje za potovanje po naslednjih progah: Turin – Susa; Turin – Pinerolo; Turin – Milan; Chivasso – Strambino; Turin Genova – Ventimiglia; Genova Spezia – Firenze; Troffarello – Bra – Savona; Troffarello – Chieri; Bra – Alessandria; Alessandria – Casale; Cantalupo – Acqui. Če bom potem moral potovati še po kateri drugi progi, bom vsakokrat napravil ustrezno prošnjo.

Naslov uporabnikov železniške knjižice sta: duhovnik Janez Bosko, ravnatelj moških oratorijev, in duhovnik Angel Savio, ekonom.

Prosim Boga, da bi vas, gospod komendantor, in vse gospode te visoke direkcije obdaroval z vsemi milostmi. Vaše uglednosti najvdanejši služabnik

Turin, 15. januarja 1875

duh. Janez Bosko

12. PISMO DON LEMOYNA DON BOSKU

Predragi moj oče v Jezusu Kristusu!

Deloma sva obiskala vse te zares plemenite in svete prelate, ki so naju povsod nadvse ljubeznivo in pristrčno sprejeli.

Mons. Ricci nama je obljubil, da nama bo priskrbel avdienco pri svetem očetu, čeprav je bilo to v tistih dneh tolikega navala in utrujenosti velečastitega apostola zelo težko.

Kardinal Anton De Luca nama je zagotovil, da bo vedno ščitil našo družbo.

Kardinal Berardi se nama je zdel pravi oče. Zelo se je zanimal za zadnje novice iz oratorija, govoril je o nadrobnostih nesoglasja z nadškofom in z odločnim neodobravanjem vsega, kar dela proti nam. Na njegove besede sva pripomnila, da sta se don Bosko in družba vedno pokoravala tako škofovskim sinodam kakor tudi nadškofu, da smo ga vedno branili, če le ni bilo proti jasnim dejstvom. Brez dvoma bi vse to turinsko duhovščino spravilo v nasprotje z njihovim predstojnikom, če krepost toliko duhovnikov ne bi bila tako zelo visoka. Njegova eminenca je smehljaje se odobral: Papež je to že rekel tudi don Bosku: 'Ali niste bili vi tisti, ki ste ga hoteli imeti? Sicer pa,' tako je sklenil, 'je to eden izmed križev, je preizkušnja.'

Želel je še nadaljevati, a je vstopil kardinal Billio. Povedal je, da je bil prav tisto jutro pri njem mons. Vitelleschi in ga vprašal nekaj podrobnosti o družbi in jih tudi dobil.

Nama ni rekel besedice in tudi midva sva molčala. Njegova svakinja je ozdravela in njegova mati je tudi zdrava.

Kardinal Martinelli naju je sprejel, rekel bi, po bratovsko. Na dolgo se je razgovoril o vlogi naših privilegijev in izrazil najboljše upanje.

Kardinal Consolini naju je s svojo ljubeznivostjo spravil v zadrego. Kakšno srce in kakšna duša! Prijel naju je za roke in jih nekaj časa držal. Kako zelo rad ima don Boska in družbo. Preden sva odšla, je hotel darovati 30 frankov za oratorij. Rekel je, da bi dal več, če bi imel.

Zahvalila sva se mu in ga prosila, naj se ne dvigne ponovno, ker se je dvignil, da je šel po dar, in potem sva mu v globoki hvaležnosti obljubila, da se ga bova spominjala v najinih molitvah.

In nazadnje še mons. Vitelleschi. Tukaj sva morala narediti dva sprehoda. »Monsinjor je zelo zaposlen,« so rekli služabniki.

Zadnjič so nama povedali, da mora njegova ekscelenca iti h kosilu. Jaz sem zvedel od gospoda Alessandra, da njegova ekscelenca kosi ob 14.30, takrat pa je bilo komaj 14.10, zato sem prosil, da bi vsaj naznanili, da sta tukaj dva don Boskova duhovnika, ki prosita za avdienco. Sam gospod nadškof nama je prišel naproti in naju popeljal v svoj salon. Govorili smo o hiši, o fantih, o don Bosku in še o marsičem. Ta prelat je prav zares ves za nas. Zagotovil nama je, da bo razprava o privilegijih sredi junija. Rekel nama je, da naju je videl v Vatikanu.

Štiri dni sva tekala od enega konca Rima do drugega. To sva morala še toliko bolj, ker teh prelatov dostikrat ni bilo doma. Skušala sva obiskati še druge, pa nama do sedaj ni uspelo.

Vsem sva izročila don Boskovo pismo in knjige. »Kako naj se vam oddolžimo za tako lepe darove?« so ponavljali ti dobri prelati. Že to nekaj pomeni, da so sploh sprejeli znamenje našega spoštovanja, kar nas bo še bolj spodbudilo v našem prizadevanju. Sicer pa so veliko storili že s tem, da nas ščitijo. Prosili smo jih, da bi nam ostali še zanaprej naklonjeni. Zagotovila sva jim, da v vseh naših domovih molimo zanje.

To je kratko poročilce o najinem diplomatskem poslanstvu.

Obiskala sva tudi mons. Fratejaccija. Poplava poklonov, veletok anekdot in reka zgovornih nagovorov, kar je trajalo cele tri ure. Poljubil naju je, hotel nama je na vsak način postreči s kozarcem belega vina in v sredo naju je povabil na kosilo. Celih 40 dni je imel težave s kolki. To je tudi razlog, zakaj ni obiskal don Boska, kar je bila njegova srčna želja. Zagotovil mi je, da je odvetnika Menghinija pridobil za našo družbo; da ga bo jutri obiskal; da bo skušal pridobiti glasove v prid družbe, da bi vnesel v prošnjo tiste posebne privilegije, ki so bili opuščeni; potem pa je povedal nekaj krepkih na račun N. N. itn. itn.

Bila sva tudi pri materi Galeffi in videla nečakinjo Pija IX. Marijo Pio. Te dobre matere in sestre vas pristrčno pozdravljajo.

Don Bosko, molite za naju. Kakor hitro bova videla papeža, se bova kar najhitreje vrnila k vam. Gospa Matilda in gospod Aleksander vam pošiljata milijon pozdravov, prav tako vsi kardinali in monsinjorji, ki sva jih obiskala. Maček, papiga in gospod Aleksander skupaj z gospodinjo mons. Fratejaccija pozdravljajo don Berta. Ostajam

vaš najvdanejši sin duh. B. Lemoyne

Rim, 16. 5. 1875

N. B.: Don Bonetti je zdrav in noče podpisati, ker sem govoril kot papiga.

13. SEPTEMBER 1875. SALEZIJANSKI MISIJONI V JUŽNI AMERIKI. OPREMA MISIJONARJEV

Seznam glavnih predmetov salezijanskih redovnikov, ki naj bi se prihodnjega oktobra odpravili v Republiko Argentino, da bi v Buenos Airesu odprli zavetišče in v San Nicolásu de los Arroyos misijonski zavod z javnimi šolami ter cerkev za ljudstvo. Misijonarjev bo najmanj deset. Za njimi bodo šli še drugi.

Svete posode in sveti paramenti

5 kelihov v vrednosti 300 frankov, 2 ciborija za 200 fr., monštranca za 100 fr., 50 korporalov za 100 fr., 100 purifikatorjev za 100 fr., 100 malih brisač - prtičev za 100 fr., mašnih plaščev vseh barv s cingulumom, manipljem, štolo in torbo za 500 fr., 4 zeleni za 500 fr., 4 beli za 500 fr., 4 rdeči za 500 fr., 4 črni za 400 fr., paramenti (plašč, tunicela, pluvijal) za 1000 fr., 20 alb za 800 fr., 100 amiktov za 200 fr., 20 oltarnih prtov za 200 fr., 2 kadilnici in čolnička za kadilo za 40 fr., 15 roketov za 300 fr., 3 pluvijali različnih barv za 500 fr., 8 misalov za 150 fr., table za črne maše za 60 fr., 12 brevirjev za 150 fr., antifonarji za 160 fr., 1 klešče za peko hostij za 150 fr., zvončki za 50 fr., 5 stojal za misale za 40 fr., 4 svečniki za večno luč za 200 fr., 2 kompleta svečnikov (50 primerkov) za 1000 fr., 10 parov vrčkov za 30 fr., dva letna talarja, skupaj 20, za 1000 fr., 10 talarjev za zimo, skupaj 1000 fr., 20 plaščev za 40 fr., 10 povrhnjih sukenj za 800 fr., 18 parov nogavic za vsakega za 400 fr., 6 letnih hlač za 600 fr., 10 zimskih hlač za 600 fr., 6 telovnikov za vsakega za 600 fr., 60 jopic za 300 fr., 12 spodnjih hlač za vsakega 1200 fr., 30 žepnih robcev za vsakega, skupaj 300 za 200 fr., 20 srajc za vsakega, skupaj 200 za 800 fr., 8 rjuh, skupaj 80 za 800 fr., 6 parov čevljev za vsakega, 60 za 600 fr., 2 klobuka – 20 za 200 fr., 4 bireti = 40 za 260 fr., 3 krtače za obleko = 30 za 50 fr., 3 krtače za čevlje = 30 za 25 fr., 6 glavnikov = 60 za 30 fr., 3 škarje = 30 za 20 fr., harmonij za 800 fr., klavir za 800 fr., 50 Preskrbljenih mladeničev za 300 fr., 50 lepo vezanih za 100 fr., 50 Katoličanov, poučenih za nebesa za 150 fr., 50 Katoličanov, poučenih za nebesa lepo vezanih 50 fr., 25 Preskrbljenih katoličanov za 50 fr., 50 Majhnih zgodb Svetega pisma za 40 fr., večja 5 fr., 25 Zgodovine Italije za 60 fr., 1000 naših zvezkov za 150 fr., 20 dnevnik ur za 60 fr., učbeniki za petje, orgle, različne kompozicije za 150 fr., Scavini, Theologia moralis, 10 izvodov za 200 fr., Perronejeva Theologia dogmatica 10 izvodov za 200 fr.

Pridiganje. Dela Alfonza Ligvorija, 5 izvodov za 250 fr., Segneri 3 izvodi za 100 fr.

Asketika. Da Ponte in Rodriguez po 5 izvodov za 200 fr.

Podobe presvete Device Marije, sv. Frančiška Saleškega in sv. Alojzija za 300 fr., kolarji, kravate 10 fr., zavese za okna v cerkvi itn. 200 fr., preproga za pručko za 100 fr., zavesa za oltar za 100 fr., polovična cena za potovanje 4.000 fr., skupaj 26.355 fr.

N. B.: Drugo polovico potovanja plača občina San Nicolás.

14. DON BOSKOVA PROŠNJA PAPEŽU

15. PROŠNJA MONSINJORJA VITELLESCHIJA PAPEŽU

Preblaženi oče!

Potem ko je duhovnik Janez Bosko, predstojnik Družbe sv. Frančiška Saleškega, od vaše dobrohotne svetosti dobil potrdilo konstitucij za svojo ustanovo in spodbujen s ponovnimi blagodati vaše blaženosti, prihaja ponižno pred vaš apostolski prestol in vas prosi, da bi v veliko korist njegove družbe dobil privilegij, ki ga Sveti sedež podeljuje redovnim družbam, da bi smel izdajati odpustna pisma za nižje in višje redove s prezbiteratom v obliki, kot jo je izdal papež Klement VIII. marca 1596. Ker je salezijanska družba navzoča že v sedmih škofijah in člani družbe ne morejo stalno bivati v isti hiši, povzroča to nemajhne ovire, da bi njihovi ordinariji mogli imeti tisto zagotovilo za napredovanje, da bi jih pripustili k redovom, ko vendar že imajo potrebne lastnosti. Poleg tega bi podelitev privilegija, za katerega prosi, povečala enotnost vodstva, kar je nujno potrebno za ohranjanje duha in namena družbe. Zato prosilec goreče prosi vašo svetost, da bi mu po zgledu nekaterih drugih ustanov kot predstojniku 'pro tempore' (začasno) podelila pravico izdajati odpustna pisma za pripustitev k nižjim in višjim redovom tistih članov, ki so že naredili večne zaobljube, se pravi, da bi prejel privilegij, ki ga imajo redovi v smislu odloka Klementa VIII.

Vitelleschi

16. PROŠNJA ZA PRIVILEGIJE

17. PISMO MONSINJORJA FRATEJACCIA DON BOSKU

Velespoštovani in predragi don Bosko!

Opoldne se je razšla Komisija kardinalov Patrizija, Bizzarrija, De Luce in Martinelli, ki je od 9. ure razpravljala o don Boskovi prošnji. Bil je navzoč tudi tajnik mons. Vitelleschi. Jaz sem bil v predsobi kardinala Patrizija, zato sem se približal kardinalu Martinelliju in od njega izvedel sklepe posveta. Ker nisem bil zadovoljen s tem, sem prosil za avdienco pri kardinalu vikarju, ki me je sprejel takoj po končani seji. Na kratko sem mu razložil svoje obveznosti in ga nato vprašal, kako se je končala razprava o don Boskovi prošnji. Ljubeznivo mi je odgovoril, da je stvar še v strogi tajnosti, ker je komisija kardinalov vse prepustila svetemu očetu, ki mu bodo o vsem poročali. Potem pa mi je glede prvega dvoma o odpustnih pismih 'ad quemcumque episcopum itn.', ki ga je formuliral odvetnik Menghini, povedal, da ga niso mogli rešiti zaradi premnogih težav, ki so z njim povezane. In med mnogimi težavami, kaj mislite, katera je bila? Odločno sovražno stališče nekega prelata, ki ga vi dobro poznate. Bati se je njegovega resnega spora s Svetim sedežem, ki v tem trenutku, ko je nujno potrebna najbolj tesna povezanost celotnega episkopata, nikakor ni zaželen. Kar se tiče drugega dvoma o privilegijih, milosti, 'ad instar itn.', pa je komisija, čeprav ni privolila v 'ad instar' (po zgledu), odgovorila pritrnilno in posamično naštelu usluge, milosti, privilegije itn.

Ko sem odhajal iz palače kardinala Patrizija, sem naletel na odvetnika Menghinija.

Povedal sem mu vse navedene novice in se z njim na dolgo pogovarjal. Zagotovil mi je, da vam bo vse sporočil v pismu, ki vam ga bo še danes pisal.

Žal mi je, da vam v pismu ne morem, in kdo bi to sploh mogel, predstaviti vseh sodnikov, posebnega prepričanja vsakega izmed njih in vsega, kar sem storil, najprej zato, da bi zvedel za težave, in potem, da bi jih drugo za drugo skušal rešiti. Tudi odvetnik Menghini ni opustil ničesar, kar bi se moglo narediti s poštenim prijateljstvom z vami. Prebrali ste moje poročilo.

Ko sem se včeraj ob 18.30 vračal z obiska pri kardinalu Martinelliju in ko sem prej govoril s kardinalom De Luco, sem bil zelo zadovoljen v vtisom, ki sta ga name naredila tako prvi kakor drugi kardinal, ki nista samo naklonjena don Bosku, temveč se živo zavzemata, da bi se uresničile don Boskove želje, za katere sem pričakoval, naj to javno povem, da jih bodo bolj ugodno rešili, čeprav dobro vem, da eden izmed kardinalov in nekdo drug, ki ni kardinal, odločno nasprotujeta. Videti je, da je spretno vrinjeno strašilo pred kakšnim razdorom med tistim prelatom N. N. in Svetim sedežem v duhu prepričalo boječe sodnike, in tam, kjer je bil namen trdno nasprotovati in pokazati, da medtem ko se Cerkev veseli, da vidi skoraj pogašen janzenizem v vsej Franciji, kjer je gospodoval dolgo in s tolikerkimi žalostnimi posledicami, se res ne sme dopustiti, da bi ga kak prelat v Piemontu hotel oživiti, saj je pogubna dejavnost te more res neupravičenega strahu presežena dodobra in brez hrupa: "illic trepidaverunt timore ubi non erat timor" (od strahu so se tresli tam, kjer ni bilo strahu).

'Quidquid sit' (naj bo že kakor koli). Kakor sem odkritosrčno povedal Menghiniju in čemur je on popolnoma pritrdil, vam lahko z gotovostjo povem, da če seštejemo vse dejavnike oseb, danih okoliščin in zlasti še časa, ko se je razpravljalo o vlogi, moramo priznati, da smo dosegli 90 od 100 možnosti. Dejstvo je, da se kot prvo sploh ne izključuje privilegij podeljevanja odpustnih pisem, temveč se je samo nagibalo k mnenju, da za zdaj ni primerno podeliti privilegij za trajno, kakor se je prosilo.

Drugič: Ko naj bi Salezijanska družba imela privilegije, ki so bili predloženi pod drugim vprašanjem, kakšen pomen ima, če so bili dani z izrazom 'ad instar' (podobno kot) ali pa če so isti privilegiji, dani drugim ustanovam, posebej navedeni in podeljeni? Iz dokumentov je npr. razvidno, da so ligvorijci dosegli drugega za drugim po ločenih prošnjah za privilegije, ki jih imajo. Iz tega je razvidno, da je privilegij za oprostitev od časovnih presledkov Pij IX. prvič podelil 'gospodom misijonarjem', ki se ponasajo s skoraj tremi stoletji od ustanovitve. In tretjič: Medtem pa don Bosku ostane vedno odprta pot, da se obrne na novo stopnjo odločanja in prosi, da bi dosegel tisto, kar je danes Komisija ocenila, da ni primerno odločiti. Sicer pa je samo mnenje Komisije, kakor sem dojel, tako neodločeno in negotovo, da svetemu očetu v celoti prepušča nalogo, naj odloči, kakor bo menil. Se spominjate, kaj je storil sveti oče v prejšnji zadevi, v kateri je šlo za dokončno odobritev družbe? Ali se zdaj ne bi moglo zgoditi prav tako? Zakaj pa ne?

Žal mi je, da v Rimu ni kardinala Berardija. Tudi danes zjutraj sem brez uspeha poizvedoval za njim. Nič se ne ve, kdaj se bo vrnil v Rim.

Če mislite, da bi bilo koristno v tem primeru prositi za zavzemanje kardinala Antonellija, da bi govoril s svetim očetom o tej zadevi, bi mu takoj pisali pismo. Če želite,

bom jaz z njim govoril, kajti na srečo jutri zaradi konzistorija ni avdienc. Tako bo danes sprejeta odločitev kongresa kardinalov znana šele čez en teden. Ker pa je zaradi imenovanja Vitelleschija sedaj prazno mesto tajnika Kongregacije za škofo in redovnike, menim, da bo papež dobil poročilo šele po imenovanju novega tajnika. Zato je še dovolj prostih dni, da bi govorili s svetim očetom. Ko bi bil tukaj kardinal Berardi! Kljub vsemu pa sta vedno tu Bog in dobra mati Marija Pomočnica, ki bo kot ob drugih priložnostih tudi sedaj prepričala svetega očeta, kaj naj stori v večjo Božjo slavo za rast nove ustanove, ki jo imamo vsi tako radi in jo s ponosom sprejemamo.

Kardinal vikar in kardinal Martinelli sta mi zaupno govorila o vaših pismih. Zakaj ne bi pisali tudi kardinalu Antonelliju, zlasti še, ker mu je Menghini predložil izvod vašega poročila? Pomislite, kaj bi bilo pametno storiti. Karkoli lahko storim za vas, to že dobro veste, sem vedno na voljo. Ukazujte in bomo naredili z velikim veseljem in najboljšo voljo.

Moje zdravstveno stanje se je malo izboljšalo, moje počutje pa je še vedno nizko. Sicer pa – kako naj bi bilo v tem obupnem teatru, v katerem smo enkrat gledalci, drugič pa spet igralci?

Ne pozabite me v svojih molitvah in priporočite me vašim pridnim dečkom. Sprejmite moje pozdrave in čestitke za že dosežene zmage in za prihodnje. Agnesina in vsi drugi člani moje družine se pridružujejo mojim pozdravom in voščilom.

Bodite tako dobri in prav prisrčno pozdravite spoštovane profesorje Lemoyna, Bonettija, don Berta in Francesio.

Dobri Graziano, ki me je dvakrat obiskal, je sedaj zunaj na vojaških vajah in še posebej pozdravlja vas in don Berta.

Obnavljam svoje izraze najglobljega občudovanja in resničnega spoštovanja in si štejem v čast, da se smem imenovati vaše uglednosti najponižnejšega služabnika in najvdanejšega prijatelja. Janez Krstnik, kanonik Fratejacci

Rim, 16. septembra 1875

18. PISMO MONS. FRATEJACCIA DON BOSKU

Velečastiti in predragi don Bosko!

Včerajšnjemu pismu dodajam še to, za katerega ne bi nikdar mislil, da ga bom pisal. Zelo mi je težko zaradi spoštovanja, ki ga čutim do vas, in ljubezni, ki jo nosim v svojem srcu do vaše osebe, ter spoštovanja, ki ga imam do vaše ustanove.

Vendar pisanja ne morem nadaljevati, ne da bi si izposodil prve besede iz svete knjige Tobija: quia acceptus eras Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te (ker si bil Bogu ljub, je bilo potrebno, da te skušnjava preizkusi).

Da, samo s tega vidika je mogoče presoјati, kar je naredila komisija kardinalov; preverjamo delo, ki ga je opravil tajnik komisije, in vse, kar je bilo pred sejo, kar je sejo spremljalo in še huje, vse tisto, kar je sledilo, to je odločanje kardinalov. Neverjetne stvari, nenavadne, izredne, ki spravljajo v jezo vsakogar, ki to gleda. Toda naj živi Bog! Tolažimo se prav s tem, ker je vse dokaz, da 'acceptus eras Deo'.

Nima smisla, da vam ponavljam, kar vam je poročal odvetnik Menghini, ki je prav

tako kakor jaz razočaran nad končno odločitvijo, ki mu jo je sporočil (sedaj eminenca) mons. tajnik 'facto verbo cum Sanctissimo' (po pogovoru s papežem).

Skušal vam bom samo prikazati, kako zelo premišljeno je bilo vse to. Ker gospodu tajniku ni bilo zadosti, da ni zaupal odvetniku Menghiniju, za katerega je hotel, da bi napisal samo nekaj vrstic namesto obširnega poročila, je on sam napisal, razdelil kardinalom svoje poročilo in preprečil, da bi kardinal vikar prejel poročila, predvsem pa kardinal Bizzarri, za katerega je za trdno vedel, kaj in kako misli. Prav ste storili, da ste pisali pisma, toda mons. tajnik je znal omiliti učinek, ki so ga pisma povzročila. In tako se je zgodilo, da je kardinal vikar, ki bi zelo verjetno podprl bolj milo stališče Martinellija in De Luce, stopil na stran Bizzarrija in tajnika, ki je imel samo posvetovalni glas, a je v tem primeru imel odločilno težo zaradi okoliščine, da bo naslednjega dne tudi on postal kardinal. Ko je tako zmedel mišljenje vseh navzočih in ko je spretno računal na mogoč razkol tistega prelata (m. G.) s Svetim sedežem, sta imela Martinelli in De Luca malo možnosti; ostalo jima je samo deset odstotkov.

In kdo je vse to povzročil? Človek, ki se je hvalil, da je velik don Boskov prijatelj, in ki mu zelo dolguje barvo talarja, ki ga sedaj nosil. In kdaj se je to zgodilo? Prav v trenutku, ko se je zanj končala služba tajnika. Točno dva dni pozne je, ko je izročil vse svoje posle svojemu nasledniku M. Trombetti, kateremu je dejal, medtem ko mu je dajal v podpis neko listino: 'To je sedaj moj zadnji podpis kot tajnika.' Kako naj si potem razložimo njegov odnos do don Boska? In zakaj je dva dni po kongresu segel v to zadevo? Če je že bil po svojem notranjem prepričanju odločno proti don Boskovi prošnji, zakaj potem ni izkoristil dejstva, da je končal svojo službo, da bi molčal in dal drugim priložnost, da bi naprej obravnavali to zadevo?

A to še ni vse. Da bi delo te skušnjave (ut tentatio probaret te) bilo 'undequaque' (popolnoma) dovršeno in polikano, si je tajnik nadel še nalogo, ki mu je zaradi zgoraj navedenega razloga nihče ni odrekal, četudi je bilo proti vsem navadam, da je še istega popoldneva nesel predloge komisije v posebno avdienco svetemu očetu, ne da bi čakal na običajen potek avdienc, da bi zadevo končali in sklenili, kakor je on hotel in kakor je jasno napovedal Menghini in vsi, ki so to stvar poznali. Zahrbtnosti in krutosti duha je tajnik dodal še cinizem, ko je danes zjutraj na Menghinijevo vprašanje o izidu komisije smeje se in zelo zadovoljen odgovoril dobesedno takole: »Ko bo don Bosko zvedel za to odločitev, gotovo ne bo zelo zadovoljen.« To so, dragi moj don Bosko, prijatelji, ki nam jih ponuja ta svet v zahvalo za delo za Božjo slavo. Tako cenijo delo za rešitev duš, za slavo Cerkve, za korist in napredek civilne družbe. Zdi se mi, da gre za mučeništvo Janeza Krstnika, kot ga je zgovorno predstavil sv. Ambrož. Zgoraj opisano dejanje tajnika je natančen posnetek.

Kdo bi si mogel misliti, da in 'die natalis sui' (na dan svojega rojstva – povišanja) mons. tajnik ne bo hotel narediti usluge svojemu prijatelju in verjetno tudi svojemu velikemu dobrotniku don Bosku? Imel je tako edinstveno priložnost, da bi ustregel svojemu prijatelju don Bosku, ko je izročil in prepustil vse zadeve svojemu nasledniku, kdo bi si mislil, da ne bo začel svojega novega dostojanstva z dejanjem v korist in zaščito ustanove, ki je nastajala, ker bi se bal, da bi mu kdo drug iztrgal iz rok to veliko slavo? Ko so ga videli, kako je vedno znova tekal h kardinalu vikarju Bizzarriju, so bili prepričani, da dela to iz ljubezni do svojega prijatelja, da ne rečem do Cerkve, do

duš in do Boga. Toda tu je bilo na delu vse kaj drugega, in namesto da bi roka odsekala glavo Herodiadi, jo je odsekala Janezu Krstniku; v našem primeru je ta roka na izjemen način uničila našo stvar, jo pokopala in se veselila, da je mrtva in pokopana. *'Quanta in uno facinore sunt crimina! (koliko krivd je v enem dejanju).*

Toda naj živi Bog! Če so kosti prerokovale na Ezekielovem polju, pa ne bo za večno mrtva don Boskova stvar, kajti v sebi nosi jedro, zaradi katerega je neuničljiva, jedro ljubezni do Boga in do bližnjega, jedro kreposti, jedro varstva Marije Pomočnice. Če boste imeli malo potrpljenja, boste že v kratkem videli, da *'ossa pariter prophetaverunt'* (so kosti skupaj prerokovale).

Niti jaz niti Menghini nisva mogla verjeti samima sebi. Meni je bilo hudo, kakor da bi mene zadela težka nesreča. Še več, če bi zadelo samo mene, bi me dosti manj prizadelo. Poznate me in veste, kako mislim in presojam stvari. Da, prav tako je. Skoraj vsak dan se obnavlja prizor iz svete Jobove knjige, kjer pisec prikazuje vole, ki v sončni pripeki s počasnim korakom režejo brazde in s tem pripravljajo zemljo, da bo prinesla človeku obilno žetev. *'Boves arabant'* (voli so orali). Tukaj okoli nas pa nekatere druge živali postopajo, lenarijo in zahajajo v bogate paše, popasejo najboljšo travo, brcajo in se vsak dan bolj debelijo. *'Et asinae pascebant secus ipsos'* (ob njih so se pasle oslice). Norčujejo se iz potrpežljivih naporov delavoljnega vola.

Toda naj bo zadosti. Če se tako obnašajo ljudje, bo ob svojem času odločilno besedo povedal Bog. In njegov glas bo strašno zadonel. Ko sem v svoji ihti govoril z dobro Agnesino, ki toliko joče, mi je ne vem kako ušlo iz ust tole: »Glejte, preden bo minilo to leto, bo mogoče tega tajnika že Bog sodil.« Ali naj bi tudi jaz bil ena izmed kosti, ki so prerokovale?! Bog ne daj. Naj tudi našim sovražnikom nakloni blagodati, ki jih želimo zase. Vendar naj nas že reši tolikega zla, ki muči našega duha in notranjost nas, ki živimo in ne le životarimo.

Odvetnik Menghini je menil, da bi po vsem tem, kar se je zgodilo, zaprosil za izvzetje, da bi se odlok ne končal kot obsodba. Privolil sem v to. Toda po temeljitem razmisleku sem menil, da se to lahko stori kadarkoli in da ta trenutek mogoče ni najbolj primeren za kaj takega. Zato bi mogoče raje počakali na boljše čase.

Danes ni bilo v Rimu kardinala Berardija. Tudi to se je moralo zgoditi, *'quia acceptus eras Deo, necesse erat ut tentatio probaret te'* (ker si bil všeč Bogu, te je morala zadeti preizkušnja). Toda po Tobijevih preizkušnjah vemo tudi, kake tolažbe je prejel in kaka usoda je zadela demona Asmodeja, Sarinega sovražnika. Tako bo kljub vsemu nasprotovanju nekaterih ljudi tudi vse to koristilo don Boskovi ustanovi in bo živela in prinesla veliko korist Cerkvi in družbi.

Prosim vašo dobroto, da sprejmete ta izliv mojega srca kot plačilo, ki ga dolgujem vašemu spoštovanju in nezmerni vdanosti. Sprejmite moje, Agnesine in vseh drugih iz naše hiše pozdrave. Vsi skupaj z menoj prosijo, da bi se nas spominjali v svojih molitvah vi in vaši dobri dečki. Zlasti še pozdravljam don Lemoyna, don Berta, don Bonettija in don Francesio.

Spoštljivo poljubljam vaše roke in se iz vsega srca izrekam, velečastiti don Bosko, za vašega najponižnejšega in najvdanejšega služabnika in prijatelja.

Rim, 17. septembra 1875

Janez Krstnik, kanonik Fratejacci

19. PISMO MONS. FRATEJACCIA DON BOSKU

Predragi in velebenjeni moj don Bosko!

Ves sem iz sebe ... Skoraj ne morem verjeti, da bi bilo res, za kar se mi mudi, da napišem. Predragi don Bosko, Dominus loquulus est (Gospod je spregovoril).

Kardinala Vitelleschija ni več. Danes ob treh zjutraj ga je napadla vročica in 'naturae debitum solvit' (plačal je dolg naravi). Preteklo je ravno trideset dni od njegovega povišanja. Trideset dni, odkar je izrekel svojo znano sodbo o salezijancih in don Bosku!

Na višku mojega presenečenja in negodovanja zaradi tistega dekreta ali odloka, ki ga ne bi imel nikdar za mogočega, sem se spomnil napovedi častite Ane Marije Taigi, ki je bila navzoča pri slavnostnem vhodu novega kardinala Mazzarina, ko je v rdečem škrlatu prvič stopal v baziliko sv. Petra. Rekla je: »Le zakaj tako veličastje, ko bo kardinal čez štirideset dni že pod zemljo.« Nevede sem dejal naši dobri Agnesini, ki sem ji zaupal grenkobo svojega srca zaradi vaše zadeve: »Dobro si zapomnite današnji dan in vedite: preden se bo izteklo leto 1875, Vitelleschi, ki je bil danes povzdignjen v kardinala, ne bo več med živimi.« Lahko vam zagotovim, da v trenutku, ko sem izgovoril te besede, nisem želel njegove smrti, nobenega maščevanja, nič, zaradi česar bi me mogla gristi vest. Govoril sem o prihodnjem dogodku, ki je popolnoma v Božjih rokah in nedostopen človeškim mislim, kakor če bi govoril kak zgodovinar hladno o preteklih dogodkih. Zdelo se mi je, da je po tistem reskriptu, ki je izražal človeško sodbo in zlasti še Vitelleschijevo mnenje, moral spregovoriti Bog in zato sem Agnesini ponovil: »Zapomnite si, da leta še ne bo konec in kardinala ne bo več med živimi ...« Ker milosti 'gratis datae' (podeljene zastonj) ne predvidevajo kreposti niti svetosti in jih Bog podeljuje izključno zaradi svoje dobrote, sem bil v trenutku, ko sem izgovoril te besede, kakor Balaamova oslica, o kateri pripoveduje Sveto pismo, da je prerokovala. Mogoče je Bog premikal moje ustnice. Zaupal sem Agnesini to napoved, kar ona lahko potrdi, in se mi zdi, da sem to pisal tudi vam. Bil je še mlad človek, pri najboljših močeh, ko se mu je uresničila želja, da je postal kardinal. Kako je mogoče razložiti gotovost, s katero sem govoril o oddaljenem in malo verjetnem dogodku, ki se je potem zgodil veliko prej, kot sem ga napovedal. Jaz sem omejil zadovoljstvo uživanja kardinalske časti na štiri mesece, v resnici pa se je vse skupaj končalo v enem samem mesecu.

Kakšen dogodek! Kakšna snov za razmišljanje! Presenečen sem, naj to še enkrat ponovim brez očitka, da bi želel to smrt ali da bi se veselil sedaj, ko se je vse izpolnilo. Žal mi je zaradi nesreče, ki se je zgodila mojemu bližnjemu, čeprav je gotovo, da sem vse to napovedal, ko nihče na svetu ni mogel predvideti česa podobnega, niti misliti, kaj šele verjeti, ker bi bilo nesmiselno, brezpredmetno in skoraj nemogoče. Koliko drugih razmišljanj bi lahko navezali na ta dogodek!

Dejstvo pa je, da je bilo zadnje opravilo, zadnje uradno dejanje dotedanjega tajnika, da je izdelal reskript o tisti zadevi. Po tem ni storil ničesar več, ni imel priložnosti in časa, da bi se udeležil katerekoli seje ali posvetovanja, ni imel več priložnosti, da bi izdajal reskripte in odloke.

To dejanje je torej zapečatila smrt. Zato je bil ta reskript za pokojnika 'visto bono' (vizum) za potovanje na drugi svet in zadnja avdienca pri svetem očetu je bila zna-

nilka prihodnje avdience pri Bogu, ki s posebno sodbo odloča o večni usodi tistih, ki umirajo na zemlji.

Dragi don Bosko, tako sem presunjen zaradi tega dogodka in okoliščin, ki so ga spremljale, da moram s popolnim prepričanjem ponavljati s sicer zelo ljubeznivim pesnikom: Caelo tonantem credidimus Deum ... regnare (ko je Bog grmel z neba, smo verjeli, da vlada).

Vendar pa želimo mrtvim mir in večni pokoj. Jaz sem že in bom še molil za pokojnega kardinala, kakor menim, da ste storili tudi vi in vaši pridni dečki. Gospod Bog, prepoln usmiljenja, naj mu podari večno veselje. 'Requiescat in pace.' Amen.

Po tem velikem dogodku, dragi don Bosko, menim, da je vaša stvar zmagala. Bog sam je izrekel sodbo. Boste videli.

Za zdaj menim, da naj ne bi naredili nobenega koraka. Najprej je treba z vsem dobro seznaniti novega tajnika Kongregacije za škofe in redovnike mons. Sbarrettija. Na to mesto prihaja po dolgem nasprotovanju in bo lahko bolje razumel stvari, ki se tičejo don Boska. Kakor hitro bomo mogli računati na pravico, nam bo lahko veliko pomagala kardinal Berardi. S tema dvema dejavnikoma bomo lahko spet začeli od kraja in dosegli vse, česar pokojni ni hotel podeliti.

Ko je papežu prišlo na misel, da bi povzdignil v kardinala sv. Filipa Nerija, ki te časti ni hotel, se je ta tako močno priporočal presveti Devici Mariji, da je papeža poklicala v večno veselje. Ko je njegov naslednik zvedel za to, mu ni bilo več do tega, da bi Filipa povzdignil v kardinala.

Tako bo s salezijanci in don Boskom. Ko bodo videli, da stoji za nasprotovanjem smrt, se ne bo več treba bati takih odlokov. Ko govori Bog, človeški glas ne zaleže več. 'Dominus, Deus deorum locutus est' (Gospod, Bog bogov, je govoril).

Nimam vam pisati o čem drugem. Nisem si še opomogel od začudenja. Pozdravljam vas iz vsega srca in z menoj tudi Agnesina. Molite za naju. Pozdravite vse prijatelje salezijance in vse poredneže. Poljubljam roko napol v ekstazi in se izrekam za najvdanejšega in najponižnejšega služabnika.

G. B. kanonik Fratejacci

Rim, 17. oktobra 1875

20. POGOJI ZA SPREJEM V ORATORIJ SVETEGA FRANČIŠKA SALEŠKEGA V TURINU – VALDOCCU

Rokodelci

Če hoče kdo kot rokodelca biti sprejet v dom, imenovan Oratorij sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu, mora izpolnjevati naslednje pogoje, ki jih povzemamo iz Pravidnika:.

1. Star mora biti vsaj dvanajst in ne starejši od osemnajst let. 2. Biti mora sirota brez staršev ter bratov in sester ali drugih sorodnikov, ki bi skrbeli zanj. 3. Biti mora popolnoma ubog in zapuščen. Če bi posedoval kako stvar, jo mora prinesiti v zavod, kjer se bo uporabila za njegovo vzdrževanje, kajti nepravilno bi bilo, da bi kdo živel na račun javne dobrodelnosti, če se lahko vzdržuje sam. 4. Biti mora zdrav in krepek in

lepe postave. 5. Predložiti mora listine, ki potrjujejo zgoraj navedene pogoje, kakor tudi rojstni list, potrdilo o cepljenju proti kozam, krstni list, potrdilo o prebolelih ošpicah in potrdilo župnika o lepem vedenju.

Dijaki

Pogoji za sprejem:

1. Uspešno končana osnovna šola. 2. Želja po gimnazijskem šolanju. 3. Odlično in vzorno moralno vedenje. 4. Popolno zdravje, telesna moč in lepa postava. 5. Listine, s katerimi dokaže, ali izpolnjuje navedene pogoje, rojstni list in potrdilo o cepljenju. 6. O sposobnostih in nagnjenjih se bo posebej ugotavljalo. N. B.: Kdor priporoča kakega fanta za sprejem v oratorij, mora ob vstopu izjaviti, da ga bo sprejel on, če fant iz katerega koli vzroka ne bi mogel ostati v zavodu.

21. TRIJE NAPOTKI BLAŽENEGA ZA DUHOVNE VAJE 1875 V LANZU

A) O POKLICU

Beseda poklic ne pomeni drugega kot biti poklican. Najprej je velika poklicanost, ki jo imamo vsi zaradi naše krščanske vere. Oh, koliko ljudi ni bilo deležno te blagodati! Koliko se jih rodi v krivi veri! Z nami pa je drugače. Bog nam je dal to milost pred mnogimi milijoni ljudi, ki so prišli na svet v deželi nevernikov. Toda sedaj ne govorim o tej poklicanosti. Govorim o nečem drugem. Ta izraz uporabljamo zato, da nakažemo, v kateri stan Gospod kliče vsakega človeka. Če torej imate fanta, ki je dosegel starost odločanja, česa se bo oklenil, ima pred seboj odprtih veliko poti. Gospod ga kliče, da bi prišel za njim in mu služil v tem ali onem stanu. In prav to je tisto, čemur pravimo poklic. Kako naj ga spoznamo? In kaj moramo storiti, da ga ohranimo? Danes vam bom govoril o prvi točki in prihodnjič o drugi. Najprej je tu sv. Pavel, ki nas vabi: Satagite (prizadevajte si).

Tu imamo na voljo dve poti: eni so poklicani, da služijo Gospodu v svetu, drugi pa kot duhovniki ali redovniki.

Da se prepričamo, ali je kdo poklican za življenje v svetu, vprašamo: »Čutiš nagnjenje za trgovanje, obdelovanje polja, za kaj drugega?«

»Res je, čutim veliko nagnjenje za te stvari.«

»Bi ti ugajalo služiti Bogu v duhovniškem poklicu? So ti všeč cerkveni obredi? Ne čutiš nagnjenja k temu?«

»Ne. Ne čutim nikakršnega veselja do takih stvari.«

»Se ti ne zdi, da bi bil boljši, če bi živel odmaknjen od sveta? Se sedaj čutiš izpostavljenega tisoč nevarnostim, mogoče celo mnogim padcem?«

»To je res.«

»Tukaj se začanja dvom. Pa to še ni vse. Moram ti postaviti še eno vprašanje, preden te bom mogel pustiti mirnega v tvojem svetnem poklicu. Si že storil to, kar priporoča sv. Pavel? Prizadevajte si, bratje, da si boste z dobrimi dejanji zagotovili poklic in izbiro. Si si že prizadeval z molitvijo, svetimi zakramenti, z dobrimi deli, da bi spoz-

nal svoj poklic? Kajti Gospoda ni v vznemirjenosti. Če tega še nisi storil, kako potem misliš, da bi Gospod dal spoznati svojo voljo?»

Ko kdo spozna, da ni ustvarjen za duhovniški ali redovniški poklic, je zelo vseeno, ali postane kovač ali mizar, čevljar ali krojač, uradnik ali trgovec.

Preidimo k naslednjemu vprašanju, ki se glasi: »Rad bi zvedel, ali imam duhovniški ali redovniški poklic?«

»Čutiš nagnjenje, da bi postal duhovnik ali redovnik?«

»Da, čutim.«

Še eno vprašanje: »So ti vseč slovesni obredi, sveta maša, prejemanje zakramentov, izvajanje svetih obredov?«

»Da, to mi ugaja.«

Še tretje vprašanje: »Kako je kaj s tvojimi navadami? Vedeti morate, da če kdo ni gotov, da bo lahko z Božjo pomočjo ohranil čistost, ta naj ne skuša postati duhovnik ali redovnik.« Pa mi kdo odgovori: »Ker z Božjo pomočjo še nisem s smrtnim grehom razžalil Boga, upam, da tudi v prihodnje ne bom padel.«

Prav, sedaj bo kdo dejal: »Žal moram priznati težke padce. Vem, da je to slabo. Zato sem trdno odločen ...«

»Toda to ni zadosti, moj dragi, to ni zadosti. Povej bolj določno, koliko časa že nisi padel v te stvari? Če je že več mesecev in več let, potem je upanje.«

»Ne, samo malo časa je minilo.«

»Potem potrpi, ne hodi naprej.«

Toda obžalovanje in trden sklep, da ne bo več grešil, ni zadosti? Zadostujejo za odvezo grehov pri spovedi, za poklic pa ne. Dokler ne mine več mesecev ali let, se pravi, dokler kdo ni popolnoma prepričan, da bo lahko ohranil čistost, ki je osnova, izhodišče vseh drugih kreposti, temu ne bi nikdar svetoval, da bi šel naprej.

Ko smo tako ugotovili način, kako se prepričamo o poklicu, moramo še razpravljati o tem, kako pomembno je, da se poklicu tudi odzovemo, kakor pravi sv. Avguštin: da Gospod potresa pot, na katero nas kliče, z milostmi, in tisti, ki se odloči za pot, ki mu je bila odkazana, lahko gre mirno naprej, tisti pa, ki ne gre po poti, ki mu jo je določil Gospod, bo nesrečen na tej zemlji in se bo le s težavo zveličal. Toda o tem smo že govorili. Zato ste o tem vsi trdno prepričani.

Jaz bi vam danes raje nakazal dva nasveta, da boste lažje gojili svoj poklic.

Prvi se glasi: tajnost. Glej svetega Alfonza ...

Drugi je: odzovi se takoj Božjemu klicu. Gospod deli svoje milosti glede na način, kako smo znali izkoristiti prejšnje. Gre prav za to, da 'ibunt de virtute in virtutem' (šli bodo od kreposti do kreposti) ali pa iz slabega v še slabše.

Milosti, ki smo se ji odzvali, sledi druga in potem še več in več. Gospod ima navado, da tistemu, ki mu sledi, dá iti čez mnoge težave in ovire, zlasti če ga kliče k velikim rečem.

Poglejmo, kako velike stvari so se zgodile z apostoli. Prvega je Gospod poklical Andreja. Mimo je prišel Božji Odrešenik in on, ki je bil že učenec sv. Janeza Krstnika in je slišal govoriti o Jezusu, pusti mreže in gre za njim. Jezus pride spet mimo in vidi svetega Petra, potem še druge in jih pokliče: »Naredil bom iz vas ribiče ljudi.« In oni

so pustili mreže in šli za njim. Ste videli, kako čudovita pokorščina? Niso pozdravili ne prijateljev ne svojih staršev, nikogar. Pa so vendar imeli očeta, mater, starše, ki so jih potrebovali. Nič. Gospod jih je poklical in oni so šli za njim.

Levi je bil pri mitnici. Gospod ga je poklical, zapustil je denar in vse ter šel za njim. To je sveti Matej.

Treba se je takoj odzvati, brez odlašanja, tudi v težkih stvareh.

Pa bo kdo rekel: »In moj oče in moji bratje?« Kaj starši in kaj bratje! V stvareh, ki se tičejo poklica, skoraj nimamo večjih sovražnikov, kot so prav človekovi najbližji.

Treba si je zapomniti, da so tudi apostoli imeli svojega očeta, svojo mater. Nekateri so imeli celo otroke. Poleg tega so morali vsi delati. Skoraj vsi so vzdrževali svoje družine. In vendar ne beremo, da so jih šli vsaj pozdravit, kaj šele, da bi jih prosili za dovoljenje. In od takrat, ko so se odločili, da bodo hodili za Jezusom, jih niso šli niti obiskat.

Ne bi rad, da bi kdo dejal: »Toda jaz bi rad za gotovo vedel, da me Gospod tako kliče. Če bi bilo tako, bi mu sledil.« Ta bi rad, da bi te Gospod Jezus prišel osebno povabit. To pa res ni potrebno.

In še naprej. Nekateri poklici so navadni, drugi pa izredni. Izredni so bili poklici apostolov, svetega Pavla, ki je v trenutku iz preganjalca postal goreč apostol. To se je zgodilo na poti iz Jeruzalema v Damask. Prav tako je bil izreden poklic sv. Avguština. Do tridesetih let je živel neredno in svobodnjaško. Ko je bil v Milanu na nekem vrtu, je zaslišal glas: 'Vzemi in beri!' Odprl je Sveto pismo in bral: Nečistniki ne bodo prišli v Božje kraljestvo.

Reden način pa je Bog uporabil pri poklicu svetega Antona, ki je nekega dne vstopil v cerkev, da bi bil pri sveti maši, in pri evangeliju je slišal brati: Pojdi, prodaj, kar imaš, in daj ubogim, potem pridi in hodi za menoj. Vzel je te besede, kakor da bi bile namenjene njemu.

Nikakor ne smemo pričakovati kakega izrednega klica v poklic. Tudi navadne poti so dobre in uporabne.

Gospod nas kliče na veliko načinov. Neki fant je pred leti prišel na duhovne vaje, vendar je že na začetku izjavil, da ne namerava postati ne redovnik ne duhovnik. Še več, preden se je odpravil v Turin, mu je njegov oče rekel: »Glej, don Bosko te bo skušal pritegniti in boš postal duhovnik. To bi bila prava nesreča za tvojega očeta.« »Nikar se ne bojte. Poglejte, kaj sem napisal, preden grem na pot: da se na noben način ne bom dal pregovoriti, da bi postal duhovnik.« Isto je povedal tudi meni.

Odpotoval je s tem odločnim sklepom. Tretji dan duhovnih vaj sem ga videl vsega zamišljenega v nekem kotu. Vprašal sem ga, kaj mu je. Najprej ni hotel govoriti, potem je skušal nekaj povedati, na koncu pa je odkrito izjavil: »Hočem postati duhovnik.«

»In kaj te pri tem ovira?«

»Poglejte, kaj sem tukaj napisal.«

Opogumil sem ga. Odšel je domov odločen, da postane duhovnik. Povedal je svojo namero očetu, ki ni hotel o tem niti slišati. Spomnil ga je na obljubo, na napisano izjavo, toda on je rekel: »Zadosti sem izkusil, kako velik izdajalec je svet, in nisem več sposoben mirno živeti v njem. Hočem zavarovati svojo dušo in stopiti v redovni stan.« Postal je klerik.

Nato je dejal še brat: »Ali naj dovolim, da si bo samo moj brat zagotovil rešenje svoje duše, jaz pa naj ostanem priklenjen na te štiri pedi zemlje?« Govoril je z očetom, ki se je upiral, on pa je vztrajal pri svojem in mu je uspelo. Dva meseca pozneje je sestra, ki je še edina ostala pri hiši, rekla isto. Oče jo je hotel pretepesti, ker ga ni ubogala, vendar ni dosegel nič. Postala je redovnica, eden je postal duhovnik, drugi pa redovnik. To naj vam pokaže, kako se pojavljajo redni poklici za redovniško življenje in kako velika je Božja dobrotta, ki uporabi tudi koga, ki se z vso silo upira, da bi kdo iz njegove družine postal redovnik. Razvidno pa je tudi, na koliko različnih načinov se porodi poklic in kako tisti, ki mu sledi, takoj prejme milost, da mu sledi in v njem vztraja. Končal bom z mislijo, ki je nisem vzel niti iz Svetega pisma niti iz svetih očetov niti iz kake knjige. To je moja misel, ki me je v tem trenutku popolnoma prevzela. Gospod uporablja tisoče sredstev, da koga pritegne nase, in ko se prvi odzove milosti, mu sledi tisoč drugih.

Prepričan sem, da je samo dejstvo, da vas je Gospod zbral tukaj za te duhovne vaje, znamenje, da vas Bog kliče v ta kraj, v to družbo. To, da ste tukaj, je znamenje, da imate poklic. To sicer ni edino, je pa eno izmed zanesljivih znamenj. Vedite, da Gospod ne podeljuje vsem take milosti, da bi mogli priti sem, da bi se mogli osvoboditi katerekoli druge zaposlitve. Ne navdahne vseh z mislijo, da bi prišli sem delat duhovne vaje, ne pošlje vsem misli, da bi zapustili svet, ne dá vsem videti ničevosti zemeljskih stvari in dragocenosti večnih. Vam pa je vse to jasno pokazal in vzbudil v vas to željo. To je znamenje, da vas hoče imeti vse zase, zase v tem kraju, kjer vam da slišati svoj glas.

B) SREDSTVA ZA OHRANITEV POKLICA

Videli smo, kako naj prepoznamo poklic in kako naj ga gojimo. Sedaj naj vam dam nekaj navodil, kako naj ga ohranimo.

Duhovni pisatelji in številna navodila nam kažejo, kako naj se ravnamo v tej zadevi. Najprej moramo nenehno in goreče moliti, da izprosimo od Boga toliko milosti. Potem je tu prejemanje zakramentov spovedi in obhajila, ki sta dve mogočni opori za vsakega dobrega kristjana. Zatem je sveta maša, ki je vir brezštevilnih milosti za tiste, ki se je pobožno udeležijo, in še toliko drugih nasvetov, ki nam jih dajejo duhovni voditelji.

Vendar pa mislim, da lahko vse to poenostavimo in spravimo na skupni imenovalec in podamo sredstvo proti koreninam vsega zla.

Jaz menim, da je vse v tem, da prekinemo vse stike z osebami in rečmi, ki lahko ovirajo poklic, ga oslabijo in končno še povzročijo izgubo.

Nepomembnejše je prekiniti vse povezave zunaj poklica. S tem ga najbolj zanesljivo ohranimo.

Ti odnosi obsegajo kraje, se pravi domači kraj, potem stvari z lastnino in bogastvom, nato osebe, to so znanci in starši. Prekinimo te povezave in stike in poklic bo na varnem. Zdi se, da Gospod uporablja prav sposobnost za ločitev od sveta, da ugotovi, ali lahko komu zaupa velike naloge.

To lahko razberemo iz tisoč dogodkov. To, kar vam sedaj pripovedujem, ne velja samo za redovnike in duhovnike, temveč za vse. Preden Bog izbere koga za velike stvari, ga hoče preizkusiti in videti, ali je njegovo srce odtrgano od vsega.

Poglejmo si Abrahama, ki je predstavnik naravnega zakona. Gospod mu je ukazal: »Odidi iz svoje hiše, od svojih sorodnikov, svoje zemlje in pojdi v kraj, ki ti ga bom pokazal, in tam boš postal oče mnogih ljudstev.« Najprej hoče, da se loči od svoje domovine – od svojega kraja; da se odtrga od svojega bogastva – svoje hiše; da se odtrga od svojih staršev in sorodnikov – od svojih najbližjih. »In kam naj greš, o Abraham?« »Ne vem.« »Kaj boš jedel in kdo ti bo pomagal? In tvoja posest? In tvoje dobrine?« »Nič ne vem o vsem tem: Gospod me kliče, jaz grem, ne vem kam, ne vem, kaj naj naredim in kdaj.« Ko je Gospod videl njegovo ločitev od staršev in od vsega, da bi sledil njegovemu klicu, ga je podprl in iz njega se je rodil Mesija.

Oglejmo si sedaj njegov rodovnik, napisan v knjigi zakonov, ki jo je sestavil Mojzes. V peti Mojzesovi knjigi, ki jo je on sam napisal, proti koncu (33,9) piše: Kdor bo rekel svojemu očetu in svoji materi: ne poznam vaju, in svojim bratom: ne poznam vas, in ne bodo poznali svojih otrok, ti bodo držali tvojo zavezo in vse, kar si jim naročil. Preidimo sedaj k novi zavezi. Kaj pravi Jezus Kristus? Kaj je on naredil? Kaj so storili apostoli? Kako so oni oznanjali prvim vernikom? In kako so ravnali prvi verniki? Kaj je povedal Jezus Kristus? Če kdo ne sovraži svojega očeta in svoje matere, ni mene vreden. Pojdi, prodaj vse, kar imaš, in hodi za menoj in imel boš zaklad v nebesih, ki ne bo minil. In še cela vrsta drugih besedil je.

In kako se je ravnal? Nekega dne je pridigal množicam, ki so se stiskale okoli njega. Nekdo se mu je približal in mu rekel: »Tvoja mati in tvoji bratje te iščejo.« Odgovoril jim je: »Kdo so moja mati in moji bratje? Povem vam: kdor posluša mojo besedo, ta mi je mati in brat in sestra.« In ko se je kot deček zadržal tri dni z učitelji v Jeruzalemu? »Glej, tvoj oče in jaz sva te s skrbjo iskala.« »Kaj sta me iskala? Ali ne vesta, da moram biti v tem, kar je mojega očeta?« Ne bomo rekli, da jih je zatajil.

In njegov domači kraj? Zapustil ga je in pridigal v Jeruzalemu in Samariji. Končno se je nekoč napotil v Nazaret. Pomisliti morate, da če je bil kdo, ki bi temu kraju lahko storil kaj dobrega, je bil to on. Toda prebivalci so govorili: »Ali ni to tesarjev sin?« On pa je odšel od tam in nam spotoma dal velik nauk, ko je vzkliknil: »Rečem vam, da ni nihče prerok v svojem domačem kraju.«

Domovina, domači kraj. Naša domovina so nebesa. Zemlja je samo prehodni kraj, je samo izgnanstvo. Delati dobro tukaj ali tam je isto. Gospodova je zemlja in vse, kar jo napolnjuje. In če vidim, da lahko daleč od domovine storim več dobrega, zakaj ne bi šel tja?

Je pa še drug praktičen razlog, da zapustimo domači kraj. Večina ljudi nas pozna od malega, poznajo naše prekrške in Bog ne daj, da bi spoznali tudi naša pohujšanja. Če nas sedaj kdo vidi na prižnici, ko pridigamo o zmernosti, lahko kdo reče: »Povem vam, da sem ga videl na velikih požrtijah, v gostilnah, in povem vam, da se je krepko zalagal.« Kdo drug bo pripomnil: »Spominjam se, da sva se, ko smo skupaj hodili v šolo, večkrat stepla in sem mu jih krepko primazal.« In še druge stvari. Kakšen sad naj obrodi tako pridiganje? In potem so še spori in nesoglasja s sorodniki, ki se oddaljujejo od župnika in ne gredo več k spovedi.

Preidimo sedaj še k apostolom. Kako so se odtrgali od svojih staršev in od svojih stvari ... Pa bo kdo rekel: »Zapustili so kaj malega, saj so bili revni.« Jaz pa pravim, da so storili veliko, ker so zapustili vse, kar so imeli, zapustili so takoj in popolnoma in kar

je še več, opustili so vsako željo in vsako navezanost na stvari, ki bi si jih lahko pridobili. Zapustili so očeta in mater, ženo in otroke. Zapustili so vse. Bili so revni, živeli so v pomanjkanju pa so oni vzdrževali svoje družine. Nič jih ni zadrževalo, zapustili so vse. Pa ni to okrutnost, da zapustiš svoje uboge stare starše? Gospod jih je poklical in so šli. To se mi zdi neizmerna žrtev. Gospod jih je hotel preizkusiti. Ko je ugotovil, da so vzvišeni nad vse zemeljske koristi, je uporabil njihovo delo za uresničitev velikih stvari na svetu.

Poglejmo sedaj, kaj je Gospod zahteval od tistih, ki so hoteli postati njegovi učenci in hoditi za njim. Evangelij nam poroča o treh mladeničih, ki so stopili k njemu in ga prosili, da bi smeli hoditi za njim. Ko je slišal besede večnega življenja, se je neki mladenič približal in mu rekel: »Učitelj, šel bom za teboj, kamorkoli boš šel. Kaj naj storim?« »Pojdi, prodaj vse, kar imaš, in pridi ter hodi za menoj.« Toda mladenič je bil bogat, povесil je glavo. Taka zahteva se mu je zdela pretrda, zato je odšel. Nikjer ne beremo, da bi se vrnil. Predstavil se mu je neki drug mladenič: »Hodil bom ... za teboj ...« Jezus mu je odvrnil: »Sin človekov nima, kamor bi glavo naslonil.« Ta pa, ki je hotel hoditi za njim iz časnih razlogov, je povесil glavo in odšel. Tretji tudi ni hotel zaostajati v svojih obljubah: »Hodil bom za teboj.« Gospod ga sprejme in ta mu reče: »Moram ti sporočiti žalostno novico. Včeraj mi je umrl oče. Grem, da ga pokopljem, potem se bom vrnil.« »Pusti, da mrtvi pokopljejo svoje mrtve, ti pa pridi in daj slavo Bogu. Se pravi, pusti tiste na svetu, ki so mrtvi za milosti, naj pokopljejo še druge mrtvece ...« Verjetno je poslušal Gospodov glas in je postal eden njegovih velikih učencev.

Če ima kdo izmed vas še pomembnejše razloge, da bi šel domov, naj pride k meni, in jaz ga bom pustil, da gre. Se pravi, težje razloge, kot je pokopati očeta in urediti družinske zadeve.

Ob takih priložnostih imam navado reči: »Je potreba velika in to zahteva krščanska ljubezen, potem naj kar gre. Če pa ni krščanska ljubezen in velika potreba, potem naj ne hodi domov.«

Oh, na koliko nevarnosti naleti poklic v domačem kraju. Poglej tisto družino, s pomočjo duhovnika so kupili to in ono, zgradili to in to. Vidiš, kako dobro gre vsej družini, vidiš, kupili bi lahko to, kar bi nam zelo koristilo. Kot dober duhovnik lahko živiš kjerkoli. Je zato mogoče potrebno, da se zapreš med štiri stene? Sveti Tomaž jasno pravi: »V zadevah poklica so sorodniki sovražniki in ne prijatelji. Zato se o tem ne posvetuj z njimi.«

Včasih mu hudobni brat namigne: »Končno pa je tudi Gospod rekel: spoštuj očeta in mater.« Le kako se bo ubogi klerik lahko junaško držal sredi toliko napadov?

Dostikrat se v stvar vmeša še župnik. »Oh, hočeš iti z don Boskom? Ali ne vidiš, kako zelo so potrebni duhovniki v škofiji? In jaz sem računal nate. Kdo ve, jaz sem že star, ti bi me lahko nadomestil.«

Sv. Hieronim pravi, da je nekoč šel domov in potem sklenil, da ne bo šel nikdar več, ker so ga še dolgo mučile skušnjave, da bi zapustil puščavo in šel pomagat sorodnikom. Recimo, da bi šel; bi potem Cerkev imela svojega tako uglednega učitelja? Bi postal svet?

C) SREDSTVA ZA OHRANJEVANJE

Ne morem se, dragi sinovi, letos zadrževati z vami ob veliko stvareh, vendar pa je nekaj takih, o katerih bi vam rad govoril. Zelo primerno bi bilo, če bi vam govoril o

zaobljubah zaradi velikih dobrot, ki nam jih prinašajo, o prednostih, ki jih ima tisti, ki jih naredi, in o koristi, ki jo ima od njih Cerkev, katere sestavni del so, in ker so zaobljube osnova, na kateri so zgrajeni. Rad bi vam govoril tudi o redovnem uboštvu, ki ga moramo zelo ceniti in ne le kazati lepoto uboštva samega v sebi, temveč ga izpolnjevati in ljubiti, da bi se tudi pri nas ne uresničilo, kar so nekateri menihi kot sv. Hieronim in sv. Bernard pravili o svojih tovariših, ki so radi imeli uboštvo, branili pa so se njegovih spremljevalcev. Še koristneje bi bilo, če bi vam govoril o redovni pokorščini. S pokorščino stvari v hiši lepo napredujejo, brez nje pa hiša ne more obstajati, kajti Gospod je vse naredil tako, da gre napak celoten mehanizem, če na primer eno izmed koles ne deluje, se pravi, da samo eden ne uboga. Toda o vseh teh stvareh vam deloma govorijo pridigarji, veliko stvari že poznate in drugo vam bodo še povedali. Danes vam bom govoril o čednosti, ki je osnova za vse druge, ki naj bi bila temelj celotne redovne zgradbe, čednost, ki jo zaradi njene dragocenosti imenujejo angelsko čednost. Prepričan sem, da tisti, ki jo ima, ima tudi vse druge, in kdor je nima, čeprav bo imel druge, bi bile brez te zamegljene.

Za ohranjanje te čednosti imamo na razpolago veliko sredstev. Lahko jih povzamemo v dve skupini: negativna in pozitivna.

Negativna sredstva lahko vsa povzamemo v pravilu, ki ga je postavil sv. Avguštín: Če hočeš zmagati, beži. Če hočemo odpraviti druge napake, jim moramo naravnost napasti. V tej pa zmagujejo lenuhi, kakor pravi sv. Filip, tisti, ki bežijo.

Negativna sredstva se imenujejo tista, ki pravijo, česa se moramo izogibati, pred čim moramo bežati, da se ne bomo več znašli v nevarnosti, da bi jo izgubili.

Teh negativnih sredstev je veliko. Jaz povzemam vse v stavku: Beži, če hočeš zmagati. Izogibati se oseb drugega spola. Najprej se izogibaj domačnosti z drugim spolom. V tem ne bomo nikdar zadosti previdni. Kaj naj storijo tisti, ki hočejo za vsako ceno iti ven in dati očem, da se pasejo na vsem, kar jih obdaja? Kak klerik gre domov k svojim staršem in kdo reče: V tem ni nobene nevarnosti. Pa vendar. Treba bo obiskati svakinjo, teto, sestrično. Veliko je pametnih žensk, ne pa vse. Mnoge rade pokažejo svoje čare, druge so pomanjkljivo oblečene. Tu namig, tam kaka kretnja, in če tudi ne pade, je vendar v veliki nevarnosti. Ne recimo: »Oh, to je vendar moja sestra, zelo pobožna je, poleg tega pa še otrok!« Kajti hudič je zvit. Dobro je študiral logiko in se spozna zlasti na abstraktno (odmišljanje). Odstrani besedo sestra in pusti samo besedo ženska, odstrani besedo redovnica, sorodnica in pusti samo dekle, odmisli besedo deklica, mladenka in ostane samo devička, in če kdo ne pade, se je izpostavil veliki nevarnosti. In če nevarnosti ni ravno tukaj, na tem mestu, počakaj malo, kako bo s tvojimi mislimi, ko boš sam.

Izogibati se posvetnih pogovorov. Kako redki so pogovori, v katerih ne bi niti namigovali na te stvari. Mogoče mladi fantje, ki govorijo o vsem mogočem in so v svojem krogu navajeni, da pridejo v stik z vsemi mogočimi ljudmi, niti ne mislijo na pohujšanje, ki ga lahko dajejo. Potem začnejo pripovedovati zgodbe, potem dogodke, nato se smejejo na račun tega ali onega. In kaj bo sredi takega govorjenja storila ta uboga Gospodu posvečena oseba?

Med pogovori, ki se mi zdijo najnevarnejši, so tisti na pojedinah, zlasti na gostijah. Gre za brata, bratranca, sestro, vsi so pošteni ljudje, pa vendar – kaj hočete, da vam

povem? Taki pogovori, povezani z obilno jedačo in pijačo, čez mero puščajo za seboj tisoč neprimernih občutij, zlasti ko se kdo po takih pojedinah znajde sam ali počiva pa ga napadejo občutja, ki jih, če ni pravi junak, stežka preмага.

Tretji beg: obiski. Tudi ko vas pridejo obiskat drugi, ne da bi vi šli ha obisk. Bodimo ljubeznivi in olikani, pogovarjajmo se o tem in o onem, o tem dogodku in o drugem. Potem se ustavimo in recimo: »Sedaj me čaka to in to, nujno moram iti tja in tja. Na svidenje.« Kajti dolgi pogovori, prikazovanje stvari sem in tja, vse to lahko postane nevarno.

Ne izgovarjajmo se, da bodo obiskovalci užaljeni, če kdo še naprej ne govori in ne sprejme povabila na kosilo. Nasprotno, odšli bodo navdušeni in bodo rekli: »Tukaj živijo v redu, in kjer je red, tam stvari lepo napredujejo.« Še ne dolgo tega so prišli starši nekega klerika z bratom oficirjem in me prosili, da bi ga pustil, da bi šel z njimi. Rekel sem, da to ni mogoče. Toda oni so vztrajali, tako da bi skoraj nastal prepir. Rekel sem, da je to stvar pravilnika, ki ga ne smemo kršiti. Vendar še niso popustili, nakar sem resno rekel častniku: »Glejte, poslušajte! Vi ste vojak in boste lahko razumeli. Kaj bi vam odgovoril vaš poveljnik, če bi šli k njemu in mu rekli: Vem, da vojaški pravilnik prepoveduje to in to, vendar bi rad, da bi zame prekršili pravilnik. In če poveljnik ne bi popustil, bi mu rekli: Pustite tisti pravilnik, saj je še kaj drugega na svetu! Jaz sem tak poveljnik, jaz imam svoj pravilnik in kaj bi mi rekli vi sami, če bi ga prestopil zato, da bi naredil uslugo komu tretjemu?« Oficir je razumel in dejal: »Don Bosko ima popolnoma prav. Ne bi smeli prositi česa takega. Pojdimo. Veseli me, da je moj brat pod tako disciplino.« In začel me je hvaliti in blagrovati tiste, ki jih tako vodimo.

To vam pravim zato, da boste vedeli, da je tako ravnanje na prvi pogled sicer nevljudno, potem pa uvidijo, da je to nujno potrebno za vzdrževanje reda, in sami privolijo in so zadovoljni.

Beg pred javnimi predstavami. Bodimo zelo zadržani do gledališč, plesov, zborovanj in podobnega.

Beg pred prijateljstvi med nami in z dečki. Ni zadosti, da se izogibamo domačnosti z osebami drugega spola, poedin, pogovorov itn. Pravim vam, da moramo preprečiti domačnost tudi z osebami istega spola, zlasti še med sobrati: nikdar kakih nežnih prijateljstev.

Potem z bolj porednimi tovariši: Če kdo mora od doma, že sta skupaj, če pride kak razuzdanec, že smo pri njem. In potem s fanti. Naj takoj preidem k bistvu. Nenehno vam priporočam, da bodimo vedno s fanti, sedaj pa da naj se jih izogibamo? Razumite me prav. Biti moramo vedno z njimi, med njimi, vendar nikdar sami in ne z enim raje kot z drugim. Priznajmo odkritosrčno: propad redovnih družin, ki se ukvarjajo z vzgojo, prihaja od tod. Brez dvoma so pretirana obrekovanja o nekaterih redovnih družinah zadnja leta v Italiji, ki so pripeljala do zaprtja nekaterih zavodov. Vendar je treba priznati, da brez utemeljenih razlogov in ponovnih primerov ne bi prišlo do tega.

Jaz sem dosegel starost 50 let, ne da bi poznal to nevarnost, vendar sem se pozneje moral prepričati, da ta velika nevarnost ne le obstaja, temveč je zelo pogosta in se moramo zato zelo paziti.

Zato odločno pravim, da nikdar ne smemo poljubljeni fantov, jih božati in stiskati k sebi. Nobenih posebnih prijateljstev z enim fantom bolj kot z drugimi, zlasti če

so prikupni! Nikakršnega pisarjenja pisem! Če bi vedeli, koliko jih je pisanje takih sladkobnih pisemc že pogubilo in kako so že letos bile napisane in izrečene prave otročarije. To so pisemca, ki so krožila med fanti in potem prišla meni v roke. Nikdar darilc! Priboljški in podobice, ki jih dajemo iz naklonjenosti, so izredno nevarni, zlasti če se to dogaja na samem. Smemo podeliti le majhne nagrade v razredu komu, ki se je pridno učil in ki se je dalj časa odlikoval po lepem vedenju, komu, ki je napisal lepo šolsko nalogo. To je prav, ker je spodbuda fantom. Kaj naj rečemo, če kdo tudi iz pametnih razlogov vabi dečke k sebi v sobo in potem zaklenejo vrata, da bi mu stregel ali kaj drugega in govori z njimi o skrivnih rečeh? Naj se nikdar ne zgodi kaj takega! Prav tako naj ne bo kdo bolj prijatelj z enimi kot z drugimi. Zelo mi je všeč, ko vidim, da kdo stopi iz cerkve ali obednice in se pridruži prvemu, ki ga sreča, ne glede na starost ali šolo in se z njim pogovarja o vsem mogočem. In kdo je ta? Ne vem. Kaj dela? Ne vem. Kaj bi rad delal? Ne vem, toda kljub temu se mu pridružim.

(It. itn. itn. Ne vem, kje bi še ukradel trenutek, da bi pisal. Opomba don Barberisa.)

22. PISMO MONS. GASTALDIJA DON BOSKU

Turinski nadškof je pripravljen dovoliti prihod nekaterih sester iz družbe v Morne-seju, škofiji Acqui, da prevzamejo vodstvo dnevnih ženskih šol v prostorih, ki so last Družbe sv. Frančiška Saleškega v tem mestu in ki so blizu cerkve presvete Marije Pomočnice, pod naslednjimi pogoji:

1. Predložijo naj pravila, ki jih je zanje potrdil mons. Sciandra, škof v Acqui, in ki naj bi po pripustitvi turinskega nadškofa mogle veljati tudi za sestre, ki bodo delovale v njegovi škofiji.
2. Biti morajo podrejene tukajšnjemu ordinariju, zlasti kar se tiče rednega in izrednega spovednika.
3. Naj nimajo hišne kapele, temveč ker gre samo za nekaj metrov oddaljenosti, naj hodijo v cerkev Marije Pomočnice, kjer naj bodo pri sveti maši, poslušajo pridige in se spovedujejo.
4. Noben duhovnik, klerik ali kak drug član družbe naj ne obiskuje sester. To sme le vrhovni predstojnik družbe in duhovnik, ki je posebej dodeljen, da nadzira njihovo obnašanje. Spovednik pa pride samo v primeru bolezni.
5. Pouk je treba končati ali začeti vsaj četrt ure pred poukom ali po njem za dečke, če je šola kje v bližini.
6. O tem naj se v časopisih ne poroča. O vsem naj se obvesti s prižnice v cerkvi Mariji Pomočnice.

Turin, 50. oktobra 1875

23. PISMA IZ RIMA ZA MISIJONARJE

a) Kardinal Antonelli mons. Aneyrosu

Velecenjeni in velečastiti gospod!

Pater Janez Cagliero in nekateri drugi člani Salezijanske družbe gredo v Republiko Argentino z namenom, da bi opravljali apostolsko službo in se trudili za korist duš s tem, da bi pridigali in katehizirali.

Čeprav je namen, zaradi katerega začenjajo dolgo in težavno potovanje, sam po sebi zadosten razlog za pomoč in zaščito za katerikoli primer, bi jih vendar rad posebej priporočil vaši prevzvišeni ekscelenci, da bi pod vašim modrim vodstvom in pod vašo mogočno zaščito lažje dosegli cilj, ki so si ga postavili, in čim prej začeli svoje poslanstvo. K temu pozivu vaši ekscelenci me navdihuje vaša ljubezniva plemenitost, kateri bom

zaradi te nove usluge posebno hvaležen, in se vam vnaprej zahvaljujem, medtem ko imam čast, da se izpovedujem vaše velečastite ekscelence resničnega služabnika.

Rim, 1. novembra 1875

G. kardinal Antonelli

Mons. Frideriku Aneyrosu, nadškofu v Buenos Airesu

b) Kardinal Antonelli don Bosku

Velečenjeni gospod!

Po končanih jesenskih počitnicah, in potem ko so se ponovno odprli uradi raznih cerkvenih kongregacij, so mi iz Propagande poslali dopis, v katerem prosite svetega očeta za usluge in milosti za salezijanske redovnike, ki bodo šli v Republiko Argentino. Ker je v priporočilu, ki ste ga poslali, samo ime očeta Janeza Cagliera, medtem ko so drugi samo omenjeni kot spremljevalci, naj se usluge raztegnejo tudi nanje.

Sveta kongregacije želi njihova imena, da jih zapiše v sezname, kar upam, da bo vaša uglednost čim prej storila. Ker ste me prosili, da bi misijonarje pospremil s pismom mons. nadškofu v Buenos Airesu, izrabljam priložnost, da ga prilagam temu pismu, kakor tudi pošiljam papeževo pismo na vaš naslov. Z globokim spoštovanjem!

podpisan G. C. Antonelli

Rim, 2. novembra 1875

c) Dekreti o kakovosti apostolskih misijonarjev

Dekret sv. Kongregacije de Propaganda fide

d) Pravice, ki jih podeljuje Propaganda

24. BREVE PAPEŽA PIJA IX. DON BOSKU

25. DON BOSKOVO PISMO MONS. ANEYROSU

26. SEZNAM IZDATKOV

Za salezijance, ki so odpotovali v Republiko Argentino, je njihov predstojnik imel naslednje izdatke: za razna potovanja, nakup španskih knjig in za učni tečaj, potovanje v Rim, bivanje in vrnitev, tri vozne listke prvega razreda iz Genove v Buenos Aires, za osebno opremo in dodatne izdatke za vkrcanje na ladjo in sedanje potovanje: skupaj 26.355 frankov. V zlatu 24.350. Menica gospoda Frančiška Beniteza, predsednika Odbora zavoda San Nicolás de los Arroyos v zlatu 3.000 lir. Ostanek: 21.359

27. ODHOD SALEZIJANSKIH MISIJONARJEV V REPUBLIKO ARGENTINO

Iz L'Unita Cattolica 14. novembra 1876

Kot smo že poročali, so salezijanski misijonarji v četrtek 11. novembra 1875 odpotovali v Republiko Argentino v Južni Ameriki. Prirčno slovo je privabilo v cerkev Marije Pomočnice veliko število ljudi, med katerimi je bilo veliko prijateljev misijonarjev, ki

so jih hoteli še zadnjikrat objeti in jim želeti srečno potovanje in uspešno delovanje v misijonih. Bilo jih je deset, izmed njih pet duhovnikov, en klerik in štirje sobratje pomočniki, vsi člani Družbe sv. Frančiška Saleškega, ki, četudi je pravkar nastala, že tekmuje z veliko bolj izkušenimi ustanovami po številu članov, obsežnosti delovanja in po moči duha.

Ko so se novi misijonarji vrnili 1. novembra iz Rima, kjer jih je z očetovsko dobrohotnostjo sprejel in blagoslovil papež Pij IX., jih je 11. novembra dopoldne sprejel njegova velečastita ekselenca mons. Lovrenc Gastaldi, turinski nadškof. V svoji zasebni kapeli jim je iz vsega srca podelil svoj apostolski blagoslov in zapustil dragocen spomin, ki naj bi ga ponesli s seboj v daljni misijon.

Na večer istega dne, ko je bila cerkev Marije Pomočnice nenavadno polna, so misijonarji, oblečeni v svojo popotno obleko, prišli skupaj s komendatorjem Janezom Krstnikom Gazzolom, glavnim pobudnikom misijona, oblečenim v uniformo argentinskega konzula. V prezbiteriju se je poslovil od njih don Bosko s svojo lahkotno in tehtno besedo, v kateri je nakazal izvor krščanskega apostolata in glavni namen te odprave ter veliko duhovno stisko in potrebo, v kateri so tisti oddaljeni bratje, in nakazal upanje na drugo skorajšnje misijonsko potovanje, ki naj bi se raztegnilo od La Plate do Patagonije in bi tamkajšnjim prebivalcem prineslo z lučjo vere tudi civilizacijo. Sobratom, ki so ostali doma, je toplo priporočil sobrate misijonarje in vse navduševal za apostolsko dejavnost, ki naj bi združila vse sobrate in pomagala salezijanski družbi k novim uspehom.

Po blagoslovu z Najsvetejšim so zapeli Pridi, Stvarnik, nakar je velečastiti predstojnik don Bosko stopil k oltarju in zmolil tiste vedno ljube molitve, ki jih sveta Cerkev polaga na usta sinovom, ki se pripravljajo na odhod, ter s svojim blagoslovom končal obred tako imenovanega Itinerarium clericorum (potovanje duhovnikov). V tem trenutku se je začel najranjlivejši del obreda, ki je vzbudil v cerkvi ihtenje in jok in je premagal celo vedro dostojanstvo mladih apostolov. Kajti ne čutiti bolečine ni krepost, ki je krščanska pobožnost ne bi dopuščala, temveč daje pogum, da jo junaško premagamo, ker nas ne odvrča od izpolnjevanja Božje volje. Misijonar, ki odhaja, nosi s seboj ljubezen do svoje domovine in do svoje družine, vendar poplemeniteno in izpopolnjeno, saj je za to, da se odpovemo ugodnostim in najtesnejšim človeškim vezem ter samemu življenju, da daljnim bratom poneseemo neprecenljiv zaklad vere, potrebna velika ljubezen.

Zbor dečkov je na koru pel Bodi hvaljeno ime Gospodovo sedaj in na veke, medtem ko so se v prezbiteriju objemali in poljubljali bratje popotniki s svojimi najdražjimi. Vzvišeno občutje je še naraslo, ko je deset misijonarjev zapustilo prezbiterij in se skozi veliko gnečo, ki jim je ovirala korak in jih ljubeznivo poljubljala in objemala, prirnilo do vrat. Vse to nas je spomnilo na »Velik jok se je polastil vseh, padli so Pavlu okoli vratu in ga poljubljali«.

Pred cerkvijo so na misijonarje čakale kočije, ki so jih odpeljale na železniško postajo, od koder so še isto noč odpotovali v Genovo. Včeraj so se vkrkali z že prej omenjenim komendatorjem Janezom Krstnikom Gazzolom za pot v Republiko Argentino.

Naj jim Bog nakloni srečno potovanje in plačilo za velikodušno žrtev!

28. USTANOVA ZA ŠIRJENJE VERE V KORIST ZUNANJIH MISIJONOV

OBEH SVETOV

Osrednja Sveta v Lyonu in Parizu

Monsinjur vrhovni predstojnik!

Svetu Ustanove za širjenje vere je bilo izročeno vaše pismo z dne 28. novembra 1875 na rednem zboru. Svet bi vam rade volje šel na roko, vendar v sedanjih okoliščinah ne more kršiti načela ustanove, za katero mu je bila izročena skrb in ki jo je potrdil Sveti sedež. Po tem načelu naša podpora ni namenjena katoliškim deželam in posrednim predstojnikom misijonov.

Da bi te dežele mogle biti deležne podpore Ustanove za širjenje vere, bi morali biti Patagonija in Pampe misijonski pokrajini, potrjeni od Svetega sedeža, s svojim predstojnikom apostolskim prefektom ali vikarjem in s tem ločeni od nadškofije, pod katero sedaj spadata.

Sprejmite še enkrat izraze našega obžalovanja in spoštovanja, ko imamo čast, da smo vaši zelo ponižni in poslušni služabniki.

Za Osrednji svet v Lyonu: predsednik R. Des Gurey

Tajnik sveta M. Megnis

Gospodu vrhovnemu predstojniku v zavodu Varazze

Lyon, 3. decembra 1875

29. PISMO ŠKOFA IZ VENTIMIGLIE DON CERRUTIJU

Velečastiti gospod!

Ker gre za razmeroma zelo pomembno zadevo, upam, da vam ne bo neljubo, če vam jaz sam odgovorim na pismo, ki ste ga v imenu nadvse zaslužnega don Boska poslali mojemu tajniku.

Ko govorimo o don Boskovem načrtu, bi meni bolj ugajala ustanovitev oratorija za mladino s cerkvijo za odrasle, ker na obširni planjavi med Nevio in Bordighero na žalost ni nobene cerkve, če izvzamemo kapelo sv. Roka, ki pa je zelo oddaljena od pokrajinske ceste, in kapelico nekaj metrov. Ne nasprotujem don Boskovi zamisli o ustanovi za zapuščene deklice, ki bi jo vodile sestre salezijanske družbe, ker upam, da bo z ustanovo tudi oratorij za dečke.

S tem namenom sem v skladu z načrtom velečastitega don Boska z darom, ki mi ga je ljubeznivo naklonil sveti oče, in z darovi nekaterih vernikov pretekli mesec kupil ob pokrajinski cesti med protestantskim naseljem in hišo Lavagnino (prostor, ki ga vi poznate) zemljišče, veliko približno trideset krat šestdeset metrov, kjer se lahko postavi primeren zavod s cerkvijo, z malo vrta ali parka.

Po moji in don Boskovi oceni ne bi mogli najti boljšega prostora za protiutež delovanja protestantov, ker je od njihove stavbe vse skupaj oddaljeno kakih dvajset ali petnajst metrov. Za ta nakup sem se odločil zato, ker v sedanjih okoliščinah nisem sposoben dražjega, saj so hiše in zemljišča zelo dragi.

Treba je zgraditi hišo in cerkev in jaz nisem pripravljen don Bosku samo odstopiti kupljenega zemljišča, temveč sem tudi pripravljen ustanovo podpreti z vsemi sredstvi. Skušal bi dobiti podporo ne samo od domačih, temveč tudi od tujih vernikov. Pravim, da bi poskrbel za darove, kajti moja škofovska miza (tako in tako verjetno najrevnejša v vsej Italiji) je po odvzemu posesti leta 1867 še bolj osiromašena, tako da mi grejo vsi prihranki za hrano in podporo revežem.

Zaupam pa v Božjo previdnost in v dobrodelnost vernikov. Upam tudi, da bodo prebivalci te doline z delom svojih rok priskočili na pomoč, zlasti potem ko bodo zvedeli, da je pobudnik ustanove don Bosko.

Med drugim me vaša uglednost vprašuje, ali bodo sestre lahko prevzele šolo za deklice v Bordigheri. Po moje to ne bi bilo težko, vendar se zdi oddaljenost tega kraja od ustanove v Bordigheri zelo velika. Poleg tega domnevam, da ne bo samo ena učiteljica. S časom, ko bodo sestre bolje spoznali, jih bodo poklicali za učiteljice v teh okoliških krajih in v samem središču ustanove, saj bo v dolini med Ventimiglio in Bordighero nastalo veliko naselje, o čemer pričajo visoke cene, ki jih plačujejo za zemljišča, razkošna stanovanja pa tudi skromnejše hiše, ki rastejo kakor gobe po dežju, in vile, ki so že zgrajene in v katerih bivajo gosposke družine iz Anglije, Francije in Nemčije, ki prihajajo prezimovat v ta prekrasni kraj.

Trdno sem prepričan, se bo moglo tukaj narediti veliko dobrega, čeprav bom takrat jaz že v grobu. Don Bosko in presveta Devica in tisti, ki bodo sodelovali, pa bodo blagoslavljali trenutek, ko smo mislili na to ustanovo.

Upam, da sem izčrpno odgovoril na vaše pisanje. Ostaja mi samo še to, da prosim, da sporočite vsebino tega mojega pisma vašemu velečastitemu predstojniku in mu sporočite moje namene, da bom pred smrtjo videl vsaj začetek novega dela.

Bodite tako dobri in izročite zgoraj omenjenemu don Bosku moje pozdrave in sprejmite izraze mojega globokega spoštovanja. Vaše uglednosti najvdanejši in najhvaležnejši služabnik + Janez Krstnik, škof

Ventimiglia, 23. februarja 1875

30. PASTORALNA OKROŽNICA MONS. BIALEJA

Če imajo tisti, ki jih je Sveti Duh postavil za voditelje Cerkve, dolžnost, da skrbijo za njim izročeno čredo, jim je naložena obveznost, da skrbijo zlasti za tisti del črede, ki je v nevarnosti, da bi izgubil predragoceni zaklad svete vere.

V tem žalostnem položaju se je znašel dobršen del naše škofije, iz česar sledi, da moramo kaj ukreniti.

Med Ventimiglio in Bordighero se razteza obširna planjava, ki se imenuje Piani di Vallecrosia, ki je bila nekoč malo naseljena, sedaj pa stoji tam veliko hiš, ki sestavljajo že pravo naselje.

Ko so se protestanti zavedeli, da v tem obširnem prostoru ni ne cerkve ne šol in jih je privlačila tudi milina podnebja, so prišli in odprli kapelo za bogoslužje za njihovo ločino, konvikt s šolami za fante in dekleta ter zavetišče za reveže in sirote, kamor sprejemajo otroke neodgovornih in slabih staršev.

V smislu našega apostolskega poslanstva smo v teh krajih pred leti ustanovili dve šoli, eno za dečke, drugo za deklice. S tem smo če nič drugega tem prebivalcem izbili iz rok pretvezo, da pošiljajo svoje otroke tja, ker ni drugih šol.

Ker pa prebivalstvo vedno bolj narašča in v želji, da bi bilo naše prizadevanje čim bolj učinkovito tudi po naši smrti, in zlasti še, ker hočemo protestantskemu prizadevanju postaviti odločen obrambni zid, smo zaprosili za pomoč velečastitega duhovnika in apostola mladine, velecenjenega don Janeza Boska v Turinu, s prošnjo, da bi nam pomagal. Obljubil je, da bo poslal nekaj svojih sester, ki se bodo zavzele za deklice, in pozneje še nekaj svojih duhovnikov in učiteljev za pouk krščanskega nauka ne le za fante, temveč tudi za odrasle vernike, katerim bi delili svete zakramente, lomili kruh Božje besede in se zavzemali za odrešenje njihovih duš. V ta namen smo na tem področju vzeli v najem hišo, kjer bodo ti duhovniki in sestre imeli stanovanje in opravljali svojo nalogo. Za bogoslužje pa bi si omislili začasno kapelico.

Toda nujno potrebno je, da na tej planjavi zgradimo cerkev s poslopjem, ki bi moglo zadostiti vsem navedenim nalogam. V ta namen bomo začeli, oprti na Božjo previdnost, ki nikdar ne odpove, graditi potrebne stavbe.

Pri tem smo naleteli na zelo veliko oviro, na pomanjkanje sredstev, ki jih bomo morali poiskati. To sredstvo je, kakor to predvideva odlični duhovnik, ki smo ga postavili na čelo tega prizadevanja, dobrotelnost vernikov.

Zato se čutimo dolžne, da mu priskočimo na pomoč z vsemi sredstvi, ki so nam na voljo. Prav zato se obračam na vas in se vam priporočam v vaše velikodušno sodelovanje.

Zaradi velike ljubezni našega Odrešenika, ki je nadvse ljubil duše, priporočamo našim častitim duhovnikom in vsem dragim vernikom naše škofije in vsem tistim, ki ljubijo našo sveto vero in zveličanje duš, zlasti še premožnim, da bi nam priskočili na pomoč z vsemi tistimi sredstvi, ki jim jih narekuje njihovo dobrotno srce. Naj še pove-mo, da je delo, ki se ga lotevamo, blagoslovil sveti oče papež Pij IX. in nas spodbudil s svojim velikodušnim darom z namenom, da bi srečno raslo in prispelo do konca.

Naj navedemo načine, kako bi mogli pomagati v tej tako pomembni zadevi.

1. Darovi v denarju, tudi najmanjši prispevki.

2. Oprema šolskih razredov, pohištvo, svete posode, mašna obleka itn.

3. Prehranski izdelki kakršnekoli vrste, les za cerkev in zraven stoječe poslopje itn. itn.

Te darove lahko pošljete naravnost nam ali, kar je isto, našemu tajniku kanoniku Emilu Vialeju, ali duhovniku Janezu Bosku v Turinu ali ravnateljem njegovih hiš z opombo, da je dar namenjen omenjenemu cilju.

Medtem ko vam, velečastiti bratje in sinovi v Kristusu, želimo vse dobro, vam iz vsega srca podeljujemo naš pastirski blagoslov.

Ventimiglia, iz našega sedeža, na dan Brezmadežnega spočetja, 8. decembra 1875.

P. S.: Potem ko bo prišlo do velečastitih župnikov in podružničnih kuratov, na gorečnost katerih računamo, naj se na eno izmed nedelj to pismo prebere vernikom naše škofije. Branje naj se ne raztegne čez letošnje leto, spremlja pa naj ga prisrčno priporočilo, tako javno kakor zasebno, ki lahko vpliva na dober uspeh delovanja.

+ Janez Krstnik, škof

31. DON BOSKOVO PRIPOROČILNO PISMO ZA DON RONCHAILA

32. KRŠČANSKI LATINSKI PISATELJI

33. PAPEŽ PIJ IX. ŠKOFU V CALVIJU IN TEANU

34. PISMO MONS. SALVATIJA DON BOSKU

Velečastiti gospod!

Vaše spoštovano pismo z dne 17. avgusta 1875 je prišlo v Rim, ko sem bil odsoten zaradi apostolskega pregleda v Montefalcu in oblačenja presvetlega trupla blažene Klare od Križa, ki se je ohranilo popolnoma nestrohnelo. To je bilo pobožno, pretresljivo, slovesno in zelo delavno opravilo, ki je trajalo pet dni.

Sedaj, ko sem se vrnil v Rim, čutim dolžnost, da izrazim svoje visoko spoštovanje do vaše osebe in zahvalo za plemenit namen, s katerim ste mi pisali, medtem ko sem jaz storil samo svojo strogo dolžnost.

Kar se tiče spornega vprašanja, se vračam k že navedenim razlogom, in to po tehtnem preudarku 'hic et nunc' (tukaj in sedaj), kakor je mogoče razbrati iz dokumentov. Najzanimivejši del se nanaša na način, kako bi mogli odpraviti neprijetno zadevo in nesoglasja. Veseli me vaša izjava, da stvar nima nikakršne osnove. Ni to prvič, ko hudič neosnovano nagrmadi največje težave za uresničitev Božjih načrtov. Ko spoznamo prevaro, je mogoče z modrostjo, po kateri se vi še posebno odlikujete, doseči zmago.

Njegova eminenca Bartolini je v Tivoliju, da bi se izognil preveliki vročini v Rimu. Ko ga bom srečal, mu bom predložil osvetlitve, ki mi jih pošiljate in za katere pravite, da ste jih poslali tudi njemu. Za zdaj storimo vse, kar je v naši moči, da se odlični mons. nadškof ne bo mogel nad ničimer pritoževati. On zahteva, da znane knjižice ne izidejo brez njegovega 'nihil obstat'. To je prav. Ljubezniva povezava z njim je nujno potrebna za obstoj in uspešnost salezijanskih ustanov. Zato si moramo na vso moč prizadevati za to, kar je gotovo ena največjih milosti, ki nam jih bo naklonila vzvišena Devica Pomočnica.

Kar se tiče mojega obiska v Turinu, sprejemam vaše ljubeznivo povabilo in ga bom izkoristil ob času in priložnosti, ki mi bosta najboljše ustrežala. Tedaj bom imel čast, da bom vašo uglednost spoznal tudi osebno. Takrat bom tudi obiskal uglednega nadškofa, ki sem ga imel priložnost videti ob njegovem obisku tukaj v Rimu v navzočnosti njegove svetosti Pija IX.

Vročje se priporočam v vaše vsakodnevne molitve. Ponavljam vam svojo najglobljo zahvalo in se izjavljam pripravljenega, da bi vam pomagal v vsem, kar mi je mogoče. Vaše uglednosti ponižni služabnik.

Lovrenc Salvati

Rim, 20. avgusta 1880

35. PISMO MONS. GASTALDIJA SVETI KONGREGACIJI ZA ŠKOFE IN REDOVNIKE

36. PISMO MONS. GASTALDIJA ODVETNIKU MENGHINIJU

Velespoštovani in velečastiti gospod!

Prejel sem vaše zadnje pismo in se vam lepo zahvaljujem.

Z moje strani ni nikakršne ovire, da bi don Bosko prosil Sveti sedež za privilegije, da le ne bo pri tem oškodovana škofova jurisdikcija.

To jurisdikcijo bi hudo motilo dejstvo, če bi izvzeli iz te jurisdikcije del škofove črede in jo izročili don Bosku, jo podredili njemu in jo tako naredili neodvisno od škofa. To bi se zgodilo, če bi otrokom, fantom, vajencem itn. iz katere koli škofije dali dovoljenje, da bi hodili v don Boskove cerkve, javne ali zasebne oratorije, tam bili pri krščanskem nauku ali opravljali velikonočno dolžnost, prejeli sveto birmo, namesto da bi jih vodili v lastno župnijo, in to celo 'etiam contradicente Parocho aut proprio Episcopo' (proti volji župnika ali škofa).

Posledice take pravice bi imele neizmerno težo.

Škof ne bi mogel teč zahtevati od svojih župnikov, da bi skrbno nadzorovali verski pouk otrok ter opravljanje velikonočne spovedi in birme. Odgovarjali bi, da te vrste župljani niso več njihovi podaniki, temveč lahko gredo k don Bosku.

Ta pravica mora biti v rokah škofa in samo on sme v določenih primerih glede na okoliščine dovoliti izjeme.

To dovoljenje je v moji škofiji prejel don Bosko od nadškofa Fransonija in nadškofa Riccardija, mojih predhodnikov, in sem ga že obnovil 17. novembra 1874 z ustreznim odlokom, v katerem se določa: konviktovci salezijanskih zavodov in vsi zunanji, ki obiskujejo šole salezijanske družbe, in vsi fantje, ki hodijo v cerkve te družbe za vsakdanje ali praznične konference, pa tudi vsi fantje, ki ne hodijo v šole ali oratorije pa se spovedujejo v salezijanskih hišah in cerkvah in za katere obstaja možnost, da v svojih župnijah ne bi opravili velikonočne dolžnosti in se ne bi dali birmati, smejo vse to opraviti pri salezijancih.

Vendar moram omejiti to dovoljenje za primer, če bi mi kak župnik v Turinu zagotovil, da bi zaradi majhnega obsega njegove župnije lahko on sam skrbel za vse otroke, mladostnike in odrasle svoje župnije, pa bilo njegovo prizadevanje nemogoče, če bi njegovi župljani imeli preveliko svobodo.

Zato prosim vašo uglednost, da mi privilegije, ki naj bi jih prejel don Bosko, pošljete na vpogled za moje morebitne pripombe.

Prosim vas tudi, da bi me seznanili o zadevi don Gaudeja, ki je v rokah Kongregacije za koncil. Vaše uglednosti najvdanejši in najponižnejši služabnik.

Turin, 5. maja 1876

+ Lovrenc, nadškof

37. PISMA IZ AMERIKE

a) Pismo mons. Ceccarellija

Velečastiti don Bosko!

V tem glavnem mestu kakor v vsej Republiki Argentini obhajamo Marijin mesec od 14. novembra do 14. decembra; 14. novembra ob 9.30 so sinovi vaše uglednosti zapustili Evropo in jaz sem jih 14. decembra ob 9.30 po potovanju, ki ga je cel mesec čudežno vodila presveta Devica Marija, sprejel v Ameriki. Kako lepo sovpadanje! To

so dragocene okoliščine, ki jih vaša spoštovana uglednost ne bo pozabila, saj je znamenje posebne Božje naklonjenosti do teh naših sinov.

Monsinjur nadškof, generalni vikarji, vse osebe škofijske pisarne, vsi so slovesno sprejeli naše sinove in jim podelili vsa pooblastila za opravljanje njihovega apostolata.

V torek bomo šli v San Nicolás, kjer bomo začeli delo za zavod. Cerkev za Italijane je že izročena družbi in p. Cagliero je že prevzel začasno posest, dokler ne bo podpisana ustrežna pogodba.

Molite zame, velečastiti oče, ki se v naglici imenujem vašega vdanega sina v J. K.

Buenos Aires, 18. decembra 1875

Peter B. Ceccarelli

b) Pismo doktorja Antona Espinosa, generalnega vikarja

Velečastiti don Bosko!

V svoje veliko veselje sem prejel dragoceno pismo vaše uglednosti, v katerem mi priporočate svoje predrage patre. Monsinjur je nadvse zadovoljen in vaša uglednost je lahko prepričana, da bomo storili vse in jim bomo pomagali, da ne bodo čutili domotožja po domovini in po vaši uglednosti.

Veseli me sporočilo gospoda komendatorja Gazzola, da vaša uglednost želi ustanoviti hišo v Buenos Airesu. Prav to nam je potrebno. V mestu živi kakih trideset tisoč Italijanov in italijanski duhovniki, tukaj jim pravijo Neapelčani, v večini primerov mislijo samo na to, kako bi zaslužili čim več denarja. Zato upam, da bodo vaši sinovi naredili tukaj velikodobrega, in menim, da bi vsaj za zdaj prevzeli cerkev italijanske bratovščine Misericordia.

Naj bo vaša uglednost mirna glede svojih sinov, ker jih bomo sprejeli kot brate.

Vaša uglednost naj bo tako dobra in me pri svojih svetih daritvah in molitvah priporoči Gospodu. Imejte me iz vsega srca v vsem za najvdanejšega in najzaupljivejšega služabnika. doktor Anton Espinosa

Buenos Aires, 18. decembra 1875

c) Pismo mons. Friderika Aneyrosa, nadškofa v Buenos Airesu

Velečastiti gospod don Bosko!

Ne morete si misliti, s kakšnim veseljem sem objel vaše sinove, ki so z junaško odločnostjo zapustili Italijo in se odpravili v te oddaljene kraje. Dobri Bog bo brez dvoma blagoslovil vašo ustanovo tukaj med nami in dokaz za to je blagoslov, ki ga je sveti oče Pij IX. podelil vašim sinovom. Pokrepčani po tem blagoslovu, bodo gotovo naredili veliko dobrega ne samo v San Nicolásu, temveč tudi v tem glavnem mestu, kjer je nadvse potrebno, da imajo hišo ne samo zato, da bi olajšali stike z vašo uglednostjo, temveč ker bi bilo dobro, ki bi ga lahko storili tukaj, neizmerno večje kot v San Nicolásu. Samo Italijanov je v Buenos Airesu trideset tisoč in večina italijanskih duhovnikov pride sem, srce se mi stiska, ko to govorim, zato da bi zaslužili denar. Zato se mi zdi nadvse koristno, da vaši sinovi prevzamejo vodstvo italijanske cerkve, ki vam jo ponujajo ti dobri sobratje. Tako bodo delali izredno uslugo ne samo Italijanom, temveč tudi našim vernikom. Vaša uglednost je lahko mirna glede svojih sinov. Dal sem jim že vsa pooblastila za opravljanje svete duhovniške službe. V meni bodo vedno našli ljubečega očeta, ki se bo trudil za njihovo duhovno in telesno dobro počutje.

Gospod naj še dolgo ohrani vaše dragoceno življenje. Priporočite me našemu dobremu Bogu v vaših svetih daritvah in molitvah. Medtem pa sprejmite izraze globokega spoštovanja. Vaše uglednosti najvdanejši in najuslužnejši služabnik
Buenos Aires, 18. decembra 1875 Friderik Aneyros, nadškof v Buenos Airesu

d) Pismo komendatorja Jožefa Frančiška Beniteza

38. RAZNA PISMA IZ LETA 1875

a) Don Jožefu Quaranti

b) Pošilja osnutek slavnostnega govora

Predragi don Borgogno!

Tu imaš moj slovesni govor, lepo napisan in pripravljen. Pokazal sem kako 'ai gat a rampiè' (učiti mačke plezati), pa nič zato, ubogal sem. Montini pa naj naredi, kakor se mu bo zdelo najbolj prav.

Žal mi je, da je Montini bolan. Upam, da ni nič resnega, za vsak primer pa sem določil, da naj se v tej devetdnevni za praznik varstva sv. Jožefa vsak dan opravljajo zanj molitve pri oltarju Marije Pomočnice. Lepo ga pozdravi in se mu zahvali v mojem imenu.

Upošteval bom, kar mi pravite v svojem pismu, samo da boste ozdraveli. Imejte me vedno v J. K. za najvdanejšega prijatelja.

Turin, 13. aprila 1875 duh. Janez Bosko

c) Nekemu škofu

Gospod teolog Colomiatti mi piše pismo, za katero mislim, da je prav, da pride v vaše roke. V pričakovanju javne službe, ki bi jo lahko opravljal dobro ali tudi slabo, in upošteva njegovo dobro razpoloženje, če ne bi šlo za kake neprimerne stvari, se mu svetujejo duhovne vaje in potem čakanje, da se vidi, ali in kdaj naj se mu da 'exeat' (odidi).

Kakor koli boste že ukrenili, vas prosim, da mi oprostite, da sem vas motil, in mi dovolite, da se izrazim za vašega ponižnega služabnika.

Turin, 4. maja 1875 duh. Janez Bosko

d) Nekomu, verjetno v Lodi

Predragi v Gospodu!

Rade volje bi sprejel klerika asistenta, ki mi ga predlagate, vendar so vse hiše oskrbljene z osebjem.

Če se bo pokazala kaka možnost, vam bom takoj sporočil.

Rad se spominjam trenutkov krščanskega razgovora, ki smo ga imeli v hiši vaše sestre gospe Alojzije. Kdo ve, ali jih ne bi mogli ponoviti v Turinu ali Lodiju?

Priporočam sebe, naš tisk in naše fante dobroti vaših svetih molitev. Jaz bom v svoji majhnosti za vas storil isto.

Bog naj vas blagoslovi in vam podeli tri velike začetnice S. S. S. – Sanità, Santità, Sapienza (zdravje, svetost, modrost) in me imejte v J. K. za ponižnega služabnika.

Turin, 7. 5. 1875 duh. Janez Bosko

e) *Gospe Veroniki, vdovi Casetta (San Damiano d'Asti)*

Velespoštovana gospa!

Na svojo žalost sem izvedel, da ste izgubili svojega ljubljenega soproga, za katerega smo v cerkvi Marije Pomočnice opravljali molitve. Vendar nisem zvedel nadrobnosti o zadnjih urah njegovega življenja.

Če želite o čemerkoli govoriti z menoj, lahko pridete katerikoli dan tega tedna. Če bi želeli kak določen dan, naj bo to v petek dopoldne.

Naj pride z vami tudi vaša gospa sestra, obe bosta dobrodošli.

Bog naj blagoslovi vas in vsa vaša dela, in medtem ko se priporočam vašim molitvam, se imam hvaležno za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Turin, 28. 6. 1875

duh. Janez Bosko

f) *Gospe Albertini Fasolis, sodelavki Ustanove Milliavacca (Asti)*

Veleugledna gospa!

Ne mislite več na pretekle spovedi. V prihodnje povejte, kakor se spominjate, ne da bi izrecno razmišljali o mislih in željah. Molil bom za vas. Bog naj vas blagoslovi in molite za ubogega pisca, ki vas pozdravlja.

Turin, 7. julija 1875

duh. Janez Bosko

g) *Isti*

Veleugledna gospa!

Ne bom pozabil priporočiti vaše duše vsak dan pri sveti maši, da vas Bog ohrani vedno v svoji milosti. Vi pa molite tudi zame in za moje uboge dečke.

Bog naj vas blagoslovi in imejte me v J. K. za ponižnega služabnika.

Turin, 18. 7. 1875

duh. Janez Bosko

h) *Gospodu Boassiju*

Predragi gospod Boassi!

Z velikim veseljem sem prejel vaše pismo in novice, ki mi jih pošiljate. Bog naj vas ohrani pri dobrem zdravju in zahvalimo se za tako lepo mesto: Gospod Gonella, ki mi je ljubeznivo prinesel vaše pismo, je tudi že nameščen in sedaj naj samo nadaljuje. Že dolgo mislim na to, da bi v Kairu odprli kak zavod. Toda sedaj smo sprejeli misijone v Ameriki v Republiki Argentini in moramo za zdaj odložiti naš poskus v Egiptu. Kar se tiče odlikovanj, o katerih mi govorite, mi je vlada še vedno pripravljena ustreči, vendar s temile pogoji: 1. Dar 10.000 frankov za viteški križec. To vsoto je mogoče zmanjšati, če je prosilec opravljal pomembne službe ali je naredil veliko uslugo domovini. 2. Preden se vloži postopek za podelitev, je treba poslati izjavo o opravljenem dobrem delu, ker je zaželeno, da je odlikovanje plačilo za storjeno dobro dejanje in ne spodbuda, da bi ga storil. O drugih stvareh bom razmislil in vas ob pravem času obvestil. Gospod Boassi, vi živite med Turki, pa mi zagotavljate, da ste vedno dober kristjan, kar mi je v veliko veselje.

Trudimo se, da bomo srečni na tem svetu, vendar nikdar ne pozabimo na vzvišeni cilj človeka: biti vedno srečen v blaženi večnosti. V vsem, v čemer vam lahko ustrežem, sem vam vedno na voljo. Pozdravlja vas vaš najvdanejši prijatelj

Turin, 21. julija 1875

duh. Janez Bosko.

i) Mihaelu Coppinu

Velespoštovani gospod komendantor!

Presrečen bi bil, če bi odprl hišo za dečke, ki jih vi priporočate v svoji krščanski ljubezni. Če lahko Karel Verna vstopi v našo šolo (prvi razred gimnazije), ga bom sprejel za polovično mesečnino ali za petnajst lir na mesec. Pozneje bo fant lahko dobil še kako drugo olajšavo kot nagrado za pridnost.

Šola se začne 18. oktobra, vendar vaš priporočenec lahko pride kadarkoli. Ko boste določili dan prihoda, vam bomo poslali seznam osebne opreme in vozni listek za polovično ceno.

Izrabljam to priložnost, da vam želim vse najboljše in se v globoki hvaležnosti imam za vaše uglednosti najvdanejšega služabnika.

Lanzo Torinese, 13. 9. 1875 *duh. Janez Bosko*

l) Teologu Jožefu Scofferiju (Alassio)

Predragi gospod teolog!

Če hočemo sprejeti ubogega gobavca, ki ga priporočate, morate dobiti dopis od župnika s potrdilom župana in izjavo zdravnika. Vse skupaj pošljite kanoniku Anglesiu, meni pa sporočite, da ste vse to opravili. Potem bom posredoval in upam, da bo odgovor pritrديلen, kakor je bilo to že večkrat v preteklosti.

Bog naj vas blagoslovi, dragi gospod teolog. Bodite dobre volje, molite za tega revčeka, ki ostaja vedno v J. K. vaš najvdanejši prijatelj.

Lanzo, 14. 9. 1875 *duh. Janez Bosko*

m) Gospe Veroniki vdovi Casetta za gospo Uršulo Franco (San Damiano d'Asti)

Velecenjena gospa!

Še naprej molimo; Bog nas bo zagotovo uslišal, razen če je naša prošnja v škodo naše duše. Tudi jaz bom še naprej molil.

Povejte svoji sestri Casetti, da jutraj in zvečer molimo zanjo pri oltarju Marije Pomocnice; imejmo globoko vero. Toda vedno se zavedajmo, da mora biti pravi sad naših molitev vztrajnost na poti v nebesa.

Sebe in svoje dečke priporočam dobroti vaših molitev. Vsem vam želim veliko nebeškega blagoslova in se imam za vaše uglednosti ponižnega služabnika.

Turin, 1. novembra 1875 *duh. Janez Bosko*

n) Prošnja za podelitev odlikovanja

Ekscelenca!

Lani sem imel čast, da sem vaši ekscelenci izročil spomenico z namenom, da bi bilo gospodu Mihaela Lanzi, občinskemu svetniku in velezaslužnemu gospodu iz Turina, podeljeno odlikovanje. Vaša ekscelenca je bila tako dobra, da je podprla mojo prošnjo s tem, da ste zastavili svojo besedo pri njegovi ekscelenci komendantorju Aghemu, načelniku kabineta njegovega veličanstva kralja.

Osnova za to odlikovanje so bila mnoga dobrodelna dejanja in zlasti dar 10.000 frakov za olajšanje stiske, v kateri so bili naši varovanci, posebno tistih 850, zbranih tu v Valdoccu. Ko je sedaj dobrodelni Lanza spet veliko daroval, kakor je mogoče razbrati iz priloženih potrdil, ponovno prosim vašo ekscelenco, da bi vlogo podprli s svojo

besedo pri velezaslužnem načelniku kabineta njegovega veličanstva.

*Prosim Boga, da bi oba bogato nagradil, in imam čast, da se lahko imenujem vaše
ekscelence ponižnega služabnika.*

Turin, 16. novembra 1875 duh. Janez Bosko

Razlogi za priporočilo gospoda Mihaela Lanze.

Gospod Mihael Lanza iz Turina, star 48 let, je sin viteza Viktorja Lanze. Odlikoval se je kot pošten in delaven državljan. Živi v lastni hiši na Piazza Solferino št. 10. Razlogi, zaradi katerih ga priporočam za javno odlikovanje, bi bili naslednji:

- 1. Je lastnik industrijskega podjetja Astearica.*
- 2. Že več let opravlja službo občinskega svetovalca v Turinu.*
- 3. Že več let je član davčnega odbora.*
- 4. Nikdar ni zavračal pomoči dobrodelnim ustanovam, kolikor mu je bilo mogoče.*
- 5. Kot svetovalec in darovalec uspešno dela v ustanovi, ki skrbi za fante, ki so bili odpuščeni iz poboljševalnic.*
- 6. Že več let je sodelavec ustanove za pomoč beračem.*
- 7. Tako njegov oče kakor on sam sta večkrat podprla fante, ki hodijo v praznični oratorij ter dnevne in večerne šole v tem mestu.*
- 8. Končno je ob novici, da so v tem gospodarsko tako težkem letu dečki v zavetišču sv. Frančiška Saleškega v veliki stiski in nimajo sredstev, da bi plačali hrano, je sam od sebe pomagal z veliko vsoto 10.000 frankov, ki smo jih takoj uporabili v ta namen.*
- 9. Utemeljeno upamo, da bo pomagal tudi v prihodnje temu in drugim podobnim zavodom.*

*o) Prošnja pravosodnemu ministru v korist nekega obsojenca
Ekscelenca!*

*Nesrečni Janez Krstnik Coda, ki je že več let zaprt v ječi v Alessandrii, prosi vašo
ekscelenco, da bi prebrali pripoved o dejanju, zaradi katerega prestaja kazen, in bi
upoštevali žalostno stanje njega samega in njegove družine.*

*Z obsodbo porotnega sodišča v Turinu dne 2. junija 1873 je bil Janez Coda d'Azeglio,
vratar pri Direkciji loterije v Turinu, obsojen na deset let zapora.*

*Prestopek, ki ga je bil Janez Krstnik Coda obtožen in zaradi katerega mora odslužiti
kazen, je goljufija, ki jo je storil v zapiskih uprave loterije, in neopravičena uporaba
izdanih listkov.*

Iz pravnega postopka pri porotnem sodišču povzemamo:

- 1. Janez Krstnik Coda je s pomočjo nekega Petra Stella, vratarja pri Direkciji loterije,
po žrebanju loterije dne 23. septembra 1871 v tem mestu ugrabil spisek, v katerem
so bile zapisane izžrebane številke, in na obrazec Banke Carignano št. 24 vnesel na-
pачne številke, potem spremenil še številke na zapiskih. Vse to je predložil Direkciji
in dobil izplačano vsoto 86.800 lir za eno in 60.760 lir za drugo ponarejeno številko.*
- 2. Isti Janez Krstnik Coda je v soglasju in s sodelovanjem Alojzija Pollija, poslovodjo neke
Loterijske banke v Turinu, na isti način ponaredil zapiske neke druge banke in na osnovi
tega po žrebanju 14. oktobra 1871 prejel od Direkcije loterije še višjo vsoto 264.760 lir.
Porotniki so Janeza Codo spoznali za krivega vseh obtožb, ki so mu bile pripisane, in
ker niso priznali v njegov prid kake olajševalne okoliščine, je nujno sledila kazen, na*

katero je bil obsojen.

Obsojeni je sprejel kazen, ki jo mora sedaj odslužiti v ječi. Ta obsojenec prosi in roti vašo ekscelenco, da bi za trenutek pomislili na okoliščine, zaradi katerih moramo imeti z njim sočutje.

1. Omenjeni Coda je dolga leta zvesto služil svojemu vladarju. Potem je zaradi denarne stiske svoje družine tako rekoč neprištevno storil dejanje, ki ga je pri drugih vedno obsojal in katerega se sedaj iskreno kesa.

2. Njegova žena, ki je sedaj edina rejnica družine, je zelo bolna. Revščina v hiši je tolikšna, da otroci nimajo niti kruha, da bi se mogli rešiti lakote.

3. Pravici je bilo že zadoščeno in kaznjenec je odslužil štiri leta kazni. Obžalovanje spokorjenega kaznjenca je očitno. Zato se po vaši ekscelenci obrača na vladarjevo velikuščnost s prošnjo, da mu ob dejstvu, da od svojega dejanja ni imel nikakršne koristi, da je že prestal dobršen del kazni, da je njegova žena težko bolna in da otroci zaradi pomanjkanja zelo trpijo, nakloni milost odpustitve kazni, ki bi jo še moral prestati.

Njegova hvaležnost ne bo poznala meja in vsak dan bodo on in člani njegove družine prosili Boga milosti za vašo ekscelenco, za vzvišeno osebo njegovega veličanstva kralja in za vso kraljevo družino. Upamo, da bo prošnja uslišana.

p) Odgovor gospoda Curcia

MINISTROV KABINET

Velespoštovani gospod don Janez!

Lepo se vam zahvaljujem za dobroto, ki ste mi jo izkazali s tem, da ste se me spomnili, saj vas tako zelo cenim. Razpolagajte z mojimi omejenimi možnostmi, kar mi bo v največje veselje.

Prosim vas, da mi sporočite, če boste prišli v Rim, da vas bom imel čast pozdraviti in vas počastiti.

Prejel sem prošnjo Code, ki je bila priložena v pismu. Takoj sem jo vložil na pristojno mesto in začel se je postopek. Do 20. preteklega junija ni bilo še nikakršnega odgovora, četudi sem se obrnil na generalnega prokuratorja.

Zaupno vam povem in žal mi je, da vam stvar ne bo ugajala, da Coda zaradi težkega prestopka in zato, ker je prestal šele malo kazni, zelo verjetnostjo ne bo izpuščen iz ječe, da bi se vrnil k svoji družini. Mogoče mu bodo skrajšali kazen, če bodo informacije zadosti njemu v prid. Gotovo pa bodo v njegovo korist razlogi, ki ste jih vi navedli, ker vas imajo za poštenega, dobrosrčnega in zanesljivega človeka. Mogoče bo generalni prokurator Barbaroux to upošteval.

Če boste dobili ustrezen odgovor, me, prosim, obvestite.

Molite in prosite Boga, da bi ohranil naklonjenost do ljudi, čeprav iz mesta, na katerem sem, pogosto vidim slabo in opravljivo stran življenja.

Sprejmite zagotovila mojega globokega spoštovanja.

Rim, 15. julija 1875

Najvdanejši Jurij Curcio

p) Don Rui

Predragi don Rua!

Rade volje sem govoril z gospodom Perettijem o prodaji gozdov v Strambinu in, kolikor se tiče zakasnitev, ni težav. Da bi pa mogli zagotoviti ne preveč ali premalo,

menim, da bi izročili zadevo v roke dvema izvedencema, ki bosta določila pravo vrednost. Ko se bom vrnil v Turin, bom sam govoril z njim. Vendar pa tudi ti lahko skleneš zadevo na tej osnovi. V ponedeljek bom, če bo Bog tako dal, šel na kosilo k don Vallauriju. Če se ob pol treh lahko odpraviš tja, se bova skupaj vrnila domov.

Skušal sem urediti finance v Alassiu in Sampierdareni na najboljši način. Ko se bom vrnil v Turin, bomo uredili naše.

Bog naj nas vse blagoslovi! Pozdravi naše drage sobrate in me imej v J. K. za najvdanjšega prijatelja. Duh. Janez Bosko Sestri Ponente, 12. 1875

PETERO DON BOSKOVIH PISEM KARDINALU DE ANGELISU

V Dodatku dajemo rade volje prostor petim nadvse pomembnim pismom, ki jih je blaženi pisal kardinalu De Angelisu v letih 1867/1868 v zvezi s potrditvijo salezijanske družbe. Ta pisma so izšla v razkošni opremi 1. junija tega leta v Fermu v čast blaženemu don Bosku; izdalo jih je ugledno nadškofijsko semenišče. Zaradi primernosti je bilo v prvem pismu opučenih nekaj odstavkov. Hvaležni smo ljubeznivosti rektorja mons. Jožefa Potentinija, da nam je dal na voljo manjkajoče besedilo, primerjal natis z izvirnikom in vnesel nekaj popravkov k prvemu branju. Za pojasnila naj bralci vzamejo v roke Biografske spomine ali don Lemoynovo Življenje. Nadškof, o katerem je tu ponovno govor, je mons. Riccardi di Netro.

1. Prevzvišena eminenca!

Vaša eminenca ima pred seboj zavitek, v katerem so vse don Boskove tegobe. Najprej Obletnica, ki je končana, ker mi pater Modena pravi, da ne gre za preklitic, temveč za popravek nekaterih izrazov proti koncu knjige, kar ne povzroča nikakršne težave. Brez dvoma se v tej zadevi niso ozirali na vire, iz katerih je knjiga povzeta, ker bi sicer ravnali bolj previdno. Sedaj so mi sporočili, da hočejo nekaj podobnega narediti s knjigo o sv. Jožefu. Tudi tukaj bi morali ravnati drugače in najprej pregledati knjige, iz katerih sem črpal podatke. Naj povem, da ta knjiga ni izvirno moja, temveč je samo zbirka odstavkov, ki sem jih nabral iz odobrenih vsem poznanih knjig. Zlasti gre za knjige, ki jih je odobrila Sveta palača. Čudno se mi zdi, da medtem ko se tiska na milijone nesramnih knjig, pa jih nihče ne da na indeks, proti meni pa, ki se trudim, da bi se držal virov, ki so jih napisali največji znanstveniki in odobrili rimski uradi, nastopajo s tako strogostjo.

Preidimo sedaj k družbi. Novi nadškof ji je zelo naklonjen. Menim, da bi kaka vaša beseda mogla rešiti kakršnokoli vprašanje, kakor bi se pač zdelo najprimerneje vaši eminenca. Kardinal Antonelli mi je pisal, da ne bo opustil nobene priložnosti za podporo. Isto mi zagotavlja kardinal Patrizi. Sedaj prosim vas, da bi se zavzeli pri kardinalu Quagli in mons. Svegliatiju, za katera mi pravita, da sta tudi naklonjena, kolikor bo od njiju odvisno. Menim, da vaša eminenca ne bo imela veliko možnosti, da bi se ob toliko skrbeh ukvarjala s to zadevo, zato vas prosim, da bi vam v tej zadevi pomagal gospod don Pellegrino, s katerim popolnoma soglašava in ki mi

je zagotovil, da se bo, če bo potrebno, zavzel za mojo stvar v Rimu. Če bi vi menili, da bi bilo prav, da bi komu pisal ali se odpravil v Rim, je zadosti, da mi rečete samo besedo. Če bo družba potrjena v tem trenutku, bo to brez dvoma vaša zasluga. Če pa ne bo sedaj, kdo ve, kdaj bo to mogoče. V vsakem primeru se vam priporočam. V naših domovih goreče molimo, da bi se zgodilo tisto, kar bo v večjo Božjo slavo. Sprejmite moje izraze najgloblje hvaležnosti in prav tako od vseh duhovnikov, klerikov in fantov te naše hiše. Vsak dan prosimo Boga za vaše zdravje. Sprejmite izraze mojega globokega spoštovanja. Najvdanejši služabnik
Turin 18. junija 1867 duh. Janez Bosko
P. S.: Če bi ob srečanju s svetim očetom prosili za nas sveti blagoslov, kakor nam ga je obljubil, bi nam bilo to v neizmerno tolažbo.

2. Prezvzišena eminenca!

Glede na nasvet, ki ste mi ga v svoji neizmerni dobroti hoteli dati, in v smislu pisma, ki mi ga je poslal kardinal Berardi iz Rima, se mi zdi pametno, da svojo prošnjo za potrditev družbe podprem s čim večjim številom priporočilnih pisem. To toliko bolj, ker je škof iz Caseleja za svojo škofijo, v kateri imamo eno hišo, dokončno odobril našo družbo za svojo škofijo.

Med priporočilnimi pismi bi si želel tudi pismo vaše eminence, ki bi ga imel za nadvse pomembno. Medtem ko vas prosim za to veliko uslugo, vam pošiljam prepis odloka Kongregacije za škofove in redovnike z razlogi, ki se mi zdijo v korist naše zadeve. Jas sem kakor revež, ki hodi od vrat do vrat in prosi kruha, gospodar pa odloča, koliko in kdaj bo daroval. Vi zato storite, kakor vas Gospod navdihuje.

Zdi se, da naša zadeva napreduje. Profesorja zgodovine so opozorili in videti je, da je čisto spremenil svoje ravnanje. Tudi nadškof mi daje upanje na priporočilno pismo. Deo gratias!

Nadaljujemo molitve za vašo eminenco in upamo, da vas bo Bog ohranil 'ad multos annos' v korist Cerkve in – kdo ve – da bomo videli našo družbo dokončno potrjeno. Sebe in te naše dečke priporočam ljubezni vaših molitev, medtem ko imam v globoki hvaležnosti čast, da se imenujem vaše velespoštovane ekscelence najvdanejšega služabnika. Duh. Janez Bosko Turin, 9. februarja 1868

3. Velespoštovana eminenca!

Med mnogimi, ki nadlegujejo vašo spoštovano eminenco, je gotovo ubogi don Bosko, ki prihaja vedno z novimi zadevami. Storite torej dejanje potrpežljivosti. Kardinal v Pisi in drugi so mi ob prošnji za priporočilno pismo za odobritev naše družbe ponovno odgovorili, naj prosim vas, da bi med prvimi naredili ta korak, ker bolje poznate naše ustanove, naše ljudi in duha, ki preveva vse, ki so člani te družbe. Prav to pa je tudi namen tega mojega pisma: da vas prosim, da bi priporočili to Družbo sv. Frančiška Saleškega, kar bi samo po sebi pomenilo, da bi storili tako tudi vsi drugi, ki poznajo vašo eminenco in to hišo. Škofje turinske cerkvene pokrajine s svojim nadškofom na čelu so pripravljene, da ga napišejo. Nekateri so mi ga že poslali. Škof iz Casaleja je podal svojo škofijsko odobritev in mi jo poslal. Prilagam prepis. To je ponižna prošnja, ki jo naslavljam na vas v svojem imenu in v imenu vseh naših domov. Vaša eminenca, ki nas v vsem ščiti, gotovo ne bo zavrnila

te zasluge, razen če bi v svoji modrosti imela za bolj primerno kaj drugega. Tudi za to bi vam bil zelo hvaležen in v naši majhnosti ne bomo nehali prositi Boga, da pošlje vse nebeške blagoslove na vašo vzvišeno osebo.

Bodite tako dobri in nam na koncu podelite vaš sveti apostolski blagoslov, medtem ko si v globoki hvaležnosti štejem v čast, da se lahko imenujem vaše eminence najv-danejšega služabnika. Duh. Janez Bosko Turin, 9. marca 1868

4. Vem, da je vaša eminenca zelo zaposlena s pomembnimi dolžnostmi za Cerkev, vendar vas prosim, da razširite svojo dejavnost na to našo porajajočo se družbo. Iz posebnega seznama, ki ga prilagam, je razviden kritičen položaj, v katerem smo. Še sreča, da so vse škofije, v katerih delujemo, pripravljene nas podpreti in dajejo svojim klerikom polno svobodo. Toda za nas je nadvse pomembno, da zgladimo položaj. Vaša eminenca naj bo tako dobra, da prebere priložena pisma in mi potem svetuje, ali je pametno, da se obrnem naravnost na svetega očeta ali da to opustim.

Potreboval bi eno naslednjih stvari:

1. Dokončna potrditev naših konstitucij na osnovi priloženih prošenj več kot 22 škofov. Po 28 letih preizkušnje, po priporočilnem odloku Svete kongregacije za škofo in redovnike, po odobritvi pravil s strani škofa v Casaleju in drugih, ki želijo, da bi bila družba uvedena v njihove škofije, se zdi naravno, da bi morala sedaj slediti odobritev.

2. Če bi vi imeli to prošnjo za neprimerno, bi prosil, da bi vsaj klerike, ki spadajo k hiši preizkušnje v Mirabellu, posvečeval škof v Casaleju, ki je odobril Družbo sv. Frančiška Saleskega kot redovno družbo. Te klerike bi smel ordinirati tamkajšnji škof, četudi spadajo v različne škofije.

3. Če ne bi imeli za ustrezno nobene od teh dveh možnosti, pa naj bi imeli vsaj pravico, da bi poučevali klerike v znanosti in o pravilih družbe, škofje pa bi imeli pravico preverjati njihovo znanje in moralnost vsakič, ko bi prosili za svete redove. Odredba pod 3. je potrebna samo za turinsko škofijo, kajti za druge škofije imam vsa potrebna dovoljenja.

Sam mons. Svegliati in njegova eminenca kardinal Quaglia sta mi ustno zatrdila, da redovna družba, ki je prejela priporočilni odlok in jo predstavlja njen predstojnik, mora zato, da lahko obstaja, vzgajati svoje gojence v smislu pravil družbe. Sedaj prepuščam vse vaši odločitvi in vsaka vaša beseda mi bo služila za vodilo.

Zagotavljam vam, da bomo te nadležnosti skušali poplačati z našimi vsakdanjimi molitvami, in upamo, da nas bo Bog uslišal in blagoslovil vaše delo in vas 'ad multos annos' ohranil v korist Cerkve. Amen.

Z duhovniki Caglietom, Ruo, Saviem, Francesio – pesnikom vam izrekamo globoko zahvalo in vas skupaj z našimi fanti prosimo za vaš sveti blagoslov. Imam visoko čast, da se izrekam vaše velespoštovane eminence najvdanejšega in poslušnega služabnika. Duh. Janez Bosko Turin, 2. junija 1868

P. S.: Če bi bilo potrebno, bi na vaš namig takoj prišel v Rim.

5. Prečastita eminenca!

Delam kakor ubog sinček, ki se v težki stiski zateče k dobroti svojega očeta, kakor tudi jaz prihajam k vaši eminenci.

Gre za naslednje:

Naš nadškof je poslušal neki nasvet in je odločil, da noben klerik njegove škofije ne sme bivati zunaj semenišča. Če bi se to zgodilo, bi jaz in Cottolengo morala zapreti najine hiše, kjer kleriki asistirajo gojence, ali pa odreči pokorščino.

Na srečo sem to predvideval in zato so kleriki, ki hočejo vstopiti v salezijansko družbo, z nekaj izjemami iz drugih škofij.

Nadškof je po kratkem premisleku naredil izjemo, toda ko je prišel čas za prejem redov, je preklical to dovoljenje in ni hotel pripustiti več nobenega, razen če je šel v semenišče. Bili so samo trije, pa vsi člani družbe, ki pa so bili od države priznani profesorji, vsak s svojim razredom, in zato nisem mogel ubogati.

In če pošljem svoje klerike v semenišče, kje bodo potem dobili duha družbe in discipline? Kje naj vzamem več kot sto katehistov za toliko razredov verouka? Ali mislite, da bo tisti, ki je pet let prebil v semenišču, še hotel iti v oratorij?

Medtem ko sem razmišljal o teh stvareh, pa so se pojavile še večje težave.

Ali mi moja vest dovoljuje poslati te klerike v semenišče v šolo? Menim, da ne. Do sedaj smo jih pošiljali, vendar z veliko bojznijo, da bodo uničili duha naše družbe. To sem omenil tudi kardinalu Berardiju. Pisal mi je, da naj bi poskusili z odobritvijo družbe, in mi svetoval, da naj bi v ta namen prosil za priporočilo tiste ordinarije, ki jim delamo usluge. Vi ste se v Rimu gotovo pozanimali in veste, kako mislita sveti oče in kardinal Quaglia, zato mi lahko daste očetovski nasvet, ki ga bom sprejel brez najmanjšega obotavljanja.

Mi v tej hiši ohranjamo najlepši spomin na vašo eminenco in prosimo Boga, da bi vas ohranil še mnoga leta v korist Cerke in v večjo Božjo slavo.

V imenu vseh vas prosim za vaš sveti blagoslov in oproščenje zaradi domačnosti, s katero sem vam pisal ta pisma. Čutim se počaščenega, da se v globoki hvaležnosti imenujem vaše velespoštovane eminence najvdanejšega služabnika.

Turin, 9. septembra 1868

duh. Janez Bosko

P. S.: Prav ponižno vas prosim, da bi v mojem imenu pozdravili odličnega don Pellegrina in vse člane vaše ugledne družine.

KAZALO

1. POGlavJE	8
<i>NOVO LETO</i>	
2. POGlavJE	14
<i>LETNE KONFERENCE SV. FRANČIŠKA</i>	
3. POGlavJE	20
<i>USTANOVA MARIJE POMOČNICE</i>	
4. POGlavJE	44
<i>SALEZIJANSKI SOTRUDNIKI</i>	
5. POGlavJE	55
<i>POSREDOVANJE NADŠKOFA IZ VERCELLIJA</i>	
6. POGlavJE	69
<i>POTOVANJA V RIM</i>	
7. POGlavJE	89
<i>DOKONČEN PREVZEM MISIJONOV V AMERIKI</i>	
8. POGlavJE	98
<i>APRILSKE KONFERENCE LETA 1875</i>	
9. POGlavJE	109
<i>PRIVILEGIJI IN ODPUSTNA PISMA</i>	
10. POGlavJE	124
<i>ŽIVLJENJE V ORATORIJU LETA 1875</i>	
11. POGlavJE	165
<i>ŠE O ŽIVLJENJU V ORATORIJU LETA 1875</i>	
12. POGlavJE	194
<i>SPREJEMI, GOSTOLJUBJE, OBISKOVALCI</i>	
13. POGlavJE	203
<i>SEM IN TJA PO ZAVODIH</i>	

14. POGLAVJE	213
<i>JESENSKE KONFERENCE</i>	
15. POGLAVJE	225
<i>HČERE MARIJE POMOČNICE</i>	
16. POGLAVJE	234
<i>ODHOD MISIJONARJEV</i>	
17. POGLAVJE	246
<i>PRED IN PO VKRCANJU NA LADJO</i>	
18. POGLAVJE	259
<i>NA TEJ IN NA ONI STRANI FRANCOSKE MEJE</i>	
19. POGLAVJE	270
<i>APOSTOLAT TISKA</i>	
20. POGLAVJE	286
<i>ZAČETEK NOVEGA ŠOLSKEGA LETA</i>	
21. POGLAVJE	293
<i>KORAK BLIŽE DO PRIVILEGIJEV</i>	
22. POGLAVJE	300
<i>DON BOSKU ODVZAMEJO DOVOLJENJE ZA SPOVEDOVANJE</i>	
23. POGLAVJE	307
<i>NEKATERI ČASOPISI</i>	
24. POGLAVJE	314
<i>NEKAJ IZREDNIH DOGODKOV</i>	
25. POGLAVJE	318
<i>KONEC LETA</i>	
DODATEK: DOKUMENTI	331
KAZALO	383

salve